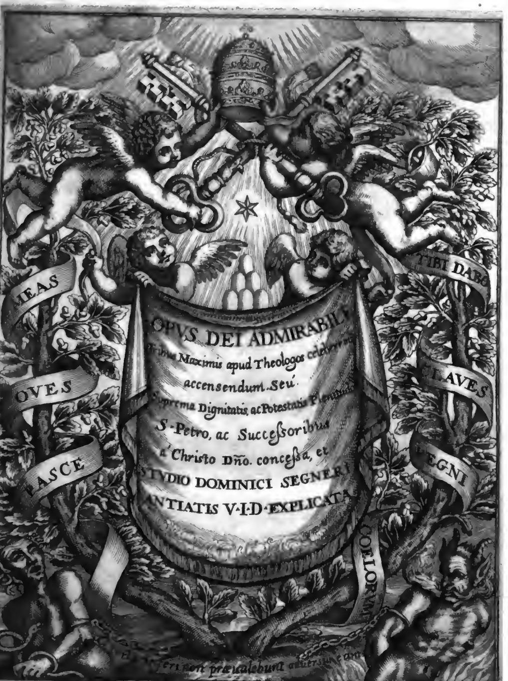
IX. 5a.
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
20 D
21
13 - 21. g. 18.

OPVS
DEI
ADMIRABILE

Digitized by Google

Digitized by Google

Petrus Miotte Sculpsit.

Domus Romanæ S. M. M. Cler. Reg. Min. Infirmij

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

ALEXANDRO SEPTIMO

PONTIFICI OPTIMO MAXIMO.

EN rurſus ad Pontificios pedes Imperatorum Regumque aduoluta capita: En Conciliorum, & Patrum, totiuſque Ordinis Eccleſiaſtici culmen, ſummi Hierarchæ Cathedra inclinatum: En cum ijs Orbem Chriſtianum teſtificandæ aduerſus Chriſti Vicarium obſeruantiæ ad ſupremum eius Tribunal prouocantem; Refert hanc pompam veterem Primatus Petri recens conſtructio, intra codicis anguſti limites erecta opera noſtra, minus quidem magnificè, quàm cum ſpectatrices habuit ad ſui contemplationem effuſas Populorum turbas, ſed non minus frugiferè; vt ſperare licet, quòd Lectores ſibi præparat, non Nationis vnius, aut ætatis: ſed quotquot Reſpublica litteraria per orbem diffuſa, & in æuum duratura, hiſtoriæ ſacræ, & Catholicæ veritatis amantes in ſuo ſinu complectetur. Quotus autem quiſq. ſit, modò ſani capitis, & rectæ fidei, qui mundi vertices ſapientia & probitate ſublimes ad ima pedum oſcula abiectos aſpiciat; Aut Eccleſiæ aſtra doctrinæ, & ſanctitatis ſplendida radijs, ſui ſolis celſitatem adorantia intueatur; & non erigat cogitatione animum,

ad

Digitized by Google

ad faſtigium ſupereminentis dignitatis, quo diuini poteſtas Numinis ſuum in terris Vicarium prouehere gauiſa eſt; Et nihilominus aduerſarios patitur infenſiſſimos, Miniſtros Erebi emiſſarios, qui velut efferati canes latratus congeminare contra illam non ceſſant, inde maledicendi capientes anſam, vnde antiquæ hæreſes ab ipſis renouatæ, auctæque excidium paſſæ ſunt, & nouis impedire tempore cælitus præuiſo addubitare Nouatores non deberent. Quæ cauſa eſt, vt laudabile cenſendum ſit eorum ſtudium, & labor glorioſus, qui ab eorum conuitijs, ac maledictis aſſerere nituntur, Chriſtos Domini ſuper vineam illius cuſtodes poſitos, & eorum Primatum nequicquam à Portis Inferi impetitum rationum minimè expugnabilium armis defendunt, Eòque firmamenta à tota antiquitate collecta dirigunt, vt Præfectura iſthæc Eccleſiæ vniuerſæ in Sancto Petro primitus inſtituta à Saluatore, & ad ſucceſſores deriuata, argumentis validiſſimis è ſacrario veritatis mutuatis, firmetur, & ex continuata vnius poſt alterum, ad ALEXANDRVM *vſque Septimum, ſubrogatione, euincatur eſſe legitima, ac cæleſtis. Quia verò vbi de Principatu agitur. res agitur Principum, plurimum momenti habet eorum ſenſus, nunquàm de iure ſuo tuendo remiſſus, ſemper ad illud ab aliena inuaſione arcendum intenſus, haud incongrua viſa eſt illud exprimendi ratio, quæ pictis iconibus ſubijcit oculis exempla, quibus eorum plures, quàm altè de grandi dignitate Pontificum ſentirent, conteſtatum hominibus, & Angelis ſua demiſſione, & externis reuerentiæ ſignis voluere. Et tales quidem Primatus aſſertores imitari libuit, vt ſtylum, ac vericulum abſtineremus à figuris, quæ ex oppoſito ſummorum Pontificum ſupremam, ſeueramque referrent in mundi Primatus authoritatem, ſiue quia molliorem roſam tractantibus ſatius viſum eſt, manum à ſpinarum aculeis intactam ſeruare; ſiue quia aliunde probationes ſuppetunt, quæ & efficacius quod aſſumitur, ſuadeant: & ad dicendorum aſſenſum placidius animos alliciant; Habet tamen decurſus operis deſcriptas non materiatis lineamentis, ſed virtutum coloribus expreſſas Pontificum* Imagines, *quorum fulgore ad ſapientiæ ſpeculum reflectente, Tuam* BEATISSIME PATER, *efformari facile aduertet, qui ſparſas in illis multigenas gratiarum dotes, in*

te

te vno collectas ; comparatione non odibili , confitebitur. Ita fiet, vt qui illibenter tuas audis laudes, recenſeri patiaris alienas, & animatum tui ſimulacrum è mutuis imaginibus in ſcenam noſtri huius Primatus translatum, æquo animo contemplere, ſi pauciorum ſaltem tui cognominum decora in hoc ceu Proſcenio expoſita, non ludicra, ſed ſeria pompà contueri non grauéris.

Pingi primo loco dignus eſt Alexander Primus Martyrij coronatus laurea, cui prælusit ardenti Dei amore, & fidei Chriſtianæ propagandæ zelo, pietate, ac prudentia in legibus ad ſacros ritus ſpectantibus ſtatuendis, ſtudio ad cultum diuinum amplificandum ſollicito, et id generis ornamentis per multis, quibus nomen ſuum ita poſteritati glorioſum reddidit, vt præ illis Magni Macedonis cognomen in parui appellationem demigrare queat.

Sequitur Secundus Alexander tum alijs virtutibus clarus: tum animi fortitudine memorandus, in Henrici Imperatoris ferenda perſecutione: in Cadali ex Parmenſi Epiſcopo Antipapa creati vexatione toleranda, ac in repetendo à Suenone Daniæ Rege tributo, quod Romana debebatur Eccleſiæ, & ſerius, quam par erat, iniqua diſſimulatione differebatur: Porrò eius in litteras, ac litteratos amor ex perpetuà cum ipſis conuerſatione innotuit, & expertus eſt, Petrus Damiani, qui illius ſplendor, cuius familiaritate carere non ſuſtinens, ab Eremo, in qua Deo, ac muſis vacabat ad aulam ſuam euocauit, & honoribus, ac muneribus Eccleſiæ, quàm frugiferis addixit, quæ præclarè adminiſtrauit.

Neque minus fortunatus Alexander Tertius, Concivis tuus quem doctrina, ac ſapientia iuncta prudentiæ ſupra viros eius ſæculi Eruditos extulit, & viam ad Pontificatum errauit. In eo annos ter circiter, & viginti reſidens, incredibile dictu eſt, quàm multa ſit paſſus à Friderico Imperatore, et quaternis Pſeudopapis illius adnisu intruſis, vt in ambiguo relictum ſit fortius ne obluctantis fortunæ tulerit impetus, an felicius ſuperarit: Illud memorabile, quod pro certo haberi contendunt ſcriptores hiſtoriarum non ignobiles, adactum tandem Imperatorem tumore depoſito, ad pedes eius acceſſiſſe Venetijs, vbi inſpectante nobilium, ac popularium multitudine innumera humilibus pedum oſculis Pontificem placauiſſe, qua demiſſione Pax, &

Digitized by Google

tranquillitas Eccleſiæ reſtituta eſt, & Italiæ lætitia.

In Quarto Alexandro domicilium poſuiſſe ſibi pietatem erga Deum, dicta, factaque declarabant: neque erubuit magni Iudicij vir inſcriptione ſolemni animi in cælum ſemper intenti indicia propalam exhibere; quippe Dauidicum illud vſurpare glorioſum ſuæ Maieſtati ducens, ſic diplomata, ſic tabulas publicas, ſit cætera monumenta inſcribi gaudebat, quod frequenti ore proferre ſolitus erat.

Suſcipe Domine Seruum tuum in bonum Neque tamen hac cum Deo familiaritas à Paſtoralis muneris ſedula adminiſtratione mentem auertebat, aut in Eccleſiæ defenſione, vbi illa opus eſſet; Etiam aduerſus mundi poteſtates ſegnem reddebat: Nouit hoc Manfredus Siciliæ Regnum infeſtans, cuius audaciam, & impetum in inuaſione Prouinciæ, Sedi Romanæ ſubditæ animoſe compeſcuit. Nouere Germani Principes, quibus pro ſuà auctoritate ſeuerè edixit ne Friderici filium, adhuc Infantem admouerent Imperio, quod eorũ plerique functi Patris amici ipſi deſtinabant: quæ animi quidem generoſi, et per vigilis ſigna ſunt inſignia, aſt cæterorũ quæ fortiter, ac prudenter geſſit comparatione, exigua exiſtimari ipſemet Alexander facile pateretur.

In quinti ſane ALEXANDRI varietate fortunæ, & vitæ, actionumque ſerie, quis Dei cuncta regentis prouidentiam non miretur? Puer erat ita obſcuræ ſortis, vt neque ipſe ſuam familiam, neque natale ſolum indicare poſſet: niſi quod Cretenſem ſe eſſe inde ſciret; quòd nuſquam alibi fuiſſe non neſciret extra Cretæ Inſulam: incidit aliquando in oculos viri Religioſi ex Minoritarum Ordine, qui e vultu, ex oculis, ex reſponſis mendici altam indolem odoratus, curam eius ſuſcepit, & vt maturũ vidit, habitu Sancti Franciſci, volentem indui curauit. Ibi ad pietatem, & ſapientiam educatus, ita fæliciter gradus ſcientiarum emenſus eſt, vt quà concionum elegantia, quà ſacrarum diſciplinarum profeſſione nomen ſuum celeberrimum per Italiam reddiderit vniuerſam. Hinc à Principibus expetitus pares eorum admirationi honores ſortiebatur, & cum eius opera apud ſummos Pontifices vterentur, adeò ipſis probata fuit, vt dignum Eccleſiaſticis muneribus reputatum, poſt trium Epiſcopatuum Vicentini, Nouarienſis, & Mediolanenſis nuſquam quæſitorum præſtita magnifice, ac Religioſe munia,

ad

Digitized by Google

ad Cardinalitiam Purpuram ſit euectus ab Innocentio Sẽptimo, & poſt illum ad Pontificatũ in Piſano Concilio electus fuerit. Hic velut coelum virtutum ſtellis ornatum, ſed miſericordia in primis claruit, quæ non tam ſui, quam Egenorum iuris fecerat generoſum pectus, ad largiendum prodigum; vt idcirco lepidè dicere ſoleret ſe fuiſſe Epiſcopum diuitem, Cardinalem pauperem Papam Mendicum, qualem videlicet effuſa in pauperes erogatio efformauerat.

An ijs quoque heroibus accenſendus Alexander Sextus cuius Paludamentum popularis rumor maledicentiæ inſperſerat puluere: ſed quid quòd natalium ſplendori per Hiſpaniam coruſcanti addiderat doctrinæ claritatem, in tractandis negotijs iudicij maturitatem; in legationibus obeundis prudentiam ſingularem, in Eccleſiæ tuendo Iure robur animi inuictum, & ijs affinia, quæ Purpuratis Patribus minimè ignota valide perſuaſere dignum eſſe, qui ad ſummum dignitatum gradum nulli indigno conferendum eueheretur? atque hæc pauca de Alexandris, qui Petri nauis clauum tenentes à fluctibus maris, & ab Erebi tempeſtatibus illam incolumem ſeruarunt.

Septimorum quoque Numerus in ſacris litteris auguralis, cognomentum eſt nomina Pontificum nonnullorum mirifice illuſtrans, & velut nota aurea à reliquis diſcriminans.

In Ioanne Septimo *egregia erga Diuos, & præcipue erga Diuorum Reginam Religio eluxit ad eius opem in maximis Eccleſiæ neceſſitatibus confugere conſuetus ſuæ ſpei fructus referebat vberrimos; Ille maximopere optandus, & vix ſperandus, ni deſideranti clienti ſuo virgo clementiſſima adfuiſſet, nimirum Iuſtinianus Imperator edito libro ritus Eccleſiæ Romanæ haud dubium quin Græci Impoſtoris impulſu, ludibrio expoſuerat; ſed Dei cauſam apud cæleſtem Patronam agente Ioanne, mutato Conſilio Palinodiam recantare, & honorem capiti Eccleſiarum omnium Romanæ reſtituere minime dedecoroſum Maieſtati Imperatoriæ reputauit Iuſtinianus, & Palidoniæ Codicem penitus à primo diuerſum & pium, Summi Pontificis correctioni ſponte ſubiecit Tantùm valuit apud Deum deprecatio iuſti Pontificis, & iniuſti Principis de Ioannis ſanctitate exiſtimatio.*

De

Digitized by Google

De Gregorio Septimo audi Pontificiorum tum Electorum iudicia Nos ſancta Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Clerici, Acolyti, Subdiaconi, & Diaconi, Presbyteri; præſentibus Venerabilibus Epiſcopis, Abbatibus, Monachis, conſentientibus pluribus turbis vtriuſque ordinis, eligimus nobis in Summum Pontificem Hedobrandum Archidiaconum, virum Religione doctrina, iuſtitia præſtantem, in aduerſis conſtantem, in proſperis moderatum, pudicum modeſtum, ſobrium, caſtum, hoſpitalem, ex quibus aliiſque laudibus in cœlum tollitur, & ad ſolium Pontificium vnanimi conſenſu, ac plauſu extollitur.

Innocentio Septimo ea debetur laus, quam ſcriptura ſacra Moyſi gentis hebraicæ ductori tribuit, quod ſcilicet vir mitiſſimus fuerit; Ideoque Pacificus, mitis, probus, apud omnes audiret: quam pacis poſſeſſionem adeptus erat apud Deum quidem, per Conſcientiæ Puritatem, ac ſubiectionem animi: cum hominibus beneuolentia, & affabilitate; Secum ipſo affectionum moderatione, vt meritò proinde à populis impensè amaretur, & à viris doctis, quorum conſuetudine delectabatur, encomiis ſoluta, & adſtricta oratione celebraretur, adeo, vt Panegirici paſſim prodirent in lucem præclariſſima eius facinora continentes. Addi etiam potuiſſet fortunati titulus, ſi veniſſet illis in mentem de creatis ab ipſo Cardinalibus ominari, quorum tres ſucceſſores habuit dignitatis, & virtutum hæredes Gregorium nempe XII. Alexandrum V. & Martinum V.

Haud diſſimilia narrant de aliis ſeptimis ſcriptores eorum coæui, qui oculis vſurpauere, quæ mandarunt hiſtoriæ, & credenda reſcribendaque Poſteris reliquère; quibus voluptati fuit monumenta veterum recolere, & recentium additione locupletare. Apud iſtos in promptu eſt legere quæ Leo, quæ Boniſacius, quæ Stephanus, quæ Vrbanus omnes ſeptimi, vel animosè ſunt aggreſſi, vel fœliciter perfecere, quæ ſuſtinendo aduerſa, quæ reſiſtendo aduerſariis Eccleſiæ, quæ eius tuendo Iura, quà diſciplinam eiuſdem, vel collapſam erigendo, vel erectam conſeruando: Ad quæ omnia præſtanda ita præſentem ſummi Numinis opem experti ſunt, vt cum Clemente item Septimo pandere ſigna poſſent cum Epigraphe.

Dominus refugium factus eſt nobis de generatione in generationem.

Sed

Sed quorſum hæc de Alexandris, & ſeptimis hiſtorica commemoratio? Nimirum vt conſulatur futuris laudatoribus, quorum tantam copiam pariture ſunt præclaræ actiones, & facta egregia poſt futura, quantam ſuperſtitis non tolerant Chriſtiana Modeſtia, & contemptus mundanorum. Conſultum autem fuerit ſi reuocetur illis in memoriam ingenioſum Zeuxis celeberrimi pictoris inuentum, qui à Crotoniatis rogatus, vt effigiem Helenæ in Iunonis templo collocandam pingeret petijt, vt elegantis formæ virgines ex vrbe ſelectæ ad ſe adducerentur, e quibus ipſe quinque formoſiſſimas, ceu Prototypum meditati ſibi proponeret operis, & ab earum ſingulis quod pulchrius natura formauerat, in mutum ſimulacrum mira arte collectū tranſtulit, & miraculum potius quàm ſimulacrum Crotoniatis præſentauit. Zeuxim imitabuntur, qui veritatis coloribus imaginem vitæ, ac Pontificatus tui in templo ſapientiæ erigendam exprriment. P. BEATISSIME, & qui viuens laudari renuis, functus, (ò vtinam ſerò ſeroq.) ſparſas in Alexandris, Septimiſque naturæ, & gratiæ dotes, in Alexandro Septimo collectas floruiſſe demonſtrabis. Et quidem vtraque in te ornando amica contentione certaſſe facilè videbitur; Aſt in promouendo eas cōuentione mirifica dexteras iunxiſſe, etiamſi tacerent. Tronus iſte æterno tibi decreto deſtinatus teſtaretur, quippe Pontificum formator, ac dator Deus, Patrum voluntates diù fluctuantes, diſtractaſque momento temporis in te inclinauit, atque ima rationum humanarum, quibus plerumque ducuntur hominum mentes, ad ſublimia diuinarum exciuit, quas pro Cardinali Chiſio ſtare cœtus Purpuratorum cœlitus illuſtratus non dubitauit. Quæ profectò deliberatio fons lætitiæ fuit, qui per vniuerſam Eccleſiam deriuatus, fructus peperit ſpei boni Maximi à ſuo capite in membra fidelium manaturi. Meam priuatam etiam atque etiam auget humanitas ſingularis, qua omnium ordinum homines complecti tibi in more, ac voluptate eſt, ſed litterarum in primis amatores, & Muſarū cultores, ad quorū imitationem aſpirare me minimè inficior, & partus hic qualiſcumque meus, ſatis aperte teſtatur. Ad hunc elaborandum impulere me zelus Domus Domini, & votum ipſi gratificandi, ad S. Petri Primatum in te cœlitus deuolutum defendendum directum, vt inſtauratis nuper luporum

clamoribus ipſum impetentibus opponerem olorinos cantus, ſcriptura ſacra, & Patrum Sanctorum decantata praeconia, quibus excitarentur Catholicorum animi ad ſequenda Antiquitatis veſtigia altè preſſa ab Imperatoribus, ac Principibus, quos Catholica fides in ſinu ſuo educauit, quos Conciliorum auctoritas in veritatis agnitione, defenſioneque firmauit, quos exempla ſanctorum intra caules Eccleſiæ lacte Pietatis aluerunt: quos vera religio; vt Romanos Pontifices, tanquam legitimos Chriſti Vicarios venerari docuit, ac perſuaſit; Quæ cauſa eſt, vt ex æquo non malum ſperare liceat, aut ſiniſtrum apud litteratos, & ſanctæ Sedis Amatores Iudicium, & forte etiam laudem noſtro labori polliceri, quod aſſociatus ſit eorum ſtudijs, qui Petram in qua fundata eſt Eccleſia, diri à Portis Inferi oppugnatam, mirum quam valide propugnarunt; Certe quidem vel hoc vno contentus, ac lætus manſero, ſi non ingratum TVAE SANCTITATI opuſculum meum fuiſſe intellexero, & tetigiſſe digito mihi videbor cælum, ſi tempori, ad quod ſpectaſſe me fateor opportunum, ac fructuoſum iudicauerit: Qualecumque tamen ſit cum totum ſit ſacrum, non indignum videtur quod ad pedum tuorum admittatur oſcula, et indè ad Religionis aram erectum appendatur, vt Anathema mea in Chriſti Domini Vicarium obſeruantiæ.

A V.

AVCTORIS INTENTIO ET PRAEMONITIO AD LECTOREM.

HVC ades Lector, & præcelſas Libani Cedros Caietanos, Baronios, Bellarminos, & alijs ſuppares Romanæ Cathedræ decora ſuſpicis humiles noſtras myricas ne deſpicias: Oppoſuere Heroes illi hæreſi, Petri Sedem impetenti ſcripturarum ſacrarum murum; eruditionis multigenæ clypeos, Hiſtoriæ gladios, argumentorum ſolidorum armaturam fortem; eo veritati, ac fidei Catholicæ triumphos erexere. Nobis animus non eſt aduerſus laruas prodire, nec hydræ repullulantis capita petere; Sed excellentiam Pontificię dignitatis duntaxat, à Chriſto Domino in Apoſtolo Petro, ac eius ſucceſſoribus erectæ, diuinum eſſe opus oſtendere, & alienæ relinquere curæ Mendaciorum tela contra illam ab Hæreticis iacta retundere; Sophiſmatum cauillos diſſoluere, ratiocinationum offucias retexere, conuiciorum amarulentas punctiones diſſimulare, quę diligentiſſimè iuxta, ac fœliciſſimè, à Bellarmino pręſtita, ſpem adimere cæteris queunt eadem tentandi, niſi fortè quibus peculiare præberetur auxilium cœlitus eadem præſtandi, quod Cardinali huic defuiſſe dubitare nequit, cui familiaris eſt Commentariorum eius diuinorum lectio: At verò Chriſti Domini priuilegia ſuo in Terris Vicario conceſſa recolere, & honorifica per ſe actio eſt, & ad augendum honorem illi, debitum, haud mediocriter conducibilis, quod noua tempora nouam pariant materiam, veteri ſuperaddendam, & lucem afferant ad ſectariorum haud om-

ninò

Digitized by Google

ninò obſtinatorum caliginem depellendam, vt idcircò timenda minime ſit reprehenſio in eos cadens, qui actum agunt, præſertim S. Auguſtini conſilij memori aſſerentis.

Vtile eſt plures à pluribus fieri libros diuerſo ſtylo, non diuerſa fide, etiam de quæſtionibus iiſdem, vt ad plurimos res ipſa perueniat, ad alios ſic, ad alios autem ſic &c. Sane quod ad vtilitatem ſpectat in promptu eſt coniectare futurum, non pœnitendum apud Catholicos lectores, viſum iri laborem noſtrum quorum plures Pontificij culminis admiratores ſunt, at non recti æſtimatores: quippe exteriorem pompam, & ſæcularem dominatum ſpectantes, diuinam à Chriſto collatam poteſtatem, & Apoſtolicum Characterem, vel minus intelligunt, vel minoris faciunt quam eius excellentiæ debeatur, præſertim ſi pares, aut maiores in Regni terreni amplitudine Ius exerceant Imperandi, & in horum manus incidant opellæ noſtræ, vel in oculos incurrant, quod facile contingere poteſt, Icones inibi exſculptæ Imperatorum hinc ad pedum oſcula prouidentium; Inde fræna equitantium Pontificum tenentium; vnde attollant ad altiora mentes, & ſub perſona viſibilis hominis honorem deferri inuiſibili Chriſto cognoſcentes, non iudicet indignum ſua Maieſtate Prædeceſſorum ſuorum exemplum imitari, & Dei in terris Vicarium omni reuerentia, & obſequio demereri: qui verò claſſe Principum non gaudent nobiles reliqui, & popularium vulgus, quos demiſſius, quam par eſt ſentire plerumque cogit de Pontifice aliquis humanæ Infirmitatis neruus; Si ſapientum, ac mundi primatum nouerint de tanta dignitate ſenſum, diſcretione ſalubri ſeparare diſcent pretioſum conceſsæ diuinitus prærogatiuæ, à vili labis alicuius, ſi forte inſpergatur, noſtræ mortalitatis: qui fructus ab Eterodoxis, vt raro ſperetur, apud orthodoxos nō erit infrequens, nec modicus incremēto honoris, quem ſingularem poſtulat dignitas omniū aliarum faſtigium ſuper

exce-

excedens. Vt tamen fuerit de re probabili, carere certe ſua laude nequit cura deducendi in Theatrum gloriæ Pontifices à Deo ſuæ Eccleſiæ Præfectos, Suis fidelibus Paſtores deſignatos, clauigeros regni Cælorum conſtitutos. In quo pio molimine cum ſubſidij plurimum ſuppeditauerint recenſiti paulo ſuperius doctores, qui controuerſias aduerſus antiquas recentesque hæreſes conſcribentes, illas iugulaſſe dicendi eſſent, niſi cum illis ageretur, qui à teneris in erroribus educati diuturnitate ita obduruere, vt veritati cedere nulla ratione ſuſtineant, Tum non exiguum emolumentum experiri contingit à ſanctorum hominum exemplis quos copioſe Deus excitauit hac ætate, qua Satan eius permiſſu, emiſit ex orco plures qui ſeptemtrionis Prouincias peſtiferæ doctrinæ infecere peſte, & alias per orbem ſparſas inficere hactenus conantur.

Fatebor autem ingenue felicitati meæ ducere, quod adoleſcentiam in ſcholis Societ. I E S V duxerim, vbi & à præceptorum eruditione, & à librorum ab ipſis in lucem editorum lectione viaticum reliquæ ætati comparaui, & non pauca adnotaui inſignium doctrina, ac ſanctitate virorum, quos Deus excitauit ad recentes hæreſes Romani Pontificatus impugnatrices confutandas. Nimirum prouidentiſſimus Deus, qui nunquam Eccleſiam ſuam deſerit, dedit huic ſacræ familiæ ſeù dilectæ filiæ pro dote irriguum ſuperius gratiæ, ac ſanctitatis affluentis, & inferius doctrinæ exuberantis, è quibus riui limpidiſſimi manant ad Eccleſiæ campos irrigandos, & copioſa fruge fæcundandos.

Commode autem accidit, vt admouerē calamū aliquot eorum Commemorationi, & riuulos corriuarem ad Commentationum mearum areolas inſpergendas, tam in eorum ornamētum, quam in Catholicę veritatis de Romani Pontificis Primatu firmamentum.

Quod ſi cauſam fortaſſe quæras cur mirabili primatus opus tribus Maximis Theologorum Principe Diui Thoma celebratis adnumerem induxere me in hanc deliberationem, &

Chriſti Dominici Inſtituentis auctoritas, & Patrum grauiſſimorum teſtimonia cunctis tam Eccleſiaſticis, quam ſecularibus Prælationibus anteponentia, quorum longam ſeriem Alphabeti ordinem digeſtam obtulit Innocentio X. Theophilus Raynaudus Soc. Ieſu Theologus in paucis noſtri temporis eruditiſſimus in Onomaſtico, quod ex immenſa doctrinæ ſacræ prophanæque ſylua collegit. Monitum tamen te velim Lector, cōparatum opus hoc mirabile tribus aliis maximis quoad ordinem, & reſpectum ad Deum optimum maximum iuxta Potentiæ ordinariæ viris operantem. Etenim à quæſtione Metaphyſica de abſoluta Dei potentia, qua poteſtas Pontificia abſolute augeri poſſet abſtinendū, id loci conſultius duxi, quod inſtituto meo parum deſeruiat, & aliena quin imò ab ipſo videri poſſit: ſimilitudo igitur in eo poſita eſt, quod quemadmodum tria illa maxima dicuntur, quia Deum Maximum reſpiciunt, vt terminum dantem ſpeciem ſuper ceteras eiuſdē generis ſpecioſam ita Pontificia dignitas de facto prælata à Chriſto Domino dignitatibus omnibus eſt ea ratione qua Chriſti Vicaria inſtituta eſt, & ſupremæ decorata plenitudine poteſtatis vti Sancti Patres loquuntur, non per Hyperbolem Dei Bonitatem, ac Potentiam extollentes, ſed ad veritatis amuſſim inſtituentis voluntatem è verbis Euangeliorum Inſtitutionem ipſam examinantes, vt ex tractationis decurſu, facile comprehenſurum arbitror, qui ad eius lectionem benè affectum aduerſus ſacratiora iſtiuſmodi dogmata animum attulerit, quæ etiam deprauatum, ſi à ratione ſeduci ſinet ad ſui aſſenſum trahere valent.

Porrò Imperatorum aliquod Iconas Romanum Pontificem colentium libuit inſerere, vt intelligat mundus, quam altè mamagnificèq; ſentirent de tanta dignitate orbis culmina; quos imitari non puduit CHRISTINAM Sueciæ Reginam, vt ea veneratione, ac manus oſculo teſtaretur ſe ALEXANDRVM VII. Eccleſiæ Caput, ac Principem agnoſcere, & venerari. Vale.

AD

AD CL. V.

DOMINICVM SEGNERVM I. V. D.

AMICVM SVVM

Quarti operis Dei mirabilis Encomiasten.

S C A Z O N

IACOBI ALBANI GIBBESII, M. D.

SMundi [illegible] miraculum Dei quartum
Dum nectis, auges tu quidem, & facis quintum,
Scribendo luculenter hoc opus cœli,
Ætate in iſta, cui ſenex fores impar.
Eugè architecte viuidæ ſagax famæ,
Virtute macte, & candidis dolis, eſto.
Sic quarta laudat Gratias Venus ternas:
Reddit Camœnas docta ſic decem Sappho;
Sic ille ſeptem Mira (quis fuit?) cantat.
Miranda tuque Numinis loquens facta
Vir vix adhùc, Mirandulanus es Doctor.

Im-

Digitized by Google

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſimo Pat. Mag. Sacri Palatij Apoſtolici.

M. Anania Sutr. & Nep. Epiſ. Viceſg.

Imprimatur,

F. Raymundus Capiſuccus Magiſt. Sac. Palat. Apoſt. Ord. Pręd.

ROMAE, Typis HH. Corbelletti. M.DC.LVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

INDEX CAPITVM

CAPITA PRIMÆ PARTIS.

CAPVT I.

PRIMATVS Romani Pontificis Tribus maximis apud Theologos celeberrimis adnumerantur. pag. 1

Caput II.

Primatus promiſſus Matth. 16. datur Io. 21. pag. 7.

Caput III.

Confirmatio dictorum ex verbis ſequentibus. Tibi dabo claues Regni cœlorum pag. 13

Caput IV.

Primatus Petri, & Succeſſorum in Vniuerſam Eccleſiam à Chriſto Domino Inſtituitur Io. 21. pag. 17.

Caput V.

Firmitas Primatus Petri aduerſus Tartareas Poteſtates. pag. 22.

Caput VI.

Honor delatus à Concilijs Oecumenicis Rom. Pontif. 28.

Caput VII.

Secunda Synodus Oecumen. Conſtantinopol. Primatum Rom. Pont. agnoſcit, ac veneratur. pag. 34.

Caput VIII.

Tertia Synodus; Oecumen. Epheſi coacta, eſt irrefragabile teſtimonium Primatus Rom. Pont. in Eccleſia 37.

Caput IX.

Concil. Calcedon. Oecumenicum, Primatus Succeſſorum D. Petri Argumentum eſt euidentiſſimum 45.

a Cap. X.

Caput X.

Ex Traditione Eccleſiæ Primatus Rom. Pontiſ. eſt manifeſtus. pagina 56.

Caput XI.

Confirmatio dictorum ex perpetuis veterum Appellationibus*, ad Roman.* Pontiſ. 60.

Caput XII.

Summus Pontifex*, eſt Iudex infallibilis in Controuerſiis fidei; ac morum.* 66.

Caput XIII.

Recurſus Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. 83.

Caput XIV.

Solutio Argumenti non ſatis oportunè obiecti ab Aduerſarijs 104.

Caput XV.

Ratio potiſſima, eſt neceſſitas vnius Iudicis in controuerſiis de fide, & moribus præſertim in Concilijs 115.

Caput XVI.

Dices ante Concilium Nicenum non fuerunt Recurſus, & Appellationes ad Rom. Pont. ergo non habebatur pro paſtore, & Iudice Vniuerſæ Eccleſiæ 125.

Caput VXII.

Romani Pontifices*, ſunt Succeſſores Petri in Vicariatu Chriſti Domini* 128.

Capita Secundæ partis.

Caput I.

Teſtimonia Summorum Pontificum de Primatu Eccleſiæ Romanæ. pagina 144.

Caput II.

Teſtimonia S. Rom. E. Cardinalium de Primatu Pontiſ. Romanorum 149.

Caput III.

Teſtimonia Patriarcharum Orientis 156.

Caput IV.

Teſtimonia Scholaſticorum aliorumque Doctorum de Primatu Rom. Pont. 162.

Digitized by Google

Caput V.
Impugnatio Sectariorum, eſt Confirmatio Primatus Rom. Pont. 170.
Caput VI.
Ex manifeſta Antitheſi, Primatus Romani veritas inſertur manifeſta. 186.
Caput VII.
Inſtitutiones Ordinum Religioſorum ſunt Confirmatio Rom. Primatus 196.
Caput VIII.
Seraficus S. Franciſci Ordo, eſt firmamentum Romani Primatus 205
Caput IX.
Diuina Prouidentia elucens in electione Summi Pontificis eſt validum Argumentum eius Primatus 210.
Caput X.
Fauor diuinus Pontificibus præſtitus argumentum eſt Primatus Romani 219.
Caput XI.
Confirmantur dicta de Primatu Rom. Pont. ex mirandis in Eccleſia Romana 228.
Caput XII.
Miraculi à S. Franciſco Xauerio in Collegio Neapol. Soc. Ieſu patrati, narratio 238.
Caput XIII.
Patris Marcelli Soc. Ieſu mira in Indiis peregrinatio, & varia illius tormenta 249.
Caput XIV.
Multitudine inſignium noſtri ſeculi, probauit Deus Primatum Rom. Pont. 261.

Capita Tertiæ Partis.

Caput I.

Honor verbis delatus Rom. Pontif. ab Imperator. & aliis Principibus 278.
Caput II.
Summa reuerentia Imperatorum, et aliorum Principum exterius exhibita Summis Pontificibus. 283.
Caput III.
Angliæ Regum in Rom. Pontificem veneratio, et obſequium 286.
ƷV9O Ca-
Digitized by Google

Caput IV.
Munificentia Imperator. et alior. Principum in Rom. Eccleſiam 292
Caput V.
Catalogus Imperator. aliorumq. Principum erga Rom. eccleſiam munificorum 299.
Caput VI.
Donatio S. Henrici Imper. et Comitiſſę Mathildis 306.
Caput VII.
Reſponſio ad Argumenta donationem Conſtantini impugnantia 312.
Caput VIII.
Fauores diuini in Principes, Pontifici, et Eccleſię Rom. fauentes 337.
Caput IX.
Exitus Infœlix Imperator. & aliorum Summis Pontificibus infeſtorum 344.

Capita quartæ Partis.

Caput I.
Ex Epiſtolis Summorum Pontificum ad Varios Principes 357.
Caput II.
Ex Epiſtolis Principum, ad Summos Pontifices 385.

OPVS

OPVS DEI ADMIRABILE

PRIMATVS ROMANI PONTIFICIS

Tribus Maximis apud Theologos celeberrimis adnumerandum.

CAPVT PRIMVM.

1 *Primatus Petri Principis Apoſtolorum inſtitutus à Chriſto Domino auctore Principatuum omnium vna eſt è Dignitatum maximis, quas idem Dominus in terris inſtituit.*

2 *Huius poteſtatis praeminentia ijs verbis; Quodcumque ligaueris &c. oſtenditur.*

3 *Ideò dictorum verborum vi Primatum Romanum Ternario Theologorum Maximo accenſemus, & Quartum Maximum dicimus.*

AD vos prouoco Theologorũ Exedræ, ſi fortè Vaticanæ cathedræ gloriæ velificanti remoram faciendi Philologorum quempiam libido inceſſat, & Mantiſſã noſtram Quarti Maximi, Ternario celeberrimo ſuperadditam, aut arguat nouitatis, aut damnet vanitatis. Atqui nouum non eſt, quod antè millena ſexcenta ſæcula natum ſenectutem neſcit; & ità ætate prouehitur, vt ſemper iuueneſcat. Neque vanum dici poteſt quod ſolidius adamante cœlum habet pro firmamento; æternitatem pro menſura. Ades anime, & columnam veritate firmatam, nec tuis indigam ſuſtentaculis, ſi ſtylo verſare nequis,

neque manu attollere, & empyreo iam inſertam altiùs euehi non poſſe, vel demonſtra incredulis, vel adora venerabunda cum credulis Deum laudantibus, & magnalia eius prædicantibus. Etenim infinita eius potentia, ac bonitas immenſa, quamquam excellentiæ ſuæ in creaturarum productione nullum agnoſcit finem, nullis circumſcribitur limitibus perfectionis, aut numeri, quia verbum nullum apud ipſum eſt impoſsibile; quædam nihilominus mens ſibi fingit humana, quæ ſi vis attingeret creatiua, non eſſet omnipotens, quia illa poſſe eſſet impotentiæ, vt S. Auguſt. lib. 5. de Ciu. Dei c. 10. Vnde propterea quædam non poteſt, quia omnipotens eſt.

S. Aug.

Quod affatum non in mala dumtaxat cadere putandum eſt, quæ ſummæ, vel ſanctitati, vel fæcilitati omnium experti miſeriarum repugnantia ſunt; vt peccatum, morbi, mors, & ſimilia noſtri generis infortunia, ac dedecora; ſed etiã in ea quæ in ſeipſis boni, ac honeſti ſpeciem præferunt, atq; vt talia imaginationi repræſentantur, aut intellectum dubitatione pulſant, clarè atque perſpicuè dijudicare non valentem, arcenda ne ſint ex aggregatione poſſibilium, an illi accenſenda, & diuinæ poteſtati ſubijcienda. Exemplum de pluribus vnum ſanè luculentum. Si veniat in mentem dubitare, produci ne poſſit humanitas Chriſti Domini humanitate melior, perfectiorue, ſuadeatq. ratio affirmandi, quòd Deus quolibet creato quantumuis perfecto, ac bono creare melius queat, ac excellentius: quæſtionem dirimit Angelicus Doctor his verbis.

S. Thomas 1. p. q. 25. a. 6 ad vltim.

„ Dicendum, inquit, quòd humanitas Chriſti ex hoc quod eſt
„ vnita Deo & beatitudo creata ex hoc quod eſt fruitio Dei, &
„ Beata Virgo ex hoc quod eſt Mater Dei, habent quandam
„ dignitatem infinitam ex bono infinito, quod eſt Deus, & ex
„ hac parte non poteſt quicquam fieri melius eis, ſicut non
„ poteſt quicquam melius eſſe Deo.

Quæ ſunt Tria illa Maxima apud Theologos, celebrata, quæ ſuprà ſe in ſuo genere nõ admittunt Maius vllum, & in vertice conſident nobilitatis ſupereminentiæ priuilegio gaudentis. Quære mihi, vel in naturæ vniuerſitate, vel in gratiæ amplitu-

dine Quartum ijs Tribus annectendum, & ſi nullum interea, quæ condita ſunt, peruestigando repereris, aduerte animum ad Romani Pontificatus ſplendorem, & excelſitatem, nec temeritatis, audaciæue ſuperuacaneæ damnabis comparationem, quæ Diuiniſsimis quidem Tribus Maximis illũ non exæquet, ſed adnumeret dignitatibus tali poteſtate, ac dominatione pollentibus, vt parem non compatiantur, nè dum ſuperiorem ferant. Quemadmodum enim Virginis Deiparæ maternitas incomparabili dignitatis nitore fulget ſuper omnes matres, nec ſimilis illi, vel ſecunda reperiri poteſt, quia Dei mater eſt, qui exceſſu infinito filium quemlibet creatum ſuperat; ita Chriſti Vicario, nulla æqualis dignitas, nulla ſuperior poteſtas inter mortales reperitur. Etenim quanti exiſtimanda facultas Apoſtolorũ Principi liberaliſsimè elargita, & ab eo ad ſucceſſores longa ſerie deriuata: *Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum, & in cælis, & quodcumque ſolueris ſuper terram erit ſolutum, & in cælis.* Qui dicit, omne vel quodcumque ſyllabis tantùm diuerſum, nihil excludit, vt iccirco nulla ligandi, ſoluendiue potentia maior illa de facto ſit, quæ cuncta complectitur, quæ ligari vel ſolui poſſunt non in terris modò, ſed & in cœlo, in quod nulla vis, nullaue poteſtas ſe protendit, niſi cæleſtis, & humanæ cuilibet ſupereminens; quemadmodũ enim numerus nullus maior illo eſt, qui comprehendit omnem numerum, nec perfectior vlla natura, vel eſſentia concipi poteſt illâ, quæ perfectionem omnem hoc eſt infinitã, abſorbet, qualis ſolâ diuina eſt Patris, Filij, & Spiritus Sancti; ità nec ligandi, ſoluendique potentia vlla excelſior illâ, quæ nullis ad hæc præſtanda limitibus circumſcribitur; vt iccirco ſummi per honorifica vox illi conueniat, cui dignitas, & poteſtas qualibet alia maior collata eſt; vt meritò Bernardus lib. 2. de conſid. c. 7. *Quis ſummus? Cui addi non poſsit.* Et mox. *Sic te exiſtimo homo, vt miniſtrum Chriſti, & quod abſque præiudicio ſanctitatis cuiuſpiam dixerim ſummum planè inter miniſtros.* S. Bernard.

Cum de ſanctitate, de gratia, de ſapientia, cæteriſque iſtiuſmodi bonis agitur, in promptu eſt quolibet ſingulari denotato

pro-

proferre alium, quem diuina potentia ſi velit, ipſi præferat, & donis excellentioribus cumulet, & prærogatiuis extollat: Cum de poteſtate conceſſa Sancto Petro fit mentio, ſiſtendum in illa eſt, nec alia admittenda in Eccleſia maior illâ, quæ pleniſſimæ
S. Tho. dicitur à S. Thoma opuſc. contra errores Græcorum, & eſt ſuper „ omnem Prælationem. Tranſiuit quidem in Apoſtolos alios „ (ait S. Leo) vis iſtius poteſtatis; ſed non fruſtra vni commen„ datur, quod omnibus intimetur. Petro enim ſingulariter hoc „ creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma pro„ ponitur, &c. nō quia ab ipſo, vt Eccleſiæ capite à Chriſto Domino conſtituto in Apoſtolos reliquos dignitas, ac iuriſdictio immediatè ſit deriuata, vt quibuſdā arbitrari libitum ad Petri primatum extollendum, ſed quia Petro cum præeminentiæ obſeruabili nota conceſſa eſt, inter beatiſsimos Apoſtolos, ait idē
S. Leo S. Leo ep. 84. ad Anaſtaſ. Theſſalonicen. c. 11: *In ſimilitudine honoris fuit quædam diſcretio poteſtatis, & cum omnium par eſſet electio, vni tamen datum eſt, vt cæteris præemineret &c.* Et S. Cy-
S. Cypr. „ prian. l. de vnit. Eccleſ. n. 4. Hoc erant vtique, & cæteri Apo„ ſtoli quod fuit Petrus pari conſortio honoris, & poteſtatis, ſed „ quod fuit Petrus pari conſortio honoris, & poteſtatis; ſed „ exordium ab vnitate proficiſcitur. Primatus Petro datur, vt „ vna Chriſti Eccleſia, & cathedra vna monſtretur &c. Paritas honoris in eo elucet, quod omnes à Chriſto Domino ad Apoſtolatum electi. Poteſtatis, quia omnibus dictum; Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra; euntes ergo baptizate omnes gentes Mart. 28. Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos &c. Quæcumque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata, & in cœlis; & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo, Matth. 18.

Quibus verborum formulis ſenſuū diuinorum pleniſsimis iuriſdictionis efficacitas in vniuerſas gētes omnibus Apoſtolis in cōmune elargita ſignificatur, vt poſſent, vbiq. & ſacramenta miniſtrare, & Epiſcopos conſtituere, & omnia Apoſtolica, quocumque ſe conferrent, obire munera, nulli tamen eorum, excepto Petro, fas erat leges vniuerſales toti Eccleſię imponere, aut aliquid ad regimen vniuerſale ſtatuere, aut Concilium Oe-

cu-

cumenicum congregare, aut de perſonis Apoſtolorum diſponere huc illuc illos pro imperio mittendo, aut Librũ aliquem, puta Marci Euãgeliũ pro tota Eccleſia approbare: quę et ſimilia Petro licebant munia (nec nō cæteris Apoſtolis dependenter ab eo) pro tradita ſibi à Chriſto Domino facultate; ſed particulares dumtaxat Eccleſias regere, cum poteſtas hæc Petro reſeruaretur, tanquam capiti totius Eccleſiæ à Chriſto conſtituto in clauium regni cælorum largitione, et ouium paſcendarum curæ delegatione, qua fundata eſt in ipſo ampliſſima ordinaria poteſtas ad ſucceſſores manatura; vt eſſet ordinatiſſima gubernationis forma ſub vno Principe, qualis eſſe ægrè poterat, abſq. ſubordinatione ad vnum Paſtorem; vt iccirco in alijs Apoſtolis, eorumq. ſucceſſoribus fuerit velut delegata iuriſdictio cum eorum interitu emoriens, et quoad multa in exercitationis modo à Petri arbitrio pendens, vt poſt Bellar. lib. 1. de Rom. Pontif. et Suar. de Fide diſp. 10. alij plures, cum quibus effatum noſtrum de Quarto Maximo confirmare animus eſt, non ea quidem methodo, qua controuerſiarum tractatores, et eorũ Princeps Bellarminus vſi ſunt aduerſus fidei hoſtes, eorũ detegendo in arguendo fraudes, ac detegendo fallacias, in interpretando temeritatem, in innouando audaciam, in diſputando proteruiam; ſed ad lucem veritatis ab illis aſſertæ diſſertationis ſeriem, ordinemque firmare, et argumentis omnino ſolidis oſtendere Primatum Petri, hactenus in Romanis Pontificibus incolumem vegetumque vnam eſſe è Dignitatum maximis, quas Deus Principatuum omnium tàm ſæcularium, quàm eccleſiaſticorum auctor inſtituit, vt initio profeſſus ſum. Bellar. Suar.

Et ſanè cum de poſsibili inſtituta quæſtio dubitationi quidē ſit obnoxia apud eos, qui Dei omnipotentiam, hoc eſt Deum ipſum non negant, an videlicet, inſtitutio Primatus in Eccleſia qualem Catholici agnoſcunt, ac venerantur; acatholici inficiãtur, ac floccifaciunt, an videlicet de facto talem inſtituere beneplaciti diuini fuerit, qua maior excogitari non poſsit, nos ſolum talem tuemur, qualem Oracula ſancta proclamant: Conciliorum ſacrorum conſenſus firmum ratumque peruolunt: Sa-

pientiſsimorum, & à Deo illuminatorum Patrum teſtimonia obfirmant; virorum doctiſsimorum argumenta perſuadent; Principum, Regum Imperatorum delati honores, munerum largitiones magnificæ pleniſsima reuerentiæ, ac ſubmiſsionis obſequia fatentur illum, videlicet eſſe Maximum Primatum, quem nos Tribus Maximis accenſemus, vt pote ad Chriſtum Deum, qui eſt Maximus, ordinem dicentem cæteris Maximis perſimilem. Præmittenda autem eſt, Petri Damiani au-
„ ctoritas ſerm. 26. Et licet adſiſtant Angeli præſidentis impe-
S. Cypr. „ rium expectantes, & adminiſtratorij Spiritus aſsignata ſibi
„ miniſteria ſortiantur, nullus tamen eorum ligandi, atque
„ ſoluendi poſsidet poteſtatem. Adeſt Petrus, & ad eius arbi-
„ trium orbis vniuerſitas ſoluitur & ligatur, & præcedit Petri
„ ſententiam Redemptoris, quia non quod Chriſtus, hoc ligat
„ Petrus, ſed quod Petrus, hoc ligat Chriſtus; ipſo idipſum at-
Cyril. Al. „ teſtante: Quodcumque ligaueris ſuper terram erit ligatum & id cœlis. O quàm potens dignitas, quàm digna potentia. Et expreſsius Cyril. Alexandrinus citatus à S. Thoma in opuſculo relato ſic aſſerens, ſicut Chriſtus, accepit à Patre, Dux ſceptrum Eccleſiæ gentium ex Iſrael egrediens ſuper omnem principatum, & poteſtatem, ſuper omne quodcumque eſt, vt ei cuncta curuentur, pleniſsimam poteſtatem, ſic et Petro, et eius ſucceſſoribus pleniſsimè commiſit, et etiam nulli alij, quàm Petro Chriſtus quod ſuum eſt plenum &c.

Ad idem ſunt Patres alij, et Concilia mox referenda.

PRO-

Promiſſus Mat. 16. Primatus qui Io, 21. datur

CAPVT II.

1 *Primatus Petri in Vniuerſam Eccleſiam ex atteſtatione Dominica. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram adificabo Eccleſiam meam oſtenditur.*

2 *Sanctiſsimorum Doctiſsimorumque Patrum teſtimonijs Primatus prædictus comprobatur.*

3 *Petrus quare dicatur Petra.*

4 *Quod ſit Petra immortalis, & ſolida contra eos, qui eam euertere, vel demoliri nituntur ex alijs verbis Dominicis: Et portæ Inferi non prævalebunt aduerſus eam, demonſtratur.*

CVM primus interroganti Domino; Quem dicunt homines eſſe filium hominis reſpondiſſet Petrus, *Tu es Chriſtus Filius Dei viui;* reſpoſuit Dominus *Beatus es Simon Bariona &c. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiã meam, & portæ inferi non prævalebunt aduersùs eã.* En petra bededictionis, ac ædificationis facta eſt petra maledictionis, et ſcandali deluſoribus qui temerar è olim impegere in illá, et cõfracti ab illa ſunt. Confractura procul dubio eſt etiam imitatores, qui auſu nefario demoliri, et euertere immobilem, ac immortalem connituntur. Qui ſenſus, obſecro, magis naturalis, et congruus verborum Chriſti Domini confeſsioni magnificæ Petri vicem rependere volentis, quàm ſi voces illæ, *& ſuper hanc Petram,* quá videlicet, te eſſe dixi, *ædificabo Eccleſiam meã,* hoc eſt cõmittam tuæ curæ regimen Eccleſiæ meæ, vt vice in ea regẽda fungaris mea, et ſis illius caput, tanquam corporis, cuius reliqui fideles ſint membra. Neq. moram diſparitas generis debet parere, quaſi in maſculiuo Petro, non cohæreat fœmineum Petra, etenim in Syriaco familiari Chriſto ſermone Cephas legitur, et vocatur Petrus Io. 1, quo nomine ſignificatur petra, ſaxum Mat. 16.

ru-

rupes; atque adeò nulla ibi eſt in genere variatio ſuadens aliam eſſe petram, ſuper quam Eccleſiam fundandam à ſe profitetur, quàm *illam*, cui dixerat, *Tu es Petrus*: Interpres porrò Latinus verſioni Græcæ adhærens Petrũ non Petram vertit primo loco quod commodior de viro loqueri videretur maſcula vox, & ei affinis Petra, magis ædificio explicando conueniret, nec indecora eſt fuſio in vocibus litterula vna, vel altera differentibus ad ſenſum à proferente intentum retinendum: ſed præpoſtera omnino ludionum interpretatio Sanctis Patribus aduerſaria, fatentibus videlicet Sancto Petro hoc loco promiſſum Primatum, qui poſtmodum Ioan. vlt. collatus eſt. Et pronomen demonſtratiuum *hanc Petram*, idem indicare, ac te ipſum, ſed retinuiſſe metaphoram Petræ Chriſtum Dominum, quia aptior eſt ad ædificium explicandum.

Itaquè primarium Eccleſiæ fundamentum Chriſtus eſt, ità vt eo ſublato ædificatio nulla ne inchoari quidem valeat, neq. firmari, quo ſenſu dictum ab Apoſtolo, *Fundamentũ aliud nemo poteſt ponere præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus* 1. Cor. 3. quia Chriſtũ prædicauerat, in quem crederent, & credendo ſalui fierent, & in ipſum tandem, & non in alium tanquam in Dei Filium, & mũdi Redemptorem tenderet fides ab ipſo prædicata, & propterea fundamentum fundamentorũ àb
S. Aug. Auguſtino nominatur in pſ. 86. Quia videlicet, & Prophetæ. & Apoſtoli reliqui fundamenta dicuntur Eph. 2. quod ſua prædicatione, ac doctrina Eccleſiam fundauere; ſed nulli eorum ſingulariter dictum, *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Nulli, *tibi dabo claues regni cælorum*, ob excellentem, ac generoſã confeſſionẽ, *Tu es Chriſtus Filius Dei viui*: Nulli commiſſa cura ouium vniuerſarum, poſt elicitam ad eam promerendam dilectionis ter repetitã atteſtationem, quo innoteſceret præter communem coapoſtolorum cęterorũ pręrogatiuam ſingulari priuilegio decoratũ Petrum, vt ſecundùm Chriſtum Dominũ, qui primũ, ac independens eſt fundamentum, Petra ſeligeretur ampla, ſolidàque pro fundamento altero viſibilis Eccleſiæ, cuius caput, ac fundator principalis futurus erat inuiſibilis

poſt

poſt glorioſam in cœlos Aſcenſionem, ne viſibile corpus ex varia membrorum compâge coalitum, exhiberet informe monſtrum, cui caput deeſſet viſibile ab inuiſibilis perenni, benignoque pendens influxu. Quemadmodum igitur Petra, de qua populus Iſraëliticus in deſerto bibebat, Chriſtus erat, interprete Paulo 1. Cor. 10. typicè per illam aquis ſcatentem indicatus; S. Paul.
ità et Apoſtolus Petra Saluatoris nomen clatura appellatus eſt, & ſuper quam fundare meditabatur Eccleſiæ ſubſtructionem, et de qua manaturi erant riui fidei, doctrinæ, regiminis, ſanctitatis ad vniuerſam illius faciem irrigandam; ità vt neq; dignitatem dedeceat magiſtri cognomine ſibi diſcipulum facere, cui virtutem nomini conſentaneam largiatur; neque potentiam æquet de Petra caput, Principem q; creare, qui poteſt de lapidibus filios Abrahæ ſuſcitare. Sicut meus Pater. (ait S. Leo ſerm. 3, in S. Leo.
„ anniu. ſuæ aſſumpſit) manifeſtauit diuinitatem meam: ita
„ et ego tibi notam facio excellentiam meam: quia tu es Petrus
„ id eſt, cum ego ſim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui
„ facio vtraquè vnum, ego fundamentum; præter quod nemo
„ poteſt aliud ponere; tamen tu quoq. Petra es, quia mea virtu-
„ te ſolidaris, vt quæ mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecũ
„ participatione cõmunia. Igitur ſit Petra myſtica Petrus, quã neque ventorum quatiat turbo; neque imbrium turbet eluuies; neque tempeſtatum impetus dimoueat; ſed ſoliditatem ſuam agnoſcat ab angulari lapide, qui facit vtraquè vnum, et ſtetit in confractione cibrantis Satanæ, ne fides diſcipulis labefactetur. Sit etiam fundamentum Petrus, aſt illi innixũ, in quo omnis ædificatio conſtructa creſcit in Templum Sanctũ in Dño Epheſ. 2. 21. et de quo loquuntur Patres aſſerentes Eccleſiam ædificatam eſſe ſuper Petram, qui eſt Chriſtus. Cœterùm ſenſus eſt communis Patrum eorumdem, qui ſuper hanc Petram reſpondere non dubitant huic alteri priùs prolatæ, *Tu es Petrus*, ac proindè ſuper fundatam Eccleſiam militantem nunquam ruinam perpeſſurã. Referuntur verbatim eorum auctoritates à doctiſsimis recentioribus aduersùs Nouatores diſputãtibus, proferre paucas operæ pretium, et decus fuerit, plures aggerere cum Catho-

licis Euangelio candidè intellecto conformes minimè neceſſarium, et fortè tædioſum. Præeminentiam Petri ſuprà cœteros in ijs verbis agnoſcunt Patres.

S. Aug. S. Aug. ſerm. 15. de Sanctis. Petrum, inquit, fundamentum „ Eccleſiæ nominauit, et ideò dignè fundamentum hoc Eccle- „ ſia colit, ſupra quod Eccleſiaſtici ædificij altitudo conſurgit. Et quanquam lib. 1. retract. c. 21. mentionem faciat dicti huius, et præferre videatur expoſitionem aſſerentem, quod Petra, ſuper quam fundanda erat Eccleſia intelligeretur Chriſtus, tamen „ ibidem ſubdit, harum duarum ſententiarum quæ ſit proba- „ bilior, eligat Lector. Mouetur quia Dominus non dixit, Tu es „ Petra, ſed tu es Petrus: quæ ratio non vrget, ſi dicatur Dominum Syriacè locutum, quo idiomatè Cephas Petram ſignificat, vt Bellarminus, et alij de quo ſupra.

S. Ambroſ. relatus à S. Aug. ibidem. Qui ſenſus cantatur ore

S.Amb. multorum in verſibus beatiſsimi Ambroſij, vbi de gallo galli- „ naceo ait. Hoc ipſo Petra Eccleſiæ canente culpā diluit. ſerm. „ 68. et ſerm. 47. Petra dicitur Petrus eo quod tanquam ſaxum „ immobile totius operis Chriſtiani compagem; molemque „ contineat. et in c. 1. ad Galat. Dignum fuit, vt cuperet (Pau- „ lus) videre Petrum, quia primus erat inter Apoſtolos, cui de- „ legauerat Saluator curam Eccleſiarum.

S. Hier S. Hieron. in c. 16. Mat. *Secundum Metaphoram Petræ rectè dicitur, Aedificabo Eccleſiam meam ſuper te.* Idem habet epiſt. 57. ad Damaſum.

S.Greg. „ S. Greg. l. 4. Regiſt. c. 76. Cunctis Euangelium ſcientibus li- „ quet, quòd voce dominica ſancto, et omnium Apoſtolorum „ Principi Apoſtolo Petro totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt. Et „ mox Ipſi dicitur. Tu es Petrus, et ſuper hanc Petram ædifi- „ cabo Eccleſiam meam.

His Eccleſiæ Latinæ Doctoribus addantur è Græca aliquot celebriores.

S. Greg. Naz. S. Greg. Nanzian. de moderat. in diſputat. ſeruan. mihi p. 265 „ Vides, inquit, quemadmodum ex Chriſti diſcipulis magnis, „ vtique omnibus, et excelſis, atque electione dignis, hic Petra

voce

„ vocetur, atque Eccleſiæ fundamenta fidei ſui credita habeat,
„ ille impenſiùs amatur &c.

„ S. Baſil. l. 2. in Eunom. Petrus propter fidei excellentiam Ec- S. Baſil.
„ cleſiæ ædificationem in ſe ipſum ſuſcepit.

„ S. Athan. epiſt. ad Felicem. Tu es Petrus, & ſuper funda-
„ mentum tuum Eccleſiæ columnæ, id eſt Epiſcopi, ſunt con- S. Atha.
„ firmatæ.

„ S Chryſoſt. hom. 2. in pſalm. 50. Audi denique quid Petro.
„ dixerit Chriſtus columnæ, & firmamento fidei qui ob robur S. Chry.
„ confeſsionis vocatus eſt Petrus, dicente Domino, Tu es Pe-
„ trus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Et
„ hom. 55. in Mat. Dominus ait, Tu es Petrus, et ego ſuper te
„ ædificabo Eccleſiam meam.

Recenſentur longa ſerie plures à Bellarmin. l. 1. de Rom. Pōtif. c. 10. Mald. in c. 16. Mat. et alijs, quibus innaturalis explicatio viſa eſt eorum, qui hanc Petram non de Petro, ſed de alia re quapiam interpretantur; puta de confeſsione Petri, Tu es Chriſtus &c. Et ſanè Catholicos hanc Petram ad fidem, vel Petri confeſsionem omniū Apoſtolorum nomine factam conciliare, vtcumque non eſt difficile, dummodò perſona Petri à particula, *Hanc*, eius incluſiua non excludatur; et fides, ac confeſſio non abſtractè, vel in genere, ſed concretè, ac particulari intelligatur, vt ſit ſenſus, fundabo Eccleſiam meam ſuper hanc Petram, hoc eſt ſuper tè ipſum interrogatione, et confeſſione probatum, fide ſolidatum, dilectione feruidum, ſapientia, et prudentia ornatum, auctoritate ad regendum neceſſaria munitum, dignitate ceteris Apoſtolis prælatum: cui genuinæ interpretationi cedunt quæcumque aliæ, excogitatæ ſunt à catholicis nonnullis concedentibus promitti primatum Petro, ſed inſuper ad alios ſenſus trahentibus, aut morales, aut accōmmodatos, non germanos, et obuios legenti contextum Euangelij. Bellar.

Igitur Apoſtoli reliqui, et prophetæ dicuntur fundamenta Epheſ. 2. ratione doctrinæ diuinitùs acceptæ, qua Eccleſias per orbem fundarunt, et illuminaeunt prædicando, et ſignis prædicationem confirmando, at S. Petrus fundamentum dicitur Ec-

Confirmatio dictorum ex verbis ſequentibus Tibi dabo claues regni cœlorum.

CAPVT III.

1 *Primatus Petri in vniuerſam Eccleſiam confirmatur ex datione Clauium à Chriſto Domino, per quas Principatum, & curam totius Eccleſiæ fuiſſe illi conceſſam ſenſus eſt à primis vſquè Eccleſiæ temporibus.*

2 *Claues inſigne Dominatus ſunt.*

3. *Damnatur Hæreticorum error aſſerentium per dictam largitionem Clauium nihil plus cæteris Apoſtolis Petro conceſſum.*

4 *Defenditur Sanctus Petrus ab eorumdem Hæreticorum conuicijs.*

QVIS *Tibi*, non interpretetur de Petro, cui dictum erat, *Tu es Petrus?* aut quis candidæ mentis Lector iuduci poſſit, vt credat, hiatum à Chriſto factum per digreſsionem ad fidem ad confeſsionem, *Tu es Chriſtus*, vel ad animam fidelis cuiuslibet, aut ad Eccleſiam, et mox per regreſſum ad Petrum reſumptam interruptam collocutionem, *Tibi dabo claues regni cælorum?* Nonne ibi pronomen eſt ſecundæ perſonæ eiuſdem, quam Simonem Barionem vocauerat beatam, cui Pater reuelauit, et nō caro et Sanguis? illi igitur dantur claues, ideſt poteſtas in omnem Eccleſiā, per metaphoram clauium ſignificata; quæ poteſtas complectitur ius ordinis et iuriſdictionis, quo regimen conſtat Eccleſiæ, et fidelibus aperitur, aut clauditur regnum cœlorum. Qua Patrum retenta interpretatione eidem Petro claues regni cœlorū promittuntur opportunè dandæ ad ſoluendum et ligandum neceſſariæ ab eo, qui omnia in pondere, ac menſura facere nouit. Quemadmodum autem per Metaphoram ædificij, et petræ declaratus eſt primatus Petri vocabulo fundandi vſurpato; ità alia aſſumitur metaphora clauium, quę principatum denotat, et poteſtatem eidem adminiſtrando congruam: quippè claues

inſigne dominatus eſſe, è ſacris edocemur litteris non ſemel; nam Apocalyp. 1. dicitur Chriſtus Dominus habere claues mortis et inferni, hoc eſt dominus eſſe mortis, ac vitæ; et c. 7. habere clauem Dauid, qui aperit, et nemo claudit, qui claudit, et nemo aperit. Et alluſio eſt ad illud Iſaiæ c. 22. *& dabo clauē domus Dauid ſuper humerū eius, & aperiet, & nō erit qui claudat, & claudet, & non erit, qui aperiat &c.* Quæ munera ſupremæ ſunt poteſtatis, ac iuriſdictionis; Igitur et claues regni cœlorum Petro dandæ ſymbola ſunt poteſtatis primariæ ſuper regnū cœlorum, quæ eſt Eccleſia; ita vt quæ ligauerit in ea, nemo ſoluat; et quæ ſoluerit, nemo ligare queat; quod perindè eſt, ac claudere, et aperire. Sūpta ſimilitudo eſt ab humanis, in quibus ſicut ius clauium portæ Ciuitatis penes Principem eſt: et fores priuatæ clauibus reſerantur, et aperiuntur ad nutum Domini, cuius ſuprà domum vniuerſam imperium ſignant. Ità D. Petro collatæ claues regni cęlorum ad hunc finem ſunt, vt legitimè claudat, aperiatque; ſiuè quod idem eſt, ſoluat, ac liget; et aperiat cœlum quando ſoluit, claudat, quando ligat; ſiuè deindè latiùs pateat claudere, et aperire, vt cenſet Caiet. ſiuè idem ſit per duas metaphoras

Bellar. explicatum; vt Bellarmino videtur l. 1. de Rom. Pon. c. 12. certè vtrumque maiùs quidem eſt, quàm per Euangelium conuertere homines ad fidem, aut declarare obſtinatos æternis addici pœnis; quod quolibet poteſt Concionator. Exhibitæ ſunt et Apoſtolis alijs claues ad aperiendum et claudendum Apoſtolatus fūctionibus opportunæ; ſed Petro, vt vniuerſali Principi à Chriſto ſolo dependenti, cęteris tanquā ab ipſo quidem miſ„ ſis, ſed Petro ſubditis, qui toti pręficitur Eccleſiæ. Eccè claues „ regni cęleſtis accipit, poteſtas ei ligandi, atque ſoluendi tri-

Greg. „ buitur, cura ei totius Eccleſiæ, & principatus committitur, ait S. Greg. l. 4. regiſt. ep. ſeu cap. 76. ſicutus antiquitatis ſenſum à Concilijs et Patribus ſanctè retentum, à quibus aberrare hęreticis tàm fuit libidini, quàm perditioni; dicere etiam inſcitiæ vituperabili, cum nihil ampliùs datum à Chriſto per clauium largitionem, quàm cœteris Apoſtolis obſtinatiſsima contentione blaterant; nihil plùs, illis quàm vt per merum

prædicationis officiũ abſolutos meritò fidei declararent, qui prædicantibus crederent, ligatos qui per incredulitatem eam contenerent Ceci ac cæcorum duces, qui in tanta Chriſti Domini verborum luce, in tanto apparatu præuiæ diſpoſitionis ad meditatam dignitatem requiſitæ, in excellentia muneris, ac oneris ſuper humeros Petri ſingulariter imponenti auertunt oculos, nè videant veritatem, & dum parem in ouibus, ac Paſtore poteſtatem adſtruunt, ordinem hierarchicum ſapientiſsimè à Saluatore cõſtitutũ inſipienter deſtruũt: de cauſa illuminationis fecerunt ſibi materiam cæcitatis, vt loquitur S. Leo ſerm. 8. de Natiuit. Domini: at nobis cum Catholicis ſeritur, non contra nouatores diſputatio inſtituitur, quos pridem viri fortes in fide, & doctrina ſana confixere. Vnum eſt quod à defenſione Petri intactum præteriri par non eſt, cui impietatis inurunt notam, nec dignum primatu cenſent à Chriſto habitum, quem dura increpatione caſtigatum palam eſt. *Vade poſt me Satana, non enim ſapis quæ Dei ſunt*, quaſi non peius delictum negatio trina fuerit, quàm timentis excuſsit trepidatio, ac puſillanimitas; retractione à morte, ac paſſione, quam amoris adhuc diuinorum decretorum ignari vehementia ſuggerebat, & nihilominus eius oblitus Dominus fragilitatis maleficium prodiga beneficiorum erogatione compenſauit: & fortè lapſum permiſit in diſcipulo ſuper cathedram Apoſtolicam euehendo, vt in ea poſitus compati diſceret ſubditis ſuo magiſterio, ac imperio prouehendis. Sed coarguenda fuerit Petri ſimplicitas iniquè ferentis amaritudinem calicis à Domino exorbendi, non tamen vltrà progreſſa reprehenſio, quàm vt aduerſarium diuinorum inſcium vocitaret, & præpoſteri amoris damnaret à paſsione, ac morte ſubeunda retrahentem. Sed fuerit acerrima obiurgatio, nunquid proptereà immenſam claritatem laudationis obfuſcat, quæ vnicum Petrum inter omnes Apoſtolos reddit laudatiſsimum, *Beatus es Simon Bariona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed Pater meus, qui in cælis eſt.* Quodnam excelſo encomio Chriſti, & meritò Petri reſpondeat præmium, niſi excelſum, ſublime, ſingulare, qualis eſt Principatus ſuper Eccleſiam vniuerſam, non obſtan-

S. Leo.

ſtante diuinæ potentiæ, ac bonitati vetere infirmitatis macula errantis ouiculæ, et exaltante miſericordia iudicium de puluere pauperes ſuper aſtra cæli erigente. Non infitiamur, Petrum os
S. Chr. Apoſtolorum fuiſſe, vt Chryſ. in c.illud Math. 16. appellat, quòd omnium nomine diuinitatem Chriſti aſſeruerit, ſed aduertendum fatemur ſoli Petro dictum, *Beatus es Simon Bariona. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo &c.* Quàm conuenientiùs
S. Leo. ſerm. 2. de SS. Petro, & Paulo aduerſarij cũ S. Leone loquerentur; ille primus eſt in Domini confeſsione, qui primus eſt in Apoſtolica dignitate, vt intelligatur reſtricta ad illum promiſsio clauium, tanquam merces confeſsionis, quem pupugit aculeus reprehenſionis ob intempeſtiuum ſtudium auertendi a paſsione. Quod ſi omniũ Apoſtolorum nomine reſpondiſſet (quod fingere tamen non eſt neceſſe) partes egiſſet ſuperioris, cui pro ſubditis reſpõdendi cura incumberet. Vt Princeps, inquit Cyril. l. 12. in Ioan. caputque
S. Cyril. cæterorum primus exclamat *Tu es Christus Filius Dei viui*; aſt negare Petrum Romæ fuiſſe, & inferre hinc Pontificem Romanum dicendum, ac ſucceſſores in primatu Romano partem nnn habere inſania eſt, etiam tribus Anticyris inſanabilis; pugnant aduersùs eam terrarum orbis, templa, monumenta; ſepulchra, hiſtoriarũ veterum fides, ſapientum conſenſus, vt mirum ſit, quomodo à Spiritu erroris ſeduci paſsi ſint, qui certiſsimæ veritati litem indicere non reformidarint, et ſolem de cœlo detrahere temerario auſu, ac ſtultitia intoleranda tentarint. Illud vero, quod filios inobedientiæ, ac rebelles malè torquet, priuilegium videlicet primatus Petri in eius Succeſſoribus continuari non tàm operosè probandum, quod fęliciſsimè præſtitere fidei defenſores noſtro ſæculo ſtrenuiſſimi; quam delectabiliter commemorandum vt certum conteſtantibus.

Interim quod ſicut è verbis Chriſti Domini. *Et ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, probauimus collatũ S. Petro Principatum Eccleſiæ, quia ità verba illa interpretantur Patres & concilia; ità et ex datione clauium idem confirmare licet quia per illas poteſtatem adnexam primatiui eorumdem eſt ſenſus à primis vſquè Eccleſiæ temporibus, ità S. Chryſ. hom. 55. ex

Ma-

Math. citatis verbis probat S. Petrum creatum eſſe totius Mundi Paſtorem, & caput. idem S. Aug ſerm. 28. de Sanctis. S. Hilarius Mat. 16. S. Leo ſer. 2. in anniu. Aſſump. S. Greg. l. 4. Epiſt. 32. infert curam totius Eccleſiæ fuiſſe cómiſſam S. Petro quia ipſi dicitur, *Tibi dabo claues Regni cælorum*. Sed magis adhuc explicatur quod.

Primatus Petri, & Succeſſorum in vniuerſam Eccleſiam à Chriſto Domino ſit inſtitutus. Ioan. 21.

CAPVT IV.

1 *Sub trina Chriſti interrogatione, & Petri reſponſione Io. 21. cùm multa latent myſteria; tùm expreſſa vniuerſæ Eccleſiæ cura Petro demandatur.*

2 *Sermonem dirigi ad Petrum & non ad alios indicat verbum imperandi Paſce, quo Paſtor conſtituitur vniuerſalis Eccleſiæ.*

3 *Verba Chriſti Domini Paſce &c. clarè curam hanc vniuerſalem ſuper totam Eccleſiam indicant.*

4 *Ità SS. Patres Leo, Cyprianus, Bernardus &c.*

LVCVLENTA eſt Inſtitutionis forma per verba præcipientia Ioan. 21. vbi Chriſtus ſub trinâ interrogatione, trinâque reſponſione myſteria multa cælauit, vnum expreſſit, hoc eſt Principatum & curam Eccleſiæ ſuper humeros Petri impoſuit, & fundamentum iecit ędificij, quod olim erecturũ ſe pollicitus fuerat. *Simon Ioannis diligis me plus his?* Dicit ei, *Etiam Domine, Tu ſcis quia amo te*: Dicit ei: *Paſce agnos meos*. Dicit ei iterùm, *Simon Ioannis diligis me?* Dicit ei. *Etiam Domine, Tu ſcis quia amo te*. Dicit ei. *Paſce agnos meos*. Dicit ei tertiò. *Simon Ioannis amas me*, Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò. *Amas me*, & dixit ei, *Domine tu omnia noſti, tu ſcis quia amo te*. Dixit ei: *Paſce oues meas*. Poſt reſurrectionem ſuam Dominus Beato Petro Apo-

ſtolo poſt Regni claues, ad trinam æterni amoris profeſſionem myſticâ inſinuatione ter dixit, *Paſce oues meas*, ait S. Leo agnoſcens, & in numero & in vocum ſignificatione priuilegij Petro conceſſi ſingularitatem, & gentium, in quas extenditur, vniuerſitatem; vt quid enim æterna Sapientia Verbum Patris, è cuius in aſſumpta carne loquentis ore velut aurea mala prodibant verba nunquam ſuperflua, ſemper vtilia; nuſquam redundantia, vbique tempori, locoquè accommoda ad contriſtationem vſq. Petri trinâ interpellatione ſollicitat? & quod ſemel cum aſſeueratione faſſus erat, iterùm iterùmque moleſtâ repetitione fateri cogit, cum ipſe cordium ſcrutator noſſet optimè, & ſuæ dona caritatis in Petri pectore recondita, & illius feruorem amoris plurium iam ſignorum declaratione manifeſtum? Nimirū tàm præteritorum, quàm futurorum præſcius Deus haud ignorabat, è portis inferorum olim nequam ſpiritus emerſuros, qui luci fulgidæ Inſtitutionis principatus huius offundere tenebras adniterẽtur, & neque commiſſum regimen, aut dominatum vlli, neque vni dictum *Paſce oues meas*. Hos in meridiana cæcutire luce ſententia iſta manifeſta redarguit, quæ mentem, ac finem proferentis ſinè vlla ambiguitate prodit, & ſub vſitata Paſtoris ſimilitudine præſidem gregi piſcatorem præficit. hoc eſt curam regiminis ouium cum neceſſaria poteſtate demandat; quæ mutila valdè eſt, ac imperfecta, ſi ad paſtionem, cibique etiam ſpiritualis miniſtrationem coarctetur. Nonne Paſtoris eſt intrà caulas, nè exerret, cuſtodire gregem? nonne truculentam arcêre luporum rabiem? nonne ducere ad paſcua, & reducere ad mapalia? morbidos à ſanis ſegregare, infirmis medicamina prouidere, debilitatas humeris comportare? & ſimilia plura præſtare, quæ prætermitti à bono Paſtore non debent, qualem præpoſitum ſuis ouibus à Summo Paſtorum certiſſimum eſt, cùm Petro, vt eas paſceret, præcipit; quod latiùs ciborum miniſtratione patet, quæ etiam in ſeruos erga Dominos cadit; & nihil inſoliti, aut ſublimioris miniſterij continet; de quo præmonere Dominus audientes, ac teſtes, & per eos poſteros voluit, cùm ter interrogauit, & excitatis eorum mentibus ad opus

Serm. 2 in natal. Apoſt. Petri, & Pauli.

mi-

mirabile capiendum, tertiæ reſponſioni Paſtoralis curæ digni-tatiſque primæ inſtitutionem ſubnexuit; & non vagè prolatam, ac indeterminatè pronunciatam formam eius cuius intuitu diſertè Simonem Ioannis interpellauerat,& dirigi ad illum diſcretâ ab alijs iuſſione per verbum imperandi in ſecunda perſona, vix ambigat,niſi qui ſignificata vocum à naturali veroque ſenſu detorta cauillis, & violentâ interpretatione peruertit. *Amabo te*, quis interrogatur,Petrus,an Apoſtoli omnes; an qui aderāt tūc, & prandium à Chriſto ſumpſerant Ioannes, Andreas, Thomas, Nathanael &c. Nulli profectò dictum. *diligis me plus his*, qui videlicet audiunt, & non interrogantur; ac proindè nec ad ipſos tanquàm reſponſuros ſermo dirigitur, aut cura Paſtoralis imponitur. Adde quòd ei dicitur; *Cùm eſſes iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas; cùm autèm ſenueris extendes manus tuas, & alius te cinget &c.* Nunquid in perſona Petri hoc dictum Apoſtolis omnibus, quaſi mors eadem maneret omnes,quos diuerſa Tyrannorum tormenta perēmere, Euangeliſtam verò Ioannem perimere haud valuere. Iàm verò, quod vni Petro primatum in Eccleſia vniuerſa conceſſum verba Chriſti ſignificent, argumento eſt ſeria & tér repetita interrogatio, & huic reſpondens terna præceptio. Agnoſcunt in hoc numero Patres ad tri-„ nam negationem Petri alluſionem; Redditur trinæ negationi „ trina confeſſio, ait Auguſtinus, nè minùs amori lingua ſer-„ uiat, quàm timori. ego profectò ſi vel Auguſtinum, vel Patrū aliquem meę fauentem opinationi nāciſci contigiſſet, non vererer aſſerere Sanctiſſimæ Chriſti Domini humanitatis menti obuerſatum eſſe adorandæ Trinitatis myſterium, eiuſq. cultui, & honori ternariū hoc interrogationum, reſpōſionum,præceptionum vertiſſe,& Trium Perſonarum nutu, iuſſuque in aula Imperatoria obſignatum veluti diploma Principatus Petro oblatū fuiſse; nec vllo modo poterat eſſe inefficax ſacramentū, quod ſimul ipſius Deitatis Vnitas operabatur,& Trinitas. Illud certùm, quod innuere ſuprà licuit,haud otioſè repetitum. *Simon Ioannis amas me, paſce agnos, paſce oues meas* vt inſolito loquendi ritu, & crebrâ poſtulatione premere ſe mente aliquid magnum indicaret

S. Aug. tract. 123. in Ioan.

caret nuſquàm aliàs indicatum, vt ad illud intelligendum exci-taret diſcipulorum animos, & admiratione noui fauoris, ac præ-celſæ dignitatis impleret, cui parem rem nullam viderat anti-quitas, nullam viſura eſt maiorem poſteritas.

S. Leo. ſerm. 3. de aſſumpt. ſua.

„ Magnum & mirabile (S. Leo) huic viro conſortium potentiæ „ ſuæ tribuit diuina dignatio, & ſi quid cum eo commune cæ-„ teris voluit eſſe Principibus, nunquàm niſi per ipſum dedit „ quicquid alijs non negauit.

Eumdem inſtitutionis magnificæ ſenſum præferunt verba ſequentia, quorum nè vnus quidem apex, aut ſyllaba myſterio caret, aut prouidentia; *Paſce agnos meos* geminatùm; *paſce oues meas* indefinitè. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorũ ſic abſolutè, & indiſcretè totæ commiſſæ ſunt oues?

S. Bern. l. 2. de conſid. ad Eug. c. 8.

„ Si me amas Petre paſce oues meas? Quas illius, vel illius popu-„ los Ciuitatis, aut regionis, aut certi Regni? Oues meas, inquit, „ Cui non planùm non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe om-„ nes? Nihil excipitur, vbi diſtinguitur nihil. Poterat, inquis, vniuerſalis additione particulæ dubitationi occurrere, ſicut quando dixit, *Docete omnes gentes*. Quis es tu, qui legem ponas vel Grammaticæ, vel Dialecticæ legibus, per quas licet in-definitam pro vniuerſali dictione ponere, & quidèm interdùm elegantiùs; aut minùs non eleganter vſurpare? Nonne ſi enun-cies, homo eſt animal rationale, æquipollet propoſitio hæc alte-ri notâ vniuerſali præfixa; aut ſi dixeris, Angeli ſunt incorporei, perindè eſt, ac ſi dicas, omnes Angeli? Et apud Iuriſperitos Ti-tius inſtituit Caium bonorum ſuorum heredum, nullũ relinquit locũ dubitationi, quin vniuerſorum? Et Dominus cum Ioan. 10. ait, *Cognoſco oues meas*, nunquid opus habuit inutili complemẽ-to, *omnes*, ad declarandum quod lipis, ac tonſoribus innotuiſ-ſe poterat, comprehendi Chriſti cognitione, abſque vllius ex-cluſione vniuerſas?

Sed & pronomen meos, ac meas illimitatæ dominationis, ac iuris in omnes gentes eſt, quarum ſicut nulla à Chriſti hæredi-tate exempta eſt; ità neque vllá à Petri cura paſtorali ſubtractá voluit. Neq. te valdè iuuaret effugium limitationis ad præde-

ſti-

ſtinatos, quibus eſt eſca Caro Chriſti, & ſanguis potus in vitam æternam, quaſi iſti duntaxat ſint agni, & oues Chriſti à reproborum multitudine ſecreti, quos hœdis comparauit Dominus, & ad ſiniſtram collocauit æternis ſupplicijs addicendos: nàm etiam præordinatorum ad vitam æternam numerus latiſſimè per totam Eccleſiam diffuſus eſt, & hi omnes agni ſunt, & oues Chriſti, ac proindè curæ Petri commendati. Quanquam dum ſumus in hac vita, & à Domino peregrinamur, oues ſumus ouilis Domini, & velut piſces multigeni ſagenæ miſſæ in mare, quà colligendi in vaſa parata in littore, quà foris mittendi, & eijciẽdi in damnationem. Itàq. latiſſimè omnes homines ſunt oues Chriſti hæredis vniuerſorum, & propter omnium ſalutem. Secundò magis ſtrictè oues dicuntur omnes fideles tàm boni, quã mali, quibus communia ſunt Sacramentorum paſcua, & Spiritualis refectio. Tertio magis propriè, ac ſtrictè oues ſunt electi in caritate fundati. Primis conuenit quod dicit Dominus Io. 10. *Alias oues habeo quæ non ſunt ex hoc ouili*, & nihilominùs cordi ſibi eſſe, vt ad illud reducantur, oſtendit ibidẽ illis verbis *oportet me adducere, vt fiat vnum ouile, & vnus Paſtor*, quod de Petro, & eius Succeſſoribus S. Cypr. intepretatur l. 1. ep. 76. ad Magnum; vocans eos in Eccleſia Dei ordinatione ſuccidanea præſidentes. De ſecundis profertur parabola zizaniorum bono ſemini admiſtorum Matth. 13. vltimos ſolatur promiſſio Chriſti Io. 10. *Cognoſco oues, & cognoſcunt me meæ. Non peribunt in æternum. Non rapiet eas quiſquam de manu mea.* In nullas principatum concedunt Petro hoſtes Petri, In omnes agnoſcunt amici veritatis euidentiâ ſcripturarum edocti, & cœleſtium argumentorum lumine conuicti. Suas itaquè oues, ſuos agnos paſcendos, regendoſque Petro committit, tèrque præcipit: ſiue autẽ agnos, ſiue ouiculas legas, & vocum diuerſitas exhibeat, differentiam aliquam in ſignificato, ſi nihil diſcriminis in trium vocabulorum ſignificatione admittas, oues ſuas nullâ exceptâ paſcere mandat Petro Saluator, neque ſolùm populorum greges, Iudaici videlicet, atque Gentiles per agnos denotati regimini ſubijciuntur Paſtoris vnius; ſed & ouiculæ, & oues,

BIBLIOTECA NAZ. ... EMANUELE

hoc eſt Paſtorum reliquorum, maiorum, minorumque Dei verbo, & baptiſmo, ac Sacramentorum pabulis regenerantium copia, ac multitudo gloriantur, ſe oues eſſe Chriſti & ſaluberrimâ diſpoſitione comprehenſos qua Regimen Monarchicum in Petro inchoandum Sapientia diuina conſtituit. Vnus Petrus de toto mundo eligitur, qui & vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſię Patribus præponitur, vt quamuis in populo Dei multi Sacerdotes ſint, multiq. Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus.

Firmitas Primatus Petri aduersùs Tartareas Poteſtates.

CAPVT V.

1 *Quid ſignificetur ijs verbis, & portæ Inferi &c.*
2 *Multis modis Diabolus exercet potentiam ſuam contrà Eccleſiam.*
3 *Per Imperatores Gentiles.*
4 *Per Hæreſiarchas, & eorum ſectatores.*
5 *Eorum multiplices ſectæ.*
6 *A Græcis infeſtis Primatui Romano variæ contradictiones.*
7 *Incommoda ſchiſmatum in Romana Sede.*

Mat. 16 ET *portæ inferi non prævalebunt aduersùs illam*, hoc eſt potentia Diaboli inſurgentis ad oppugnandam Eccleſiam non ſolùm fruſtrà laborabit, quia ſuperiorem ad reſiſtendum ſuis conatibus inueniet; ſed adeò firmam, ac validam experietur, vt illos infringat, & vincat. Vtitur metaphorâ portarum Chriſtus Dominus ad indicandam potentiam, quia in portis vrbium eſt potiſſima munitio, quam qui expugnant facilè reliquam ciuitatem inuadunt, ac potiuntur, & apta eſt Synecdoche partem à pro toto vſurpans. *Poſſidebit ſemen tuum portas inimicorum ſuorum* Gen. 22.

Porro

Porrò Diabolus potentiam ſuam exercet aduersùs Eccleſiam multis modis, qui ad tria capita reduci poſſunt, violentæ ſcilicet dominationis, & crudelitatis; peruerſæ doctrinæ; & falſæ prædicationis, abſq. facultate corporaliter torquendi: & cunctorum copulatim, Nimirum qui prauis dogmatibus aſſenſum denegant exilia, verbera, bonorum proſcriptiones, neces pati coguntur; Inimici enim omnes Eccleſiæ quolibet errore cæcentur, vel malitiâ deprauentur, ſi accipiunt poteſtatem corporaliter affligendi, exercent eius patientiam; ſi tantùmmodò malè ſentiẽdo aduerſantur, exercent eius ſapientiam. Primi generis perſecutiones paſſa eſt Eccleſia à Paganis Chriſto infenſis. Secundi ab Hæreticis ſolùm calamo & voce veritatem impugnantibus. Tertij ab iiſdem ſæculari potentia fultis, & tormentis fideles vexantibus.

Quibus omnibus illud commune genus impugnationis eſt; vt in caput Eccleſiæ, hoc eſt in Pontificem Romanum iacula contorqueant, quod capite truncato, eorum incitator Diabolus triumphet, & totum corpus concidere, fideique vinculum diſſolui gaudeat. Aug. l. 18. ciu. c. 11. A

Romanos Imperatores aduersùs Romanos Pontifices adeò perfidus inflammauit, vt per trecentos circiter annos eorum in Chriſti gregem, & eius Paſtores crudeliſſimè ſæuierint, ducto à Nerone initio qui Sanctos Petrum, & Paulum morte damnauit vſquè ad Maximianum & Maxentium, qui omnes crudelitati, & Orco litauêre.

Illuxit ſerena dies Eccleſiæ à Conſtantini, ceu noui ſolis cõuerſione, & Pontificiæ dignitatis ſplendor depulsâ perſecutionum nube ſe diffundere cœpit, quoad hæreſum caligine rurſus obſcurari cœpit, & Imperatorum Orientis ea infectorum maleuolentiæ liuore obduci. Non eſt veritus Conſtantius Arianorum fautor, ac promotor Liberium Papam Româ eijcere quod Athanaſij condemnationi ab Arianis Epiſcopis latæ ſubſcribere recuſaret.

S. quoque Martinus in Cherſoneſum à Conſtante relegatus ærumnis confectus ſimilẽ martyribus mortẽ paſſus eſt. Iuſtinia-

nus

nus iunior Sergium Papam ſuæ hæreſi aduerſantem ad necem quęſiuit. Theodora Iuſtiniani vxor Eutychiana fœmina nequā auſa eſt Syluerium Pontificem ſanctiſſimum in exilium pellere: vt miſſos interim faciam Imperatores reliquos Orientales quà Arianos, quà Eutychianos, quà Monothelitas, quà Iconomachos, Valentem, Zenonem, Anaſtaſiū, Theophilum, Leonem, Armenum, & alios vltrà viginti quatuor hæreticos contrà Romanam Sedem coniuratos, & cœteròqui vitijs palmaribus coopertos, vt ex hiſtorijs varijs refert Boz. Sig. 52. qui omnes in Pontifices Romanos potentiam, vim, furorem conuerterunt.

Neq. mitiùs plures Imperatorum Occidentalium cum ijſdem ſe geſſere. Notæ apud hiſtoricos ſunt tragædiæ quas excitauere Friderici, Henrici, Othones aduersùs Gregorium VII. Victorem III. Vrbanum II. Paſchalem II. Gelaſium II. & alios, quos anathematiſmis per varia conciliabula dānauere, aut violentâ depulſione de cathedra deiecere, aut alijs modis inſontes, ac aduersùs eorum nequitias fortes, conſtanteſque vexauere; Non ſemel iterùmue, ſed ſæpiùs, adeò vt decem numerentur Antipapæ quos illi in cathedram Romanā intruſere, eò etiam ſpectantes nonnulli eorum, vt Sedem ipſam Romanam, & non tantùm perſonas ſingulares penitùs excinderent, quod præſtiturum ſe inani vaticinio Fridericus II. Gregorio IX. præcinere gloriæ ducebat. Sed omnium irriti conatus fuere, quia *Portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam.*

Quid quod ipſe Romanus populus, & quidam alij Italiæ Dynaſtæ non abſtinuere iniurijs, & quidem atrocibus aduersùs legitimos ipſorum Paſtores, quos ſpoliare Regno, & vitâ tentauere? Piget per hæc tragica excurrere probare volentem nullo vnquam impetu tā violento, ac truculento irruiſſe in Petri cathedram portas inferi, vt præualerent. Maius malum timendum videbatur ab hæreſum multitudine, ac malignitate. Sed ijs etiā ſolidior eſt Petra, in qua fundatur Eccleſia.

S.Aug. S. Auguſtinus lib. de hæreſibus, illarum 88. recenſet, & plures ex illis perijſſe teſtatur in pſal. 57.

Theo-

Theodoretus lib. de hæreticis fabulis numerat 76. hæreſes ad ſua vſquè tempora exortas, & lib. 3. teſtatur omnes fermè extinctas eſſe. Theodoret.

Bellarm. De Notis Eccleſiæ c. 6. ducentas ad Lutheri vſq. ſæculum meminit, & inter has fuere nunnullæ potentiſſimæ ob Imperatores, ac Principes, imò & Epiſcopos non paucos illis adhærentes, vt de Ariana compertum eſt, & hæ omnes in Romanum Pontificem impetum fecere, ſed non præualuere, quia Sedes Petri in æternum ſtat, & illæ tandem concident quæ cum Luthero emerſere, & ſtabit Eccleſia Catholica Romana aduerſùs illas non minùs inter ſe diuiſas, quàm ab Euangelio, & doctrinâ Apoſtolorum diſſonas, quicquid vnaquæq. earum maximè ſe conſonam eſſe perperam glorietur. Bellar.

Et quidèm in hæreſum extinguendis incendijs diu Orientalis, & Occidentalis Eccleſiæ conuenere, & vnanimi cõſenſu quà conciliorum, quà Pontificum Romanorũ definitione fidei vnitas per multa ſæcula in ſuo flore conſeruata eſt; ſed vbi Diaboli inuidia in agro Conſtantinopolitano diſſenſionum zizania ſuperſeminauit, tunc verò inſurrexere venti, ac turbines quales nunquam infeſtiores Petri Nauicula experta eſt, nec vſq. ad Antichriſti perſecutionem nouiſſimam experietur.

Primùm quidèm paria priuilegia Epiſcopo Conſtantinopolitano, ac Romano competere in Synodo Chalcedonenſi Act. 16. definiuere; ſed perperam, & per fraudes, ac abſentibus Põtificijs Legatis, ſinè quorum conſenſu, vt potè locum Pontificis ſupplentium, inualida ſunt acta Conciliorum. Bellarm. Præf. in lib. de Rom. Pontif.

Deindè tempore Pelagij II. cœpit Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſe Oecumenicum ideſt vniuerſalem Eccleſiæ Epiſcopũ nominare, quem imitantes ſucceſſores occaſionem præbuere S. Gregorio, vt conquereretur de illis in Epiſtolis ad Mauritium Imper. ad Patriarchas Orientis, & ad ipſum Ioannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quibus clarè demonſtrat, quàm præpoſterè indebitum ſibi titulum arrogent, qui ſoli debetur Epiſcopo, quem Chriſtus toti præfecit Eccleſię.

Deniquè apertè pronunciatum ab illis eſt Epiſcopum Roma-

Digitized by Google

num ſuo excidiſſe gradu ob additionem, *Filioq.* in Symbolo
Sigib. in Chron. Conſtantinopolitano contrà decretum Synodi Epheſinę id vetãtis, & in locum eius ſucceſſiſſe Epiſcopum Conſtantinopolitanum, vt refert Sigibertus in Chronic.

Hinc libri ſcripti contrà Primatum Romani Pontificis, inter quos in lucem nuper editus Latinitati donatus ab Illyrico hæretico, qui ſcriptus dicitur græcè à Nilo Theſſalonicæ Archiepiſcopo, & in bibliotheca regia Pariſienſi aſſeruari. Præiuerat Photius Pſeudopatriarcha Conſtantinopolitanus, qui Michaelis Balbi Imperatoris fauore ſuffultus contrà Nicolaum I. Pontificem, à quo damnatus fuerat, conciliabulum collegerat, & eò amentiæ progreſſus fuerat, vt in illum ſententiam excõmunicationis ferret, quam iuſtè latam vt demonſtraret, Libellum mendaciorum plenum, ac conuiciorum vulgauit; qui nihilominùs Baſilij Imperatoris iuſſu, ac Ignatij ſuæ Sedi reſtituti nutu, pedibus conculcatus, & flammis exuſtus Romæ antè fores S. Petri; atq. vt Conſtantinopoli quoq. exureretur mandatum eſt, ſatagente Hadriano Nicolai Succeſſore, & impigro defenſore à calumnijs Photij; eius immemorandum facinus Patres octauæ Synodi execrati, non atramento, ſed Sanguine Saluatoris intincto calamo condemnationis iudicium proferendum arbitrati ſunt, ad deteſtandam impij hominis audaciam, ac temeritatem intolerandam.

Dioſcorum pariter Epiſcopum Alexandrinum ſimilia auſum octaua Synodus abominatur his verbis; quod in Papam Leonem Magnum, præfractam, ac temerariam damnationis ſen-
„ tentiam pronunciarit: cùm nulla illi eſſet poteſtas Synodi co-
„ gendæ, vt in eodem Concilio Apoſtolici Vicarij teſtantur. Ad
„ horum igitur exempla quicunq. in illo impio conciliabulo
„ contrà Sedem Apoſtolicam, vel os aperire, vel manum præ-
„ tendere auſi ſint, iuſtam vltionem non effugiant.
„ Prætereamus, inquit, S. Leo IX. nominatim replicare nona-
„ ginta, & eò ampliùs hæreſes ab Orientis partibus, vel ab ipſis
„ Græcis diuerſo tempore ex diuerſo errore ad corrumpendam
„ Virginitatẽ Catholicæ Eccleſiæ Matris emergentes; dicendũ

videtur

„ videtur ex parte quantas Cõſtantinopolitana Eccleſia per Præ-
„ ſules ſuos ſuſcitauerit peſtes, quas viriliter expugnauit, protri-
„ uit, & ſuffocauit Romana & Apoſtolica Sedes &c. Numerat autem ibi Euſebium, Macedonium, Eudoxium, Demophilum, & alios vel hæreſiarchas, vel hæreſum Sectatores tàm inter ſe diſcordes quàm in oppugnanda Petri Sede concordes, ſed illa tan-
„ tâ diuinitate munita eſt, ait S. Leo, vt eam neque hæretica vn- S. Leo. Serm. 2.
„ quàm corrumpere prauitas, nec pagana potuerit ſuperare per-
„ fidia.

Verùm iſthæc malorum peruerſitas à portis Inferi in Petri Cathedram inuecta, vt vis grauis, & periculoſa fuerit, extrinſeca tamen fuit illa lethalis videri poterat, quæ intima & inteſtinis ſchiſmatum diſſidijs, non ſecus quàm ſonticis humoribus in corpore, ſedem ipſam diuellebat, & excidium minabatur. Et numerantur ſchiſmatum in Eccleſiæ Principatu diuerſis temporibus pullulantium fermè triginta, quæ vexare, & vulnerare aliquatenùs valuere, excindere, aut perimere non valuere, quia Eccleſia in ſua radice manet, in ſua vite, in ſua charitate manet, vt loquitur S. August. S. Aug. l. 1. de Symb. ad cathec. l. 9. & portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam.

Honor delatus à Concilijs Oecumenicis Pontificibus Romanis.

CAPVT VI.

1 *Primatum Petri, & Succeſſorum Pontificum ſuper vniuerſam Chriſti Eccleſiam agnoſcunt quatuor Concilia generalia. Et primùm de Nicæno.*

2 *Canones Nicæni, & præcipuè Sextus adſtruentes Dignitatem Pontificiam ab Arianis à qua damnati fuerant lacerati crematique ſunt.*

3 *Canones, tertius, ſextus, & trigeſimus nonus, & alij plures Nicænæ Synodi de Primatu Pontificis quid ſenſerint.*

4 *Primatus Romani Pontificis non eſt honoris duntaxat, ſed Iuriſdictionis, & Poteſtatis.*

5 *Concilia nequeunt celebrari inconſulto Pontifice.*

6 *In grauioribus cauſis ad Apoſtolicam ſedem ſit recurſus.*

7 *Concilium Nicænum quomodo, & à quibus cœptum.*

8 *Decreta Nicænæ Synodi ad Pontificem Romanum pro firmitate à Patribus tranſmiſſa ſunt.*

De iiſdem 4. Synodis agitur diſt. 15. c. canones ca. ſicut, can. S. Rom.

C. De Sum. Trin. & Fid. Cathol. in l. Inter claras reſcribens Imper. Iuſtinianus Senior Ioanni Vrbis Romæ Beatiſſimo Pontifici in Epiſtola ibid. poſita quę incipit: Nos reddentes &c. ait: *Suſcipimus autem ſacroſancta quatuor Concilia, ideſt trecentorum, & decem octo Sanctorum Patrum, qui in Nicana vrbe congregati ſunt, & centum quinquaginta Sanctorum Patrum, qui in hac Regia vrbe conuenerunt, & qui in Epheſo primò congregati ſunt, & Sanctorum Patrum, qui in Chalcedone conuenerunt;* Sicut ad vos, qui quatuor primis generalibus Concilijs, tanquã Euangelijs totidem venerationem exhibendam fatemini, ſermo dirigitur, non ad beſtias,

quæ

quæ eò amentiæ deuenere, vt iſtiuſmodi conuentus omnes nugamenta dicant truci maieſtate contecta. Quæ nobis cum tanta immanitate conſociatio? aut quæ humana confabulatio cum hominibus eò prouectis cœcitatis, vt lucem tenebras, & tenebras appellare non vereantur lucem? Nos Catholici mammillę Euangelicæ lacte paſti de omnibus Oecumenicis legitimè congregatis, & in Dei nomine abſolutis, idem ſentimus, quod Gregorius Sanctus de primis quatuor, ac proindè honorem ab ijs delatum Pontificib. Romanis, vt diuini fructum flaminis agnoſcimus, & parem illius æſtimationi in terris nullum reperimus. Sanè Synodus quælibet ex approbatis ſuâ maximè intereſſe duxit, & fidei negocium reputauit, Romano Pontifici primas concedere, eumque Præſidem reuereri, cuius arbitrio, decretoque ſtarent, caderentq. ſententiæ, & robur ab eius acciperent confirmatione, quam nulli eſſe obnoxiam errori, ex diuina pollicitatione non neſcirent. Libet ire per ſingulas quatuor, & ordine ſeruato temporum à prima Nicæna Magna exordiri, quā ſanctiſſimam, & beatiſſimam Spiritus Sancti quaſi vnigenitam filiam Anaſtaſius Sinaita odigu meritò nuncupauit. Coacta autē eſt ad ſedandos tumultus in Eccleſiam ab hęreſi Arij inuectos, & ad diem certum Paſchali ſolemnitati deſignandum; qua occaſione alia pleraq. ſaluberrima Chriſtianæ Religioni decreta firmata ſunt. S. Gregor. l. 2. Epiſt. c. 49. l. 5. c. 112. l. 11. c. 7.

Paſſi ſunt huius celeberrimæ Synodi canones, præſertim ſextus non communes modò temporis iniurias, quibus profana, ſacraq. monumenta ſunt expoſita rapinarum, incendiorum, tinearum, ſed & peculiaria infortunia Arianorum, à quibus concremata fuiſſe dolet S. Athanaſius epiſt. ad omnes orthodoxos, ita vt nullibi reperiri genuinum, ac primū exemplar exiſtimet Baron. ad annum Chriſti 325. nu. 62. Licet, inquit D. Franciſcus Turrianus dignæ memoriæ vir aſſeuerare non dubitet, eadem hodie reperiri Alexādriæ apud illius ſedis, qui illic moratur, Epiſcopum. Ecquis ſciat, an hac eorum lectione permotus Patriarcha Alexādrinus miſſis ad Clementem VIII. Legatis publicè Romani Pontificis Primatum in Eccleſiam vniuerſam, Baron. Franc. Turriā.

cum alijs fidei articulis in Nicæna contentis ſit profeſſus,& obedientiam eidem,ac ſubiectionem ſpoponderit? Sed certiora veritatis apud Catholicos receptę argumenta, quàm coniecturas habemus ex Actis,quæ diligentes antiquitatis ſcrutatores ità digeſſere; vt corpus integrum canonum conſtituant idem, vel parum diſcrepans ab illo quod Patres illi ſanctiſſimi ad poſteros tranſmittere voluere, & ex varijs fragmentis græcis, latiniſquè veluti manipulos collegerunt, ac primœuæ puritati reſtituêre, quæ inuidi gloriæ Romanæ Sedis quà variato ſtylo inuerterant, quà ſcalpro abraſerant. Sanè eruditiſſimus Alphonſus Piſanus Soc. Ieſ. lib. 3. Concilij Nicæni à ſe adunati can. 39. ex octoginta in Latinum conuerſis è codice arabico vetuſtiore plura congerit, quæ Franciſcus Turrianus eiuſdem Soc. euulgauit in fine Conſtitutionum Clementis.

Alphõſ. Piſan. Turrian.

Primo igitur Canone illo habetur. Vt cunctis ditionis ſuæ nationibus imperat Patriarcha & leges indicit, & vt à principio „ Petrus Chriſti Vicarius religioni, cæteriſq. ad Chriſtum per„ tinentibus rebus præfectus Principum Chriſtianorũ Prouin„ ciarũ, & omnium gentium Dominus, ac rector erat; ità ille „ cuius Principatus Romæ eſt,& Petro ſimilis & auctoritate par, „ Patriarcharum omnium dominatũ, & principatum obtinet. „ Huic ſanctioni ſi quis repugnauerit, totius Synodi decreto „ anathemati ſubijciatur &c. Plura notantur circa hunc Canonem tom. 1. Concil. nobis hic ſatis eſt,quod diſertè Principatum Petri, & ſucceſſorum Romanorum Pontificum extollunt ſapientiſſimi illi,ac Sanctiſſimi Patres,& cùm à Chriſto Domino prę celſam Dignitatem, auctoritatemq. ſuper totam Eccleſiam Petro conceſſam fatentur,maiorem illâ nullam agnoſcũt; & Quartum illud Maximum adſtruunt, quod in Romanæ Sedis Primatu eminere profitemur.

II. Canone 6. eiuſdem Concilij dicitur, quòd Romana Eccleſia ſemper primatum tenuit: quę verba ab aliquibus abraſa fuere, ab alijs immutata, ab alijs perperam explicata ſunt peruerſo zelo negandi Primatum Romano Pontifici à trecentis decem & octo Patribus approbatum. Sed contrà omnes pugnat

cla-

clariſſimum teſtimonium Concilij Chalcedonenſis in quo Act. 16. Paſchaſinus Epiſcopus Apoſtolicæ Sedis Legatus Canonem iſtum recitauit tanquàm irrefragabile teſtimonium dignitatis, atq. poteſtatis ſuper Eccleſiam B. Petro, & Succeſſoribus à Chriſto collatæ. Quis autem credat, tàm confidenter in conſeſſu, ſexcentorum triginta Patrum grauiſſimorum, quòt Concilium illud numerabat, à viro Apoſtolicæ Sedis Legato recitatum tanti momenti Canonem, niſi in originarijs & incorruptis codicibus fuiſſet exaratus? vt propterea Dionyſius dictus Exiguus ex græco codice eodem modo legerit, quo & Paſchaſinus recitauit; quia & à ſynodo Chalcedonenſi pro legitima lectione habitâ verbis illis. *Perpendimus omnem quidèm Primatum, & honorem præcipuum ſecundum Canones antiquæ Romæ Deo amantiſſimæ Archiepiſcopo conſeruari &c.* omnis Primatus amplectitur honorem, & poteſtatem.

Extat hæc verſio in Monaſt. S. Vedaſti Atrebati. Bellar. l. 2. dè Rom. Pont. c. 25. fuit & hic Dionyſ. Abbas S. Benedict. què Trithemius floruiſſe ait anno 550. & citatur à Pamelio in opere S. Cypr. de Eccleſię catholicæ vnitate.

Aſt eumdem Canonem 6. nobis opponunt hæretici, quod in eo ſint verba Primatum Rom. Pontificis negantia; additur enim: *Mos antiquus perduret in Aegypto, vel Lybia, & Pentapoli, vt Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem, quoniã quidẽ & Epiſcopo Romano parilis mos eſt, ſiuè talis conſuetudo eſt.*

Bellarm. loc cit. reiectis explicationibus minùs congruis, reſpondet, ſenſum Canonis eſſe, quòd Alexandrinus Epiſcopus regere memoratas deberet Eccleſias, quia Romanus Epiſcopus ità conſueuit, id eſt conſueuit antè omnem Concilij definitionem regimen illarum Eccleſiarum Alexandrino permittere; quæ eſt expoſitio Nicolai I. in epiſt. ad Michaelem Imperatorem. Similem interpretationem affert Baron. loc. cit., quæ conformis eſt textui antiquiori, & minimè vitiato. Cum enim ibi Patres teſtentur, Primatum in Eccleſia deberi Romano Pontifici, haud recta eſſet comparatio cum Alexandrino habente curam Lybiæ, Aegypti, Pentapolis, quę ſunt Prouinciæ ampliſſimæ, ſi ſuburbanæ Ciuitates tantũ, vt hæretici autumant, Romano deſtinatę eſſent, quę ſunt pars exigua reſpectu Alexandrino aſſignatæ.

Bellar. Baron.

Deindè redditur ratio, cur Eccleſię Romanæ Primatus de-

beatur, quia videlicet talis ſemper fuit conſuetudo,ſeù mos, nimirùm, vt Alexandrinus Epiſcopus per Romanum Pontificem Prouincias illas obtineret.

III. Primatũ hunc non honoris dũtaxat,ſed poteſtatis, ac iuriſdictionis à Chriſto collatę ſupponit paſſim Conciliũ & apertiſſimè canone illo 39.cit. & can.20. vetat celebrari Concilia præter ſententiã Romani Pontificis, & can.2. Epiſcopos in grauioribus cauſis liberè poſſe ad Apoſtolicam Sedem cõfugere;& can. 3. dum iudicat Apoſtolicæ Sedis Pontifex cauſam Epiſcopi, nullus alius in eius locum ordinetur. Et mox, quia inconſulto Romano Pontifice,non eſt permiſſum tales cauſas omninò definire, cum Petro dictum ſit à Domino, *quodcumq. ligaueris &c.*

Can. 39. Nicænę Synodi ex ijs, qui ex arabico verſi latinè „ſunt, dicitur. Ille qui tenet ſedem Romæ, caput eſt.& Princeps „ omniũ Patriarcharũ,quandoquidem ipſe eſt primus,ſicut Pe„trus,cui data eſt poteſtas in omnes Principes Chriſtianos, & „ omnes populos eorũ, vt qui ſit Vicarius Chriſti Domini No- Rayr. Sebnot 3.fructu 1. „ ſtri per cunctos populos, & vniuerſam Eccleſiã Chriſtianam, „& quicumq. cõtradixerit à Synodo excommunicatur. Habuit apud ſe huncc canonem Siud Patriarcha Neſtorianorum profeſſus Romæ fidem catholicam anno 1553.

Præterea modus,quo celebratum eſt Concilium haud obſcurè hanc poteſtatem indicat, nàm primo Sylueſtri auctoritate coactum eſt; Conſtantinus enim Magnus cùm Romæ degens hortatu Sylueſtri ad ſedandas Orientalis Eccleſiæ controuerſias, remedium à Concilio generali quærendum duxit, & indè digreſſus per litteras conuocare ſe ad illud profeſſus eſt Epiſcopos, quod Patribus etiam ſextæ Synodi Act.18. meminiſſe curæ fuit, Bellar. vt Bellarm. l. 1. de Conc. c.13. adducens auctoritatem Damaſceni,& Ruffini. Neq.vlli ex approbatis Concilijs hæc ſententia, & conſenſus defuit, aut Imperator vllus falcẽ ſuæ auctoritatis in hanc meſſem ſibi alienam immittere auſus eſt,niſi vel hortatu, vel approbatione Pontificis, cuius eſt cœtus iſtiuſmodi ſacratos cogere,dirigere,confirmare, aut reprobare. Et erat inolita iam Socrat. mentibus opinio, quod eccleſiaſticus canon prohiberet aliter fieri, vt Socrates l.1.c.13.

De-

Deindè argumento ponderoſo eſt, quod Hoſius Cordubenſis Epiſcopus eò Legatus Syluestri cum Vito, & Vincentio Presbyteris auctoritatem conciliaſſe dicitur à Cedreno in compendio hiſtoriarum, & à Photio in lib. de ſeptem Synodis; primus Patrum ſediſſe inter Patres, primus ſubſcripſiſſe, primus ſententiam, & mentem Syluestri indicaſſe, qui tribus omnibus conſentientibus, neq; refragantibus Patriarchis Alexandrino, & Antiocheno Epiſcopis, & Africæ Primate Cæciliano, quibus ipſe vt ſimplex Epiſcopus erat inferior, vt Legatus Pontificis Romani perſonam repræſentans tanquàm ſuperior colebatur, ſicut deinceps Cyrillus Alexandrinus in Epheſino primus ſedit inter omnes, quod Cæleſtini Romani Pontificis vices eius iuſſu gereret.

Deniq. quod vnanimi conſenſu decreta Synodi confirmari à Syluestro Pontifice demiſsè poſtulauerint ijs verbis: *Quicquid cõſtituimus in Nicæna Synodo, precamur, oris veſtri conſortio confirmetur*, præmiſſo titulo, *Beatiſſimo Papæ Vrbis Romæ cum omni reuerentia colendo Syluestro Oſius Epiſcopus Prouinciæ Hiſpaniæ Ciuitatis Cordubæ, Macarius Epiſcopus Eccleſiæ Hieroſolymitanæ* (alibi *Conſtantinopolitanæ*) *Victor* (aliter Vitus), *ac Vincentius Presbyteri Vrbis Romæ ordinati ex directione tua, & cæteri Epiſcopi* 318. *in Domino ſalutem &c.* Nimirùm haud dubium eruditiſſimis Patribus erat, omnia decreta Synodica firmitatem, ac robur à Pontifice Romano accipere, & quod Socrates hiſtoriç inſeruit, *Canon Eccleſiaſticus vetat, nè decreta abſq. ſententia Epiſcopi Romani Eccleſijs ſanciantur &c.* Ritus hic erat, & vſus ab Apoſtolica inſtitutione inuiolabiliter ſeruatus à poſteris non ab aliqua Synodo conſtitutus. Idem liquet ex Felice III. epiſt. 4. & ex decreto ipſius Sylu. in Cõc. Rom. Tom. 1. Cõcil. Vt vel hinc pateat error aſſerentium in Nicæno creatos Patriarchas Romanũ, & tres alios. Nam antè Nicænum inſtitutum Romani Epiſcopi Primatum manifeſtum eſt ex appellatione, & recurſu ad ipſum ex orbe toto in cauſis grauioribus, quarum definitionem ab eius auctoritate tanquam ſupremi Iudicis expectabant. de quo infra.

Socrat.

Theod. Balſam.

Secunda Synodus Oecumen. Conſtantinop. I. Primatum Romani Pontificis agnoſcit, ac veneratur.

CAPVT VII.

1 *De Conſtantinopolitana Synodo à B. Damaſo Romano Pontifice celebrata 56. poſt Nicænam Annis.*

2 *Macedonius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & Eunomius, in Tertia Perſona Sanctiſſimæ Triadis Diuinitatem negantes ab hac Synodo damnantur.*

3 *B. Damaſus in ſexta Synodo Fidei Adamas appellatur.*

4 *Conſtantinopol. Synodus inter Oecumenicas à Beato Damaſo recenſetur.*

5 *Decreta huius Synodi ad B. Damaſum tanquam ad Patrem, & Eccleſiæ Caput à PP. pro confirmatione tranſmittuntur.*

6 *Quare huius Synodi Decreta etiam à Theodoſio Imperatore ſubſcribi, & ſigillo muniri PP. voluerint.*

ET huic pariter ſupparem Euangelijs honorem exhibet S. Gregorius Magnus locis ſuperiori capite adnotatis. Et licet 150. dumtaxat Epiſcopis coacta conſtiterit, nihil tamen in ea deſideratum, quò minùs legitima, & in Spiritu Sancto congregata ab vniuerſa Eccleſia ſemper ſit habita; Ea multis quidem nominibus commendanda, & venerationi habenda; At hoc potiſſimũ quod intendimus, quia Romano Pontifici; tanquàm ſupremo fidelium Paſtori, ac Domino obſequens fuerit, & eius auctoritatem venerata ſit, quam S. Damaſus, ſub quo celebrata eſt, moderatè iuxtà, ac efficaciter exercere ſui muneris eſſe duxit, vt ex ijs, quæ ipſo auctore geſta in illa ſunt, liquidò conſtat.

Primo eius conſenſu, & imperio conuocati ſunt Cõſtantino-

po-

poſim ex diuerſis Prouincijs Epiſcopi per Litteras Theodoſij ſenioris Imperatoris,vt Hiſtorici temporis illius prodidere, Theodoretus in primis litteras Principum illorum referens, quibus Damaſum ſic alloquuntur. Mandato litterarum ſuperiore anno à V. Reuerentia, ad Sanctiſsimum Imperatorem Theodoſium miſſarum ad iter videlicet Conſtantinopolim, vſquè faciendum nos præparauimus &c. Qui paret mandato ſuperiorem ſibi mandantem, & ius agnoſcit imperandi. Animus quidẽ erat Damaſo generale Concilium ex Orientalibus & Occidentalibus Patribus cogendi: aſt illi ob emergentes in Oriente hæreſes,& alia incommoda per ſuas, ac Imperatoris ſupplices epiſtolas obtinuere, vt Conſtantinopoli conuentum agerent, & ad directionem Romani Pontificis de rebus in eo tractandis decernerent, & interim Romæ ex prouincijs Occidentalibus conuenientes Patres plurimi pleniſſimũ celebrauere Concilium, & mirum ob conſenſum,vnum, & idem viſum eſt cum Niceno de quo extat Epiſtola Damaſi ad hoc Concilium,& Cõcilij ad Damaſum,vt Theodoret.l.5.c.9.& 10.

II. Quoniam Synodi cogendę dedit Macedonius Epiſcopus Conſtantinopolitanus occaſionem, damnatus in Romano Cõcilio à Damaſo eſt; cumq. ſententiam de damnatione eius, & Eunomij præcepiſſet Damaſus à Synodo hac Conſtantinopolitana confirmari, paruit illa promptiſſimè, tùm quia vrgeri ſe præcepto haud ignorabat; tùm quia anathemate perculſam impij Nouatoris blaſphemiã & ipſa execrabatur; ſicut enim Arius Filij diuinitatem abnegans in Nicæna Synodo damnatus fuerat, ità Macedonius Spiritum Sanctum Deum, ac Dominum non eſſe docens, & creaturis adnumerans in Conſtantinopolitana 56. annis poſt Nicænam celebratã hæreticus declaratus, & diris addictus eſt Damaſi iuſſu, qui fidei adamas appellatur in 6. Synodo, cuius ſolida mens aggreſſionibus, atq. conflictibus alienæ à fide opinionis non eſt vulnerabilis. Ità in Proſphonetico ad Conſtantinum Imperatorem.

III. Enituit auctoritas Pontificia in declaranda decorandaque Synodo iſta titulo Oecomenicæ, in confirmatione dogma-

tum

tum ad fidem ſpectantium, in ſtatutis quibuſdam reſcindendis, quę vel æquitati, vel Eccleſiaſticæ adminiſtrationi minùs congruere videbantur, v. g. mutatio ſedium non eſt approbata cōtrà ordinem à Nicæna ſynodo pronunciatum can. 6. tribuente ſecundum locũ Alexandrinæ, tertium Antiochenæ; nihil enim innouandum Damaſus cenſuit, quem Leo magnus imitatus eſt propter ſimile decretum Chalcedonenſis pariter à ſe reprobatum, vt Bellarm. l. 2. conc. 8. ſiue deinde ab integra ſynodo Conſtantinopolitana mutatio ſtatuta fuerit, ſiuè poſt eius abſolutionem ab aliquot Epiſcopis Canon adiunctus fuerit de ſecundo loco Epiſcopo Conſtantinopolitano dando; quod probabilius cenſet Baron. quia Patres illi profitentur, ſe à Nicæna nolle diſcedere, in qua ſecundo loco numeratur Alexandrinus.

Bellar. Baron.

IV. Damaſus fidei profeſſionem in Romano Concilio approbatam ad Cōnſtantinopolitanam tranſmiſit, in qua plures hæreſes cum Macedoniana anathemate confixit: quod pœnæ genus non niſi à Iudice Orienti; & Occidenti Præfecto imponi poterat: quod Patres illi agnoſcentes nefas arbitrabantur à ſuo capite diſſentire, & iccirco Macedonium, Eunomium, & alios Eccleſiæ perduelles fidelium communione priuarunt. Et ideò dicti ſunt volumen Damaſi Occidentalium appellatum excipere, & ad eius normam decretis conditis, et Nicęnis confirmatis vnanimi conſenſu hæreſes diuerſas Orientem diſcerpentes damnauere.

V. Actorum in hac ſynodo exemplari ad Damaſum tranſmiſſo, confirmationem ſuppliciter poſtulauere, et ità impetrauere in omnibus, quæ ad fidem pertinent, vt in paucis alijs, quæ fidei non ſunt negari ſibi haud ægrè tulerint, et magnâ ſemper reuerentiâ cum illo egerint, Patrem illum & caput Eccleſiæ ipſum vocantes, ſe verò filios, ac membra, vt patet ex Epiſtolis Theodoreti ſuprà citatis à Bellarm. l. 1. conc. paulò antè relato.

Bellar.

Et quanquàm Theodoſium Imperatorem ſedulò rogarint, vt ſuâ quoq. approbatione, ac ſigillo muniret, quæ ipſi decreta-

ra-

rata æternùm cupiebant, non eo conſilio monimentum iſtud quęſiere, quod neceſſarium ad eorum vim, valoremq. id exiſtimarent, ſed ſolùm, vt frænum inijcerent futuris Imperatoribus, ne ſanctiſſimè à Concilio ſancita violarent, exemplo docti Cõſtantij, ac Valentis, qui Nicęno contempto, eiuſq. ſaluberrima doctrina poſthabita, Arianis adhæſere.

Tertia Synodus Oecumenica Epheſi coacta irrefragabile teſtimonium eſt Primatus Romani Pontificis in Eccleſia.

CAPVT VIII.

1 *Epheſina Synodus contra Neſtorium negantem Chriſti diuinitatem, & B. Virg. maternitatem Dei.*

2 *Coacta eſt auctoritate Cæleſtini I. & eiuſdem mandato præfectus illi Cyrillus Alexandrinus.*

3 *Idem mittit Legatos cum epiſtola cui lectæ in Synodo acclamauere Patres.*

4 *Neſtorius poſt trinam monitionem non reſipiſcens anathemate perculſus eſt.*

5 *Ipſe Neſtorius rogat Cæleſtinum nè damnet ſuam doctrinam.*

6 *Pro varia negociorũ tractatione, cũ Theodoſio, & Epiſcopis enituit probitas, & auctoritas Cæleſtini præſertim in iuſſione vt Ioannes Epiſcopus Antiochenus hæreſim Neſtorij deteſtetur, quod & fecit.*

7 *Cæleſtinus Iuuenalis Epiſcopi Hieroſolymitani Primatum Syriæ affectantis conatus infringit.*

8 *Patres concilij confirmationem Actorum à Cæleſtino petunt.*

CELEBRATA eſt Epheſi in Aſia tempore Theodoſij iunioris Imperatoris, & Cæleſtini Papæ Eccleſiam moderantis anno poſt Conſtantinopolitanam 40. ſi Pſello credimus, de quo non eſt firmus inter Hiſtoricos conſenſus, vt notat Bellarm. l. 1. de conc. c. 5. Bellar. neq. ſolliciti nos de eo ſumus, hoc contenti, vt argumenta Primatus Romani Pontificis clariſſima ex ea proferamus, qualia ſunt.

Baroni. an. 43. n. 5.

I. Cum Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus duas in Chriſto perſonas adſtrueret, eiuſq. diuinitatem negaret, ac proindè etiam Beatam Virginem Matrem Dei eſſe fateri detrectaret, Cœleſtinus I. ad reprimendam viri audaciam, & turbas, & ſcandala in Eccleſia Dei ſedanda, Concilium indixit vſus operâ Theodoſij, qui ſuis litteris id poſtulauerat à Cœleſtino, & de eius conſenſu Epiſcopos ad illud inuitarat, ijq. ad imperia propè Epheſum conuenere non pauciores ducentis, è quibus Patriarchæ reliqui cum Cyrillo Alexandrino, qui paulò antè in Synodo ſua Alexandriæ Neſtorij impiam nouitatem damnauerat; indèq. inſaniendi, & tragœdias excitandi occaſionem ſibi ſumpſerat homo iniquitatis. Collectam porrò fuiſſe ſuo conſenſu, & auctoritate hanc Synodum teſtatur ipſe Cœleſtinus in epiſtola ad ipſum data: quod argumentum eſt auctoritatis Synodos conuocandi.

II. Epiſtola ad Cyrillum data, quæ inter opera eius inſerta eſt, mandat illi Cœleſtinus, vt vniuerſę præſideat Synodo, eamq. ſuo nomine moderetur, dum Legati mittantur Româ, qui vices obeant Præſidum, & quæ in mandatis habeant Patribus Cõcilij exponant. Libenter, ac reuerenter admiſere Patres illi grauiſſimi in ſuo cœtu deſtinatum à Pontifice Vicarium, & locũ primum inter ſedendum ipſi conceſſere; quinimò tanti fecere priuilegium iſtud præſidendi à Cęleſtino datum, vt mitrâ donauerint Cyrillum, & Papæ nomine decorauerint: quo in honore eluxit animus honorandi Cœleſtinum, & ius ſummum Synodum gubernandi.

III. Miſſi à Cœleſtino Legati ad Concilium, qui functi marinis periculis incolumes tandem Epheſum peruenere, & Pontificias litteras plenas pietatis, ac directionis attulere. Particula earum hæc eſt. „ Direximus pro noſtra ſollicitudine ſanctos „ Fratres, & Conſacerdotes noſtros vnanimes nobis, & probatiſ- „ ſimos viros Arcadium, & Proiectum Coepiſcopos, & Philip- „ pum Presbyterum noſtrum, qui ijs, quæ aguntur, interſint, & „ quæ anteà à nobis ſtatuta ſunt, exequentes; quibus præſtan- „ dus per Veſtram Sanctitatem indubitatus aſſenſus, quan-

do

„ do id quod legitur, videatur pro vniuerſali Eccleſię ſecurita-
„ te decretum &c.

IV. Poſt lectam in Concilio epiſtolam Cœleſtini ad Patres, ſecuta eſt acclamatio in plauſum vniuerſalē Nouo Paulo Cœle-
„ ſtino, Cuſtodi fidei Cœleſtino cum Synodo concordi, Cœle-
„ ſtino vniuerſa Synodus gratias agit, vnus Cœleſtinus, vna fi-
„ des orbis terrarum.

Excepit acclamationem Philippi Legati Papæ Gratiarum actio iſtiuſmodi. Gratias agimus ſanctæ venerandæq. huic Sy-
„ nodo, quòd litteris Cœleſtini Sanctiſſimi, Beatiſſimiq. Pa-
„ pæ vobis recitatis, ſancta Eccleſiæ membra, ſanctis veſtris vo-
„ cibus, pijſq. præconijs, ſancto veſtro capiti vos exhibueritis;
„ non enim ignara eſt Veſtra Beatitudo totius fidei, cæterorũq.
„ omnium Apoſtolorum caput Beatum Apoſtolum Petrum ex-
„ titiſſe &c. Quibus ſucceſſores Petri, adeòq. Cœleſtinum caput eſſe Eccleſiæ confitetur, eandem veritatem approbante Concilio, & Patribus membra ſe eſſe huius excelſi capitis cum glo-riatione fatentibus, à quo diuelli piaculum grande reputabant, nec diſpendioſum minùs, quàm ſi membra diuellerentur à capite.

V. Inter cætera mandata Cœleſtini hoc potiſſimum ferebant Legati ad Patres Concilij, vt ſententiam damnatæ hæreſis Neſtorio intimarent, & ni reſipiſceret, à fidelium communione arcerent. Neq. lenti in executione fuere Patres, quippè trinâ monitione ab ijs præmiſſâ, & à proteruo contempta fulmen anathematis intorſere his verbis.

Quicumque Neſtorium non anathematizat anathema ſit.
Hunc recta fides anathematizat.
Quicumque cum Neſtorio communicat, anathema ſit.
Omnes Neſtorij epiſtolas & dogmata anathematizamus &c.

Fatentur autem ad hãc ſeueritatem deſcendiſſe tã Eccleſiæ Canonibus, quàm Cœleſtini auctoritate compulſos, cui videlicet, vt ſupremo Paſtori obediẽtia debebatur ab ouib. Acceſſit Theodoſij ſãctio omnes Neſtorij libros damnans petente ſacrâ Synodo, vt comburerentur, inter quæ peſtifera erant antigrapha con-

trà

trà Cyrillum. Itàq. deturbatus ſede Neſtorius à ſacra Synodo, ſic iubente Pontifice, ni reſipiſceret, permiſſus eſt in ſuo antiquo monaſterio S. Eutropij nominato antè portas Antiochiæ poſito degere per quadriennium; ſed cum toto eò tempore non deſineret inſanire, & ſcriptis catholicam quietem turbare, in Oaſim Aegypti prouinciâ edicto Theodoſij, inſtante Ioanne Antiocheno Epiſcopo relegatus in loco Petras dicto aliquandiù exulauit; indè prætextu irruentium barbarorum Nomadum omnia vaſtantium Panopolim aufugiens coactus eſt abire in quoddam illius confinium, donec poſt varias mutationes animi perfidiâ non mutatâ, infami vitę exitu migrauit ad inferos, quippè linguâ vermibus corroſâ, & toto corpore putredine conſumpto animam reddidit Orco. Quæ enucleatius refert ex vetere hiſtoria Baron, loco cit. Nos ad rem noſtram redimus. Baron.

VI. Argumentum auctoritatis in Eccleſiam vniuerſam ſuppeditant litteræ à Neſtorio ſcriptæ ad Cœleſtinum non eâ ſolùm inſipienti intentione, vt ſuam ille doctrinam probaret, ſed nè improbaretur ab ipſo, cuius definitioni nouerat ex antiquo ritu Orientales Epiſcopos, quorum multos habebat aduerſarios, & Concilia faſces ſubmittere, & damnare quæ ab illo dãnabantur, ne Chriſti Vicario refragarentur. Idq. clariùs ex reſponſis Cœleſtini eluceſcit, ex quibus tonitru comminationis terrens hæreſum ſeminatorem, vim poteſtatis ſuper Epiſcopos oſtendit, & ni retractet, quæ ſparſerat dogmata Scripturæ ſacræ Concilijs, ac ſanctis Patribus repugnantia, eiectionem à communione fidelium impendere ſuo capiti non dubitet.

Apertè igitur, inquit Cœleſtinus, hanc noſtram ſcias, eſſe
„ ſententiam, vt niſi de Domino Chriſto Noſtro ea prædices,
„ quæ Romana, & Alexandrina, & vniuerſalis Eccleſia Catho-
„ lica tenet, ſicut & ſacroſancta Conſtantinopolitanæ Vrbis Ec-
„ cleſia ad te vſq. optimè tenuit, & hanc perfidam nouitatem,
„ quæ hoc quod venerabilis ſcriptura coniungit, nititur ſepara-
„ re intrà decimum diem à primo innoteſcentis tibi huius con-
„ uentionis die numerandum, apertâ, & ſcriptâ confeſſione dã-
„ naueris, ab vniuerſalis te Eccleſiæ cõmunione deiectũ &c.

Di-

Dixiſſet Neſtorius Cœleſtino, ni ſuperiorem ſibi, ac cæteris Epiſcopis, & Patriarchis nouiſſet, in qua poteſtate hoc facis? Quis te conſtituit iudicem mei? ſed nihil horum effutijt; non neſcius Petri Succeſſores habere poteſtatem ligandi, & ſoluendi in terris à Chriſto Domino collatam; & ideò ſubditum ſe illi eſſe, & correctioni obnoxium, vbi à recto tramite exorbitaret.

Confirmat huius ſupremæ vim poteſtatis mandatum Cœleſtini Cyrillo Patriarchæ Alexandrino traditum, vt Neſtorium deponat de Sede Conſtantinopolitana, ni palam malè conceptã, & peſſimè ſparſam doctrinam retractet, vt ex particula epiſt. 31. ad Cyrillum manifeſtum eſt.

„ Quamobrem, inquit, noſtræ ſedis auctoritate, noſtrâq. vice „ & loco cum poteſtate vſus, eiuſmodi non abſquè exquiſita ſe„ ueritate ſententiam exequeris, nempè vt niſi decem dierum „ interuallo ab huius noſtrę monitionis die numerandorum ne„ fariam doctrinam ſuam conceptis verbis anathematizet, eãq. „ de Chriſti Dei Noſtri generatione fidem in poſterum confeſ„ ſurum ſe ſpõdeat, quam & Romana, & Tuæ Sanctitatis Eccle„ ſia, & vniuerſa deniq. Religio chriſtiana prædicat, illicò San„ ctitas Tua illi Eccleſiæ proſpiciat.

Simili argumento ſcriptæ ad Synodum litteræ vbi lectę publicè fuere, cum Neſtorius ad citationes tèr præmiſſas contumax maneret impulere Patres, vt excommunicatus declararetur.

„ Eorum verba ſunt. Edocti itaq. partim ex litteris, commen„ tarijſq. illius publicè lectis &c. per ſacros canones, ſanctiſſi„ miq. Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi Cœleſtini Patris noſtri lit„ teras lachrymis ſuffuſi & penè inuiti ad lugubrem hanc ſen„ tentiam ferendam vrgemur. Igitur Dominus Noſter Ieſus „ Chriſtus, quem ſuis ille blaſphemijs, vocibuſq. impetiuit, per „ ſacram hanc Synodum eumdem Neſtorium omni prorſùs Epi„ ſcopali dignitate priuatum, & ab vniuerſo nihilominùs Sacer„ dotum conſortio & cœtu alienum eſſe decreuit &c. Quem Patrem nominant ſuperiorem agnoſcunt Synodales Epiſcopi, eiuſq. voluntatis iuſſa, per litteras, perq. Legatos Romã miſſos exequuntur, non ſolùm in Neſtorij damnatione antè eorum

aduentum promulgata,ſed etiam in alijs,quę iuxtà directionem Cœleſtini ſunt peracta.

VII. Neſtoriani Epiſcopi numero 43. initio, deindè ad 33. redacti fautore Ioanne Antiocheno offenſo tùm alias ob cauſas, tùm quod ſerò adueniente Concilium inchoaſſent Patres ſine ipſo, conciliabulum egere Epheſi,& legitimam Synodum per ſacrilegam impudentiam excommunicare non ſunt veriti, & ſæcularium præſertim Candidiani, & Irenæi Comitũ apud Theodoſium gratioſorum non modò tragædias in populo concitarũt, ſed doloſè mendacijs præuentum Imperatoris animum ad ſuas partes flexere, & infenſum Cyrillo in primis vices Pontificis gerenti reddidere, ex quo maxima diſcrimina Cyrillus, & alij cum ipſo ſubire ſunt coacti. At Cœleſtini operâ, & bonorum Epiſcoporum induſtriâ diuino fauore fultâ, tandem veritas effulſit, iniquitas aduerſariorum detecta, ceſſit auctoritati Pontificis, ac Synodi; Imperator ſanæ menti reſtitutus hæreſim. & auctorem eius deteſtatus à Cœleſtino, & Concilio exauctoratum tandem in exilium relegat, licèt ſerò conſilium Cœleſtini ſit executus, qui ſtatim Antiochiâ pelli voluiſſet; Maximianum in eius locum ſubrogatum, & à Pontifice confirmatum amplectitur, & tàm ipſe, quàm Patres Concilij Legationem mittunt ad Cœleſtinum gratulantes ei, quod ad eius nutum, ac mandatum proſtrata ſit hæreſis, ſerenitas Eccleſiæ redierit, poſt ſæuam ab impijs excitatam tempeſtatem. Quis in totâ hac negociorum tractatione, felici exitu, gratulatione Patrum, ac Imperatoris reſipiſcentia auctoritatem iubentis Pontificis, ac dirigentis non aduertat?

VIII. Quia Ioannes Epiſcopus Antiochenus Neſtorio adhærens, conciliabuli Epheſini promotor fuerat, & indignum ſe ſuâ ſede reddiderat, iuſtis de cauſis eâ non priuandum Cœleſtinus cum Theodoſio ſentiebat; ſed ea conditione, vt damnatâ hæreſi catholicum ſe eſſe palam profiteretur. Sic ille in ep. ad Synodum. Antiochenum verò ſi habet ſpem correctionis Epiſcopum, à Veſtra Fraternitate volumus conueniri, vt niſi quæ ſentimus, ſenſerit, nouellam blaſphemiam eodem exemplo ſcripta ſua profeſſione condemnans, intelligat de ſe quoque

Ec-

„ Eccleſiam, quod fidei noſtræ reſpectus imperat, ordinare.
„ Credendum tamen de diuina eſt miſericordia, quòd omnes
„ in viam redeant veritatis, ſi de ſupradicto loco horum malo-
„ rum caput, & cauſa auferatur &c. Neque falſus opinione
eſt Cœleſtinus, nam Antiochiam reuerſus Ioannes Synodum
cogit, in qua Neſtorium damnat, & ad Xiſtum Cœleſtini ſuc-
ceſſorem epiſtolam mittit, in qua de hac damnatione monet, &
alteram ad Cyrillum, cum quo reconciliatur.

Qui ſollicitudinem ergà Eccleſias Orientales etiam prima-
rias oſtendit commiſſam ſibi à Domino earum curam, procul-
dubio arbitratur.

IX. Iuuenalis Epiſcopus Hieroſolymitanus Primatum Sy-
riæ, ac Palæſtinæ ſuæ Eccleſiæ adiungere nitebatur, & de an-
tiqua poſſeſſione à Nicæno deſignata Epiſcopum Cæſarienſem
deturbare; & nè ambitioni deſeruire videretur, Sanctitatem lo-
ci Chriſti Domini præſentiâ, & vitæ mortiſque myſterijs deco-
rati prætexebat, quæ turbam peregrinorum ex varijs mundi
partibus eò trahebat, ac populorum propenſionem maiori ho-
nore & obſequijs Antiſtites Hieroſolymitanos proſequi gauden-
tium; quæque talia in priuatis colloquijs appoſitè ingerens ma-
ximam Epiſcoporum partem in ſua vota flexerat, & rem confe-
cerat, ni Cyrilli obſiſtentis litteris monitus Cœleſtinus irritos
reddidiſſet conatus, & iura à Nicæno impoſita Cæſarienſi ſartà
tecta apoſtolica auctoritate conſeruaſſet.

Repulſæ iſtiuſmodi mentionem fecit S. Leo ad Maximum
Epiſcopum Antiochenum ſcribens, acceptamque Cyrilli Epi-
ſtolam Cœleſtino miſſam in ſcrinio apud ſe ſeruari fatetur, &
indè confirmat penes Romanum Pontificem ius reſidere abo-
lendi, quæ minùs rectè ab Epiſcoporum etiam multitudine S. Leo.
„ decernuntur. Hoc, inquit, proprium definitionis meæ eſt,
„ vt quantumlibet numerus Sacerdotum amplior, aliquid per
„ quorumdam ſubreptionem decernat, quod illis trecentorum
„ decem & octo Patrum conſtitutionibus inueniatur aduer-
„ ſum, id iuſtitiæ conſideratione caſſetur, quia vniuerſæ pa-
„ cis tranquillitas non aliter poterit cuſtodiri, niſi ſua Cano-

nibus

Digitized by Google

„ nibus reuerentia intemerata ſeruetur &c. Nimirùm Iuuenalis quod negatum à Cœleſtino fuerat, hoc rursùs aſſequi in Chalcedonenſi tentauit, aſt Leo tàm Canonum, quàm iuſtitiæ obſeruantiſſimus, eâdem qua Cœleſtinus vſus auctoritate tàm ſtrenuum aduerſarium ſe præbuit iterato conamini, quàm ſupremùm Eccleſiæ Præſidem, & Iudicem agere perrexit.

33. Deniquè haud ignari Patres Concilij ad roboranda Acta opus eſſe confirmatione Pontificis, eam per Cyrilli litteras obnixè petunt à Cœleſtino. *Quoniam*, inquit, Cyrillus, *neceſſitas poſtulauit, vt quæ conſecuta ſunt in hac ſancta Synodo, omnia ad cognitionem Sanctitatis Veſtræ referantur, neceſſariò ſcribimus &c.*

Con-

Concilium Chalcedonenſe Oecumenicum IV. Primatus Succeſſorum S. Petri argumentum eſt euidentiſſimum.

CAPVT IX.

1 *Ad ſedendas turbas ex hæreſi Dioſcori, & Eutychetis in Oriente ortas Marcianus Imperator cum S. Leone Pontifice de cogendo Concilio tractat.*

2 *S. Leo mittit tres Legatos qui ſuo nomine Concilio præſideant.*

3 *Adeſt Concilio Imperator non vt Iudex, ſed vt ornamentum, & tutamentum.*

4 *Prohibet S. Leo ne Dioſcorus ſedeat in Concilio, priuſquàm ſuæ doctrinæ rationem reddat.*

5 *Id facere renuens Dioſcorus priuatur dignitate à Legatis nomine Pontificis.*

6 *Exilium, & infelix exitus Dioſcori, & Eutychetis.*

QVARTVM eſt hoc Oecumenicum Patrum numero, negociorum magnitudine, varietate rerum celeberrimum, auctoritate Romani Pontificis illuſtre.

Primo Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus, & Eutyches Monachorum Archimandrita negabant in Chriſto Domino duas naturas diuinam, & humanam in vna perſonalitate inconfuſas, & diſtinctas, ac vtramque confundentes in vnam, vt Neſtorio duas perſonas inuehenti aduerſarentur, & ſpecie pietatis ingentes diſcordias inter fideles induxere; quas vt ſedaret Marcianus Imperator, neceſſarium ratus Concilium Epiſcoporum, non priùs conuocationem eorum aggredi ſibi licere duxit, quàm S. Leonem Pontificem conſuleret, & conſenſum obtineret. Audi Piũ Imperatorem eidem ſcribentem. Pro reuerenda, & catholica religione chriſtianæ fidei, cuius auxilijs virtutem noſtræ poten-

„ tię confidimus gubernari Tuam Sanctitatem principatum in
„ Epiſcopatu diuinę fidei poſſidentem ſacris litteris in principio
„ iuſtum credimus alloquendum, inuitantes, atq. rogantes, vt
„ pro firmitate, ſtatuq. noſtri Imperij æterna Diuinitatem Tua
„ Sanctitas deprecetur, vt & tale propoſitum, atq. deſiderium ha-
„ beamus, quatenùs ab omni Imperio errore ſublato per cele-
„ brãdam Synodum Te Auctore maxima pax circa omnes Epi-
„ ſcopos fidei Catholicæ, fiat &c. Inuitat prætereà ipſum vt dignetur, intereſſe Concilio, ſed iuſtis de cauſis non licere id ſibi reſpondet epiſt. 47. in qua Legatos ſe mittere ſuas ſupplentes vices, atteſtatur. *Tamen*, inquit, *in ijs fratribus Paſchaſino, & Lucentio Epiſcopis, Bonifacio, & Baſilio Præsbyteris, qui ab Apoſtolica Sede directi ſunt, me Synodo fraternitas veſtra exiſtimet præſidere &c.*

Paſchaſinus erat Epiſcopus Lilibæi in Sicilia, Lucentius Epiſcopus Aſculanus in Marchia Anconitana: Bonifacius, & Baſilius erant Cardinales, ijſq. primus locus in Synodo datus, quam à ſe indictam teſtatur S. Leo epiſt. ad Turibium, quæ eſt 93. cap. 17.

Præſidebat ergo S. Leo Concilio corpore quidem abſens, ſed auctoritate, directione, legatione præſens. Vnde ſunt illa honorifica Patrum de hac præſentia teſtimonia act. 3. poſt finem Concilij. *Tu quidèm ſicut membris caput praeras in ijs, qui Tuum tenebant ordinem, beneuolentiam præferens: Imperatores verò ad ornandum decentiſſimè præſidebant &c.* Et ipſis quidẽ Imperatoribus Marciano, & Pulcheriæ eminentior concedebatur locus, abſq. inuidia, contentioniſuè periculo; At ne cui Prælationis in Synodo, iuriſuè in dicenda ſententia ſuſpicio ſubreperet, idem pijſſimus Imperator initiò Actionis primæ diſertè profeſſus eſt, non ad oſtendendam virtutem (quæ videlicet ſacrorum erat Antiſtitum) adeſſe Synodo exemplo Conſtantini, qui Nicænæ adfuit, non vt Iudex, aut ſuffragij ius vſurpans, ſed vt ornamentum ſplendidiſſimò cætui decus addens; & vt tutamentum ad ſedandos tumultus, ſi fortè excitarentur. Hos imitatus eſt Baſilius Imperator in Conſtantinopolitana IV. quæ fuit octaua

Oecumenica Synodus, proteſtatus non licere Laico immiſcere ſe iudicijs Eccleſiaſticorum, & ſubſcribere quidèm ſe vltimum Epiſcoporum ſuaſione primo loco inuitantium, at non vt definientem, ſed vt continuantem illis ius definitionis habentibus.

Theodoſius etiam iunior in epiſt. ad Epheſinum Concilium dixerat. *Illicitum eſt, eum, qui non ſit in ordine ſanctiſſimorum Epiſcoporum, Eccleſiaſticis ſe immiſcere tractatibus.*

II. Si ergo vniuerſa Synodus, hoc eſt ſexcentorum triginta Epiſcoporum caput ſuum Leonem vocat, ſe verò Imperator Marcianus directorem, & indictorem optat Synodi, vt ſit legitima; Si Legati ab ipſo mittuntur Pontifice, qui præſideant, & præſentiam eius ſuppleant, qualis quantæq. inſipientiæ fuit eorum, qui primi à rectitudine ſapientiſſimorum virorum declinantes eorum iudicium ſuo priuato poſthabuere, & Primatum Pontifici Romano denegauere?

III. Paſchaſinus Legatus initio Act. 1. ſic ſermonem orditur. *Beatiſſimi atque Apoſtolici viri Papæ Vrbis Romæ, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus eſt eius Apoſtolatus, vt Dioſcorus Alexandrinorum Archiepiſcopus non ſedeat in Concilio, ſed audiendus intromittatur.* & Concilium quidem promptum ad obediendum ſe præſtitit: At Dioſcorus ter vocatus tèr comparere recuſauit; ideò contrà ipſum hæc lata à Legatis ſententia.

„ Sanctiſſimus, ac Beatiſſimus Archiepiſcopus magnæ, & ſe-
„ nioris Romæ Leo per nos & per præſentem hanc Synodum,
„ vnà cũ tèr beatiſſimo & omni laude digno beato Petro Apo-
„ ſtolo, qui eſt Petra, & crepido catholicæ Eccleſiæ, & ille qui
eſt rectæ fidei fundamentum, nudauit eum tàm Epiſcopatus
„ dignitate, quàm etiam ab omni ſacerdotali abalienauit mi-
„ niſterio &c. Subſcripſere ſexcenti triginta Patres ſinguli ſingu-
„ lis ſententijs perſtringentes Dioſcori impietatem.

Ob id redeuntibus Epiſcopis ad ſuas Eccleſias, Dioſcorus Gangram Paphlagoniæ armata manu abducitur, ibiq. miſerè pænas ſcelerum luens infelix moritur. Eutyches item anathe-

mate à Legatis perculſus, & exilio damnatus non longè à Conſtantinopoli cum non ceſſaret venena hæreſum ſpargere lõgiùs amandatus à Marciano Leonis monito eſt, quò locorum, incertum, ſed illud certum, quòd mortuus eſt impænitens infeliciter. Nullus Patrum illorum mandatis Pontificijs obſtitit, quia nota erat omnibus poteſtas iubentis, & neceſſitas obediendi.

Accedit huc reprehenſio Anatolij Epiſcopi Conſtantinopolitani, & repreſſa audacia in Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ arrogando Primatu poſt Romanam, vt ſubderet ſibi Alexandrinam, & Antiochenam, ac emendata temeritas in ſacroſanctæ Nicænæ Synodi Conſtitutionibus infringendis. Ità ad Pulcheriam reſcribens Leo. Conſenſiones verò, inquit, Epiſcoporum, & Sanctorum Canonum apud Nicænam conditorum regulis repugnantes vnitâ nobiſcum veſtræ fidei pietate, in irritum mittimus, & per auctoritatem Beati Petri Apoſtoli generali prorsùs definitione caſſamus &c. En conſtantiam in Nicæni Concilij diuinitùs edocti ſtatutis generoſâ pietate tuendis: en magnanimitatem in Apoſtolicæ Sedis exercenda poteſtate, & S. Petri hæreditate ad ſucceſſores tranſmiſsâ aſſerenda enitentẽ: Nàm velut in Ariminenſi Valentis, & Vrſacij artibus, ac dolis circumuenti Patres incautè culpatis ſententijs ſubſcripſerant; ità & in Chalcedonenſi Anatholij fraudibus decepti Epiſcopi probauerant improbanda, & improba; quæ cùm abolita voluit Leo, æquiſſimæ ceſſere voluntati iuſta, ac ſancta præcipientis, qui priùs conſenſerant Anatholio ſpecioſis tecto rationib. ambitu eorum ſubſcriptiones extorquenti. Atque ità conſultum Eccleſiæ bono, & fidei puritati in Niceno firmatæ, & Sedis Apoſtolicæ poteſtas declarata ſuper omnium Epiſcoporum, & Patriarcharum Concilij collectionem, tàm decretorum à recto aberrantium reſciſſione, quàm multiplici per varias Orientis Eccleſias etiam primarias ritè adminiſtrandas ordinatione, munerũ Eccleſiaſticorum diſtributione, erratorum, vbi opus erat, caſtigatione, & id genus functionum exercitatione, quibus niſi ſupremum imperium in Leone cognouiſſent generoſa Concilij

pe-

pectora ſuæ Nationis iuxtà, ac Eccleſiarum Orientalium amantia reſtitiſſent Legatis in faciem, & illorum deſtinatori in contemptum; quibus tamèn curuauere genua, & primas dedêre in Seſſionum ordine, in Sententiarum prolatione, in Decretorum ſubſcriptione, haud ignari, ità illos Pontificis Romani repræſentatores eſſe, ſicut Pontifex ipſe S. Petri perſonã ſuſtinet, & Chriſti vices gerit in terris, vt propterea confidenter ſcientibus legem reuocarint in mentem, qua auctoritate Dioſcorum exauctorarent proloquio ſuprà relato. Tàm verò legitimus fuit anathematiſmus iſte, tàm prudenter, tàm ſanctè intortus in Hæreſiarchã, quàm ſpuriùs, quàm temerarius, impius Satanicus ille, quo petere auſus ipſe fuerat Summum Patriarcham, horrentibus bonis omnibus inſaniam, & totâ Synodo ſacrilegium abominabile deteſtante. Sed quemadmodum Diabolus innatâ malitiâ imitari, plerumq. connititur opera Altiſſimi permiſſione iuſtiſſima; ità Diaboli alumnus Dioſcorus iniquiſſima imitatione aſſumere ſibi partes Romani Pontificis eſt aggreſſus, & fulmen in Leonem retorquere irrito conatu tentauit. Nunquid poteſt Erebus fulminibus ferire cœlum, aut confixi vlulatus lupi ſydera, ſolemuè perterrefacere?

V. Illæ verò voces Angelicæ ſunt principatui Romani Pontificis acclamantium, & encomia, quibus ſuprà cœlorum faſtigia ipſum euehit ſancta Synodus, & paſſim per ſuas actiones ſuprà cœteros Epiſcopos extollit, dominumquè prædicat.

Colligo è multis pauca ceu è patenti prato florum faſciculũ, aræ veritatis appendendum. Vocant illum Patres Synodi Caput Eccleſiæ in Epiſtola ad S. Leonem, ſecuti exemplum Nicænæ, Caput & Principem omnium Patriarcharum nuncupantis; caput, inquam, à quo membra, quid credendum, quid opinandum, quid tenendum ſit, quærere debent, vt S. Cyril. in Theſauro. Ratio nominis huius multiplex, ſed illa potiſſima, quòd ſicut in corpore principatum obtinet caput, ſubiectiſq. præſidet membris; ità Romanus Pontifex in Eccleſiæ corpore Princeps eſt omnium fidelium, cuiuſcumquè ſint gradus, ac eminentiæ. Secundo, idq. diſertè eadem Synod. Act. 6. haud ſinè quadam Cyril.

glorıatione in Domino profitetur, inſignire gauiſa titulo Apoſtolici vniuerſalis Eccleſiæ, & Epiſcopi omnium Eccleſiarum, quem Act.3. Archiepiſcopum vniuerſalem appellauerat. Tertio. Eiuſdem ſunt illa præconia, Cuſtos vineæ Saluatoris, Interpres vocis B.Petri omnibus conſtitutus, proindè etiam interpres vocis Chriſti, cuius Vicarius Petrus eſt; Petri Apoſtoli dignitate præditus; et ſimilia, quæ ſexcentorum & vltrà Patrum iudicia de Primatu Romanæ Sedis inſpirata diuinitùs, repetitâq. conteſtatione manifeſtant, & nobiliſſimos de eius excelſæ dignitatis vertice ſenſus laudationum aggeratione produnt. Iam verò quis tàm inſipiens, & effrons, qui crimen adulationis tàm numeroſæ in nomine Domini congregatæ multitudini affingat, aut præpoſterè ab ea ſimulatas laudes, ſi ſcriptura duce, traditione comite, longo vſu, & conſuetudine ab Apoſtolorum vſq. tempore certò norunt ſapientię plena capita citrà grande piaculum, non eſſe ab antiqua regulà reſiliendum?

VI. In ea maius momentum poſuere Patrum prudentiores, quàm in miraculo, quod ad Sanctæ Euphemiæ patratum narrãt Hiſtorici non contemnendi, Conſtantinus Epiſcopus in Oratione de inuentione ſacrarum Reliquiarum S.Euphemiæ, Zonaras, Nicephorus à Baronio relati, in circumſtantijs quidèm deſcribendis non omninò ſimiles, at in facti ſubſtantiæ narratione concordes, eatenùs, vt in veritate catholica à Concilio aſſerta confirmanda, & hæreſi reijcienda prodigium optatum contigiſſe, vnanimi conſenſu affirment.

Ad an. 451.

Annal. tom.3. Zonaras ità fermè recenſet. Cum Eutychetis, & Dioſcori Sectatores, qui in Vrbe verſabantur, decreta Concilij ſubſannarent, eiuſq. auctoritatem non veritate, ſed potentia Imperatoris niti dicerent, & prauitatem ſententię ſuæ ſtabilire conarentur; Anatholius Patriarcha, & ſuffragatoribus ſuis, & aduerſarijs cōuocatis, ita loquitur. Quoniam ſententiam veſtram adhuc mordicus tenetis, neq. vos perperam ſentire creditis, ſed nos incuſatis, quaſi Neſtorij dogma approbemus, cum duas naturas in Saluatore prædicemus, vtramq. citrà confuſionem proprietatem ſuam retinentẽ; Iſtius controuerſiæ dubitatio, ſi placet,

„ cet, Deo permittatur. Scribatur igitur veſtra de fide ſententia „ in vno libello, & noſtra in altero, atq. ambo in loculo glorioſę martyris Euphemiæ collocentur, & huius iudicium eſto, vtri „ rectè an perperam ſentiant. Hæc cum Hæreticis etiam pla„cuiſſent, Libelli ſcripti remoto lapide, qui loculum claudebat, „pectori Martyris apponuntur, & lapis in ſuum locum repoſitus „ab vtraq. parte ſignatur. Dehinc ſupplicationes fiunt, & preces „ad Deum peruigiles, vt demonſtret, vtra ſententia ei cordi ſit, „& quæ reijcienda videatur. Poſt triduum conueniunt, Impe„ratore etiam pręſente. Aperto loculo, ò rem mirabilem, Libel„lus Hæreticorum ad pedes Martyris inuenitur, alter in manu „eius dextera, quā extendiſſe fertur ad Imperatorem, & Patriar„cham, ac Libellum eis porrexiſſe. Itàq. rectę ſententiæ Aſſer„tores plaudere; Aduerſarij verò demiſſis vultibus, & pudore „ caligantibus abire, quidam etiam veram ſententiam ample„cti &c.

Non legimus Concilij vllius Oecumenici Patres miraculis explorare tentaſſe veritatem, cuius norma ſcriptura eſt, traditiones, & implorata Sancti Spiritus illuminatio nuſquam denegata ijs, qui in nomine Dñi conueniunt, hoc eſt legitimè, & Romani Præſulis iuſſu vocati veniunt, auctoritate, ac regimine eius diriguntur. Verùm credibile eſt, inſtinctu peculiari Anatholium Epiſcopum à Deo motum inconſulta Synodo ad inſolitum remedium confugiſſe, quo ſolo putabat obſtinatam Hæreticorum phreneſim poſſe ſanari. Etenim vt factum inficiari, quod Scriptores fide digni memoriæ prodidere, haud ingenui animi eſt; ità auſus iſtiuſmodi in mouētem ſpiritum referendos pij homines, & in ſacris eruditi hiſtorijs non diffitentur: cuius impulſionis tota ratio, voluntas impellentis ſpiritus eſt ad benè merendum de humano genere propenſi; ideòq. laudandi, qui ſe promptos ad eum ſequendum præbent, à quo procul omne periculū leuitatis abeſt. Non fuit hoc primum diuinæ manifeſtandæ approbationis, & beneuolentię erga S. Leonem cælitùs pręſtitum prodigium; præceſſerat alterùm Romæ, teſtificatione, vt aſſeritur, S. Gregorij Papæ, relatione S. Eulogij Epiſcopi Alexan-

drini, ſcriptione Sophronij cõmendatum quod inſeri hic operæ pretiũ eſt,tanquàm monumentum antiquitatis,Romanum Põtificem caput Conciliorum,meritò agnoſcentis,& regulam credendi in fidei controuerſijs ab illo depoſcentis, cui Spiritum Sanctum in definiendo, & vera à falſis diſtinguendo præſentem eſſe, minimè ambigendum, non ambigeret.

In Prato Spirituali c.147. Narrauit nobis (ait Sophronius) & hoc Abbas Menas eius „ Cœnobij Pater, audiſſe ſe,eumdem Abbatem Eulogium Ale- „ xãdrinum Patriarcham dicentem. Cùm profectus eſſem Con- „ ſtantinopolim, fruitus ſum contubernio Dñi Gregorij Roma- „ ni Archidiaconi,& ſingularis viri, qui narrauit mihi de San- „ ctiſſimo,ac Beatiſſimo Leone Romano Pontifice,dicens,haberi „ ſcriptum in Eccleſia Romana,quòd cum ſcripſiſſet Epiſtolam „ ad Sanctum Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum „ contrà impios Eutichetem, & Neſtorium poſuerit eam ſuper „ tumulum Principis Apoſtolorum Petri, & orationibus, ac vi- „ gilijs vacans orauerit ipſum ſummum Apoſtolum dicens: Si „ quid vt homo, vel minùs cautè poſui, Tu, cui à Dño Saluato- „ re Noſtro Ieſu Chriſto, & hæc ſedes, & Eccleſia commiſſa eſt, „ emenda. Poſt 40. verò dies apparuit ei Apoſtolus,ac dixit: le- „ gi, & emendaui, ſumenſq. Epiſtolam de ſepulchro B. Petri, „ aperuit eam,& inuenit Apoſtolica manu emendatam &c. Au- „ ctor vitæ Leonis initio operum eius ait: Terſam & elabora- „ tam Epiſtolam dies reddidit quadrageſimus, additâ ſimul re- „ uelatione certiſſimâ,ſucceſſum illi tribuendum eſſe,cuius pia „ dignatio, & fida dilectio ne in perſona quidem imparis tepeſcit hæredis &c. Et verum quidèm eſt, quod ibidem refert hic auctor à Chalcedonẽſium Patrum cœtu ſummoperè Epiſtolam comprobatam eſſe;ſed non ad illos primò ſcripta eſt, anteà enim tempore Theodoſij ad Flauianum miſſa fuerat legenda in conſeſſu Patrum Concilij Epheſini, vt toti Orienti vera fides Incarnationis per linguas Apoſtolorũ diſſeminata, & à Sede Apoſtolica ſtrenuò ſemper defenſa innoteſceret,ac hęreſis Eutychiana aboleretur. Eamdem toti Occidenti communem eſſe voluit, tranſmiſſo ad omnes eius Epiſcopos exemplari, à quibus tanto

cum

cum applauſu fuit acceptata, vt publicè in Eccleſijs eam legendi in morem induxerint ſingulis annis menſe Decembri appetentibus feſtis Dñi Natalitijs, quibus myſterij Incarnationis ab hereticis præpoſterè inuerſi recurrit commemoratio, & fideles natum de Virgine verum Deum, & hominem adoratione colunt, & duas naturas inconfuſas, vnamq. perſonam confitentur. Et quia ad eius normam Synodus Chalcedonenſis decreta confecit, renouare in ea ſummo Numini miracula placuit, in Epheſina cœpta, quæ perſequi longiùs, inſtituti haud eſt noſtri, eo contenti, vt oſtendamus, non externam ſolùm Eccleſiarum, & Conciliorum moderationem indicem fuiſſe vniuerſalis Primatus Eccleſiaſticæ dominationis Romani Pontificis in prima cathedra à cœleſtis aulæ Imperatore conſtituti; ſed multò maximè credendi regulam infallibilem ab eo petendam, in eaque velut in portu quieſcendum, vbi controuerſiarum fluctus Petri nauem circumagunt, & iudicia humana rapiunt in diuerſa. Cuius ſanè veritatis aſſenſui ſigna, prodigiaq. adiumento ſunt non modico; aſt fundamentum ſolidum in ſacrę Scripturæ ſolo ab eius auctore profundò iactum fuit, cuius intelligentia, veriq. ſenſus interpretatio ab eo expectanda, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, nè nullus ſit, qui lites dirimat turbas ſedet, pacem tantoperè ab ipſo commendatam componat, vbi emergunt ab inferis ingenia turbida, inquieta, ſacrilega, qualia fuere Arius, Neſtorius, Dioſcorus, Eutyches, quos Epiſtola Leonis gladio ſpiritus iugulauit, ideòq. ſuprà ſydera euecta ab Orientalib. & ab Occidentalibus, vt cęlitùs delata ingratijs aduerſarijs, quos ſtygius veterator dementauit, vt meritò à Gelaſio Papa pronunciatum ſit; Probamus Epiſtolam B. Leonis Papæ ad „ Flauianum Conſtantinopolitanũ Epiſcopum deſtinatam; cu- „ ius textum quiſpiam ſi vſq. ad vnum iota diſpunxerit, & non „ in omnibus eam venerabiliter receperit, anathema ſit &c. Honor iſte maximus epiſtolari textui delatus argumentum eſt meo Quarto Maximo probationem concilians.

Baron. ad an. 449.

In Concil. Rom. Idem S. Greg. l. 3. ep. 4 5. 53.

VII. Legati ad hoc Concilium ſuprà commemorati omnium nomine à Sanctiſſimo Papa Leone confirmationem De-

cretorum ab illo poſtulauere probè ſcientes ea veluti membra inanima, ac languida vigore carere, niſi ab hoc ſpiritu vitam, roburq. ſortiantur: Rogamus, inquiunt, & tuis decretis noſtrũ „ honora iudicium, & firmitas tua filijs quod deeſt, adimpleas &c. quod intelligendum de ijs, quæ ſtatuerant præter ea, quorum Legati habuerant inſtructionem ad fidem ſpectantium cõtrà Dioſcorum, eorum enim non erat neceſſaria confirmatio, quæ certum erat, definita iam à Pontifice; ſed de alijs, quæ in Concilio fuerant conſtituta, atq. vt rata eſſent, Pontificiâ egere confirmatione incomperto Patribus erat.

Bellar. l.2.cóc. c.11.

In hac ergo numeroſiſſima Synodo nihil eorum deſideratum eſt, quæ Apoſtolici Canones requirunt, & à Deo illuminati Patres ſeruandum tradidere, vt in nomine Domini collecta exiſtimetur, ac proindè digna, vt in medio eius ſederit Magiſter cæleſtis, quæ ſibi ſint placita inſpiratione diuinâ ſuggerens, & linguas ad ea explicanda, manuſquè ad ea comprobanda dirigens: Vt mirum non ſit, obſeruantiam decretorum eius in Oriente & Occidente floruiſſe, teſte Gregorio Magno, cuius eſt hæc reſponſio lib.7. epiſt. c. 53. ad Secundinum.

S. Gregor.

„ Valdè libenter accepi, quòd tua me charitas de ſuâ dubita„ tione requiſiuit, an Orientales Eccleſiæ fidem, atquè doctri„ nâ ſanctę memoriæ Leonis ſequantur, nè fortaſsè earum ſen„ ſus inter ſemetipſas pro trium capitulorum defenſione diui„ ſus ſit. Vndè certam Dilectionem tuam eſſe deſidero, quia „ prædictæ Orientales Eccleſiæ vno ſenſu, vnâ doctrinâ fidem „ eiuſdem Sanctæ memoriæ Leonis tenent, ſanctamq. Chalce„ donenſem Synodum ità nobiſcum cuſtodiunt, atq. veneran„ tur, vt nullus Epiſcopus reputetur, qui eiuſdem Synodi defen„ ſor, ſectatorquè non fuerit &c. Cum autem præteritarum trium Synodorum Nicænæ, Conſtantinopolitanæ, Epheſinæ ſcita, auctoritatemq. confirmarit Chalcedonenſis, conſequens eſt omnium quatuor Decretis venerationem ab Eccleſia vniuerſa diù exhibitam, & Romanum Pontificem pro illius capite & vniuerſali Paſtore habitum, & prædicatione veritatis à Concilijs agnitæ in ea permanſiſſe vnitate fidei, quam ſedes Romana

S. Gregor.

ſeruat

Digitized by Google

ſeruat, ſeruabitq. ad extrema vſq. tempora, nequicquam obnitentibus Inferorum portis eam reſcindere.

Nullum, poſt hæc quatuor Oecumenica, fuit, in quo non extent impreſſa veſtigia venerationis, ac obſequentię ergà Romanum Pontificem tamquam Paſtorem ſupremum Eccleſię vniuerſæ. Sed luculentè in 6. Synodo in epiſt. ad Agathonem Papam. Tibi vt primæ ſedis vniuerſalis Eccleſiæ Antiſtiti, quid
„ gerendum ſit, permittimus ſtanti ſuprà firmam fidei petram.
„ acquieſcentes veræ confeſſionis litteris à Veſtra paterna Bea-
„ titudine ad pijſſimum Imperatorem miſſis, quas vt à ſummo
„ Apoſtolorum verticè diuinitùs ſcriptas agnoſcimus, per quas
„ exortam nuper Hęreticorum ſectam depulimus &c. Et Florentinũ ſeſſ. vltimâ verbis illis. Definimus ſanctam, & Apoſtolicam
„ Sedem, & Romanum Pontificem in vniuerſum orbem tenere
„ Primatum, & ipſum Pontificem Romanum eſſe ſucceſſorem
„ B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium,
„ totius Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, ac
„ Doctorem exiſtere &c. In hac autem Synodo interfuere Orientales præcipui, quibus nota erant Nicænę primæ, & trium ſequentium decreta, in quibus Romani Pontificis auctoritas in Eccleſiam vniuerſam clarebat; & idcirco ad illam agnoſcendam planè conuicti, calce abiecto ſchiſmate, manus veritati dedere, & Eccleſiæ Romanæ vnire ſe felicitati duxere.

Ex

Ex Traditione Eccleſiæ Primatus Romani Pontificis manifeſtus.

CAPVT X.

1 *Tenendas eſſe Traditiones Scripturæ ſacræ, & Patrum probant teſtimonia.*

2 *Ex ijs conſtat vſus Eccleſiæ Primitiuæ ab Apoſtolis edoctæ in Primatu Romani Pontificis approbando.*

3 *Dogma catholicum eſt Pontificem Romanum eſſe caput Eccleſiæ vniuerſæ.*

4 *Ideò ad illum fuit recurſus ex prouincijs Chriſtianorum in cauſis grauioribus fidei, ac morum.*

NON diſputo contrà vos Sectarij, qui Traditiones negatis, & confuſionem,pudoremquè veſtrum obtegitis vaniſſimo velamine ſufficientiæ verbi ſcripti,quod pridèm reductum, ac diſciſſum eſt catholico ſtylo ſcriptorum noſtrorum. Aſſentior Patribus è verbo ſcripto doctrinam non ſcriptam circà fidem, & mores verſantem (quam nomine traditæ, & in ſacris libris minimæ ſcriptæ) cum ipſis ſtatuo.

Primò neceſſariò tenendas traditiones ad abſolutam cognitionem, ac obſeruationem diſciplinæ, quàm Catholica Eccleſia profitetur. Recenſet longa ſerie Bellarm. t. 1. l. 4. de Verbo Dei non ſcripto c. 7. Patres Latinos, & Græcos,& oſtendit vana eſſe effugia hæreticorum, & præpoſteras interpretationes ad clariſſima illorum teſtimonia adhibitas, nobis ſufficiunt pauca non ex inſtituto punctum iſtud tractantibus, ſed veritatem eius ab Eccleſia Catholica receptam ſupponentibus.

Bellar,

S. Dionyſ. Areop.

,, S. Dionyſ. Areop. c. 1. Eccleſ. hierarch. Primi illi noſtri ſa-
,, cerdotalis muneris duces,ſumma illa & ſuperſubſtantialia par-
,, tim ſcriptis, partim non ſcriptis inſtitutionibus ſuis nobis tradide-

diderunt. Negas libros iſtos eſſe Dionyſij. At opera hęc in VI. VII. & VIII. Synodo citantur nomine Dionyſ. Areopagitæ. Quibus magis credendum, tribus nè Concilijs, an duobus hæreſiarchis à cœtu Catholicorum profugis? Deindè eſto libri iſti alterius ſint auctoris; Profectò grauis ille eſt, & antiquus, ſiquidèm nominatur à Gregorio I. in homil. de centum Ouibus à Martino I. in Conc. Rom. & ab Agathone in Epiſt. ad Imper. Conſtantinum; ſcriptor ergo hic antè mille annos vixit.

„ S. Irenæus l. 3. c. 2. Euenit neq. ſcripturis neque Traditioni „ conſentire eos. S. Iren.

„ S. Baſilius l. de Spiritu Sancto c. 29. Apoſtolicum arbitror „ eſſe, etiam in non ſcriptis traditionibus perſeuerare. S. Baſil.

„ Tertul. l. de corona milit. ſi legem poſtulas, ſcripturam „ nullam inuenies, Traditio tibi prætenditur auctrix. Tertul.

„ S. Chryſ. in c. 2. ep. 2. Theſſal. Hinc patet quod non omnia „ per Epiſtolam tradiderint, ſed multa etiam ſinè litteris. Eâ„ dem verò fide digna ſunt; tàm illa, quàm iſta. S. Io. Chryſ.

„ S. Auguſt. lib. 5. contrà Donatiſtas c. 23. Quæ vniuerſa „ tenet Eccleſia ab Apoſtolis pręcepta benè creduntur, quamquã ſcripta non reperiantur. Idem habet l. 2. de Bapt. contrà Donatiſtas, & epiſt. 118. & l. de Vnit. Eccl. c. 19. & l. 10. de Ciu. c. 23. S. Aug.

„ Conſuetudo Matris Eccleſiæ in baptizandis paruulis nequa„ quam ſpernenda eſt, neq. vllo modo ſuperflua reputanda, nec „ omninò credenda niſi apoſtolica eſſet traditio.

S. Hieron. in epiſt. ad Marcellam de erroribus Montani. Nos „ vnam Quadrageſimam ex Apoſtolica traditione tempore no„ bis congruo ieiunamus. S. Hier.

Nec deſunt Apoſtoli Pauli documenta, Illud in primis epiſt. 2. ad Theſſal. c. 2. Tenete traditiones, quas didiciſtis ſiuè per ſer„ monem, ſiuè per epiſtolam noſtram. Dicere autem traditiones per ſermonem omnes deinceps ſcriptas fuiſſe non modò diuinare, ſed ineptire eſt, ad vim argumenti eludendam; quàm multa enim dixit Apoſtolus voce tenùs circà Sacramentorum adminiſtrationem, quæ ſcriptis non mandauit, neq. mandare opus eſſe exiſtimauit? de Euchariſtiæ ſanè ſumptione, & præpa- Ad Theſſ. 2. 2.

P ra-

ratione ad eius ſumptionem, pollicitus eſt in ſuo Corinthum aduentu diſpoſiturum præter ea, quæ in Epiſtola notauerat, & tamen quęnam illa ſint, non mandauit ſcripturæ.

Mat.16. Ioan. 21. Deindè ſtatuo Verbo Dei ſcripto de Primatu Petri ſuper Eccleſiam Vniuerſam conſtare ex Mat. 16. & Ioan. 21. iuxtà ſanam Patrum,& conciliorum intelligentiam ex ſupradictis, proindè etiam de eodem in ſucceſſores deriuato ob rationes ſuperius allatas; Sed inſupèr ex traditione nullum relinqui dubitandi locum apud eos, quibus tantum ſupereſt iudicij, ac verecundiæ vt Conciliorum, & Patrum auctoritatem aliquo habeāt loco, & non penitùs conculcent, quod aduerſariam ſuis inuentis experiantur. Dicam ampliùs, qui Primitiuæ Eccleſiæ modum ſeruantis, quem ab Apoſtolis edocta fuerat, morem, ac ſenſum tanquàm à Chriſto profectum, aut à Spiritu Sancto eius Rectore inſpiratum non contempſerint;Atqui apud illam Romanum Pontificem Paſtoris, ac Patris tenuiſſe vices, ac munus, & hiſtoricorum narratione, & Conciliorum definitione compertum eſt; quid ergo deſiderari ampliùs poteſt ad fidem, quàm Traditio ingenerare poteſt in animis, non deſperatione agentium in negandis, quæ negari ſe non patiuntur ob ſui euidentiam; nec obduci gloſſationum tenebris ob ſui claritatem?

Tertiò ex ijs conficitur, indubitatum eſſe dogma Catholicorum Concilijs, Patribus, & Eccleſię inhærentium, ac Romanũ Pontificem tanquàm caput fidelium à Deo conſtitutum agnoſcentium. Cum enim duplex ſit Traditionum genus,alterum generale complectens doctrinam tàm ſcriptam, quàm non ſcriptam ab vno communicatam alijs. Alterum particulare,& proprium, quod à Theologis doctrinæ non ſcriptę accommodatur: ſiuè illa habeat auctorem Chriſtum, ſiuè Apoſtolos immediatè, ſiuè viros Apoſtolicos ab ipſis inſtructos in ijs quæ ad fidem, & mores, & Eccleſię regimen pertinent, ex omni parte probatio petitur Primatus, quem tuemur. E doctrina ſcripta quia tuba Euangelica hunc perſonat dum eum Paſtorem ouium, & agnorum Chriſti, ac proindè totius ouilis cuſtodem, Rectoremque

pro-

proclamat: Ex doctrinâ non ſcriptâ quæ ſcriptæ fidelis eſt interpres, & verorum magiſtra ſenſuum, quia laudabilis hæc conſuetudo in Eccleſia naſcente, & adulta viguit, vt Petrum, ac ſucceſſores Præſides ſibi à Deo datos fateretur, & obſequio, ac reuerentia teſtaretur; ſubortas controuerſias eorum iudicio componendas ſubijceret: ab omnibus Mundi Prouincijs Chriſtum colentibus recurſus ad illos fieret, tanquàm ad Iudices lites dirimere cum auctoritate valentes Concilia eorum nutu cogerēt; directione regerēt, imperio moderarētur, approbatione firmarent, quæ cuncta vberius ſuprà explicata, probataq. capiti huic inſeri, repetiq. compendio par eſt, nè deſideretur ex Traditione petita probatio, quæ prudentiam, ac pietatem commendat Orthodoxorum, dementiam ac impietatem condemnat, eterodoxorum, ad purum Verbum Dei prouocantium, quod quia in multis refragari ſuis inuentis aduertunt, & abolere nequeunt, detruncant, inuertunt, ſcholijs ad ſua placita congruis, Sanctorum Patrũm interpretationi incongruis inficiunt; Traditiones, quià plurimum in factis, ritibuſq. conſiſtunt, & vitiari verborum ambagibus non poſſunt abrogatas penitùs volunt, quicquid antiquitas veneranda, quicquid auctoritas grauiſſima, quicquid ratio menti inſita, quicquid religio cœlitùs indita pectoribus, contrà reclamet.

Deniquè Primatus iſtius veritas duplici firmata vinculo Verbi ſcripti, & Traditionis articulum de fide conſtituit nulla Portarum Inferi vi reſcindendum, nullo argumentationum oppugnantium hæreticorum conatu labefactandum. Et quamuis inter illos minimè numeretur quorum cognitio neceſſaria ſit ad ſalutem, vt eſt Symboli Apoſtolici, & præceptorum Dei; attamen hinc diſpoſitio, & præparatio cordis exigitur ad credendum vbi fuerit opus; indè non toleratur dubitatio de veritate certâ, quam Patres, quam concilia, quam ſcriptura ipſa ſacra ſartam tectam eſſe peruolunt. Argumenta quidèm multa Etheca hiſtorica, & auctoritate Patrum proferunt hæretici non pauca, vt Verbum non ſcriptum minimè fauorabile demonſtrent Pontificatûs apici; ſed nullo negocio à noſtris ſcri-

Bellar. l.4.de Verbo ſcripto c.9. ſcriptoribus diſſoluuntur, qui & reſpondendo curam adimunt nobis magis ad noſtra confirmanda, quàm ad aliena impugnanda intentis, præſertim ubi cum illis agendum eſt, quibus hæreſis lucem eripuit, educatio obſtinationem induxit.

Confirmatio dictorum ex perpetuis veterum appellationibus ad Romanum Pontificem.

CAPVT XI.

1 *Recurſus eſt ad eum qui poteſtatem habet iudicandi de controuerſiis.*

2 *Hunc fuiſſe ad Romanum Pontificem à primis vſque Eccleſiæ temporibus oſtenditur ex Patribus.*

3 *Irenæo,* Baſilio, *Melchiade, Ambroſio.*

4 *Et ex recurſu multorum, Athanaſii, Chryſoſt. Baſilij, Petri Alexandrini, & aliorum.*

NEMO ſapientum prouocat ad Tribunal iudicandi auctoritate carens, vel ad Principem alienum, ſi causâ ceciderit apud ſuũ. Finge damnatum à Rege Galliæ ad Regis Hiſpaniæ opem confugere, nouamq. Cauſæ cognitionem poſtulare, an ſanæ mentis hunc cenſeas Prouocatorem? Si ergo Patres vnum docent, eſſe Supremum Iudicem in Eccleſia, ſi Epiſcopi Nationum inter ſe, vel cum Potentatibus diſſidijs certent, litium determinationem, eius ſubmittunt arbitrio; Si Concilia fidei morumq. controuerſias tùm demùm ritè diſſolui arbitrantur, cùm iudicium, & definitio acceſſerit eius, qui ſoluere, & ligare poteſt, in terris quæcumq. ſoluenda & liganda prçuia ſua ſententia putat in cœlis, quis neget ſummam iudicandi poteſtatem penes illum eſſe, niſi qui ſapientiorem ſe reputet ipſa Sapientia, quæ in Patrum mentibus habitat.

bitat, in Conciliorum cœtibus triumphat, in Doctorum congreſsibus ſuas gaudet pandere diuitias? hoc profectò tàm ridendæ inſaniæ genus eſt, quàm eius, qui atro vmbraculo opacare Solem, & radijs eius mundum ſubducere conaretur.

Age verò ex innumerabili dictorum factorumq. exemplorum copia appellationem hanc teſtantium pauca proferamus. S. Iren.

,, S. Iren. l. 3. c. 3. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentio-
,, rem principalitatem, neceſſe eſt, omnem conuenire Eccleſiam,
,, hoc eſt, eos, qui ſunt vndiq. fideles, in qua ſemper conſeruata
,, eſt ea, quæ ab Apoſtolis eſt traditio; conuenire eſt ipſam adi-
,, re, & ab ea pendere, vt à capite membra; eius doctrinam ſe-
,, qui, definitiones amplecti, ei adhærere, nec diuulſionem pati,
,, vbi inſurgunt qui quoquo modo, inquit, vel per ſui placentiam
,, malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, & malam ſcien-
,, tiam, præterquam oportet, colligunt &c. quibus indicantur
cauſæ, ob quas ſuperbi homines hæreſes inuehunt, & à fide ab Apoſtolis tranſmiſſa, & in Eccleſia Romana conſeruata impiè rebellant.

,, S. Baſilius ep. 52. ad Athanaſ. Viſum eſt conſentaneum ſcri- S. Baſil.
,, bere ad Epiſcopum Romanum, vt videat res noſtras, & iudicij
,, ſui decretum interponat.

S. Melchiades epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ; Epiſcopos no- S. Melchiad.
,, lite iudicare, nolite condemnare abſque Sedis huius auctorita-
,, te. Quod ſi feceritis, irrita erunt veſtra iudicia, & vos condem-
,, nabimini. Hoc enim priuilegium huic Sanctæ Sedi à tempo-
,, ribus Apoſtolorũ ſtatutum eſt ſeruare, quod illæſum manet vſq.
,, in hodiernum diem &c. Certè Canon Apoſtolorum 73. & 74.
,, iubet maiores Cauſas, quales ſunt Epiſcoporum ad Sedem A-
,, poſtolicam deferri.

S. Ambroſius l. 10. ep. 78. in controuerſia inter Flauianum S Ambroſ. Antiochenæ Eccleſiæ obtruſum ab Epiſcopis Syriæ, & vicinarum Ciuitatum, & Euagrium expulſum poſt acerbas, & longas contentiones recurrendi ad Romanum Pontificem conſilium huiuſmodi Theophilo Alexandrino Epiſcopo ſug-
,, geſſit. Sanè referendum arbitramur ad Sanctum fratrem

noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te iudicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant. Et mox. Cum id geſtum eſſe cognouerimus, quod Eccleſia Romana haud dubiè comprobauerit, læti fructum huiuſmodi examinis adipiſcamur. In hanc eamdem ſententiam venere Theophil. Nazianz. & alij.

S. Leo. Et S. Leo epiſt. 89. antiquam recurrendi ad S. Sedem conſuetudinem eſſe aſſerit, ità ad Epiſcopos Prouinciæ Viennen. ſcribens. Nobiſcum itàq. Veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem pro ſui reuerentia à veſtræ etiam Prouinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus eſſe conſultam, & pro diuerſarum, (quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat) appellatione cauſarum, aut retractata, aut confirmata fuiſſe iudicia.

Et verò quod verbis docuerant, factis, vbi opus erat, quid ſentirent, oſtendere Sancti Patres ſategere.

S. Athanaſius diras perſecutiones ab Orientalibus Epiſcopis Ariana peſte infectis perpeſſus, Epiſcopatu deturbatus, ad necem petitus, vt ſæuam declinaret tempeſtatem, ad tutiſſimum communionis portum, (vt loquitur S. Hieron.) ad Romanam Sedem confugit, quam id temporis Iulius I. inſidebat. Ab eò diligenter diſcuſſa cauſa innocentem pronunciauit Athanaſium, & ſuo reſtituit Epiſcopatui iam occupato à Gregorio ab Euſebianis intruſo, quicquid deinceps illi in conciliabulo Antiocheno à Iulio item reprobato, moliti ſint contrà antiquos Canones, & reuerentiam Summo Paſtori debitam, & à legitimis præſtitam Concilijs. Neq. Athanaſius ſolus Alexandrinus Epiſcopus; ſed & Paulus Conſtantinopolitanus, Marcellus Ancyranus, Aſclapus Gazæ, & alij Catholici Orientales Præſules multitudine Hæreticorum, ac potentia oppreſſi, & in pſeudoſynodis damnati eamdem Iulij benignitatem, ac iudicij æquitatem experti ſunt, & declarati innoxij ſuis Eccleſijs reſtituti.

S. Hier.

S. Ioannes Chryſoſtomus, quem nominaſsè Sapientiam, ac ſanctitatem virtutibus comitatam eſt appellaſſe, ſatagente

Theo-

Digitized by Google

Theophilo Alexandrino Patriarcha depoſitus à Sede Conſtantinopolitana fuerat, atq. vt ſpeciem Iuſtitiæ iniquitati, & audaciæ depoſitionis obtenderet,cœtum coegerat Epiſcoporum ſui ſimilium, quos nullo negocio ſeduxit, & ad impiæ ſententiæ ſubſcriptionem induxit, eorumq. ſuffragia ad Innocentium I. tranſmiſit, facilè ſuſpicatus Chryſoſtomum apud Summum Tribunal conqueſturum, & iuſtitiam ab eo imploraturum, quem ſcirent à Deo Iudicem ſupremum in Eccleſia conſtitutũ. Nec falſus opinione fuit;etenim Chryſoſtomus per ſummam iniuriam condemnatus, & in exilium violenta militum manu pulſus, Literas primùm ſcripſit Innocentio, quibus & geſta Theophili, & ſimul vt ea reſcinderet,
„ poſtulauit. Ne immanis, inquit,iſta confuſio cuncta percur-
„ rat, & vbiq. dominetur, ſcribite, precor,, & auctoritate veſtra
„ decernite, huiuſmodi iniquè geſta nobis abſentibus nullius
„ eſſe roboris, ſicut per ſuam naturam ſunt profectò & irrita &
„ nulla. Porrò qui talia geſſere, eos eccleſiaſticæ cenſuræ ſu-
„ bijcite. Nos autem inſontes neq. conuictos, neq. deprehen-
„ ſos, neque vllius criminis reos comprobatos Eccleſijs noſtris
„ iubete reſtitui &c. Et ità factum eſt, vt exorauit; imò & Georgius Patriarcha ſuffectus, & Arcadius Imperator anathematis fulmine petitus: cui reſipiſcenti hęc Innocentius præcipit.
„ Iubete Ioannis nomen ſacris tabellis inſcribi. Quę enim
„ aduersùs Ioannem geſta ſunt à Theophilo, nos auctoritate
„ freti S.Petri eximij Apoſtolorum Principis, diſcuſſis cauſis
„ docebimus ex animo ſanguinario proceſſiſſe &c. Quæ attigiſſe ſat eſt Inſtituto noſtro vt Sancti Petri, & ſucceſſorum, Primatui adnexam eſſe iudicij ſupremi in tota Eccleſia poteſtatem comprobemus. Cœterùm geſtorum in hac Cauſa, ſeriem contexit. Palladius Helenopolitanus Epiſcopus in vita S.Ioannis Chryſoſt. Pallad. Epiſcopus Conſtantinop.

S.Baſilius defert Euſtatium Damaſo; erat ille Arianus Sebaſtæ Armeniæ Epiſcopus, & iam in Oriente damnatum petit à Pontifice rurſus damnari.

Petrus Alexandrinus Epiſcopus ab Arianis violenta im-

pro-

probitate deiectus ad Damaſum Romanum Pontificem confugit, qui neq. iniuriam à reo innocenti illatam tolerari debere arbitratus, neq. temeritatem actorum deponendi auctoritatem vſurpantium, diſſimulationem irreprehenſam præterire ſuſtinens, ad ſuam ſedem litteris Pontificijs munitum remiſit, quam recuperare facili negotio contigit fauore populi, Damaſi ſententiam, vt à Chriſti Vicario profectam, ſummoperè approbantis, & intruſum ab Hæreticis Lucium Arij ſectatorem, extrudentis.

Theodoretus Cyri Epiſcopus in pſeudoſynodo Epheſina 2. de ſua ſede deturbatus conqueritur de iniuria, & iudicium à S. Leone depoſcit. Ego autem Apoſtolicæ veſtrę ſedis expecto ſententiam, & ſupplico, & obſecro Veſtram Sanctitatem, vt mihi appellanti iuſtum veſtrum, & rectum iudicium opem ferat, & iubeat ad Vos accurrere, & oſtendere meam doctrinam, veſtigia Apoſtolica ſequentem &c.

Theo. doret. epiſc. Cyri

Baſilides in Hiſpania Epiſcopatu turbatus ad S. Stephanum Romam venit, & ſuæ ſedi reſtitutus eſt: vt S. Cyprian. ep. 68.

S.Cypr.

S. Ignatius Epiſcopus Conſtantinopolitanus Photij perſecutione preſſus apud Nicolaum I. iuſtitiam inuenit &c.

S. Epiph. hæreſi 68. ait. Vrſacius & Valens pœnitentiam agētes vnà cum Libellis profecti ſunt ad B. Iulium Romanæ Vrbis Epiſcopum pro ratione reddenda de ſuo errore, ac delicto, & erant & ipſi Epiſcopi; ſed Iulium agnouere Epiſcoporū Epiſcopum, & ſedit ab an. 377. cum eſſet per vos etiam, ò Nouatores, fides incorrupta, vt Baron. ibid. Sed & in fidei cōtrouerſijs iudicium Pontificis Romani expectabatur ab Epiſcopis, & Concilijs.

S.Epiph.

S. Gregor. Nazianz. ep. ad Celadonium de Apollinariſtis; Illud, ait; indignitatis accedit, quod ab Occidentali Synodo ſeſe, vt audio, ſuſceptos eſſe affirmant, à qua eos priùs condemnatos eſſe nemini eſt obſcurum. Quod ſi vel nunc vel antè ſuſcepti ſunt, qui cum Apollinare ſentiunt, hoc oſtendant,

Greg. Naz.

& nos

„ & nos acquieſcemus; perſpicuum enim erit,eos rectæ doctri-
„ næ aſſentire. Nec enim aliter ſe res habere poteſt,ſi hoc con-
„ ſecuti ſunt. Id autem omninò liquebit, ſi vel Synodalem
„ Codicem, vel Epiſtolam quibus ad communionem admitti
„ iubebantur, protulerint. Nam hìc Synodorum mos eſt. No-
„ tat Bar. ad ann.373.obſeruantiam Gregorij ergà Sedem Apo-
„ ſtolicam, cui præſidebat tùm Damaſus, à quo Apollinares
„ ſunt damnati.

S. Athanaſius poſt examinatam iuſſu Liberij Papę quęſtionem in cœtu Alexandrino de tribus hypoſtaſibus,qui ſententiam Concilij definitioni eius reliquit.

S. Hieron. Oriente in lites diſciſſo Damaſum eligit Iudicem, cuius ſtare ſe velle profitetur arbitrio: *Cathedram*, inquit, *& fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam &c.* quibus hanc Sedem effusè laudat. S.Hier.

Excurrit Bellarm.l.2.de Rom. Pont. per multa ſæcula, vt oſtendat continuatum in Eccleſia vſum Recurſus huius. Et plura addit Bzou. de Rom. Pont. cap. 17. afferens exempla multa, ſacra profanaquè Principum ad ſacram Sedem prouocantium. Bellar.

„ S. Anacletus Epiſt. 3. c. 3. ad omnes Epiſcopos. Sacroſancta, Anaclet.
„ & Apoſtolica Eccleſia non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino
„ Saluatore Noſtro Primatum obtinuit, & Eminentiam Pote-
„ ſtatis ſuper vniuerſas Eccleſias, ac totum Chriſtiani
populi gregem, ſicut ipſe B. Petro Apoſtolo dixit, *Tu es Petrus. & ſuper hanc Petram adificabo Eccleſiam meam &c.*

Summus Pontifex Iudex infallibilis in controuerſijs Fidei, & Morum.

CAPVT XII.

1. *Ad Dei prouidentiam pertinuit ſtatuere Regulam fidei infallibilem, qua naſcentes in Eccleſia lites dirimeret.*
2. *Et nulla alia conſtituta eſt, quã Romanus Pontifex, quam ſolam eſſe infallibilem conſtat ex eo, quod infallibilitas nulli à Deo promiſſa eſt.*
3. *S. Petro, & ſucceßoribus impetrauit Chriſti D. oratio rogantis nè deficeret fides Petri.*
4. *Idem conuincunt auctoritates Inſtitutionis Primatus Mat.16. & Io.21. ſuprà explicatæ.*
5. *Figura huius præcellit in ſacerdote leuitici generis Deut.17.*
6. *Error Græcorum circa hanc poteſtatem.*
7. *Infelicitas ſectarum hoc Iudice carentium, & ſe inuicem lacerantium.*
8. *Felicitas Eccleſiæ à tali Iudice verbis Sancti Auguſtini explicata.*

EX dictis hactenùs de Concilijs & perpetuo Recurſu ad Romanum Pontificem ex orbe vniuerſo manifeſtum eſt, ab illo fuiſſe habitum pro legitimo Iudice controuerſiarum fidei cuius ſententię ſit acquieſcendum tãquàm regulæ infallibili à Spiritu Sancto directæ in iudicando; hoc eſt quæ nec fallere poſſit proponendo Eccleſiæ credenda quæ falſa ſint, nec falli, vt Pontifex vniuerſalis, quicquid deindè ſit de ipſo, vt perſona priuata, quæ eſt quæſtio diuerſa.

Talem quippè regulam Eccleſiæ ſtatuendam & ſapientia inſtituentis, & neceſſitas benè regendi inſtitutam Rempublicam Chriſtianam ſuadebat. Illa enim attingens à fine ad finem fortiter, & præuidens diſſidia ſubindè in Eccleſia emerſu-

Digitized by Google

ſura ſuauiter diſpoſuit ordinem Hierarchicum in plura diui-ſum membra, quibus vnum caput ſupereminens dedit, è cuius Imperio veluti influxu illa penderent, & in officio, ac vnitate continerentur, ſi quando inter ſe diſſiderent, & abirent in ſchiſmata nuſquàm in hæreſes emerſura, ſi Dei ſacerdoti, ſummo videlicet Pontifici obtéperaretur; vt monet Cypr. ep. 55. Porrò huic incommodo non ſatis prouiſum eſſe, niſi per infallibilem Summi Pontificis regulam, ex dictis eſt manifeſtum, quia cum iſtiuſmodi controuerſiæ ex varia ſcripturarum interpretatione ſuboriantur, aut etiam ex opinionũ diuerſitate circà morum obſeruantiam, quæ traditione nititur, nullus erit litibus modus, nulla quies animorum turbationibus, niſi vnius ſupremum ius habentis accedat ſententia, cui capita ſubmittant litigantes tanquàm veritatis alumno, ac patrono ab eius confinijs declinare non valentes. Hic niſi Epiſcopus ſit Romanus, nullus erit alter. Non ſcriptura ipſa erit interpres ſui, quia ſi locus expoſitorius explicatione egeat, & controuertatur ſenſus eius, quis ſtatuatur Iudex, & verus interpres? Non priuatus cuiuſque ſpiritus, qui decipi, & decipere poteſt, & pugnat ſæpènumero cum alio pariter priuato contrarium penitùs ſentiente. Prẹterquàm quod abſurdum & turpe eſt promiſcuam facere verbi Dei intelligentiam mulierculis, cerdonibus, lanijs, reſeruatam paucis, quos ad fidelium erudiendorum magiſterium aſſumpſit Deus. Non priuatus alius Epiſcopus, quem diſſentire ab alio Coepiſcopo tàm facilè eſt, quàm difficilè conciliari, niſi ab habente ſupèr illos auctoritatem, qui Romanus eſt Epiſcopus à Melchiade in epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ vocatus Iudex Epiſcoporum. Non deniquè Concilijs etiam generalibus hoc priuilegium collatum; quoniàm & ipſa non ſemel erraſſe comperta, vt ſuprà vidimus, & in ruinam traxiſſent cætus fidelium, nì Romanorum Pontificum prouidentiâ fuiſſent emendata, aut reprobata. Numerat plura Bellarm. lib. 1. de Conc. c. 6.

Cypr.

Bellar.

Reſtat ergò ſolùm Romanus Pontifex, cui totius Eccleſiæ cura, & præfectura commiſſa eſt à Chriſto Domino. Et nos quidèm Catholici habemus firmiorem huius aſſerti diuinum ſermonem, cuius proprium, ac germanum ſenſum, etiamſi non ſemper obſcurum, clariſſimum reddidere, & perpetuus Eccleſiæ vſus ab eius natalibus inchoatus, & ad noſtra vſquè ſæcula perſeuerans; & traditiones ab Apoſtolis, viriſquè Apoſtolicis ad poſteros tranſmiſſæ, & Patrum illis inhærentes ſententię, à quibus recedentes Nouatores inſeruerunt ſe laqueis mortis, & illaqueatas Sectatorum animas Erebi tributarias effecere.

Sané ad hoc aſſerendum tàm priuilegia D. Petro à Chriſto Dño conceſſa, quàm legitima cæterorum ſucceſſio, quos diuina bonitas, ac Sapientia in longũ prouidit Eccleſiæ, nè ſicut nauis gubernatore carens in marinis fluctibus hàc illàc circũferretur, aut domus familiarium multitudine redundans ſinè domino, ac rectore pateret incommodis confuſionis, defectu regiminis, ordini ſeruando opportuni.

Et omnes quidèm auctoritates, ac rationes, quibus ſuprà probatus eſt S. Petri ſupèr Eccleſiam primatus, illud quod in præſentia intendimus, conficiunt, nimirùm adnexam illi eſſe ſupremam in rebus fidei, morumquè iudicandi auctoritatem citrà periculum exerrandi; ſed ex duobus potiſſimũ Saluator effatis id inſigniter conſtare nobis voluit, quorum al-
Luc. 22. terum indicauit Luc. 22. *Rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides*
Io. 21. *tua, & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos*; alterum Io. 21. *Paſce oues meas*; quod munus paſcendi ſinè hac iudicij facultate mancum eſſet, ac imperfectum. Cadit oratio à Domino facta ſupèr Petrum, vt priuatam perſonam, cuius lapſus præuiſus fuerat circà fidei confeſſionem in trina negatione; ſed non in fidei amiſſione, quaſi timore iudicium mutaretur mentis in eo aſſenſu obfirmatæ, quod Ieſus in Iudæorum manibus eſſet Filius Dei viui, quem Angeli adorarent. Verùm attollenda hic cogitatio ad altiorem promiſsionis gradum, & ad Petrum Eccleſię deſtinatum caput, ac iudicem

eri-

erigenda; vt ſit hic ſenſus præuiſis Eccleſiæ in ſe crediturae perſecutionibus, & varijs ſuorum fidelium tentationib. à Satana excitandis certiorem reddat Petrum de futura cõſtantia in fide, quam fructum dicit eſſe orationis; qua Patrem rogavit, né deficeret vnquàm fides eius, vt capitis Eccleſiæ, ac proindè non permiſſurum vt vel ipſe, vel ſucceſſores aliquid fidei repugnans illi proponerent credendum; ſed illa potius, quibus in fide commiſſi ſuæ curæ paſtorali rationales oues ſanctæ credulitatis paſcuis enutritæ roborarentur.

Habet vterquè ſenſus auctores Patres ſanctos, & alios interpretes longa ſerie relatos à Bellarm. lib. 4. de Rom. Pont. c. 3. Et ex primo confirmatur ſecundus. Quia maiori dilectione proſecutus eſt Chriſtus Dominus Eccleſiã vniuerſam, quàm vnicam, & ſingularem Sancti Petri perſonam. Si ergo rogauit pro illius in fidei firmitate perſeuerantiâ; multò magis rogaſſe pro eàdem credendus eſt, vt perſona publica, nè deficeret fides eius in adminiſtratione Eccleſiæ vniuerſæ; & quia Pater exaudiuit filium, nunquam defecit, aut defectura eſt fides Petri tanquàm Paſtoris vniuerſalis. Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit quod hactenùs fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius, ait Leo IX. in epiſt. ad Petrum Antiochenum; quod aſſeri minimè poſſet, ſi fides Romani Pontificis, vt caput eſt eamdem retinens fidem, quæ in Petro firmata eſt infirmaretur in illo. Bellar. S. Leo.

Confirmatur ſecundò, quia ſi iuſſus eſt confirmare ſuos fratres poſt conuerſionem, qui frequenti Chriſti Domini apparitione, ac ſignis erant firmandi, & in die Pentecoſtes validiſſimè confirmandi, quantò magis incumbebat illi cura cõfirmandi filios, quos per Euangelium erat geniturus, & doctrinæ cibo ſolido enutriturus? Atqui ad hoc præſtandum par erat ipſi tàm firmum ſolidumque fidei communicari fundamentum, vt infringi nullâ vnquàm excuſſione Inferorum, nullâ poſſet labefactari conuulſione hæreticorum.

Dices verba Dñi, *rogaui pro te Petre &c.* tàm variè explicari etiam à Catholicis, vt ægrè inferri ex illis queat infallibilitas

iudicandi conceſſa Petro. Quid enim ſi dicatur promiſſio facta Eccleſiæ, non ſingulari Petri perſonæ? Aut ſi ſingulari perſonæ, non extendendam ad alias, proindè nec ad ſucceſſores Petri. Contrà primum eſt, quia verba non patiuntur iſtam explicationem; quomodo enim *tu*, *&* *conuerſus* conueniant communitati Eccleſiæ? ſicut nec *confirma fratres tuos*, quia vt Eccleſia dicitur mater, ità fideles dicuntur filij non fratres eius. Deindè Eccleſia non poteſt dici aliquando conuerſa, quia nec aliquando peruerſa; igitur alloquitur Chriſtus Petrum; vt ſingularem perſonam denotatum in *Tu* pronomine, & impetraſſe fatetur, nè fidem amitteret vnquã, vt priuatus (loquendo ſcilicet de S. Petro;) Quicquid ſit de priuata perſona alicuius ex ſucceſſoribus non definientis ex cathedra; Neq. doceret aliquando aliquid contrà fidem, vt Paſtor ouilis fidelium ſuæ curæ commiſſi: quod priuilegium tranſiuit ad ſucceſſores Pontifices Epiſcopos Romanos ex cathedra definientes, vt Bellar. loc. cit. ex Patrum teſtimonijs. Sanè in ijs & ſimilibus priuilegijs Petro conceſſis ſpectabat Chriſtus Dominus non bonum duntaxat particulare eius, ſed Eccleſiæ, cui ipſum præfigebat.

Huic ſimile teſtimonium & inconcuſſę firmitatis in fide profertur à S. Mat. cap. 16. non ſemel citato, & non fruſtrà citando, quo Petrus vocatur à Chriſto Petra; aduersùs quam Inferi portæ nunquam præualebunt; & ſupèr hanc petram erectum eſt Eccleſiæ ædificium. Placuit ſapientiæ Chriſti Dñi non agnomen impónere Petro, vt filijs Zebedei, quos Boanerges appellauit, ſed nomine proprio Petræ decorare, vt vaticinium Iſaiæ c. 28. completum videret Eccleſia, cui occinebatur: Ecce ego ponam in fundamentis Sion lapidem, lapidẽ probatum, angularem, pretioſum, in fundamento fundatum. Quæ verba etſi primariò conueniant Chriſto, nihilominùs quæ amplitudo, & dignitas Scripturæ ſacræ eſt plures ſenſus à Spiritu Sancto intentos complecti, aptiſſimè in Sanctum Petrum cadunt, qui inter *fundamenta Sion*, id eſt Eccleſiæ, qui ſunt Apoſtoli ex c. 21. Apocal. eminet, ac ſplendet & dicitur

Mat. 16. Iſa. 28. Apoc. 21.

citur *lapis probatus* omni tentationum genere præſertim à Satana excitatarum appetitus: *pretioſus* ob inſignes virtutes, ac dona, quibus affatim ditatus eſt, & propter eminentiam Apoſtolatus reliquis duodecim communem, ſed ob primatũ in Eccleſia tota ipſi ſingularem, ac propriam. In fundamento fundatus hoc eſt in Chriſto, de quo ſcribit Apoſtolus. Fun„ damentũ aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum „ eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus 1. Cor. 3. ſcilicet primarium & independens; nàm ſecundaria; & dependentia fundamenta „ ſunt omnes Apoſtoli, iuxta illud, ſuprà fundamentum Apo„ ſtolorum, & Prophetarum Epheſ. 2. Cùm autem Petro dici„ tur: Et ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, priuilegium denotatur ſingulariter conceſſum ipſi & non alteri; ſicut & nomen Petri & Petræ antonomaſticè ſignificat non quamlibet Petrã, ſed qualis à Propheta deſcribitur c. illo 28. cui quadrat epithetum *angularis*, quia velut angularis lapis fortis eſſe debet, vt duos parietes ſuſtentet, ità & decuit Petram, ſupèr quam Deus fundauit Ecclesiam ſuam, ex duobus populis Iudæorum & Gentilium in hoc fundamento connexam, eſſe fortem & qualibet concuſſione validiorem. Quæ fortitudo ac robur inuictum cùm in multis alijs aduerſis ſe prodat, tùm verò in fide tuenda aduersùs errores, hæreſeſque ſubindè pullulãtes luculentèr enituit, meritò orationis Chriſti, qui nè vnquam deficeret Patrem rogauit æternum, & ad indicandam perennitatem hanc Petræ, nomen ſibi conueniens Petro indidit, & virtutem communicauit indefectibilem, qualem decebat habere virum, cui totius regimen Eccleſiæ commiſerat, nè vllius vnquàm erroris labes ab eo manaret, aut pro paſcuis, quę miniſtrare iuſſus fuerat, venena vlla porrigerentur. Id autem priuilegij decus, ac fortitudo quia Petro collatum fuerat, non tàm ſui gratiâ, quàm Eccleſiæ, quam ſibi in fide deſponſauerat, æquum erat, vt ad Succeſſores Pontifices perpetuâ prærogatiuâ tranſiret, & in æuum duraret, nè dilexiſſe ad breue tempus putaretur Sponſus æternus Sponſam, quam æternâ dilexit charitate, & cui ſui præ-

1. Cor. 3

Eph. 2.

ſentiam,fauoremquè ad conſummationem vſquè ſæculi pollicitus eſt; quod minimè præſtitiſſet, ſi illam ſinè viſibili Paſtore, cuius duceretur nutû, doctrinâ nutriretur,à luporum, ideſt hęreticorum incurſibus defenderetur. Quæ notaſſe libuit, vt liqueat Iudicium, quod dedit Pater filio, contraditum ab eodem fuiſſe Petro,vt ſui Vicario, ac proindè cæteris in munere & dignitate ſufficiendis,ac iccircò eorum nullum in eo exercendo falli, aut fallere circà fidem poſſe, & in eius cõtrouerſijs Petrum eſſe ſupremum Iudicem à nemine mortalium iudicandum, ad quem mortales omnes iure queant prouocare,nulli liceat à definitionibus de fide reſilire. Quo modo conſeruandi fidei vnitatem, & pacis vinculum inter fideles Apoſtoli monito obſtrictos idem ſentire omnes & dicere, nullum eſſe efficaciorem quis non aduertat? aut aduertere nolentem ratio ipſa, ac experientia tot ſeculorum, & noſtri pręſertim non conuincat, quod infeliciùs pręteritis reddidere, & ſectarum multitudo, & iiſdem diſſenſio circà Catholicæ religionis articulos primarios; & deſperatio conciliationis, ac concordię in doctrina ſalutari quia legitimi Iudicis, & conciliatoris præſidio carent, & ad tribunal Verbi Dei confugientes de vero eius ſenſu altercantes ſe diſcerpunt, & nunquam ad ſcientiam veritatis pertingunt, quòd Doctore careant, qui diuinitùs inſpiratus illam pateſaciat: Contrà quam in Eccleſia catholica eueniat, cui Deus Pontificem præfecit, cuius reſponſa in Cauſis fidei oracula eſſe voluit, quibus ceruices ſubmittant Principes, mundiquè ſapientes haud ignari diuini hoc fuiſſe conſilij, vt militans Eccleſia optimo regimine triumphanti adſimiletur, cuius vnus eſt Princeps inuiſibili afflatu cuncta gubernans, & viſibili moderamine vnius rectoris, accommodatè naturæ hominum,& ſpirituali directioni minimè fallibili congruenter ſuæ ſapientiæ, ac bonitati mundum committens.

Deut. 17. Præterea Deuter. 17. dicitur ſi difficilè & ambiguum
„ apud te iudicium eſſe perſpexeris &c. Et iudicium intrà por-
„ tas tuas videris verba variari, ſurge, & aſcende ad locum,

quem

„ quem elegerit Dominus Deus tuus, veniaſquè ad ſacerdotes „ Leuitici generis, & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, quæ„ reſque ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem, facieſq. „ quæcumq. dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Domi„ nus, & docuerint te iuxtà legem eius, ſequeriſq. ſententiam „ eorum &c. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis „ imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo ex de„ creto Iudicis, morietur homo ille &c. Et quia genti illi omnia in figura contingebant, ſcripta ſunt hęc ad eruditionem noſtram, vt intelligamus ſacerdotem Aaronicum, cuius imperio ſub pœna mortis parêre tenebantur in cauſis ad legis intelligentiam ſpectantibus de illa diſputantes vmbram fuiſſe Summi Sacerdotis Chriſtianorum, & propterea eius violare pręcepta capitalis eſſe tranſgreſſionis, & veluti ariolandi peccatum definitiones in Cauſis fidei infringere, aut de illorum dubitare veritate, ſine qua proponi credendæ minimè poſſunt.

Confirmatur, quia ad infallibilitatem iudicij indicandam Exod. 28. iubet Deus in Sacerdotis Summi rationali indi voca bula hæc duo *Doctrina & Veritas*, quæ deſcripta in eius medio cenſet Auguſt. q. 117. in Exodum; quicquid alij alitèr interpretêtur inſcriptionem, vel fulgorem ex nomine Tetrag. manantem, ac docentem veritatem, aut lapides pretioſos &c. apud Bellarm. lib. 4. de Rom Pontif. c. 3. nimirum ſignificare intendit Dominus, de ore Sacerdotis Summi; quem Iudicem conſtituerat, prodire ſapientiam, & veritatem, quæ ſedem in eius pectore collocarat procul omnis erroris periculo in ferendo iudicio: alioquin perperam ad illud deciſiones controuerſiarum remitterentur, qui falſas, vel erroneas proferre poſſet. Quod multò magis locum habet in lege noua, quàm veteri longè antecellere Dominus voluit cùm in alijs, tùm in hoc quod qui eius præſunt cuſtodiæ, Vicarij Chriſti ſunt, & Iudices mundi, quibus adeſſe decet numen veritatis, ne ab ea vnquam declinent in vniuerſali regimine animarum, quas verę doctrinæ papulis cælo ſaginant.

Exod. 28

S. Aug.

Bellar.

T Dices,

Dices; quid ad Græcos Primatum in Eccleſia Patriarchæ Conſtantinopolitano tribuentes, ac proindè iudicium in rebus fidei illi reſeruantes?

S. Hier. Reſpondeo, interrogationi friuolæ reſponſum abundè, ac ſolidè à Scriptoribus cõtrà errores Græcorum circà Primatũ Pontificis Romani, inter quos Bellarm. l. 1. de Rom. Pont paſſim, præſertim cap. 24. Hic ſolùm ab illis quæro, cui Conſtantinopolitano dictum ſit, *Paſce oues meas, Tibi dabo claues &c. Super te ædificabo Eccleſiam meam &c.* ſiquidem conſtat, antè Conſtantinum non fuiſſe illius ſedis Patriarcham vllum, & poſt eius erectionem diſputatum fuiſſe aceritèr in Concilijs, qui locus ei deberetur intèr Patriarchas Orientales. Nam tempore Niceni Concilij tantùm erant tres Patriarchæ, Romanus, Alexandrinus, Antiochenus, nec dum erecta in Vrbem Regiam Conſtantinopolis, quę quinto an. à Nicæni celebratione dedicata eſt, vt S. Hieron. ſcribit in Chronico. Poſt dedicationem eius nec dum Epiſcopus illius Eccleſiæ erat Patriarcha, ſed tres prædicti, Antiochię, videlicet, cui præfuerat S. Petrus, Alexandriæ, cui ſui loco præfecerat Marcum Euangeliſtam S. Petrus, & etiam ipſe anteà ſederat; ſi Nicephoro credimus l. 14. c. 3. quæ fuit ratio prædicti numeri ſedium Patriarchalium à Petri reſidentia, & dignitate petita, non à nobilitate & vrbium frequentia, ac ſplendore, licet hæc in tribus numeratis vrbibus eſſent conſpicua; ſed Epiſcopi Conſtantinopolitani ægrè ferentes ſe quos Vrbis amplitudo Romanæ ęmula, & præſentia Imperatoris decorabat, poſthaberi Alexandrino, & Antiocheno à tempore Concilij Conſtantinopolitani I. & Chalcedonenſis conati ſunt intèr Patriarchas adſcribi, & ſecundum poſt Romanum locum ante Alexandrinum & Antiochenum obtinere, ſed fruſtrà, quoad Iuſtiniano Imperatore ſatagente, & Romano Pontifice conniuentè auctus eſt Patriarcharum catalogus, & Conſtantinopolitanus, ac Hieroſolymitanus Patriarchatus honorem recepere. Sed prior hoc honore non contentus Primatum in Eccleſia ſibi deberi, arroganter contendit, & Oecume-

Bellar.

Nicephorus

menici nomen vſurpauit; nam tempore Conſtantini X. qui Monomachus dicebatur, Michael Patriarcha Conſtantinopolitanus hoc nomen à Prædeceſſoribus vſurpatum ſibi deberi ineptè probabat ex eo quod contrà decreta Concilij Epheſini addidiſſent Latini ad ſymbolum, *filioque procedit*, ac proindè excommunicationem incurriſſe, & Pontificem Romanum loco excidiſſe, cuius iccircò ſucceſſio ſibi vt ſecũdo Patriarchę deberetur. Fauentem habuit Imperatorem, qui præmium conſtituit ſcribentibus contrà latinos, quorum Eccleſias claudi iuſſit.

Verùm hæc & huiuſmodi abſurda & impia, quæ confutandi non eſt hic locus, intèr perſecutiones recenſenda, quas Eccleſia Catholica ab Imperatoribus Orientis & Occidentis, & à Schiſmaticis Epiſcopis perpeſſa eſt, ſed nunquàm demerſa, & velut rupes in marinis fluctibus percuſſa illesa manet, quia in Petra fundata, contrà quam Portæ inferorum non præualebunt.

Et aliæ quidèm Patriarchales ſedes ingemuere ſuos Præſides è Paſtoribus migraſſe in lupos, à quibus variâ hæreſum ſectione lacerarentur. Macedonius & Neſtorius Conſtantinopolitani habiti ab Eccleſia pro hæreticis; Georgius itè m ac Lucius Alexandrini fuere Ariani, Dioſcorus Eutychianus, Cyrus Monothelita; Paulus Samoſatenus Antiochiæ hæreſiarcham egit. Hieroſolymis Eutychius, Irenæus, Hilarius Arium ſecuti ſunt. Romana verò ſemper in ſua fidei puritate, firmitateq. perſeuerare meruit, nec Pontificem vllum vidit hæreſum patronum; ac diſſeminatorem, quicquid affingere conentur impoſtores hęretici lucernæ lumine quęrentes Pōtifices aliquot hæreſi maculatos: quos inuenire cum nequeāt, laruas fingunt, & vel mendacijs, vel præpoſteris intepretationibus, eorum dicta, factaue infidelitatis arguunt redarguti ipſi à veracibus pijſq. ſcriptoribus Bellarm. l.4. de Rom. Pont. per aliquot capita, Baronio ad annos Pontificum, quos erraſſe in fide mentiuntur hoſtes fidei. Linum videlicet, Anacletum, Teleſphorum, Victorem, Zephirinum, Liberium, & alios,

Bellarm.

alios; cùm tamèn certum ſit, nullum vnquam vt perſonam publicam, ſeu vt Pontificem Petri ſucceſſorem hæreticum fuiſſe, aut doctrinam hæreticam, vel mores malos Eccleſiæ propoſuiſſe propter aſſiſtentiam Sancti Spiritus, & diuinum auxilium S. Petro vt Paſtori Eccleſiæ, ac proindè ſucceſſoribus à Chriſto Domino impetratum, ſi promiſſa ipſius in legitimo ſenſu, vt à ſanctis Patribus apud Bellar. l. 4. de Rom. Pont. c. 3. accipiantur, & non vt ab inimicis ſedis Romanæ perversâ explicatione ad illius impugnationem detorqueantur.

Idem.

Deniq. experientiâ patet, quòd ſicut ſine fundamento nullum conſtare poteſt ædificium, ità ſinè petra fundamentali, hoc eſt ſinè Petro, & Succeſſoribus eius ſartum tectum fidei ædificium ſtare non poteſt, ſed quæ ſpeciem eius aliquam retinere videtur, Eccleſia ſynagoga fit Satanæ, corpus mōſtruoſum viſibile ſine capite viſibili, quia caret ſpiritu, hoc eſt pacis vinculo, quod diſſolui oportet, ac diſſipari, vbi non eſt fidei vnitas, quam tantoperè commendat Apoſtolus vti rem neceſſariam ad ædificationem, quæ creſcit in templum ſanctum Dei, habitura alioqui pro fundamento arenam, niſi habeat lapidem, ſuper quo à Chriſto fundata eſt. Lapis hic Petrus eſt, & qui Petro ſuccedunt Pontifices, penes quos ius eſt, ac poteſtas per vera iudicia lites fidelium dirimere, & vbi diſſentionum flatibus cymba Petri impetitur, in fidei vnitate conſeruare, ac veluti ligare.

Ita à ſui exortu ad hæc vſq. tēpora in Romana Eccleſia vna fides ſub vno ſupremo Paſtore, ac Iudice inuiolata manſit, & nullum Schiſma in ea viget, ſed ſicut vnum agnoſcit Dominum & vnum baptiſma, ità & vnam fidem quam Chriſtus docuit; prædicarunt Apoſtoli, tutati ſunt Pontifices non ferentes diuerſitatem ſententiarum circa eſſentialia, curanteſq. vt idem omnes ſapiant. & dicant.

Sectæ verò, quæ ſe ab vnitate, Diabolo ſatagente, ſubtraxere cum alijs maculis abominabiles ſunt; tùm verò hac turpiſſima ac deteſtanda, quòd omni doctrinæ vento circumferuntur, & non ſolùm à Romana Eccleſia diſcordes, ac rebelles

les ſunt; verùm & inter ipſas adeò diſſident, vt tot fermè ſint fides, id eſt infidelitates, quot ſunt voluntates ſaltem eorum, qui ſe ſe magiſtros profitentur, & docent, quæ ſuo arrident cerebro, nil penſi ducentes intellectus captiuitatem in fidei obſequium; ex quo fit, vt in vna ſæpè domo aliud Dominus, aliud Domina, aliud filij, aliud famuli de myſterijs ſentiant Chriſtianę religionis, de Incarnatione, de Chriſto, de Gratia, de Iuſtificatione, de Beatitudine contraria inter ſe dogmata, vt à Verbi pręconibus accipiunt, tueantur. Tanta eſt confuſio, vt à malo Lutheri ouo mali pulli ſe ſe inuicem vellicantes prodierint Oſiandrini, Stancariani, Maioriſtæ, Vbiquetarij Flacciani, Adiaphoriſtæ, Subſtantiarij, Accidentarij, & alij in triginta quatuor ſectas diuiſi, vt notat Prateolus in Elencho Hęreticorum lib. 14. verbo Paſtillarij 6. quæ poſtmodum auctæ ſunt nullo legitimo Iudice cohibente licentiam feminiuerbiorum effutiendi commẽta propria, vel aliena Hæreſiarcharum quibus addicti ſunt magis magiſquè deprauantium. Neq. ſaniores Caluini ſchola diſcipulos Galliæ, Angliæ, Scotiæ, Hollandię ſubminiſtrauit, qui dum Caluinum ducem ſequi profitentur, claſſes inſtruunt inter ſe pugnantes, & vexilla pandunt Diſcordiæ aduersùs Lutheranos & Caluiniſtas ipſos ſuos confligenti. Tales ſunt Puritani, Caluinopapiſtæ, Baroniſtæ, Anglocaluiniſtæ, Hugonotti, Pamiliares, Clancularij Mennoniſtæ numerati à Prateolo initio operis. Et quis iuſtus æqui æſtimator, nè dum in ſacris Litteris & docta piaq. antiquitatis traditione verſatus ſibi perſuaderet transfugas iſtos, ac perduelles Eccleſiæ, ſpiritu Dei, qui pacis eſt auctor, motos fuiſſe ad nouitates tàm multis deformatas diſſidijs, deprauatas erroribus, deturpatas mendacijs, damnatas contumaciæ & rebellionis à ſuo Paſtore, à cuius paſcuis ſalutaribus auertere ſe ſe, & ad venena à Satana propinata conuertere? Prateolus.

Libet, nè imponere videamur inſontibus, teſtimonia ipſorum pauca ex multis hic referre, quib. Lector intelligat, non à Catholicis modò ſpurias eorum doctrinas damnari,

configique à legitimo Iudice Romano Pontifice, ſed ab ipſiſmet hæreticis diris affici, & vt Erebi peſtes execrandas ab orbe terrarum eliminandas prædicari.

Caluinus in Lutheranos.

LVtherani ſunt vertiginoſi, Cyclopes, ſuperba factio Gigantum, phrenetici, beſtiæ, prodigioſè cæci, deſperatè impudentes, nihil aliud quàm falſarij, improbi, calumniatores, proterui, plus ſatis bardi, faſtuoſi & ſimul ità ignari, vt quod pueris in Cathechiſmo traditur, id eorum Theologi veterani ignorent. Bruti homines, qui quod valeat, quorſum ſpectet cæna nunquam guſtarunt, qui nè guttam ingenij pudoris habentes; perindè ac ſi toto vitæ curſu nihil præter anathema didiciſſent ſingulis propè ſcriptorum ſuorum verſibus in nos fulminando, omnes Papę ſcribas & Datarios ſuperant.

Lutherani in Caluiniſtas.

HI ſunt, qui Filium Dei mendacij arguunt, qui Deum ſuâ omnipotentiâ ſpoliant, qui ſunt abiurati hoſtes, & profligatiſſimi falſatores Teſtamenti Dei, qui non vno ſacrilegio vitiati innumeras animas æterno exitio inuoluunt, publici & manifeſti hæretici, præſtigiatores, Epicurei, Athei, arguti momi, increduli, blaſphemi, inertes, aſini, porci, ſacramentarij, maledici, ſcurræ, virulentiſſimæ viperæ, lupi rapaces, vrſi, factioſi, fanatici homines, ſacramentiperdæ, laruæ Diaboli, tenebriones, cæcorum duces, animicidæ, capitales hoſtes filij Dei, Infernales Moloſſi, Germanici Turcæ.

Hunn. Hunnius vocat Caluinum Angelum tenebrarum, qui ex abyſſi puteo emergens partim deteſtabili hac & inſana libidine torquēdi ſcripturas, & propugnacula chriſtianæ religionis aduersùs infideles, Iudæos & Arianos diruendi; partim impio in ſacroſanctam maieſtatem exaltati Ieſu Nazareni calamo; partim etiam peruerſo dogmate de re tota ſacramentaria,

taria, deniq. horribilibus ſuis de abſoluta prædeſtinatione, portentis & paradoxis non minimam ſolis partem, vt Apocalypſis loquitur, his nouiſſimis temporibus obſcurauit, trahens magnum ſtellarum numerum, & vnà ſecum in abyſſum præcipitem trahens.

Brentius in Lutherum. Eius doctrinam vocat vanam, futilem, ſcurrilem, ineptam, inſanam, commentum falſiſſimum, nugas putidas, commentum à Diabolo ſuggeſtum, monſtrum in Lutheri cerebro fabricatum, dogma abſurdum, Satanæ excrementum. Brentius.

Lutherani contrà aiunt, ſpiritum Caluiniſticum eſſe atrũ, peſſimum, fugitiuum, lubricum diabolum, falſum, mendacem, infamem, furioſum, cœcum, præfractum, proteruum lucem fugientem, odio contra filium Dei flagrantem, qui ex ſecretiſſima abyſſo infernali prodierit, verſutiſſimum Dæmonem &c.

Gratulandum eſt, inquit S. Cyprianus, cum tales de Eccleſia ſeparantur, nè columbas, nè oues Chriſti ſæuâ ſua, & venenata contagione prædentur. Cohærere, & coniũgi non poteſt amaritudo cum dulcedine, caligo cum lumine, pluuia cum ſerenitate, pugna cum pace, cum fæcunditate ſterilitas, cum fontib. ſiccitas, cum tranquillitate tempeſtas. Nemo exiſtimet bonos de Eccleſia poſſe diſcedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem ſolidâ radice fundatam procella ſubuertit. Inanes paleæ tempeſtate iactantur. Inualidæ arbores turbinis incurſione euertũtur. Hos execratur, & percutit Ioannes, ex nobis exierunt, ſed non fuerunt ex nobis, ſi enim fuiſſent ex nobis, manſiſſent vtiq. nobiſcum. Hinc hæreſes & factæ ſunt frequenter, & fiunt, dum peruerſa mens nó habet pacem, dum perfidiâ diſcordans non tenet vnitatem &c. quam vnitatem (dixerat paulò ſupra,) vt manifeſtaret Dominus, vnam cathedram conſtituit, & vnitatis eiuſdem originem ab vno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit &c. à Petro, videlicet capite totius Eccleſię, vt deinceps explicat, & multiplici ſimilitudine radiorum ab vno ſole manantium, S. Cyprian.

ramorum ab vna radice robur accipientium, riuorum ab vno fonte defluentium confirmat; nam caput hoc illud eſt, de quo paulò ante teſtimonium Chriſti attulerat: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram &.* idque prouidentiſſimè à Domino factum, vt vnitas ſeruaretur in Eccleſia, & ſchiſmata tollerentur, vt S. Hieron. lib. contra Iouinianum; quæ tolli vix poſſe bene nouerat, niſi vnus conſtitueretur Iudex, cuiusſententię decretorię ſtaretur, vt de facto ſtant fideles, vbi Rom. Pōtifex de cathedra definit aliquid, eius quippè definitio pro oraculo à tota Eccleſia accipitur, & omni altercationum ceſſante tumultu; pax & ſumma quies mentes occupat fedelium piaculum exiſtimantium de effatis dubitare, quæ de ore Sacerdotis à Spiritu Sancto electi, ac Iudicis conſtituti proferuntur, ac vt certa proponuntur. Florent litteratorum Academiæ inter catholicos, quæ libertate Academica quæſtiones de rebus diuinis agitant; vigent diſputationum certamina ad exercendā ingenia; ad inueſtigationem abditarum rerum; Non parcitur ſcribendorum librorum labori, quibus Scholarum inter ſe diſcrepantium aſſerta ad incudem, & trutinam acerrimè reuocantur; ſed ſi quando grauioris difficultatis nodus incidat, qui cuneo Pontificię definitionis indigeat, hic ſi admoueatur, reſidet omnis contentionum æſtus, perit ardor diſceptationum, redit ſerenitas animorum, & reſponſa Pontificum religioſa veneratione excipimus, & amabiliſſimâ tranquillitate, concordiaque perfruimur. Quam ob vnitatem Eccleſia vna merito audit, & dilecta Chriſto pacis auctori, qui in ea neque maculam, neque rugam paſſurum ſe, per Apoſtolum indicauit.

S.Hier. (margin)

S.Aug. Libet capiti huic verbis Sancti Auguſtini verè aureis coronidem imponere, Hic lib. 18. Ciu. c. 41. agens de philoſophicarum opinionum diſſenſionibus, & canonicarum concordia ſcripturarum Eccleſiæ habet quæ vnitati fidei Eccleſiæ Romanæ aptiſſimè congruunt.

» At verò gens illa inquit, ille populus, illa Ciuitas, illa Reſpu-
» blica, illi Iſraelitæ, quibus credita ſunt eloquia Dei, nullo mo-

do

„ do Pſeudoprophetas cum veris prophetis pari licentia conſu-
„ derunt; ſed concordes inter ſe, atque in nullo diſſentientes ſa-
„ crarum litterarum veraces ab eis agnoſcebantur, & teneban-
„ tur auctores. Ipſi eis erant Philoſophi, hoc eſt amantes ſapien-
„ tiæ, ipſi ſapientes, ipſi Theologi, ipſi Prophetæ, ipſi Doctores
„ probitatis, atque pietatis. Quicumque ſecundùm illos ſapuit,
„ & vixit, non ſecundùm homines, ſed ſecundùm Deum, qui
„ per eos locutus eſt, ſapuit, & vixit. Ibi ſi prohibitum eſt ſacri-
„ legium, Deus prohibuit. Si dictum eſt, honora Patrem tuũ,
„ & Matrem tuam, Deus iuſſit. Si dictum eſt. Non mœcaberis,
„ non homicidium facies, non furaberis, & cætera huiuſmodi,
„ non hæc ora humana, ſed oracula diuina fuderunt, &c. Aſt obſecro, ſi controuerſia oriatur de aliquo, an ſit dictum à Deo, quis litem dirimet? quis ſcoriam inanium interpretationum ab auro veri ſenſus ſcripturæ ſacræ ſeparabit? nõ Rex temporalibus præfectus; non ſacerdos priuatus: non Spiritus cuiuſque proprius plurimùm futilis, erraticus, abſurdus; non conuentus ſapientum, inter quos plerumque diſſenſus eſt maximus; Ille igitur ſit Iudex, oportet, quem Dominus conſtituerit, & ad quem remittit Deus ambiguas quæſtiones habentes Deuter. 17. ſupra cit. cui in noua lege reſpondet Romanus Pontifex, vt ſupremus Eccleſiæ Princeps; ſiquidem præuidens infinita Dei ſapientia, neceſſarium eſſe interpretem, ac Iudicem vnum, qui membra corporis Eccleſiæ in officio contineret, & concordiam foueret, Sanctum Petrum, ac Succeſſores elegit, quibus tribuit iudicandi poteſtatem, & lumen, ac opem pollicitus eſt, ne iudicando errarent. Ad huius directionem, & imperium tota hierarchica Reſpublica ordinata nihil inordinati in fide patitur, ſed tota pulchra, & decora formam repræſentat cœleſtis Hieruſalem, quod ſuperiùs oſtendiſſe licuit, & modò cum gaudio, & exultatione repetere libet encomia glorioſa vatis famoſi à ſpiritu bono, tũc quidem afflati cùm vultu directo in Iſraeliticum populum commorantem in tentorijs ſuis non potuit continere ſe, quin
„ exclamaret; Quàm pulchra tabernacula tua Iacob, & tento-

Deut. 17

„ ria tua Iſrael, vt valles nemoroſæ, vt horti iuxtà fluuios irri-
Num. 24. „ gui, vt tabernacula, quæ fixit Dominus, quaſi cedri propè
„ aquas. Fluet aqua de fiſtula eius, & ſemen illius erit in aquis
„ multis. Et mox: Qui benedixerit tibi, erit & ipſe benedictus,
„ qui maledixerit, in maledictione reputabitur. Nimirùm
„ quia voluntati ſe Dei conformat, qui benedixit domui Iſrael,
Pſ. 113. „ & benedixit domui Aaron pſ. 113. quæ fuerunt Eccleſiæ per
Chriſtum inſtituendæ vmbra, in hoc apprimè futurum cor-
pus repræſentantes; quod vni patrifamilias ſubeſſent; vnius
ſacerdotis ductum ſequerentur, atque adeò diſſenſionum ne-
3. Reg. 2. ſcirent turbas, ſed vnaquæque ſub ficu ſuâ requieſceret, &
ſub vite ſua habitaret. Qua intimâ requiete gaudent filij
electionis in domo Dei, quæ eſt Eccleſia Romana, abſque
vllâ in rebus fidei diſſenſione; quam animorum conſenſio-
nem, ac pacem non minuunt externa hæreſum bella ipſam
impugnantia, ſed augent potiùs vel ex hoc quod originem
ex ſuperbia ducere manifeſtum eſt hominum per-
uerſorum, ac peruertentium, qui obedire Deo
nolunt, & ab eius in terris Vicarij impe-
rio colla Chriſti iugum exoſa
ſubtrahere gloriæ du-
cunt:

Recurſus Epiſcoporum Galliæ ad Innoçentium X.

CAPVT XIII.

PRAEFATIVNCVLA.

MOREM hunc recurrendi ad Apoſtolicam Sedem, in grauibus controuerſijs ſeruatũ primis Eccleſiæ temporibus, & cõſequentibus à Bellarmino numeratis, continuatum vidit ætas noſtra in cauſa Ianſenij Epiſcopi Iprenſis, cuius liber Auguſtinus Ianſenij ab auctore nuncupatus à Romanis Sacræ Inquiſitionis cenſoribus annuente Sanctiſsimo Pontifice Vrbano VIII. cum alijs eiuſdem notæ libris confixus occaſionem dedit in Gallia, & Belgio eius ſectatoribus tumultus ciendi, & maiori ardore doctrinam malè ſanam priuatim, publicèque tuendi. Ventum erat ad ſchiſmata inter Theologos, & præcipui nominis Academias, in quibus multi non contemnendi profeſſores acerrimos agebant Ianſenij defenſores; plures iudicio, ac ſcientia prçſtàtiores Auctoris huius dogmata, reputabant inuenta minùs ſcripturæ Sacræ, Concilijs, Tridentino in primis, cohærentia. Huic flammæ, & animorum diſſenſioni non alia ratione occurri poſse exiſtimauere Epiſcopi Galliarum minimè inter ſe concordes in opinionibus, niſi poſtulato ad Sedem Apoſtolicam recurſu, atque adeò Innocentium X. per litteras, ac deſignatos Nuncios interpellauere reuerenter; rogaruntque ſubmiſsè dignaretur ſuo iudicio, ac definitione ſtatuere, quid de quinque propoſitionibus Ianſenianis magis controuerſis tenendum ex fide ſit; Siquidem hæc ſola determinatio ſufficiens ſit ora etiam proterua comprimere, & liti vehementer etiam, atque etiam inter fideles agitatæ; finem imponere. Ille pro commiſsa ſibi cura in vniuerſum

L. 2. de Rom. Pont. c. 21.

Sacræ Congreg. Emin. Card. Indicis librorũ

Chriſti

Chriſti gregem, vt naſcenti malo ea maturitate occurreret, quã negotij grauitas exigit, primùm quidem Deũ bonorũ conſiliorum auctorem ſacrificijs, precibus, eleemoſynis propitium in re præſenti reddere curauit: Tùm quòd prudentia, & Iuſtitia depoſcebat partis vtriuſque patronos viros apprimè doctos è Gallijs tranſmiſſos diſſerentes, & ſuas rationes afferentes audire haud ſemel voluit; & quod maximi momenti eſt, ſelectorum Theologorum cogendum cœtum exiſtimauit, quibus coram diſputationes inſtituerentur; & Gallis auditis Theologis, ipſi etiã ſuas aperirẽt ſentẽtias, & opportunè ſcripto exaratas extraderent.

Ita diù, multùmque euẽtilatâ quæſtione, maior, meliorq; pars procul omni ambitione, & humano quolibet ſecluſo reſpectu, eam tulit ſententiam, quam ſummus Pontifex haud neſciùs errare ſe minimè poſſe, dum Eccleſiæ Catholicæ, cuius inſtructor eſt, dogmata aliqua proponit tamquam vera, & fide credenda, de ſede pronunciauit, quinque iſtas propoſitiones nigro obelo configendas, ea forma, quam tuis Lector oculis ſubijcio, ſi fortè tibi aliundè eius exemplaria non ſuppetunt; quorum, pleraque in Galliam ad Nunciũ Pontificiũ tranſmiſſa, Epiſcopis cõmunicanda eos excitauere motus, quos Epiſtola ab vno Epiſcoporum exarata fusè explicat, & apud Cardinales aliquot ad grauiſſimum iſtud iudiciũ à Pontifice adlectos aſſeruatur. Venit illa in manus meas haud ſperanti, & digna viſa eſt quæ veniat in tuas, ſingularium, quæ denarrat notitiam fortè exoptanti. Et quia negotio hoc in fidei materia nullum fortè grauius ſæculis noſtris contigiſſe proditum memoriæ eſt, operæ pretiũ viſum fuit alias inſuper hic inſeri Epiſtolas quà typis excuſſas, quà priuatim apud Primates adſeruatas; ſiquidem in illis, & reuerẽtia ergâ Sedem Apoſtolicam à Galliarum Epiſcopis, atque adeo à Rege ipſo Chriſtianiſſimo mirè clareſcit; & controuerſias Eccleſiaſticas tractandi pie, prudenterque exemplar poſteritati, haud abſimile antiquitati ex illis tranſmittitur, & argumentum recens eſt priſcis adiunctum validè probans Primatum Pontificis Romani ex recurſu Eccleſiarum per orbem ſparſarum, quam nobiliſſimæ Gallicanæ doctrina, ac pie-

pietate florentes continuare religioni duxere, & immenſam apud alias catholicas mundi totius laudem retulere.

Literæ Gallicanorum Epiſcoporum ad Pontificem Maximum Innocentium Decimum.

Beatiſſime Pater,

MAIORES cauſas ad Sedem Apoſtolicam referre ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro iure ſuo poſtulat. Aequiſsimæ huic legi obſequentes, de grauiſsimo circa religionem negotio Sanctitati Tuæ ſcribendum eſſe cenſuimus. Decennium eſt, ex quo vehementiſsimis turbis Gallia magno noſtro mærore commouetur, ob librum poſthumum, & doctrinam Reuerend. Cornelij Ianſenij Iprenſis Epiſcopi. Tales quidem motus ſedari oportebat, tùm Concilij Tridentini auctoritate, tùm Bullæ illius, qua Vrbanus VIII. felicis memoriæ aduerſus Ianſenij dogmata pronunciauit, & decreta Pij V. ac Gregorij XIII. in Baium edita confirmauit. Atque huius quidem Bullæ veritatem, ac robur nouo diplomate vendicaſti. Sed quia nulli ſigillatim propoſitioni certa cenſurę nota inuſta fuit, locus etiamnum aliquis quorundam cauillis, & effugio relictus eſt, Intercludendum autem penitus ſperamus, ſi, vt precamur, Sanctitas Tua, quid hac in re ſentiendum ſit clarè, diſtinctèq; definiat. Obteſtamur ergo, vt has pręſertim propoſitiones, de quibus diſceptatio periculoſior, ac contentio ardentior eſt, Sanctitas Tua expendat, ac perſpicuam, & certam de vnaquaque ſententiam ferat.

I. Aliqua Dei præcepta hominibus iuſtis volentibus, & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſsibilia, deeſt quoque ijs gratia, qua poſsibilia fiant.

II. Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquàm reſiſtitur.

III. Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ, non requiritur in homine libertas à neceſſitate, ſed ſufficit libertas à coactione.

IV. Semipelagiani admittebant præuenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare.

V. Semipelagianum eſt, dicere Chriſtum pro omnibus omninò hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.

Experta eſt nuper Beatitudo Tua quantùm Apoſtolicæ Sedis in gemini Eccleſiæ capitis errore profligando valuerit, auctoritas: continuò ſedata eſt tempeſtas, atque ad Chriſti vocem, & imperium venti, & mare obedierunt. Quamobrem flagitamus, Beatiſſime Pater, vt clara, firmaque de propoſitionum iſtarum ſenſu prolata ſententia, cui Reuerend. ipſe Ianſenius morti proximus opus ſuum ſubiecit, caliginem omnem diſcutias, animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas; Eccleſiæ tranquillitatem, ſplendoremq. reſtituas. Dum hæc ſpes mentibus noſtris affulget, Sanctitati Tuæ multos & proſperos annos, ſeculoque beatiſſimam æternitatem Rex ſeculorum immortalis adijciat, optamus, ac vouemus.

Subſcripſerunt Epiſcopi Octoginta quinque.

Literæ Innocentij X. Ad Epiſcopos Galliæ.

Innocentius PP. X.

VENERABILES Fratres, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Rectè, atque ordine fecit Fraternitatum Veſtrarum pietas, quæ cum in Eccleſijs iſtis propoſitionum, de quibus ad nos ſcripſiſtis, occaſione turbas ingentes excitari cerneret, aſcendit ad locum hunc ſanctum, quem elegit Dominus, vt Catholicam ſuper his veritatem à nobis quæreret. Nos igitur poſt longam accurati examinis indaginem, & preces luminum Patri Deo enixè porrectas, quid ſentiendum ſit de propoſitionibus illis declarauimus. & definiuimus hac Conſtitutione, quam cum his litteris ad vos mittimus. Ex ea ſententiam Orthodoxæ fidei in graui hoc negotio à nobis audietis, nec dubitamus, quin futura ſit, tùm populis Chriſtianis Salutaris, tùm ſummoperè grata inſigni zelo Fraternitatum Veſtrarum, quibus Benedictionem Apoſtolicam peramanter impartimur. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 31. Maij 1653. Pontificatus noſtri anno nono.

F. Florentinus.

Literę Innocentij X. Pontificis Maximi. Ad Ludouicum XIV. Regem Chriſtianiſſimum.

CHARISSIME in Chriſto Fili Noſter, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Conſtitutionem, qua poſt longam accurati examinis indaginem, & Spiritus Sancti lumen publicè, ac priuatim ſæpiùs implora-

tum,

tum; quid ſentiendum ſit de quibuſdam propoſitionibus, declarauimus, & definiuimus, Maieſtati Tuæ, cum his Literis mittimus. Ex ea ſententiam Catholicæ fidei in graui hoc negotio à nobis audies: nec dubitamus quin eadem futura ſit, tùm populis Chriſtianis Salutaris, tùm ſummopere grata pietati tuæ; cum præſertim, & ipſe per Oratorem tuũ pro Sanctæ huius Sedis ſuper his deciſione apud nos inſtiteris. Maieſtati Tuæ benedictionem Apoſtolicam amantiſſimè impartimur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris, die XXXI. Maij 1653. Pontificatus noſtri anno nono.

F. Florentinus.

Conſtitutio Sanctiſs. in Chriſto Patris, ac D.N.D. Innocentij diuina Prouidentia Papæ X.

Qua declarantur, & definiuntur quinque Propoſitiones in materia Fidei.

Innocentius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei.

Vniuerſis Chriſti fidelibus Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CVM occaſione impreſsionis Libri, cui titulus, Auguſtinus Cornelij Ianſenij Epiſcopi Ipreñſis inter alias eius opiniones orta fuerit, præſertim in Gallijs, controuerſia ſuper quinque ex illis; Complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt, vt eaſdem Propoſitiones nobis oblatas expenderemus, ac de vnaquaque earum certam, & perſpicuam ferremus ſententiam. Tenor verò præfatarum Propoſitionum eſt pro vt ſequitur.

Pri-

Prima: Aliqua Dei præcepta hominibus iuſtis volentibus, & conantibus ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſsibilia, deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant.

Secunda: Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſę nunquam reſiſtitur.

Tertia: Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſę non requiritur in homine libertas à neceſsitate, ſed ſufficit libertas à coactione.

Quarta: Semipelagiani admittebant præuenientis gratiæ interioris neceſsitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare.

Quinta: Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omninò hominibus mortuum eſse, aut ſanguinem fudiſſe.

Nobis inter multiplices curas, quæ animum noſtrum aſsiduè pulſant; in primis cordi eſt, vt Eccleſia Dei nobis ex Alto commiſſa, purgatis prauarum opinionum erroribus tutò militare, & tamquam nauis in tranquillo mari, ſedatis omnium tempeſtatum, fluctibus, ac procellis, ſecurè nauigare, & ad optatum ſalutis portum peruenire poſsit.

Pro rei grauitate, coram aliquibus S. R. E. Cardinalibus ad id ſpecialiter ſæpiùs congregatis, à pluribus in ſacra Theologia Magiſtris, eaſdem quinque Propoſitiones, vt ſupra nobis oblatas, fecimus ſingillatim diligenter examinari, eorumque ſuffragia tùm voce, tum ſcripto relata maturè conſiderauimus, eoſdemque Magiſtros, varijs coram nobis actis congregationibus, prolixè ſuper eiſdem, ac ſuper earum qualibet differentes audiuimus.

Cum autem ab initio huiuſcemodi diſcuſſionis ad Diuinum implorandum auxilium multorum Chriſti fidelium preces, tùm priuatim, tum publicè indixiſſemus, poſtmodum iteratis eiſdem feruentiùs, ac per nos ſollicitè implo-

rata Sancti Spiritus aſsiſtentia, tandem Diuino Numine fauente ad infraſcriptam deuenimus Declarationem, & Definitionem,

Primam prędictarum Propoſitionum: Aliqua Dei præcepta hominibus iuſtis volentibus, & conantibus, ſecundùm præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia, deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant: temerariam, impiam, blaſphemam anathemate damnatam, & hæreticam declaramus, & vti talem damnamus.

Secundam: Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur: hæreticam declaramus, & vti talem damnamus.

Tertiam: Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſsitate, ſufficit libertas à coactione: hæreticam declaramus, & vti talem damnamus.

Quartam: Semipelagiani admittebant præuenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus; etiam ad initium Fidei, & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare: falſam, & hæreticam declaramus, & vti talem damnamus,

Quintam: Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omninò hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe: falſam, temerariam, ſcandaloſam, & intellectam eo ſenſu, vt Chriſtus pro ſalute dumtaxat Prædeſtinatorum mortuus ſit; impiam, blaſpemam, contumelioſam, diuinæ pietati derogantem, & hæreticam declaramus, & vti talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Chriſti fidelibus, vtriuſque ſexus ne de dictis Propoſitionibus ſentire, docere, prædicare aliter præſumant, quàm in hac præſenti noſtra declaratione, & definitione continetur, ſub cenſuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum fautores in iure expreſsis.

Præ-

Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijſque locorum Ordinarijs, nec non hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, vt contradictores, & rebelles quoſcumque per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque iuris, & facti remedia opportuna, inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſæcularis, omninò coerceant; & compeſcant,

Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque Propoſitionibus factam, approbare vllatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto Libro Cornelij Ianſenij. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ 1653. Kalend. Iunij, Pontificatus noſtri anno Nono.

Hi. Datarius.

G. Gualterius. P. Ciampinus.

Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Chriſti 1653. indict. IV. Pontificatus Sanctiſsimi in Chriſto Patris, & D. N. Innocentij diuina Prouidentia Papæ X. anno Nono, die verò nona Menſis Iunij, ſupradicta Conſtitutio affixa, & publicata fuit in Eccleſiæ Lateranen, ac Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ, per me Hieronymum Macellam, Sanctiſsimi D. N. Papæ Curſorem.

Pro D. M. Curſorum
P. Paulus Deſiderius Curſor.

Li-

Literæ Epiſcoporum Galliæ

AD INNOCENTIVM X.

Sanctiſſimo Patri Innocentio X. Summo Pontifici.

Beatiſſime Pater.

OPTATA peruenit ad nos tandem Conſtitutio illa, qua Veſtræ Sanctitatis auctoritate quid ſentiendum ſit de controuerſis quinque Propoſitionibus, quæ ſunt excerptæ è Cornelij Ianſenij Iprenſis Epiſcopi Libris, perſpicuè decernitur. Excitatæ in Belgio contentiones flagrabant etiam in Gallijs,& latiſsimum incendium per vniuerſas Eccleſiæ partes minabantur, ni peſti graſsanti, & certiſsimam perniciem allaturæ obſtitiſſet Beatitudinis Veſtræ indefeſſum ſtudium, & ex alto petita poteſtas, quæ ſola acerrimam illam animorum colliſionem compeſcere poterat. Agebatur de re magni momenti; de aditu ſcilicet ad ſalutem per neceſsaria Chriſtianæ gratiæ præſidia, & humanæ voluntatis adiumentis illis excitatæ, ac fotæ, conatus liberos; atq. de diuina Chriſti pietate, ac beneficentia in Vniuerſum genus humanum. Huius doctrinæ lucem recentioris illius auctoris diſputationibus obſcuratam priſtino nitori reſtituit, iuxta veterem fidei regulam, ex ſcripturis, & antiqua Patrum traditione, in Concilijs olim & nuper auctoribus ſūmis Pontificibus conſtitutam, prolatum à Sanctitate Veſtra poſtulantibus compluribus Galliarum Epiſcopis Decretum. Quo in negotio illud obſeruatione dignum accidit,vt quemadmodum ad Epiſcoporum Africæ relationem, Innocentius I. Pelagianam hæreſim damnauit olim, ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem, hæreſim ex aduerſo Pelagianæ oppoſitam, Innocentius X. auctoritate ſua proſcripſerit. Enim verò vetuſtæ illius ætatis Eccleſia Catholica,

ca, ſola Cathedræ Petri communione, & auctoritate fulta, quæ in Decretali Epiſtola Innocentij ad Africanos data elucebat, quàmque dein Zozimi ad vniuerſos Orbis Epiſcopos Epiſtola ſubſecuta eſt, Pelagianæ hæreſis damnationi abſq. cunctatione ſubſcripſit. Perſpectum enim habebat, non ſolùm ex Chriſti Domini Noſtri pollicitatione Petro facta, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis aduerſus Apollinarium, & Macedonium, nondum ab illa Synodo Oecumenica damnatos, à Damaſo paulo antea iactis; Iudicia pro ſancieda Regula Fidei à Summis Pontificibus lata, ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſiue ſuam in actis relationis ſententiam ponant, ſiue omittant, pro vt illis collibuerit) diuina æquè, ac ſumma per vniuerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio, ipſius quoque mentis obſequium præſtare teneantur. Ea nos quoque ſententia, ac fide imbuti, Romanæ Eccleſiæ præſentem, quæ in Summo Pontifice Innocentio X. viget auctoritatem, debita obſeruantia colentes, Conſtitutionem diuini numinis inſtinctu à Beatitudine Veſtra conditam, nobiſque traditam ab Illuſtriſsimo Athenarum Archiepiſcopo, Nuntio Apoſtolico, & promulgandam curabimus in Eccleſijs, ac Diœceſibus noſtris, atque illius executionem apud fideles populos vrgebimus. Neq. verò pœnæ deerunt aduerſus temerarios illius violatores, quæ à iure hæreticis infliguntur, quibus iuxta Conſtitutionis tenorem, & Breue Sanctitatis Veſtræ nobis directum, contumaces omnes, nullo conditionum, vel ſtatuum diſcrimine facto perſtringemus: præſertim cum in Gallijs ad Epiſcopos in ſolidum iſthæc cura pertineat, vbi nullos hæreticæ prauitatis Inquiſitores conſtitui patitur, mos antiquus ex iure communi profectus. Sanè ſpondere poſſumus Beatitudini Veſtræ, nihil fore quòd Decreto Apoſtolico, noſtræque in eo exequendo ſollicitudini moram afferre poſsit: præcipuè cum Piiſsimus, ac Chriſtianiſsimus Rex noſter, cui Breue Apoſtolicum vnà cum exemplo Conſtitutionis Illuſtriſsimus Nuncius tradidit, interpellato quo-

 que

que Regię Maieſtatis præſidio: nos ad illius Decreti executionem, Edicto ſuo ad nos dato, pro ea, quam debet Eccleſiæ conſtitutis, tuitione conſtanter hortetur: & Magiſtratibus Vniuerſis, atque cæteris ſibi ſubditis, tùm ad vim arcendam, tum amputandas, quæ fortè poſſent ab hæreſis reis excitari de foro competenti cauillationes, præcipiat, quatenùs illam omni ſtudio, & opera iuuent, atque tueantur. Quare cum Rex cæleſtis hac in cauſa fœderatum habeat Regem terrarum (ſi fas ita loqui cum Sixto III.) Sanctitas Veſtra, per Petræ ſoliditatem, iam contuſis veritatis hoſtium animis, ſecurus ab omni externa perturbatione de noua hæreſi triumphos aget. Porrò nos Innoc. X. cuius ore Petrus locutus eſt, vt Leoni I. acclamabat quarta Synodus, hanc diuinam Lauream gratulati, ſacros inter Eccleſiæ faſtos, quod olim de Synodis Oecumenicis fieri ſolitum, Conſtitutionem iſtam ab eo editam lubentes ex animo reponemus; Cui optatiſſimam in longæua vita felicitatem adprecantur, qui ſunt cum ea, quæ par eſt, veneratione.

Beatiſsime Pater.

Deuotiſſimi, & addictiſſimi Sanctiſs. Sanctitatis Veſtræ Filij Cardinales, Archiepiſcopi, & Epiſcopi Galliæ in Pariſienſi Vrbe Congregati.

Iulius Cardinalis Mazarinus Epiſc. Metenſis Electus.
Victor, Arch. Turonenſis.
De Grignan, Arch. Arelatenſis.
Henricus, Arch. Burdegalenſis.
G. Daubuſſeon, Arch. Ebrodunenſis.
Franciſcus, Arch. Rotomagenſis.
Petrus de Marca, Arch. Toloſanus nominatus.
Leberon, E. Valentinenſis, & Dienſis.
Egidius, E. Ebroicenſis.
Anthymius Dionyſius, E. Dolenſis.
Petrus, E. Montiſalbanenſis.

An-

Antonius, E. Graſſenſis, & Vencienſis.
P. De Broe, E. Antiſſiodorenſis.
Robertus, E. Dolenſis.
Henricus, E. Redonenſis.
Iacobus, E. Tolonenſis.
Felix, E. Cathalaunenſis.
Dionyſius, E. Brioceniſis.
Henricus, E. Anicienſis, G. de Velay,
Ferdinandus, E. Maclouienſis,
Claudius, E. Conſtantienſis,
Iacobus, E. S. Flori.
Iacinthus, E. Aranſienſis,
Nardinus, E. Ruthenenſis.
Philibertus Emanuel, E. Cœnomanenſis,
Franciſcus, E. Madaurenſis, coadiutor Coriſopitẽſis.
Franciſcus, E. Glandeuenſis, Ambienſis E. nominatus.
Gabriel, E. Abrincenſis.
Ioannes, E. Oloronenſis.
Abbas De Seruient, E. Carcaſſonenſis nominatus.
Abbas Tubeuf, E. S. Pontij Tomeriarum nominatus.

Pariſijs die 15. Iunij 1653.

De Mandato Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum Dominorum prædictorum. De Villar.

Literę prædictorum Epiſcoporum ad Innocentium X. poſt Bullę promulgationem.

Sanctiſſimo Patri

INNOCENTIO X.

Pontifici Optimo Maximo.

Beatiſſime Pater,

POST promulgatam ab vniuerſis Galliarum Epiſcopis Sanctitatis Veſtræ conſtitutionem, qua quinque propoſitiones è libris Cornelij Ianſenij Epiſcopi excerptæ damnantur, nihil expectandum videbatur, præcipuè à Gallis, qui in Sede Apoſtolica colenda ſemper potiores fuerunt, quam vt pura, & non fucata concordia, in vera Fidei vnitatem omnium animi conſpirarent. Sed diſſidiorum author tam ſingulare & pijs omnibus ſummoperè expetendum bonum Gallijs inuidet: quodque palam obtinere non poterat, nempè vt à debita Sedi Apoſtolicæ reuerentia, per apertum conſtitutionis editæ contemptum recederetur, callidis molitionibus, ad ſimplicium, & incautorum mentes ſubuertendas aggredi tentauit: Quare ad munus Epiſcopale pertinere putauimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione noſtra compeſcere: qua conſtitutionis Apoſtolicæ integra exequutio, quæ nobis commiſſa eſt, aduerſus alienas à vero illius ſenſu expoſitiones ſanciatur. E veteri fidei depoſito, cuius cuſtodia Cathedræ Petri à Chriſto concredita eſt, partem adimere tentant; decreti Apoſtolici maieſtatem ad fictas controuerſias dirimendas turpiter deijciendo. Quinque etenim propoſitiones decreto illo proſcriptas, damnare ſe quoque profitentur; ſed alio planè ſenſu, quàm qui à Ianſenio traditus, & explicatus eſt: ad quem propoſitiones illas nullatenus pertinere conſtantiſsime aſſerunt. Hac arte reſtaurandis diſputationibus ijſdem ſibi

locum

locum apertum relinquere parãt,& rei diuinæ litis prolixam materiam. Quare, vt hoc incommodum præuerteretur, & conſtitutioni authoritas ſua conſtaret, atque ſincera eius executio ſequeretur,nos in hac vrbe Pariſienſi cõgregati cenſuimus, & per Epiſtolam Enciclycam his litteris adiunctam declaramus, Propoſitiones illas,& opiniones etiam Cornelij Ianſenij,& in ſenſu eiuſdem Ianſenij à Sanctitate Veſtra dãnatas diſertis, & manifeſtis verbis. Quam enim author ille vſurpatione priuata, nouam doctrinam,ſub ſpecie veteris inducebat, neceſſum fuit, vt Apoſtolica Sedes, iudicio lato ex publica,& antiqua Eccleſiæ traditione refelleret, ne Chriſtianæ fidei doctrina, prauis ab illo Scriptore ad teſtimonia veterum Patrum quos laudat adhibitis interpretationibus obrueretur. Nihil quippè aliud egit Conſtitutionem ſuã Innocentius X. quam vt auctoritatis ſuæ præſidio antiquam fidem muniret, non dicendo noua, ſed dicendô nouè, iuxta receptas in ſcholis Theolog. Laudationes, quibus Ianſenius quoque vtitur. Eò pacto Beatitudo Veſtra liquidò explicuit, atque confirmauit,regulam fidei de gratia,& libero arbitrio, quam ex parte priùs aſſertam aduerſus Manichæos, quod attinet ad arbitrij libertatem poſtea deceſſores veſtri Innocentius I. & Zozimus cooperantibus Africanorum Conciliorum literis, contrà Pelagianos plenè conſtabiliuerant: Quamque deindè Cæleſtinus primus, ac Concilium Arauſicanum iuxta capitula à Sede Apoſtolica tranſmiſſa, & ſuperiori ſæculo Tridentinum, ſollicitè, atque diligenter enucleatam definiuerant. Quapropter, & conſtitutionem ordine canonico latam, atque genuino in ſenſu intellectam, quem literæ iſtæ patefaciunt deuotiſſimo obſequio nos ſuſcipere teſtamur: Propterea verò daturos operam profitemur,ne quis curæ noſtræ ſubditus, impunè contraria veſtris definitionibus docere, ſcribere, aut loqui præſumat, pœnis in hæreticos à iure decretis, alioquin à nobis ſtatim puniendus. Ex qua concordi omnium Sententia ſubſcriptionibus noſtris firmata, Beatitudo Veſtra facilè intelliget, nulli è

Collegio noſtro propoſitum fuiſſe, vt aliquid dignitati conſtitutionis aduerſum proferret, aut ſcriberet; Quinimò deſtinatum eſſe nobis, pleniſsima veneratione Sacram B. Petri Sedem, & Sanctitatem Veſtram colere; cui proſperos & felices annos vouent, qui ſunt cum ea; qua par eſt obſeruantia.

Beatiſsime Pater

Sanctitatis Veſtræ.

Deuotiſſimi, & Addictiſſimi Filij

Cardinales, Archiepiſc. & Epiſcopi Galliæ in Pariſienſi vrbe congregati.

Iulius Cardinal. Mazar. Præſes.
Victor Arch. Turonenſis.
Ludouicus Arch. Senon.
Georgius Arch. Ebrodun.
A. de Leuy Vantadour. PP. Arch. Bituricenſis.
Fr. Arch. Rothomagenſis.
Petrus Arch. Toloſanus.
Liberon E. Valentinenſis, & Dienſis.
Ægidius E. Ebroicenſis.
Ludouicus E. Eduenſis.
Dominicus E. Meldenſis.
Ioannes E. Baionenſis.
Anthymus Dionyſius E. Dolenſis.
Gabriel E. Nannetenſis.
Petrus E. Montiſalban.
Iacobus E. Tolenenſis.
Henricus Ep. Redonenſis.
Ferdinandus Epiſcop. Maclouienſis.
Iacobus E. Carnotenſis.
Philibertus Emanuel E. Cœnomanenſis.

Ia-

Iacobus de Grignan E. S. Pauli Tricaſtrinenſis.
Gilbertus E. Conuenarum.
Baltazar Epiſc. & C. Trecorenſis.
Claudius E. Conſtantienſis.
Iacobus E. & D. S. Flori.
Harduinus E. Ruthenenſis.
Nicolaus E Bellouacenſis.
Franciſcus Ep. Madaurenſis Coadiutor Comubienſis.
Henricus de Laual E. & C. Leonenſis.
Franciſcus Faure E. Ambianenſis.
Carolus E. Cæſareæ, & Coadiutor Sueſſionenſis.
Cyrus E. Petragoricenſis.
Ludouicus E. Tutelenſis.
Ludouicus E. Graſſenſis.
Michael E. S. Pontij Tomerianum.
Abbas d'Eſtree E. Laudunenſis nominatus.
Abbas de Seruient, E. Caracoſſonenſis nominatus.
Fr. Ioannes Dominicus Epiſc. Glandeuenſis nominatus.
Bernardus de Marmieſſe Agens generalis in rebus Cleri E. Conſeranenſis nominatus.
Henricus de Villars Agens generalis in rebus Cleri & à Secretis.

Pariſijs die 28. Martij MDCLIV.

Re-

REVERENDISSIMIS,

Ac Religioſiſſimis

DD. Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Gallias Fratribus Obſeruandiſſimis

CARDINALES

Archiepiſcopi, & Epiſcopi Pariſijs Agentes ſalutem in Chriſto, & felicitatem.

QVOD B. quondam Auguſtino, & alijs Concilij Carthaginenſis, & Mileuiani Patribus, magnis illis diuinæ Gratiæ defenſoribus, aſſertoribuſq. contigit, idem nunc prorsùs eueniſſe nobis videtur. Sperabant illi, ſed fruſtrà, poſt librum quemdam, cuius auctor ſcriptorq. fuerat Pelagius, ab Innocentio I. Papa anathematizatum, & damnatum Pelagianos non auſuros vlterius de Gratia illa peruerſa, & pernitioſa ſentiendo loquendoque pectora fidelia, & ſimpliciter Chriſtiana turbare, ſed tanti Præſulis auctoritati ceſſuros. Et ſpes quoque nobis erat Homines eos, qui ſe Cornelij Ianſenij Epiſc. Iprenſis amatores, ſectatoreſque profitentur, poſt eius ab Innocentio X. anathematizatas & damnatas quinque opiniones deſtituros tandem ab omni motu, atque cum ſuo ille Decreto imperaſset ventis, futuram in Eccleſia tranquillitatem magnam. Sed contra planè, quàm expectatum à nobis fuerat, accidit: mirarique ſatis nō poſſumus poſt æquiſſimam ſanctiſſimamq. Conſtitutionem illam, qua Beatiſsimus Pater Innocentius X. prædictas quinque Propoſitiones damnauit, & ijs quidem vobis nihil dici poteſt expreſsius, nihil clarius, Homines illos affirmare, imò & perſuadere alijs, velle res duas, vanas omnino, & inanes: alteram, quinque illas propoſitiones non eſſe Ianſenij, alteram damnatas eſſe eo in ſenſu, qui ad Ian-

ſenius

ſenium nihil pertineat. Poteſt enim quicquã eſſe abſurdius, quàm tueri id velle, cui refellēdo reuincendoque nihil opus multis rationibus, nihil diſquiſitione, etiam mediocri, aut leui, ſed illa ſola Pōtificiæ Conſtitutionis, quæ per ſe ipſa rem totam apertè dirimit, lectione? Et quidem cum eiuſmodi ſint duæ res illæ, vt multis videri poſſint ipſæ per ſe, & ſpontè ſua ruituræ, atque adeò ſpernendæ prorſus, & negligendæ: nobis tamen, quibus compertum eſt, eas ignorantibus, infirmiſque non paucis eſſe offendiculo, quibus pro muneris noſtri ratione id præſertim incumbit, vt tollamus omnia ſcandala de Regno Dei, viſum fuit occurrendum eſſe huic malo, comprimendumque maturè hoc virus, quod iam aliquos occupauit. Quod vt fieret accuratiùs, & pro ea qua par erat grauitate dignitateque, quot quot in hac Vrbe Regni primaria negotiorum Eccleſiaſticorum cauſa fuimus, Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, collecti in vnum cenſuimus, hoc quicquid eſt rei committendum eſſe curæ, ac diligentiæ Illuſtriſsimorum, Reuerendiſſimorumque Fratrum noſtrorũ Archiepiſcoporum Turonenſis, Ebrodunenſis, Rothomagenſis, Toloſani, & Epiſcoporum Eduenſis, Montalbanenſis, Redonenſis, Carnotenſis: Sic tamen, vt quicquid inter ſe ipſi legiſſent, obſeruaſſent, ſenſiſſent, referrent ad nos. Ijs verò ex ipſa Conſtitutionis lectione, atque inſuper ex opere Ianſeniano, quod etiam quantùm ad quinque illas propoſitiones attinet, ſtudioſe legerunt, exploſeruntq. (quamquam ſola per ſe ad id ſufficiat Conſtitutio) manifeſtum, & perſpectum fuit illas quinque propoſitiones verè eſſe Ianſenij, & damnatas eſſe in vero, ac proprio verborum ſenſu, & eo plane quo à Ianſenio traduntur, & explicantur. Atque cum id ipſi ad nos, ſcilicet in vnum rurſus congregatos, retuliſſent, & à nobis quoque idem cognitum, & exploratum fuiſſet, declarauimus, & hoc noſtro iudicio declaramus rem planè ita ſe habere, & nullum dubitandi eſſe locum. Quare & eos qui quinque illas propoſitiones tuentur, aut probant, verè eſſe ex eorum numero, quos Innocentius X. ſua illa in-

Digitized by Google

Conſtitutione vocat contradictores & rebelles: & quos vult à Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis per cenſuras & pœnas contra hæreticos, & eorum fautores in iure expreſſas, cæteraq. iuris, & fori remedia opportuna coerceri, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, omninò coerceri, & compeſci. Id verò nos omnes, quantùm in nobis quidem erit, effecturi ſumus: rogamuſque quotquot hinc abſunt, Gallicani Cleri Dilectiſſimos, & Religioſiſſimos Fratres noſtros, vt idem quoque pro virili præſtent: vt ſic idem omnes ſentiamus ſecundum Ieſum Chriſtum; & vnanimes, atque vno ore honorificemus, Deum, & Patrem Domini Noſtri Ieſu Chriſti; ædificemus Eccleſiam Dei: atque adeo nos ipſos, & eos qui nos audiunt, curæque noſtræ ſunt ab ipſo commiſſi ſaluos faciamus.

Iulius Cardinalis Mazarinus Præſes.
Victor Archiepiſcopus Turonenſis.
Ludouicus Archiepiſcopus Senonenſis.
Georgius Archiepiſcopus Ebrodunenſis.
A. de Leui de Vantadour P. P. Archiepiſcopus Bituricenſis.
Fr. Archiepiſcopus Rothomagenſis.
Petrus Archiepiſcopus Toloſanus.
Leberon Epiſcopus Valentinenſis, & Dienſis.
Egidius Epiſcopus Ebroicenſis.
Ludouicus Epiſcopus Eduenſis.
Dominicus Epiſcopus Meldenſis.
Ioannes Epiſcopus Baionenſis.
Anthymus Dionyſius Epiſcopus Dolenſis.
Gabriel Epiſcopus Nannetenſis:
Petrus Epiſcopus Montiſalbanenſis.
Iacobus Epiſcopus Tolonenſis.
Henricus Epiſcopus Redonenſis.
Ferdinandus Epiſcopus Maclouienſis.
Iacobus Epiſcopus Carnotenſis.

Phi-

Philibertus Emanuel Epiſcopus Cænomanenſis.
Iacobus de Grignan Epiſcopus S.Paulî Tricaſtrinenſis.
Gilbertus Epiſcopus Conuenarum.
Balcazar Epiſcopus, & C. Trecorenſis.
Claudius Epiſcopus Conſtantienſis.
Iacobus Epiſcopus, & D. S. Flori.
Narduinus Epiſcopus Ruthenenſis.
Nicolaus Epiſcopus Bellouacenſis.
Franciſcus Epiſcopus Madaurenſis Coadiutor Cornubienſis.
Henricus de Laual Epiſcopus, & G. Leonenſis.
Franciſcus Faure Epiſcopus Ambianenſis.
Carolus Epiſcopus Cæſareæ, & Coadiutor Sueſsionenſis.
Cyrus Epiſcopus Petragoricenſis.
Ludouicus Epiſcopus Tutelenſis.
Ludouicus Epiſcopus Graſsenſis.
Michael Epiſcopus S. Pontij Tomeriarum.
Abbas de Eſtree Epiſcopus Laudunenſis nominatus.
Abbas de Seruienc Epiſcopus Carcaſsonenſis nominatus.
Frater Ioannes Dominicus Epiſcopus Glandeuenſis nominatus.
Bernardus de Marmieſse Agens generalis in rebus Cleri Epiſcopus Conſeranenſis nominatus.
Henricus de Villars Agens generalis in rebus Cleri, & à Secretis.

Lit-

Solutio argumenti non ſatis opportunè obiecti ab aduerſarijs.

CAPVT XIV.

1 *Opinio affirmans Papam errare non poſſe in fidei definitionibus, ſi tamen cogat Concilia, & eius rationes.*
2 *Certum eſt nihilominus etiam ſine Concilijs errare non poſſe de cathedra definientem.*
3 *Rationes validæ huius aſſertionis.*
4 *Hæ confirmantur ex recurſu ad ſedem Apoſtolicam etiam ante Nicænum Concilium.*
5 *Falsò Nouatores inſimulant erroris in fide plures Pontifices.*
6 *Reſponſio ad eorum obiecta, & mendacia.*
7 *Definitio Innocentij X. contra Ianſenij propoſitiones ſumma cum prudentia, Iuſtitia, probitate peracta.*

SI iſti argumentandi ſolùm gratia contra definitiones Innocentij, non autem contradicendi ſtudio inſurgerent, tolerandi eſſent, imò & laudandi non ſecus, ac qui veritatis inueſtigandæ deſiderio dubia mouent, quorum ſolutione mágis illa pateſcat: Sed quocumque demum affectu moueantur ſatisfieri oportet obiectioni ſpeciem præferenti incredulitatis in re credenda.

Eorum opinio eſt Pontificem quidem Romanum errare non poſſe in definitionibus fidei, ac morum toti Eccleſiæ proponendis, ſi Concilia cogat, ſenſum Patrum exploret, quęſtioneſque diligenter examinentur: cæterum ſine Concilijs non eſſe regulam fidei infallibilem, & ideo errare poſſe. Sic Alphonſ. de Caſtro l. 1. c. 2. contra hæreſes. Adriani VI. Papæ in quæſt. de confirma. Gerſon. Almain. citati

Alph. de Caſtro.

tati à Bellarmin. l. 4. de Roman. Pontif. cap. 2. Bellar.

Primò quia Liberium hęreſi ſubſcripſiſſe teſtatur S. Hieron. in catalogo ſcriptorum de Fortunatiano Afro Epiſcopo Aquileienſi in hoc, inquit, habetur deteſtabilis, quod Liberium Romanæ Vrbis Epiſcopum pro fide ad exilium pergentem primus ſollicitauit, ac fregit, & ad ſubſcriptionem hęreſeos compulit. S.Hier.

Item Ioannes X X I I. docuit animas beatorum non viſuras Deum ante reſurrectionem, in quo non ſolũ ab hæreticis, ſed etiam à Catholicis reprehenditur: ab Hadriano in quæſt. de confirmatione circa finem, ab Ochamo in opere 93. dierum, & alijs. & Ioannes XXIII in Conc. Conſtantienſi ſeſſ. 2. accuſatur hæreſis quod negauerit vitam æternam, & carnis reſurrectionem.

Secundò. Non conſtat è ſcriptura, quod Pontifex errare nequeat, ſicut conſtat de Concilijs, in quæ cadunt Verba Chriſti Mat. 18. *Vbi ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, in medio eorum ſum.* Mat. 18

Tertiò. E duobus modis conſtituendi regulam certam & infallibilem definiendi quæſtiones fidei, probabile eſt Deũ elegiſse meliorem, vt melius Eccleſiæ prouideret; ſed melius eſt Concilium, in quo multi ſunt ſapientes, & probi viri, & ex eorum ſententijs diſcutiuntur quæſtiones, & veritas inuenitur faciliùs, quàm ex vnius particularis perſonæ, aut paucorum iudicio: Igitur Concilia potius ſunt regula fidei, quàm Pontifex ſine illis.

Quartò Si vnus ſolus poteſt definire dogmata fidei, ac morum, ergo ſi temerè definiat, obligabit Eccleſiam, quod eſt abſurdum.

Sed opinio hæc iam ſuſtineri non poſse ſentiunt, qui Summum Pontificem errare non poſse cùm definit è Cathedra articulum aliquem, affirmant, quam propoſitionem, vt veritatem Catholicam tuetur Suar. t. de fid. diſp. 5. ſect. 8. Suar. citans multos alios Doctores, Bellarm. l. 4. de Sum. Pontif. Bellar. cap. 3, aſserens eſse omnium fermè catholicorum. S. Thom.

Caiet. Petri à Soto, Cani, & aliorum, declarat autem non poſse errare proponendo toti Eccleſiæ rem de fide credendam.

Quod eſt citra controuerſiam tenendum. Primò quia Luc. 22. Ait Dominus Petro, Ego autem rogaui pro te, vt nō deficiat fides tua. Pro te indicat perſonam ſingularem & non totam Eccleſiam, ſicut & particula ſequens, Et tu aliquando conuerſus cōfirma fratres tuos, quæ Eccleſiæ toti minimè conueniunt, non enim dicitur habere fratres, ſed filios. Et quod in illa non ſiſtat fructus Orationis Chriſti, qui eſt in fide conſtantia, ſed ad Petri ſucceſſores extendatur, teſtantur Lucius I. Papa & Martyr in Epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ, & Galliæ. Felix I in epiſt. ad Benignum. S. Leo ſer. 3. de aſſumpt. ſua. Agatho Papa in ep. ad Conſtantinum Imp. quæ lecta eſt in Sexta Synodo Act. 4. Nicol. I. in epiſt. ad Michaelem; & plures alii numerati à Bellarm. loc. cit. & à Bozio ſigno 80. c. 6. & à Bzou. de Pont. Rom. c. 14. ex hac auctoritate probantes non defecturam fidem Pontificum Romanorum, hoc eſt nullum eorum vnquam fore, qui proponat Eccleſiæ credendam propoſitionem aliquam non veram, quo ſenſu S. Bern. epiſt. 190. ad Innocent. ait. Dignū namque arbitror ibi potiſsimum reſarciri damna fidei, vbi non poſſit fides ſentire defectum. Cui enim alteri ſedi dictum eſt aliquando, *Ego pro te rogaui, vt non deficiat fides tua?*

Luc. 22

S. Bern.

Deinde hęc conſtantia, & infallibilitas in fide includitur in promiſſione Chriſti facta Petro Mat. 16. Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam &c. Si Petra hæc eſt fundamentum Eccleſiæ, firmam eſse oportet, & erroribus in fide non concuti; alioqui totum ædificium illi innixum caderet, & ſic eccleſia rueret, quod eſt impoſsibile ſuppoſita Dei voluntate conſeruandi illam vſque ad iudicij magni diem, trahente ſecum prouidentiam, & adſiſtentiam ſuo Vicario nè labatur. Qui ſi caput eſt totius corporis, & cœtus fidelium,

Matth. 16.

ſicut

ſicut in corpore animato dolor capitis eſt cauſa languoris membrorum cæterorum, ita error Pontificis proponentis rem falſam, vt credendam, cauſa erroris eſſet totius Eccleſiæ, & præualerent tunc portæ inferi aduerſus eam, quia maximam partem haberent in tali errore non minus pernicioſo, quàm ſint perſecutiones aliæ, quibus impeti illam à Satana ſupra dicebamus.

Item. Quod Deus promiſit Petro ante Paſſionem impleſſe putandus eſt in ipſa inſtitutione poſt Reſurrectionem per illa Verba Ioan. 21. *Paſce oues meas*; Si enim tunc creatus eſt Paſtor, & Caput Eccleſiæ totius, data eſt igitur illi poteſtas, & donum ritè paſcendi, ideſt gubernandi, & regendi Eccleſiam, ergo & infallibilitas in proponendo illi ad credenda, quæ vera ſunt, & iubendo, quæ recta ſunt ad mores pertinentia; patet ſequela, quia niſi eccleſia certa ſit de infallibilitate iſta, ſemper dubitare poterit, an errauerit Pontifex, atque adeò non illi promptè obedire, quod eſt maximum inconueniens Regimen Eccleſiaſticum perturbans. Ioan. 21.

Dices, tolli hoc periculum ſi definiat Pontifex cum Concilio, non ſi extra concilium.

Contra, quia ſoli Petro, & non Concilio dixit Chriſtus. *Paſce oues meas, rogaui pro te, vt non deficiat fides tua*; Deindè quia non ſemper Concilia cogi poſſunt, & nihilominus neceſſitas occurrendi malis ſubindè emergentibus cogit Pontifices ad remedia adhibenda, ſiue aduerſus hæreſes determinationes de fide faciendę ſint, ſiue contra malos mores leges ſtatuendæ, vt ſæpiùs contigit trecentis primis annis ante Conſtantinum Imperatorem, quibus ob varias perſecutiones ęgrè Concilia cogi poterant.

Deinde in Concilijs ipſis etiam generalibus errores poſſunt contingere, vt de Ariminenſi, Epheſino 2. & alijs ſupra monſtrauimus. Non igitur à Concilijs pendet rectitudo determinationum, ſed à Pontifice, qui eſt ſupra Concilia, & etiamſi non eſſet in cæteris, tamen in dictis determina-

tionibus

tionibus pendent ab ipſo tanquam à ſuprema, & infallibili regula; Quò pertinent quæ diximus ſupra de Concilijs petentibus à Pontifice approbationem decretorum ſuorum eò quod ſcirent Patres pendere illa à poteſtate approbantis, hunc autem eſſe independentem à Concilijs.

Tertiò probatur ex vſu,& conſuetudine Pontificum ſine Concilijs damnantium hæreſes, nam

Pelagiani ab Innocentio I. & Zoſimo damnati ſunt.

an.405. Priſciallaniſtæ à Leone I.

an.388. Iouinianiſtæ à Siricio.

an.395. Vigilantiani ab Anaſtaſio.

an.402.

Et ne longum faciam, Lutheri hæreſis à Leone X. diris addicta; Baii propoſitiones aliquot à Pio V. & Gregorio XIII. confixæ, vt dubitare iam nefas ſit de auctoritate Pontificis in definiendo extra Concilia.

Quartò. Interdùm Pontifices præſcribebant Legatis ad Concilia generalia miſſis, quod vellent recipi, & definiri in illis; & Patres conſcij auctoritatis illius ad definiendum in rebus fidei, ac morum reuerenter acquieſcebant; igitur non à Concilijs Pontifex, ſed illa à Pontifice in definiendo pendebant, qui propterea corrigebat, ſi quæ erant corrigenda in eorum decretis, vt ſupra oſtenſum eſt.

In vniuerſum id probant recurſus ex omnibus prouincijs Chriſtianis ad Pontifices Romanos ante Concilium Nicænum, quod fuit primum Oecumenicum. Illi enim tam in quæſtionibus fidei, quàm morum quid ſentiendum, quid & faciendum eſſet definiebant, ac eorum definitiones recipiebant fideles ſuæ ad obediendũ obligationis memores, quaſi obſtrictos non reputaſſent, niſi infallibilem veritatis regulam in illis reſidere è ſacris litteris didiciſſent; Qua poſita obligatione ex dominio in vniuerſam Eccleſiam exorta grauiſſima incommoda ſecutura timeri poterant, ſi errare potuiſſe Romanum Pontificem de cathedra definientem concedatur; fac enim erraſſe aliquando proponendo falſitatem Vniuerſitati; quoniam eam recipere tamquam à legi-

gitimi ſuperioris imperio manantem, tenebatur,tota Eccleſia fædata eſſet erroribus, atque adeò Chriſti Sponſa cum macula,& ruga in Sponſi conſpectu ſtetiſſet, quia deſerta ab illo fuiſſet contra promiſſa olim facta:quæ abſurda vitantur, ſi infallibilitas prędicta aſſeratur.Exemplum ſit. Si permiſiſſet Deus in quæſtione, an mendacium,vel ſimplex fornicatio ſit peccatum, quod Pontifex aliquis definiuiſſet non eſſe peccatum, primò quidem deciperentur fideles credendo veram propoſitionẽ ſexto Decalogi præcepto repugnantem. Deinde verò aperiretur aditus ad impunè fornicandum,imò & ad inſanam exiſtimationem, quod actus turpiſſimus, ſi non eſt naturâ ſuâ malus, & peccaminoſus inter indifferentes numeretur, & poſſit aliquo bono fine honeſtari, ac fieri meritorius, quod aures caſtæ audire renuunt. Et idem abſurdum ſequeretur in alijs definitionibus,ſi ſtatuere eas poſſet, & proponere credendas Eccleſiæ Pontifex aliquis. Non ergo poteſt, quia nec Chriſtus Eccleſiam ſuam deſerere.

Neque reſpondeas procul abeſſe pericula iſthæc ſi definiat cum Concilio,quia Concilia errauere aliquando,vt cõſtat ex dictis, & à Pontificibus ſunt correcta; nullus Pontifex de cathedra pronuncians, vnquam errauit, errauere Patriarchæ aliquot Conſtantinopolitani, Antiocheni, Alexandrini, Hieroſolymitani, & vel hæreſiarchæ, vel eorum fautores damnati à Pontificibus Romanis ſunt, & à Concilijs. Proferunt quidèm Nouatores multos & propè triginta nominant, quibus hæreſes, et errores in moribus affingunt, incipientes à Sancto Petro, cui non parcunt, vt ſecurius in Succeſſores inſaniant; ſed patronum eorum ſtrenuum egit Bellarminus l.4. de Rom. Pont. à c.8. & Baron. in annalibus ad annos Chriſti eorum Pontificatui reſpondentes, ita immunes ab hæreſi demonſtrat, vt cæcus ſit qui lucem veritatis à binis hiſce aſtris fluentem non videat. Súpſere ab illis reſponſiones Neoterici ſcriptores de Pontificatu tractantes, quod meliores vix inueniantur, & quia illæ paſſim obviæ Lectori ſunt, piget hìc illas repetere, & ſingillatim ac-

Digitized by Google

cuſatorum,& accuſantium nomina recenſere,nè in calumnijs refellendis caput in volumen migret, & actum decies agatur. Vniuerſim verò Sectariorum obiectionibus diuerſis, reſponſiones quadrant diuerſæ. Primò namquè ab illis vocantur hæreſes, quæ veritates catholicę ſunt, vt quæ ad cultum & poteſtatem Pontificis pertinent. Secundò hæreſes appellant, quæ opinatiuè à diuerſis Pontificibus dicuntur, & pugnantes inter ſe videntur, & cum non ſint definitiones fidei, ſed ſententiæ ipſorum vt Doctorum, diſcrepātes eſſe poſſunt, pręſertim ſi mores ſpectent, qui pro temporum, locorum, ac perſonarum varietate variantur. Tertiò Multa poſſunt Pontifices pro auctoritate à Chriſto accepta, quam illi negantes ineptè garriunt ſcripturis repugnare.

Quartò, In narrationibus addunt, vel detrahunt, quę facti veritatem obſcurant, aut corrumpunt,& non ſemel mendacia admiſcent.

Quintò, Vt dentur aliqua errata Pontificibus ab illis enumeratis, nunquam proferre vel vnum queunt, qui vt Pontifex errauerit, hoc eſt toti Eccleſiæ falſum aliquid credendum propoſuerit, aut malum & alienum à rectitudine obſeruandum ſtatuerit. Eſto errauerit aliquis vt priuatus Doctor, de Cathedra definiens vt Pontifex nullus errauit.

Ad primum argumentum reſpondet Bellarm. l. cit. c. 9. illud à S. Hieronymo dictum de Liberio, non quia directè ſubſcripſerit hæreſi, ſed quia interpretatiuè quod tandem ſubſcripſerit condemnationi S. Athanaſii, quem ſciebat in cauſa fidei perſecutionem ab Arianis, & eorum fautore Conſtantio pati; ſed quia multa ab ijs illi objiciebantur, licèt falsò, contra mores, flecti ſe permiſit ad ſubſcribendum reſpectu morum. Syrmienſi pariter confeſſioni, & Antiochenæ ſubſcripſit, quia nihil continebant fidei contrarium, vt teſtatur idem S. Athanaſius in Libro de Synodis. Quod autem in Concilio Syrmienſi communicauerit cum Valente, & Vrſacio, et alijs Epiſcopis, reddit rationem in ſuis epiſtolis, quod nihil alienum à fide in illis tunc deprehenderit.

Ve-

Verùm quia diuerſæ ſunt de Liberij hiſtoriâ ſententiæ alijs eum damnantibus, alijs excuſantibus; Si minùs fuit in perferendis exilij ærumnis conſtans,& ideò aliquid deliquit in dictis ſubſcriptionibus,& cõmunicationibus; non tamen errauit, vt Pontifex definiendo de cathedra, & proponendo Eccleſiæ articulum aliquem falſum; Sed lapſus eſt ex humana fragilitate, non tamen in hæreſim, quam damnauit antèquam Syrmio diſcederet, excommunicatione latâ in negantes filij cum Patre conſubſtantialitatem.

Cæterũ ſi quæ macula exilij tempore contracta fuerat, ea poſt exilium ita radicitus deleta, vt à SS. Patribus Ambroſio l. 3. de Virgin. init. Baſilio epiſt. 74. ad Epiſcopos Occidentis Epiphanio hæreſi 75. pro beato prædicetur.

Ad alterum de Ioanne XXII. reſpondeo nihil ab ipſo definitum de quæſtione illa: diſputauit quidem cum viris doctis, vt fieri ſolet in dubijs ob rationes hinc indè probabiles, quia nihil adhuc Eccleſia determinauerat quid tenendum eſſet de viſione beatifica, quando ad eam admitterentur electi,& ideò licita erat diſputatio, quæ poſt determinationẽ eſſet illicita. Dicitur autẽ antè mortem reuocaſſe ſentẽtiam, in quam propendere videbatur in diſputationibus, apertè enim dixit tenere ſe electos antè diem iudicij videre Deum. Mendacia autem palmaria Caluini in hac referenda hiſtoria adnotauit quinque Bellarm. loco citato, quorum aliqua admiſſa etiam à quibuſdam Catholicis minùs peritis in hiſtoricis fideliter; & accuratè narrantibus, inter quos fuit Ochamus,& alij pauci.

De Ioanne XXIII. non eſt laborandum, primò quia nõ erat certum eum eſſe Pontificem contendentibus tribus de Pontificatu; ipſo videlicet Gregorio XII. & Benedicto XIII. proindè nec error illi vt legitimo Pontifici adſcribi poteſt. Secundò etiamſi erraſſet, non tamen definiuit de fide, aut propoſuit Eccleſiæ vt credendam falſitatem horrendam. Tertiò in Concilio Conſtantienſi Act. 2. objiciũtur ipſi 53. crimina probata teſtibus. Quibus cum additur

hęreſis

hæreſis iſta, non probatur, & ideò non fit eius mentiò in depoſitione, quæ tamen taceri non debuerat, cum ſola ſit cauſa deponendi, ſeu iudicandi depoſitum à Deo Bellarm, ibid.

Ad ſecundum argumentum. Ex eo quod Sanctus Petrus conſtitutus eſt Paſtor Eccleſiæ Vniuerſæ, & eſt Petra, ſuper quam illa fundatur, & ex eo quod Oratio Chriſti impetrauit illi ne deficeret fides eius, conſequenter reuelata eſt infallibilitas in definiendo, & adſiſtentia Spiritus Sancti nè erret, vt Patres & ratio ex ſupradictis perſuadent; & oſtendunt hoc priuilegium ad Petri Succeſſores deriuatum.

Ad tertium reſpondeo primò per inſtantiam, quia idem argumentum procederet de regimine ſæculari, quod melior eſſet Oligarchia, aut Ariſtocratia, quàm Monarchia, & tamen maior pars Sapientum præfert Monarchiā cum Ariſtotele lib. 12. Metaph. cap. vlt. vnus ergò Princeps; Deinde directè placuit Deo regulam infallibilem ponere in Eccleſiæ regimine, & illi adeſſe Pontificem Romanum Petri Succeſſorem, & non in Concilijs, vt conſtat ex dictis, quicquid deinde diſputent ſapientes de varijs regiminum formis in Politicis.

Ad quartum reſpondet Suar. loc. cit. nunquam permiſſurum Deum, vt Pontifex Romanus temerè definiat, & ideò adduci caſum impoſſibilem. Cui reſponſioni haud ægrè ſubſcribo. Sed quid ſi per impoſſibile id eueniret? reſpondeo Deum, cui cura eſt de ſua Eccleſia nunquam permiſſurum, vt Pontifex proponat Eccleſiæ credendam rem falſam; aut præcipiat obſeruari malam; ſed ſi proponatur, aliâ ratione oſtendet ſibi non probari ſtultam definitionem.

Sed hucuſque inauditum quod Pontifex temerè, hoc eſt abſquè conſultatione, & examine diligenti definierit aliquid è Cathedra, vt dicitur, & propoſuerit Eccleſiæ vt credendum, nec deſignare poſſunt hæretici quod tale, niſi

men-

mentiendo, aut paralogiſmis agendo inſcientiæ indicibus, aut maleuolentiæ; vel enim à Concilijs particularibus ſollicitati; vel à querimonijs Epiſcoporum adacti ad ſtatuendum quid docturi eſſent populos in controuerſijs ſubindè exorientibus circa fidem, & mores in conſultationem adhibuere viros ſapientes, & in Theologia, & Canonum peritia verſatos; vel ſi tempus & occaſio permitteret, coegere Synodos particulares Epiſcoporum propinquorum, & ad eorum vota, ac ſententias ritè prolatas ſuas accommodauere, & diuini Spiritus auxilium, ac lumen illis adſtitiſſe poſtmodum faſſi ſunt, quicumque Scripturæ Sanctæ ex Patrum interpretatione notitiam ſunt aſſecuti.

Certè quidem in proxima, de qua ſermo eſt Innocentij X. definitione, & Ianſeniarum propoſitionum confixione, tantam partem habuit pietas, prudentia, iuſtitia, diligentia, quantam ne à Concilijs quidem deſiderari potuiſſet. Primò quidem ab Epiſcopis Galliæ vigilantiſſimis admonitus Sanctiſſimus de periculis è propoſitionibus illis auctoris iam damnatis Eccleſiæ imminentibus, vt olim ab Africanis Patribus Zoſimus Papa de Pelagianis: ſenſum doctiſſimorum Theologorum in varijs Academijs florentium explorauit. Tum Romę primariæ notæ Theologos 13. ſelegit, qui ſummo ſtudio doctrinam quinque illarum propoſitionum adamuſſim fidei in Tridentino præſertim declaratæ excuterent, & ſenſus ſuos ſcriptis exaratos Suæ Sanctitati offerendos exararent. Tertiò ijs, vt ſemel in hebdomada per menſes fermè ſex conuenirent, & meditata palam conferrent mandatum eſt. Quartò facta facultas Ianſenij fautoribus ſenis è Gallia profectis, vt cauſæ ſuæ patrocinarentur, & aduerſariorum, qui Pariſiis Romam venerant, & Ianſenio minus fauebant argumentis, ſi poſſent, ſatisfacerent. Quintò, quid pars vtraque in Selectorum iſto Theologorum cœtu protuliſſet coram Sanctiſſimo rurſus repetendum erat, idque vndecies, aut duodecies preſtitum

 eſt.

eſt. Sextò, Interim eiuſdem iuſſu, preces, eleemoſynæ, pœnitenciç piorum hominum propitiando Numini offerebantur haud parcè ad lumen non parcum in maximi momenti negotio impetrandum. Septimò. Ad hæc omnia accedebat Eminentiſsimorum Cardinalium conſultatio, qui congreſsibus omnibus intererant, & ſuæ Sanctitati, quid actum eſſet, quidque agendum ſentirent aperiebant, Erant hi Ginettus Vicarius, Ghiſius nunc Alexander VII. Pamphylius id temporis, Cecchinus, proh quales Eccleſiæ Romanæ Cardines, & Vrbis decora. Delegit Innocentius X. pro conuentionum loco ædes magnificas Cardinalis Bernardini Spadç, qui præeſſet, iudice me ſenſuum arcanorum, quod purpuratum hunc Patrem alterum ſe reputaret prudentia, doctrina, rerum agendarum peritia, meritò ſucceſsionis in Petri cathedra dignum, & ſi quid nobilius eſt, quod ſedes illa Cælis contermina, deſideret, Poterat ne plus aliquid vel diligentiæ, vel pietatis adhiberi ad opem diuinam implorandam & negotium iſtud ordinatiſsimè conficiendum? quod iccircò fœliciſsimè confectum litteræ Epiſcoporum è Gallia ad Innocentium, & alios tranſmiſſæ declarauere.

Ratio

Ratio potiſſima eſt neceſsitas vnius Iudicis in controuerſijs de fide, & moribus preſertim in Concilijs.

CAPVT XV.

1 *Illa è Scriptura ducitur, & traditionibus.*

2 *Sed ſcriptura eſt obſcura, & eget interprete qui errare nequeat definiendo verum ſenſum.*

3. *Hunc eſſe Summum Pontificem probant Sancti Patres Auguſtinus, Hieronymus, Gregorius, Hilarius &c.*

4 *Ratio eſt, quia non ſolum priuati homines, ſed & Epiſcopi, contendere inter ſe poſſunt de ſenſu Scripturæ, egent igitur Iudice.*

5 *Imò & Concilia errare poſſunt, igitur ad Dei prouidentiam ſpectat prouidere Eccleſiæ vnum, qui errores tollat, & errare nequeat.*

NON cadit huc dictum illud aureum Auguſtini: *Tota ratio facti eſt voluntas facientis*, vt in Diuini Verbi Incarnationem, etenim Concilia, & Patres ſupremam Summi Pontificis auctoritatem ita referunt in diuinam voluntatem, & Chriſti Domini inſtitutioné, vt propoſitum illi fuiſſe Eccleſiæ bonum, decorem, pulchritudinem, quæ abſq. concordia, & vnitate non conſiſtit, neque hæc ſinè viſibili capite, à quo regatur, ſperanda eſt. Igitur vt in diſciplinarum ſpeculatiuarum tradenda methodo, ordineq. illis capiendis idoneo ſeruando, in eo potiſſimùm accurati earum profeſſores ſunt, vt principia quædam peruestigent, in quæ veluti fontes aſſertionum riuulos reſoluant; ita & in Moralium tractatione firmamen-

menta quædam ſtatui decens eſt, quibus dicendorum innitatur ratio, ne mera placita videantur. Id ſi alibi vſquam neceſſitas inueſtigare cogit, in præſenti diſſertatione cogit, vbi commune nobis, & Aduerſarijs noſtris effatum eſt credendum eſſe quicquid Scriptura Sacra, peramplo complectitur ſinu tamquam Dei partum de veritatis inuiolabilis penetralibus emiſſum; ſed in multis diſcrepantia opinionum eſt quàm maxima. Dei enim verbum non ita paſſim intelligentiæ humanæ obuium eſt, vt in pleriſque ſit profundum, & obſcurum, & anſam diſputandi præbeat, ac verum ſenſum ſub claris etiam verbis contentum ſtudioſa diſcuſſione venandi, vt proindè tenebroſæ aquæ in nubibus aëris comparetur, quæ tenebræ vt diſpellantur, Sole aliquo opus eſt, atque hunc Catholica Eccleſia de Petri cathedra ſplendere ſibi ſemper gauiſa eſt; Acatholici tot ſibi fingunt lumina, quot ſunt voluntates interpretãtium Hæreſiarcharum, & ſectatorum. Illa fauorabili auctoritate Patrum traditione, & vſu immemorabili nititũr, rationeſque ex ijs ducit irrefragabiles; iſti nihili penſi ducunt Patres, vbi Aduerſarios ſuis commentis habent; traditiones, ac veteres conſuetudines flocciſaciunt, ſcripturã, ſcripturam clamitant adeundam, claram, & ſui interpretem, abſque interpretatione aſſerunt.

Aſt aduerſariam habent ſcripturam ipſam, ac Sanctos Patres, qui diuinitùs inſpirati aliter quàm ipſi illam interpretantur: audiant S. Petrum pronunciantem in D. Pauli Epiſtolis eſſe quædam intellectu difficilia, quæ indocti, & inſtabiles deprauant, quale illud eſſe S. Auguſt. fatetur ingenuè ſibi difficillimum 1. Cor. 3. Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum &c. Et vniuerſim Hieronymus monet, Epiſtolam totam ad Romanos nimijs obſcuritatibus inuolutam eſſe: & reliqui Sancti Patres vnanimi conſenſu affirmant, obſcuram eſſe pluribus in locis Scripturæ altitudinem; & ſignanter S. Ambroſius ait; *Mare eſt ſcri-*

1. Cor. 3.

S. Amb.

ptura

ptura diuina habens in ſe ſenſus profundos, altitudinem prophe-ticorum ænigmatum &c. Et S. Auguſt. *rem eſſe non compertam ſuperbis, neque nudatam pueris, ſed inceſſu humilem, ſucceſſu ex-celſam, & velatam myſterijs.* Et verò quotusquiſque eſt, qui per Codicum Sacrorum campos excurrens gloriari ex verò queat, in nullum ſe obicem remorantem incurrere, & ita planam apertamque viam emetiri, vt nullibi hærere cogatur, omnia ſine labore, ſtudioue vllo percipiat, quod non contigiſſe ſibi Sancti Auguſtinus, Ambroſius, Hieronymus, Gregorius teſtantur? Cur ijdem in locorum pluriũ apparenti contrarietate inter ſe pugnantium conciliatione tantoperè deſudauere, ſi citrà hęſitationẽ concordię facillimæ omnis ambiguitas ſublata eſt? Cur facta dictaq. plurima hominum Dei amicorũ in ſpeciem damnabilia, in rei veritate non mala, aut etiam honeſta explicationem deponunt, vt à mendacij ſuſpicione, à vindictæ libidine, à ſordibus intemperantiæ repurgata ſua laude, & decore conueſtita in oculos legentium veniant, & animos ſubeant audientium? Cur tanta in interpretatione ſapientum Orthodoxorum inter ſe varietas, & ab Hæreticorum commentis tam acris diſſenſio, imò & iſtorum inter ſe tam clamoſa altercatio, vt non Scripturas modò, ſed & ſeipſos maledictis diſcerpant; quod in rebus ad fidei eſſentiam ſpectantibus extraneas, & inter ſe pugnantes interpretationes adhibeăt. An non hæc tàm ingens ſententiarum diſparitas argumentum euidens eſt, ineuidentiam Scripturæ ſenſuũ ſub litterę cortice deliteſcentium? quod totum, ait Auguſtinus, prouiſum diuinitùs eſſe non dubito ad edomandã labore ſuperbiam, & intellectum à faſtidio reuocandum, cui facilè inueſtigata plerumque viluerunt &c. Similia habet S. Gregorius: Vtilitatis eſt ipſa obſcuritas eloquiorum Dei, quia exercet ſenſum, vt fatigatione dilatetur, & exercitatus capiat, quod capere non poteſt otioſus; & alioqui, Si Scripturæ Sacræ intelligentia in cũctis eſſet aperta, vileſceret &c. Quod dictum vult non de ijs, quæ neceſſaria

S. Aug.

S. Aug.

S. Gregor.

ſunt

ſunt ſaluti, ſed vbi quiſque fidem tenuerit, ait epiſt. 3. Sinè
» qua rectè pièque non viuitur, tàm multa, tamque multi-
» plicia myſteriorum vmbraculis opaca, intelligenda profi-
» cientibus reſtant, tantaque non ſolùm in verbis, quibus
» iſta dicta ſunt; verum etiam in rebus, quæ intelligendæ
» ſunt, latet altitudo Sapientiæ, vt annoſiſſimis, acutiſſimis,
» flagrantiſſimiſque cupiditate diſcendi hoc contingat, quod
» eadem Scriptura quodam loco habet, cum conſummaue-
» rit homo tunc incipit &c. Dei mandata, conſilia,
adhortationes doctis, indoctiſq. communes intellectu faci-
Pſal. 18. lia ſunt, iuxta illud Pſal. 18. *Preceptum Domini lucidum il-*
luminans oculos. Alia ſunt obſcura, vt Apocalypſis. Hie-
» remiam, Ezechielem, & Danielem quis poſſit, vel intelli-
S. Hier. » gere, vel exponere, ait Hieron ep. 103.

At difficultatem hanc vel abſtulit, vel molliuit Scriptu-
rarum auctoris Dei prouidentiſſima bonitas, quæ ſicut in
alijs liberalem ſe Eccleſiæ ſuę oſtendit, & nihil eorum, quę
neceſſaria dignitati, & vtilitati eius ſunt, deeſſe paſſus eſt;
ita depellendis obſcuritatis nubibus clara lumina ſuppedi-
tauit, & interpretationis ſermonum conceſſit donum, ac
locupletauit, *& quoſdam quidem* ait S. Paulus *poſuit Deus in*
1. Cor. 12. *Eccleſiâ primùm Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores &c.*
1. Corinth. 12. quorum munus erat docere fidei myſteria,
& quæ in diuinis continentur eloquijs explicare, ſiuè in-
terpretationis deſuper accepto dono redderentur idonei, ſi-
uè partam labore, exercitatione, & oratione cognitionem
ad explanandum afferrent, ſiuè cunctis hiſce adiunctis di-
ſcipulos ſubindè erudirent, qui hauſtam ab Apoſtolicis «
fontibus ſapientiæ vndam ad poſteros non interruptâ emiſ- «
ſione deriuarent. «
Quæ adnotaſſe libuit eatenus, vt conſtet haud modicam «
ſacrorum voluminum partem denſis obductam eſſe vm- «
braculis; ad quæ amolienda hinc Spiritus Sancti donum, «
indè labor, ac diligentia plurimùm quidem contulere; «
non ita tamen ingeniorum rotam ſufflaminauere, vt

omnem

omnem altercandi occaſionem ſuſtulerint; & ſchiſmata in Eccleſia abſtulerint. Cui periculo, incommodoque, vt occurratur certâ regulâ opus eſt ſtabilienti dogmata, liteſque tollendi, quam non aliam, quàm Summum Pontificem de cathedra, vt dici ſolet, definientem aſſignari poſſe contendimus; à quo velut à cæleſti Arbitro, quid tenendum, quiduè reijciendum ſit in propoſita controuerſia de fide, vel moribus ſtatuatur. Ab hac qui recedunt,
„ hæreſibus aditum aperiunt; neque enim aliundè hereſes
„ obortæ ſunt (cum S. Cypriano loquor) aut nata ſunt ſchiſ- S.Cyp.
„ mata, quàm indè quod Sacerdoti Dei non obtemperatur;
„ Nec vnus in Eccleſia ad tempus ſacerdos & ad tempus Iu-
„ dex vice Chriſti cogitatur &c. Sacerdos hic ad tempus Romanus Pontifex eſt, cui Chriſtianus orbis ità obſequioſum preſtare ſe debet, vt ab eius definitionibus horreat reſilire, & à mandatis declinare. Idem docent ſenſus & exempla Patrum.

Inter S. Auguſtini epiſtolas inſerta eſt Innocentij I. Romani Pontificis nonageſimatertia ad Concilij Mileuitani patres, cui quia S. Auguſt. interfuit, in comperto eſt eius ſententia de ſumma Iudiciorũ poteſtate Romani Pontificis, ad quẽ vna animi conſenſu Synodus tota recurrendũ duxerat tamquam ad ſupremum Iudicem in Pelagij tunc feruẽte lite de diuinæ gratię neceſſitate, quam ille negabat, Patres illi cum tota Eccleſia Catholica adſtruebant, ac tuebantur.

Diligenter ergo reſpondit Innocentius, & congruè
„ Apoſtolico conſulitis honori, honori, inquam, illius,
„ quem præter illa, quæ ſunt extrinſecus, ſollicitudo ma-
„ net omnium Eccleſiarum ſuper anxijs rebus, quæ ſit
„ tenenda ſententia, antiquæ ſcilicet regulæ formam ſe-
„ cuti; quam toto ſemper orbe mecum noſtis eſſe ſeruatam
„ &c. Quid etiam actione formaſtis, niſi ſcientes, quod per
„ omnes Prouincias de Apoſtolico fonte petentibus reſpon-
„ ſa ſemper emanent, præſertim quoties fidei ratio ventila-
„ tur, arbitror omnes fratres, & Coepiſcopos noſtros non

niſi

„ niſi ad Petrum, id eſt ſui nominis & honoris auctorem
„ referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, quod
„ per totum mundum poſſit omnibus Eccleſiis in commu-
„ ne prodeſſe.

Haud ignarus S. Hieronymus poteſtatis huius iudicij in controuerſiis fidei dirimendis, & inolitæ ad Romanam Sedem concurrendi conſuetudinis, subortâ in Oriente de hypoſtaſibus diuinis quæſtione, quamquam quid tenendum eſſet, ipſe doctiſſimus peruidebat; ſuam tamen ſententiam Damaſi Summi Pontificis iudicio poſthabere religioni duxit, illudque per epiſtolam obnixè poſtulauit, explorauit, cuius recitare libet plagulam, perpetui Prouinciarum etiam remotarum recurſus ad Summum Pontificem in cauſis fidei mentionem facientem.

S. Hier.

„ Quoniam vetuſto Oriens inter ſe Populorum furore col-
„ liſus indiſciſſam Domini tunicam, ac deſuper textam mi-
„ nutatim per fruſta diſcerpit, & Chriſti vineam extermi-
„ nant vulpes, & inter lacus contritos, qui aquam non ha-
„ bét difficile, vbi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit,
„ poſſit intelligi, ideo mihi Cathedrā Petri & fidem Apoſto-
„ lico ore laudatā cenſui conſulendā; inde nunc meæ animæ
„ poſtulans cibū, vnde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi. Neq;
„ verò tanta vaſtitas elementi liquentis, & interiacens longi-
„ tudo terrarum me à pretioſæ margaritæ inquiſitione po-
„ tuit prohibere. Profligato à ſobole malâ patrimonio apud
„ vos ſolos incorrupta Patrum ſeruatur hæreditas. Ibi ceſpi-
„ te terra fœcūdo dominici ſeminis puritatem centeno fruc-
„ tu refert, hic obruta ſulcis frumenta in lolium, auenaſque
„ degenerant. Nunc in Occidente Sol Iuſtitiæ oritur; In
„ Oriente autem Lucifer ille, qui ceciderat, ſupra ſydera po-
„ ſuit thronum ſuum. Vos eſtis lux mundi, vos ſal terræ,
„ vos vaſa aurea, & argentea, hic teſtacea vaſa, vel lignea
„ virgam ferream, & æternum operiuntur incendium. Quā-
„ quam igitur tui me terreat magnitudo, inuitat humani-
„ tas. A ſacerdote victimam ſalutis, à Paſtore præſidium

ouis

„ ouis flagito. Faceſſat inuidia Romani culminis, recedat
„ ambitio. Cum ſucceſſore Piſcatoris, & Diſcipulo Crucis
„ loquor; ego nullum primùm niſi Chriſtum ſequens, bea-
„ titudinis tuæ, ideſt cathedræ Petri communione conſo-
„ cior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio; qui-
„ cumque extra hanc domum Agnum comederit, profanus
„ eſt. Et mox: Quicumq.tecum non colligit,ſpargit: hoc eſt
„ qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt. Et paulò poſt. Qua-
„ mobrem obteſtor beatitudinem tuam per Crucifixum
„ mundi ſalutem, per homouſion Trinitatem, vt mihi Epi-
„ ſtolis tuis ſiuè tacendarum, ſiuè dicendarum hypoſtaſeon
detur auctoritas &c. Nimirùm pro certo habebat, extra
periculum erroris habiturum ſe à Sancto Pontifice reſpon-
ſum.

Idem Ep. 8. ad Demetriadem, quanti faceret auctorita-
tem, iudiciumq. Romanæ Sedis, & quantâ vigilantiâ Ius
ſuum in fidei Orthodoxæ puritate ab Apoſtolis acceptâ
tuendâ exercerent eius inſeſſores Pontifices oſtendit his
„ verbis. Dum eſſes paruula,& ſanctæ memoriæ Anaſtaſius S.Hier.
„ Epiſcopus Romanus regeret Eccleſiam de Orientis parti-
„ bus Hæreticorum ſæua tempeſtas ſimplicitatem fidei, quæ
„ Apoſtoli voce laudata eſt, polluere, & labefactare conata
„ eſt; ſed vir ditiſſimæ paupertatis, & Apoſtolicæ ſollicitu-
„ dinis ſtatim noxium perculit caput,& ſibilantia hydræ ora
„ compeſcuit: Et quia vereor, imò rumore cognoui, in qui-
„ buſdam adhuc viuere, & pullulare venenata plantaria, il-
„ lud te pio caritatis affectu præmonendum puto, vt Sancti
„ Innocentij, qui Apoſtolicæ cathedræ, & ſupradicti viri ſuc-
„ ceſſor, & filius eſt, teneas fidem &c.

Apud S. Gregorium in Regiſtro paſſim plures inſerun-
tur de eodem effato auctoritates; vniuerſim autem de fidei
cauſis l.4. ep. 52. Si quam verò contentionem ait,quod lõ- S.Greg.
„ gè faciat diuina potentia, de fidei cauſa euenire contige-
„ rit, aut negotium emerſerit, cuius vehemens ſit fortè du-
„ bietas, & pro ſui magnitudine iudicio Sedis Apoſtolicæ in-

 di-

„ digeat, examinatâ diligentiùs veritate relatione ſua ad no-
„ ſtram ſtudeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat
„ congruâ ſine dubio ſententiâ terminari &c. In qua admo-
nitione non tam ſuam modeſtiſſimus vir, quàm Sedis A-
poſtolicæ cauſam egiſſe, manifeſtum eſt, cui omne iudi-
cium in totam Eccleſiam filius Dei dedit.

S.Hier. S.Cypr. S. Hilarius vocat Iudicem cæli in terreno iudicio, S. Cy-
prianus Iudicem vice Chriſti ep. 55.

Idem aſſerunt Patres reliqui vocantes Summum Ponti-
ficem Eccleſię vniuerſæ Paſtorem à Chriſto Domino con-
Bellar. ſtitutum, vt enim aduertit Bellarm. lib. 4. de Poteſt. ſpiri-
tuali Summi Pontificis c. 1. Idem eſt eſſe caput ſupremum
Eccleſię, & Paſtorem vniuerſalem Eccleſiæ, ac eſſe Iudicem;
aut certè vnum ex altero neceſſariâ conſecutione deduci-
tur; aut enim nullus eſt in hac vniuerſitate Iudex, aut ſi ali-
quis conſtituendus eſt, quis, obſecro, alius congruentiùs,
quàm qui cæteris præeſt, & legitimam in eos dominatio-
nem exercet? qui iudicandi munus, ac poteſtatem ipſi cō-
petere inficiantur, ſolem è mundo tollunt, & accuſabili „
confuſione illum inuoluunt; quia ſicut genus humanum „
litibus carere nequaquam poſſibile eſt, ita neq; Iudicibus „
deſtitui, qui illas componant, ni luporum, ac tygridum „
more traducenda ſit vita, hoc eſt eliminanda ab hominum „
cœtibus ratio, & ordo naturæ, legumque ab ea manantium „
euertendus. Si verò iudicijs vti in qualibet hominum „
communitate, & publicæ, priuatæque pacis conſeruan- „
dæ cogit neceſſitas, & conſequentium ex pace commodo- „
rum ſuadet vtilitas, liquidò apparet, vno ſupremo opus „
eſſe Iudice, vltra quem nullus ſit reliquus appellationib. „
locus, vt finis tandem ſit, ac fixus contentionibus termi-
nus. Idque in Eccleſiaſtica potiſſimùm Republica neceſ-
ſarium eſſe prouiſum ab eius inſtitutore Deo, cuius infi-
nita Sapientia attingit à fine vſque ad finem fortiter: cuius „
immenſa bonitas diſponit omnia ſuauiter; quæ fortitudo, „
ac ſuauitas à iudiciorum non ſeiunguntur ordine; neque „

hic

hic à Principatu Iudicis, à quo ſenſuum vnitas in credendo, morum conformitas determinetur in agendo. Alioqui vbi Epiſcopus cum Epiſcopo, vel Concilium Prouinciale ab altero Prouinciali diſſentit, vbi Oriens cum Occidente in grauibus fidei, vel morum controuerſijs pugnat, aut quod eueniſſe aliquando præterita ſæcula indoluere, Oecumenica ipſa labi ſunt permiſſa, vt de Epheſino ſecundo, & Ariminen conſtat ex dictis. In Conſtantinopolitano 318. Epiſcoporum condemnata eſt cauſa Ignatij iniquò expulſi, & probata iniquorum intruſio Photij, & ſubſcripſere legati Nicolai I. ipſo ingemente vt ex litteris ipſorum intellexit: demonſtrare volente Numine inconcuſſam, & infallibilem veritatis definitionem ab eo exſpectandam, cui dictum à Saluatore fuerat: *Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; Et oraui pro te Petre, vt non deficiat fides tua*; cuius conſcij promiſſionis probatorum Conciliorum Patres à Pontificum Romanorum conſenſu, auctoritateque conuentus ſuos inchoare conſueuere, & ab eorumdem approbatione, vt rata decreta forent tamquam munita ſigillo prodire in lucem, neceſſarium duxere, vt ſupra demonſtrauimus. Baron. tom. 6. an. 8..

Dices ante Concilium Nicænum non fuerunt Recurſus, & Appellationes ad Romanum Pontificem, ergo non habebatur pro Paſtore, & iudice vniuerſę Eccleſiæ.

CAPVT XVI.

1 *Probatur varijs exemplis auctoritas Romani Pontificis in vniuerſam Eccleſiam ante Concilium Nicænum.*

2 *Teleſphori, Sixti I. Pij I. Eleutherij, Zephirini, & aliorum ante Nicænum regnantium.*

3 *Qui omnes exercuere actus iuriſdictionis in totam Eccleſiam iuxta temporum, & negotiorum, aut recurſuum ad ipſorum exigentiam.*

4 *Ex quibus conſtat non à Concilio, ſed à Chriſto datam auctoritatem, & Primatum Pontifici Romano.*

ANTE Concilium Nicænum agnitus fuit ab Eccleſia Romanus Pontifex pro vero ſuo Paſtore, & Iudice à Deo conſtituto, vt conſtat ex varijs exemplis ſupra allatis, quibus nonnulla hic adiungere operæ pretium eſt, & ſit cap. 16.

Baron. com. 2. ad an. 136.

Teleſphorus quadrageſimale ieiunium ab Apoſtolis inſtitutum, & perpetuā traditione ſeruatum publico edito decreto ſtabiliuit ab vniuerſa Eccleſia obſeruandum.

Cum autem Nicęnum celebratum fuerit anno Domini 327. vt probabiliter deducit Bellarm. lib. 5. de Concil. c. vel 325. vt probare conatur Baronius ad an. Chriſti 325. ſatis conſtat ante tempora Concilij Romanos Pontifices iuriſdictione vſos in totam Eccleſiam. Quippe Teleſphorus an. 127. ei præſidebat.

Sixtus I. conſtituit, vt quicumq. Epiſcopus euocatus fuerit

rit ad ſedem Romanam apoſtolicam rediens ad Parochiam ſuam non ſuſcipiatur, niſi cum formatis, id eſt litteris cõmunicatorijs, ſalutationis ad plebem à Sede Apoſtolica. Idem dicitur in libro de Romanis Pontificibus feciſſe Ordinationes quatuor menſe Decembri, quibus creati ſunt Presbyteri duodecim., Diaconi octo, Epiſcopi per diuerſa loca tredecim. Regnauit autem Siſtus I. an. 117. Bar. ad an. 142.

Pius I. decretum edidit de celebrando Paſchate die Dominico cõtra eos, qui 14. Luna celebrabant quod ex traditione ab Apoſtolorum vſquè tempore celebrari conſtabat. Et de non applicandis ad humana prædijs datis ad diuina, & ex ordinatis 12. Epiſcopis ad diuerſas Prouincias, manifeſta eſt eius in illas iuriſdictio. An. 159.

Eccleſiæ Viennenſis in Gallia Martyres ad Pium I. per Aſtalum litteras miſerunt: Poſtmodum Eccleſię Lugdunenſis per Irenæum presbyterum ad Eleutherium Pij ſucceſſorem ſimiles alias dedere, quibus de ſuo ſtatu, & conſtantia in perſecutione monent, rogantque, vt curet pacem, & concordiam in Eccleſiis conſtitui, vt ex Euſebio Baronius refert. Quid hoc? niſi quia illum pro ſummo Paſtore habebant, cuius erat muneris curam Eccleſiarum Chriſti gerere? An. 179.

Zephirinus edicto vniuerſali Pænitentes ab Eccleſia recipi poſt lapſum contra negantes id eſſe licitum; titulus autem edicti Eccleſijs promulgandi præfixus erat. Pontifex Maximus Epiſcopus Epiſcoporum, de quo Baronius ibidem. Bar. an. 216.

In Epiſt. 46. S. Cypriani narrat S. Cornelius Papa reditum ad Eccleſiam lapſorum recedente Româ Nouato, & ſocijs, à quibus ſeducti fuerant, & eorum confeſſionem recitat, cujus vna hæc eſt particula. Nos Cornelium Epi-
„ ſcopum Sanctiſſimæ Catholicæ Eccleſiæ electum à Deo
„ omnipotente, & Chriſto Domino Noſtro ſcimus. Nos er-
„ rorem noſtrum confitemur, nos impoſturam paſſi ſumus;
„ circumuenti ſumus perfidiâ, & loquacitate captioſâ. Nam

„ etſi videbamur quaſi quamdam communicationem cum
„ ſchiſmatico, & hæretico homine habuiſſe, ſincera tamen
Bar. ad an. 254. „ mens noſtra ſemper in Eccleſia fuit. Nec enim ignoramus, verum Deum eſſe vnum Chriſtum eſſe Dominum, quem confeſſi ſumus, vnum Spiritum Sanctum, vnum Epiſcopum in catholica Eccleſia eſſe debere &c. An non plures in Eccleſia ſunt Epiſcopi? vtique & Patriarchæ plures. At ſuper hos omnes vnus dicitur eſſe Eccleſiæ Epiſcopus vniuerſæ, quod nulli alij competit Epiſcopo.

Ad an. 258. Baſilides Legionenſis in Hiſpania Epiſcopus,& Martialis Aſturicenſis lapſi & Epiſcopatu pulſi ab alijs Epiſcopis ad Stephanum Pontif. Romanum prouocarunt, vt reſtituerentur; quia videlicet hic mos erat Eccleſiæ, vt Epiſcopi, qui aliquid à Collegis ſe paſſos pretexerent,ad Romanum Pontificem,tamquam ad primarium Paſtorem, & Iudicem legitimum recurrerent.

Ibid. Bar. S. Cornelius Martyr decreuit lapſos ad pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti; ab ordinatione autem Cleri, atque ſacerdotali honore prohiberi. Synodus Africana in cauſa Baſilidis & Martialis,vt refert, Cypr. ep. 68.

S.Cypr. Idem S.Cypr.ep.67. litteras dat Stephano Papæ, vt deponat Martianum Arelatenſem Epiſcopum Nouatianis hærentem magno cum ſcandalo fidelium, vt litteris Fauſtini Lugdunenſis Epiſcopi cognouerat.

258. S. Stephanus Papa excommunicat Epiſcopos Aſianos rebaptizantes baptizatos ab hæreticis.

Promulgat decretum de non rebaptizandis baptizatos, ab hæreticis ibid.

263. Dionyſius Papa, ad quem Cauſam Dionyſij Epiſcopi Alexandrini detulerant tamquam malè de fide ſentientis, coacto Epiſcoporum Romæ Concilio, & auditis eorum votis, innocentem declarauit, & ſuæ Sedi reſtituit.

286. In actis martyrum Sebaſt. & Sociorum, quæ vera & legitima ſunt, Tiburtius filius Chromatij illuſtriſſimi Ciuis legitur dixiſſe Papæ Caio magnâ voce: Obſecro te, Pater, & Epi-

& Epiſcoporum Epiſcope, nè me patiaris terga perſequentibus dare &c. Erat hic titulus conſuetus dari Pontificibus. Baron. ex Tertull. & S Cypr.

Decretum fecit Caius, vt nemo promoueretur ad thronum Epiſcopalem, qui in minoribus ordinibus conſueto tempore non miniſtraſſet; qui ordo & gradus ab Apoſtolorum vſquè tempore erat in vſu. Idem Caius ordinauit Epiſcopos per diuerſa loca quinque. 296.

Patres Concilij Arelatenſis petunt Acta ſua confirmari à Sylueſtro, & per eum aliis Eccleſiis inſinuari. Fuit hoc prouinciale conuocatis à Conſtantino Arelatem Epiſcopis à diuerſis prouinciis Orientis, & Occidentis ad ſedandos rumores à Donatiſtis excitatos accuſantibus Cecilianum Epiſcopum Carthaginenſem licet innocentem & pro tali iudicatum, vt S. Auguſt. plùribus locis, præſertim ep. 48. & 50. tom. 2. Illi præfuit per Legatos ſuos Sylueſter, qui fuere Claudius & Vitus presbyteri. Eugenius & Cyprianus Diaconi. Interfuit etiam Conſtantinus non vt Iudex ſed vt eius præſentiâ quiete cuncta peragerentur, & Donatiſtæ in officio continerentur. Ibi Cæcilianus innocens declaratus. 314. S. Aug.

Rd-

Romani Pontifices Succeſſores Petri ſunt, in Vicariatu Chriſti Domini.

CAPVT XVII.

1 *Decuit Dei Sapientiam non vnum ſolum temporaneum Paſtorem Eccleſiæ conſtituere, ſed dare illi ſucceſſorem cũ eadem cura, & poteſtate.*

2 *Pertinet talis inſtitutio ad ornamentum, & pulchritudinem Eccleſiæ, quam adamauit vti ſponſam, & adſimilauit ciuitati Hieruſalem cæleſtis.*

3 *In qua ſub vno ſupremo Imperatore ſunt ſubordinati miniſtri quibus S.Michael Archangelus præfectus dicitur à SS.Patribus in locum Luciferi inde pulſi.*

4 *Sicut in canticis canticorum nomine ſponſæ deſignatur Eccleſia, ita, & ordo ſub vno Principe, qui neceſſarius eſt ad regendas caſtrorum acies; vti in exercitu Imperatore opus eſt, à quo regatur.*

5 *Figura Principatus huius fuit ſacerdos antiquæ legis Præpoſitus omnibus Synagogis.*

6 *Sinè hoc principatu vnitas fidei non conſtat, quæ eſt maxima Eccleſiæ ſponſæ Chriſti pulchritudo.*

7 *Sinè hoc errare poſſunt etiam Concilia generalia, vt de Ariminenſe, & Epheſino 2. conſtat.*

VICES ſuas obire in terris Chriſtus Dominus ad cœlos aſcenſurus S. Petro mandauit, ne abſque Paſtore viſibili poſt eius exceſſum oues ſuæ per mundi deſerta vagarentur, ac errarent, & non tam propter ipſius, quàm totius Eccleſiæ commodũ radicem Primatus implantauit in eius agro, vt vno auulſo ramo aureo alter non deficeret, nec Vicarius

carius

Digitized by Google

carius temporaneus, & aſpectabilis æterno, ac inuiſibili Pontifici deeſſet, qui plantaret, & rigaret multiplici regiminis exterioris moderamine campos, quos iſte perpeti cœleſtium gratiarum imbre fęcundare non deſinit.

Suadet hoc amor, quo Chriſtus Eccleſiam, quam ſanguine ſuo redemit, ſapientiâ inſtituit, prouidentiâ gubernat, ornamentis adeò effusè decorat, vt de ſuæ liberalitatis effuſione, fructuque miratus, ceu gloriabundus exclamet, quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es! nec tantæ pręſtantiæ pulchritudinem, aut aliter exprimere ſuperno libuit Architecto, quàm ſi illam ad cæleſtis Hieruſalem formam typumque conſtrueret, aut aliâ deſcribere ſimilitudine diuino inſpirare ſcriptori, quàm vt illam terreſtri Hieruſalem verbo tenùs comparatam altiore ſenſu ad eius quæ ſurſum eſt, elegantiam, ac imitationem extolleret: Pulchra es, inquit Eccleſiæ ſponſus, amica mea, ſuauis, & decora ſicut Hieruſalem, terribilis, vt caſtrorum acies ordinata. Quemadmodum igitur & formoſiſſimus, & feliciſſimus ciuitatis illius, ac regni beatorum ſtatus eſt, quod ità vnius ſupremi Principis, ac Imperatoris ſummi adminiſtratione, imperioque gaudet; vt ſubordinatos illi ſubditoſque veneretur Duces Angelicis cohortibus Pręfectos, à quibus ſuauiſſimo regimine ductuque ad Numinis excelſi nutum dirigantur. Sic in Eccleſiæ militantis inſtitutione cum plures obiicerentur menti diuinę gubernationis modi, ille vnus arriſit, qui propiùs ad ſimilitudinẽ cœleſtis accederet, & aptior eſſet ad Inferorum portas, et nequam ſpiritus impetus comprimendos: ideòq. muniretur ordinatâ militiâ, qualis ea ſola eſt, quæ ab vnius pendet imperio, quod Duces reliqui, & totus per illos exequatur exercitus. Et in ipſo quidem Angelicæ ſubſtantiæ creationis exordio præfectum vniuerſæ Angelorum multitudini autumant SS. Patres Auguſtinus, Hieronymus, Cyrillus. Luciferum; huic autem poſt ſui Principatus amiſſionem ſuffectum Michaelem ſenſus Eccleſiæ eſt, ipſum vocantis

 Prin-

Principem cœleſtis exercitus, & Paradiſi Præpoſitum; & opulentiſſimam ornamentorum eius hęreditatem, de qua pronunciauit Ezechiel, *omnis lapis pretioſus operimentum tuum.*, cum Præfectura in Succeſſorem tranſiiſſe credibile eſt in caſu illo horrifico de Cælorum celſitudine ad imos, Tartari abyſſos.

Ezech.

An non facilè potentiſſimo creatori fuerat, innumeras, quas de nihilo eduxit Spirituum nobiliſſimorum cohortes per ſeipſum ſinè adminiſtris regere, ſinè fatigatione gubernare; ſinè moleſtia tueri: at decentiſſimum fuit Potētiæ adiungere Maieſtatem, & vbi neceſſitas non vrgebat vlla, aduocare in conſortium abſolutiſſimæ gubernationis ſapientiam, ac bonitatem: quamuis enim in operibus Dominitria iſta reſplendeant vniuerſis, magnificè tamen inædificanda Ciuitate Hieruſalem eminere voluit, & ſuæ gloriæ pompam oſtentare.

Ad hanc eamdem enarrandam cœlos fecit, & firmamentum ad enuncianda mirabilia, quæ in cœlo ſunt, & quę ſub cœlo. In illis magnitudo, pulchritudo, virtus, & in inferiores lationes perennis influxus obuium diuinæ laudationis argumentum ſui ſpectatoribus exhibent, & in Solis orbem intuitum dirigente oculo, ad præcellentiam aſſurgit animus principatum eius inter aſtra contemplans, indèque ad gregalium animantum naturam, ac propenſionem cognoſcendam deſcendit, quibus inſita vis eſt, vt vnicum ſequātur Ducem, à quo regantur; Et gratū eſſe Creatori primatum in Creaturarum cætibus arguit, & vmbram quādam ordinatiſſimę Ciuitatis ab increata luce in craſſa etiā trāſmiſſam corpora recognoſcit. Vmbram, inquam, qualis reddi a corporibus poteſt. Etenim veram communicati Principatus expreſſam velut in adamante ſimilitudinem in terreſtri Hieruſalem, hoc eſt in Eccleſia primitiuorum ſplēdere voluit, nè quid in ea deſideraretur ad cæleſtis, quæ mater, aut ſoror eius eſt, pulchritudinem, ac decus repræſentandum. Percurre ſacra Canticorum Cantica, vbi per-

petua

petua eſt, Dei, & Chriſti Sponſi cum Eccleſia Sponſa alluſio, & collocutio, miraberis profectò non liberalem modò, ſed & prodigam ſummi diuitis manum in ea ornanda, ditandâque tantâ cum amoris ſignificatione, vt oblitus maieſtatis videri poſſit Sponſus ſapientiſſimus, niſi quod nouum Maieſtatis ſpecimen eſt Amoris triumphantis pompã de non victo inducere, vt theſauros gratiarum in ipſam congeſtarum exhauſiſſe videatur, & exinaniſſe ſeipsũ, ſeruiq. formã ſuſcepiſſe, Amore impellente, nõ ſit dedignatus.

Cum igitur præſtantiſsima pars fælicitatis, & pulchritudinis ſupernæ Hieruſalem ordo ſit totius expers confuſionis; hic autem ità vnius ſupremi gubernatoris dominatione gaudeat, vt deſignatâ ab ipſo præfecturâ ſplendeſcat Angelus agmina cœleſtia ſuauiſsimo, ac ſapientiſſimo regimine dirigens, vbi ſumma pax eſt, & procul omne periculum inordinationis, vel Angelorum inter ſe, vel à factore ſuo ipſos beante, quæ cauſa per Deum immortalem negare cogit, aut ſuadet nouam Hieruſalem deſcendentem de Cœlo, vbi conſtructa eſt, & ornata ſicut Sponſa, in terris ſtetiſſe, ac inæſtimabilibus quidem monilibus fulgidá ſuæ peregrinationis tempus lætam tranſigere; ſed lætiorem fore, ſi hoc quoque ornamentum regni ſimilitudinis ſuæ doti acceſſerit, quod & decentiſſimum eſt, & verò etiam neceſſarium, vbi diſponuntur chori caſtrorum, & exercitus & equitatus, & acies, & conflictus inſtruuntur, ad quæ omnia non minùs vno Imperatore opus eſt, quàm propugnaculis, & clypeis, & omni fortium armaturâ, quia vt Hieronymus loquitur, *in quamuis grandi exercitu vnius ſignum expectatur* &c. nèque ſufficit Tribunorum, Centurionum, & reliquorum adminiſtrorum copia, ſi careant Imperatore. Certè quidèm diuinus ille ſpiritalium cantionum liber ſub rerum corporearum ſchemate myſteria complectens ineffabilia non Eccleſiæ modò, ſed & Virgini ſacratiſſimæ mirifica admodulatur encomia, tamque ſublimes ei laudes concinit, vt ſublimitatis ſupremum at-

Hier. epiſt. ad Ruſt.

tin-

tingant apicem, & icircò Quartum Maximum militantis ſub vno Duce Eccleſiæ vel latêre, vel prędicari, extollique in eodem epithalamio par ſit exiſtimare; in quo Sponſus cœleſtis ſpecioſam depromit facundiam in laudando, & ſingularem exercet potentiam, ac bonitatem in ijs, quæ Laudantur, aggerendis ſuæ dilectæ bonis. Proindè exemplum regiminis, formamque adminiſtrationis delineatam ab illa dicimus, qua ſupernæ gubernator Hyeruſalem delectatur: ab vno videlicet Principe ſcumptâ: cui tandem Spiritus ſubduntur omnes, & à quo cunctorum miniſteria diſponuntur, qui regendi modus præſtantiſſimus cæteris anteponitur, prælatuſque à Deo cæteris eſt, & ſolus ſuo ſolio dignus iudicatus.

Quæ fuit cauſa, vt antiquæ Eccleſiæ à primo inchoatæ parente, & à ſucceſſoribus ſubindè adminiſtratæ, vſquè ad egreſsionē ab Aegyptiaca ſeruitute deſignatus ſit à Moyſe Dei mònitu Aaron Sacerdos ſummus, cui Sacerdotes omnes, ac Leuitæ ſubeſſent: & perdurauit interrupta ſacerdotum ſummorum ſeries ad Chriſti vſquè tempora, quorum ius & gubernatio in ijs, quæ ad Religionem pertinent totius mundi ſynagogas complecteretur, quemque tribus omnes ſuperiorem agnoſcerent, cuius obtemperandum iuſsis, non ambigerent. Fuit autem Iudæorum Eccleſia figura Chriſtianę, iuxtà Apoſtoli effatum, omnia contin-
1.Corinth. 10. gebant illis in figura, ſicut & ſacramenta illi ſolemnia typus fuere ſacramentorum nouæ legis eò præſtantiorum, quod gratiam, quam ſignificant, cauſent; quę vis indita nòn erat illis, & ideò infirma, ac infima ab Apoſtolo nuncupantur elementa. Ità ſacerdos totius Religionis præpoſitus legi Sacerdotis ſummi Teſtamenti noui prodromus, & figura fuit, in multis quidem diſſimilis, at parilis in hoc conditionis, quòd in manu eius collocatam à Deo poteſtatem pro certo rebantur in ijs, quæ fidei, ac diuini cultus eſſe à Legiſlatore Moyſe Dei interprete didicerant. Et dederit Dominus irriguum hoc ſuperius Agar in dotē,

ac ſolamen ancillæ negauerit autem Saræ, è cuius prole benedictio in omnes gentes parabatur. Abſit pondus iſtud à ſtatera æquitatis Altiſſimi, qui ſynagogam veterem in Agar adumbratam ancillari iuſſit Saræ, id eſt Eccleſię nouæ tùm in alijs, tum in hoc, vt vexillum præferret ſeruitutis in libertatem migraturæ filiorũ promiſsionis in Iſaac velut in ſpiritali radice contentam. Qui igitur Eccleſiæ per contemptibilis fœminæ, & domo eijciendæ notam indicatæ eam contulit honoris gratiam, vt ſub vnius Paſtoris tutamine, curâque bono frueretur legis, è cuius obſeruatione ſalus animæ ſtatui illi, temporique conueniens ſperabatur eò ampliori honorificẽtiæ gradu Eccleſiam nouam extulit, quò illuſtrior, excelſiorque liberæ matris, ac matronæ Saræ conditio fuit, quam Agar, & eò nobiliorem ei Principem prouidit, quò nobilior eſt Sacerdos Chriſtus Dei filius, cui ſuccedit ille in paſtorali munere, quam fuerit Aaron Moyſis frater, cuius ſacerdotio ſubindè poſteri ſufficiebantur, donec tempus aduenit, quo ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, ceù ſol de altiſsimis refulgens vmbras eliminauit, & Legis in monte Sion euulgatæ cuſtodem, ac tutorem Petrum conſtituit, quem fidelium gregi tum puſillo, vt fonti, mox in mare magnum euaſuro Paſtorem præfecit, imperiumque in Succeſſores deriuandum ſinè fine dedit nullâ vi armorum, nullo aduerſantium impetu, nullâ fraudum calliditate peruertendum, vt vi portę inferi aduerſus illud obarmentur, ac pugnent.

Neque verò contenta infinita illa, & nuſquam deficiens à ſui diffuſione bonitas præcellentem regiminis cæleſtis typum terrenæ Hyeruſalem indere dignata eſt; ſed & intimorum ſublimiũ bonorum, quibus cęlites affluunt participatione ditatam voluit, ac proindè tàm arcta Ciuium beatorum inter ſe coniunctione, quantę capax eſt ratione prædita creatura, & quæ diuinarum nexum perſonarum in naturæ ac eſſentiæ vnitate æmulatur. Audax effatum, ni de-

veritatis ore prodijſſet Patrem exorantis pro tali vnitate,
,, Pater ſancte, ſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, vt
,, ſint vnum, ſicut et nos. Ita S. Cyprian. lib. 1. epiſt. 76. ad
S.Cypr. ,, Magnum. Et iccircò Dominus inſinuans nobis vnitatem de diuina auctoritate venientem ponit & dicit. *Ego & Pater vnum ſumus*, ad quam vnitatem redigens Eccleſiam ſuam, denuo dicit, *& erunt vnus grex, & vnus Paſtor*. Quis autem dubitet à fidei puritate, ſynceritateque principium petendum reliquorum, quibus Chriſtianæ vnitatis conflantur vincula non alibi videnda, quam in ſapientiæ officina, vbi reſonant Apoſtolicæ tubæ voces: *obſecro autem vos fratres per nomen Domini Noſtri Ieſu Chriſti, vt idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata, ſitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia*. Quod ſi in vitæ morumque tenore neceſſaria filijs Eccleſię hæc vnitas eſt, quanto magis circa fidei dogmata diuinæ reuelationi nixa idē requiritur à fidelibus ſenſus, eadem deſideratur ab omnibus in communi ſententia. Propterea exclamat Paulus, *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma*. Vide, quantam pronunciet neceſſitatem eſſe vnitatis fidei, ac baptiſmatis Apoſtolus, qui comparare non veretur Vnitati Dei ſuperſubſtantiali, & principio omnis vnitatis? Atqui vno reiecto Paſtore, ac principe, qui ſarta tęcta iura fidei, ac baptiſmatis à ſchiſmatum tueatur incurſibus, ruant illa neceſſe eſt in capitum malè ſanorum placita, & figmenta degenerantia à ſēſu recto, & fidei tantūmodò nomine vero ſignificato caſſo remanente. *Oportet*, inquit Apoſtolus, *& hæreſes eſſe* tam videlicet veræ ſanæque doctrinæ, quàm moribus aduerſantes, & Eccleſiæ formoſitatem deformantes. Quis iſtas vel in ſuo ſuffocabit ortu? vel in progreſſu comprimet? vel adultis iam & robuſtis modum ponet, nè ſtrages edant, & catholica inſtituta ſubuertant? An curam hanc Epiſcopalis ſibi ſollicitudo depoſcet? At nouit Africa, ingemuit Aſia, deplorauit Europa Epiſcoporum myriadas ad Arianam ſectam, ad Donatiſtarum caſtra, ad Ne-

ſto-

ſtorianas blaſphemias, ad Euthychiana ſomnia, ad Manichæorum phantaſmata miſerè prolapſas, & quos intactos incendia illa reliquere, fidei Romanæ ſcutum protexit, ac Pontificis ad clauum tum ſedentis tutela à ruina liberauit. Quid ſi Epiſcopi inter ſe contendant, & in fidei, morumue doctrina lites miſceant? quis eas componet Iudex, niſi qui eorum Epiſcopus, & controuerſiarum arbiter à Deo conſtitutus eſt? Non ſtabit fidei nexus, rumpantur, oportet, vincula caritatis, ni Paſtoris vnius firmentur regimine, & grex fidelium in vnitate contineatur. Fortaſſe dices tanto malo calamitatique ab Eccleſię emoliendæ oportuna Concilia ſunt, totum corpus eius repræſentando coacta, in quibus viri tam doctrina præſtantes, quàm probitate inclyti ab errorum ſcoria controuerſias ſolerti euentilatione purgatas veritatis auro reſtituant, & in ſua puritate conſeruatam fidem populis per orbem terrarum tranſmittant. Nullum hoc remedio præſtabilius, ſi cœtus illi verendi ex omni natione collecti in vnum corpus ſuo conſtent capite, vt intus agente Spiritu animentur, nè velut emortua cadauera congeriem referant ouium ſine Paſtore aberrantium. Nam & Oecumenica Concilia in lubrico periclitari, & erraſſe, abſque Romani Præſulis ductu, ac regula, Ariminenſe tam frequens Epiſcoporum numero, quàm Valentis & Vrſacij Arianorum calliditate memorandum luculentè teſtatur, in quo Nicæni primi abrogata de Filij diuinitate decreta in admirationem traxere orbem terrarum, quòd detractâ ſibi candidiſsimâ veræ fidei ſtolâ fœdiſſimam Arij maſtrucam ſuperinductâ fraudulenter animaduerteret, quâ tamen momento exuit, cùm Liberius Papa totam illam ſcænam obſcæniſſimam profanitatis dănauit, in qua, Omouſios, de ſymbolo abraſum eſt, licèt ſexcentis conſtaret Epiſcopis ſub Conſtantio Imperatore Ariano anno 363. vt Bellarm. de Conc. l. 1. c. 6. Sed & Epheſinum Secundum Concilium Theodoſij iunioris ſtudio coactũ, quàm turpem inuſſit nomini ſuo notam in Bellar.

Eu-

Euthychiana confirmanda hæreſis, cui opportunè occurſũ à Leonis Pontificis Legatis, vt ipſe ep. 24. 25. Imò & cum Legatis eius inſtructionem non ſequentibus labi poſſe manifeſtum eſt, & Nicolai I. epiſtola ad Orientales, in qua Conſtantinopolitani Concilij decreta improbat: vt Bellarm. l. 2. conc. cap. 11. vbi etiam notat erroneam eſſe ſententiam Baſileenſis cum Legato, Concilium eſſe ſuprà Papam.

Bellar.

Non ergò alitèr certa fidei regula à Concilijs expectanda niſi legitimè congregata, & rite fuerint directa, hoc eſt Summi Pontificis conſenſione, & auctoritate indictâ et ſua per ſe, vel per ſuos Legatos præſentiâ decorata, ſuâq. approbatione confirmata, quarum concurſu conditionum delectatus diuinus Spiritus illuminationis ſuæ radijs veritatis viam pandit congregatis Patribus, nè aberrent; corda conciliat, nè affectionibus in diuerſa trahantur; impleturque Chriſti Domini promiſſum, *Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, in medio illorum ſum*, vt ſol videlicet, inter ſydera fundendo lucem, vt Paſtor inter oues miniſtrando paſcua, vt magiſter inter diſcipulos docendo veritatem, quippè verba illa *in nomine meo* cum varias interpretationes admittant, expedita hæc eſt, & plana, vt auctoritatem, poteſtatemque denotent, quam ſuo in terris Vicario ſupèr Eccleſiam, & ſupèr concilia communicauit, in quorum medio gaudeat reſidere, ſi nomen ſuum in ipſis agnoſcat, & agnoſcatur ipſe, vt Rex, vt Princeps omnis poteſtatis in Cœlo, & in terra, ac Vicarius eius potens auctoritate ſibi creditâ, ligare, & ſoluere ſuper terram, in quâ Concilia coguntur non immunia à ſubiectione eius apud quem ſuccedaneâ hæreditate deuolutæ claues aperiunt fores ſapientiæ ipſam quærentibus, & claudunt valuas inſipientiæ rectis corde, & intellectum in obſequium fidei captiuãtibus. Hi ſunt, qui in nomine Domini coaleſcunt, & fiũt cor vnũ, & anima vna, & vnum corpus, ac proindè vno capite conſtans, ne corpus ſit monſtruoſum; à qua vnita-

Mat. 18

Digitized by Google

te deriuatur in membra fidelium vnitas Spiritus in vinculo pacis, quo colligantur eadem ſentientes, ac loquentes, quæ ſentire,& loqui oportere diuinitùs inſpirati Patres docuere, ſentientes Eccleſiam ab vno quidem Doctore inuiſibili Chriſto intùs agente,docentèq. regi; ſed non abſque magiſtro, ducèque viſibili, qui accommodatè ad ſtatum humanæ naturæ exteriùs dirigat.

Decuit Eccleſiá Chriſti ſponſam carere maculâ, & rugâ ex Apoſt. ad Epheſ. 5. non diſsimulante finem venuſtatis huius, *vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam*, ideſt multo decore,& gloriâ illuſtrem,& à peccati vetuſtate purgatam. Qui immaculatam voluit, an credibile eſt, neglexiſſe vulnera, & ſciſsuras, quibus præuidit obnoxiam, ni Paſtoris vnius ſummi vigilátiâ vlulantium luporum morſus, & leonum rugientium rabies arceantur, quibus membra diſcerpuntur & veſtimenta dilacerantur Eccleſię, dāna iſtiuſmodi ingemiſcentis in ouibus, quæ à Paſtoris vniuerſalis ductu, ac regimine ſubtrahuntur, & deſinũt eſſe Chriſti caula, migrantq. in cœtus Satanæ plenos confuſionis, Eph. 5
„ ac tenebrarum. Quid enim ſi inſurgat Nouatus quiſpiam,
„ qui vt S.Cypr. loquitur, non tantum ſicut Sacerdos,& Le- S.Cyp.
„ uites iacentem vulneratum prætereat, ſed ingenioſâ cru-
„ delitate ſauciatum potius occidat &c. Profectò ſerpebat malum hoc, ni Cornelius Pontifex coacto Romæ Concilio, quoad per illud perſecutionis tempus licebat, Epiſcoporum 60. & plurium Presbyterorum, ac Diaconorum, damnaſſet Nouati dogma, ipſumq. à fidelium communione ablegaſſet.

Et Arius parua ſcintilla fuit initio,& quia non illicò extincta, quam acerba, quam dira, quam funeſta in orbe terrarum excitauit incendia? Quot aduſſit Epiſcopos? quot Reges ſuccendit? quot Imperatores denigrauit? & huic occurſum imbre ſalutari, copioſoq. ſapientiæ Patrum 318. Concilij Nicæni primi quod auſpicijs, ac auctoritate Sylueſtri Summi Pontificis coactum, directum, confirmatũ,

& Conſtantini ope fultum ſi non extinxit flammam nimiùm auctam ſuperinfudit frigidam, nè latiùs vagata flam ma ędificium abſumeret fidei, & ſanctionibus ſaluberrimis in eius vnitate fidelium mentes ſtabiliuit. Nèq. ſatis fuit inſtigatori Satanæ clades iſta teterrima, niſi & aliā inferret non minùs tetram per impugnatores diuinitatis Spiritus Sancti Airaniſtas ab Aira eorum Anteſignano appellatos, Fauſtum, Polychronium, Telemachum, eorumq. aſſeclam Macedonium Epiſcopum Cōſtantinopolitanum, cuius furori, ac dementiæ oppoſuit Damaſus Synodum Conſtantinopolitanam primam in Oriente, & Romanam in Occidente, quarum vnanimi conſenſu trium perſonarum conſubſtantialitas definita eſt, et anathemate damnatâ inſaniâ Trinitatem ſanctam creaturarum commixtione commaculantè, ſeruata in ſua puritate fides Catholica, & vnitas eiuſdem ſenſus inter fideles Pontifice Romano ſatagente confirmata.

Et ad Neſtorij Conſtantinopolis Epiſcopi duas in Chriſto perſonas inuehentis, ac Beatiſſimam Virginem Chriſtotocon quidèm, at non Theotocon appellantis blaſphemias abolendas, nonne opus fuit Cæleſtini in Petri cathedra tum ſedentis diligentiâ, ac auctoritate, qua in Epheſinâ primâ Synodo anathemate feriret monſtrum impietatis et à communione fidel ium zizaniorum diſſeminatorem ſeparant? Qua animaduerſione etſi venenatæ doctrinæ fibræ euelli penitùs non potuere, ſeparata tamen ſunt vaſa perditionis fœdata in interitum, et contumeliam à vaſis electionis factis in ſalutem, et honorem.

Neſtorio tam ſimilis in iniquitate, Eutyches quàm diſſimilis in cōmento minuędi, quas ille adauxerat in Chriſto perſonas, non duas naturas, humanam, ac diuinam agnoſcebat, vt Catholici agnoſcunt, ſed vnam tertiam, in quam poſt Incarnationem vtramque migraſſe, temerè pronunciabat; ſeponet ſeuerat virus hoc læthale in aulas etiam Imperato-

rias facturum luctuoſas clades popularium, ſi ſerpere perrexiſſet, ni à Leone Pontifice in Concilio Chalcedonenſi remedia adhibebantur.

Quæ ideo innuiſſe hic eo libuit, vt palam fiat in Eccleſiaſtica Hierarchia vnam certam debere conſtitui credendi regulam infallibilem ad vnitatem fidei. & morum conſeruandam; vnum Iudicem in controuerſijs ſubindè orientibus dirimendis, vnum gubernatorem, cui miniſtri pareant in regenda Eccleſię naui, nè freti inſtabilis fluctibus, quibus haud raró quatitur, ſubmergatur. Hic autem eſſe nequit vnus, aut plures Epiſcopi, imò neque ſimul omnes, niſi conſenſus accedat, & approbatio Romani, vt errores Conciliorum eâ carentium declarauere. Nèque rurſus Imperatoribus, aut Regibus ſæcularibus priuilegium hoc conceſſum eſt, neque ſibi vſurpauere aliquando, qui in fide ſtetere, ſed ad Summos Pontifices cauſas fidei, ac religionis remiſere, quæ ſi tam graues eſſent, vt Conciliorum celebratione viderentur egere, nihil niſi conſentientibus illis, & modum, formamque præſcribentibus moliebantur, vt inferius ſuo loco meditamur oſtendere.

Multo minus veræ interpretationis, ac intelligentiæ ſcripturarum ſtatuenda regula interior cuiuſcumque priuati hominis illuminatio immiſſa deſuper, vt ineptè deſperati quidam Sectarij philoſophantur in has ſe crepidinum anguſtias conijcientes, quod probè norint, haud decuiſſe diuinam prouidentiam fluctibus dubitationum expoſitam reliquiſſe fidei cymbam, abſque nauclero, quo regatur, & abſque anchora, qua firmetur, & nè veritati ſubmittant fáſces, à ſpiritu mendacij ſeducti malunt inepire, & cerdónes, ac panarios, muliones, & cauponarios, quinimò ſi Deo placet, lanificas & ſcorta inter arbitros religionis connumerare, quam vni Romano Pontifici Epiſcopo Petri ſucceſſori promiſſam præſentiam, & opem, nè erret, auctoritatemque à Chriſto datam confiteri.

Cœ-

Cœterum amentiâ hac exploſâ, & quà argumentis, quà riſu à ſapientibus exſibilatâ, vt commento Scripturæ Sacræ & Patribus, ac rationis lumini repugnante, ſanam, ac ſanctam doctrinam amplectimur, quam magiſter cœleſtis diſertè tradidit, quam Eccleſia Catholica à ſui exordio ad hæc vſquè tempora conſtantiſſimâ obſeruatione coluit; quam Deus Optimus Maximus inter hæreſum oppugnantium inſultus, inter fœda vitiorum inquinamenta illæſam ac illibatam ſeruauit, & vnum Paſtorem Eccleſiæ toti præfectum, tamquam certam definiendarum in ipſa quæſtionum regulam confitemur; apud hunc ſeruari iura, ac iuriſdictionem ad regimen Eccleſiaſticum opportuna non ambigimus. Si enim poteſtas hæc, & dignitas collocanda in aliquo eſt, qui nec fallere, nec falli poſſit, nó in humanæ vigore virtutis collocáda, quę fallax eſt; ſed in diuinę aſſiſtétię promiſſione, quę verax; neq. particularis quiſpiá Epiſcopus ſtatuédus, non Synodus vlla Prouincialis, non generale Concilium ſine Romano Pontifice, non Rex, non Imperator, non priuatus Spiritus dictamen, vt infra; in quo reſidere congruentiùs exiſtimandum, quàm in eo, cui ſuũ Dominus pollicitus tutamen eſt, nè deficeret fides eius? ſupèr quam fundaturum ſe Eccleſiam diſertè faſſus eſt? cui pollicitus fuit, daturum ſe claues regni cælorum, & victoriæ aduersùs portas Inferi certiorem reddidit? cui agnos, & oues ſuas paſcendas commiſit, cui pro rato habendum in cœlo dixit, quicquid in terrá ligaſſet, aut ſoluiſſet? Nec dubium, quin vices has honorabiles amori rependerit, quem liberaliorem à Petro exigebat, cum ſuperiorem cœteris præficiebat; ſed vlteriùs prouidentiſſimus Dominus, quam vt in vno ſiſterent, ac terminarentur, ſuas curas extendens, ità dilexit, ſelegitque Petrum, vnius ſingularitate perſonę, vt vniuerſæ Eccleſiæ in longũ vtilitati, commodoque conſultum voluerit? ideòque non illius vitæ limitibus dignitatem, atque primatum oportuit coërceri; ſed ad

Suc-

Succeſſores Romanos Pontifices deriuari, nè vllo vnquam tempore ouili Chriſti ſuus deeſſet Paſtor, à quo iuxtà ſtatus conditionem regeretur viſibiliter exemplo, verbo, correctione, prouidentiâ viatoribus conſentaneâ in terra degentibus, quos ipſe de cœlo gratiæ Spiritus immiſſione fouere, prouehereque ad æterna paſcua non deſinit. De quo plura diximus, cum rationem hanc potiſſimam ſcripturæ teſtimonijs additam ſuprà monſtrauimus.

FINIS PRIMAE PARTIS.

OPVS DEI ADMIRABILE PARS SECVNDA.

PRAEFATIO.

NON ſunt quærendæ demonſtrationes mathematicæ in moralibus, vt monet Philoſophus l. 2. metaph.c.vlt. & i Eth. c. 3. nequè nos illas hìc quærimus, quia certas habemus, vbi ſcriptura Sacra, vbi cōcilia, vbi Patres argumēta ſuppeditāt. Methodus tamen illa, quæ demonſtrationibus à Priori vtitur, & ad alias à Poſteriori progreditur diſciplinis etiam moralibus maximoperè inſeruit, & eas tractantibus eſt familiaris, ſiuè quia per illam magis explicantur, quæ fortè obſcurius diſputata ſunt in antecedentibus; ſiuè quia ordinis intereſt, & ornatus binos iſtos argumentandi modos, quos natura coniunxit, arte non ſeparare. Ita Sapientes docuere, & eorum doctrinæ nos adhęrētes primam partem operis huius probationibus à cauſis ductis firmauimus, hoc eſt ab efficiente, qui eſt Deus, & Chriſtus Romani Pontificatus Inſtitutor; & à finali, quæ diuinæ potentiæ, ac bonitatis manifeſtatio in euehendo Piſcatorem ad verticem dignitatis reliquis omnibus humanis ſuperiorem, & eroganda poteſtate Cœlum claudendi, ac aperiendi, quæ nulli Angelorum conceſſa fuit. Reliquum eſt, vt ad demonſtrationes ſecundi generis in ſequenti parte deſcendamus, & indicem Signorū texamus, quibus fulgor Romani Primatus natales ſuos demonſtret eſſe cœleſtes; non eò quidem, vt Eccleſiæ Catholicæ notas perſequamur, ſed vt ex illis à doctis Scriptoribus collectis, explicatiſque verum, ac legitimum Paſtorem eſſe Ponti-

tifi-

tificem Romanum oſtendamus. Talia ſunt in primis miracula propius Petri Cathedram attingentia inſignis hominum poſt hæreſes exortas ſanctimonia, & id generis, alia, quæ adnexus Catalogus indicabit.

1 *Teſtimonia Summorum Pontificum de Primatu Eccleſiæ Romanæ.*

2 *S.R.E. Cardinalium, & aliorum ſapientum.*

3 *Et Patriarcharum Orientis.*

4 *Scholaſticorum, & aliorum Doctorum.*

5 *Impugnatio Sectariorum confirmatio eſt Primatus Romani Pontificatus.*

6 *Ex manifeſta Antitheſi Primatus veritas infertur manifeſtè.*

7 *Inſtitutiones Ordinum Religioſorum confirmationes ſunt Romani Primatus.*

8 *Diuina Prouidentia in electione Summi Pontificis elucens argumentum validum eſt eius Primatus.*

9 *Item. Fauor diuinus Pontificibus præſtitus.*

10 *Confirmantur dicta ex miraculis in Eccleſia Romana.*

11 *Miraculum recens S. Franciſci Xauerii in Collegio Neapolitano in P. Marcello Maſtrillo.*

12 *Glorioſus eiuſdem Marcelli obitus in odium fidei.*

13 *Ex multitudine Inſignium noſtri ſaculi Sanctorum Primatus prædictus manifeſtus.*

Digitized by Google

Teſtimonia Summorum Pontificum de Primatu Eccleſię Romanę.

CAPVT I.

1 *Numerantur plura à Bellarm. & Suario teſtimonia de Primatu Romano.*
2 *Anacleti, Alexandri I. Agathonis.*
3 *Clementis, Euariſti.*
4 *Dionyſii, Gelaſii, Gregorij VII. Gregorij Magni.*
5 *Ioannis VIII. Martini I.*
6 *Et ij omnes non tam propriam, quam Dei cauſam agere cenſendi.*

IACOBVS Rex Angliæ in Præfatione Apologię, & Monit. &c. non veretur aſſerere ante 300. poſt Chriſtum annos nullum Romanum Pontificem arrogaſſe ſibi Primatum in Eccleſia. Contra quem Suarius in Apol l.3.c.15. numerat vltra quadraginta tres, quorum magna pars tribus illis ſæculis reſpondens reliquit poſteris exempla, & doctrinam ab Apoſtolis acceptam de poteſtate à Chriſto Domino conceſſa Petro, & ſucceſſoribus in Eccleſiam vniuerſam. De quo etiam Bellarm. l.2.de Rom. Pontif. c 14.

Tales fuere S.Clemens, cuius illa ſunt verba ep.1.in primo tomo Concil. *Apoſtoli hoc ſtatuerunt, vt maiores, & difficiliores quaſtiones ſemper ad Sedē Apoſtolicam deferantur ſuper quam Chriſtus vniuerſam conſtituit Eccleſiam, dicente ipſo ad Beatum* Principem *Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*. S.Anacletus ep.3. c.3. ad omnes Epiſcopos *Sacroſancta, & Apoſtolica Eccleſia non ab*

Apo-

Apoſtolis; ſed ab ipſo Domino Saluatore noſtro Primatum obtinuit; & eminentiam Poteſtatis ſuper vniuerſas Eccleſias, ac totum chriſtiani populi gregem; ſicut ipſe Beatiſſimo Petro Apoſtolo dixit, Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam &c.

Similia habet Euariſtus Anacleto ſuccedens epiſt. 1. ad Epiſcopos Orientales:

Alex. I. ad omnes Orthodoxos, Pius I., Eleutherius, Zephirinus, Calliſtus, Sixtus I. Felix I. qui omnes ante annum 300. poteſtatem, iuſque in Eccleſia non arrogatum ſed à Chriſto datum exercuere.

Secuti ſunt horum veſtigia, quos Deus ad Sedem Romanam prouexit ſequentibus annis ad noſtros vſque Marcellus, Melchiades, & alii, quorum aliquot referre dicta, eſt fidem dicendis addere.

Iulius relatus c. Romanus 24. q. 1. Sicut Petrus, inquit, Iulius.
„ primus fuit Apoſtolorum omnium, ita & hæc Eccleſia ſuo
„ nomine conſecrata, Domino inſtituente, prima & caput
„ eſt cæterarum.

Dionyſ. epiſt. 1. ad Seuerum Epiſcopum, Ab initio Dionyſ.
„ tantam accepimus à B. Petro Apoſtolorum Principe fidu-
„ ciam, vt habeamus auctoritatem auxiliante Domino vni-
„ uerſali Eccleſię ſubuenire.

Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem epiſt. 8. Gelaſ.
„ Sedis illius Præſuli conſenſus eſt adhibendus, quem cunc-
„ tis ſacerdotibus, & diuinitas ſumma voluit præeminere &
„ ſubſequentis Eccleſiæ generalis pietas celebrauit. Et mox
„ Quem Chriſti vox prætulit vniuerſis; quem Eccleſia con-
„ feſſa ſemper eſt, & habet deuota Primatem &c. Sancta Ro-
„ mana Catholica & Apoſtolica Eccleſia nullis ſynodicis
„ conſtitutis cæteris Eccleſijs prælata eſt; ſed Euangelicâ vo-
„ ce Domini, & Saluatoris noſtri primatum obtinuit. Tu es
„ Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam,
„ & portæ Inferi non præualebunt aduerſus eam.

S. Martinus I. epiſt. 1. ad Eccleſiam Hieroſolymita- S. Martinus I.

nam, & Antiochenam condemnat Theodorum Epiſcopũ, Pharam, Cyrum Alexandrinum, Sergium Conſtantinopolitanũ, & eius ſucceſſores Sergium, & Paulum hęreticos,
„ & alij. Nos verò, id eſt huius Apoſtolicę Sedis Pontifices
„ ad cuſtodiam domus peruigiles iuxta præceptum Domini
„ non permiſimus eos hunc effodere, vel fidei ſurripere the-
„ ſaurum; ſed ipſos catenis impiæ eorum, & adulterinæ do-
„ ctrinæ conſtringentes, accuratâ demonſtratione, & exa-
„ minatione eorum, quæ ab ipſis contra integritatem Chri-
„ ſtianæ fidei ſcripta ſunt, tum ipſos, tùm ea, quæ impiè do-
„ cuerunt igne canonicæ ſententiæ veluti mala zizania
„ exurentes ſynodaliter condemnauimus, vbique omnibus
„ eorum hæreſim publicantes &c.

S. Agatho. „ Agatho Papa in 6. ſynodo epiſtolâ ad Imperato-
„ res. Eccleſia Apoſtolica nunquam à via veritatis in
„ qualibet ſua parte deflexa adnitente præſidio B. Petri Apo-
„ ſtoli, cuius auctoritate, vt potè Apoſtolorum omnium
„ Principis ſemper omnis Chriſti Eccleſia, & vniuerſalis Sy-
„ nodi fideliter amplectentes in cunctis ſecutæ ſunt.

Ioann. VIII. „ Ioannes VIII. epiſt. 32. ad Carolum Caluum Impe-
„ ratorem, Quid autem magis legitimum, quàm vt præ om-
„ nibus & ante omnia Romanę curam habentis Eccleſiæ,
„ quæ cæterarum mater eſt, ac magiſtra Eccleſiarum.

S. Greg. VII. „ S. Gregorius VII. lib. 8. epiſt. 21. hanc diuinæ volunta-
„ tis inſtitutionem, hoc firmamentum diſpenſationis eccle-
„ ſiæ, hoc priuilegium & Petro Apoſtolorum Principi cœ-
„ leſti decreto traditum, atque firmatum Sancti Patres cum
„ magna veneratione ſuſcipientes, atque ſeruantes Sanctam
„ Romanam Eccleſiam tam in generalibus Concilijs, quàm
„ etiam in cæteris ſcriptis, & geſtis ſuis vniuerſalem Matrem
„ appellauerunt; & ſicut eius documenta in confirmatione
„ fidei, & eruditione ſacræ Religionis; ita etiam iudicia ſuſ-
„ ceperunt in hoc conſentientes, & quaſi vno ſpiritu, & vnâ
„ voce concordantes omnes maiores res & præcipua negotia,
„ nec non omnium Eccleſiarum iudicia ad eam quaſi ad ma-

trem,

„ trem, & caput referri, & ab ea nuſquam appellari;
„ iudicia eius à nemine retractari, aut refelli debere, vel
„ poſſe.

S. Gregorius Magnus Præceſſorum ſuorum Pontificum veſtigijs per ſex ſæcula in ſolo, Solioque Romano impreſſis inhęrens, nè Canonum Apoſtolicorum, & Conciliorũ Oecumenicorum diſciplina laſſeſceret, ſcriptorum doctrinâ, & factorum vſu roborauit, & generoſi iuxtà ac pij pectoris vigorem non Italia modò, & vniuerſæ Occidentis Prouinciæ, ſed & per Orientem ſparſæ Eccleſiarum Sedes Poteſtatis, ac Imperij cœlitus collati vim cognouere: etenim & inſontes Epiſcopos etiam primarios ad ſe ſponte accedentes à ſontibus vexatos liberauit, ac iure amiſſo redonauit: aliàs fulmina iecit anathematum in perduelles; ad thronum Epiſcopalem merentes euexit, immerentes, ac illegitimè intruſos exturbauit, leges ſanciuit, Concilia indixit, decreta firmauit, ſi recta, ſi ſancta, ſi vtilia viderentur: abrogauit ſi detorta, ſi iniqua, ſi pernicioſa iudicarentur. Pleni ſunt Epiſtolarum Libri id genus documentis, & omnimodâ ordinationum varietate, qua pænas irrogat, præmia donat, pallia mittit, vſum eorum ad certa tẽpora reſtringit, Epiſcopatus inſtituit, lites dirimit, Imperatores, Reges, ac Principes pro cura paſtorali monet, hortatur, reprehendit; denique re ipsâ pręſtitit, quod Sancti Patres, quod Concilia ac Chriſto edocta ipſum poſſe, ac opportunè præſtare debere tam apertis, quàm veris legitimiſque ſcripturarum interpretationibus declarauere, quorum partem recenſuit S. Bernardus, dum Mediolanenſem populum alloquitur. Plenitudo poteſtatis ſuper vniuerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogatiua Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Poteſt, ſi vtile iudicauerit, nouos ordinare Epiſcopatus, vbi hactenus non fuerunt: poteſt eos qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictauerit, ita vt de Epiſcopis Archiepiſcopos creare liceat, & è conuerſo, ſi neceſſe viſum fuerit. poteſt à finibus terræ ſublimes

S. Greg. Mag.

Epiſt. 131.

qua-

quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas euocare, & cogere ad ſuam præſentiam non ſemel aut bis, ſed quoties expedire videbit. Porrò in promptu eſt ei omnem vlciſci inobedientiam, ſi quis fortè reluctatus fuerit. Qui igitur huic poteſtati reſiſtit Dei ordinationi reſiſtit &c. *Adde ex S. Gregorio*, & eum ſibi aduerſarium inuenit, de quo ſcriptum eſt: Deus ſuperbis reſiſtit; humilibus autem dat gratiam.

Epiſt. 76. ad Mauritium Auguſtum.

Numerat plurium aliorum Pontificum auctoritates Suar.

Suar.

Neq; minus ponderis probatio à Pontificum Maximorum auctoritatibus petita habere cenſenda, quòd Cauſam agere videantur propriam, & arrogare ſibi iudicium in controuerſia, cuius cum ſuſtinerent partem non iura, non homines probi ſapienteſque concedunt eſſe iudices, aut teſtes; vt enim S. Greg. aduersùs Ioannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum vniuerſalis titulum per nefas, & intolerandam audaciam ſibi arrogantem, falſam ſuſpicionem vera proteſtatione diluens ait; Nunquid ego hac in re, piiſſime Domine, propriam Cauſam defendo? nunquid ſpecialem iniuriam vindico? & non magis Cauſam Omnipotentis Dei, & Cauſam vniuerſalis Eccleſiæ? Quis eſt iſte, qui contra ſtatuta Euangelica, contra Canonum decreta nouum ſibi vſurpare nomen præſumit &c.

l. 4. ep. c. 76. à S. Mauritium Imper.

Hæret huic reſponſioni Suarius l. 3. defenſ. fid. c. 16. confirmaturque ex eo quod vt Pontifices Petri ſucceſſores non ſunt pars, cum qua litigatur, ſed Iudices Cauſæ, ſeu Primatus Eccleſiæ, quem defendere tenentur, vt cæteros fidei articulos, per accidens autem & ſecundariò, quòd tractantur ſuum, ſicut doctus Imperator exercitus per ſe primò defendit Rempublicam, & Regnum; per accidens autem & ſecundariò ſe etiam defendit, qui pars etiam eſt, contra quam hoſtes manus conſerunt.

Suar.

Ad quod plures antiquorum Pontificum traditione acceperant ab ijs, qui cum Apoſtolis verſari fuerant, & edocti, vt fuere SS. Clemens, Anacletus, quos fuiſſe S. Petri

Dia.

„ Diaconos, teſtatur S Ignatius epiſt. 5. ad Trallianos. Quis credat ab ore Sanctiſsimorum Pontificum faculas manaſſe? aut viros plenos Spiritu Sancto, diuinæ gloriæ amatores, martyres, miraculorum operatores vno verbo ſanctiſsimos vſurpaſſe indebitam ſibi iuriſdictionem, & Romanæ Eccleſię aſſeruiſſe tãquam patrimonium à Chriſto relictum cuius nullæ extabant tabulæ, nulla certa traditio? apagè hanc amentiam, ac deliramenta ſtultorum.

S. R. E. Cardinalium Teſtimonia de Primatu Pontificum Romanorum.

CAPVT II.

1 *Bonauentura.*
2 *Caietanus.*
3 *Io. Card. Moronus.*
4 *Nicolaus Cuſanus.*
5 *Stanislaus Hoſius.*
6 *Card. Lotharingus.*
7 *Reginaldus Polus.*
8 *Card. Baronius.*
9 *Card. Bellarminus.*

PONTIFICIO haud longo proximus interuallo Cardinalitius gradus communi Catholicorum exiſtimatione, calculoque conceditur, vt meritò proinde primum in numeratione locum poſcant, qui ſecundi à Primo Maximo dignitate ſunt, procul tamen meritorum conſideratione, nè quis, ex ordine quo recenſentur, arbitretur vnum alteri præferri, ac digniorem cenſeri, qui

Pp prior

prior nominatur; numerare enim, non comparare inten-dimus. Ordior à S.Bonauent. doctrinâ cœleſti Cherubino, ac Serahpino Charitate.

S.Bonau. Card.

„ Hic in Breuiloq. p.7.c.12. ita loquitur. Plures ſunt Epi-„ ſcopi, pauciores Archiepiſcopi, pauciſſimi Patriarchæ, & „ vnus Pater Patrum, qui Papa meritò appellatur, tamquam „ vnus primus, & ſum̃us Pater Spiritualis omnium Patrum, „ imo omnium fidelium, & Hierarcha præcipuus, Sponſus „ vnicus, caput indiuiſum, Pontifex Summus, Chriſti Vi-„ carius, fons, & origo, regula cunctorum Principatuum Ec-„ cleſiaſticorum; à quo tamquam à ſummo deriuatur ordi-„ nata poteſtas, vſque ad infima Eccleſiæ membra ſecundũ „ quod exigit pręcellens Dignitas in Eccleſiaſtica Hierarchia.

Card. Caiet.

Sequitur Card. Caietanus, Proh quale quantumq; hoc caput ſapientiæ domicilium, in quo doctrinæ Angelicæ ſoliditas, & Seraphicæ ſubtilitas ſedem ponere gauiſæ ſunt? Hic in pręclaro de auctoritate Papę tractatu omnes ingenij intendit neruos, & fæliciter probauit quod operi premiſit „ initiũ in hęc verba. Papa habet ſupremã poteſtatem in Ec-„ cleſia Dei, fundaturq. ſuper inſtitutione Ieſu Chriſti Mat. „ 16.& Ioan. vlt. Saluator ſiquidem noſter Rex Regũ & Do-„ minus dominantium quamuis potuiſſet Chriſtianam Re-„ publicam in terris diuerſis modis regendam diſponere; „ voluit tamen & ſtatuit, vt non populare, non diuitum, nõ „ potentum, non Optimatum multorum, aut paucorum „ eſſet regimen; ſed vnius tantum promittens ſoli Petro „ Mat. 16. Tibi dabo claues &c. & idem ſoli promiſsionem „ exhibens, curam omnium ſuarum ouium committens Io. „ vlt. Paſce oues meas &c. Et mox Meritò inquit D. Thom. „ 4. cont. Gent. 76. Sic Saluator Noſter inſtituit; quia regi-„ men Eccleſię eſt optimè ordinatum, optimum autem re-„ gimen eſt vnius. Quod ex fine regiminis apparet; eſt enim „ finis Pax, quæ in vnitate conſiſtit, et conſtat, quòd melius „ eſt cauſa vnitatis, vnus, quàm multi, qui non niſi vt „ in vnum venientes eam cauſant &c. Nihil autem ſequen-

tibus

„ tibus capitibus omittit eorum, quæ veritatem hanc palma-
„ rem auctoritate Scripturæ, Conciliorum, Patrum, ac ra-
„ tionibus firmatam ſuadeant animis ingenuis; & à prauis
„ paſſionum liberis motibus indubitatam reddant.

Rationem ab vnitate petitam perſequens Gaſpar Contarenus lucidum Venetæ nobilitatis aſtrũ opuſculo de Poteſtate Pontificis cũ ex Ariſtotele, & ratione probaſſet multitudinem Principatus eſſe malam, quia inepta eſt ad continẽdam vnitatem multitudinis ſubditorum, id eſt pacem inter ſubditos, infert quòd cũ Eccleſia Chriſtiana ſit vna, ſicut eſt vna fides, vnum Baptiſma, vnum corpus fideliũ, indiget vno Principe, à quo contineatur à Chriſto Deo Gaſpar Contarenus.
„ Optimo, inquit, quemadmodum etiam vniuerſa rerum
„ natura, eſt tamen à ſumma illa bonitate inſtitutum, vt cui-
„ que rei pro eius natura prouideatur. Cum ergo hominũ
„ genus à ſenſu maximè pendeat, à ſenſibuſque hauriat &
„ diſciplinam, & inſtitutionem omnem, indiget homine,
„ quem ſentiat, gubernatore, & Principe. Et pergit pote-
„ ſtatem hanc diuinitùs Petro, & Succeſſoribus datam non
„ ab vllo hominum demonſtrare. Fides Petri, inquit, nititur
„ Chriſti oratione Luc. 22. quæ inefficax nulla ratione eſſe
„ poteſt. Quapropter cum Pontifex Romanus Petri ſucceſ-
„ ſor ſit, ius hoc declarandi, & diſcutiendi ea, quæ pertinent
„ ad fidei Chriſtianæ dogmata Romani Pontificis nullo ho-
minum conſenſu, ſed diuinitùs ei tributum eſt.

Ioannes Cardinalis Moronus in Conc. Trid. Legatus & Præſes in Oratione ibi habita ait. Card. Io. Moronus.
„ Vicarius Chriſti, cui
„ ab omnibus parendum, cui in Petro oues ſuas paſcen-
„ das, regendaſque Chriſtus commendauit.

Nicolaus Cuſanus Card. ep. 2. ad Bohemos de vſu communionis vocat Petri cathedram, & ſucceſſorum ſacratiſſi-
„ mam inexterminabilem, Apoſtolicam, quæ per continuas
„ ſucceſſiones in Petrum Principem continuatur, cui ſi quis adhæret, ſciat, ſe inquit, in Eccleſia exiſtere.

Stanislaus Hoſius Card. Epiſc. Varmienſis in Polonia Card. Hoſius.
lib.

lib. confeſſ. fid. Catholicę c. 28. poſt longam Eccleſiarum orbis terrarum enumerationem, quæ defecerunt vel à fide, vel à ſtatu etiam temporali ob perſecutiones infidelium, vel ob alias temporum, ac Regnorum mutationes, ſola, „ inquit, fuit, & eſt Eccleſia Romana, ad quam ſicut præclarè „ ſcribit Cyprianus, numquam acceſſum potuit habere perfi„ dia, quæ mille iam quingentis, & amplius annis ita eſt „ Catholica ſemper & Apoſtolica habita, nunquam vt vlla „ fuerit hæreſeos labe maculata &c.

Card. Lotharing. „ Card. Lotharingus Epiſcopus, & Dux Remen. Caroli Re„ gis Galliarum nomine ad Patres Concilij Tridentini, ita „ loquitur. Vniuerſalis Eccleſiæ Pontifex Maximus, cui poſt „ Deum par eſt, eſſe Regem ſubditum ſuper omnes in terris „ Eccleſias Primas, cuius Imperia nunquam detrectanda.

Regi-nald. Polo Card. Reginaldus Polus Card. l. 3. pro vnitate Eccleſiæ poſt commemoratas Eccleſiæ Romanæ laudes, ac priuilegia à Chriſto conceſſa, comparat illam arbori, quæ ex Chriſto, inquit, viuificum humorem trahens omnibus deinceps ramis eum diſpertit &c. ramos accipit pro Eccleſijs expãſis in orbe, Romanæ annexis, ac ſubiectis.

„ Et lib. de Summo Pontif. c. 8. Chriſti Vicarius, qui in „ Eccleſia gubernanda obtinet ſummam, ac præcipuam po„ teſtatem inter cæteros omnes Dei Miniſtros, ſeu Imperato„ res, ſeu Reges, aut quocumque alio nomine nuncupentur.

Card. Baron. Cæſar Baronius ter dignus purpurâ, quæ illum renitentem ambiuit, & tandem ad ſe traxit perinuitum, Cæſar ille ſacri Collegij decus immortale, ſui ſæculi miraculum, orbis prodigium, alumnus, & patronus, veritatis, cui poſthabuit Regum gratiam, Principum amicitiam, honorum commoda, vt nihil attingam eorum, quæ virtutes eius heroicas, vitæ ſanctitatem, eruditionis excellentiam commendant, & à R. D. P. Hieronymo Barnabeo Oratorij S. Philippi Nerij ſacerdote eleganter conſcripta ſunt, & pridem typis excuſa; ſiquidem mentio hic eximij Card. eatenus fit, vt teſtimonij, ac ſenſus illius de Romani

Pon-

Pontificis primatū appareat, quem aſſerere ingentium vo: luminum mole, ac numero conatu glorioſo contendit, vt minimè ſit opus ſingulare ab illis effatum promere, cum magna librorum pars elogijs ſcateat, & argumentis in conſpicuo veras hiſtorias ponentibus, ac falſarum narrationū officijs, mendaciiſque obfuſcatas purgantibus. Percurre florentes vbertate diuites Annalium campos, & paſſim incurres in titulorum gemmas, quibus claram, & cathedrā Pontificiam exornat, & ipſum Pontificem ſuper cedros Libani, & Cypreſſos Syon, hoc eſt ſuper excelſos Dignitatum Eccleſiaſticarum, & Sæcularium vertices extollit. Tales ſunt.

Pontifex Romanus.
Epiſcoporum omnium primus.
Omnibus præeſt Epiſcopis.
Iudex omnium Chriſtianorum.
Magiſter, ac Doctor totius populi Chriſtiani.
Caput omnium Eccleſiarum.
Clauiger regni cœleſti.
Epiſcopus vniuerſalis.
Arbiter Scriptorum omnium.
Pater Imperatorum.
Pater Patrum.
Patriarcharum Princeps.
Tenens Principatum in vniuerſum terrarum orbem.

His & ſimilia penè innumera pio Lectori obtulit eruditiſſimus P. Theophilus Raynaudus in ſua Corona aurea è diuite totius antiquitatis ſacræ profanęque penu deprompta, quæ ſummam litteratis, quin & Innocentio ipſi X. cui liber dicatus eſt, oblectationem attulere:

Card. Bellarminus de Roman. Pontif. l. 2. cap. 31. ijſdem inſignitum nominibus recitatis ex Baronio docet, & per integros quinque Libros Primatum in Eccleſia in S. Petri perſona, & ſucceſſoribus eius à Chriſto D. inſtitutum. Card. Bellar.

tam multiplici Conciliorum, Patrum, & aliorum Sapientum auctoritate, rationeque demonſtrat, vt cæci ſint, qui ad iubaris lucidiſſimi ſplendorem veritatis domicilium, ſedemque Romæ radiantem intueri nequeunt, aut nolunt. Talia ſunt Epitheta:

Pater Patrum.
Chriſtianorum Pontifex.
Summus Sacerdos.
Princeps Sacerdotum.
Vicarius Chriſti.
Caput corporis Eccleſiæ.
Fundamentum ædificij Eccleſię.
Paſtor ouilis Domini.
Paſtor & Doctor omnium fidelium.
Cuſtos vineæ Dei.
Sponſus Eccleſiæ.
Apoſtolicæ Sedis Præſul.
Epiſcopus vniuerſalis &c.

Id loci non impetro à me ipſo quin in lucernam hác ardentem, & lucentem mentis oculos tantiſper intendam. Bellarminum cum nomine benedictionis memini, qua Patriarcha Iacob filium impertiuit dicens: Nephtali ceruus emiſſus dans eloquia pulchritudinis. Quorum explanationem verborum varie ex hebræo contextu venantur interpretes, & valdè eruditè Cornel. à Lap. Iacobus Bonfreri, & alij, quorum non eſt vna verſio. Mihi arridet, quæ Bellarmino quadrat, vt Nepthali, ſiue Nephtali colluctátem denotet, ceruoque comparetur, cui cum ſerpentibus natiua diſcordia eſt, quique in apertum campum dimiſſus depoſito timore ſi cum hoſte pugnandum ſit, fortiter, ac velociter irruat, & vel in fugam vertat, vel ſi prælietur, cornuum armaturâ proſternat, ac proterat, aut certè ſi circumſeſſum ſe ab hoſtibus periclitari de vita videat, audacior factus animosè medias acies perrumpit, & vincit, euaditue, quaſi prædicta à Patriarcha fuerit pugna, ac victoria

ria aduerſus Siſaram à Barac. & Debora referenda: Fuit autem Barac dux exercitus Iſrael de tribu Nephtali.

En tibi nouus Nephtali, qui Cerui more contrà ſerpentina hęreſum genimina ſtylum exacuit; & in certamen aduerſus impios Nouatores deſcendens, inflixit vulnera nullo vnquam malagmate ſanabilia. In quo certamine non diuinam modò manū calamum eius regentem, licet admirari; ſed & ſuſpicere Prouidentiam, quæ ſicut naturæ vt ſuos peragat curſus, opportunas locis, temporibuſque vires ſuppeditat, ita & Eccleſiæ pro neceſſitate irruentium malorum ſuppetias ire conſueuit, ac ſubſidia congrua ſubminiſtrare.

Nulla Eccleſiæ calamitas funeſtior vnquam accidit, quam hæreſum colluuies, & vnitati eius diſſoluendæ malè nata diſſidia impiorum, & hæc nihilominus pati oportuit à ſuis vſque incunabulis, ac pacis & concordiæ parentem ab inquietis turbari filijs, atque terris ſchiſmatum concuti procellis; ſed quia à ſuperbiæ, & inſcitiæ radice germina iſthæc viperea ſemper pullulauere, ſuſcitare non deſtitit Deus Spiritus ſeruorum ſuorum, quos cœleſtibus repletos donis inferorum amentiæ, furorique oppoſuit Auernali, nè præualeret aduerſus benè fundatam ſupra firmam Petram. Teſtes ſunt vel ipſi Apoſtoli, qui naſcentibus cum Euangelio hæreſum hydris in ipſo exortu ſuffocandis attenti, veræ fidei fundamenta iecere, & quà prædicatione, quà verbo ſcripto, vt edocti à Spiritu Sancto ipſi fuerant, poſteros docuere. Teſtes Athanaſij, Baſilij, Damaſi, & alij, quos numeraſſe ſupra licuit viros ſapientiâ, ac ſanctitate conſpicuos, qui doctrinam ab Apoſtolis acceptam, vt ſartam tectam à tenebrarum filijs in ſuo ſplendore ſeruarent, ad ſanguinem vſque deſudarunt.

Quis glorioſis hiſce fidei defenſoribus, non accenſeat Bellarminum niſi qui in præclaris eius controuerſiarum voluminibus prorſus eſt peregrinus è Catholicis, aut hoſpes malus, & infidus ex acatholicis? Verùm iſti quod ver-

bis negant, factis probant; ſi tamen negant; nam eruditum haud mediocriter fatentur, & palmam illi inter ſuos ipſorum aduerſarios concedunt, qui plus ſapere videntur, & in eius euertendis argumentis genuinum irrito conatu frangunt.

Teſtimonia Patriarcharum Orientis.

CAPVT III.

1 S. *Ignatij M. Epiſc. Antiocheni.*
2 S. *Ignatij Epiſcop. Conſtantinopolitani.*
3 *Stephani Epiſcopi Hieroſolymitani.*
4 S. *Athanaſii Ep. Alexandr.*
5 S. *Ioannis Chryſoſt. Epiſcop. Conſtantinop.*
6 *Taraſii Epiſcop. Conſt.*
7 *Cyrilli Epiſcop. Alexand.*
8 *Aliorum tam veterum, quàm recentium.*

SI Romanum Pontificem caput Eccleſiæ vniuerſæ, ſeque illius membra Patriarchę fateantur, conſequens eſt, vt qui ab illis pendent Epiſcopi Principem ſuum agnoſcant, & reuereantur. Profero teſtimonia confeſſionis iſtiuſmodi non plurima, quibus abundant hiſtoriæ: ſed ex illis pauca, quibus vt potè Antiſtitum ſanctitate, & doctrinâ inſignium, fidem negare non ſit hominis ingenui, neque prudentis: & libens Orientalium caput ab alijs diſtinctum adſcribo, quoniam ab eorum nonnullis quà Imperatorum ibi degentium potentia ſuffultis; quà ſpiritu ambitionis impulſis lis grauior Primatui Romano intentata eſt, cui dirimendæ efficaciſſimum remedium eſt eiuſdem gentis Patriarcharum iudicium ſcri-

ſcripturæ auctoritati, & Apoſtolicæ traditioni innixum S.Ignatius Martyr Antiochenus Epiſcopus epiſtolam ad Romanos ab hac inſcriptione auſpicatur. S. Ignatius Martyr

„ Eccleſiæ ſanctificatæ & illuminatæ in voluntate Dei, „ quæ fecit omnia, quæ ſunt per fidē & dilectionem IESV „ Chriſti Dei, & Saluatoris Noſtri, quæ & præſidet in loco „ Regionis Romanorum, Deo dignæ, eminentiâ dignæ, memoriâ dignæ, beatitudine dignæ, laude dignæ, fundatæ in „ dilectione, & fide Chriſti paternum nomen habendi, ſpiritiferæ, quam & ſalutis &c. voces iſtæ. *Præſidet, eminentia, paternum nomen*, primatum indicant, & ideo abſtinuit ab ijs S.Ignatius in alijs Epiſtolis ad Trallianos, Philippenſes, Epheſinos &c. & licet ſit varietas aliqua accidentalis in lectione cōtextus, ædem tamen voces primatum indicantes apud omnes retineantur. Vide Boſium l. 18. c. 3. de ſignis, & Raynaud. in Onomaſt. l. E.

Accedat alter Ignatius Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſanctitate, & doctrinâ illuſtris, de quo Græci, Latinique feſtum diem recolunt 18. Octobris, & frequens eius eſt mentio in regiſtro Ioannis Octaui, & Nicolai I. Is in octaua Synodo Act. 3. ita Nicolaum affatur. S. Ign. Conſtã tinop. Episc.

„ Eorum vulnerum, atq. liuorum, qui in membris hominum conſiſtunt, multos medicos protulit ars, hanc quidem paſſionem alio accipiente, & alteram altero per experientiam amputante, & medicante: Eorum verò, quæ in membris ſunt Chriſti & D.Saluatoris omnium noſtrum capitis, & ſponſi catholicæ, atque Apoſtolicæ Eccleſiæ, vnum & ſingularem præcellentem, atque catholiciſſimum Medicum ipſe Princeps ſummus, & fortiſſimus ſermo & ordinator, & curator, & ſolus ex toto magiſter Dominus omnium produxit, videlicet tuam fraternitatem, & paternam almitatē, propter quæ dixit Petro magno, et Summo Apoſtolorum, Tu es Petrus, et ſuper hanc Petram ędificabo Eccleſiam meā, et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et itērum Tibi dabo claues regni cælorum, et quæcumque liga-

„ ueris ſuper terram, erunt ligata et in cœlis, et quod ſolue-
„ ris ſuper terram erit ſolutum, et in cœlis. Tales enim bea-
„ tas voces non ſecundùm quamdam vtique ſortem Apoſto-
„ lorum Principi ſolum circumſcripſit, et deſtinauit, ſed per
„ eum ad omnes, qui poſt illum ſecundum ipſum efficiendi
„ erant ſummi Paſtores, et diuiniſſimi, ſacrique Pontifices
„ ſenioris Romæ tranſmiſit.

Steph. Patriarcha Hieroſol.

Stephanus Patriarcha Hieroſolymitanus vnà cum Epiſcopis, et Populis Chriſtianis Palæſtinæ in epiſt. ad Martinum Papam vocat Apoſtolicam Sedem, vbi Orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt ſummam, et principalem Eccleſiam.

Felici Papę.

S. Athanaſius & vniuerſi Aegypti Thebaidorum, & Lybiorum Epiſcopi in ſancta Alexandrina Synodo conuocati.

Pater Beatiſſime.

QVIA ſemper anteceſſores noſtri & nos à Veſtra Apoſtolica Sancta Sede auxilium hauſimus, & noſtri vos curam habere cognouimus, præfa-
„ tam Apoſtolicam, & ſummam expetimus iuxta Canonum
„ decreta Sedem, vt inde auxilium capiamus, vnde præde-
„ ceſſores noſtri ordinationes & dogmata atque ſubleuatio-
„ nes cœperunt. Et mox. Canonibus quippe iubentibus
„ abſque Romano nos de maioribus cauſis nihil debere de-
„ cernere, Pontifice. Ideòque ad propoſitum currentes, &
„ ad brauium properantes Veſtræ Apoſtolicæ Sedis implora-
„ mus auxilium. Vide Eugubinum l. 2. de donat. Conſt. p.
„ 227. l. 2.

Eugub. de don. Conſt.

S. Ioan. Epiſc. Conſtã. tinop.

S. Ioannes Epiſcopus Conſtantinopolitanus in epiſtola Apologetica ad Conſtantinũ Papam, quam è VI. Synodo de Græco in Latinum vertit Franc. Turr. l. 1. de Eccleſia

c. 8.

c. 8. comparat Pontificem capiti; vndè vigor, motio, ſenſus in reliqua membra deriuatur, & concludit. Quia Vos
" caput ſacerdotij ſecundùm Chriſtum reputamus, meritò
" damus operam, vt à Vobis corpori Eccleſiæ noſtræ abluationem offenſionis, quam ex peſtifera animarum tyrannide excepit, feramus. Sanè quidem vos, vt capitis propriũ
" eſt, non deſpicietis nos, qui præter voluntatem noſtram
" in morbum incidimus, nec à Veſtra coniunctione alienabitis &c.

Taraſius Conſtantinopolitanus epiſt. ad Hadrianum Papam vocat oculum totius corporis oſtendentem rectam veritatis ſemitam. **Taraſius Conſtanti. nop.**

S. Cyrillus Alexandrinus in theſaur. libro, à cuius throno Apoſtolico Romanorum Pontificum noſtrum eſt quærere, quid credere debeamus, quoniam ipſius ſolius eſt reprehendere corrigere, ſtatuere, diſponere, ſoluere, et ligare loco illius, qui illum ædificauit, & nulli alij quod ſuum eſt plenum, ſed ipſi ſoli dedit, cui omnes iure diuino caput inclinant, & Primates mundi, tanquam ipſi Domino Noſtro IESV Chriſto obediunt. Item debemus nos, vt qui membra ſumus, capiti noſtro Romano Pontifici, & Apoſtolicæ Sedi adhærere. Quæ verba citantur à S. Thoma in opuſculo contra Græcos, & à Gennadio Scholario Græco in l. de Primatu Romani Pontificis, nam multi libri Theſauri periere, vt patet ex Synodo Act. 10. vbi nominatur liber 32. cum non extent niſi 14. vt Bellar. l. 2. de Rom. Pont. c. 15. **S. Cyril. Alexan.**

Acatius epiſt. ad Simplicium Papam 2. tom. conc. ſollicitudinem omniũ Eccleſiarum ſecundum Apoſtolum circumferentes nos indeſinenter hortamini quamuis ſpontè vigilantes, ac præcurrentes. **Acatius**

A Patribus Synodorum Africanæ Bizacenæ, Numidiæ, Mauritaniæ, & Proconſularis Prouinciæ ad Theodorum Papam, appellatur Pater Patrum, ſummus omnium Præ-

ſulum

ſulum Pontifex. Eumdem Patres Cypri Patrem Patrum, vniuerſalem Papam nominant.

Ioann. Iacobita. Ioannes Iacobita Alexandriæ, totius Ægypti, Lybiæ, Pẽtapoleos, & Occidentalis Africæ Patriarcha Eugenio IV. apud Ioannem Nauarchum in epiſt: Aſiatica ſcribens, ſacerdotij vocat Perfectionem, omniũ Eccleſiarum Apoſtolicum Paſtorem, ſacerdotum Principem, Peregrinantium, qui viam ſalutis oſtendat, Ducem, & languentium Medicum.

Theodoret. Aſiæ. Theodoretus Epiſcopus Aſiæ 800. Eccleſiarum Præſul in epiſt. ad Leonem Papam ſic loquitur. Ego Apoſtolicæ veſtrę ſedis expecto ſententiam, & ſupplico, & obſecro veſtram Sanctitatem, vt mihi opem ferat iuſtum veſtrũ & rectum appellanti iudicium, & iubeat ad vos accurrere, et oſtendere meam doctrinam veſtigia Apoſtolica ſequentem. Vide etiam epiſtolam ad Renatũ presbyterum Romanum de auctoritate hac agentem. Enumerat longam ſeriem aliorum Patriarcharum Orientalium, qui à ſchiſmate reſipiſcentes ad Pontificem Romanum accurrêre, et eius in Eccleſia primatum, ac auctoritatem ſumma cum reuerentia agnouerę. Bzouius de Pontific. Roman. cap. 17.

Gabriel Patr. Alexád. Nouiſsimis hiſce temporibus illuxit veritas antiquorum Patriarcharum Gabrieli Patriarchæ Alexandriæ Aegypti, ac Aethiopiæ, qui miſſa legatione ad Clementem VIII. Pontif. Romanum vocat eum initio Epiſtolæ Patrum Patrem, Caput, & Patriarcharum Principem, catholicum, et Apoſtolicum ſuper S. Petri Apoſtoli cathedra in regione Romana ſedentem &c. iubetque Legatis ſuis, vt illius pedes exoſculentur, illi obediant. Emittant profeſsionem catholicæ fidei, quæ omnia ab illis exactè præſtita, vt narrat Baron. tom. ſexto, in cuius fine attexit narrationem de hac Legatione facta anno 1594.

Elias Patr. Babylon. Hunc imitatus Elias Patriarcha Babylonis anno 1610. miſit

miſit ad Paulum V. Adam Archimandritam Monachorum Chaldæorum Archidiaconum Cameræ Patriarchalis cum fidei profeſſione, et epiſtola, cuius hæc eſt clauſula. Hoc opus Patri Adæ filio meo dilectiſſimo cubiculi mei Archidiacono tradidi; & ecce eum miſi, vt ante veſtigia pedum ſanctorum tuorum ex parte omnium Orientalium, & omne id quod dicit, & admittit Tua ſanctitas, receptum apud nos Orientales eſt &c. Quæ ex Archiuio Vaticano recitat Bzou. loc. cit. c. 17

Ioſephus Epiſcopus Conſtantinop. qui Concilio Florentino interfuit ſub mortis ſuæ tempus hæc ſcripta reliquit.

» Quoniam ad extremum vitæ meæ perueni, iccirco pro
» meo munere dilectis filijs benignitate Dei, meam ſenten-
» tiam his litteris palam facio. Nam quæ Domini
» Ieſu Chriſti Catholica, & Apoſtolica Eccleſia
» Romæ veteris ſentiat, ac celebret,
» omnia me quoq; ſentire, crede-
» req. profiteor, atque ipſis
» plurimum acquieſco.
» Boſi. l. 3. de ſign.
» cap. 4.

Scholaſticorum, & aliorum Doctorum de Romani Pontificis Primatu teſtimonia.

CAPVT IV.

1 *S. Auguſtini.*
2 *S. Thomæ.*
3 *Scoti.*
4 *Ferrarienſis.*
5 *Caietani, & aliorum Thomiſtarum.*
6 *Alex. Alenſis.*
7 *Io. Gerſoni.*
8 *Ruperti.*
9 *Bleſenſis.*
10 *Petri Damiani, Clunjacenſ. Caſſiodori, Vrvaldenſ.*
11 *Franciſci Suarez.*

NON eſt ad vos ſermo, ò Nouatores, quibus vel hoc nomine Theologia Scholaſtica diſplicet, quod non contenta auctoritate ex antiquitate ducta rationes inueſtigat ingenij acumine, quibus veſtras fabulationes confodit, & catholica dogmata confirmat, non Sophiſtarum, vt vos garritis, more, ſed ſolidæ Philoſophiæ fulta præſidio, quæ ancillæ honorariæ munere illi ſubſeruit.

Inter Scholaſticos Auguſtinum numero, ſiue quia Princeps eorum eſt, qui grauiſſimarũ ſcripturæ quæſtionũ tractationi formã quandam diſputandi illis familiarem indidit; ſiue quia nullus eſt Theologorum, qui non bene conſultum ſuæ ſententiæ exiſtimet, ſi eam Auguſtini auctoritate fulciat, & eâ munitam oſtendat.

Hic igitur tantus Pater etiam venerationi apud hoſtes fidei habitus, plurib. locis à Bellarm. l. 2. de Rom. Pontif. cap. 16. citatis de ipſo loquitur tamquā de primò Epiſcoporum, etiam quoad auctoritatem, & ius præcipiendi, ac regendi Eccleſiam epiſt. 162. in Romana Eccleſia ſemper Apoſtolicæ cathedræ viguit principatus, & in eadem ſupremū Iudicem agnoſcit Melchiadem in cauſa Cæciliani l. 2. de bap. contra Donatiſtas c. 1. In quo (ſcilicet S. Petro) Primatus Apoſtolorum tam excellenti gratia præeminet. Bel-larm.

Rem certam & claram S. Thomas Doctor Angelicus arbitratur opuſc. 1. de regim. Princ. c. 14. & opuſc. 3. cap. 10. cap. 17. & 18. Quibus factorum narratione principalis Sedis Romanæ videlicet, poteſtatem Regiam, ac Imperatoriæ ſuperiorem eſſe demonſtrat, quatuor vniuerſalium Conciliorum primorum, & conſequentium enumeratione Imperatorum erga Pontifices reuerentiam laudat, et ſubiectionem extollit. Rationem verò à priori petitā Chriſti Domini inſtitutione Mat. 16. et 18. & Ioan. 21. quā ſupra expendimus. Quod fuiſſe conuenientiſſimū docet l. 4. S.Th.
» cont. gen. c. 76. quia præſentiam, inquit, corporalem erat
» Eccleſiæ ſubtracturus, oportuit, vt alicui committeret, qui
» loco ſui vniuerſalis Eccleſiæ gereret curam. Hinc eſt, quòd Petro dicit ante aſcenſionem. *Paſce oues meas* Ioan. vlt. & ante Paſſionem, *Tu iterum conuerſus confirma fratres tuos*. Luc. 22. & ei ſoli promiſit. *Tibi dabo claues regni cælorum*, vt Io. 21. Luc. 22.
» oſtenderetur poteſtas clauium per eum ad alios deriuanda
» ad conſeruandam Eccleſiæ vnitatem. Non poteſt autem
» dici, quod etſi Petro hanc dignitatem dederit, per eum
» tamen ad alios non deriuauit. Manifeſtum eſt enim, quod
» Chriſtus Eccleſiam ſic inſtituit, vt eſſet vſque ad finem
» ſeculi duratura ſecundū illud Iſaiæ 9. *ſuper ſolium Dauid*, Iſa. 9.
» *et ſuper regnum eius ſedebit, vt confirmet illud, et corroboret*
» *in iudicio & iuſtitia amodo, et vſque in ſempiternum*. Et
» mox. Per hoc autem excluditur quorumdā præſumptuo-
» ſus error, qui ſe ſubducere nituntur ab obedientia & ſub-

iec-

„ iectione Petri, ſucceſſorem eius Romanum Pontificẽ vniuerſalis Eccleſiæ Paſtorem non recognoſcentes. Hactenus Doctor Angelicus hęrens explicationi verborum Chriſti Domini locis citatis, vt à Concilijs & Sanctis Patribus, in vero ac legitimo ſenſu abſque vlla detorſione interpretantibus intelliguntur.

Scotus. Scotus alterum Theologiæ Scholaſticæ luminare pluribus in locis ſupponit, quod erat certum apud fideles de Romani Pontificis Primatu; ideo in 4. ſent. diſt. 6. qu. 8. lit. B. *aſſerit illũ poſſe pœnam toti Eccleſiæ infligere, qui eſt caput Eccleſiæ, nempè Papam, non Epiſcopum ibid.* diſt. 15. q. 1. lit. D. *Solus Papa poteſt diſpenſare illum, qui Simoniacè ſuſcepit ordines, non autem Epiſcopus*, & diſt. 19. q. vn. lit. L. *Quilibet Chriſtianus tenetur obedire Papæ. Poteſt igitur Papa omnibus Chriſtianis præcepta imponere, ac proinde omnium Superior eſt cum iuriſdictione*, diſt. 25. q. p. lit. F. *Solus Papa poteſt excommunicare excommunicatione ſimpliciter & propriè dicta; quia ipſi ſubſunt omnes fideles, igitur omnibus fidelibus cum auctoritate præſidet.* Intellige independenter ab omni alio poteſt excommunicare, nam et Epiſcopi, et alij Prælati habẽt poteſtatem excommunicandi, ſed dependenter à Papa. ibid. diſt. 17. q. vnic. lit. E. *Si præceptum confeſſionis eſſet ab Eccleſia, Papa non teneretur ad illius obſeruationem*; quod effatum ſupponit Papam ſuperiorem eſſe toti Eccleſiæ, ac proindè nullum ius hanc habere in ipſum, ſicut nec vllus inferior ius habet in ſuperiorem.

Ferr. Ferrar. in 4. ſent. c. 8. cit. §. ex prędictis; poſtquam dixit ex S. Thoma, quod Sũmus Pontifex habet in Eccleſia apicem, et pręcellentiam poteſtatis. Manifeſtum, inquit, eſt, quòd
„ Chriſtus ipſe regimen ſuæ Eccleſiæ inſtituit, non autem
„ ipſa Eccleſia, aut populus Chriſtianus, & quòd in Eccleſia
„ Petrum ſuum Vicarium inſtituit, ſicut & ad ſacramenta
„ miniſtranda inſtituit miniſtros; vnde cum dixit Petro, Pa-
„ ſce oues meas, præmiſit interrogationem. Simon Ioannis
„ diligis me plus his? vt oſtenderet, ſe auctoritatem Petro

dare,

„ dare, vt diſtincto ab alijs diſcipulis præſentibus. Propter
„ quod exponens Chryſoſtomus prædicta verba ait: Præte-
„ riens alios Petro loquitur; Præpoſitus, loco mei eſto, & ca-
„ put fratrum tuorum.

Cum S. Thoma, Caietano, Ferrar. reliqui ſunt Thomiſtæ, præſertim S. Antoninus 3. part. tit. 22. ſummæ Theologiæ.

Alex. Alen. part. 4. q. 20. mem. 6. ar. 3. fin. voluit Deus Alex. Alenſ.
„ in Eccleſia quoſdam in alios plures habere poteſtatem, &
„ deinde in illos alios pauciores, & ſic ſemper quouſque per-
„ ueniretur ad vnum, ſcilicet Papam, qui & ſub Deo imme-
„ diatè eſt, ſecundum Eccleſ. 5. excelſo excelſior alius eſt.

Io. Gerſon p. 1. conſid. 8. et p. 4. ſerm. de vnitate & pace Græcorum. Caput ſecundũ à Chriſto, Pater noſter ſanctus Ioan. Gerſ.
„ vnus & ſolus Chriſti Ieſu Vicarius, cui omnes Principes, &
„ alij ſubiecti: Eccleſiæ ſupremus Monarcha.

„ Petrus Cellenſ. ep. 1. ad Alexandrum Papam. In grauiſ- Petr. Cellēſ.
„ ſimis quæſtionibus ſicut olim ad Moyſem, ſic nunc Pater
„ venerande ab omni Eccleſia Dei recurritur ad Beati Pe-
„ tri, et veſtram ſedem. Tam enim communiter commu-
„ nis imponitur vobis ſollicitudo omnium Eccleſiarum,
„ quam ſingulariter, & ſpecialiter Petro videtur dictum, &
„ tu conuerſus confirma fratres tuos.

„ Rupert. l. 1. oſſ. c. 22. Quæ beata Eccleſia Romana, quod
„ in fundamento ſuo Petram illam excepit, quam ſuo veri- Rupert.
„ tatis ore laudauit, et beneficauit tali ſtructura ſuper illam
„ ædificata eſt, vt contra omnes hæreſes perſtaret murus
„ inexpugnabilis, et quacumque mundi ex parte periclitata
„ fides ad illam confugit, mille clypeos ex ea, omnemque
„ armaturam fortium, qua ſe defenderet, pendentem, et præ-
„ paratam inuenit.

„ Petrus Bleſenſis epiſt. 68. Sicut eminentiam Apoſtolicæ Petr. Bleſ.
„ Sedis Magiſtram omnium Eccleſiarum profitemur; ſic ab
„ ipſâ conſilia in ambiguis, in anguſtijs ſolatia, reſponſa in
„ iudicijs expectamus.

Petrus Damiani opuſc. 23. cap. 1. Papa quia ſolus eſt omnium Eccleſiarum vniuerſalis Epiſcopus, cum luce priuatur, mors eius per ampla terrarũ regna diffunditur, & ſicut ſol quia ſolus lucet, ſi Ecclypſim forte ſuſtineat: præſto neceſſe eſt, vt tenebras totus vbique mundus incurrat; ſic Papa cum ex hac vita recedit, illico, quia vnus in mundo eſt, longinqua regnorum ſpatia mortis eius fama percurrit, & conſequens eſt, vt quos tam ſublimis ſingulariſque perſonæ caſus obturbat, propriæ quoque vocationis exitum tremefactis artibus expaueſcant.

Petr. Dam.

Petrus Cluniacen. ad Eugenium Pontif. pro Abbate Caſæ Dei ad ipſũ recurrente contra Arelatenſem Epiſcopum, à quo vexabatur. Ad iuſtitiam, inquit, recurrit, ad Patrẽ ab Hoſtibus fugit apud vos, qui Petri, imò qui illius vices in terris geritis, qui facit iudicium iniuriam patientibus, querelam tantam deponit.

Petr. Cluniac.

Caſſiod. l. 11. ep. 1. Ioannem Papam ſic alloquitur; Nolite in me tantũ reijcere ciuitatis illius curam, quæ potius veſtra laude ſecura eſt. Vos enim ſpeculatores chriſtiano populo præſidetis, vos patris nomine vniuerſa diligitis; Securitas ergo plebis ad veſtram reſpicit famam, cui diuinitus eſt commiſſa cuſtodia. Quapropter nos decet cuſtodire aliqua, ſed vos omnia. Paſcitis quidem ſpiritualiter commiſſum vobis gregem, tamen nec illa poteſtis negligere, quę corporis videntur ſubſtantiam continere &c.

Caſſiodor.

Thomas VVald. l. 2. de doct. c. 37. n. 5. Ipſe (Romanus Pontifex) primus Paſtor eſt, & Paſtor Paſtorum, ſucceſſor, & ſocius Piſcatoris, Ipſe vena maior militantis Eccleſiæ, Apotheca cœleſtium munerum, ciſterna ſupernorum imbrium, & primum receptaculum ſublimium gratiarum.

Thom. VVual.

Panormitanus in c. ſignificaſti vocat Eccleſiam Romanam caput aliarum Eccleſiarum, à qua Sedes Patriarchales procedunt.

Panor. de e. lect.

Neque verò tui obliuiſci decet Franciſce Suari cuius

futura

futura memoria eſt immortalis, cuius explicandis laudibus impares ſe profeſſi Illuſtriſs. ac Reuerendiſs. Eccleſiæ Præſules cōpendio prolixæ orationi pari elogio cōplecti ſatius duxere cum alterum noſtri temporis Auguſtinum vocauere. Quam ponderoſos continet hæc comparatio ſenſus? ſed aliò ſpectat oratio noſtra, quā ad immenſi pelagi huius ingreſſum, & laudatiſſimi viri laudationem. Numero duntaxat illum inter Auguſtini imitatores, quoniam ſicut ille contra hæreſes Arianorum, Manichæorum, Donatiſtarum, Pelagianorum pro catholicæ fidei veritate ſcriptis & concionibus pugnauit; ita Suarius venenis hæreticorū noſtri temporis oppoſuit antidota doctiſſimarum diſputationum. Et quia illi Satanæ inſtinctu, inſanoque furore neruos omnes intendunt, vt concuſſa Petra, ſuper quam fundaturum ſe dixerat Chriſtus Eccleſiam ſuam, totum, ſi poſſent, ædificium ſubuertant, oſtendit Suarius, vanos eſſe, irritoſque conatus, quod & prius Bellarminus effecerat, & arietare quidem poſſe, lapides aliquos dimouere è murorum Hieruſalem compage poſſe, in ruinam trahere prouincias poſſe, ſicut anteceſſores ipſorum, qui fera bella naſcenti indixere, & adultę ſubindè indicere non ceſſauere; ſed verbum Dei manet in æternum, & portę inferi non præualebunt aduerſus eam.

Itaque poſt editos in lucem commentarios de fide, ſpe, & charitate, ſcholaſticâ methodo, digeſtos tā Pontificis Maximi Pauli V. nutu impulſus, quàm zelo catholicæ religionis accenſus, in arenam deſcendit, vt alter Dauid miles priuatus aduerſus Goliath præcelſæ, videlicet maieſtatis Regem Angliæ, cuius Apologiam pro iuramento fidelitatis reſponſione ſolidiſſimâ confutauit, & in caput, quod ſuprà Petri primatū audet erigere, ceu limpidiſſimum torrentis lapidē de fundâ catholicæ veritatis, ac omnigenæ eruditionis tam validè intorſit, vt attriuerit, caputque vnum, & Principatum in Eccleſia à Chriſto D. inſtitutum demonſtrauit, cui fideles omnes etiam Reges veluti

vnius

vnius corporis membra ſint ſubditi. Inflictũ vulnus non Regi, quo cum moderatione planè chriſtianâ conflictum eſt, ſed Sathanæ hæreſum auctori; fautorique perfido, qui vt rabiem expleret ſuam, cum veritatis armis pugnare non valeret, mendacij flammis, vt liber in publico foro vorandus daretur, facilè ſectarijs in ſua ſchola enutritis ſuaſit, non aduertens triumphum ſe parare libro, & palmam pugnatori Pontificio erigere. Supra voracitatem ignis eſt Catholicæ incombuſtibilis fidei ſtabilitas, & rogus ardens vorare potens combuſtibilem foliorum materiam immortale illuſtrauit Suarij nomen. Quid glorioſius ſanguinem fundere pro Eccleſia optanti, quàm perſecutionem pro eâdem perpeti, & quam non licuit gladij ſuſtinere necem, in ingenij partubus tolerare iniuriá? ſplendeant tanquam ſydera in litteratorum cœlo numeroſa Suarij volumina, hoc profectò defenſionis fidei fulget, vt ſol prærogatiua ſortis ſingularis, quod publicæ combuſtionis cauſa, titulusque glorioſus fuit fidei Romanæ, i. catholicæ tutamentum.

Dices, quid ad hereticos, qui concilia omnia tam generalia, quàm prouincialia, & Patrum auctoritates, ac multò magis ſcholaſticorum flocci faciunt, probatio namque Romani Primatus ex hoc capite nihil ab illis obtinet, apud Catholicos non eſt neceſſaria, quia nullum relinquit dubitationi locum, cum ſit de fide, & firmis aliunde rationibus fulciatur?

Reſp. etiam ex hoc contemptu argumentũ validum ſumitur aſſerendi doctrinã Catholicam, cuius vnum caput eſt Pontificatus Romani in vniuerſam Eccleſiam principatus quem euertere conantur hæretici, & ideo eo reciſo totus contextus, & cõpaginatio myſtici corporis concidit, & omnis membrorum ſtructura diſſoluitur, non ſecus ac eruto fundamento tota ædificij deſtruitur machina, ruitque domus. Et quia ex hac ſubuerſione totus ordo hierarchicus ſubuertitur, & vniuerſa prorſus Reipublicæ chriſtianæ

forma turbatur, plurimi refert non ignorare qualis,quantæque ſit auctoritatis Innouator, & aſſeclę, vt ex notitia hac coniectura fiat quis nouæ molitionis ſpiritus auctor ſit, & inauditorum dogmatum inuentor; Si namque conſtet illa repugnare antiquitati, Concilijs,ſanctis Patribus, rationi, & auctorem habere virum improbum, cuius vita, doctrinaque ab Euangelij & Apoſtolicarum Epiſtolarum legibus diſſentanea ſint, quis adducatur, vt credat motorem, ac dictatorem habere Deum ſanctitatis fontem, & qui Sanctorum ſuorum pectora puriſſimâ ſapientiæ affudit vndâ, poſtmodum lutoſam inſipientiæ in ciſternas fœtidas, ac diſſipatas hæreticorum effuderit? Quod ſi impium eſt hoc cogitare, & illud erit dictu incredibile, Doctorem ab illo excitatum, & illuminatum ad Petram concutiendam, in qua fundata eſt Eccleſia; illud verò certum doctrinæ falſitate,& docentis improbitate coargui veritatem Primatus Petri,& Succeſſorum,cui oppugnandæ genuinum frangit Lutherus,& frangunt Sectarij claſſicum contra exercitum Domini Saluatoris inceſſanter canentes, vt mox conſtabit.

Impugnatio Sectariorum confirmatio eſt Primatus Romani Pontificatus.

CAPVT V.

1 *Lutherus fatetur ſe diſputaſſe cum Sathana de Miſſa ſacrificio, & illius argumentis victum.*
2 *Proinde ab eo didicit, & magiſtro eſt vſus, quod pudori eſt hæreticis.*
3 *Ait familiariter cum ſatana ſe egiſſe, cum illo ediſſe, dormiſſe.*
4 *Opinio fuit ex incubo conceptum, arreptitium &c.*
5 *Ex monacho ſacerdote votis obſtricto fit coniux monialis.*
6 *Corrumpit Scripturam ſacram, Concilia, auctoritates Patrum proculcat.*
7 *Abſurditas dogmatum illius.*
8 *In Sanctos Patres iniurius.*
9 *Reſponſio ad inſtantias hæreticorum.*
10 *Improbitas Doctoris parens mendaciorum, ac errorum eius.*

PRIMVS quidem diſcendi ardor eſt; Magiſtri auctoritas, vt S. Ambroſ. l. 2. de Virg. ſub initium: At non ſemper è docentis conditione rei, de qua diſſeritur, penditur veritas, aut falſitas minime ab eius opinione, locutioneue pendens; Sed vbi eius inueſtigatio ad mores pertinet, et ſtatuum mutationem in Republica ſecum periculosè trahit, plurimi refert ad animorum perſuaſionem, fidemque gignendam, Doctoris qualitas, quæ prima eſt apud diſcentes commendatio, aut contemptio. Cum igitur è multiplici auctoritate, ac ratione hactenus probauerimus Primatũ Romani Pontificis à Chriſto Domino inſtitutũ, & per B. Petrum Apoſtolum ad ſucceſſores de-

deriuatum eſſe, reliquum eſt vt ex oppugnantium nequitia oſtendamus veritatem pro antiquitate ſtare, Innouatores vel ex hoc inuitos illi ſuffragari quod in ſcitis, & dogmatibus innouandis magiſtrum primũ habuerint mendaciorum architectum ſatanam, & eius miniſtrum, ac præconem Lutherum; Non eo quidem animo, vt maledictis agamus, ſed vt ex immenſa maleficiorum meſſe, quam collegêre viri probi ipſo adhuc ſuperſtite, & plures ab eius obitu, paucula ſeligamus, quę pro rationibus ſeruiant inſtituto noſtro ad probandum ingenuis mentibus Primatum Romanum, & ad ſuſpicionem ſaltem ingenerandam; etiã eterodoxis falſitatis argumentorum, quæ ad illum impugnandum adducuntur, quæque ab orthodoxis, pro figmentis amaritudinis felle conſperſis reputantur.

Primò quidem minimè dubia narratio eſt, quam ipſe Lutherus conſtare mundo voluit, à ſatana ſe inſtructum ſyllogiſmis præualidis contra miſſæ ſacrificium, & adeo fortiter perſtrictum, vt manus dederit, & verendum cœlitibus ſacrificium, inferis autem vſquequaque infenſum Idolatriæ adſimilaret. Cuius confeſſionis ſuppuduit aliquos ex diſcipulis eius, & eſſe ab illo ſcriptam iuere inficias; Sed cum & tempus, & locus, & calcographi Vvitébergenſis, ac Ienenſis nomina reclamarent, Ionæ inſuper intimi amici Lutheri teſtificatio accederet, quod eam annuente ipſo auctore, de germanico in latinum vertiſſet ſtylum; Alij non adeò effrontes loco ioci, & velut fabulæ argumentũ exaratum finxere; quod fœtus infauſti parenté negare non auderent. Aſt neutrorum patrocinium, ne magis cordatis arrideret facti manifeſti ſerietas impediuit, & ab effugijs declinare ſe profitentes, ad extraneas contextui interpretationes confugêre, quos inter eſt Fridericus Balduinus Prædicans, quem libello de Magiſtro Lutheri impugnauit, Nicolaus Serarius, & ad oculum monſtrauit, conatus hominis in defendendo Luthero eſ-

ſe

Digitized by Google

ſe pueriles, & aduerſari menti eius volentis innoteſcere poſteritati ſe cum Diabolo diſputaſſe, eique ceſſiſſe, quod eſt ab eo didiciſſe.

Initium narrationis ex tomo 7. operum Lutheri anno 1557. Vvitembergæ impreſſo, & verbatim ab eodem Serario recitatur quàm fideliter in hunc modum ſe habet. Contigit me ſemel ſub mediam noctem ſubito expergefieri, vbi Satan mecum cœpit huiuſmodi diſputationem. Audi Luthere Doctor perdocte &c. pergitque quinque numerare argumenta à Diabolo propoſita cum reſponſionibus Lutheri, quas firmas eſſe faſſus. Miſſæ ſacrificium vti iubebat inſtructor impugnare aggreſſus eſt, non aduertens nefas eſſe cum Diabolo familiariter agere, aut dictis eius fidem præſtare, quæ plurimũ mendacia, vel ſophiſmata ſunt ad decipiendũ concinnata. Et quæ fuit iſta iũcta cũ impietate ſtultitia aures dare veteratori Satanę nõ iã transformanti ſe in Angelum lucis, vt ſecurius falleret pro bono habitus; ſed cum agnito pro Angelo tenebrarũ longos ſermones ſerere de grauiſſimis fidei myſterijs, ac tandem in naſſam hareſeos à piſcatore truculento immittendum ſe tradere, & paralogiſmos eius totius antiquitatis rationibus, ac auctoritatibus anteponere? An non hoc eſt magiſtrum veritatis, & fidei arcem deſerere, & nouũ Magiſtrum doloſum, mendacem, iniquum adſciſcere?

Luthe-rus.

Nequaquam reponit Hyperaſpiſtes, quia Lutherus non didicit à Satana, ſed à ſe meditata cũ eo contulit, atque ideo non eſt eo tanquam Magiſtro vſus, ſed collatore, cui accepta prius à Spiritu Sancto communicauit. Deinde totus ille Dialogiſmus, excitatio à ſomno, argumentatio ſpiritaliter facta ſunt, non ſenſibili, aut corporali in ſchemate.

Sed quomodo non didicit à Satana, cum quo acriter diſputaſſe fatetur, & tandem coactum vi argumentorũ in proponentis iuiſſe ſententiam? hoc profecto diſcere eſt docenti conſenſum dare, docens vero Magiſter eſt, &

diſcens diſcipulus, vſus eſt ergò magiſtro Satana Lutherus, & negare rem apertam eò quia nunquam hoc vocabulum Magiſtri tribuit Satanæ ineptire eſt, ſi cœtera tribuat, quæ propria ſunt Magiſtri munia. Et quid intereſt vocare Doctorem Lutheri Satanam, quia docuit illum, & non Magiſtrum, quia nunquam illum magiſtrum vocauit; ſi verè ab illo didiciſſe, & motum ſe argumentis indiſſolubilibus non diffitetur? illorum etenim argumentorum vim penetrauit, adiutore Diabolo, quæ per ſe antea minimè penetrabat. Præterquam quod excuſatione caret prolixa diſputatio cũ humani generis hoſte, quæ per ſacra iura vetita eſt, quemadmodum & voluntaria dubitatio de rebus fidei, & multò magis deliberata diſſenſio, quę totius diſputationis iſtius curſum terminauit, quocumq; demũ modo ſit peracta, ita vt inexcuſabilis ſit cũ Satana docente congreſſus, etiã ſi conferentiũ in morem horas integras triuiſſent, & nõ Magiſtri, ac diſcipuli vices obijſſet.

Cœterum non mentaliter, ſed corporali ſpecie adſtitiſſe Luthero Satanã contextus ipſe, ac narrationis methodus apertè demonſtrat, qua præſertim deſcribitur vox horrida, grandis, robuſta, horribiliter ſonans, quæ ſenſibili voce, non mentali conueniunt, & intelligi de granditate ſolâ materiæ, niſi per magnã catachreſim nequeunt, & neque per hanc, quod ibi profitetur pluſquam ſalis *modium* fruſtũue ſimul cum illo conſumpſiſſe: ſibi ſæpius condormire Diabolum, quàm ſuã Catharinam, quæ frequentis, ac diutinę conuerſationis ſigna ſunt, & quidẽ oris veri, ad os loquentis, quale ſibi formabat ſimulator ſpiritus incorporeus, vt audiri palam poſſet, & cum eo deãbulare, in eodem cubitare lectò, quæ cuncta narrantur in libro de Miſſa angulari.

Et non pudet vos huic Satanæ dilecto noui Prophetę alterius Eliæ, aut Præcurſoris Chriſti nomen, ac honorem deferre; & doctrinam eius vt Cœlo delapſam amplecti, tueri, venerari, quam gloriatur ipſe à Diabolo traditam

ſibi, declaratam, vi argumentorum pro vera ingeſtam.

Satan, inquis, ſolum approbauit, ac confirmauit quæ diuinus Spiritus prius reuelauerat. ſcilicet ea cura Diabolo eſt, vt dictata à Spiritu Sancto fideliter explanet, ac elucidet ſuis diſcipulis, aut Spiritui Sancto placere poteſt, vt rebellem Deo genium ſenſuum ſuorum interpretem adhibeat, & in Magiſterij conſortium adſciſcat Satanam ad illum erudiendum, qui Eccleſię Inſtituta ſanctiſsima, ſus, deque vertere meditetur. Non ergo conferebat ſolũ cum Diabolo à ſe prius meditata, ſed docilem ſe tanquã Magiſtro exhibebat à quo doceri, corrigique non ægrè patiebatur, imò & gloriabatur ab illo de charta deleta, quæ minùs aſperè ſcripſerat, vt planè conſtet obſecundaſſe illum furoris ſpiritui inſanienti, & contra Eccleſiam, contra Pontificem, contra Miſſæ ſacrificiũ debacchanti. Et hęc quidem certà rei confeſſione, cum ſint, veroſimilia reddunt, quæ incerto rumore in vulgus ſpargebantur, quod nimirum ex incubo conceptus fuerit, id matre eius publici balnei famulâ teſtante Matronæ Lypſiacę: quod arreptitius, vel ab adſiſtente extrinſecus Dæmone obſeſſus eſſet, vt è ſignis infauſtis oculorum aduertêre viri ſagaces, & ex maledicentia, ac obſcœnitate ſcriptorũ eius conìectare facilè poſsũt amatores honeſtatis, ac pacis ſubitarij lapſus memores, & clamoris. NON SVM, editi à miniſtrante ſacro in quo de Dæmonio ſurdo, & muto euangelium legebatur. Profecto commerciũ tàm frequens, ac familiare cum Diabolo ſ'diræ, ac nefandę genituræ argumentum eſt, & deteſtandæ delectabilitatis aduerſus prolem ſpuriam fatale vinculum. Maximilianus I. imperator anno 1518. Auguſtæ ſub prandium videre ſe dixit Pincernæ ſuo Dæmonẽ humeris adſtantis Lutheri inſidentem, & prædixit mala ab ipſo in Imperium inuehenda. refert Corn. à Lap. in cap. 4. epiſt. 1. ad Timoth. ex probatis hiſtoricis. Parcite ignominiæ veſtræ miſeri ſectarij, parcite Prophetę veſtri inconſideran-

tię.

tiæ non aduertentis, an ſana, ſalubriſque doctrina traderetur ab eo, qui Magiſtro Diabolo vſus eſt ad inſana impiaque documenta diſſeminanda, & diſciplinam catholicam euertendam; augerique vehementer ſuſpicio poteſt, quod vindictę, ac arrogantiæ æſtu, armis à ſuo præceptore mutuatis Romanũ principatum impeteret, à quo caſtigatum anathematum fulminibus ſuam contumaciam ægerrimè ferebat. Quod ſi dedecori huic nefaſtæ cõuerſationis cum damnato Paradiſi exule reddatur alterum vitę propudioſæ, & doctrinæ peſtilentis infamia, qua libros infecit, & ſeptentrionis maximam partem corrupit, quãtâ obſecro commiſeratione digna eſt eorum infelicitas, & cæcitas laudantium profanas vnius ſingularis viri nouitates, & imitantiũ facta à tota antiquitate, & à lege euangelica penitus abhorrentia, atq. vti ſcelera carnis fœditate, & conſcientiæ libertate horrida? Certè Eraſmus, qui tamem prodromus Lutheri fuit, in Epiſtola ad Goclenium non veretur eũ vocare ſceleratiſſimum, quem ſui ſectatorès ſancti nomine, proh nefas, audent inſignire. Alias vocat Oreſte inſaniorem, odio lymphatum, veratro purgandum, nullâ maledicentia ſatiabilem &c.

Obſtrinxerat ſe votis religioſis, Caſtitatis, Paupertatis, ac Obedientię, ad ſacerdotium promotus fuerat, & nihilominus tentatus à concupiſcentia, & abſtractus, non ſolùm illa frangere, exuere habitum, vxorem ducere ſanctimonialem, & ipſam Deo deuotam licitum ſibi aut putauit; aut finxit; ſed eò deuenit amentiæ, vt doceret palam, impia eſſe religioſa iſtiuſmodi vota, ac inualida, & omninò ſoluenda, vt laruam honeſtatis ſuæ turpitudini obtenderet, & inuenit fidem, ac aſſenſum multorum ſui ſimilium, quibus in Venerem procliuibus facilè fuit ſuadere quod optabant religionem commutare in coniugia, Mortificationi valedicere, voluptates ſectari, genio ac ventri indulgere; Atq. vt liberior facultas eſſet peccandi adeò frena laxauit impudicitiæ, vt rei vxoriæ (Verba ſunt eius) operam dare tam

cuique

Digitized by Google

cuique eſt neceſſarium, quàm edere, bibere, dormire &c. Ideòque ſi nolit vxor, veniat ancilla &c. Sic ille de vita coniug. & de Matrim. Permittit Leuiro cum cognata concũbere viuente marito fratre carente prole. At per Decalogũ iſtiuſmodi vetatur licentia, & nequitia Præcepti, non concupiſces, obſeruantiam reſpondit eſſe impoſſibilem: in quo & Deo irrogatur iniuria tanquam impoſſibilia tyrannicè iubenti, & pœnas nihilominus ſtatuenti tranſgreſſoribus, & homini ad peccandum neceſſitas imponitur, cũ tamen aliundè peccata à ſummâ, ac æternâ bonitate prohibeantur. Et hunc ego excitatum à Deo exiſtimem, qui Verbi Dei prędicatione nunquam aliàs benè intellecti Germaniam illuminet, qui ſacram ſcripturam peruertit ac abutitur ad obſcœnas voluptates honeſtatis velamine palliandas?

Percurre annales veterum, lege hiſtorias ſacras, ac profanas, & nullum inuenies eorum, qui ſapientiâ, ac ſanctitate claruerunt cui non fuerit in amoribus caſtimonia; qui ad eam Chriſti fideles non ſit cohortatus, qui laudibus & Encomijs in Cœlum vſque illam extulerit, tanquã rem arduam quidem naturæ viribus, ſed gratiæ munere comparabilem, & comparatam à multis, qui eidem cooperari à Domino IESV Chriſto didicère, ac diſcunt in dies. Neque hoc nouum inuentum eius tęmporis eſt quo Eccleſiã declinaſſe à primœua inſtitutione blaterant; Sed ſæculis illis coæuum, quibus incorruptam fatentur, vt notum eſt legenti Tertullianum lib. de velandis virgin. & l. 7. ad vxorem: Ambroſ. de Inſtitut. Virg. Tract. ad Virg. Deuot. de veland. ab epiſcopo conſecrandiſque Virg: Hieron. l. 1. aduerſus Iouin. vbi apertè Virgines, quæ poſt conſecrationem nupſerint, non tam adulteræ ſunt, quàm inceſtæ. Ad idem ſunt Baſilius, Nazianzenus, Chryſ. & quotquot in Oriente, & Occidente floruere Patres. Age verò, quam manifeſtè ſuadet à Dæmone illo ſuo domeſtico fuiſſe deluſum; & ſi non arreptitium, ſaltem abreptum irreuerentia in ſacros ſcri-

ſcripturæ libros, quorum pleroſque è recepto ab Eccleſia catalogo expungit, alios additione, detractione, erronea interpretatione corrumpit; Concilia etiam prima tamquã erratica furfuribus, ac titionibus comparat: ſanctos Patres & Eccleſiæ Doctores ne pili quidem facere iactat, imò & hæreticos nominat, Imperatores, Reges, Principes ait eſſe, vt plurimum moriones, vel deterrimos nebulones, ſtolidos, fatuos, inſanos, Turcam decies bis eſſe meliorem, & prudentiorem, ſed potiſſimum in Romanum Pontificem virus euomit, quem cum ſuis Miniſtris Cardinalibus, Epiſcopis iniurijs, ac maledictis onuſtos è viuentium numero vult abolitos, (Peſtis eram viuens, moriens tua mors ero Papa) dixit in Epitaphio à ſe conſcripto.

Sed quid ſi nec à blaſphemijs in beatos Cœli ciues, imò nec in Virginem Deiparam virulentum temperat calamũ? ſiquidem non ſolùm omnem intercedendi apud Deum gratiã ab ipſa abdicat, ſed parem in meritis cuilibet Chriſtianorum facit, imò & maculas in immaculatã, & ſole puriore notat, eamque in fide nutaſſe non veretur impudens aſſerere. Colligere libuit viris ſtudioſis è profana librorũ eius ſylua veteris præſertim impreſſionis non periodos modo, ſed & tractationes blaſphemijs ſcatentes, eaſque verbatim, vt in textu iacent retulere fideliter, ne quis eorum, quibus interdicta eſt peſtifera lectio, exiſtimaret imponi loquaciſſimo ganeoni, quod chartas inuentis tam abſonis à pietate, & à ratione repleuerit, quæ venire in mentem homini non niſi Satanâ dictatore excipienti, aut furenti nunquam exiſtimaſſent, libet paucula libare, è quibus coniectura de reliquis fiat, vt probet in vniuerſum Concilia nec eſſe neceſſaria, nec obligare poſſe ad obediendum, nec ab erroribus eſſe immunia. Incipit à Hieroſolimitano ab Apoſtolis coacto, in quo decreuere abſtinendum eſſe à ſuffocato, & ſanguine. Cui legi parere non teneri Chriſtianos docet, alioqui abſtinendum eſſet nobis capreis, le-

Digitized by Google

poribus, turdis farciminibus, cæteriſque edulijs, quæ non ſolùm pipere, ſed & ſanguine tinguntur; non aduertens eam legem latam ab Apoſtolis ad tempus, & ceſſaturam ceſſante periculo offenſionis inter Gentiles & Iudæos recens conuerſos, quibus horrori erant illa eſculenta.

De Nicæno Primo præcipiente continentiam ſacris ordinibus initiatis. Hic prorſus, inquit, non intelligo Sanctum Spiritum in hoc Concilio, ſi illi pro idoneis non ſunt reputati in Miniſterio Eccleſiaſtico, qui ſeipſos caſtrant ad vitanda libidinum incendia; & rurſus illi etiam non ſint idonei, qui ad euincendos ſtimulos, habent, aut ducunt vxorem &c. Et rurſus. An verò nihil eſt negotij Spiritui Sancto in Concilijs, quàm vt impoſſibilibus, periculoſis, nō neceſſarijs legibus ſuos miniſtros obſtringat? &c. Ideo concludit; Hi omnes articuli, fœnum, ſtramen, lignum, ſtipulæ fuerunt. Et tamen hoc Concilium in ſūma ſemper veneratione fuit apud Orientales, et Occidentales Eccleſias, Cui Magnus Conſtantinus Imperator honoré, vt cœtui diuinitùs coacto deferre gloriæ duxit; quod S. Syluester cogendum curauit, direxit, approbauit; cui Sāctus Gregorius Papa, ſicut et tribus alijs conſequentibus, non ſecus, ac quatuor Euangelijs ceruices inclinauit. Omnia hæc nihili facit Lutherus, perinde omnem illis auctoritatem abrogat cum ait; Via nobis facta eſt eneruandi auctoritatem omnium conciliorum, et liberè contradicendi eorum geſtis, et iudicandi eorum decreta, et confidenter confitetur, quicquid verum videtur, ſiue probatum, ſiue improbatum fuerit à quocumque Concilio. Habemus abſque omni controuerſia ius de doctrinis cognoſcendi, et iudicandi, ſeu probandi eſſe penes nos non penes Cōcilia, Pontifices, et Paſtores &c. Et ne quid inſaniæ comparationi deſit. Maius, ait, lumen accedit doctrinæ Chriſtianæ ex catechiſmo puerili, quàm ex omnibus Concilijs &c. Ita puer optimè catechiſmum callens doctior erit trecen-

tis octodecim Patribus Nicæni, & ſexcentis Chalcedonenſis, vel vtriſque coniunctim. O' inſaniam inſaniſſimam.

De Patribus in vniuerſum, Nullius auctoritate ſe cogi velle, illorum auctoritatem ſus, deque faciendam: Nihil ſe curare ſi mille Auguſtini, mille Cypriani contra ſe ſtarent, Omnia Concilia erraſse, & ſe vnum verum Euangelij ſenſum penetraſſe, ac prædicaſſe. L. de ſeru. arb. L. ad Reg. Angliæ.

In particulari de S.Dionyſio Pauli Apoſtoli diſcipulo nihil habere ſolidæ eruditionis ſomnijs ſimillima eſſe illius ſcripta.

De S.Baſilio. Totus eſt in Monachis, ne pilo quidem illum redimerem. De capt. Babyl.

De S. Hieron. Inter Eccleſiæ Doctores numerari non debet, nam fuit hæreticus &c. Homo nullius iudicij, neq; diligentiæ. Quid carnalius, imò quid magis impium, ſacrilegum, & blaſphemum dici poteſt, quàm id quod ſcribit, Virginitas Cœlum, coniugium terram implet? & concludit quin te Hieronyme conculcamus cum tua Bethleem cucullа, & deſerto. Quid tibi videtur lector; qui peregrinus in Hieronymo non es? An non hoc idem eſt ac ſi quis inſaniendo dicat, ſol aſtrum eſt nullius lucis, neq; virtutis in inferiorem mundum. Quid ſole tenebroſius, quid magis noxium terris. Nimirùm apparet quid in homine vſque ad miraculum erudito, ſancto, accurato diſpliceret Luthero, pudicitia, virginitas, ieiunia, ſolitudo, habitus monachi, Oratio, & cætera, quæ odiſſe à Magiſtro ſuo didicit, & in ore Chriſtiani blaſphemiæ ſunt, & conuicia abſurdiſſima ſcurrarum maledicta, luporum vociferantium vlulatus. In colloq.con cion. c. de Patrib.

Gregorium deceptum dicit à Diabolo, Chryſoſtomum loquaculum vocat, Auguſtinum, Ambroſium, & reliquos Patres flocci facit, ſuâ doctrinam ſuper illos, imò & ſuper Angelos extollit, hactenus in tenebris fuiſſe mundum verâ euangelij intelligentiâ caruiſſe, ſe modo miſſum, vt lucem

afferret, conſcientias ſerenaret ſupra mille Auguſtinos, ſupra mille Ambroſios &c.

Tanta profectò proteruia, & conatus impudens, Diaboli per ſuum filium, diſcipulum, amanuenſem buccinatorem Lutherum, argumentum veritatis eſt Romani Principatus à Deo cæteris præpoſiti, quod mendacij fabricatores in illius impugnatione tantopere deſudent, & hinc falſitate, inde temeritate euertere totis viribus contendant. Quæ enim maior temeritas excogitetur, quàm ſi vnius priuati viri, etiamſi non nequam nouitates, multorum millium, in Concilijs, & extra Concilia floruere doctiſſimi, & ſanctiſſimi homines, auctoritati anteponantur? ſi dicatur tota Eccleſia, quæ ſponſa eſt Chriſti, pluſquam per mille ſæcula derelicta à Deo, qui nec Synagogam quidem dereliquit donec venit, qui mittendus erat promiſſus in lege Meſſias?

At promiſſus etiam erat vnus quiſpiam. qui errores Conciliorum, Patrum, Eccleſiæ ſeductæ emendaret ad Verbi Dei normam à qua deflexerat, & hunc fuiſſe Martinum Lutherum declarauit euentus propagationis fælicisſimę ſuę doctrinæ, & populorum ſequela.

Nugæ nugarum. Ecquod ſignum Miſſionis huius? nō ordinariæ, quia monachus priuatus à nullo ſuperiore miſſus eſt. Non extraordinariæ à Deo ſolo, quia ipſe fatetur ſe diſcipulum, & familiarem Satanæ. Vota ſoluit religioſa, & eidem adſtrictam ſanctimonialem Catharinam de Bore ſibi copulat ſacrilego matrimonio, atq. vt honeſtatis pallio ſacrilegium contegat ſpuria diſſertatione illicita eſſe impia, ſoluenda docere conatur; totam diſciplinam Eccleſiaſticam fus, deque vertit, ieiunia, ritus ſacros; vſum ſacramentorum abolet; bona opera inutilia ad vitam æternam; imò omnia eſſe peccata clamitat; fidem ſolam ſufficere ad iuſtificationem, & ſalutem è vitiatis à ſe ſcripturæ teſtimonijs perſuadere conatur ſuis, atque ita fræna laxat

cu-

cupiditati, ac intemperantiæ, vt neceſſitate ad illam genus humanum adigat; Principibus, ac Superioribus prophanis, & Eccleſiaſticis ferendi leges facultatem adimit; ſubditos ab earum liberat obſeruatione, & cum diuinis tantũ præceptis adſtrictos prædicet, ab ijs etiam ſtultiſſimè liberos facere non aduertit; ſacros canones quibus benè viuendi, regendique traduntur regulæ phananticus hic depilator flammis cremandos tradit.

Et miraculis quidem Deus probare ſemper alias conſueuit ſuorũ Prophetarum Miſſiones ad illuſtria, & inaudita facinora deſtinatas, ne temerè ad credendũ populi inducerentur, vt in Moyſe, & Elia compertum eſt, & in lege Euangelica fundatoribus religionum conceſſum non ignoramus; imò ipſe Dei filius prædicationem ſuam, & Apoſtolorum ſuorum innumeris confirmauit miraculis; huius autem Pſeudo prophetæ, quodnam miraculum proferatur? niſi fortè quod immania pocula ſæpiùs expeditè exhauſit, quorum ne dimidiam quidem partem Isl ebius combibo, cæteroqui in ijs concertationibus pugil non ſegnis, ſemel exhaurire poterat, vt in colloquijs ſympoſiacis refertur.

Maius fortaſſe reputandũ quod ſubſannat Eraſmus in Epiſtola ad Montinũ hiſce verbis. Lutherus quod felix, fauſtumq. ſit, depoſito Philoſophi pallio duxit vxorem &c. Atq. vt ſcias auſpicatas fuiſſe nuptias pauculis diebus poſt decantatũ hymenœum, noua nupta peperit &c. nimirũ bona hæc monialis vna ex nouem quas Leonardus Choppe è monaſterio Ninicenſi abſtractas Vvitembergam deduxerat, quàm caſtè viueret inter ſtudioſos Academiæ vrbis illius declarauit partus ante matrimonium conceptus, & poſt illud ſtatim in lucem editus, duplici ſacrilegij, & mæchiæ notâ inuſtus. Illa verò magna prodigia Auctorem fuiſſe Sectę quæ in centum fermè claſſes pullulauit, inter ſe diſſidentes, & à ſuo Magiſtro in fidei eſſentialibus: initium & occaſionem fuiſſe bellorum Germaniæ prouincias deuaſtantium, eoq. commodum creaſſe Turcarum Imperatori

vt Hungariam vexaret, & in Auſtriam vſque penetraret: Hæc ſunt veſtri Lutheri miracula, & facta portentoſa ad quæ priuati hominis potentia non pertingit. Ita eſt; niſi Dei permiſſu Inferorum princeps mille nocendi modis addat vires, & per Chriſti perduelles præſtet, quod ipſi per ſe præſtare non valent.

Reſpondent primò, miraculis non opus eſſe vbi fides propagata eſt, & Euangelium prædicatum.

Aſt teſte te per mille, & amplius annos non fuit fides, ſed Idololatria orbem occupatum tenuit, neque Euangelium intellectum priuſquam à Luthero verus, germanuſque ſenſus depromeretur, Igitur ad inducendam nouam religionem, & Rempublicam Chriſtianam reducendam ad eum ſtatum, in quo à Chriſto poſita fuerat; oportebat miraculis confirmari tam grandem immutationem Eccleſiæ vniuerſę vſui, conciliorum decretis, Patrum doctrinæ repugnantem.

Deinde maius miraculum, inquis, non requirendum, quàm tam multorum populorum conſenſum, qui pronis animis in ſententias iuere Lutheri, & Principum placita, qui illis ſtabiliendis, diſſeminandiſque opem attulere.

Non maioris ponderis hæc reſponſio eſt, quàm quod Lucifer Angelorum Myriadas in ſuam ſententiam, & ruinam traxerit, aut quod Mehemet medium propè orbem ſuâ ſuperſtitione imbuerit, neque quod Arius Orientis, ac Occidentis maximam partem ſuæ veneno hæreſis infecerit, & quidem adeo potentes, vt Imperatores, Reges, & quod deterius eſt, Epiſcopos innumeros dementauerit. Et iſte quidem de altiſſimo Myſterio ſapere geſtiens pluſquã oportet ſapere nobili deliramento iuxtà, ac impio delirauit, & vinculis velut aureis, & in ſpeciem ſpecioſis in ſuam hæreſim traxit ingenia ſublimium rerum contemplationi intenta, at quintus iſte Euangeliſta, quàm craſſis, quàmq. ſordidis funibus ſagenam ſuam contexuit, & in turbidum concupiſcentiæ æſtubus fretum immiſſum ad littus plenũ

pi-

piſcibus ope Satanæ congregatis attraxit. Nimirùm factâ libertate indulgendi ſenſibus ad ſatietatem procliuem, in voluptates humanitatē facilè fuit hac eſca allicere, ac etiā Eccleſiaſticis ignauiâ id temporibus torpentibus perſuadere coniugia, ordines ſacros, ac vota peſſundare, Principes verò theſaurorum auidos ampliſſimorum patrimoniorum ſpe ad Eccleſiarum bona inuadenda concitare, integrarum Vrbium, ac Prouinciarum populares libertatis conſcientiæ dulcedine, & primatum exemplo à ſtricta Euangelicæ diſciplinæ inſtitutione, ad vitæ laxitatem ieiuniorum neſciā, ciborum abſtinentiæ inimicā, à corporis caſtigatione abhorrentem abſtrahere: Et ecce vineam Domini à ſingulari ferro deuaſtatam, nec niſi diuini miraculi adiutorio reſtaurandam? Etenim ad priora parentum, qui defecere in principio mala prauarum opinionum acceſsit nepotum educatio odio aduerſus Catholicos imbuta ſecum probationem trahit doctrinæ à maioribus traditæ, & obſtinatam ad illam retinendam, tuendamque voluntatem, quæ ſolâ Dei gratiâ mentem illuminante, & cor tangente poteſt immutari.

Parui, inquies, mea intereſt albus, vel ater Lutherus fuerit, Verbo Dei, quod ipſe prædicauit, vt firmæ columnæ innitor, non hominum dictis, quæ arundini vento agitatæ comparo.

Imò verò in propoſita quæſtione plurimi intereſſe viri probitatem, vel improbitatem nemo Sapiens non intelligit, qui ad ſummi Numinis Sanctitatem, & prouidentiam mentem erigat, & quid eū deceat, aut dedeceat ritè perpendat; Cum enim reformatio Eccleſiæ, hoc eſt eius à prima inſtitutione in alienam penitus diuerſam, negotiū ſit inter omnia, quæ contingere in orbe terrarum poſſint, maximū, quis dubitet indecens eſſe ad eam aſſumi hominem inquinatum vitijs, & qui diuturnā familiaritate vtatur Diaboli, diu noctuque cum illo ſua ſenſa conferat, diſputet, doceri gaudeat? qui ne pilum quidem mortificationis in ſuo

corpore ferat, ſed potius vt ſus in volutabro concupiſcentiæ demerſus carnis voluptatibus ſe mancipet? qui refractis pudoris, & timoris Domini vinculis Sanctimonialem Monachus, ſacerdos, in conſortium ſuæ libidinis abducat? qui conciliorum Sanctiſſimas Sanctiones flocci pendat? qui Patrum auctoritates irrideat? qui Eccleſiaſticam hierarchiam, ritus ſacros, Sacramenta à Chriſto inſtituta ab Eccleſia ſemper in vſu retenta velit abolita? qui ſcripturę ſenſa ad ſua deprauata dogmata detorqueat? qui ſe mille Auguſtinis, Ambroſijs, Hieronymis, imò & Angelis anteponat? qui ſe meritis Sanctiſſimæ Dei Genitrici ęquiparet, nec vlla abiectiſſima ancilla ſuperiorem in ijs agnoſcat, qui arctã ad vitã viã à Chriſto prædicatam, libertate carnis ſuo exemplo, & inſana doctrina dilatare tentauerit? hunc pro propheta, hunc pro Elia à Deo miſſo, qui micam ſalis habet in cerebro exiſtimare poterit, & non potius Antichriſti prodromum, vel damnatum Spiritum vinculis inferorum Dei permiſſione ſolutum ad vindictam malefactorum, qui obſeruantiæ mandatorum Dei obliti profundo negligentię letargo preſſi commodum fecere inimico humani generis ſeminandi zizania in agro domini, quæ paulatim creſcentia pro vero frumento ſunt habita, haud abſq; magna ſapientum admiratione, quibus viſa eſt non minus ſtulta veneratio, qua Lutherum tanquam prophetam, & reformatorem colunt Nouatores, quàm Aegyptiorum illorum, quibus hortenſia olera tanquam numina in honore habebantur. Et quia vt Auguſtinus loquitur, maluit diuina bonitas ex malis bona colligere, quàm nulla omnino mala permittere, hos etiã fructus ex funeſtiſſimis hęreſũ ſæculi pręſentis cladibus in Eccleſiam decerpſit quòd fideles in fide confirmantur, cum ex multiplici abſurdorum copia, quibus redundãt, tum verò ex hoc potiſſimum quod experimento conſtat illas ex ſuperbia originem trahere, & ex inobedientia erga Romanum Pontificem, à cuius directione ſe ſubtrahunt, quod eâ ſaluâ, & incolumi ruere ne-

ceſſe

ceſſe ſit ſchiſmata, quæ Chriſti tunicam deſcindunt,& vnitatem ac pacem inter fideles conſeruari,cuius vnitatis vinculum iniquiſſimè ferens diſcordiarum amator Satan per ſuos aſſeclas Nouatores diſſolui enixiſſimè ſatagit, ideoque Eccleſiæ Principatum in Petro, & Succeſſoribus fundatum, vt euertat in primis adeo curis habet. Quod profectò non leue argumentũ eſt inſtitutionis à Chriſto inchoatæ, & per varias hoſtium oppugnationes conſeruatæ ad vſque Iudicij diem conſeruandæ iuxta veritatis infallibilis promiſſionem. *Et Portæ inferi non praualebunt aduerſus eam*. Quas inter Portas numeranda Lutheri rabies, à Tartareo inflammata magiſtro, ſi propter odium in Eccleſiam, & caput eius Chriſti Vicarium in ſectarios diffuſum, Caluinianos potiſſimum Zuinglianos, Anabaptiſtas, Puritanos, Proteſtantes, quorum plerique licet Lutheri nõmen vel non magni faciant, vel erubeſcant; omnes tamen corui huius ex ouis excluſi, ad Petram, ſupra quam ædificata Eccleſia eſt concutiendam malleis falſitatis, & iniquitatis connituntur.

Ex manifeſta Antitheſi, Primatus Romani veritas infertur manifeſtè.

CAPVT VI.

1 *Excitauit S. Ignatium Loyolam pro Primatu Petri pugnantem aduerſus Lutherum illum impugnantem.*
2 *Antitheſeis vita vtriuſq. argumentum ſunt validum pro Primatu.*
3 *Ignatij conuerſio à ſaculi vanitate ad ſeruitutem Dei, Lutheri à religioſo ſtatu ad ſecularem libertatem, & ſacrilegam impuritatem.*
4 *Illius ſermo & ſcripta plane diuina, iſtius obſcanitate colloquia & libri ſcatent.*
5 *Ille in antiqua fide Eccleſia conſeruanda, ac propaganda totus eſt, hic in ea deſtruenda ſeipſum conſumit.*
6 *Illum viuentem, ac mortuum Deus miraculis decorat; huic Satan opitulatur ad inſolita, & peſſima facinora molienda.*

SI cęcus iudicare de coloribus poſſet, obijcerem oculis eius binas imagines, candidam alteram inter aurea ornamenta fulgidam; tetram alteram fuligine, & carbone obfuſcatam, vt contraria iuxta poſita magis elucerent. Sed negotium nobis cum ijs eſt, qui ſe illuminatos iactant, & re vera peius cæcutientibus habent, quia felle amaritudinis aduerſus Romanum Pontificem affuſa contorquent lumina, & dicunt malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum, vt conqueritur Iſa. c. 5. & quoniam væ in ipſos à Propheta intortum, in nos retorquent ad Iudicem prouoco, neutrius partis virum, at ingenuum, iudicio ac prudentiâ pollentem, qui au-

auditis litigantium rationibus à quibus ſtet veritas, diſcernat, & pro illa ſententiam ferat.

Vidit præteritū ſæculum bellatores binos, ac duces ſtrenuos inſtructis agminibus inter ſe dimicantes; alterum de caſtris Iſrael in funda, & perâ ſolidæ virtutis more Dauidico; alterum in haſta, & clypeo, & gladio Verbi Dei detorto, ac æruginoſo contra Dauidem diſtricto caſtris Iſrael exprobrantē, vti recentē Goliath. Hunc Martinum Lutherum puta, qui cane peius et angue Pontificatum odit, ac rodit, & omni conatu atque conuicijs ad rabiem vſque contendit, vt demoliretur, ac penitus euerteret. Alter fuit S. Ignatius de Loyola, qui pro Pontificatu ſtetit, & quod nullus fundatorum religioſorum Ordinum hactenus tentauit, peculiari ſe, ac ſuos Sodales Apoſtolicæ Sedi obſtrinxit voto ad Miſſiones pro eius libito in omnes mundi partes obeundas, & ſanâ doctrinâ imbuendas.

Tu Lutheri aſſecla, & oſor Pontificis alteris excitatum à Deo magiſtrum tuum; vt Pontificatum deſtruat: Ego Eccleſiæ filius, & Lutheri miſerator, affirmo gloriam hanc in Ignatium cadere, vt electus à Deo ſit qui Pontificatum defendat, & hoſtibus eius pro virili obſiſtat, ac impetus infringat, vel retundat. Ex hiſtoriarum, & ſcripturarum ſacrarum armamentario arma depromo defenſionis meæ, & viciſſe putabo me ſi probauero S. Ignatio fauiſſe Deum, & manum illius cum ipſo fuiſſe; inde enim conficietur permiſſorem facinorum Lutheranenſium fuiſſe, non auctorem Deum, ac proinde in Beelzebub ope nixa molimina eius, qui Papatum impetijt, contrà inualuiſſe in digito, & manu Dei inchoata, ac perfecta Ignatij opera, quę Papatum firmant, atque tuentur.

S. Ignatij conuerſionem à ſeculari ad ſpiritalem vitam à Deo fuiſſe cogitationes de hac ſuſcipienda ex pia lectione ſubortæ, ardentia de imitatione ſanctorum vota, S. Petri Apoſtolorum Principis in ipſo ſui feſti peruigilio apparitio; Beatiſſimę Virginis filium amplexantis aſpectabilem ſe-

præbentis conſolatio, rigida horridaque pœnitentiæ, ieiunio, lacrymis, vigiliâ, maceratione corporis, prolixâ precatione peracta, indicia certa ſunt virtutis, ac potentiæ humana ſuperioris; quæ neque abſtrahere ab aulâ imperatoria, neque delitijs aſſuetum virum, & gloriæ auidū temporalis, ad mundi fugam, ac ſolitudinem; neque ad ſui contemptum, & iugem crucis mortificationem attrahere potuiſſet, ſi Scripturæ, ſi Sanctis Patribus, ſi Concilijs peculiarem ad tam inſignem mutationem auxilij diuini gratiam requirentibus, fidem habemus: arduus eſt hic aſcenſus à cœno in Cœlum, à limo profundi in excelſum ſupra, à vita aulica, & libera ad religioſam, & ſtrictam, à via ſpatioſa ducente ad perditionem ad arctam, cuius terminus ſalus eſt. Et quis iſtam ingrediatur, aut per eam ambulet, niſi qui Spiritum Domini doctorem, & ductorem nactus regendum ſe illi tradit, ac ipſum ſequitur? Aſt hanc iniuit, & emenſus fœliciter eſt Ignatius nequicquam ringente, & obluctante Dæmone, qui ſua damna à nouo hoſte præſentiens, obices ponebat ineluctabiles, fauore tantum cœleſti ſuperabiles.

At verò deſcenſus ab alto perfectionis ſtatu ad ima ſæcularis conuerſationis, à regulari diſciplina ad licentiam mūdanorum; à legum obſeruantia ad libertatem pluſquam decembrem; à continentiæ moderamine ad immoderatum luxum; nonne hic à viciatæ naturæ corruptione malum habet initium, peiorem progreſſum ab actionum frequentia, finem deterrimum à praui habitus contractione? Huic ſi ſe adiungat Satan, & impellat ad omnem, quam meditatur in ſuo cubili, iniquitatem, quàm deplorandas ſecum calamitates aduehit, quàm infœlices trahit exitus, quàm horrendas ſæpe animorum, corporumque ſtrages edit? Atqui talis fuit Lutheri conuerſio, ſubuerſio à religione ad ſæculum, à Monacho ad Apoſtatam, à Catholico doctore
Hierē. 5. ad hæreſiarcham, à caſtris caſtitatis ad inceſtuoſas nuptias cum Moniali, Confregit iugum Domini, rupit vincula

timo-

timoris ſancti, delapſus eſt in profundum malitiæ. Et dictis illuminatus eſt, & mutauit in melius antiqua conſilia, recta, ac ſalubria cum ſuſcepit noua, ac perniciosâ abiectâ cucullâ, cum toga. O dedecus, quò induxit doctorem miſeria? hęccine eſt mutatio dexteræ excelſi, an ſeductio veteratoris inferni, incæpiſſe ſpiritu, & carne conſummaſſe vouiſſe. & non reddidiſſe votum: quod eſt habere
„ damnationem, quia vouerunt, & non reddiderunt ait S. Au- S. Aug.
„ guſt. in pſ. 75.

Amabo te Iudex Euangelij non ignare, & conuerſionis Ignatij, & Lutheri auditor ęquè, vtra tibi videtur mutatio doctrinæ Saluatoris congruentior? illa ne quæ monito ſalutari exprimit. Qui vult venire poſt me, abneget ſeme-
„ tipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me: Arcta eſt Matth. 16.
„ via, quæ ducit ad vitam contendite intrare per anguſtam
„ portam. Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam
„ æternam cuſtodit eam &c. an illa quæ abiecta cruce, &
„ monaſterio deſerto nõ ad abnegationem, ſed ad voluptates, & blandimenta carnis inuitat? Illa ne quæ cœlibatũ laudat, & voluntarios ſpadones coniugatis antehabet, an quæ vxores, ętiam reſpuentibus obtrudit, vota caſtitatis infringit, & ijs obſtrictos ſtultitiæ, ac impietatis damnat, & gehennæ, ni ſe exoluat, addicit? Non dubito quin luporum voces vlulantium, & canum Euangelio oblatrantium clamores hoſce exhorreas, Illa verò ſaluberrima Agni cœleſtis inuitamenta ad pudicitiæ amorem, & obſeruationem, ad angelicæ vitæ imitationem, medullam ipſam Euangelij eſſe pronuncies. His auſcultauit Ignatius, & conſilijs Saluatoris aurem aperiens, relictis omnibus, illi adhæſit, carnemq. ſuam cum vitijs, & concupiſcentijs crucifixit, totũ mundũ, & pompas eius abdicauit, & capiens parabolam Chriſti Domini, *ſunt Eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt, propter regnum cælorum*, votum vouit caſtimoniæ puritatis auctori, quod acceptabile illi fuiſſe è manifeſto ſigno cognouit debilitati, ac penè extincti fomitis nunquam ab illa emiſ- Mat. 19

ſionis hora ne leui quidem titillatione aduerſus rationem aſſurgentis. Ex oppoſito Lutherus obtendens ſuæ libidini vetuſtum Epiphonema, Creſcite & multiplicamini pauculis humano generi tum exorienti decantatum, choro hymniſono corum genialem prætulit, è cælibe vxoratus factus eſt; è monacho adulter; è clauſtri habitatore aularum frequentator; e ſobrio ebrius, è caſto mœchus; ſi tamen aliquando ſobrius, & caſtus fuit, qui libere, licenterq. luxuriæ fræna laxare verecundatus non eſt, & pro argumento placiti Deo coniugij à ſe initi nugas nugatoribus vendidit, & ridendum deplorandæ augurium perduellioni obtexit, prolificam cohabitationem, ceu Deus illam probaret ſi filios ipſe procrearet impurus verres.

Vter horum duorum videtur tibi dicendus Euangelicus? qui ad Euangelij normam vitam ſuam compoſuit, an qui ſpretis Euangelij conſilijs, ac pœnitentiæ ſontibus, ciſternas diſſipatas non valentes aquas continere ſibi fodijt, gaſtrimargiæ operatus eſt; Incontinentiæ litauit, ſpurijs germinibus domum oppleuit? Hunc ego credam à Deo miſſum ad deſtruendum Papatum, quem ſacra Concilia, quem Sācti Patres, quem venerabilis antiquitas, vt à Chriſto fundatum agnouit, & coluit? Abſit à cordato, & pio Arbitro tam immanis abſurditas. Contra verò fateri cogor delectum à Deo Ignatium in Eccleſiæ ſubſidium, qui noua caſtra ad Pontificatus defenſionem inſtrueret, & agmina cogeret, opponeretque inſanis conatibus hæreticorum recentium, vt hac prouidentia conſtaret doctrinæ veritas Pontificem Romanum caput Eccleſiæ prædicantis, & contrariæ falſitas illi aduerſantis.

Neque verò minor eſt in progreſſione, vitæque decurſu, quàm fuerit in conuerſione diſparitas inter duos bellatores. Ille vt ſe excucullauit, & fauore fultus Principis Saxonici palam bacchari occœpit, quid cogitarit, quid priuatim egerit non erubuit factis, ſcriptiſque publicè facere

notitiæ: ſanctimonialem eductā è clauſtro de Chriſti ſponſa in ſcortum vertit, vt fœcundam prolis illegitimæ parentem ad inſaniam adamauit, ſuas delicias eius contuberniū reputauit: ſecundum iſtas in conuiuijs adipalibus tempus terens haurire calices, & bibaciſſimos etiam conuiuas ſuperare, vagari per Diœceſes, altaria demoliri, ſacramenta abrogare, leges ſacras abolere, diſciplinam eccleſiaſticam peruertere, viam ſceleribus prætextu chriſtianæ libertatis aperire. Qualibus condiret ſermonibus menſas vulgatus latinè, ac germanicè conuiuiorum ſympoſiacorum liber haud obſcurè declarat: ſcatet ille turpium verborum colluuie, leuiſſimarum fabellarum narratione ſordeſcit, obſcœnorum vocabulorum ſcurrilitate ſordet, & quæ vetat Apoſtolus ab ore Chriſtiano prodire vitiorum nomina, vel excepta à diſcipulis eius dum proferrentur, vt placet nonnullis impudentiam Magiſtris excuſantibus; vel quod veriſimilius eſt, ab eodem potante ſcurriliter, & benè poto licenter ſcriptis conſignata. Certe epithalamij in caput 7. Epiſtolæ 1. ad Corinth. ſcriptor ipſe eſt, et quid eo ſordidius? Quid obſcœnius? quid mendacius, in eos, qui vitam ducunt in Monaſteriis, tanquam in immolantes, & cremantes corpora ſua idolo Moloch rudere geſtientes? Eph. 5.

At inquies eutrapelia iſthæc hilaritas reputanda, quam inter virtutes numerat Sanctus Thom. cum Ariſtot. 4. eth. 8. 2.2.q. 168. 2. 2.

Scilicet paginæ oblitæ ſtercoribus, meretricibus, porcis, diabolis, facetiis extremam leuitatem redolentibus deturpatæ, Eutrapeliam redolent, & non potius Bomologiam viliſſimis etiam ſcurris indecoram? Sed & in epiſtolis ad diuerſos, præſertim ad Inquiſitores ipſi infenſos deſcriptis, quàm inſolentem, quàm petulantem, quàm impudentem conuiciatorem agit cū minarum acerbitate illos deterret, cū lædoriis, & dicteriis laceſſit, cum iniuriis, & contumeliis proſcindit, cū ex olēte ſui vocabularii theca verba depromit adeo propudioſa, vt ea, vel mente reuoluere horror, & referre

pu-

pudor ingenuus calamo non permittat. Et hunc vos Prophetã dicitis, cuius Mephitim halat lingua, cuius manus aconita fundit, cuius vita in volutabro obſcœnæ voluptatis inquinata incautos coinquinat, ac dementat?

Oppone immundæ ſui columbam candidam Ignatij, eius conuerſatio in cœlis eſt, etiam dum inter homines conuerſatur: nox illum vigilantem in orationibus, & negotia propriæ, ac proximorum ſalutis cum Deo agentem reperit. Dies ipſi pariter abibant omnes meritorum fructibus plenæ, quos partim Actiuæ partim contemplatiuæ diſpertitæ horæ terminabant. Victus adeò tenuis, ac moderatus, vt perpetua videretur ieiunatio ad continendum intra viſcera ſpiritum, non ad oblectamentum corpori indulgendum, quod ne ſentiret vllum, cibos cineribus clam ſociis inſpergebat. Sermo rarus, & ita circumſpectus, vt ne vocula quidem prodiret ex ore, quam prudentiæ lima non terſiſſet. Epiſtolæ quæ plures aſſeruantur hactenus eius exaratæ manu Apoſtolicis conſimiles Sanctitatem ſpirant, & exercitiorum ſpiritualium libellus aurifodina cœleſtis eſt, ex qua perpetim theſauros hauriunt, qui fodiendo ex illis auro manum, ac mentem admouent. Quis tibi videtur ex ijs in ſchola eruditus Euangeliorum? quis ſpiritum habuiſſe diuinum, quis vocatus à Deo? carnalisne, ac impudicus in opere, ac ſermone, & ita maritali toro addictus, vt nolente vxore ſubroget ancillam, & eius neceſſitatem comedendi, ac bibendi neceſſitati exæquet? An qui pudicus, & adeo caſtus, vt angelicam imitetur puritatem; ita pius, vt Sanctitatem emuletur Apoſtolorum. Arbitror quod vile lutum, ac ſordes non præferes auro pretioſo, nec margaritis ſplendentibus granula nigricantia Lolij, nec proindè Lutherana zizania dormientibus hominibus ſuperſeminata in agro domini, Ignatiano frumento vigilantibus, ac fauentibus Angelis eidem immiſſo. Primatum Romani Pontificis Chriſtum Dominum habere inſtitutorem aurea doctrina Ignatii eſt,

gem-

gemmea traditio eſt, & ſinceræ fidei veritas. Igitur quæ huic aduerſatur lutherana lutea eſt, cænoſa eſt, venenata eſt. Si illa inſpiratorem habet diuinum flamen à Patre procedens, hæc non alium habet auctorem, quàm ſuſurratorem, inſtigatorem, deceptorem diuini flaminis hoſtē Satanam à Patre ad Tartara deturbatum, & adeo Luthero familiarem, vt pluſquam ſalis modium cum illo inſumpſiſſe ipſe de ſe teſtari non vereatur.

Prolixi eſſet operis per cæteras Ignatii fidei propagatoris virtutes ſtylum protendere, & facta cum infamis fidei deſertoris vitiis comparatione, ambulaſſe illum, vt lucis filium, hunc vt tenebrarum abortiuum, à recta ſalutis exorbitaſſe ſemita demonſtrare; Illum preſſa à Chriſto ab Apoſtolis, à reliquis Sanctis calcaſſe veſtigia; Hunc totâ antiquitate, & hominum Apoſtolicorum ſanctitate contemptâ priſcas innouaſſe, & nouas cudiſſe hæreſes; & confuſionem, turbationemque in Dei populum inuexiſſe.

Breue ſed efficax argumentum eſt, quo fauor diuinæ electionis Ignatij ad ſtatum Apoſtolico ſupparem euexit miraculorum operatio, qua Deo præcipuo illorum auctori libuit viri virtutes, ac ſanctitatem comprobare. Cælauit illa pro viribus dum viueret humilitatis ſtudio, vt pauca iccircò in apertam lucem prodierint, quæ poſt obitum comperta, & illis addita, quæ aucta deinceps ſunt, ac ita augentur in dies, vt volumine opus fuerit ad ea adnotanda; quæ ſacris Romanæ curiæ tribunalibus ad negotia iſthæc ardua deſtinatis oblata, & diligenti examinatione diſcuſſa, digna ſunt habita, quæ ad ſummum Pontificem deferrentur eâ gratiâ, vt catalogo Sanctorum vir planè mirabilis, ac de Eccleſia Catholica in paucis benemeritus adſcriberetur. Acceſſere Imperatorum, Regum, Principum, Vrbium, populorum apud quos mira illa patrabantur, interceſſiones; acceſſere & congeminatæ ad Deum

preces, quibus motus Gregorius X V. ſuarum duxit eſſe partium Ignatium olim iam à Paulo V. Beati titulo decoratum, Sanctum declarare.

Hic ringitur, & ridet hæreticus inter fabellas miraculorum narrationes computans, & virtutum planè heroicarũ actiones ſimulationis, & hypocriſis damnans. Aſt reclamant narrationes geſtorũ, quæ centenis, quæ millenis probantur teſtibus, qui vel præſentes fuere, vel à præſentibus accepere fide digniſſimis: Certè Iudices ad quos id generis cauſæ deferuntur, tam docti, & cauti eliguntur, vt quid ſit miraculum non ignorent, & de eius indaganda veritate tam ſolliciti, ac in examinatione ſeueri, vt ſcrupulis agi, & nimiò rigore agere videantur, idcircò procul abeſt periculum leuitatis, aut incuriæ in veritate indaganda, & adeſt ſumma claritas, & certitudo in ſententia de illa proferenda, de qua ſummâ veritate in miraculorum diſcuſſione, & ſcientiâ ad eorum veritatem requiſita ſi non diſtortè aduerſarij Eccleſiæ, Ignatijque iudicarent, fortè & abſtinerent à calumniis, & ſe potius his armis quibus oppugnantur à Catholicis deſtitutos ingemiſcerent.

Aſt miracula Lutheri quis numeret? niſi talia ſint ſaltus immanis à monachatu ad Hæreſiarchatum; à cælibatu ad coniugium cum moniali, à ſterilitate ad fertilitatem gnatorum, à clauſtro ad ſeculum, & ad deſtructionem clauſtrorum? At hæc, inſers, miraculis æquanda; diruiſſe clauſtra tam multa, tam munita habitatoribus? traxiſſe poſt ſe Reges, Principes, Dynaſtas, populos, Papatum à maiori parte Septentrionis aboleuiſſe. Quis eat inficias hos euentus prodigioſos eſſe? nũquid propterea diuina ad illos virtute opus fuit, aut non Diabolicę adſcribendo, cuius vim non ſuperant, & aſtum furorę miſtum commonſtrãtę niſi virtutem appelles permiſſionem Dei propter ſua profunda, ſed iuſtiſſima iudicia, tam ingentes ruinas non im-

pe-

pedientis, & earum promotores tolerantis: Cætero-quiplura damna inuexit Arius, qui totum Orbem terrarum infeçit hęreſi, neque tamen Deum, ſed diabolum adiutorem, vel peripſeſtem habuit; Infirmum igitur argumentum eſt à multitudinis numeroſa ſubuerſione miracula metiri; firmum verò à Sanctitate, à diuino fauore, à conditione euentus naturæ vires etiam Angelicas excedentis, diiudicare. Hæc vbi adſunt, manus adeſt Dei, quam pręſtò fuiſſe Ignatio ęquus æſtimator, qualẽ initio optauimus, peruidebit collata cùm Euangelio vita illius; ex quo fiet, vt ipſum à Deo Miſſum pronunciet, vt eccleſię afflicto ſtatui ſubueniret; & Paſtori eius, quem mactare cum ouili tentauit per Apoſtatam prædo Stygius. Atque ita ritè pronunciatum à ſapientibus: excitatum à Deo Ignatium, vt obſtaret graſſanti Lutheranæ peſti, non ſecus, ac olim Sanctorum plerique, vt obſiſterent hæreticis Eccleſiam infeſtantibus ab eodem ſunt excitati.

Con-

Confirmatio Romani Primatus Inſtitutiones Ordinum Religioſorum.

CAPVT VII.

1 *Laudes Religioſo ſtatui data à SS. Patribus.*
2 *In eo apparet diuinæ prouidentiæ manus.*
3 *Primum ponitur origo, & auctor Benedictini Ordinis.*
4 *Hic fuit S. Benedictus virtutibus, ac miraculis clarus.*
5 *Incrementa huius ordinis mirifica.*
6 *Innumeri ex eo Sancti, & ſcriptores, Præſules, Cardinales Pontifices.*
7 *Imperatores, Reges, ac Principes hunc ordinem amplexati.*
8 *Tot diuina munera argumenta ſunt Primatum noſtrum probantia.*

S Greg. Naz.

S. GREGORIVS Nazianzenus Orat. in Laud. Baſil. de Monachis loquens ait. Eccleſię pars ſelectior, & ſapientior; ſiquidem ij ſapientiores habendi ſunt, quàm reliquum mortalium vulgus, qui ſeipſos à Mundi conſortio ſegregarunt, & vitam ſuam Deo conſecrarunt, Nazareos noſtros dico.

S. Chry. ſoſt.

S. Chryſoſt. Tribus libris contra impugnatores vitæ Monaſticę magnificis hunc vitæ ſtatum laudibus paſſim effert; & homil.8. in Matt. Si quis, inquit, nunc ad Aegypti veniat ſolitudines, Paradiſum prorſus omnem illam Eremum videbit digniorem, & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus. Eſt enim cernere in tota illa regione diffuſum exercitum Chriſti, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque cœleſtium conuerſationem in terris micantem &c.

Idem

Digitized by Google

Idem eſt S. Baſilij iudicium, qui Monaſteria fundauit, & regulam ipſis præſcripſit. Idem S. Athanaſii, & aliorum Orientis Patrum quorum maxima pars ex cœnobijs ad Solia Epiſcopalia euecta eſt.

Idem & Latinorum, è quibus S. Auguſtinus ſæpe; tum verò lib. de moribus Eccleſiæ c. 31. poſt encomia, & commoda religioſi ſtatus ſubdit: Hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc inſtitutum ſi laudare velim neque dignè valeo, & vereor ne iudicare videar per ſe ipſum tantummodo expoſitum placere non poſſe ſi ſuper narratoris ſimplicitatem, cothurnum etiam laudatoris addendum putauero. S.Aug.

Et lib. 3. contra Petilianum c. 40. Perrexit, inquit, ore maledico Petilianus in vituperationem monaſteriorum, & Monachorũ, arguens etiã me, quod genus huius vitæ à me fuerit inſtitutum; quod genus vitæ omninò, quale ſit neſcit, vel potius toto orbe notiſſimum neſcire ſe fingit &c. Profectò ſi Sectarij ſcirent qualis ſit vita religioſorum bonorum, abſtinerent conuitijs, quibus lacerant ſtatum ipſorum, & in laudes prodirent cũ S. Hieron. ep. 17. ad Marcellam ita ſcribente. Certè, flos quidam, & pretioſiſſimus Lapis inter Eccleſiaſtica ornamenta Monachorum, & Virginum chorus eſt. Et in epiſt. 61. ad Parmachium quanti fecerit Monachalem ſtatum, cui ſe addixerat multis oſtendit. S.Hier.

Ad idem ſunt cœteri Patres Græci, Latinique relati à P. Hieronymo Plato lib. 1. de Bono Status religioſi cap. 1. Sed antiquiores paucos nominaſſe libuit doctrinâ, Sanctitate, eruditione celeberrimos, vt liqueat, quàm ſit diſcrepans eorum iudicium de Monachatu à Sectariorum cõtemptu, qui exmonachato Luthero adhærentes tam audacter, quàm ſtultè eius cantilenam repetunt ex epithalamio in c. 7. ep. 1. ad Corinth., vbi ſtatum religionis nihil valere pronnnciat; ſed Ethnicum, terrenum, ſæcularem, ac veluti lutum eſſe docet. Vlterius progreſſus Caluinus in nequitia non ve-

retur, quæ Sancti Patres habitacula Spiritus Sancti nominauere, lupanaria Satanæ appellitare, vt refert Bell. in præfat. ad lib. de Monachis, voces ſunt hominis Satanici à malo ſpiritu agitati.

L. 4. Inſt. c.13.

Conſideret æquus Lector à quo ſpiritu hæc vituperatoria ſcommata effutiantur, ſi à Spiritu Sancto illuminatos Patres contrariam penitus è ſcripturæ, ac traditionum fontibus hauſtã doctrinæ vndam in Eccleſiæ campos effudiſſe compertũ eſt,& priſcũ fideliũ vſum,ac ſenſum nouis inuentis repugnantẽ poſteris tradidiſſe luce meridiana clarius eſt.

Verùm quia iſti boni,ſi Deo placet, & ſententiis Patrum Sanctorum, vt vis ſapientiâ, ac probitate præcellentium ſuas præferunt, & eorum inſtituta ſuperſtitionis,ac maniæ condemnant,mei conſilii eſt in præſentia demonſtrare eos, qui religioſæ vitæ normam certam, ac regulam inſtituêre, & ſecuti ſunt diuinâ inſpiratione ad opus arduum aggreſſos auxilio deſuper collato illud abſoluiſſe,quod viribus humanis nuſquam abſoluiſſent. Hinc enim facili conſecutione pateſcet Primatum Romanum, quem religioſi quilibet ordines ſummâ veneratione ſemper coluere, ac tutari pro virili partium ſuarum ſtuduere à Deo originem,eiuſdemque conſeruatione gaudere.

Quod vt præſtem non eſt neceſſe ſingularum religionũ catalogum texere, ſed paucas attingere, quà antiquitate, quà præclariſſimarum laudum gloriâ ita conſpicuas, vt in illarum molitione Summi Patris familias eluceat manus, ac prouidentia, quæ neque impugnatorum oculos effugiat, ſi non inueniret animos tartari caligine obtenebratos, & ad conuitiandum ſtolidè efferatos.

Prodeat S.Benedictus cuius induſtriâ incæpiſſe monaſticæ vitæ primordia in Occidēte mentiuntur hæretici non aduertentes diu ante per varia Italiæ loca propagatam, & ab ipſo proprii ordinis ab aliis diſtincti inſtitutione reſtauratam. quamuis autem ipſe auctor primus fuiſſet in occidente vitæ monaſticæ, nonne inſtitutionem hanc à Deo fuiſſe

fuiſſe clamat adoleſcentis ætas minimè per ſe ad opus tã arduum idonea, clamat habitatio triennalis in ſolitudine pene humanis greſſibus inuia; clamat angelica vita ibi traducta; clamant miracula ibi patrata, clamant eorũ veſtigia hactenus extantia. & iis clamoribus obtunditur ruditus veſter ò exmonachati, quibus monachatus, nimiùm quantum veſtræ libertati repugnans abominatio eſt, Angelis autem oblectamentum, ac delitium.

Hic igitur adoleſcens propè impubes virum generoſum præſtitit, cum ſpretâ familiæ nobilitate; relictis honorum, diuitiarum, delitiarum commodis, & totâ ſæculi vanitate contemptâ, in aſperrimi montis Sublaco Latii imminentis verticem, ſolis volatilibus peruium, aridum, ſaxoſum, inhabitabilem, acceſſibilem, & habitabilem ſibi fecit, & per triennium incoluit ſine tecto, niſi quod ſpelunca obtendebat; ſine lecto, niſi quem rupis exeſa corpuſculo reclinato cedens, modicâ excauatione, miraculo hodieque patenti præbuit, abſque cibo, niſi quem Romani Monachi haud longinquo ſpatio cum aliis monachis commorantis, & voti ipſius conſcii caritas parcè in ſubmiſsâ ad tintinabuli pulſum ciſtellâ ſubindè miniſtrabat; ſine vlla conuerſatione, niſi quam Angeli familiari ſuo perpetim oranti exhibebant.

Hoc ſecretum à Mundo transfugium, & triennalem aſperæ eremi commorationem properauit Deus miraculis illuſtrare, quæ deinceps in toto vitæ decurſu continuare non deſtitit, ſed illa à S. Gregorio Magno, & ab aliis vitæ ſcriptoribus publicæ commendata notitiæ narratione non egent noſtrâ, eò collimante dumtaxat, vt ex iis, quæ negari à nullo mortalium poſſunt, quod ſenſibus hactenus ſint manifeſta, deprehenditur diuina virtus operans, & teſtari nõ ceſſans à ſe pendere Romani Pontificis Primatus exortum, & conſeruationem: atque adeo licèt miraculis fidem abdicent hæretici, quod peruicaciæ eſt intolerandæ, aut præſtigiis, & illuſionibus Dæmonum illa adſcribunt, quod L. 2. Dialog.

ſtul-

ſtultiſſimæ impietatis genus eſt, Illa quæ vſurpamus ocu- lis, vel in ſeipſis, vel in impreſſis altè veſtigijs poſt ſe relictis, tam grandia ſunt, atque magnifica, vt fidem à videntibus, ac legentibus extorqueant, quod ſint Dei opera: In primis vita Diui tot tantiſque ornata virtutibus, tam patentibus, miraculis à conuerſionis initio ad finem vſque reuerſionis in Cœlum decorata, non alium habuit, habereue potuit auctorem, quā Numen ſupremum vniuerſæ creaturæ domi- nans, eamq. ad gradū naturâ ſublimiorem educēs, vt eleua- tum mirati ſint non ſolùm domeſtici, & finitimi populi, quibus cum verſabatur; Sed & barbari cum ipſorum Rege audientes ſigna, quæ faciebat, & experientia ipſa edocti habitantē in illa Spiritū Dei nouere, quo illuminante oc- culta, non alijs, quàm ipſis pandebat nota, & futura abſq. ambiguitate prædicebat.

Lignum vitæ D. Arnoldi Vrion Belga l. 3. refert inſcriptionem veteris M.S. in Monte Caſino apud Abb. S. Monachi ſub regula S. P. N. Benedicti canonizati ſunt n. 44. millia & 32. quorum quinque fuerunt Monachi Sacri Monaſterij Caſinenſis ibidemquē ſepulti. Monaſteria 37. millia. monialium 15 mill. Martyres multi.

Deinde verò cui non excitent admirationem illa rara, ac ſingularia dona, quibus Deo Optimo Maximo libitum eſt honorare dilectum ſuum Benedictum, & Orbi Vniuer- ſo manifeſtare gloriam eius. Vix enim fons hic benedic- tionis è Silice Montis ſcaturiens in riuulos per ſubiectas planities ſuſus prodire occœpit, & conuerſus in fluuium finitimas, remotaſque regiones prædicationis, exemplique fluentis irrigauit, & tam multos ad ſui imitationem traxit, vt duodena Monaſteria diſcipulis ſuæ regulæ obſeruatori- bus impleuerit, inter quæ Caſinenſe nulli ſeptem orbis mi- raculorum ſecundum, & omnium primum non ſtructurâ, ac mole ædificij, cœteroqui magnifici; Sed incolarum di- gnitate; præſtantiâ, multitudine, Sanctitate, cœleſtibus præ- rogatiuis nulli alteri ex omnibus Mūdi Cœnobitarum do- micilijs vſquam conceſſis. Ex illo deinceps deductæ per orbem Coloniæ numero, ac diuitijs in immenſum excre- uere. Audi ex Trithemio Azorium l. 12. inſtitut. cap. 21.
„ Numerus Monaſteriorum Abbates habentium vltra 15.
„ millia extenditur, exceptis Præpoſituris, & cœnobijs Mo-
„ nialium; Vnde ſi vnuſquiſque ſua poſſideret, S. Benedictus

ter-

„ tertiam partem Chriſtianitatis habere crederetur &c. Vide „ Arnoldum Vvion in ligno vitæ l. 3. plura numerantē; quæ tanta obſecro vis eſt exigui fontis Alpini, vt deſcēſu incrementum adipiſcatur vaſtiſſimi fluminis, & progreſſione in oceanum migret tam multitudinis virorum, ac mulierū auidè Inſtituto huic nomina dantium, quàm Principum, & potentium dynaſtarum certatim, & profusè facultatibus ſuis Monaſteria erigentium, ac locupletantium? Profectò illius fuit, qui fecit mare, & aridam manibus fundauit, vt omnipotentiam bonitati iunctam propalaret?

Atqui hæc temporalium, ac terrenorum non excedunt admirationem, quam ſpiritualium, ac cœleſtium adiunctione donorum Deus adauxit tam ingenti copia, vt Sanctorum canonizatione notorum numerus ad 44. millia pertingat, præter Martyres quamplurimos, quorum quinque millia quingenti quinquaginta quinque alumni Caſinenſes fuere, & id loci ſepulti diem reſurrectionis præſtolantur cum ipſorum parente S. Benedicto, cuius pretioſæ ibidem quieſcunt exuuiæ, quicquid de translatione earum in Gallias nonnulli comminiſci gloriæ nationis duxerint, quæ nulla eſt patrocinante veritate ijs, qui contra opinatoris coniecturas haud ſatis firmas, argumentis ſolidis inſtitere.

Quod ſi huic tantæ turbę addantur ij, quorum vita in clauſtris ſanctè traducta abſcondita in Deo memoriam effugit hominum, Angelorum inſerta choris, quis numeret eorum turmas, niſi qui numerat arenas maris, & ſtellis Cœlorum imponit nomina? Memorare millium millia Cœnobiorum virorum, ac mulierum quæ indicauimus, confer cū priuatis, qui diem religiosè obiere, & in dies obeunt, & fatebere prope infinitos eſſe, qui cum S. Benedicto exultant ſine fine in Regno Cœlorum.

Et vt in Canticorum Sacrorum Epithalamio ſponſæ blanditus Sponſus Cœleſtis, murenulas aureas vermiculatas argento indulget; ita adamatæ à ſe Religioni Bene-

Eee dic-

dictinæ aurum caritatis diſpunctum argento ſapientiæ „ largitus eſt adeò effuſè, vt ſcriptorum celebrium mille- „ na quindecim multigenâ lucubratione ſua ſæcula illuſtrauerint.

D. Arnold. L.2.c.61.

Ex hac Sanctorum, ac litteratorum multitudine ad mitras, ac tiaras aſſumpti fuere plurimi contendentibus paſſim viris Principibus, ac ciuitatibus nobiliſſimis apud Sūmos Pontifices, vt Præſules Eccleſiis ſuis ex hac Congregatione ſelecti præficerentur. Ad Summum Pontificatus verticem non pauciores quàm 37. è quibus quinque, & viginti albo Sanctorum adſcripti, præter eos, quos ordines alij Caſinenſis propagitos eidem Romanæ Cathedræ subminiſtrauere adeo, vt per quingentos annos illam inſediſſe dicantur. Ad proximā ſummæ Cardinalatus dignitatem promoti ducenti ornamento fuere purpuræ, qua fulgebāt, & adiumento Pontifici tanquam adminiſtri eius conſultoreſque primarij. Non deſunt codices, in quibus non ducenti Cardinales, ſed duo millia conſcripti leguntur; aſt mendum in textum irrepſiſſe putat Arnoldus, quod facilè fuerit 2000. pro 200. litterulæ adiectione ſcriptitaſſe. De Archiepiſcoporum numero quamquam controuerſia eſt; certum tamen ad mille 600. perueniſſe, aut non multum exceſſiſſe, vt idem Arnoldus arbitratur contra extendentes ad ſeptem millia. Plures, hoc eſt ad quatuor millia, & aliquot creati ſunt Epiſcopi; Abbatū, ſummam colligere, innumerabiles cum ſint, operioſioris laboris eſt, & minimè ad rem noſtram neceſſarij. Atque dicta hactenus decora in eum dumtaxat cadunt ordinem, qui vulgò Nigrorum appellatur, & primigenius eſt, ac parens reliquorum, qui tamquā rami ab illo pullularunt, Ciſtercienſes, Camaldulenſes, Cœleſtini, Vallis Vmbroſæ, Cluniacenſes et cæteri quorū, vt eſt immenſa gloria à ſanctitatis, doctrinæ, dignitatum ſplendore manans, ita in Chriſtianam Rempublicam inde profecta emolumenta planè maxima ſunt, ac prorſus ſingularia.

L.3.c.13. L.2.c.36 Bozius ſigno 21.

Sed

Sed quid quod Imperatores tã Orientis, quàm Occidentis, relicto imperij faſtu, Mundique pompâ colla ſubdidēre cucullo Benedictino, & vitam in clauſtris ſanctiſſimè exegere. Hos inter S. Lotharius Ludouici Pij Imperatoris filius poſt annos 15. Regni fœliciter adminiſtrati, aulam cum Monaſterio Pramenſi in agro Treuirenſi cōmutauit, & exactiſſimâ regulæ obſeruatione, ac pœnitentiâ decennio peractâ meruit adnumerari Sanctis in cœlo regnantibus. Hunc imitatus eſt Hugo pronepos Italiæ Imperator, quem in regni gubernatione 20. annis defatigatum Monaſterium S. Petri in Burgundiæ partibus à ſe cōſtructum excepit gaudens, & ſpreto paludamento, ac ſceptro, humili tunicâ conueſtitum, & in agone contendentem, ad ſuprema regna anhelantem vidit Burgundia, vt Arnoldus ex probata hiſtoria refert l.4. ligni vitę, vbi & alios appellat Imperatores, Reges multos, Reginas, ac Imperatrices, Duces, Marchiones, qui ſæcularis vitæ pertęſi religioſam inter Benedictinos delegere, & ſpectaculo fuere Angelis, & hominibus apertè fatētibus eos agi Spiritu Domini illumināte mentes, & corda impellente ad viam perfectionis ineundam, & humilem Chriſti ſeruitutem dominationi, ac temporali regno præferendam; Vt nihil interim, dicam de multiplicibus Equitū militarium ordinibus, qui ſibi gloriæ ducunt ſub ſæculari habitu conſilia ſequi ſalutaria; quæ S. Benedicti ſuppeditat Inſtitutū. Quod ſi de priuilegijs ſermo ſit Ordini ſanctiſſimo à Deo cōceſſis virtutū decoris, quibus cœlitum vitam æmulatur, miraculorū ſplendore; quibus in admirationem mundum traxit, lucris animarum, ad quæ inhianter operam contulit, conuerſione infidelium ad Euangelii lucem, quem finem ſcriptio inueniret, aut quo ſtylo incomparabilem Benedictini Ordinis excelſitatem æquaret? Numerat plures Bozius ſi. gno 21 f. 236.

Italia certè tota ad noui Syderis exortum à Monte Caſino fulgurantis oculos terræ affixos in cœlum ſuſtulit, & ſapere æterna cœpit, quæ temporalia plurimum ſapiebat.

Excitati plures ad idem vitæ genus capeſſendum, quod Angelos in humanis corporibus repræſentabat, & aggregari Benedictinis eximiæ fælicitati deputabant. Cœnobiorum diſciplina iam collapſa, exemplo ſurgentium Monachorum Benedicti conſilijs inſtructorum priſtino vigori reſtituebatur, clerus quin etiam ſæcularis cenſuram putabat morum ſuorum ſi ab honeſto deflecterent, regulā Monachorum domi, foriſq. ſeruatam. Verùm & exteris nationibus, quam fuerit frugiferus ordo hic teſtentur Auguſtodunenſes, Baſilienſes, & adiacentes prouinciæ prædicatione Sanctorum Galli, & Columbani ad Chriſti fidem traducti: Germani per Bonifacium & ſocios à Gregorio II. miſſos luce Euangelij imbuti. Hungaria & Polonia per S. Adalbertum Monachum pariter S. Benedicti, errores dedocta gentilitatis & Euangelii informatæ veritate.

Boz. ſig. 35. p. 344. Et te infœlix Anglia à quo de poteſtate tenebrarum, & gentilitia ſuperſtitione eruta fueras, & erudita in lege Domini, niſi à Romano Pontifice Gregorio Magno, qui miſſis ad te Auguſtino, Iuſto, Mellito, Paulino Monachis Verbi Dei præconibus à Deo impetrauit precibus cōuerſionem tuam ab Idolorum cultu ad veram religionem, & quæ ſeruitute Dæmonum premebaris, in libertatem filiorum Dei aſſertâ pace fruebaris & gaudio.

Cū verò iſti à Deo docti, ductique à Spiritu Diuino vni Eccleſiæ obſequentiſſimi fuerint, ac Summum Pontificē, vt ſupremum illius caput cognouerint, ſatis apertè liquet, quibus fides adhibenda, ipſis ne qui vitam tribus obſtrictam votis ad Euangelii normam traduxere; an Nouatoribus, qui fractis votis ad ſæculi libertatem, ac ſenſuum voluptates rediere. Diuinum quippè in illos amorem beneficia memorata declarant, vitæ ſanctitas, ac doctrina ſectarum falſitatem condemnant.

Sc-

Seraphicus Sancti Franciſci Ordo firmamentum eſt Romani Primatus.

CAPVT VIII.

1 *A mira ſanctitate inſtitutoris huius Ordinis, & ſuorum probatur Primatus Romani Pontificis ab ipſis defenſi.*

2 *Idem conſtat ex priuilegijs ipſi diuinitus conceſſis.*

3 *Confirmatur ex præcepto colendi, & obediendi Summo Pontifici à S. Franciſco pro teſtamento impoſito.*

4 *Ex quibus manifeſtus patet error Primatum hunc impugnantium.*

5 *Hoc etiam probatur ex fine inſtituti Societatis Ieſu, quæ inter perſecutiones exorta inter eaſdem augetur.*

6 *Et idem lucolente oſtendunt inſtitutio, munia, ſanctitas ordinis Prædicatorum ſingularibus à Deo decorati donis.*

ASSVRGE calame, & quæ aſſiduitate à miraculis degenerare videntur ob aſſiduitatem, inter miracula computa, & pro firmiſſimo argumento, imò & fulcimento Primatus, quem à calumniantium iniquitate aſſeris, audenter ſume, ac veritatem ad eius ſplendorem in conſpicuo pone. Quis auditui noſtro crederet, niſi Maiorum noſtrorum oculi vidiſſent magnam eorum partem, quæ nos vidimus, & mirari non deſiſtimus? Franciſcus pauper ſuâ paupertate ditauit orbem terrarum, & annuis prouentibus eleemoſynarum Reges eius ſuperauit: ſimplex, & litteraturæ expers locupletauit academias lectoribus; ſuggeſta concionatoribus; templa Sacerdotibus: Inermis congregauit ſub ſuo vexillo exercitus armaturæ fortium, aduerſus phalanges inferas propugnantes: Humilis, honores conſecutus eſt ſupra Reges, ſupra Imperatores, ſupra om-

omnem Poteſtatem mundi huius: ſui contemptor ad imaginem filii Dei, Stigmatum impreſſione, eleuatus eſt: Indoctus, ac idiota altiſſimæ ſapientiæ luce perfuſus eſt: Mundi deriſor, à mundo toto veneratione cultus: Pœnitentiæ amator, & domitor ſui corporis fortiſſimus; lætitiis abundat ſpiritus, & cæli gaudia, adhuc peregrinus à cœli patria, deguſtat. Vili tunicâ obtectus ſpecioſam induit veſtem Dominum Noſtrum Ieſum Chriſtum, & paludamenta ſodalibus parauit. Franciſcum de mercatore in prædicatorem virtus diuina mutat, ſodales aggregat, ad prædicandum Euangelium per varias regiones deſtinat, Religioſum fundat Ordinem, ex Euangelii medulla leges format in ordine ſeruandas; dilatatur hic per omnem terram, & in Cœnobia innumera à Regibus, à Principibus, à Populis expetita, conſtructa, ornata diffunditur; Eccleſiæ labanti, vt à Pontifice Innocentio III. per quietem viſa eſt, ſuccurrit. Innumerabiles peccatores ad pœnitentiam, Infideles ad fidem conuertit, ſignis, & prodigiis in admirationem trahit etiam incredulos, quorum ſupercilio incredibilia videntur mirifica quæ de Sanctis hominibus narrantur, & inficiari tamen nequeunt, quę mundus totus propriis oculis vſurpat propagationem Ordinis Seraphici ſupra reliquos omnes Religioſorum cœtus, facinora eius præclariſſima, virtutes, miracula quorũ numerũ ſanè in immenſum excreuiſſe quis neſciat? Obſeruantium, vti vocant, & aliorũ, ſtrictioris diſciplinæ dicuntur excedere millena centum, & viginti millia, fœminarum autem duplum aſſeuerant ſuperaſſe. Ita Bozius ſigno X X. Alij plures numerant. An hoc eſt granum ſinapis, quod minimum quidem omnibus ſeminibus erat, ſed ſatum creuit in Arborem omnibus oleribus maiorem; ita vt volucres cœli venerint, veniantq. & in ramis eius habitent? Nimirum Franciſcanæ domus habitacula fuere, ad quæ ſe recepere Reges, ac Principes haud pauci, qui vitæ ſæcularis pertæſi ſub vexillo Franciſci ſpirituali inaugurati militiâ ſtre-

nuos

nuos egere athletas aduerſus mundum, carnemq; & Principes tenebrarum in ſui abnegatione, in ieiunijs multis, in vigilijs; & precibus, in frigore, ac nuditate Domino ſeruientes à quo ad altiſſimū euecti ſanctitatis gradum, Beatorum adſcribi numero meruere; præter Martyres qui lauerunt, lauantque quotidiè ſtolas ſuas in ſanguine Agni, & longâ ſerie recenſentur ab Annalium Ordinis Seraphici ſcriptoribus. Ex ijſdem prodiere Viri prudentiâ, probitate, ſcientiâ, rerum experientiâ præcellentes, quos Tiarę, quos Purpuræ ambiere, quos aulas fugitantes aulæ, ad ſe pertinuitos traxere, vt ornarent, à quibus ornamentum ipſæ, ac decus accepere, & ad ſupremum Pontificatus culmen tranſmisêre, quantâ cum Eccleſiæ vtilitate, & gloriâ, non homines duntaxat, non Annales hiſtoriarum, non Oratorum præconia, non Poetarum elogia, ſed muta marmorum moles, ſed templa magnifica, ſed pyramidum erectiones atteſtantur, quorum tamen omniū granditas exigua eſt eorum comparatione, quæ pro animarum ſalute, pro morū, vbi opus erat, emendatione, pro Eccleſiæ defenſione moliti ſunt, & fæliciter confecere. Quis tam cæcus, qui tam ingentem ſplendorem non intueatur, aut tam amens, qui ſolem à quo dimanat non intelligat eſſe Deum; aut tam audax, vt inficiari non vereatur facta, vel dæmonū calliditate, ac aſtutia immenſam hanc ædificij diuini machinam fabricatam? quam Deus aduerſus eorum machinamenta ſubſtruxit, & veluti aciem caſtrorum ordinauit: ſcilicet curæ Inferorum Principi, & non potius timori, horroriq; fuit videre aſſurgere pauperculum omni humana deſtitutum ope ad conſilia tam ſublimia imitationis vitæ Chriſti, & inſolitæ pœnitentiæ, ac virtutum mirabilium exemplo trahere ad ſui ſequelam tam multas hominum myriadas, & ad eas contra ſe armatas debellare vitia, prædicare Euangelium, à veterno diſidiæ vrbes integras, ac prouincias ad cœli amorem excitare; cælum animabus ad il-

Fr. Petr. Rodulph. p. 2. F. Frāc. Gonaz. ga. Epiſcop. Mantuan. p. 1. hiſt.

lud creatis replere. Hic autem tantus vir diuinitatis partus, ac Sancti Spiritus tuba quanti faceret Romanũ Pontificem non obſcurè demonſtrauit, tum quando in ſua, quam effinxerat, Regula, nullam ineſſe vim arbitratus niſi ab illo approbaretur, ad Innocentium III. confugit confirmationem ab ipſo apprecans, quam diuino monito impertiuit; Tum in fine vitæ, quando abiturus ad ſuperos tamquam teſtamento preceptum reliquit erga Romanam Sedem obedientiæ, & omnimodæ ſubiectionis. Vnde mihi Enthymema pro capitis huius clauſula colligo. Franciſcus diuinis muneribus à Deo cumulatus, & luce diuina repletus Romanum Pontificem tamquam Chriſti Vicarium, & Eccleſiæ vniuerſalis paſtorem agnouit viuens, & cultum eius commendauit moriens. Igitur qui hanc ei prærogatiuam denegat, & pro humanæ inuento habet, filius tenebrarum eſt. & à ſpiritu mendacij ſeducitur, ſi quidem nulla conuentio lucis cum tenebris.

Similis probatio Romani Pontificatus ex Religioſis aliis Ordinibus peti poteſt, quorum originem, atque progreſſus illi deſeruire inde liquet, quod omniũ conſpiratio, & inſpiratio miſſa cœlitus eò tendit, vt mutuo ſe patrocinio tueantur, & ad hoc præſtandum ampla celæſtium munerũ largitione locupletentur. Hos inter, mirabilis videri voluit ſummi Numinis prouidentia in Societatis IESV inſtituendæ, & conſeruandæ ratione, quod ſicut Eccleſiam in perſecutionibus creſcere maluit, quam quieta, tranquillâque bonorum à ſe datorum poſſeſſione perfrui, ità Societatem hanc Eccleſiæ filiam inter aduerſitates ortam, ac adultam, ab iiſdem incrementa ſumere ſuæ voluntatis eſſe, non dubiis ſignificationibus demonſtrauit. In eam mali dæmones per ſe, perque ſuos excitant tempeſtatum fluctus, & quam obruere nequeunt, preſſuris vexare non ceſſant. Non vna eſt malignitatis eorum cauſa, ſed hæc potiſſima malos incitat, quod copias illa auxiliares Petri Cathedræ ſubmiſſas in dies augeat, & per orbem diſperſas ingerenda

erga

erga Deum, & eius in terris Vicarium pietatem in animis iuuentutis impensè vac[illegible]& ad eius obedientiam, cultúq; quàmplurimas Gentilium Prouincias traducat. Putas ne Deus eorum adeſſet conatibus, vt experimento conſtat, ſi falſa ſererent doctrinæ ſemina, cum Romanum Pontificē orbis Epiſcopum, ac Paſtorem Eccleſię vniuerſæ prædicatione docent? Cœtera Societatis, & laudabilis eius Inſtituti prætermitto ornamenta, tum quia Panegyrim non texo, ſed probationes perſequor; tum quia eius propria eſt Pauli Galat. 6 imitatio clamantis, mihi abſit gloriari, niſi in cruce Dñi noſtri Ieſu Chriſti &c.

At prætermitti te non decet Prędicatorum Ordo in hūc locum reſeruate, quòd laudes commemoratas aliorum in tuo ſinu vnus complectaris; Sed hanc potiſſimum, quod ad purgandum Eccleſię campum hæreſum vepribus à Deo miſſus, ſtrenuè in tui functione muneris hactenus adlabores, & inhiantibus in Cathedræ Romanæ ruinā lupis, ceu vigiles canes Viros doctos, ac probos opponas. Si liceret hic ab inſtituto digredi commemorarem ſanctiſſimos Viros ſui Parentis Dominici imitatores, qui terreſtrem Hieruſalem ſplendore, ac admiratione; cœleſtem gaudio, & exultatione compleuere; Nec omitterem Martyres, qui Sancti Petri Veronenſis ſecuti veſtigia, ſanguinem pro fide catholica profudere; Memorarem Doctores, qui Sancti Thomæ Aquinatis imbuti doctrinâ, ſapientię fluentis Academiarum agros irrigauere; Porrò Concionatorum copia quanta ſuppeteret, qui Vincentium Ferrerium imitati Orbem hinc frigeſcentem, flammis charitatis incendêre, inde incredulum fidei lumine colluſtrarunt. Ex iis electi Præſules innumerabiles, qui Reipublicæ Chriſtianæ in Eccleſiarum Regimine mirificè profuere: Cardinales plurimi; Pontifices plures, quorum vltimus Pius V. miraculum ſæculi ſui, & futurorum exemplar, fixum fidelium pectoribus deſiderium reliquit videndi ſui ſimiles in Sede Petri.

Quæ innuiſſe ſtrictim licuit eâ gratiâ, vt intelligant quicunque hęc legerint curam [illegible] Primatus Romani eius auctori Deo, qui tam illuſtria decora, & tam firma munimina deeſſe illi minimè patitur, & verò maximè prodeſſe optat ardenter &c.

Diuina Prouidentia in electione Summi Pontificis elucens argumentum validum eſt eius Primatus.

CAPVT IX.

1 *Romanorum electiones ſæpe diuina præcedunt indicia.*
2 *Probatur inductione multorum Pontificum SS. Fabiani, Gregorij Magni, Innocentij III. Gregorij VII. & Nicolai III.*
3 *Et recentiorum Pij IV. & Pij V. Marcelli II.*
4 *Reſponſio ad obiectionem hæreticorum.*
5 *Diuinum iudicium in inuaſores Romanæ Cathedræ.*

CARD. Baron. à S. Chryſoſt. in Epiſtola 1. Timoth. cap. 1. & ab aliis ibi à Cornelio relatis poſt recitatum S. Cornelij electionis modum ex S. Cypriani epiſtola ad Antonianum, vniuerſim docet, quod Romanorũ Pontificum creationes præcedere ſolerent diuinum iudicium, atque ſuffragium, Deo quem vellet eligi ſigno aliquo admonente, apoſtolico more, poſtmodum coacto presbyterio, quo nomine; ſacra illa Comitia vocabantur, ſingulorum ſententiæ rogabantur, tum vota, ac teſtimonia explorabantur eorum, qui vicem populi repræſentarent &c.

Quod

Quod non ità recipiendũ eſt, vt ſemper electionem quālibet ſigna diuina præcederent, ſed frequenter ad indicandam electi ſanctitatem, & curam, quam Deus de ſua gerebat Eccleſia. Neque vero iſthæc ſignorum oſtenſio ſingularis eſſet in Romani Pontificis electione, notæ namque ſunt cæleſtes indicationes, quibus Athanaſius ad Epiſcopatũ Alexandrinum, Ambroſius ad Mediolanenſem, Nicolaus ad Myrenſem, Alexander Carbonarius ad Comancenſem in Ponto vocati ſunt, vt plures alias id generis vocationes omittam; ſed quemadmodum iſtæ præfecturæ putantur argumenta peculiaribus Eccleſiis diuinitus deſtinatæ, ità per illa Deo libuit manifeſtum mundo facere præpoſitum à ſe vniuerſæ Eccleſiæ Romanum Pontificem, quando ad eius regimen admouit quos ipſa, tãquam ſuos paſtores, ac prēſides agnoſcebat.

Tale eſt, quod ex Euſebio refert Baronius ad annum 238. pag. mihi 235. Poſt Anteri mortem aiunt Fabianum vna cùm aliis ex agro Romam commigraſſe, ibique ſua collocaſſę domicilia, vbi diuinâ, & celeſti gratia largiente ad Cleri adminiſtrationem mirandum in modum euectus eſt, nam cum omnes fratres cauſſa deligendi eius, qui Epiſcopatum gereret in Eccleſia, conueniſſent, & multi de multis illuſtribus, & præclaris Viris ad illud munus obeundum idoneis cogitarent, quamquam Fabianus, qui tum forte preſto erat, nemini in mentem venerat. de repente tamen columbam de ſublimi deuolantem, quę ſimilitudinem Spiritus Sancti in ſpecie columbæ deſcendentis repręſentare videbatur, eius capiti inſediſſe, memorant, ac propterea Populum vniuerſum pariter vno Sancti Spiritus inſtinctu commotũ magna cum alacritate, & vno animorũ conſenſu eum dignum eo dignitatis gradu acclamaſſe, & abſque mora abreptum illum in Sede Pontificia collocaſſe.

Simile conſpexiſſe indicium Romæ licuit in Magno Gregorio a Clero, Senatu, ac Populo acclamato in Ponti-

ficem.

ficem: quippe Vir humilitatis ſtudioſiſſimus omni contentione, ac induſtria ſtudui[illegible]onus, ac honorem à ſe amolire; Cumque conatus omnes irritos expertus ad opê Mauritij Imperatoris confugiſſet litteris à Germano Vrbis Præfecto interceptis, ne Conſtantinopolim mitterentur, ad aſtum adiecit animum, & mentito habitu, ne agnoſceretur, exiuit in agrum, ſyluas quæſiuit, ac in obuiæ ſpeluncæ latibulum abdidit ſe ſe haud facilè ab vllo mortalium detegendus, niſi immortalis cuiuſpiam miniſterio conflata columna radians, & ſpelæo incubans quærenti ipſum anxiæ multitudini, ceu lingua deſuper miſſa ſimul id loci latere Gregorium indicaſſet; ſimul vniuerſæ Eccleſiæ Paſtorem Dei beneplacito conſtitutum declarauiſſet.

Verum antiquioribus adhuc prodigijs Eccleſia Primitiua decorari à Deo meruit. Inter quæ.

Innocentius III. olim Ioannes Lotharius Card. Diaconus SS. Bacchi, & Sergij dictus, eâ excelluit ſapientiâ, ac probitate, vt Cæleſtinus II I. aſſeuerare non dubitaret ceſſurũ ſe illi libenter Petri Cathedram, ſi ſuffragia electorum ad ſua vota accederent; Ideòque iam iam diem obiturus in poſtrema ad Cardinales hortatione libere ſuũ ſenſum aperire non eſt veritus, vt ſibi Lotharium ſubrogarent ſi bonum Eccleſiæ, & non propria commoda ſpectarent. Factum eſt, vt optauit, quamquã .n. iuuenilis ætas remoram electioni factura videretur, tamen candida columba in conclaue Comitiorum aduolans, & humero dextro illius inſidens omnem dubitationem de animis Patrum exſoluit.

Poſt Pauli IV. obitum conuenientibus in Aulam Patribus purpuratis pro ſucceſſore ſubrogando Columba ſe viſendam præbuit, quæ per aera circumuolans, tandem ſuper ſedẽ Ioannis Angeli Cardinalis Medicei conſtitit, qui Pontifex creatus, Pius IV: appellatus eſt.

An reuocari ad hoc caput queat, quod mortuo Leone XI. Aquila è Palatio Altempſiorũ auolans poſt varios circuitus tandem ad molem Hadriani perueniens, & inſcul-

pro

pro Draconi gentilitio Gregorij XIII. inſigni inſidens ſtemma Burgheſiũ conſt[illegible]it, & Pauli V. ad Pontificatum aſſumptionem prænunciauit? Hadriani quoque II. & Leonis IX exaltationes, vti nobilitatæ meritis ità, & cæleſtibus viſionibus comitatæ fuere, quas vitæ Pontificum, & annalium ſcriptores fusè deſcribere ſui duxere muneris, noſtri eas innuiſſe ſat fuerit.

At illa ſimul lepida, ſimul ominoſa, quæ Gregorij VII. Pontificatui præluxit multo ante tempore, quàm inauguraretur.

Aſſidebat infans ad parentis ligna dedolantis plantas; & ex ſegmentis reiectis elementa formabat elementorum inſcius, quæ digeſta ordine hemiſtichium Dauidicum expreſſum exhibebant, Et dominabitur à mari, vſq. ad mare: Quæ poteſtas à Dei filio cõmunicata ſuo Vicario ad hæredes Pontificiæ dignitatis perennabit ad iudicij vſq. magni poſtremam diem.

Nicolaum III. ex illuſtri Vrſinorum familia adhuc puellum S. Franciſcus ſuaui amplexu dignatum prædixit Mattheo parenti à quo fuerat ad prandium inuitatus futurum opportunè Pontificem Summum, haud dubium quin prophætico ſpiritu reuelante, quo abſentia temporibus, ac locis præmonſtrantur.

Certè ætas noſtra gauiſa eſt vidiſſe in throno Petri fulgentem Pium V. toti antiquitati inuidendum, & Summis Pontificibus æquandum, & hunc pariter habitu pontificio ante creationem ornatum per quietem vidit Geneſius Lucenſis cœnobij ad Mineruam Præſes, ſingularis Vir probitatis, ac doctrinæ. Et non fuiſſe inſomnium iſtud ex ijs, quæ ludentibus finguntur phantaſmatibus, ſed cælitus immiſſũ declarauit exitus, præuiſus pariter per reuelationem, ac prædictus à S. Philippo, ſicut, & aliorum Pontificũ creationes, vt narrat vitæ ſcriptor lib. 3. c. 6.

Perſimile de Cardinali Franciſco Gonzaga referunt, qui noctu expergefactus improuiſo pronunciauit ſuper Cardina-

lem Alexandrinũ caſuram ſortem, de quâ in interregno Pij IV. non vnum erat inter Cardinales iudicium, & propenſio animorum multiplex, Sed ne quę deſideraretur in electione laus euicit tandem S. Caroli Borromæi, & ſequaciũ deliberatio de Cardinali Alexandrino euehendo, quo nullum agnoſcebat in toto illo Patrum Cõuentu gradu ſupremo digniorem, quicquid plerique obluctarentur, & rationibus humanis abducere ab hac ſententia Virum diuinis fultum, adniterentur. Nimirum Frater Michael Ghislerius in Dominicana familia fæcunda Sanctorum, & Doctorum Matre educatus, & ad præcipuas munerum Eccleſiaſticorum functiones promotus, vbique ſapientiæ, & ſanctitatis veſtigia impreſſa reliquerat, quæ ad tam ſublimis dignitatis faſtigium iter etiam nolenti aperuerant. In procliui eſt cõiectare ſuas habuiſſe in delectu partes Virginem Deiparam, quam impenſe à teneris vſque annis coluerat Michael, & mutui amoris arrhas non paucas in vitæ decurſu acceperat. Quippe Cœli Imperatrix à filio illuminatore didicerat, auctũ iri honorem ſuum cũ modis alijs, tum vero additione feſti diei Beatæ Mariæ de Victoria nuncupati ad recolendam memoriam Victoriæ inter omnes memorandæ, quam Chriſtianorum claſſes, Pio ſatagente, coalitæ de immani Tyranno Selymo Turcarum Imperatore retulere; Memorandæ, inquam ob hoſtium multitudinem cæſam, captam, diſſipatam: nam ad 30. millia perempta bellatorum, decem millia in captiuitatem ducta. Triremes centum octuaginta combuſtæ, nonaginta demerſæ, quindecim millia chriſtianorum à ſeruitute liberata, dante deſuper animos Deo, & Vicario ſuo Pio precibus victoriam impetrante.

Quæ de Marcello II. ſequitur hiſtoria eſt mille probata teſtibus, & ſignanter ab Horatio Turſelino in ſua hiſtoria Lauretana lib. 3. cap. 20. in hunc qui ſequitur modum deſcripta.

Marcellus Ceruinus Card. Vir doctrina pariter, & ſanctitate

ſtitate clarus in oppido Lauretanæ domui ſatis vicino (Montem Fanum appellant) domicilium ſtatuerat. Suum id natale ſolū ferebat, reuera locum interuiſendæ natali Beatæ Virginis cellæ peropportunum elegerat. Inde Lauretū incenſo ſtudio ventitabat in auguſtiſſimo orbis terræ ſacello ſacris operaturus. Itaque ſub Iulij III. Pontificis deceſſum Marcello rē diuinam inibi de more facienti res euenit viſu, euentuque mirabilis. Eximio candore, ac ſpecie columba, multis inſpectantibus, ſuprà eius caput placidè eum volitaſſet, nunc in ſacrificantis manibus, nunc in ipſo miſſali libro requieſcebat. Ea res obiecta oculis adſtantium pleroſque animis immobiles ſtupore defixit. Sacerdos qui de more Cardinali ſacrificanti præſto erat vulgarem aliquam colūbam eò fortè delapſam ratus abigere eā conabatur. At Cardinalis haud parum memor candidæ colūbæ inditio diuinitus olim deſignatos nonnunquā eſſe Pontifices, inhibet abigentem: Ipſe cæleſtem columbā quieſcere ſinit quoad ſacrificio peracto, ſua ſponte auolaret. Exindè cæleſte viſum homini affirmat fidem, nūncio de morte Pontificis Marcellus Romā reuocatus non ſuſtinuit viæ prius, & Pontificijs comitijs committere ſe, quàm veteri ſuo inſtituto Lauretanā Virginem ſalutaſſet. Et aderat dies Annuntiatæ Virgini ſacer, qui cæteroqui pium eius animum inuitabat: Venit ergo pridie Lauretū. Feſto ipſo die, excluſa inconditâ turbâ, ſacrum in auguſtiſſima cella facere attentiſſimè cæpit. Inter ſacrificandum, poſt initium Canonis, Eccleſiam Pontifice orbam memorans, Deo, ac B. Virgini enixius commendabat effusè præcanti B. Maria cælesti ſpecie, cælitum ſepta comitatu ſe offert; animoque eius diuina luce, ac dulcedine delibuto, ipſum fore Pontificem indicat: Extemplo attonitæ mentis oculis ſubducit ſe.

Marcello tam nouæ rei, ac ſubitæ admiratio tantum repentè animi corporiſque totius incuſſit horrorem, vt ad Aram trepidans pedibus ægrè ſubſiſteret. Senſit Sacerdos eius

eius adminiſter aliquid profectò Cardinali obiectum diuinitùs, vtiquè cum eius conſpiceret faciem inſolito quodā ſplendore fulgentem: mox etiam notaret totum eius corpus noua circumdatum luce. Ergo quod ipſemet viderat, deindè cū alijs multis tum Raphaeli Rieræ, qui rem litteris prodidit pro familiaritate narrauit. Quin etiam Cardinalis ipſe neceſſariorum, qui ſpectaculo adfuerant, precibus fatigatus, enunciauit denique totam rem, vti geſta erat, ac ſimul adiecit tantū; vtique Pontificis munus longè altius eſſe faſtigio ſuo: ac propterea Deum fortaſſe alium ſibi Vicarium quæſiturum. Cæterum ſi Deo cordi eſſet talem in terris habere Vicarium: Enimuero ſibi antiquiſſimum fore chriſtianam Remp. conſeruare ſartam, tectamque, atque aedis Lauretanæ cultum longè, ac latè propagare. Itaquè montem Fanum regreſſus acceſſito tabellione, publicis conſignari litteris iuſſit, quæ in B. Mariæ Lauretanæ gratiam deſtinarat animo: Nimirum, vt publicæ tabulæ ſuam Deiparę obſtringerent fidem, eædemq. ſi fortè, quod accidit, mors interueniret, teſtes forent ſuæ erga illā egregiæ voluntatis: Vt Marcellus Romam attigit, facile quidem euenit, quod Deo cordi erat, vt fieret Pontifex: Et extitit B. Virginis fides; Pontificis tamen extare non potuit. Is namque intra vigeſimum ſecundum diem vix dum inito Pontificatū exceſſit è vita: Pontifex egregijs conſilijs magis quàm operibus memorandus.

Atque hæc pauca è pluribus per annales Eccleſiaſticos ſparſis collecta ſufficiant.

Qui verò narrationes perſimiles, aut ſuſpectas habent, aut inualidas putant ad fidem de Primatu iſto faciendam, vel temeritatis, vel hæreſis laborant malo. Neque ſi plures congerantur, credent; Et nos Catholici purioris doctrinæ lacte paſti, & apoſtolicis imbuti documentis ijs minimè indigemus ad credendum exemplis, Dominicæ nixi auctoritati, quia Petro datas eſſe claues regni cælorū cū abſoluta ſuper Eccleſiā poteſtate minimè ambigimus, & impleri

pleri promiſſiones eius in dādis ſucceſſoribus experimur.

Audio obgannientem Nouatorem, vnde igitur tā multa ſchiſmata in ſedium vacatione, ſi Pontificis Romani electio fructus diuinæ prouidentiæ eſt pacem peramantis? Audiat & ipſe reſponſum meum. Haud piget adnumeraſſe ſuperius Portis Inferi Eccleſiā impetentibus ſchiſmatum impetus, & veritatem effati Saluatoris aduerſus illos victoriam promittentis, vt etiam ex malo hoc bonum eliceret firmitatis ſcilicet petræ, ſuper qua fundata eſt Eccleſia, & æternę durationis in inteſtinis etiam diſsidijs ſecuritatem. Deinde verò non ita laxare fræna libero arbitrio prauis affectionibus corrupto permiſit, vt luce veritatis tenebras contentionum non diſpulerit, ac ambitionis æſtum non cōpreſſerit, vt ſedata tandem tempeſtate tranquillitas optata redierit, & legitimè electus illegitimo præualeret, clauumque Eccleſiæ regere perſeueraret. Etenim qui per oſtium non intrauerant, ſed intruſi violentiâ, vel aſtu ſedem Petri occupauerant interdum ſinè litibus naturali morte poſuere, vt contigit Victori, Paſcali, Calixto Antipapis aduerſus Alexandrum III. Aut diro functi fato pœnas ambitioſæ affectationis dedere, quales expertus eſt Ioannes tempore Gregorij V. legitimi Pontificis, nā à Romanis, qui illum ad ſolium Apoſtolicum euexerant deturbatus, & crudeliter habitus naribus, auribuſque præciſis, oculis erutis, aſino præpoſterè impoſitus per vrbem ductus eſt, quod occaſionem obſidendi Romā Otthoni III. dederit ex qua obſidione calamitate ingenti fuerit afflicta. Minus atrociter punitus Petrus Leonis Anacletum ſe vocitans, qui quòd Innocentio II. vero Pontifici obſiſteret, percuſſus à Domini Angelo poſt triduum impœnitentem expirauit animam, & corpus foueæ miſerabili pōpā demandatum. Sed præceſſerat finem tragicum pia, ac feruens S. Bernardi Abbatis Clarauallenſis ſollicitudo in conciliandis Principum Catholicorū animis Innocentio, qui tandem refulſit, vt ſol in throno apoſtolico, depulſis te-

tris aduerſitatum nebulis; & fæliciter gubernacula rexiq Eccleſiæ. Breuiter omnes ſchiſmatum turbæ, quæ olim excitatæ, ad Eugenium vſq; I V. identidem ſuboriebantur ſedatæ ſunt. Eugenio autem Antipapa in Baſilienſi Concilio à plerisque Cardinaliũ datus nomine Fælix qui & ipſe Pontificatui illegitimo ſponte ceſſit, & ita ſemper amotis ab ouili Domini mercenariis verus paſtor citius, ſerius, à principe paſtorũ conſeruatus, & plerumq. in perplexa conſiliorũ agitatione mirabiliter demonſtratus. Inſtar ſit omnium quos prodidere ſcriptores euentus mirificus, quẽ quoniam non eodem narratur modo, liber verbis eruditi recentioris Bozij ſigno 35. cap. 5. Septem auctorum teſtimonio confirmatum, capiti huic inſerere pro clauſula.

Bozius.

Petrus, inquit, Igneus, qui Alexandro II. ſedente cum Florentini in duas eſſent partes diuiſi, & altera ſchiſmaticis hereticiſque Petro Epiſcopo duce adhæreret, altera Alexãdro II, vt oſtenderet Alexandrũ verũ eſſe Pontificem, Chriſtique Vicarium, miſsâ celebratâ, acceptâque ab Abbate Ioanne Gualberto benedictione, ſolo induſio tectus, nudiſque pedibus inter duas ſtrues ardentium lignorum longas decem brachia, altas prope, & latas quinque lento gradu flammis mediã viam, vndique cooperientibus illæſus, læ tuſque totâ vrbe inſpectante inceſſit, cunctiſque obſtupeſcentibus veritatem maximo miraculo cũprobauit, Igneuſque ob id vocatus &c.

Negatis factum Sectarij? Sed teſtium centum millium dixerim oculatorum linguæ affirmant factũ. In Beelzebub Principe dæmoniorum vim retentam flammarum, ne ambulantem comburerent; Quid ſi vobis nobiſque catholicis reſpondeat Ethnicus, vim ſcilicet repreſsam fornacis Babyloniæ ne Saraballa combureret, vel carnes læderet inſontium trium puerorum? Reſipiſcite miſeri, manus date veritati clamanti, *& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam &c.*

Fa-

Fauor diuinus Pontificibus præſtitus argumentum eſt Romani Primatus.

CAPVT X.

1. *Eluxit fauor diuinus erga Leonem Papam.*
2. *Vrbanum VI.*
3. *Leonem IV.*
4. *Alexandrum III.*
5. *Leonem III.*
6. *Formoſum.*
7. *Victorem II.*
8. *Pium V.*
9. *Vrbanum II.*

STATIM perſtringit mentis oculos fulgor immenſus diuinæ protectionis in præclaro ſui Vicarij Leonis Magni facinore elucentis. Attila Rex Hunnorum, Germaniâ, Traciâ, Macedoniâ, Illirio, Achaiâ deuaſtatis, multas iam præcipuas Italiæ vrbes ſub ſua iuga redegerat; Aquileiâ triennali obſidione captam diripuerat, ac incenderat, & minarum, ac cædium ſpirans ad Romam diruendam copias dirigebat. Timor animos ciuium occupauerat non neſcios quantas in alijs ciuitatibus ſtrages edidiſſet, quàm diræ crudelitatis veſtigia, vbique reliquiſſet. Quò fugeret tanta multitudo populi? quin ſe defenderet à tam immani tyranno innumerabilis exercitus victorijs inſolentis ductore? Ipſe ſolus Leo pectore intrepidò diuinâ fretus ope obuiam procedere tyranno irruenti ſtatuit, & paucis è Senatu, populoque comitatus quà Mincius in Padum influit occurrens, mirificæ vi eloquentiæ feroces ſpiritus deliniuit, atque vt inibi militem ſiſteret ac re-

regrederetur perſuaſit. Defixit ſtupore inſperata mutatio ſtipatorum, Ducum in primis, ac primipilorum ad prædam Romanam inhiantium mentes. Cumq; ab Attila ſciſcitarentur cur tam facilè præter morem ſacerdotis inermis ceſſiſſet eloquio, reſpondit adſtantem Leoni Sacerdotem alium habitu, ac ore verendum à ſe conſpectum, ſibi ſtricto gladio mortem minitantem, ni Leoni obtemperaret rediturus in Pannoniam, ſuadenti.

Signum alterum diuinæ adſiſtentiæ Leoni Pontifici protulimus ſupra c. 9. 1. p.

Et aureis quidem eloquentiæ laqueis ex ore Leonis tenentis placaſſe libuit diuinæ prouidentiæ monſtrum Hunnicum, at ferreis illigauit feram minus validam, ſed non minus ferocem in Bonifacium VIII. Anagniæ commorantem. Nimirum Philippus rex Galliarum Pulcher dictus, miſerat ad eum capiendum Guglielmum Nogaretum, qui captâ Vrbe, ac palatio Pontificio terrorem incuſſit incolis, & adeò animos aulicorum conſternauit, vt omnes propè, relicto Pontifice, fugę ſe dederint. Aſt ipſe non eſt territus, ſed Pontificijs indutus veſtibus in Pontificia conſidens Sella hoſtem præſtolabatur, quo adueniente, & illiberaliter verbis minacibus Pontificem excipiente, is intrepidè reſpondit ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, & perterrefecit, fregitque audaciam militum ad eum capiendũ promptorum. Ita relictus in cuſtodia à ciuibus tantã indignitatem ægrè ferentibus libertati redditus eſt Pontifex, & aduerſarij conatus irriti cecidere. Haud dubium, quin Maieſtas habitus pontificalis, & generoſitas loquentis momentum in auſu infauſto habuerint; Sed vim addidit præſentia Numinis, & protectio in audacia ſacrilegi Ducis comprimenda.

Boz. ſig. 44.

Vrbanus item VI. duobus retudit verbis populi in palatium irrumpentis furibundam turbam ſumptis quippe Pontificijs ornamentis obuiam proceſsit tumultuariæ turbæ, & interrogatione Domini Saluatoris pronunciata,

Quem

Quem quæritis? temerè irruentes exterruit, & rebellionē extinxit. Quis hic intus agentis vim Numinis non aduertat? Multum profectò valuit oris grauitas, ornamentorum ſacrorum maieſtas, loquentis cum poteſtate dignitas. Sed ad cæcum multitudinis ſiſtendum impetum non erant ſatis, niſi vigor acceſſerat diuinę virtutis ſuum Vicarium protegentis.

Alter etiam eiuſdem nominis, & non diſparis ſanctitatis à primo, Leo IV. quàm carus eſſet Altiſſimo miracula ab eo patrata declarauere; inter quæ peremptus, aut fugatus Baſiliſcus veneno Vrbem inficiens, & ciues enecās, ac extinctum crucis ſigno in Vico Saxonum incendium, à periculo templum Apoſtolorum liberauit. Huius Pontificis Sanctitatis fama excitus Adulphus Rex Angliæ Romam venit, & exemplo Inæ, & Offæ ſuam ditionem B. Petri vectigalem fecit. Bar. an. 847.

Quicumque in hiſtoria Sacra, profanaue peregrinus nō eſt, nouit diſſidia inter Fridericum I. & Alexandrū III. & inter Honorium III. ac Fridericum II. & ſcandala inde ſecuta: Boni ingemuere primū, deindè verò lætati ſunt, quod protegente Deo perſonas, & acta Pontificum fracti ſunt improborum impetus, & cedere poteſtati ſuperiori ſunt coacti.

In Leonem III. adeo immanes fuere Paſchalis primicerius Hadriani, & Capulus Secretarius, vt facinus execrabile auſi ſint, quod calamus ſcribere, & aures audire reformidant: Cum enim conſanguinei eſſent Hadriani præceſſoris, inuidiæ, ac odij æſtu abrepti ſacris operantem ſcelerato ſtipati Satellitio ab aris abſtraxerunt, & exciſa lingua oculiſque effoſſis ſemimortuū reliquerunt, militibus cuſtodiendum. Sed enim cœleſtis Medicus nuſquam ſui Vicarij oblitus, priſtinæ Sanitati mutum, ac cæcum infandì crudelitate redditum, prædicandâ benignitate reſtituit. atque vt ſuorum amicorum operâ à cuſtodia inimicorum liberaretur effecit: itaque incolumis, ac liber in Galliam; Bar. an. 799.

atque Germaniam profectus reuerentiam, obſequium, & opem Caroli Francorum Regis expertus, eiuſdem comitatu copiarum Romam reuertitur, & ſuæ Sedi reſtituitur, ad quam non diu poſt accedens Carolus vicem recepit beneficiorum, & à Pontifice Imperator creatus, primus in Occidentem imperialem inuexit dignitatem.

In ſimili crudelitatis genere non diſſimilis eluxit diuinæ prouidentiæ erga ſuum verum Pontificem amoris ſignificatio. Stephanus enim dictus VII. Formoſi anteceſſoris cadauer effodi, Pōtificalibus exui veſtibus, tres digitos, quibus benedicere ſolebat populo abſcindi, in Tyberis profluentē proijci imperat, & omnia eius Acta reſcindit, ac Synodi coactæ auctoritate, quæ patrarat impia probari curauit. proh dirum nefas! Sed non inultum. Stephanus de Sede per vim occupatā deturbatur, cuſtodiæ traditur, ſtrangulatur. Formoſi verò corpus repertum à piſcatoribus ad Vaticanam Baſilicam ſepulturâ honorandū defertur, in qua priuſquam conderetur à Sacris imaginibus humili inclinatione ſalutatū teſtimonium ab illis retulit Pontificatus ſui, & Innocentiæ à Cœlitibus, quin & tellus deteſtari viſa eſt nefandum ſcelus, corruit quippe Lateranenſis Baſilica ceu fundamentalem Petram dirutam ingemiſceret, ſine qua ſtare non poſſet.

Bar. an. 900.

Affine miraculo eſt diuinę prouidentiæ in Alexandri III. protectione ſignum. Hic poſt Hadrianum IV. legitimè Pontifex creatus aduerſarium habuit acerrimū Octauianum S. Ceciliæ Cardinalem, qui ad Pontificale ſolium ardenter inhians, adeo impotenter abripi ſe iracundiâ ex ambitione ortâ permiſit, vt amictum Pontificium (Mantū vocant) Alexandro detraxerit, & Friderici fultus auxilio nouus Antipapa conciliabula coegerit pro Pontifice nomine Victoris, & pro tali à quinquaginta, qui conuenerant, Epiſcopis ſit agnitus in Friderici gratiam, qui nec amicum, neque ſuperſtitem Alexandrum volebat. Eà propter multis eum moleſtijs vexare nō deſtitit, nam & functo Victore

alium

alium ſubſtituit, qui Paſchalem ſe nominauit, & rurſus cogi Concilia contra Alexandrũ procurauit, & armis Vrbem, ac Italiam turbauit, & fugâ in Galliã, ac Germaniam, ſaluti ſuæ conſulere adegit: Et ne quid perſecutionis atrocitati deeſſet Senatus, populique Romani acceſſit contumacia, non omnium quidem, ſed aliquorum potentiorum Friderico adhærentium, qui reditum Alexandri in Vrbem impediuere, & rebelles ſuo ſe Principi, ac Paſtori gerere non erubuere. Itaque ſtandũ Alexandro in acie aduerſus quatuor hoſtes fuit, quorum primus, ac parens cæterorũ Fridericus. Secundus Antipapæ aliquot præcipuè Victor, & Paſchalis illius operâ euecti. Tertius conuenticula Epiſcoporum ab illo ſeductorum. Quartus Populus Romanus qui ex Magiſtratu gratiam Friderici aucupabatur: Sed deuicit iſtos omnes manus Domini ſuũ Vicarium ſuſtentans, & pro eo pugnans: Etenim Imperatorem tandem reſipiſcentem, ac pacem petentem vidit Venetijs ad ſuos pedes prouolutum, etiã præſtantem obſequia, quæ præſtita in Gallia, à Ludouico Rege, & Henrico Anglo inaudierat, & Pſeudopapas ternos morte ſublatos ſuperſtite ſe ad XXII. Pontificatus annũ penè expletum. Conciliabulis oppoſuit vera Concilia Turonenſe in primis, ac Lateranenſe cui treceti Epiſcopi præter alios Prælatos interfuere. Populus autẽ, ac Senatus Romanus errorum pertęſi, perſpectâ mutatione Friderici, & aſſumptâ erga Pontificem reuerentiâ Legatos Anagniæ cõmoranti miſêre, qui Romam ſuppliciter inuitarent, atq. vt rediret conditiones, quas ipſe per ſuos Legatos poſtulabat, admiſere, & iure iurando ſeruaturos ſe promiſere. Aduertêre nimirum Fridericus, & Romani Cœlum pro Pontifice contra ſe ipſos dimicare, illũ eſſe verum, ac legitimum Paſtorem, ac Dominum, cui faſces ex diuino Imperio Imperatores, ac Reges ſubmittant.

In tantâ negociorum mole, ac varietate Alexandri prudentia, animi fortitudo, Principum fauor ſuas habuere partes, quibus diuinum Numen vſus eſt ad Chriſti tuendum

Vicariũ, & eius acta fœlici exitu terminanda. In hoc quod ſequitur humani nihil inuenies præter hominum nequitiam, & Diaboli dolum. Reliquũ totum ſibi vendicat Dei protectio ab illis malis ſuum Vicarium defendentis,& malignantium conſilia eludentis. Victor huius nominis I Lex Geberardo Epiſcopo Eiſtitenſe creatus Pontifex, Romam delatus cùm alijs virtutũ exemplis dignum ſe eo gradu probaret, tum verò religionis, ac pietatis erga Deum ſplendore aulæ, & Vrbis oculos ad ſe trahebat: Hoc iniquè ferens hoſtis humani generis, & Pontificatus,immiſit in cor Subdiaconi Sacro miniſtrantis, vt veneno calicem inficeret, & vini potu Antiſtitẽ immolantem interficeret. Non tulit flagitium inſandum diuina bonitas, ſed nefarium hominem Dæmonis permiſit poteſtati, qui correptum miris modis torquere cœpit, & adſtantes admiratione,ac timore fixos detinere, quoad crimen ſaſſus à lætali ſumptione abſtinendum Victorem monuit, haud neſcium, quæ ratio conſumandi ſacrificij eſſet ineunda, & minime ſegnem in gratijs pro beneficio Deo reddendis.

Haud vltimus Victor fuit, cui veneno mortem pararint improbi. Patrum noſtrorum ætas ſimul audijt malũ renouatum facinus à ſceleſto non nemine aulæ Pontificiæ familiari; ſimul iteratam in Pio V. Pontifice Max. defendendo diuinam beneuolentiam. In more habebat Vir Sãctus ſecundùm prolixas precationes ante Chriſti Crucifixi effigiem ſacris pedum vulneribus os admouere, eaque ſumma cum reuerentia exoſculari. Contigit autem mane quodam res mirabilis hinc inſonti timorem incutiens occultæ cuiuſpiam culpæ, quæ indignum redderet oſculo,inde ſpei,& confidentiæ ſtimulũ, quod miraculi aſpectu dignum redderet Chriſtus paucis admodum amicis ſuis talia indulgentis. Fidem famæ publicæ facit diligentia in ſãcto illo Simulacro aſſeruando, quod hactenus in cœnobio Dominicano propè Boſcum à Pio magnificè conſtructo inter ſacra lipſana numeratũ magnâ veneratione colitur.

prom-

prompta narratio eſt ex Actis Canonizationis Apoſtolicâ auctoritate confectis, quibus R. P. Abraham Bzouius ſuum Romanum Pontificem locupletauit, & tot tamque grauibus in cap. 39. congeſtis teſtimonijs firmata demonſtrat, vt ſperare nos iuuet opportunè expediendam apotheoſim Sanctiſſimi Pontificis ad Eccleſiæ Romanæ gloriam, & Religionis Dominicanæ decus, quæ illi tales Præſules in ſuis clauſtris educatos ſubinde ſuppeditat.

Interim quod initio propoſuimus, non ne ſingularis hæc Dei cura in Pontificum protectione elucens caros ſibi illos oſtendit, & amicos eſſe, quales profectò non eſſent ſi ius vſurparent indebitum in Eccleſiam vniuerſam, ſi Paſtores non eſſent, quos Chriſtus D. conſtituit ſuper gregem ſuum. Numquid iniquus eſt Deus, vt foueat iniquitatem, & Petri Cathedram tam validè oppugnatam potenter ſuſtentet, ne expugnetur, aut corruat, in eaque ſedentes à primâ inſtitutione ad noſtra vſque tempora tueri perſeueret? Certe ſi Imperator, aut Prorex quiſpiam Proregis poſiti à ſe perſonam, & iura ſarta tecta velit, in comperto eſt verum illum habendum eſſe proregē, & præſtandā ipſi obedientiam, tamquam Regem, vel Imperatorem repræſentanti; Cur ergo legitimus Chriſti Vicarius non cenſeatur is, cui Deus tā multa ſuæ beneuolentiæ demonſtrat ſigna, quem à periculis, & à morte liberat, nec miraculis parcit, vbi neceſſaria peruidit, ad vitam ſeruandam, & in munere Pontificio perſeuerandum? Quibus Primatus Petri ſtomachum mouet, aut euentus id generis negant, eoſque à narrantibus hiſtoricis, vel fictos, vel à fingentibus acceptos aſſerunt ſuis ſe confodiunt gladijs, arma ab ijs aduerſus Catholicos mutuantes: Vel caſui tribuunt, quæ caſui prorſus aduerſari etiam pueri intelligunt: Vel ad Belzebub facta glorioſa referunt, & peiores phariſæis ſunt in Principe Dæmoniorum eijci Dæmonia

à Chriſto blaſphemantibus. Quantò conſultiùs agerent ſi à veritate doceri ſe paterentur, clamante Deum, nuſquam ſuæ Eccleſię obliuiſci, & tam in electione, quàm in conſeruatione Romani Pontificis mirabilia, plerumque facere, quæ Primatus eius euidentiſſima ſunt argumenta.

Verùm quia in Victoria ad Echinadas inſulas per Pium V. relata operâ, ac precibus micantem vidimus diuinæ protectionis radium,

Non impetro à me, vt taceam admirabile prorſus perſimilis fauoris exemplum in Vrbani II. magnanimitate ſe pandentis. Potiebatur Germaniæ imperio Henricus III. in quem iaculari fulmen anathematis ob enormia ſcelera non eſt veritus Pontifex, vt ſuo ſatisfaceret muneri. Ille iratus in Italiam deſcendit, indèque Vrbanum exegit. Pulſus Italiâ in Galliam ſe recepit, & vbi ſolatium ſperabat deſolationis inuenit materiem ob inceſtas Philippi Regis nuptias, quem cum ſanare nequiret ſalutaribus monitis, feriuit anathemate, paruipendens Principum inuidiam, quibus pœna iſthæc mirùm, quàm diſplicuerat. Quippe Philippus Legitimâ vxore eiectâ conſanguineam ſuam Fulconis Andegauenſis vxorem ſibi ſociauerat, haud ſine graui populorum ſcandalo, & Epiſcoporum offenſione, qui Concilium coegere indicente Hugone Lugdunenſi Antiſtite, & anathema Regi dixere. Quem non terruiſſent Imperatoris odia, & Regis, ac
Boz. ſig. 32. c. 3. Principum iræ? Stetit nihilòminus inpauidus Vrbanus, & non deſpondit in medio tribulationis animum, ſed erexit, quia confortauit illum Dominus omni potentatui dominans, & direxit vias eius ne deficeret. Cogit ad Claremontem Concilium, & ceu cuncta proſperè ſuccederent, de recuperatione Terræ Sanctæ à Sarracenorum
Bar. an. 1094. dominatu conſilia agitat, Legationes inſtituit ad Principes per viros ita idoneos, vt Occidentem penè totum

com-

commouerit ad arma capienda, euentu ſanè quàm fœlici, nam trecenta peditum, & equitum centum millia in vnum coaluere exercitum, cuius potentiæ Aſia, & Palæſtina ſuccubuere, & Chriſti Saluatoris Sepulchrum in manus Chriſtianorum rediјt, æternùm manſurum, ni eorumdem peccata rurſus eripuiſſent. Hic ſi circumſtantias temporum, perſonarum, infortuniorum cum Pontificis auſu, induſtriâ, generoſitate, prudentiâ, negotij granditate, fœlicitate Victoriæ conferas, manum Dei omnia dirigentem, & ſuo fauentem Vicario, vel ipſis oculis intuebere.

Con-

Confirmantur dicta de Primatu Romani Pontificis ex miraculis in Eccleſia Romana.

CAPVT XI.

1 *Miracula ab hominibus Dei virtute fiunt, & quare.*
2 *Initio naſcentis Eccleſiæ fuere neceſſaria.*
3 *Continuata à Deo ſunt præſertim hæreſibus ſuborientibus:*
4 *Et recenti memoria innumera per S. Franciſcum Xauerium Indiarum Apoſtolum.*
5 *Numerantur eorum aliqua.*
6 *Inter hac ſanitas P. Marcello Maſtrillo reddita.*
7 *Huius narratur hiſtoria valde mirabilis.*
8 *Et profectis in Iaponiam.*
9 *Tormenta atrocia ibi tolerata.*
10 *Mors tandem pro Chriſti fide obita miris euentibus comitata.*

QVIA Primatus hic inter fide credenda numeratur, miracula, quæ fiunt ad fidē corroborandam à filijs obedientiæ Sūmi Pontificis, conſequenter eius Primatum eſſe à Deo confirmant, vt notat Suar. in Apolog. l.5.c.19.n.20. Et quia miracula vera naturę vires excedunt, auctorem ſui principalem ſuperiorem expoſcunt totius facultate naturę, qualis ſolus eſt Deus, *qui facit mirabilia magna ſolus*. propria videlicet auctoritate. Cœterùm et Angeli,& homines communicata à Deo virtute patrare miracula in comperto eſt. Operatur autem illa Deus, vel per ſe, vel per illos ob fines multiplices, quales ſunt ad pariendam fidē in cordibus illa videntiū quomodo Chriſtus Dominus patre exorato pro Lazari ſuſcitatione dixit, *vt credant, quia*

Suar.

Pſ.135

tu

tu me miſiſti. Deinde ad eam iam partam corroborandam, qualia fiebant ab Apoſtolis, de quibus ſcriptum eſt: *Per manus autem Apoſtolorum fiebant ſigna, & prodigia multa in plebe:* vt inducerentur infideles ad fidem, & fideles in ea confirmarentur. Aliàs per ea honorare Deus vult ſeruos ſuos, & latentes gratiæ diuitias hominibus oſtentare ad conciliandam apud ipſos opinionem ſanctitatis, ac reuerentiam, vt in teſtamento veteri Moyſi, Ioſue, Eliæ, Eliſæo miraculorum gratiã indulſit, & alijs, de quibus Hæbræor. 11. dicitur. *Sancti per fidem vicerunt regna &c.* Sed & plura in nouo ſunt, quæ inductione per cuncta Euangelij ſæcula à Bellar. l. 4. de notis Eccleſię c. 15. fusè numerantur. Semper autem miracula, ſicut & cætera omnia propter ſemetipſum operatur Dominus, & illa potiſſimũ ob cultum, & gloriam ſuam, quæ eſt finis operum eius. Deus, inquit, S. Auguſt. l. 10. Ciu. c. 12. qui fecit viſibilia cœlũ, & terram, » non dedignatur facere viſibilia in cælo, vel in terra, quibus » ad ſe inuiſibilem colendum excitet animam adhuc viſibi» libus deditam: vbi verò, & quando faciat, incommutabi» le conſilium penes ipſum eſt, in cuius diſpoſitione iam tẽ» pora facta ſunt, quæcũque futura ſunt &c. Qui quidem finis, ac modus, vt ſublimis eſt dignitate, comeſque perpetuus miraculorum ita & ratio ſufficiens, ac honorifica cenſeri debet, ne vllo vnquam tempore locoue ſuperuacanea, aũt inopportuna videantur. Fuiſſe neceſſarium initio naſcentis Eccleſiæ miraculis agi ſuadet, & myſteriorum à ſenſibus remotiſſimorũ altitudo, & legis introducendę nouitas, & aduerſariorum ipſam impugnantium acerbitas, & præceptorum carni, ſenſuique repugnantium obſeruatio, quæ prĕter prædicationem, doctrinamq. ab Apoſtolis apoſtolicisque viris traditam, ni prodigia, & ſigna comitabantur: quæ credendi difficultatem, vel tollerent, vel mollirent, ægrè Gentiles ab Idolorum cultu, ægrius Iudæos à cæremonijs veteribus abſtractos Chriſto adiunxiſſent.

Act. 5.

Hæb. 11

S. Aug.

Nihilominus imbuto iam orbe terrarum lege Euangelii, continuare placuit diuinæ bonitati Eccleſiam ſuâ mirabilium operatione decorare, ſolarique; & quidem per homines Romanæ Sedi, Summiſque Pontificibus addictiſſimos, nuſquã per alienos, & inimicos, ni fortè aliquando & iis vſus ſit Satanas ad pręſtigias, quę miracula mentirentur, vti olim Aegyptii Magorum ſuperſtitione abuſus eſt ad Populum decipiendum.

In quo & admirabilis ordo, ac diſpoſitio diuinæ prouidentiæ enituit, quæ ſicut miraculorũ vinculis Ethnicorũ ac Hebræorum gentem traxit ad Chriſti fidem, & cultum; ita quia permittere voluit hæreſum vepres in Eccleſiæ cãpo ſubinde oriri ob inſcrutabilia, & ſemper iuſtiſſima ſua iudicia ſuſcitare non deſtitit operarios indefeſſos, qui verbi prędicatione, ſcriptioneque veluti falce excinderent, & miraculorum dono, patrationeque aliquos ex fidelium cœtu inſigniuit, qui & gratiâ polleant ſanitatum, & operatione virtutum præſtent, & prophetici luminis ſplendore clareſcant, & alia ornamenta deſuper accipiãt, quę à S. Paulo commemorantur, & tanquam ſtellæ cœlum Eccleſiæ in nocte infidelitatis exornent.

Cor. 1. c. 12.

Horum mihi ſyluam immenſam antiquitas ſuppeditat, cuius nullum eſt ſæculum iſtiuſmodi vacuum ſyderibus; ſed ſi ad hoc vltimum ſtylũ reuocauero, & prolixitati parcam, & animis ingenuis etiam acatholicis oſtendam, quod illa ſit vera Eccleſia ſub eodem Paſtore, ac Duce militans Imperatori ſupremo, in qua perennat miraculorum curſus idem, qui à prima fuit origine, quando à Chriſto Domino, & Apoſtolis fundata eſt; & acrius mouebunt hæc recentia oculis pene ſubiecta, quã quæ lectione duntaxat, veraciſſimâ licet, excipiuntur. Laxauit autẽ Deus ſuæ liberalitatis, ac miſericordię vbera poſtremis hiſce temporibus ad paſcendos fidei lacte gregis ſui agnos, & Paſtores ſuppeditauit, qui à luporum dentibus defenderent, quos copioſos & rabidos per ouile Chriſti Aquilonaris ora diſperſit, &

vbique terrarum innouauit mirabilia ad infeſtas nouitates reprimendas. Sed ego ſi numerandis pluribus viris, ac mulieribus ſanctis miraculis claris inſiſtam, quos Italia, Hiſpania, Gallia, India, & aliæ Prouinciæ videre illuminatos cæcos, mutos, claudos, paralyticos perſanatos, quinimò & mortuos vitæ reſtitutos, longior fuero, quàm mei conſilij ratio poſtulet, cui & vnus illorum ſatis eſſet, ad probandũ Eccleſiam illam Primatu gaudere, quem Chriſtus in S. Petro conſtituit, quemque glorioſi iſti heroes cęlitus electi agnoſcunt, ac venerantur, vt veram, reliquorum cætus, vt Satanæ Synagogas deteſtantur.

Hæc meditanti occurrit magnus ille, & prorſus admirabilis Franciſcus Xauerius, quem ob vitæ Apoſtolicæ ſanctitatem, & renouatum in ipſo miraculorum donum Apoſtolis conceſſum, illuſtri Apoſtoli cognomento Sancta Romana Sedes illuſtrandum cenſuit. Hic, inquam, à Paulo Tertio Pontifice cum amplo Nuncij Pontificij diplomate ad Indias Orientales miſſus, ſimul Euangelium per vaſtas illas, incultaſque regiones ſpargere aggreſſus, ſimul coruſcare miraculis cœpit, quibus Deus ſerui ſui ſermonem confirmare luculentiſſimè dignatus eſt. Et fuere illa tam præclara, tamq. frequentia, vt calamũ, & patientiam fatigarent Epiſcopi Malacenſis numerum adnotare volentis, & extaſi, ac ſtupore complerent Populos barbaros vix oculis ſuis credentes, cum cernerent quotidianas ſanitates, mortuorum ſuſcitationes, futurorum prædictiones, abſentium locorum diſtantia, tamquã ſi eſſent in conſpectu enunciationes; intimorum ſecretorum cordium Deo vni notorum reuelationes: eodem tempore pluribus in locis præſentiam corporis exhibere, linguis barbaris, ac ignotis loqui, loquentem ab exteris intelligi, non ſecus, ac ſi proprio ipſorum idiomate conciones texeret, & id generis alia, tam ſępe facere, vt nulla iam dies ijs abiret vacua, nulla rediret nox niſi proximæ diei miraculorum præſtabilium teſtis, ac terminus; adeo vt non prophetiæ modò ſpiritus,

quod

quod ſapientum non nemo affirmabat ſtabilem, permanentemque in eo ſedem fixiſſe: ſed et gratia ſanitatum, & operatio virtutum, & alia præcellentia gratiæ gratis datæ dona adeo familiaria apparebant in eo, vt ſubdita viderentur voluntati, & nutui ipſius nunquam non obſequi parata. Idcircò apud gentes illas in admiratione erât, & paſſim Sancti Patris appellatione nō proprio nomine nuncupabatur, tamque latè diffundebatur fama mirabiliū eius, vt non defuerint, qui deſiderio videndi peregrinum virum exciti relicto patrio ſolo ſex millium milliariorum iter tā alacriter ſubierint, quàm frugifere confecerint, ſiquidem maiora facta oculis conſpicati, quàm auribus perceperant, exuta gentilitia ſuperſtitione Chriſtum induere, & ſacro luſtrati baptiſmate adiumento fuere Xauerio ad fidem per Orientem propagandam. Cœterum apertâ per crebra miracula ad Euangelium viâ, non requiem ſpiritui ſuo dedit, non pepercit peregrinationibus longis, aſperis, laborioſis, vt itinera eius terrâ, marique confecta metiri ſtudentes curioſi quidam vitæ eius inueſtigatores centies centū millia paſſuum emenſa repererint. In quo tam amplo ſpatio peragrando incredibile dictu eſt, quot quantaſque ærumnas ſit perpeſſus ab hoſtibus fidei Ethnicis, Saracenis, diuerſarum ſectarum Barbaris, prædonibus, falſis fratribus, improbis ſpiritibus ad eius excidium coniuratis, lædoria in plateis, irriſiones in aulis Regijs; maledicta in congreſſibus inter ludicra computanda, lapidibus appetitus eſt, verberibus concuſſus eſt, venenis ad necem petitus, ſagittis vix non confixus, ter naufragium paſſus, præter ea, quæ volens, libenſque ſubibat, & exſorbebat dura, amara, aſpera, mortificationi carnis iam rationi ſubditæ, & laboribus attritæ idonea, Ieiunia tam rigidè ſeruata quotidiè, vt pugillum obrizæ, & aquæ poculum totus eſſet, & quotidianus cibus, & aliquando hebdomadarius ad artus debilitatos, reficiēdos paratus, cilicia, flagella, humicubationes, vigiliæ in plures noctis horas orando productæ, ſeruitus, & miſericordia impenſa

penſa ægrotantibus, conciones, cathecheſes, ſollicitudo in excolendis nouellis christianis, induſtria in reducendis ad fidem Ethnicis tam feliciter poſita. vt nationes integras, Principes, ac Reges ad Chriſti vexilla traduxerit millena milliũ ſua manu baptiſmo luſtrauerit. Tantus ergo vir electus à Deo, vt nomen ſuum nouo mundo portaret, primum Chriſti paſſionem portauit in ſuo corpore, præter quod nihil quodammodo habuit terrenum reliquum, neque hoc terrenum totum, in quo reſplenduit fulgor quidã communicatarum dotum beatarum, quibus ſpirituale redditum videbatur, vt iam audiret in populis homo quaſi cœleſtis; & augebant, confirmabantquè opinionem crebra miracula magnitudine plane tam præclara, vt mortuos ad vitam reuocatos aliquot decuriæ à Sacræ Rotæ Auditores examinandæ ſint delatæ, numero verò tam multa, vt integrum volumen eorum depoſcat narratio, ſi recenſenda eſſent, ſed non eſt inſtituti noſtri ſingillatim illa enumerare; neque verò neceſſarium ad probandum quod intendimus, nimirum argumentum ex illis validè ſumi, quod Eccleſia vera ſit, in qua miraculorum perſeuerat operatio, ac proindè quod Primatus in ea poſitus ſit Paſtoris, à quo dirigitur, & in ſuas claſſes, ac ſtatus ordinatiſſima diſpoſitione diſpertitur. Cœlum ſuſpice, & per ſubiecta elementá diſcurre, nullum reperies, in quo diuinæ huius virtutis, ac electionis luculenta aliqua veſtigia non reluxerint. Cœlum luce radiantem crucem demiſit in terram, quæ in obuiam deſcendens foueam, adeo firmiter illi adhęſit, vt fruſtra conati ſint Ethnici crucis hoſtes illam effodere, ac diffindere. Portentum id fuit imminentis perſecutionis à Cillanæ Inſulæ Rege in nouellos Chriſtianos paratę, quorum ſexcentos trucidari iuſſit, quod hortatore Franciſco conuerſi eſſent ad fidem. Aſt ſolari non tardauit diuina bonitas famulum ſuum; plures enim Crucis prodigio cõſpecto, quæ immota, ac inſciſſibilis ad impetus, inſultuſq. impiorum ſtabat, nomina dedere Chriſto, quos inter filius

quod ſapientum non nemo affirmabat ſtabilem, permanentemque in eo ſedem fixiſſe: ſed et gratia ſanitatum, & operatio virtutum, & alia præcellentia gratiæ gratis datæ dona adeo familiaria apparebant in eo, vt ſubdita viderentur voluntati, & nutui ipſius nunquam non obſequi parata. Idcircò apud gentes illas in admiratione erât, & paſſim Sancti Patris appellatione nō proprio nomine nuncupabatur, tamque latè diffundebatur fama mirabiliū eius, vt non defuerint, qui deſiderio videndi peregrinum virum exciti relicto patrio ſolo ſex millium milliariorum iter tā alacriter ſubierint, quàm frugifere confecerint, ſiquidem maiora facta oculis conſpicati, quàm auribus perceperant, exuta gentilitia ſuperſtitione Chriſtum induere, & ſacro luſtrati baptiſmate adiumento fuere Xauerio ad fidem per Orientem propagandam. Cœterum apertâ per crebra miracula ad Euangelium viâ, non requiem ſpiritui ſuo dedit, non pepercit peregrinationibus longis, aſperis, laborioſis, vt itinera eius terrâ, marique confecta metiri ſtudentes curioſi quidam vitæ eius inueſtigatores centies centū millia paſſuum emenſa repererint. In quo tam amplo ſpatio peragrando incredibile dictu eſt, quot quantaſque ærumnas ſit perpeſſus ab hoſtibus fidei Ethnicis, Saracenis, diuerſarum ſectarum Barbaris, prædonibus, falſis fratribus, improbis ſpiritibus ad eius excidium coniuratis, lædoria in plateis, irriſiones in aulis Regijs; maledicta in congreſſibus inter ludicra computanda, lapidibus appetitus eſt, verberibus concuſſus eſt, venenis ad necem petitus, ſagittis vix non confixus, ter naufragium paſſus, præter ea, quæ volens, libenſque ſubibat, & exſorbebat dura, amara, aſpera, mortificationi carnis iam rationi ſubditæ, & laboribus attritæ idonea, Ieiunia tam rigidè ſeruata quotidiè, vt pugillum obrizæ, & aquæ poculum totus eſſet. & quotidianus cibus, & aliquando hebdomadarius ad artus debilitatos, reficiēdos paratus, cilicia, flagella, humicubationes, vigiliæ in plures noctis horas orando productæ, ſeruitus, & miſericordia impenſa

Digitized by Google

penſa ægrotantibus, conciones, cathecheſes, ſollicitudo in excolendis nouellis chriſtianis, induſtria in reducendis ad fidem Ethnicis tam feliciter poſita, vt nationes integras, Principes, ac Reges ad Chriſti vexilla traduxerit millena milliúm ſua manu baptiſmo luſtrauerit. Tantus ergo vir electus à Deo, vt nomen ſuum nouo mundo portaret, primum Chriſti paſſionem portauit in ſuo corpore, præter quod nihil quodammodo habuit terrenum reliquum, neque hoc terrenum totum, in quo reſplenduit fulgor quidã communicatarum dotum beatarum, quibus ſpirituale redditum videbatur, vt iam audiret in populis homo quaſi cœleſtis; & augebant, confirmabantquè opinionem crebra miracula magnitudine plane tam præclara, vt mortuos ad vitam reuocatos aliquot decuriæ à Sacræ Rotæ Auditores examinandæ ſint delatæ, numero verò tam multa, vt integrum volumen eorum depoſcat narratio, ſi recenſenda eſſent, ſed non eſt inſtituti noſtri ſingillatim illa enumerare; neque verò neceſſarium ad probandum quod intendimus, nimirum argumentum ex illis validè ſumi, quod Eccleſia vera ſit, in qua miraculorum perſeuerat operatio, ac proindè quod Primatus in ea poſitus ſit Paſtoris, à quo dirigitur, & in ſuas claſſes, ac ſtatus ordinatiſſima diſpoſitione diſpertitur. Cœlum ſuſpice, & per ſubiecta elementa diſcurre, nullum reperies, in quo diuinæ huius virtutis, ac electionis luculenta aliqua veſtigia non reluxerint. Cœlum luce radiantem crucem demiſit in terram, quæ in obuiam deſcendens foueam, adeo firmiter illi adhęſit, vt fruſtra conati ſint Ethnici crucis hoſtes illam effodere, ac diſſindere. Portentum id fuit imminentis perſecutionis à Cillanæ Inſulæ Rege in nouellos Chriſtianos paratę, quorum ſexcentos trucidari iuſſit, quod hortatore Franciſco conuerſi eſſent ad fidem. Aſt ſolari non tardauit diuina bonitas famulum ſuum; plures enim Crucis prodigio cõſpecto, quæ immota, ac inſciſſibilis ad impetus, inſultuſq. impiorum ſtabat, nomina dedere Chriſto, quos inter filius

Regis natu minor exemplum maioris ſecutus, qui parti-ceps martyrij cum illis ſexcentis effectus nequicquam fre-mente Patre Regnum terrenum cœleſti poſthabuit, & ani-mos non modò fratri, ſed & ſobrino, & aliis Regijs aulicis dedit, vt contemptis Idolis veri Dei cultum amplecteren-tur.

Vim quoque eamdem expertus eſt ignis, à cuius incen-dio, & flammis graſſantibus domus liberatę fuere. Aer perpluit cineris aceruos pumicibus accenſis miſtos ſuper Tolenſem Ciuitatē ad vindictā defectionis eius à Chriſto, & à Luſitanis mulctandam. Idem adblandiri Diuo viſus eſt non ſemel cum ſpiritu eleuante rapiebatur in ſublime, & liquidum præbebat iter, vt ſi menti incorporeæ præ-buiſſet.

Quàm verò frequenter per lata Oceani ſpatia ſe ſe fudit potentia hæc cæleſtis? ſiue ſedarentur tempeſtates eius im-perio, & naufragiis propinquis nauigia ſubtraherentur, ſiue ſalſedine exueretur vnda, vt præſenti ſitientium nautarum; & vectorum neceſſitati ſuccurreretur; ſiue naufragum poſt tridui iactationem fluctibus circumactum terrę incolumē redderet mare; ſiue amati Crucifixi æneí effigiem impro-uiſo abreptam per vortices, ac ſpumantes fluctus deuolutā, Cancri chelis apprehenſam inſperato reſtitueret, ſiue pro-phetico Spiritu de ſalute abſentiū ſociorum per vndas diſ-perſorum, & pene abſorptorum non dubia præmonitione certos faceret præſentē, ſiue nauis audiret verſa iam in thea-trum, & officiorum caritatis erga male habentes corpore, & animo, ac miraculorum multorum, quibus de cœlo Sanc-tum ſuum mirificabat.

Neque tu Terra elementorum infima inferiorum teſtis es prodigiorum, quæ à viuente functoque tui ne dicam emenſore an dominatore in te facta ſunt. Quot cadauera mox in ſaniem, tabemq. vertenda de tuo erepta ſinu amiſ-ſæ luci, ac vitę ſunt reſtituta, quod omnium mirabilium mirabiliſſimum eſt, & inter ſumma diuinæ potentiæ ope-

ra

ra numerandum? Sed & illud inauditum à ſæculo, & vix credendum, niſi aſſenſum certum à videntibus extorqueret facti euidentia, à non videntibus fidem depoſceret orbis terrarum teſtimonium, & hactenus perſeuerans exuuiarum ſacrarum integritas: Quippe tellus, quæ tributariam corruptelam, tanquam tributum morti debitum exigit ab Adami poſteris, & corporum diſſolutâ compage carnes in puluerem reſoluit, non eſt permiſſa in Franciſci cadauere malignari; Sed primùm quidem in calce viua ſepultum, ſtatim ab obitu poſt menſes quatuor illæſum, integrumque ſeruatum exploratoribus præſentauit; Deinde verò foſsâ profundâ merſum, obtectumq. poſt menſes ſexdecim exhumatũ, ne modicè quidẽ violatũ paruit; ſed viuido colore nitens, & ſucco flagrans odorato eſt, naturâ ſtupẽte, & virginitate conditũ ſuũ domiciliũ ſeruare gratiâ geſtiente.

Senſit autem Malacenſis Vrbs beneficium Diui, dum à Sanciano portu Goam deferretur; etenim peſte graſſante, & plura capita in dies conficiente, vbi primũ intra ſua mœnia excepit depoſitum illud à Luſitanis ſedulò cuſtoditum, liberata à contagio eſt, & reuerentiam auxit ergà mortuum, quem incolumem irreuerenter malo acta ſpiritu eiecerat, ac in exilium expulerat.

Quod ſequitur, ad terram ne, vel ad Tartara pertineat, an ad vtraq. non eſt difficile iudicare. Vix pedem in Mauri inſulam Franciſcus intulerat, & primo ſermone inuitare indigenas ad audiendam Euangelij legem occœperat, cum tremore terra concuti, & hiatus veluti infortunii alicuius prænuncios edere viſa eſt, ſimul inconditi auditi ſtridores, ac eiulatus conquerentium ſpirituum; ſimul mœroris pleni clamores apertè pronunciantium; Tu nos Franciſce, aduris, & de Regni noſtri poſſeſſione deturbas. Neque ſegniùs irritabant animos ſpectra flammis cõueſtita per aerẽ volitantia formæ aſpectu horrifica, & diras euomentia, quibus nil aliud effecere, quàm vt teſtatam redderent aduenæ præliatoris ſanctitatem, & ſuam ipſorum improbitatẽ,

ac pauorem expulſionis à regione illa, & à pluribus, quæ obſidebant habitatorum corporibus. Quid ni vociferarêtur, cum de Regnis, ac Prouincijs tàm multis, quibus diuturna poſſeſſione præerant, fugere cogerentur; cum templa ſuo dicata cultui dirui, & Idola comminui, conſpui, conculcari aduerterent, cum Reges, Reginaſque & copioſam nobilitatem cum ſuis Populis eripi de poteſtate impiæ dominationis, & tranſire in libertatem, & adoptionem filiorum Dei cernerent, nec tanti auctorem diſpendij vlciſci, aut amoliri à generoſis quirent inceptis. permiſſum quidem illis cælitus eſt ſuam oſtentare rabiem; ſed nunquam explere; & ſæuire baculis, ac flagellis in nocturno ſilentio, dum feruenter orationi incumberet; ſed viri duntaxat patientiam exercere, perdere vitam prædicationi neceſſariam, aut membra frangere nequaquam valuere.

Neque vero ſuorum Clientum obliuiſcitur in cœlo Diuus, quos ad ſuam opem implorandam ſollicitos videt in terra, & in mari. & in dies liberari ægros à diſperatis morborum periculis, & naues à ſubmerſione incolumes ad portus appellere eius interceſſione manifeſtant libelli, qui ſubinde vulgantur, procul omni ſuſpicione leuitatis, cui occursũ volunt per legitimas diſcuſſiones viri graues, ac probi, quibus examinandi, & probandi libros illos incumbit cura. Innumera ſunt, quæ in varijs orbis partibus id generis mira contingunt, vnum ſi attigero, demonſtraſſe, me, putabo, veram eſſe Eccleſiam, quam diuina potentia miraculorum continuatione dignatur, vnum verum eſſe Paſtorem, cui ſupremam illius curam demandauit, qui mittit operarios in vineam ſuam referentes fructus in patentia, in laboribus, in perſecutionibus, in miraculis prædicatam veritatem atteſtantibus, in reductione ouium errantium, ad ouile Chriſti, cui præeſſe Romanum Præſulem Petri ſucceſſorem credendum docent, & in fide hac, & caritate non ficta mirabilia operantur. Eſt autem mi-

miraculum tam recens, ac patens non vni, aut alteri Ciuitati, ſed Europæ pene vniuerſæ, vt de illo dubitare hominis ſit iudicio carentis, inficiari verò ſit, vel Dæmonis mendaciorum fabri, vel Demoniaci ab illo acti audacia delirantis. Non alia ratione melius probatam iri Lectori rem certiſſimam arbitror, quàm ſi hiſtoriam ipſam facti, qualis tunc ab oculato teſte conſcripta eſt, & per orbem terrarum typorum beneficio ſparſa, ne apice quidem mutato, hic attexo, & commodum legendi pario pluribus, ad quorum manus non peruenit libellus ipſam continens recudi dignus, & perlegi à Catholicis ad animarum ſolamen, ab acatholicis ad confuſionem cæcitatis, qui ad tantam, tamq. apertam lucem cæcutiunt, & quia eam negare nequeunt, ſi prorſus non ſunt ſtolidi, lucem dicunt eſſe tenebras, quod tenebrionum eſt.

Miraculi à S. Franciſco Xauerio Indiarum Apoſtolo in Collegio Neapolitano Societ. IESV patrati die 3. Ianuarij Anno Dñi 1634.

Narratio ex Archiepiſcopalis Curiæ tabulis deprompta.

CAPVT XII.

SI quis vnquam minùs quàm opórteret credulus, ab Hiſtorico præter jus, faſq. iuratores exegit, vltro mihi fidem habeat miraculum ſcripturo, quod proximis ſuperioribus diebus à Diuo Franciſco Xauerio domi noſtræ patratum non modo meis ipſe oculis vſurpaui, ſed ſacramento etiam apud Eminentiſſimi Card. Archiepiſcopi Auditorē teſtaturus acceſſi. Rem omnem aliquantò altius mihi arbitror repetendam, vt ſeriem vniuerſam vnico ſub aſpectu ſuſpiciendam potius, quàm cognoſcendā proponā. Explicabo etiam paulo fuſius, vel minima proſecutus, ſi quid tamen minimum in re tam maxima nequidquam cognitio deſideret, vbi abundè admirationi ſatisfactum. Ea igitur ita ſe habet.

Iuſſerat elapſo anno 1633. Neapolitani Regni Prorex regiis plane honoribus ipſa in Regiā Conceptæ Virginis memoriā conſecrari. In diem igitur Dominicum à ſeſto proximum, hoc eſt in diem tertium Idus Decembris quatuor aræ in ampliſſimi periſtylij ambulationibus magnificentiſſime excitatæ, quarum excolendarum prouincia totidem nobiliſſimis viris fuerat demandata. Eos inter Carolus Brancatius Eminentiſs. Card. germanus frater adlectus. Is muneris ſui curam cum Patre Marcello Maſtrillo è no-

è noſtra Societate IESV, non acris modò diligentiæ, ac ſedulitatis homine, ſed affini etiam ac familiariſſimo cõmunicarat. Vbi verò peractis diei ſolemnijs ſub alteram noctis horã Marcellus pro ea, quæ illi incumbebat, cura, neſcio quid artificem aulæa refigentem monet, ex illius ſeu cinctu, ſeu manibus, quo in opus vtebatur, bilibris fere malleus per incuriam ad triginta palmos altè prolapſus ita ipſum perculit, vt à feſto die nox illi pene funeſta extiterit; affixit certè paulo poſt humi, ac nonnihil vomitũ mouit, quod vtrumque inter grauoris ictus effecta cenſetur. Animaduerſum illico ab omnibus cruentato, vndique capite, dextro tempori, atque adeo ipſi muſculo, vt vocant, temporali vulnus inflictum. Ille dolorem quoquo modo diſſimulans, & grauiſſimũ ictũ eleuans verbis domum rhedâ vectus decumbit. Hic vulnus extimâ quidem ſpecie ſatis exiguum deprehenditur, at inteſtinum malũ longè grauius indicabant poſt alterum, aut tertium diem certæ febriculę initia, oculorum torpor, capitis qua parte præcipuè vulneri opponebatur, acerbæ ſubindè punctiunculæ, grauedo perpetua, ſtupor corporis, mẽtis delirationes, adeo vt Neapolitano in Cœlo id genus plagis infeſtiſſimo propinqua mors timeretur. Huc accedebat plagã, quod anguſto nimis orificio ſi quid ſanguinis extra venas transfuſi, ſi quid aeris ictu contuſi, iam iamque ſuppurantis intus lateret, tranſmittere minus poſſe, quod in tenerrimã, & ſpaſmo obnoxia temporis parte dilatari non liceret. Indicitur Medicorum collegium, viſa omnibus ægri ſalus, ſi minus deploratę ancipitis certè, ac nimiũ periculoſæ curationis, nulloque pacto fieri poſſe, vt periculo ante quadrageſimum diem planè defungeretur. Decretum hic inter cætera obductam antea inconſultò plagam refricandam, vt ſi qua ſuccreſceret ſanies, anguſto ſaltem aditu eijceretur, nec cerebrum vitiaret. Quod ipſum aliaque adhibita ſapienter remedia paulatim ſalutaria ſenſit ægrotus, ac poſt octauam à morbo diem lentè conualuit. Febris omnino nulla, mitigatus

tigatus

Digitized by Google

tigatus magna ex parte dolor, viuidiora lumina, vultus omnis hilarior. Hic licet maxima Medicis ſpes iniecta, magnũ adhuc faciebat timorem vigeſima prima ab ictu dies, quam vti ordine ferme poſtremam ita poteſtate numerant primam eas inter dies, quas quòd de morbi euentu decernant, decretorias nuncupant, nec temere metus animo obiectus. Langueſcit ex inopinato ægrotus ſub huius diei initium, qua & nouus annus eſt initus, ſtomachi graues dolores cauſatur, creditum primò afflictum inedia, & aquâ cinnamominâ, qua per id tempus morbo cauerat, at vbi nec eo ipſo nec altero die quidquam veſci valuit, pridiè etiam fere impaſtus, imo ne os quidem niſi parcè admodũ ad cibum excipiendum recludere; animaduerſum morbi vim interea loci, dum fædus, vel pacem etiam conciliatam credimus inteſtino bello facultatem animalem perdidiſſe, ac reſolutis, laxatiſque maxillaribus neruis, & reliquis, quibus vorando vtimur, mortem ex propinquo intentare; exiſtere enim verò illico indicia illa omnia, vnde Hipocratis ſchola intimam oſſis læſionem, aut tranſfuſum intra cerebri membranas cruorem arguit, & imminens ex infortunio, vt appellant, ſeu calamitate, cui præcaueri non poſſit, lethum præſagit, ea ferme erant neruorum qua parte eſt vulnus inflictum κατ' ἀντίον, ſeu reſolutio quà vulnus opponebatur conuulſio, atque contractio ſiniſtri præſertim brachij, ſtupor capitis, mentis deliramenta, corporis totius inordinati rigores. Itaque plures magni nominis Medici ſemel ac ſæpius apertè pronunciare (quod idem poſtea iureiurando teſtati) de Marcelli vita iactam eſſe iam aleam, & vnius Dei præpotentis virtute ſanari poſſe, hominum ope non poſſe: familiares, quà tam acerbum cariſſimi capitis interitum, ſeu lachrymis deplorare, ſeu precibus à Deo deprecari, quà inſertis per vim in os minimis eduliorum fruſtulis vitam ad horas producere, tanta autem erat, tamque obfirmata oris compreſſio, vt altera huius anni die geminis inter ſe obuerſis cochlearibus vi

ma-

maximâ os illi Chirurgus ſenſim adaperuerit, ligneumque cuneolum inter dentes iniecerit, vt aperturæ aſſueſceret, mox etiam triumcialem è cera candelam ad ſtomachum, vſque demiſerit, vt niſi eſſent deglutitionis nerui omninò laxati, & obſtructæ ſolû pituita fauces aditum aliquem patefaceret cibo; ille verò non cibum, ſed tantummodo dolorem hauſit; tanta porro erat deglutiendi difficultas, tantum edulij faſtidiû, vt ſpectare identidem, & dolere ſimul liceret vehementiam incredibilem, quam ſibi ipſe, ſeu è ſociorum conſilio, ſeu è moderatorum imperio inferebat, non dicam, vt ſolidum, aut durum cibum manderet, ſed vt aquæ ſtillas ſanè perpaucas hauriret. Vnam, aut alteram ſemel eius liquoris guttam, quo Diui Nicolai oſſa Barij ſcatent, facilè hauſit, quod licet in admirabili, vſquequaque humore minus mirandû admirati tamen ſumus. Igitur 4. Non. Ianuarij nuncupauit primò quod poſtea innotuit, coram Patre Carolo Sangrio Prouinciæ totius moderatore votum de Indica profectione, ſi vita ſuppeteret, quo pietati ſolùm non vitæ, vel ſpei, vel deſiderio, quæ nulla erant, indultum. Deinde ſacro infirmorum oleo ſub noctem inunctus, ob pertinacem faucium compreſſionem Euchariſtiâ interdictus. Mox pictam D. Franciſci Xauerij tabulam aliquam cubilis lateri admoueri exoptauit, & cum nulla præ manibus promptior haberetur, quæ Diuum peregrinantis in ſpeciem exhibebat, conſilio, ſi exitum ſpectes, humano maiori aliunde accerſita ſuſpenditur Diuû æger (cui ea tabula expreſſo identidem ſupplicabat) adhibuit internuncium apud Deum, ne ſacratiſſimo viatico de ſolenni decedentium more muniri prohiberetur, idque impetrauit, exoratus etiâ per eumdem alio non præter conſuetudinem modò, ſed & præter naturam. Ea igitur, quæ ſubſequuta eſt, nocte, admotis identidem gutturi Xauerij reliquijs, vnde vires glutiendo ſibi faceret, ſex aut ſeptem æſculenti buccellas magnâ aſtantium lætitiâ non ita difficulter exſorbuit, ijs tamen non niſi cęleſti cibo aditum

Digitized by Google

expediuit, mox rerum ad ſcitamenta alia omnia intercluſum ſimul atque primo mane periculo antea facto in hoſtia non conſecrata, ſacro ferculo recreatus eſt, die, ſcilicet huius anni tertia, quam totā inter vitæ mortiſque confinia traduxit. Inſtabat iam quarta à ſolis occaſu hora, atq. ægre ſibi quartam horæ partem ſupereſſe quin occideret æger exiſtimabat, ita è moleſtiſſimo ſcreatu, quem eluctari iam ſolidum quadrantem horarium inaniter nitebatur; fauces paulatim obſtrui ſentiebat. Miſcebantur tunc temporis pijs de rebus colloquia, cum ex improuiſo admirabūdus ille, hei mihi minus clarè exaudio, indicitque manu ſilentium, quod ſimul ac factum, hinc hinc vocor, & ad alteram lectuli ſpondam, vbi S. Franciſci Xauerij, quæ nuper, vt retuli, appoſita pendebat icuncula, momento conuerſus, cum antea ſiniſtrum brachium nullo modo, corpus reliquum non niſi aliorum ope loco mouere poſſet, hic tenui quidem, ſed diſtincta, ſinguliſque quaſi verbis hærente voce pronunciare à nonnullis auditus eſt, quæ mox ſubijciam, ea ſpecie, vt aſtantium alij obiectis animo à Dei numine viſis, alij perturbatis rationis infirmitate rerū ſimulacris à ſenſu mentis abſtractum planè exiſtimarent; cum præſertim ne interpellatus quidem vllū reſponſum dederit: Sed continenti verborum tractu ſolemnem Societatis hominibus votorum formulam quibuſdam additis hunc in modum ſit proſequutus, nec ſuo quidem ſenſu, ſed præeuntis verba S. Franciſci Xauerij, vt infra fuſius.

Omnipotens ſempiterne Deus, ego Marcellus Maſtrillus licet vndecumq. diuino tuo conſpectu indigniſſimus, fretus tamen pietate, ac miſericordia tua infinita, & impulſus tibi ſeruiendi deſiderio, voueo corā ſacratiſſima Virgine MARIA, & Te Sancto P. Franciſco Xauerio, & Curia cœleſti vniuerſa, diuinæ maieſtati tuæ paupertatem, caſtitatem, & obedientiam perpetuam in Societate IESV, & præcipuè Apoſtolicā miſſionem Indicam, quā heri pariter voui coram meo Patre Prouinciali, & promitto eamdem

So-

Societatem me ingreſſurum, vt vitam in ea perpetuò degã, omnia intelligendo iuxta ipſius Societatis conſtitutiones, & decreta Sancti Patris Franciſci Xauerij de Indica expeditione edita. A tua ergo immenſa bonitate, & clementia per IESV Chriſti ſanguinem, & merita Sancti Patris Franciſci Xauerij peto ſuppliciter, vt hoc holocauſtum, & votum à me indigniſſimè nuncupatum in odorem ſuauitatis admittere digneris, & vt largitus es ad hoc deſiderandum, offerendum, & vouendum, ſic etiam ad explendum, & ſanguinem pro tuo amore fundendum, gratiam vberem largiaris.

His abſolutis, Chriſti è cruce pendentis (quem præ manibus perpetuò habebat) vulnera exoſculatus eſt ſuauiſſimè, tũ ſubductam ceruicali Lipſanothecam, vbi inter cæteras, & Sanctæ Crucis, & D. Franciſci Xauerii reliquiæ aſſeruabantur, primo vulneris loco, mox imo occipiti admouet, nec dimouit, quouſque ſubdidit.

Aue lignum Crucis, aue Crux pretioſiſſima, me totum tibi dedico in perpetuum, & oro ſuppliciter, vt gratiam fundendi pro te ſanguinem, quam Indiarum Apoſtolus Franciſcus Xauerius poſt tot exantlatos labores conſequi non meruit, mihi licèt indigniſſimo largiaris. et paulo poſt.

Abrenuncio parentibus, propriæ domui, amicis, Italiæ, & omnibus, quæ mihi retardare poſſent Indicam miſſionem, & me totum in animarum ſalutem, apud Indos, dico coram Sancto Patre Franciſco Xauerio, meo patre.

Vix ea cum exporrecta repente fronte ad valetudinarii Præfectum, mi Pater, inquit, eſurio, præbe aliquid quod comedam, vel pinſitum gallinæ pullum (id erat eſcæ genus illi, vel ipſo pharmaco deteſtabilius) perculſi ex inopinata voce animi accurritur extemplo huc illuc, vt aliquid pulmenti deferatur, iubet ille primitus ſolemnem dicti Sancti Patris Franciſci Xauerii precatiunculam clarè pro-

nun-

nunciari ab aſtantibus, voluitq.ter repeti illud, *ora pro nobis S. Franciſce Xaueri*, cui inuersâ paulıſper conſueta orãdi formula, ſubdidit ipſe, *vt dignus efficiar promiſſionibus tuis*; id vbi factum delatumque non nihil cibi, trepidare primò aſtantes, ac minutiſſimas in buccas concidere,quas faciliùs voraret; at ille erecto, alacrique vultu,eo ipſo ſcilicet, quem paulo ante mortis pallor infecerat, ridere aſſidentium trepidationem, lectulo nullo fulcimento inſidere, ſuaque ſpontè ſe ad comedendum componere, os expeditiſſimè adaperire, glutiendi facultatem neruis,iugulo ſorbendi reſtitutam aſſeuerare, atque vltro periculum facere in ſolidiori cibo, quem facillimè mandebat,ſe deniq. D. Franciſci Xauerii ope valentem omnino, ac ſanũ prædicare, immo ita viribus, inquit, polleo, vt mox ſurgere valeam poſtridiè cum primũ licuerit, litaturus. Acclamare hic aſtantes portentum, prodigium, miraculum, euolare cubiculo,ſocioſque vt quiſque fortè obuius fiebat,ad iucundiſſimum ſpectaculum à Diuo Franciſco Xauerio datũ accire. Confluxere illico omnes,vt celerrimè fama percrebuit,gratulaturi ęgroto, vitam eò æſtimandam magis,quò minus à morte abſuerat, tantumque inſueti prodigii gaudiũ inceſſerat, vt vix euentus fidem caperent, & quæ erant oculis ſubiecta fidelibus libentiſſimè per aures demittebant, mutuoq.alloquio, & aſſenſu quaſi dubia firmabant; vbi vero oculorum conſuetudine animi aſſueuerunt, & portenti admiratio religioni fuit,itum in preces,ac ſolemni Sanctorum Ambroſii,atque Auguſtini carmine ab adſtantibus gratiæ Deo actæ, celebrata ſingularis D.Franciſci potentia, eiuſq. Icunculam in fortuito abaco collocatam ardentibus cereis facibus venerati ſunt; mox quinta iam noctis hora alii aliò extra domum dimiſsi,qui optatiſſimos Nũcios deferrent.Interim Marcellus nihil ob valentiſſimo voce, colore, vultu diſſimilis acciſus quatuor ferè dierum inedia vires paſtu, & potione reficit, nihil inconditis lætantium clamoribus ſaucio modo afflictoq.capiti cauendũ

(vt nonnulli cenſebant) ratus cœleſtibus iam vocibus confirmato. Mox dum cubile de more inſternitur, ſurgit nullius ope, veſtem induit, incedit tantiſper, & venerabundus ad Sancti tabellam in genua prouolutus grates agit; tum faſcias, & emplaſtra vltro temporibus abijciens Diuo erigit in trophæum. Dilapſis tandem à cubiculo arbitris omnibus coram Patre Rectore Vincētio Carrafa, cui rem omnem primò aperuerat, & valetudinarij Præfecto propria manu euentus rationem, lectuli puluino innixus ſatis fusè conſcribit, vbi præter allata à nobis huc vſque ea addidit ipſi vni cognita, quæ iuratus poſtea confirmauit apud Cardinalis Auditorē, qui tanto prodigio poſt accuratam rei totius diſquiſitionem publicam fidem adiunxit. Ego verò illa ijſdem ferè verbis latinè reddam. Refert igitur, ſe tunc temporis, cum ſilentium impoſuit, vocem exaudiſſe, Marcelle, Marcelle, inclamantem, & neſcium vnde tandem ſonus ad aures accideret, mox ſilentibus cunctis eâdem repetita voce, animaduertiſſe, ex altero lecti latere ſe acciri, vbi D. Franciſci Xauerij pendebat effigies; eò ſimul, atque conuerſus è cubiculi ſociorum rerū omnium conſpectu ſubduci, alioque repente auocari viſus eſt, oculiſque in eam partem defixis, in qua ſacra tabella affixa fuerat, ad tabellæ imaginem, vultu tamen auguſtiori expreſſum hominem vidit, quem corporis veſtitus & habitus peregrinum cœli ciuem oris maieſtas, & decor indicabat: ipſiſſimum eſſe Franciſcum Xauerium nullo aperiente ægro ſtatim innotuit; is hilari ad eum ore, ſerenaque fronte, Marcelle, ait, ecquid agitur? Mori nè mauis, an Indos petere? ac reſpondente eo, illud vnum ſibi in votis quod imperaret Deus, tenes nè memoria, ſubdit, vouiſſe te heri coram Patre tuo Prouinciali ad Indiam profecturum? teneo, inquit, ille. eia igitur, addit Xauerus, in concepta à me verba te deuoue, prçiuitque ſtatim verba, quæ cū à Marcello repetuntur (exaudita narraui) quin

etiam cum bis, aut ter ea minus clarè excepiſſet Pater, ſubridens ſanctus iteratò ſuggeſſit.

Ac principio abſolutâ votorum formulâ, quam ſupra appoſui, ſanitati eum reſtitutum nunciauit, iuſſitque quò de accepta vita gratias ageret, emortui Chriſti vulnera deoſculari, quod ab eo præſtitum memoraui ſuo loco. Poſt hæc quæſiuit ex eo, num tibi eſt mei lipſanum? ait ille, id tibi ſit, inquit Diuus, cordi, nonne & Sanctæ Crucis fragmentũ? fatenti rurſus, age ait, admoue ea morbo; admouit confeſtim æger tempori ſaucio, verum Diuus capite abnuit, reiectoque in læuam, quem peregrinantium ritũ geſtabat bacillo, admotâ ſui ipſius extremo occipiti dexterâ, inibi morbi vim deliteſcere, eo ſacram lipſanothecam applicandam indicauit; paruit æger, ſtatimque Xauerius Sanctæ Crucis adorationem ſuorum omnium abdicationem, ſuique addictionem, Indicæ expeditioni ex formulis ſupra relatis nuncupare illum præcepit, & verba ipſe preiuit; nihil enim de ſuo addidit Pater præter extrema illa, meo Patre, quibus leniter Sanctus arriſit.

Ab his erecto, inquit, ac bono animo in poſterum eſto; atque has preces in diem exolue (diceres pro integra valetudine vectigal impoſitum) ſimulque ex oculis euanuit; euaneſcente & morbo, vitâque iam pene dimiſsâ eo diſcedente reuocatâ, notatumque in tam ſubita morbi permutatione nihil omnino ſuæ excretionis, aut immiſcere auſam naturam, ne deberet ille naturæ quidquam vel vitæ, vel virium, quas ab vno Indiarum Apoſtolo traditas eidem apud Indos ſit redditurus, & ſanè fidem non tam meretur, quàm extorquet euentus.

Die poſtera anni ſcilicet quarta in templo ad aram Sancti Franciſci Xauerij religioſè litauit, & Euchariſticam dapem nonnullis impertijt, plurimis vndique ad celeberrimi prodigij ſpectaculum confluentibus vbi verò portenti modus & ratio innotuit compoſitis coniectantium

diſſi-

diſſidijs, in eam ſententiam vniuerſi abiere, Sancto Indiarum Apoſtolo ſua Regna plus nimio cordi fuiſſe; quippe qui prodigia ferme omnia, vel apud Indos, vel pro Indis patrarit, & vnum quidem miraculo deuouerit, plurimos certè exemplo ad eius gentis ſubſidium aduocarit.

Si quis ergo rem omnem percenſeat, ad prodigium triduo gradatim deuentum animaduertet; primâ enim die ſacro infirmorum oleo æger perunctus, alterâ imminente iam morte cœleſti cibo munitus, tertiâ verò ad aram ipſe fecit Diuo Franciſco operatus, cuius precibus vim omnem facultatemque debebat, quin etiam plura in vno miracula. Puta æger per quatriduũ fame confectus inſtanti letho repente ſubductus, reſtitutis eſui mandibulis, corpus ſanguine ſæpius emiſſo pluribuſque exhauſtum pharmacis, maximâ virium præſtantiâ pollens non vti à morbo in vigeſimum quartum producto diem recens, & conualeſcens, ſed tanquam aduerſa valetudine nunquam planè tentatum; quæ è robuſtioribus aliquem delaſſaſſent ſolidare Marcellum potius, ac ſtabilire, præeſſe de prodigio relationibus tranſcribendis in excipienda frequentiſſima ſalutantium turba ex vniuerſa fere Vrbe accedentium dies integros verſari, ſauciatum modò caput frigoribus, atque hyemi tutò obiectare, commune triclinium adire, cæteraque reliquorum omnium munia ſuſtinere, domo excedere exceſſurum pridie è vita, & perpetuis laboribus pene atteri, quatriduo etiã poſt, cũ mater, quæ vna ſupererat è parentibus grauiſſimo morbo, ex quo deceſſit, laboraret, Nolã vbi decumbebat, accurrit, & dum eidem maxima ſedulitate aſſidet, atque ad ſuperos euolanti iam iamque animo bene precatur, vt inibi ſuam ad Indiam profectionem precibus apud Deum expediat, cui hic materno fortaſſe ſenſu impedimento fuiſſet, ne forenſem quidem veſtem exuitur, plurimiſque in laboribus ſe ſe frangit. Valet tamen, dũ hæc

ſcri-

ſcribimus proximè ſcilicet à morbo, iјs viribus quibus validioribus nunquam eſt vſus; tanti fuit afflictas antea proximæ mortis vehementia vires non infirmo naturæ præſidio, quæ rei cuiuſque perfectionem diuinis incrementis debet, ſed prępotentis Dei virtute, & Diui Franciſci precibus reparari; vnde quæ emanant opera dum vix inchoata credimus omnibus numeris abſoluta ſuſpicimus.

Hæc miraculi ſeries vniuerſa, effectus verò inter cœteros illi; iniecta ſociorum animis ferme omnium cupiditas incredibilis ad Barbararum Orientis Nationum ſubſidium aduolandi, & quaſi D. Franciſci voces claſſicum ceciniſſent, Indicæ expeditioni ſuum plurimi nomen deuouerunt. Aucta mirificè in Neapolitanis Ciuibus erga Diuum pietas vſque eò, vt illius ope ac patrocinio miracula alia in plurimorum commodum patrata conſtans fama vulgauerit, quæ cum non adhuc ſint publica fide, rite firmata, reticeo.

CA.

CAPVT XIII.

1 *Marcelli conſilio & precibus exiguus Hiſpanorum exercitus ingentes barbarorum copias expugnat.*
2 *Mira diuinæ protectionis ſigna inipſo armorum conflictu.*
3 *Marcellus in Iaponiam appellit capitur, carceratur.*
4 *Octo tormentorum genera à Barbaris illata incredibili conſtantia patitur Marcellus.*
5 *Paræneſis ad ſectarios vt ex comparatione veterum martyriorum cum recentibus diſcant vbi ſit vera Eccleſia ſub vno Paſtore.*

POSTVLAT locus iſte, vt aliquid de præclariſſimo mortis genere, quam in odiũ Chriſtianæ fidei Marcellus ſuſtinuit, fortitudine planè memorãda dicamus; Nã cætera quæ illã in tota vita anteceſſere nõne à teſtibus eius fidelibus viris grauibus ſcripta ſunt, & iuris communis facta, vt non ſit opus illa huc transferre ex eorum libris paſſim obuijs, & mirabilium narratione refertis? Inter quę numeranda paſſionum genera dira, longa, immania; pleriſque veterum inſignioribus exæquanda. Sed monitũ te lector velim, additũ à me parergon narrationis profectionis Iaponicę, & obitus Marcelli pro tuẽda catholica fide, non tamquã argumentũ, Primatũ Romani Pontificis directè probans, ſed vt complementum Xauerianæ prędictionis, qua Sanctus Indiarũ Apoſtolus ſimul ſoſpitem reddidit, ſimul certiorem fecit clientem ſuum, earum, quas in itinere, ac Iaponia toleraturus erat, paſſionum. Proteſtamur autem huic de Marcello narrationi non plus fidei à nobis exigi, quã humanę hiſtoria poſtulat, non autẽ Eccleſia Romana poſt exactã diſquiſitionem, cõcedit, adhiberi. Et Martyrẽ Marcellũ nominare abſtinemus, quoad à ſacris Romæ Tribunalibus Martyrẽ faſtis adſcriptũ gaudeamus.

Inſignis Victoriæ Marcelli conſilio & precibus obten-

ta . Mindanaum vna Philippinarum Inſularum ampliſſima eſt; eam barbari quà vi, quà dolo Duce Correlato celebri olim Pyrata; tum tyranno potius quàm Rege, occupauerant, & freti arce munitiſſima excurſionibus adiacentia freta frequentibus infeſtabant non ſine graui Hiſpanorum portuum diſpendio, à quibus ne appellerent nauigia arcebant: cædibus, ac rapinis in vectores ſæuientes. Neque ſpes reparandi damni id quidem temporis affulgebat vlla, cum Hiſpanorum exiguus eſſet militum numerus, & aduerſariorum longè copioſior, & arx videretur inexpugnabilis. Nihilominus Prouinciæ gubernator vir non magis bellica gloria, quàm Chriſtianarum virtutum opulentia clarus, vt extremis malis extrema remedia adhiberet, habito ſuorum conſilio, diſertè pronunciauit fore paulo poſt, vt pulſo Hiſpano tota regio ſub iugum Collorati redigeretur, ni maturè conatibus eius occurratur, & aut pellatur Mindanao, aut potentia eius in dies augeſcens comprimatur. Rogata primorũ ſententia Ducum, non defuere, qui plenum temeritatis facinus pronunciarent in manifeſtum excidij periculum conijci exiguas Hiſpanorum copias contra numeroſas hoſtium turmas; ſuperſedendum id temporis ab aggreſſione, quoad nouæ ſuppetiæ aduenіant, vireſq. & animos addant, ad eam prudenter, ac fortiter inchoandam, ac perficiendam. Admiſſus ad conuentum Marcellus, & quid ſentiret, aperire rogatus illico reſpondit, Si regulis humanæ prudentiæ rem metiamur, omnia alia tentanda potius, quàm in apertum diſcrimen, certumque exitium conijcenda Hiſpana legio, numero & viribus longè impar, ſi cum exercitu barbarico deſcendat in prælium, & arcem expugnare ſperet in edito, ac prærupto colle poſitam, & ſuo cacumine ſecundã aeris regionem propè attingentẽ. Aſt ego, inquit, altius ſpecto, in diuino videlicet auxilio confidendũ, cui facile eſt paucis victoriam aduersùs multos concedere, & conceſſurũ nobis non tã præſagit ſpiritus, quàm præuidet, & abſque hæſitatione

rione vos meque ſperare iubet, ſi Gubernatori noſtro iam iam ad arma parato morem geramus. Non ſunt texendæ moræ, neque diutius præſtolandus auxiliarium copiarum aduentus, quæ vt vis numeroſæ fuerint, nunquam dimidiam hoſtilium partem æquabunt, & licet æquarent, locorum quibus dimicandũ eſt, inæqualitas inuincibilem reddit hoſtem, & imperuium noſtris acceſſum. Sed in Domino eſt fortitudo noſtra, & S. Franciſcus Xauerius, cuius mirabilia olim vidit Mindanenſis Inſula ſanctis eius calcata veſtigijs, & prædicatione inſtructa Dux nobis erit, ac fautor, & tyrannum quantumuis ſub iuga Hiſpana, arce & milite munitum redigemus. Quæ talia tanto cum ardore, ac aſſeueratione proloquens non tam ſuadere, quàm felicem belli exitum certò polliceri videbatur; vt creditum propterea ſit, & non ex vano à S. Franciſco, qui eum ſæpius familiari ſuo aſpectu, & alloquio dignabatur, didiciſſe priuatim, quæ palam de arduo hoc ac perplexo negotio loquebatur. Perſuaſit igitur, vt quantocyus expeditio, & militaris apparatus inſtrueretur, & terra marique inuaderetur hoſtis, & arx illa editiſſima obſidione cingeretur. Quis credidiſſet, niſi factum vidiſſet? exercitus Corrolati ex Ethnicis & Mauris conflatus quadraginta millium militum conſtabat, Hiſpani vix ad ſexcentos pertingebant, ad arcem nõ erat aditus, niſi per rupes abruptas, & præcipitia potius quàm vias, & hæc tribus inſtructa propugnaculis bombardarum, & aliorum bellicorũ inſtrumentorum apparatu refertis; Et tamen expugnantur hæc ambo tandem poſt dirã dimicationem, & catholici ſanguinis effuſionem, dũq. ad tertium omnium munitiſſimum moliuntur acceſſum, en tibi improuiſo globus æneus è bombarda exploſus in Marcelli latus vexillũ S. Franciſci Xauerij imagine diſtinctum præferentis, & voce geſtuque ad pugnandum animantis tanto impetu corruit, vt diſfractum in fruſtra corpus pugiles ſtrenuè arbitrantes vehementer indoluerint, quoad propius facti incolumem, lætũmque repererint, & leuiter tan-

tum

rũ foratam veſtem aduerterint, iacente ad pedes ignita pila, ne forte locus eſſet dubitandi, an in latus, an aliò collinauerit: & migrante in admirationem dolore, Deũ laudauerint, & pro fauſto victoriæ omine miraculũ, habuerint, quam paulo poſt conſecuti qui reliqui in arce manſerant, quà deturbati, quà perempti, quà præcipitio ſe damnantes cum Regina, & puello filio liberam ſtationem victoribus reliquere plenam diuitijs auri, argenti, armorum, vaſorum elegantium, denique theſauro opulento, & gaza, quam Pyrata, & vorax Dominator Corrolatus deprædatione longa congeſſerat: Taceo alia, quæ totâ illo tempore euenere mira, hoc vnum tam inſigne innuiſſe contentus, quod ſi neges, hæreticè, factũ, proclamabunt te reũ non temeritatis modo, ſed inſaniæ centena capita illius conſcia exercitus vtriuſq.; ſin malitiæ dæmonum, & præſtigijs adſcribis maleficorum, vel ab ipſo arguère Satanà, qui ſæpius de Marcello conqueſtus, quod ſe de ſua poſſeſſione Mindanẽſi expelleret, minatus eſt vindictam opportunè capturũ. Sed mirabiliſſimũ miraculorum, quæ totius vitæ decurſum illuſtraſſe narrant hiſtoriæ illius Scriptores Paſſio, & mors Marcelli cenſenda eſt, in qua Infernus vetera Chriſtianonorum tormenta ſub Nerone, Diocletiano, Decio, cæteriſque Tyrannis illata ſuperare contendit, & cœlũ heroũ ſuorũ, qui illis reſtitere, fortitudinẽ, ac robur inuictum renouare gaudet. Triumpho de Correlato reportato ab Hiſpanis ad ampliores palmas properans Marcellus in portũ Cuſi dictum in Iaponia non infelici nauigatione vix appulit, cũ fama peregrini aduenæ per oras propinquas, remotaſque ſpargitur, & gubernatores excitat ad illum capiendũ. Expediuntur 150. ſatellites, cum ſufficerent decem, & ceù venatici canes non inuentâ in littore prædâ, accurrunt ad proximam ſyluã, in quam ſeceſſerat Marcellus ad orandum. Inueniunt flexum in genua, oculis in cœlum ſupinis, manibus ante pectus in crucem conformatis, vultu radijs coruſcante; ſtant attonitis ſimiles, nec piæ reuerentiæ

manus

manus inijciunt, donec ille ab extaſi ad ſe reuerſus blandè compellat, & lubentem ſe capi proteſtatur. Comprehenditur, funibus ligatus Nangasachum Vrbem Regiã aliquot dierum itinere deducitur, ſiſtitur in Tribunali Iudicum, interrogatur de Patria, profeſſione, fine profectionis ad Iapones, modo eo peruadendi, quò per Imperatorium Edictum nefas eſt extero Sacerdoti inferre pedem, capitali cõſtitutâ ijs pœnâ, qui violare fuerint auſi. Reſpondet, ex Italia ſe veniſſe S.Franciſci Xauerij iuſſu, qui multos annos in Iaponia Chriſti fidem prędicauerat, & plurimos ad eam conuerterat, atq. adeò ipſum Bungi Regem, ac Optimates non paucos, qui Viri virtutes, & frequentia miracula admirati manus Euangelio, & capita Baptiſmo dederant. Atq. ne fabulas à ſe fingi exiſtimarent, ægritudinem, & liberationem ab illa explicauit breui compendio; quod ſtylo fuſiore conſcriptum paulo ſupra Lectori obiectum eſt. Veritas ex ore loquentis prodiens, fulgor quidam è fronte coruſcans facilè perſuaſere Iudicibus, innocentem illum eſſe, & nihil mali contra Iapones moliri; ſed ne viderentur legum Imperatoris contemptores, ſi impunitum relinquerent earum violatorem aquâ, igne, foueâ, harundine, gladio in eum aduerti ſuccedanea excruciatione imperant.

Primum Tormentum.

ERigitur furca, & capite inuerſo deorſum Marcellus ea ſuſpenditur cruribus diuaricatis. Subtus paratur doliare labrũ aquâ plenum, in qua caput narium tenùs immergitur, tum pedum vinculum magna vi torquetur, ac repente laxatur; interim caput & totum corpus rapida vertigine rotatur, & mirè cruciatur; & quia reciproca rotatione, & immerſione ſpiritus intercluditur, plerumque circumactus ſuffocatur; ſed euaſit his omnibus triumphator Marcellus, quia ad maiora ſupplicia reſeruatus;

Secundum Tormentum.

DIRIVS hoc eſt priore. Scala oblonga conſtruitur, in ea arctiſſimè circumligantur artus, liberâ tantùm relictâ læuâ, ſi fortè cruciatus acerbitate victus reus eam pectori admoueat in ſignum eiuratæ religionis; caput extra omnes ſcalæ gradus eminẽs extat, in faciem vrnas aquâ plenas ſine intermiſſione ingerunt, & vim reſpirandi adimunt, ac ſæpe vitam. Ad quadringentas in os patientis exoneratæ motu omni, ac ſenſu intercepto; mortuo ſimilem reliquere: ſibi à laniena reſtitutus in defectu, ac infirmitate carnis ſpiritum eſſe promptum, & ad acerbiora paratum palam teſtatus eſt. Interim in carcerem vinctus funibus, & catenis detruditur, & nouum examen, ac nouum tormentum ab iniquis Iudicibus excogitatur.

Tertium Tormentum.

HOc verò ob ingenui pudoris florem, & verecundiã caſtiſſimi pectoris cuſtodem adeò male habuit Athletam fortiſſimum Chriſti, vt cum cætera tormenta ardenter ſitiret, & lætabiliter ſuſtineret, huius indignitatẽ, & probrum non ſit veritus exprobrare. Eductus è carcere in frequentiſſimo populi affluentis theatro ſiſtitur, vbi accenſo rogo gladij præacuti, & vnci ferrei inflammantur, deſpoliatur omni prorſus veſtimento, tũ ignita iſthæc ferramenta adiguntur in viſcera per eas partes, quas natura etiam in belluis contectas voluit. Non ſe continuit vir pudiciſſimus, quin impudentię, & immanitatis lictores argueret. Et vos, inquit, inter mortales omnes ciuilitatem, & vrbanitatem iactatis veſtram, & non erubeſcitis Soli propalare humana membra, quæ ſol ipſe ſuis radijs obtegeret, ſi polleret ſenſu, & cũ vniuerſum corpus veſtræ crudelitati pateat, in eius arcana deſæuire pergitis, vt inauditum

ſæculis facinus horridum, deteſtabile, barbarum exerceatis? Vapulauere ijs vocibus aures adſtantium, lictorum etiam, qui pudefacti iuſſu Iudicum negantium ſe id pœnæ genus ſtatuiſſe nudum vtcumque velare permittunt, aſt finem carnificinæ non imponunt. Recurrunt ab igne ad aquam, & duplicem illam affuſionem inſtaurant à qua excruciationem inchoauerant; atque ita iam quinquies tortus Marcellus adhuc ſpirat, & ad maiora tormenta ſuſpirat.

Quinquies excruciatum vidit turba Gentilium haud abſque dolore, & indignatione multorum crudelitatem deteſtantium. His acceſſit.

Sextum Tormentum.

Ab aquis rurſus feriari tantiſper iubetur in carcere, vbi corpus conſtrictum vinculis iacet, animus alis orationis conſcendit in cœlum. Adeſt lictor, & ſententiã mortis à Iudicibus latam denunciat, ad cuius primum ſonũ exultauit Chriſti vinctus, & lætitiæ ſigna vultu, oculis, voce prębuit, & inter gaudia ac preces ſublimis ab humo tollitur, & ſplendore cingitur iam tertiò facies eius, non ſine lictorum, & Iudicum ſtupore. Addunt Luſitani in ea vrbe commorantes, viſã à ſe lucem vberem de cœlo deſcendentem carceri incubuiſſe, & tractũ illũ totum oræ propinquæ in noctis tenebris illuminaſſe. Mane facto dextera pars capitis abraditur, ſiniſtra rubro colore inficitur, vtrumq. ad ludibrium, & riſum effuſæ multitudinis, quæ confertim ad ſpectaculũ accurrerat; ſed irrito inuento; in tanta etenim turba, non ſibilus, non cachinnus auditus eſt, ſed mirũ præter ſuſpiria ſilentium commiſerationis, & cõmendationis hominis inſontis index. Ibat hic gaudens à latomijs ad foſſam lacerna ad genua promiſſa nigri coloris rectus equo impoſitus, vinculis conſtrictus, lamina ferrea aculeata obſtructo ore, ne fari in via poſſet, niſi quod vultus hilari-

tate in cœlũ conuerſis luminibus, & patientiæ inuictæ do-cumento eloquens erat ad perſuadendum etiam Ethnicis ſanctã eſſe legem, quæ eximios heroicæ virtutis fructus pareret, & ſui ſectatoribus robur daret, ad tam dira tormenta cum gaudio toleranda. Tergo Epigraphe grandioribus litteris exarata appenditur, qua cauſa damnationis explicatur. Quòd videlicet contra Imperatoris Edictũ in Iaponiã veniſſet, vt Chriſti fidem ſuis Dijs aduerſariam prædicaret &c. Tandem ad ſupplicij locum ventum eſt, fouea hæc erat duobus cubitis circiter profunda, binis vtrinque tigillis, & tertio tranſuerſali illa nectente præcincta, ac tabulis communita: in hanc Marcellum equo deſilire iuſſum, genuũ tenus demittunt inuerſo corpore, & plantis ad tranſuerſum alligatis, hac vſi humanitate, vt præter morem purgatam ſordibus ſcrobem indulſerint, & pectus ventremque obligarint, ad impediendam ſanguinis in caput fluxionẽ, & viſcerum pondus; vt lentiùs & leniùs periret. Ita ſuſpenſum cuſtodiunt milites Iudicum mandato, illique poſt quatriduanas excubias libratum, ac ſemiſepultum vel obijſſe, vel extra ſe abijſſe præ cruciatus immanitate exiſtimantes, an ita ſit, explorant; aſt opinione falſi reperiunt vegetum, hilarem, & abſque vllo ſanguinis defluxu Deum laudantem, quippe non in fouea, ſed in paradiſi delicijs totum quatriduum exegit, animo ſemper in cœlum erecto, aut in vulneribus Saluatoris verſante, vnde vigor & robur in corpus ipſum redundabat. Nunciatur à Lictoribus admirabundis inopinatus caſus Iudicibus, qui ne dies craſtinus Pagodo vni dicatus honore morte vlla fœdaretur, illam anteuertentes, cui foſſa parcebat, fauebatque de- collationem decreuere:

Se-

Digitized by Google

Septimum Tormentum.

HAVD ſemel prædixerat Marcellus diuinitùs edoctus, non aquam, non ignem, non foſſam, ſed gladium carnificis ſibi vitam adempturum, & fruſtra fatigari Iudices, lictoreſque in aggerendis tormentis, quoad è patibulo riuos ſanguinis ex abſciſſis ceruicibus fluentes aſpiciant.

A ſpecu igitur lethali extrahunt illudentem morti, & illuſionibus. Hic vultu hilari, ac interrito flectit humi genua, oculos in altum tollit, vt qui ad nuptias properaret, feſtinauit ad metam diu optatam, & intimis votis expetitam. Adeſt carnifex non minus lacertorum firmitate robuſtus, quàm artis ſanguinariæ exercitatione callidus, & exertam dexteram totis viribus concitans in Marcelli ceruicem impauidam librat. Mirum dictu, lethalis mucro Iaponica acie ſilices diſcindere valens ad primũ carnis molliſſimę tactum ſtat immobilis, & circa venas torpet innoxias. Obſtupet effuſa multitudo, & ignauiæ, aut imperitiæ carnificis inſolentiam facti minimè adſcribendam rata, innocentiæ tribuebat rei. Auxit opinionem ſecundus ictus eò languidiùs iterũ in colli tenera plana delapſus, quò validiùs à percuſſoris brachio fuerat incuſſus; etenim leuiter tantum extimam perſtrinxit cutem, & raſurę modicæ ſignatorius fuit, nõ inflictor vulneris. Hic attonita turba circumſtans, quã libens fugato carnifice innocentem vindicaſſet, quem ferrum lædere recuſabat, certè tacitis votis impensè liberationem depoſcebat, ſed pœnarum metu à crudeli Imperatore infligendarum, violentiæ pepercit, & carnifex ipſe pudefactus, horroreque miraculi percuſſus hærebat anxius, ac dubius, an victa dextera intorqueret impetum, irritũ tertiò caſurum, niſi à Marcello certior factus vim ſuã mucroni, & manui redituram, ad perficienda Iudicum mandata animaſſet; qua facta hortatione, inter

Digitized by Google

ſanctiſſima IESV ac MARIÆ nomina repetitum, excipit ictû, & in cœlum auolat. O diuinæ potentiæ ſublimanda poteſtas, libet exclamare cũ Hieronymo, qui priùs fuerat ſecundò percuſſus, nec læſus, ideo poſt paululum permiſſus eſt mori, vt prædictio Sancti Apoſtoli Franciſci de morte ſanguinea impleretur, & adimpleret diſcipulus, quæ deerat Magiſtro mortis in odium Chriſti tyranno ſæuiente paſſio vehementer optata, & Marcello reſeruata.

Indicauit dolorem ſuum ſpectatrix barbaries vultus mœſtitudine, ſuſpirijs, lachrymis. Ipſi etiam ſatellites eorum teſtes, quæ per dies carceris, ac ſuppliciorum in dictis factiſque, ac mira Marcelli patientia aduerterant, palam dictitabant, ſi quando libera fandi facultas daretur, ea ſe manifeſtaturos, quæ admirationem orbi parerent, & Iudicibus pudorem, ac pœnitudinem incuterent.

Octauum Tormentum.

HAVD fuiſſe iſtud poſtremum in comperto eſt, ſed loco poſtremo ponitur, tum quia quem ordinem inter numerata teneat, incertum; tum quia quale id fuerit, Luſitanorum Litteræ Nangaſachi degentium non explicuere, cum tamen explicatione egeret, ad tollendam, quæ in nominibus latet, æquiuocationem. Scripſere videlicet Marcelli tormentis reliquis additum illud eſſe, quo arundinibus plerumque damnati torquentur, quod vtrouis ex duobus modis inferatur, eò crudelius eſt, quò debilius inſtrumentum eſt crudelitatis. Vel enim arundines exacutæ ſummis digitis inſeruntur, & acutiſſimis veluti ſpiculis carnem ab vnguibus ſeparantes ſpaſmi cruciatum creant: vel reſinâ, pice, ac ſulphure oppletæ in fumiſtigium letale euadunt, quod naribus adhibitum olidiſſimo ſuffitu reſpirationem impedit, cerebrum inuertit, & plerumque ſuffocat animam, & ab artubus ſeiungit. Et in

hoc ſibi ſimilis Marcellus gaudens exultat, ac Deum benedictione compellat, qui vires dat ad patiendum fortiter arundines, aquam, ignem, deſiderium acuit ad ſanguinem fundendum pro ſui amore, & gloria, & Iaponum conuerſionem aliquando futuram.

Huc ades cæca hæreſis, & mentem ad priora tempora conuerte Martyrum coronis glorioſa, quos impia perſecutio quæſitiſſimis tormentis excruciatos victimas Deo acceptabiles effecit, & renouata in Iaponia fateare, ſiue multitudinem eorum ſpectes, qui pro fide Catholica generosè certantes palmas retulere; ſiue ſæuitiam recolas tyrannorum, qui eam abolitam à ſuis Regnis voluere; ſiue multiplices torquendi modos, quos Diræ, & Erebi furiæ ſuggeſſere; ſiue conditionem fortiſſimorum Athletarum, quos vndæ ſuffocarunt, vel rogi ardentes, & flammæ concremauere, vel lento, ac acerbo funere abſorbuere, vel carcer, pædor, pedicæ, inedia, fames, colluuies confecere; vel acinaces, mucrones, gladij peremere; neque debiles modò ſenes cum iunioribus numerabis inter illos; ſed & imbelles fœminas. ſed & ab earum vberibus vix auulſos infantes triennes, quinquennes, ſeptennes, quos tam alacres currere ad ſupplicia cum parentibus vidit Gentilitas, vt pertinaciæ ſit intolerandæ inficiari, à ſpiritu, ſexu, ætate humanitate ſuperiore impulſos fuiſſe; & impietatis ſtultiſſimæ ad confirmandam falſitatem inuictum illis robur cælitus ſubminiſtratum ab eo qui ſumma bonitas eſt, & pares antiquis per omnia recentes facit martyres, vt hoc etiam teſtimonium euincat, eamdem eſſe Eccleſiam, quæ hodièque ſanguine Martyrum purpuratur, cum illa, quam in ſui exortu priſca ſæcula in mortibus frequentibus triũphantem cernere meruere. Quod ſi illam veram fuiſſe Eccleſiam affirmare cogaris, & hanc omnino ſimilem veram eſſe concedas oportet; & quod eſt conſequens verum, legitimumque vnum eſſe Paſtorem, qui ipſi præſidet, &

pro

pro cuius Primatu decertant, qui pro fide tota, ac indiuiſa moriuntur; præſertim cum ſint viri pij à vitiorum inquinamentis alieni, ad Euangelii normam vitam ducentes, & Chriſti amore feruentes, pro quo ſanguinem profundere felicitati ducunt ipſis pænè cœlitibus inuidendę. Profecto ſi hoc argumentum fallax eſt, dicere quis non vereatur, decepiſti me Domine, & deceptus ſum, quæ nemo ſanæ mentis vſurpet de illo, qui eſt ſumma bonitas, primaque & indeficiens Veritas, quę nec decipere poteſt, nec decipi, & ſi iuſtiſſimo iudicio à deceptorio ſpiritu illudi permittat eos, quibus volupe eſt viuidæ fidei, ac morum regulæ refragari.

Mul-

Multitudine inſignium noſtri ſæculi Sanctorum probauit Deus Primatum Pontificum Romanorum.

CAPVT XIV.

1 *Prouidentia diuina erga ſuam Eccleſiam elucet in ſanctis hominibus, quos excitare non ceſſat ad fidei confirmationem;*

2 *Talis fuit S. Carolus Borromæus, cuius vita ad Euangelij amuſſim traducta cenſura fuit vita Nouatorum, & ducis eorum.*

3 *Illa argumentum eſt veræ religionis, & Primatus Pontificij ab ipſo culti, præſertim additis miraculis innumeris.*

4 *Similis ei fuit Cardinalis Franciſcus Rupificaldenſis Epiſcopus, & Magnus Franciæ Eleemoſynarius.*

5 *Accedunt S. Philippus Nerius Fundator Congregationis Oratorij Romæ; Camillus de Lellis fundator Religionis Clericorum Regul. ſeruientium infirmis.*

6 *Numerantur alij, qui poſt hæreſes noſtro ſæculo exortas ſanctitate floruere.*

QVÆ talia perſequentem ſtylum reuocat ad ſui conſiderationem, Pſaltę Sancti hemiſtichium *Miſericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine*. Magna ſanè miſericordia, quæ ſedentibus in tenebris, & vmbra mortis Gentilium populis lucis ſuæ effudit radios, & Euãgelio imbuendos virorum Euangelicorum prædicationi, curæq. commiſit. Iudiciũ porrò exercere Summæ Bonitati libitum eſt cum Satanę permiſit in partes Aquilonares frigore torpentes irruere, & diu in ſinu parentis Eccleſiæ Catholicæ enutritas auellere, & Orco fœdiſſimâ fœdera-

Pſal. 10.

tione conglutinare. Verum & in æquiſſima miſerendi, iudicandique libratione ſuperexaltat Miſericordia Iudiciū, quod damna per Inferi emiſſarios Septentrioni illata non modo per viros Apoſtolicos in vaſtiſſimis Indiarū Orientalium, & Occidentalium regionibus compenſata ſunt, ſed & Europa abundè Domini miſerationes expedita canere cum eodem diuino vate poteſt *Miſericordias Domini in æternum cantabo*. Nimirum integræ eius prouinciæ non paucæ neque deteriores ab hac peſte præſeruatæ ſunt, & quæ attactæ miſerè fuerant, paulatim Sanitati priſtinæ reſtituendas ſperamus virorum ſanctorum operâ, quos hæreſi, & eius patronis opponit Dominus haud abſimiles Athanaſiis, Baſiliis, Nazianzenis, Hilariis, qui caſtra verterūt Arianorum, & fortes in bello facti in faciem Imperatorum hæreſiarchis fauentium reſtiterunt, Qui modus fidei Catholicæ defendendæ opportunus cum ſit, concertationes tamen, contentioneſque mutuas ſecum fert, & victorias plenas laborum reportat. Ille ſine verborum ſtrepitu facundus eſt, abſque rixarum amaritudine quietus, perſuadendi facultate efficax; quo diuina prouidentia vſa eſt in ſuæ Eccleſiæ cauſa aduerſus hæreticos defendenda, cum non modò Doctores, qui ſcriptorum, & diſputationum pugnent armis ei prouidet; Sed & homines excitat ſanctitate inſignes, qui virtutū heroicarum actis, & rerum admirabilium effectione probēt non falli credendo, qui tam potentes ſunt operando, nec atteſtandæ fidei eorū Deus adſiſteret, ſi falſa eſſet. Tales videre noſtra ſæcula, quos Gallia, quos Germania, & copioſè Hiſpania, ac Italia protulere, quorū vitam, mortemque glorioſam intuentes, vel oculis, vel relatione minimè dubia percipientes Sectarij, aduertere deberent fidem, quam tam illuſtres comitantur virtutes; quam tot miraculorum confirmant operationes eſſe antiquam, veram, ab Apoſtolis prædicatam; falſam quam ipſi prædicant.

Iacob. 2

Pſal. 88.

Prolixioris eſſet operis per Eccleſiæ campos excurrere, & in

& in ſingulorum inſiſtere commemoratione quos illi conceſſit Deus excelſos homines, qui velut arbores fructuoſæ eximios Sanctitatis flores, fructuſque protulere, ex quorum comparatione cum ijs, qui noualia ſibi Sectarum noua ſeruere, conſtet, quæ ſint arbores fructiferæ, ęſtiuales, plantatę ſecus decurſus aquarum, quæque Autumnales, bis mortuæ in terra deſerta, & inaquoſa humore carentes, infæcundæ.

Prætermitto multos, qui Europæ, imò & Mundi totius nati bono, vbi vera regnat religio à Nouatoribus impugnata, vbi legitimus eius ſedet Paſtor, ac Princeps dictis,& facinorum admirabilitate declarauere, vnus ſatis eſſet S.Carolus Borromæus Mediolanenſis Archiepiſcopus, cuius vel ſola appellatio Primatus Pontificis Romani, & totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ confirmationem ſonat. Hic à pueritiæ, & adoleſcentiæ aurora ad perfectam vſquè diem virtutum ſplendore fulgens, in viuum migrauit ſolem, & orbem totum ſua luce colluſtrauit. S.Carol. Borrom. Card.

Nam priſcos Epiſcopos æmulatus, qui ſua caſtigauere corpora, & in ſeruitutem redegere, vt regnanti ſpiritui locum darent, adeò ſeuerè ieiunia coluit, vt panis,& aquæ exiguo dimenſo contentus, nihil præterea obſonij, etiam vilioris à pauperculis guſtari ſoliti adhiberet, cumque per annum integrum ita victitaret, diebus ſanctioribus modicum hoc minuebat,& cum paucis caricis, vel lupinis, vndà maceratis commutabat. Conferte Nouatores menſas Magiſtri veſtri, & veſtrarum ſectarum anteſignani, & iudicate quę nam magis conformes Sanctorum menſis ſint ſympoſiaca ne illius conuiuia, & in hauriendis plenis vino crateribus certamina, an huius Diui exigua frigidæ pocula? Huic pro lecto nudi ſeruiebant aſſeres, vel quando hortatione vehementi Epiſcoporũ, ac Pontificis iuſſu mollire oportuit, vile tantum ſtramentum ſuppoſuit palearum, in quo feſſa labore membra per horas pauculas reclinabat; Ciliciũ ſetis aſperum erat indumentũ intimum; nuſquam exu-

exutum, eiſque puncturis acutis cutim fodicantibus æreî flagelli flagra dira carnem lacerantia ſuperaddebat. Vobis tormenta iſtiuſmodi riſui ſunt, in mollibus cubilibus ſtertitis ad multā diem, & exemplum ſequimini ducis, doctoriſque veſtri, qui cum Borana ſua poſt hilarem potationē Cypridi ſe litare gloriari nō erubeſcebat; ſaccus, flagella, humicubationes, & id genus carnis afflictationes, Sanctis familiares, ita vobis exoſæ, vt ne audire quidem nomen ſuſtineatis, quia animas veſtras amatis in hoc mūdo, in vitam æternam perdituri. Oratio Diuo Carolo cibus electus erat, & pabulum ſuaue, quo mentem inſatiabiliter ſaginabat, noctes integras in ea traducere haud rarò conſueuerat, neque ab ea per dies ceſſabat, niſi officij paſtoralis neceſſitas, aut proximorum caritas actionem interſerere contemplationi cogeret, nunquam tamen à cœleſtium cogitatione diuulſam. Materias illi meditandi Chriſti paſſio potiſſimum ſubminiſtrabat, quam neque corporalis refectio illa modica interrumperet, ſed iuuaret. Obſeruabant curioſi quidam domeſtici eius in hunc modū prandere ſolitum. Aperti erant ſacrorum Bibliorum codices in menſa, non eduliis aliis, quā pane hinc, & aquæ amphorâ onuſtâ, Inde Crucifixi Chriſti Domini effigie honeſtatâ ſumebat panis buccellam, & ſententiam è libro pollegebat, ac identidem pendenti Crucifixo oſcula libabat, & frigidæ potum cū fletu miſcebat: Et quòd ſe inobſeruabilem in hac ſcena putaret, poſt menſæ lautitias iſtiuſmodi ſe dabat in preces, aut potius eas continuabat, aut lectioni incumbebat, quoad aures præbendę iis, qui negotiorum ad ipſum adibant.

Tantus illi pudicitiæ amor, vt cum mortuo Friderico fratre ablata eſſet propagandę ſpes familiæ, & affinium, plerique etiam atque etiam ſuaderent, vt purpuram nondum inauguratam ſacris, cū honeſto coniugio commutaret, et ipſe Pontifex auunculus ad hanc mutationem maximoperè propendens curaret per idoneos hortatores

con-

conſtantem in cœlibatu nepotis animũ flectere, ſparſere illi in ventos verba nihil præter ſæcularia ſonantia, & ad hæc ſurdo occinebant, quia audiebat meliora loquentem in ſe Dominũ Deum, & caſtimoniam ab adoleſcentia adamatã & cultam gemmam reputabat Euangelicam cunctis diuitiis, & voluptatibus anteponendam.

Sed quæ oratio caritatem eius in proximos exæquet? pro ſalute animarũ ſuæ curæ commiſſarum non pepercit laboribus intolerandis, non vigiliis, non itineribus, non periculis, pro incolumitate corporum, ampliſſima vendidit patrimonia, & egentibus diſtribuit, domeſticam quin etiam ſupellectilem diſtraxit, & pretium indè contractũ eleemoſynæ addixit egenorum; in eamdem annuos redditus, detractis ad familiæ ſuſtentationem neceſſariis, totos inſumpſit adeò liberaliter, vt diceret decens eſſe Mediolanenſem Epiſcopum aliquot etiam millia æris alieni contrahere ſingulis annis, vt pauperum neceſſitatibus ſubueniret. Sed nullo alias tempore hic paſtoralis amor, ac ſollicitudo ſe luculentius in gregem ſuum prodidit, quàm cum peſtis truculenta Vrbem Mediolanenſem infandâ mortalitate inuoluit, ac pœnè deleuit; tùnc enim ad paupertatem fermè redactus ipſe, modum inuenit quo ſeptuaginta milljbus capitum, ne fame, morboque extinguerentur, prouideretur, & ne vllum inexpiatum ſacramentis mors abriperet: vnum ſe fecit ex miniſtris, qui illa conferrent opportunè, vitæ contempto diſcrimine, & retrahentium à tam manifeſto mortis periculo amicorum conſilio poſthabito, excellentiori Saluatoris aſſerentis, quod *bonus Paſtor animam ſuam dat pro ouibus ſuis*, & exemplo ſuo pro mundo moriendo confirmantis.

Reliquæ Diui virtutes cum à ſcriptoribus eximiis poſteritati ſunt commendatæ, tũ verò in ore plurimorum verſantur, vel qui teſtes oculati fuere eorum, quæ ſcribuntur; vel ab illis accepere, qui interfuere cum admiratione narrantibus, & vno ore fatentibus iubar hoc illuxiſſe Mundo,

vt intelligeret oppoſitum à Deo tenebrionibus aquilenſibus Carolo diſſimilibus, ac infenſis, vel ob id maximè, quod acerrimus propugnator, & cultor Primatus Romani Pontificis fuit, & Tridentini Concilij hæreſum expugnatoris promotor, vnde religionis incrementum Eccleſiaſticorum, vbi opus erat reformatio, ac peſtifera damnata Nouatorum deformatio.

Et ne quid ad diſcrimen hoc veræ à falſa religione cognoſcendum deſideraretur, virtutes, quibus affatim ſerui ſui ditauerat animum miraculis in vita, & poſt mortem innumerabilibus decorauit Deus Indices sũt tabellę, & anathemata templi maximi parietibus appenſa tam multa, & grandia argento, auroque cuſa, vt prodigioſum apparatum præferant cùm certis feſtis exponuntur. Tu quidem Sectari deludis pompam adeò magnificam, vt cenſeri queat vnum ex Mundi Mirabilibus, eò quod redditas ſanitates ope Caroli tam copioſas inficieris, aut Dæmonum arte præſtitas ad decipiendos homines mentiaris; ſed quã multi ſuperſtites eorum, qui in deſperatis malis perſanati ſunt mendacij te, aut ſtultitiæ coarguant, qui negas ea, quæ ipſi in ſuis experti ſunt corporibus, & amici, ac propinqui oculis vſurpauere? Nam quod præſtigijs Dæmonum hæc mira adſcribas egregiam irrogas diuino Numini ipſi iniuriã, quod ſuum implorantibus auxilium per Sãcti interceſſionem fucum faciat, & ſuæ reddat participem potentiæ Diabolum in ijs præſtandis, quæ vim omnem naturæ excedunt, quod addi oportet ad diſcriminandas operationes magicas, quibus Dæmones vel applicando actiua paſſiuis, vel illudendo ſenſibus decipiunt humanum genus, dũ quædam operantur quæ inſolita vt ſint, & mira appareant, ad miracula tamen non pertingunt, de quibus in pſ. dici-
Pſ. 135. tur, *qui facit mirabilia magna ſolus*, quia videlicet ſolus eſt naturæ auctor, & Dominus potens de illa, & per illam, & ſuper illam facere quicquid vult, quod priuilegiũ eſt Omnipotentiæ illius nulli conceſſum. Cum igitur in tanta effe-

effectuum admirandorum S.Caroli multitudine plura nu-merentur naturæ etiam Angelicę viribus ſuperiora, causá ipſorum inquirentibus recurrẽdum ad Increatam eſt, quæ cum infinitæ virtutis ſit, ad omne poſſibile ſe extendit; & cum infinitæ bonitatis homines ad ſe, & Sanctos ſuos re-currentes minimè decipit, neque mendacibus ſpiritibus permittit, vt tantâ mirabilium operationum frequentiâ in errorem inducant, vel confirment in ſuperſtitione fideliũ cœtus; vt proinde intolerandæ ſit amentiæ, ac improbitatis effugium Phariſaicũ à Nouatoribus innouatum *in Beelze-bub Principe Dæmoniorum eijcit Dæmonia*, cum negare nequeant, & Dæmonum ab obſeſſis expulſiones, & cęcorũ illuminationes, & mortuorum ſuſcitationes, & ſimlia, quę Sanctorum impetratione Deus in Eccleſia ſua operari non deſinit ad eorum declarandam Sanctitatem, & fidem in ſuo vigore, & Sedę Apoſtolica confirmandam. Hæc innuiſſe libuit, vt conſtet qualia Primatus Romani teſtimonia ſup-peditare perſeueret Eccleſiæ ſuæ fundator illius Deus, quæ irrefragabilia cum ſint, mirum eſt qua fronte refragentur acatholici, præſertim qui prædiri iudicio, & aliqua littera-tura ſunt, quibus facile eſſet, vt pote in ſacris litteris non peregrinis ideam quandam Euangelij in Sancti Caroli vi-ta expreſſam agnoſcere, atque inde conficere: Non potuit hęc ſigna facere homo, niſi Deus eſſet cum illo, & vera fi-des, ac caritas habitaſſent in corde eius, fuit hic defenſor principatus Romanorum Pontificum, hoſtes igitur, & de-ſtructores eius vera fide, & caritate carent, quia fidei articu-lum pernegant.

Perſimilem Sancto Carolo Cardinalem peperit Gallia noſtro æuo Franciſcum Rupificalidenſem Epiſcopũ prius Claramontanum, deinde Seluadinenſem Magnum Fran-ciæ Eleemoſynarium, cuius vita, & geſta mirabilia ſcripta ſunt à P. Petro Royerio Societatis Ieſu, & à R. P. Mo-riniere Canonico Regulari S. Auguſtini. Valida in paucis id generis argumenta abundè miniſtrat Roma, cuius vt ob- *Franciſcus Rupificaliden. Card.*

ſcurent

ſcurent nomen inimici eius morum corruptelas amplifi-cant, ſanctitatem diſſimulant, aut inficiantur;quia vti tal-pæ ad immenſam cæcutiunt lucem, & præpoſterè vbi de fide,& Pontificatu agitur,argumētantur;nā & fidei dogma-tum inuiolata ſedes eſt, ac æternum domicilium doctrinæ ab Apoſtolis proſeminatæ ; & quod ad mores attinet, etſi fallax argumentatio eſt à moribus veram fidem dimetiri; tamen Roma perpetua parens eſt inſignium ſanctitate vi-rorum, qui ſuo nitore obruere maculas poſſent, ſi quas habet cum tota humanitate communes, aut etiam ſingu-lares. Miſſos facio antiquos, & recentes plures, quos in ſuo ſinu complexa fouit,& celebres orbi fecit. Vnus Philip-pus Nerius eſt Pontificum amator, & à Pontificibus ama-tus ad hæreticorum confuſionem, & Catholicorum con-ſolationem Vrbi donatus, & Orbi ob virtutum decora,quæ illorum vitijs maximè aduerſantur, quorum pauca attingo breuiter,cætera, quæ plurima ſunt, & maxima noſſe cupi-dos ad vitæ ſcriptores amando.

S. Philippus Nerius

Hic à teneris vnguiculis ad extremum vſque ſenium Virginitatem impenſè adamauit, vt de mortali contagione liber in Angelicam migraſſe naturam videretur. Ideòque Angelorū Reginæ tantopere carus fuit, vt præter reliqua cœleſtium gratiarum dona ipſi collata, aſpectabili ſpecie ſe ipſam viſendam ſæpè exhiberet, & familiàri colloquio dignaretur. Diligentia autem in huius cuſtodia theſauri poſita quæſitiſſima fuit. Ieiunium fermè perpetuum, & cibus ſemel in die deguſtatus ita moderatus, vt vix vitæ ſuſtentandæ eſſet ſatis, & ipſi medicinæ periti affirmare nō dubitarēt haud minimè ſuffecturum,ni diuinâ virtute ali-menti parſimonia compenſaretur,præſertim cum triduum in abſtinentia ab omni eſca traduceretur,& à labore proxi-mos iuuandi nulla eſſet ceſſatio,et oratio nuſquā interrup-pta, quia mens perpetuò affixa cœleſtibus erat, etiam cum ad terrena tractanda caritas à contemplatione auocaret. Sed ſtatuta huic tempora dabantur, diurnæ videlicet horæ

quot

quot quot ſubducere ſe ab hominum conuerſatione, ac ſeruitio honeſtè poterat; & nocturnæ quot quot modicus ſomnus naturæ neceſſitati conceſſus, liberas relinquebat, vel inſomnis, quod frequenter fiebat integras in ſacra meditatione, & diuinis colloquijs domi, aut foris in Martyrum cryptis conſumebat. Quæ quàm mellita, quàm ſuauia, quā feruida eſſent, ipſe qui experiebatur explicare poterat, cæteri ex eo coniectare, quod longa in illis traducta tempora breuis oranti mora videbantur. Sed eſt argumentum certius ardoris, & intimæ cum Deo, qui ignis conſumens eſt, coniunctionis, quod flamma interiora depaſcens adeò cor accenderat, vt præcordia dilatarentur, vt adiacentes coſtæ loco motæ extuberarent. Creſcebat hoc incendium in pectore ſacrificij tempore, antè cuius abſumptionem binarum, ternarumue ſpatio horarum ſolus ex condicto cū adminiſtro in clauſo ſacello relictus, iam non vt homo, ſed vt Seraphinus alter, amoris alis in ſinum auolabat Trinitatis, & audiebat arcana verba, quæ non licet homini loqui; niſi quod ex vultu, ex inceſſu, ex locutione mirabantur domeſtici, veluti de cœlo reuerſum totum cœleſtem apparere; prædicabant externi virum eſſe inter mortales mortalitate maiorem.

Reſipiſcite Nouatores, & intendite ſi ſapitis oculos in tantam lucem, quæ de cęlo illuxit Mundo. Excellens vitæ ſanctimonia Philippi nota eſt Angelis, & hominibus, nec niſi à phanaticis negari poteſt, hanc ſecuta ſunt miracula, quorum numerum teſtantur, & appenſæ in templo tabellæ, & homines, qui proximo ſęculo familiariter cum ipſo conuerſati ſunt, atque oculis perſpexere, quæ in publicis canonizationis Actis deſcripta, diligenter à ſacris Iudicibus excuſſa ſunt, & à vitæ ſcriptoribus accuratè, fidelitèrque ad poſteros ſunt tranſmiſſā. Et hæc pariter argumenta ſunt veræ fidei, & Primatus Romanorum Pontificum, de quibus ille cùm alijs nominibus benè eſt meritus, tum hoc maximè, quod Cæſari Baronio ex ſuo alumno, Cardinali

creatus, auctor fuit, & impulſor vehemens, vt ad excelſum Annalium Eccleſiaſticorum opus animum, & manum admoueret, quo nihil fieri poterat aptiùs ad antiquę fidei, & Primatus Romani Pontificis firmitatem ſtabiliendam, quæ maxima ex parte ab hiſtoriarum narratione pendet, quibus Chriſti inſtitutioni demonſtratur eſſe tribuendam.

P. Camillus de Lelis.

Sub idem tempus ſuppar Philippo Sydus videre meruit Romanum Cœlum Camillum de Lelijs Ord. Clericorum Regularium infirmis Miniſtrantium fundatorem, cuius vocatio à ſolutioris vitæ libertate ad Euangelicæ ſequenda conſilia Pauli, ac Auguſtini cõuerſionem præfert; progreſſio in pietate, & operum ſalutarium frequentia indefeſſa magnis illis heroibus adſocianda, de quibus Eccleſiaſticus, *ſed illi viri miſericordiæ ſunt, quorum pietates non defuerunt*; (Eccl. 44. 10.) finis omnino glorioſus, ſiue animæ ſedes ſpectetur, quam inter Seraphinos ipſi deſignatam cum viris ſapientiſſimis arbitramur; ſiue corporis ſepulcrum, quod incorruptum illud depoſitum, & nulla parte violatum ſeruauit pluribus annis, vt teſtis eſt Roma, & populus affluenter accurrens ad D. Magdalenæ, vbi in die obitus anniuerſario exponi conſueuerat ſpectandum, tangendumque, ceu ſi pridie ſpiritus à tabernaculo illo ſuo auolaſſet; Inde concurſus ad eius implorandam opem innumerabilium omnis ſexus, & conditionis hominum; quos variæ morborum ſpecies vexabant, aut aliæ neceſſitates eò impellebant, vbi præſens auxiliũ à ſui Patroni benignitate referebant. Vixit is ætate noſtra, & nos à parentibus noſtris mira, quæ de illo nobiles prodidere ſcriptores tanquam à teſtibus oculatis accepimus. Prima quidem quod adoleſcens non modo litterarum ignarus, ac rudis; ſed moribus etiam diſſolutus, ac vagus, ita ſe formandum, regendumque à Spiritu Sancto crediderit, vt de pumilione factus gigas Inſtitutum religioſorum virorum fundauerit, propagaritque, qui vitam, ac vires Infirmorum obſequio deuoueant, ac tribus conſuetis, quartum profeſſionis ſuæ votum hoc adiungant; In

cuius moliſione operis, & difficultates omnes ſuperauit, & ſapientum mundi aduerſantium iudicia eluſit, quia manus Domini erat cum illo, & propitios Summos Pontifices habuit, quibus licèt improbaretur religionum multiplicitas; hæc tamen non probari non potuit, cuius vtilitatem, imò & neceſſitatem in Chriſtiana Republica peruidebant. Deinde non legibus ſolùm, & ordinationibus naſcentem ſuorũ cœtum ſtabiliuit, & ſeipſum formam gregis exhibens exẽplo ſodales præſẽtes animauit, & poſteros erudiuit, quo modo exhibenda ſit infirmis ſeruitus, caritas benè valentibus. In quo mihi probabile nobilis vitæ Scriptoris vnius viſum eſt effatum, Non reperiri videlicet in Eccleſiæ caſtris vnum quempiam clarũ Miſericordiæ laude illo ſuperiorem, quod argumentis non tam ad laudandum excogitatis, quàm ad probandum ductis probè demonſtrat. Laborabat ipſe quinque infirmitatibus, quas Domini Miſericordias quinas nuncupare ſolitus erat, & egebat earum quælibet curatione, & quiete: nihilominus medicamenta ipſi, & cura contemptus erat corporis peius hoſte tractati; pro quiete laborem aſſiduum, aſperumque tolerabat, durum, acerbũ, ac vix humanis viribus tolerabilem, alieno iudicio non ſuo, qui ſe militem aquæ dulcis, ac delicatum vocitabat: quam epithetorum congeriem à vero ſenſu humilitatis profectam conſentientia comitabantur facta; victus parcus, afflictatio carnis, vigiliæ, flagella, cilicia, perpetua ſollicitudo infirmorum tam in Noſocomijs, quàm in domibus proprijs decumbentium, à quibus inuiſendis, ſolandiſque non arcebant noctis tenebræ, non imber, non venti, non dolores intimi, præſertim cruris plagâ inſanabili cruentati inceſſum præpedientis; ob quæ fortiter, & indomitâ patientiâ tolerata, non aſello, vt ioco ſe conferebat; ſed viuo Martyri, vt viri prudentes cenſebant, conferendus erat, quippè qui ſe hoſtiam viuentem per aſſiduam corporis, animique mortificationem exhiberet.

P. Io. Bapt. Roſſi Societ. IESV par. 2. vitæ.

Deindè verò adeò ſe Miſericordiæ poſſidendum dederat,

vt miſeros omnes, egenos, ægrotos, vlceroſos, elephantiacos, leproſos, & quauis alia infirmitate horridos, vel ſtudio quæſitos, vel caſu obuios amore complecteretur, foueret ope, manu curaret, calida ablueret, cibo recrearet, quæque ſimilia præſtaret, quæ parentes tenero erga filios languentes affectu præſtare ſolent. Dicam maius aliquid, & vix credibile, quia nimis inſolitum. Viri miſericordes, quos vrget caritas,& ad ſubueniēdū alienis infirmitatibus impellit, eò maximè laudantur, quòd nauſeante natura ad aſpectum fœdum, tetrumque odorem iacentium ægrorum, ſeipſos generosè vincunt, & olentia membra attrectant, abſtergunt, purgant, oſculantur, & quod S. Catarina Senenſis, & S. Franciſcus Xauerius aliquando aggreſſi ſunt, ſaniem exſugunt. Et hanc excellentem victoriam, & dignam admiratione, ad ſydera vſque extollimus. Admirabilior eſt Camilli in hoc genere gratia, ipſum ſupra culmina virtutum heroicarum euehens. Etenim ex vſu perpetuo victoriarum id generis ita ádaucta eſt, vt in naturam verſa, vel potius naturam in ſe ipſam conuertens, in fœtidū quélibet, ac purulentum incurrens impetu valido ad eum fouendum impelleretur, & intima cum iucunditate præſto illi eſſe, ac exquiſitè deſeruire. Viſus eſt haud rarò blandiri præſertim in Noſocomijs vlceroſis, ac lepra infectis, eos amplecti, oſculari, & quorū valetudinarii ſeruitia halitū ferre non poterant, & præſentiam horrebant, ipſe illis adſiſtere, lectos ſternere, cibum miniſtrare, dulcibus, ſolari alloquijs in ſumma ponebat voluptate, quod in ijs ſpeciem ſibi animo fingeret eius, quem præuidere Vates ſacri in ſpiritu quaſi leproſum, deſpectum, ac virorum nouiſſimū. Cum tamen non neſcirent Primum eſſe hominum, & Angelorum, quem inſtituerat Deus in ſuo decreto heredem vniuerſorum, per quem facturus erat & ſæcula. Ad huius repræſentationem extra ſe in illum raptus audiebatur ab obſeruatoribus inter oſcula, & amplexus leproſi cuiuſpiam ita proloqui: O' mi frater, meum cor, meum delicium, mi

Chriſte,

Chriſte, mi dilecte Saluator, quia videlicet, totius humanitatis noſtræ oblitus,& ſui impotens ſolum Chriſtum non habentem ſpeciem, neque decorem in illa fœditate contemplabatur, & deliciabatur. Quò vlterius miſericordia, & miſeratio in miſeros progredi poterat? At in eleemoſynis erogandis liberalitas eius non aptius exprimatur,quàm ſi dixeris, plus illum feciſſe, quàm poſſet, quod nimirum pauperrimus ſine pecunia,ſine patrimonio,ſine cenſu,pluzimos pauit fame pereuntes, vagis per Vrbem tecto, veſte, omni humano ſubſidio carentibus hoſpitium prouidit,tēpore peſtilentię, & caritatis annonæ turbæ innumeræ egenorum Romam confluentium induſtriâ, labore, ſollicitudine, pluſquàm dici poteſt exquiſitiſſimâ diu, noctuque adeſſe mirata eſt ciuitas, obſtupuere ipſimet peregrini maxima parte per ſuum hoſpitatorem à morte liberati. Corrogabat ille quidem à diuitibus, & ab amicis pecunias, alimenta, medicamenta; ſed ſi hæc non ſufficerent exhauriebat officinas domeſticas cibarijs, pannis, ſupellectili, & qua erat opinione probi hominis, & Deo cari facilè inueniebat, qui mutuo darent, & inuentus tandem eſt debitor triginta millium aureorum ob æs alienum contractum nō alia ſpe ſoluendi, quàm confidentiâ in Deum, cui ſe dicebat fœnerari miſerendo pauperum.

Non inueniret oratio finem, ſi cunctorum numerandis virtutibus,ac miraculis inſiſteret eorum, quos Deus, qui permiſit lapſus hæreticorum noſtrorum temporum,erexit ad ſolium ſanctitatis eximiæ, vt inde lucerent Eccleſiæ tanquam luminaria, quorum aſpectu recrearentur fideles, & in fide confirmarentur cognitâ perfidiâ eorum longè diſſimilium, quos ab eorum diuulſit cœtu, ſuperbia, Intemperantia, amor ſæculi, vno verbo Princeps tenebrarū, hoſtis capitalis Romani Pontificatus. Tales fuere,vt breuiter nominentur. Franciſcus de Sales Epiſcopus Gebennenſis Inſtitutor Monialium Viſitationis Beatiſſimæ Virginis, cuius vita admirabilis, & ſcripta doctrinæ, & pietatis ple-

 niſ-

niſſima digna viſa ſunt, quæ in publicas relata tabulas, Romanis Tribunalibus diſcutienda proponerentur ea gratia, vt Beatorum albo tantus vir adſcribatur.

B. Thomas de Villanoua prius Auguſtinianus Monachus, tum Epiſcopus Barcinonenſis imitator Epiſcoporũ, quos Eccleſia colit vt ſanctos, & nullum habens in diſtribuendis eleemoſynis ſuperiorem.

B. Saulus è præclara Religione Clericorum S. Pauli, qui euectus ad Epiſcopatum Papienſem, virtutibus, & miraculis inclaruit.

Quid de religioſorum Ordinum fundatoribus S. Ignatio Societatis Ieſu, B. Caietano Clericorum Regularium Theatinorum; B. Hieronymo Aemiliano Congregationis Somaſchæ, & quod mirum, ac mirabile in fœminis eſt S. Tereſia Carmelitani Inſtituti ad priſtinum rigorem reductrix, cui viri, ac mulieres ſpectatiſſimi adeò multi ſe addixere, vt orbis plures prouincias, & numero, & gloria doctrinæ, ac pietatis oppleuerint.

Adde Confeſſorum Catalogum, qui corporibus in terra ambulantes in cœlo mente fixi cœnobia ſacrauere, mũdum in ſui admirationem rapuere. B. Ludouicus Bertrandus ex clariſſimo Ordine Prędicatorum SS. Hyacinto, Raymundo, Vincentio Ferrerio, Petro Martyri, & aliis pluribus glorioſiſſimi eiuſdẽ Ordinis filiis adnumerandus; B. Aloyſius Gonzaga; B. Franciſcus Borgia è Gandię Duce tertius Generalis Soc. Ieſu. B. Staniſlaus Koſtka Poloniæ decus, flos adoleſcentum puriorum, delicium Virginis Beatiſſimæ, & Angelorum, B. Andreas Auellinus, B. Petrus de Alcantara clarum lumen Franciſcanorum de Obſeruantia, B. Felix de Cantalicio primus Capuccinorum declaratus Beatus ex millenis aliis hoc honore dignis, eiuſdem Sanctiſſimi Ordinis alumnis.

Et ij quidem cum alijs multis à Bozio ſigno 57. numeratis, & pluribus innominatis, ac Deo notis non aliam ſecuti ſunt regulam, quàm quæ in Euangelio traditur Chri-

ſtum

ſtum propiùs ſequi volentibus, & ij omnes fuere homines pleni fide, ac diuino lumine colluſtrati, qui Romano Pontifici ceruices inclinauere, atque vt totius Eccleſiæ Patrē, ac Paſtorem coluere. Proferant Sectarii ex ſuis gregibus ijs pares, qui iugem in ſuis corporibus Chriſti mortificationem tulerint; qui dierum, noctiumque plures horas in orationem conſumpſerint; qui ſæculi pompis, ac voluptatibus valedixerint, qui omnia quę habebant pauperibus erogauerint; qui ad ægrorum, & egenorum ſeruitutem ſuas animas, & corpora dedicauerint; breuiter qui conſilia Chriſti ſectantes apicē perfectionis attigerint. Non inuenitur huiuſmodi theſaurus in agro hæreticorū, neque talis ſapientia in terra ſuauiter viuentium, requieſcit, quam ſeruat Eccleſia, nec doctrina morum, libertati carnis, quam illi adamare docti ſunt, aduerſaria inibi floret; Et reſpondeant, ſi poſſunt argumento minimè ſolubili, Iſti abnegarūt ſemetipſos, oderunt animas ſuas, reliquerunt quę poſſidebant, portauere crucem, arctam viam ingreſſi ſunt, ſecuti ſunt Chriſtum, & conſilia eius ſeruauere, Nouatores verò vnica fide contenti hæc omnia, quā irrident in Catholicis, quā non neceſſaria; vel ſuperflua, vel mala eſſe aſſerunt, Igitur Euangelio renunciant, & Apoſtolorum epiſtolis carnis mortificationem, & vſum Crucis continuò inculcantibus repugnant. Quibus igitur credendum, illis ne, qui Primatum Romanum vti Sacroſanctum principatum venerantur, an iſtis inimicis Crucis Chriſti illum abolere tentantibus?

FINIS PARTIS SECUNDAE.

OPE-

OPERIS DEI ADMIRABILIS
PARS TERTIA.
PRIMATVS ROMANI PONTIFICIS
Honor ab Imperatoribus, aliiſque Principibus Eccleſię Romanæ, & Summis Pontificibus delatus.

PRAEFATIO.

VT nulla inter ſæculares præſtantior eſt Dignitas, quàm Imperatoria, ac Regia, ità nullus Honor maior eſt, quàm qui ab Imperatoribus defertur, ac Regibus; ſicut enim offenſa vilitate offendentis augeſcit, ita honoratio dignitate honorantis incrementum, ſplendoremq; recipit. Quo ex capite liquidò conſtat, noſtro Maximo nil ſupereſſe quod addatur, cum ſummum attigiſſe honoris apicem oſtenderimus, qui à ſummis eſt honorantibus ea gratia, vt inferiores ſe honorato fateantur, quem vices Dei in terris agere non ignorant. Quàm ſublimem animi æſtimationem cùm dictis, factiſquè prodiderint, operæ pretium fecero, ſi per illa lento excurram ſtylo, & ex immenſo hiſtoriarum campo flores colligam, quibus Romanam cathedram, atque illam inſidentes Pontifices inſpergere dignatæ ſunt linguæ, calamique Potentum, & manus Principales ſceptra tractantes, cæteroqui tam dominationis auidæ, quá demiſſionis, ac ſubiectionis neſcię. Ad tria verò capita ordinis gratia Honor hic facilè reducatur: Ad verba videlicet honorifica; Ad exteriora reuerentiæ ſigna, & ad mu-

munificentiam, qua Imperatores, Reges, ac Principes alii ſuam erga Chriſti Vicarium deuotionem, fidemque patefacere additamentum ſuorum ſceptrorum gloriæ exiſtimauere.

Summa Capitum.

1 *Honor verbis delatus Romano Pontifici ab Imperatoribus, & alijs* Principibus.
2 *Summa Reuerentia Imperatorum, & aliorum Principum exterius exhibita Romanis Pontificibus.*
3 *Angliæ Regum in* Romanum *Pontificem veneratio, & obſequium.*
4 *Munificentia* Imperatorum, *& aliorum Principum in Romanam Eccleſiam.*
5 *Catalogus eorum ex bibliotheca Vaticana.*
6 *Donatio* S.*Henrici Imper. & Comitiſſæ Mathildis.*
7 *Reſponſio ad argumenta donationem Conſtantini impugnantia.*
8 *Fauores diuini in Principes Pontifici, & Romanæ Eccleſiæ fauentes.*
9 *Exitus infalices* Principum *Summis* Pontificibus *infeſtorum.*

Honor verbis delatus Romano Pontifici ab Imperatoribus, & alijs Principibus.

CAPVT I.

1 *Tituli ab Imperatoribus, & Regibus, Pontifici Romano dati.*
2 *A Conſtantino Magno.*
3 *A Iuſtiniano ſeniore.*
4 *A Theodoro.*
5 *Ab Andronico.*
6 *A Carolo Magno.*
7 *A Valentiniano.*
8 *A Ludouico.*
9 *A Conſtantino Palæologo.*
10 *Ab Henrico.*
11 *A Carolo V. & alijs.*

CONTINETVR hic ſpecioſis titulis, ac laudibus eximijs, quibus declarare pietatem, ac venerationem aduerſùs Chriſti Vicarios delectati ſunt.

Conſtantinus Magnus, in Edicto Donationis de qua paulo poſt ſermo redibit, Romanum Pontificem ſacerdotum appellat Principem, & vniuerſalem Pontificem.

Verba eiuſdem ſunt apud Euſebium in vita Conſtantini. Sicut B. Petrus Vicarius Dei conſtitutus eſt, ſic etiam Pontifices, & ſucceſſores eius Principatus poteſtatem ampliùs, quàm Imperialis noſtra manſuetudo, habere videntur.

Iuſtinianus ſenior Ioannem Pontificem appellat caput om-

omnium Eccleſiarum l. inter Claras C. de Sum. Trin. & fid. Cath. Idem in epiſt. ad Epiph. Epiſ. Conſtantin. Nec enim patimur, vt quidquam eorũ, quę ad Eccleſiæ ſpectant ſtatum, non etiam ad eiuſdem (Io. Papæ) beatitudinem referatur, cum ea ſit caput omnium ſanctiſſimorũ Dei ſacerdotum, vel eo maxime quod quoties in his locis hæretici pullularunt, ſententia & iudicio illius venerabilis ſedis coerciti ſint.

Baſilius Imperator vocat Eccleſiam Romanam columnam incorruptam in Encyclica poſt octauam Synodum.

Theodor. Epiſt. ad Leonem Papã. ſi Paulus inquit, præco veritatis, tuba Sancti Spiritus ad magnum Petrum cõcurrit, vt ijs, qui Antiochiæ de legibus inſtituti contendebant ab ipſo afferret ſolutionem; multò magis nos, qui abiecti ſumus, et puſilli ad Apoſtolicam Sedem veſtram currimus, vt Eccleſiarum vulneribus medicinam à vobis accipiamus. Vobis enim per omnia primos eſſe conuenit.

Andronicus Imperator in Epiſt. ad Ioan. 22. cuius exẽplar in Bibliotheca Vaticana aſſeruatur, & exhibetur græcum, ac latinum ab Eugubio l. 2. de donatione Conſtantini pag. mihi 284. Hæc ſacroſancta, inquit, Romana Eccleſia ſupremum, atque abſolutum principatum, poteſtatemque ſuper vniuerſam catholicam Eccleſiam habet; quã quidem poteſtatem in ſeipſa verè, & humiliter agnoſcit eſſe, atque accepiſſe cum plena auctoritate ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe & vertice, cuius Romanus Pontifex eſt ſucceſſor.

Carolus Magnus reuerentiam erga Sedem Apoſtolicam verbis honorificis oſtendens ait: In memoriam Beati Petri honoramus Sanctam Romanam, & Apoſtolicã Sedem, vt quæ nobis ſacerdotalis eſt dignitatis, eſſe debeat magiſtra Eccleſiæ rationis. Quare ſeruanda eſt cum mãſuetudine humilitas, vt licèt vix ferendum ab illa ſancta

Sede

Sede imponatur iugum, tamen feramus, & pia deuotione toleremus. (Refert Gratian. in cap. 3. diſtinct. 19. ex Capitulis Carolinis, & receptum eſt in Conc. Triburienſi can.30.

Valentinianus Imperator in Epiſt. ad Theodoſium ſic loquitur. Fidem à Maioribus veſtris traditam debemus cũ omni competenti deuotione defendere, & dignitatem propriæ venerationis B Apoſtolo Petro intemeratam, & in noſtris temporibus conſeruare, quatenus Beatiſſimus Romanæ Ciuitatis Epiſcopus, cui principatum ſacerdotij ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat, ac facultatem de fide, ac ſacerdotibus iudicare.

Ludouicus II. Imperator Ioanni Epiſcopo Rauennati aduerſus Nicolaum I. auxilium imploranti renunciari iuſſit in hęc verba. Vadat elationis faſtu depoſito, tanto ſe humiliet Pontifici, cui, & nos, & omnis Eccleſiæ generalitas inclinatur, & obedientię, ac ſubiectionis colla ſubmittit. Anaſtaſius in Nicolao I.

A Conſtantino Palæologo in Epiſt. ad Greg. XI. vocatur princeps communis omnium Chriſtianorum.

S. Henricus Imperator in Edicto Confirmationis donationum Eccleſiæ Romanę à præceſſoribus factæ. Spondeo, inquit, atque promitto per hoc pactum confirmationis noſtræ Tibi B. Petro Principi Apoſtolorum, & clauigero regni cœlorum, & per Te Vicario tuo D. Benedicto Summo Pontifici, & vniuerſali Papæ &c.

Carolus V. iurauit ſe Ieſu Chriſto, Romano Pontifici ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſubiectum, & honorem ipſi Romano Pontifici exhibere, & donata Eccleſijs conſeruare, vt refert Sandoual. in vita ipſius Caroli, & Hieron. Canius in diſcurſu ſuper Bulla aurea Caroli IV. Imperatoris.

Carolus Rex Franciæ epiſt. ad Adrian. II. Sanctiſſimo Patri Adriano, & vniuerſali Pontifici Carolus Dei gratia Rex, & ſpiritualis filius veſter.

Hu-

Hugo Rex Franciæ ad Ioannem Papam XV. Hoc ex intimo affectu dicimus, vt intelligatis, & cognoſcatis,nos, & noſtros veſtra nolle declinare iudicia.

Ludouicus Rex Galliæ ad Pium II. Te Vicarium Dei viuentis ea veneratione proſequimur, vt ſacra tua monita, præſertim in Eccleſiaſticis rebus, velut vocem Paſtoris audire, illiſque parere prompta mente velimus. Te dominici gregis Paſtorem profitemur, & ſcimus, teq. iubentem ſequimur.

Sanctus Ludouicus Rex Franciæ monet Philippum filium ante mortem in ſcriptis documentis. Sis deuotus,& obediẽs matri Romanæ Eccleſiæ,eiuſq.Pontifici tanquam ſpirituali Patri te morigerum præbeas.

Alphonſus Rex Aragoniæ in ſuis legibus p.1.tit.5.à lege 2.& vltra profitetur Romanum Pontificem eſſe Chriſti Domini Vicarium, & ſucceſſorem Petri, & ideo antonomaſticè vocari Apoſtolicum, & Papam, quia Pater Patrũ, & Caput Epiſcoporum, & aliorum Prælatorũ eſt, & propterea, inquit, omnes Chriſtiani totius Orbis, quando ad ipſum accedunt, pedem eius oſculantur. Et in fine Legis 4. addit, negantem Pontificem habere hanc poteſtatem, & eſſe Caput Eccleſiæ,non ſolùm excommunicatum eſſe, ſed & hæreticum.

Ferdinandus item Rex Hiſpaniarum, vt habetur in Concilio Lateranenſi ſub Leone 10.ſeſſ.2. Profitemur, inquit, nos filium Romanæ Eccleſiæ matris noſtræ deditiſſimum, proque eius honore, atque ſtatu animam ponere paratiſſimum &c.Teſtaturque ſe Legatum mittere, vt Cõcilio interſit, ibique obedientiam debitam beatiſſimo Papæ, toties quoties opportunum fuerit, præſtet.

Rex Regum, & vnicus Chriſtianorum Princeps nominatur a Ladislao Vngariæ Rege.

Meruit item Anglia habere Reges Sedi Apoſtolicæ addictiſſimos, de quibus tertio capite fuſius, interim.

Henricus II. ita Alexandrum III. affatur Sanctiſſimo

Domino ſuo Alexandro Dei gratia Catholicæ Eccleſiæ Sũmo Pontifici Henricus Rex Angliæ, Dux Northmaniæ, & Aquitaniæ, Comes Andegauenſis, & Cenomanenſis ſalutem, & deuotæ ſubiectionis obſequium. Et mox infra. Veſtræ ſubiectionis eſt Angliæ Regnum, quantum ad feudatarij iuris obligationem, vobis duntaxat obnoxius teneor, & obſtringor, experiatur Anglia, quid poſſit Romanus Pontifex &c.

Eduardus Rex in epiſt. ad Nicolaum II. circa annum 1060. incipit. Summo vniuerſalis Eccleſiæ Patri Nicolao. Eduardus gratia Dei Anglorum Rex debitam ſubiectionem, & obedientiam.

Eleonora Regina Angliæ ſanguinis Aragonici in Epiſt. ad Cœleſtinum Papam. Non Rex, inquit, non Imperator à iugo veſtræ iuriſdictionis eximitur &c. & mox Gladius Petri, gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes, Imperatoriæ præiudicat poteſtati.

Summa

Cœleſtino V. ad Chriſti Dñi. Imitationem Aſello inſidere geſtienti
Carolus Siciliæ, et Carolus Martellus Vngariæ Reges fræna tenent.

Digitized by Google

Iuſtinus Senior Imperator ad pedes S. Ioannis
Papæ Conſtantinopolim ingredientis procidit

Iustinianus II. Imp. Constantinum Papam summis honoribus a' Tiberio filio Constantinopoli exceptum. Nicomediæ pedis osculo coronatus ueneratur.

Digitized by Google

Digitized by Google

Carolus Magnus Pipini Patris imitator Templum S. Petri ingreſſurus, Singulos Scalarum gradus in aſcenſu pie exoculatus Adrianum I. Pontificem præ foribus præſtolantem reuerenter adorat.

Digitized by Google

Digitized by Google

Alexandro III. in Galliam proficiscenti occurrunt ad ligerim Reges duo Ludouicus Gallus, et Henricus Anglus pedites equitantem dextra, leuaque comitantur, ac fræno manibus apprehenso ad hospitium magnifice paratum deducunt.

Et tenentes frænum equi ipſius pro reuerentia Beati Petri Stratoris officium exhibuimus c. Conſtantinus Diſt. 96.

Digitized by Google

Digitized by Google

Christina Regina Suecię abdicato Regno Venerando Pedis, et Manus osculo Supplex Alexandrum VII. adorat.

Petrus Miotte Sculpsit

Digitized by Google

Summa Reuerentia Imperatorum, & aliorum Principum exterius exhibita Summis Pontificibus.

CAPVT II.

1 *Inſignia ſunt Exempla Conſtantini Magni erga S. Syluestrū.*
2 *Iuſtini erga S. Ioannem.*
3 *Iuſtiniani erga Conſtantinum.*
4 *Pipini erga Stephanum II.*
5 *Caroli Magni erga Hadrianum.*
6 *Ludouici Pij erga Sergium.*
7 *Ludouici & Henrici erga Alexandrum III.*
8 *Carolorum duorum, erga Cæleſtinum V.*
9 *Fridirici I. erga Alexandrum III.*

PRÆIVIT exemplo cœteris Conſtantinus Magnus, cuius illa ſunt verba: Phrygium candido nitore reſurrectionē Dominicam deſignans eius (S. Syluèſtri) Sanctiſſimo vertici impoſuimus, & tenentes frænum equi ipſius pro reuerentia B. Petri Stratoris officium illi exhibuimus.

Iuſtinus Imper. (vt loquitur Anaſtaſius) humiliauit ſe in terram, & beatiſſimum Ioannem Papam adorauit &c.

Nimirùm Iuſtinus Imperator Ioanni Papæ Conſtantinopolim, inſtante Theodorico Rege Ariano, profecto, obuiam cum toto populo occurrit, & eo inſpectante ad eius pedes veneràbundus procidit, in templum princeps deduxit, ad ſui dexterum latus collocauit, nec coram illo imperatoria ornamenta retinere ſuſtinuit, ni depoſita de manu Pontificis reciperet, vt minora taceantur, quibus declarare pijſſimo Imperatori libuit, S. Petri, imò Chriſti Domini

Anaſtaſ. in Ioan. I, & Marcellinus in Chronico.

per-

Digitized by Google

perſonam in ſuo Vicario colere, & inferiorem imperatoriam dignitatem Pontificia profiteri.

Iuſtinianus II. Imperator Rhinometus appellatus Con-
An.709 ſtantino Pontifici Nicea Nicomediam obuiam præfectus de more coronatus procidit ante pedes, & oſculatus illos eſt ſpectante Populi multitudine innumera non minus, quàm cum Conſtantinopoli Tiberij filij, & totius nobilitatis honoribus fuerat exceptus.

An.754 Pipinus Rex Franciæ Stephano II. in Galliam proficiſcenti Carolum poſtmodum magnum appellatum, miſit obuiam ad centum milliaria ſtipatum nobilitate. Sequutus eſt ipſum cum Vxore, ad eius aſpectum equo deſiliens, genua flexit, & per aliquot ſpatium ſtratoris officium exhibens, in Pontegonis regiam cum hymnis, & canticis muſicorum deduxit.

Carolus Magnus Romam adueniens, & ad D.Petri templum ſe conferens, vbi conſpexit ante valuas Hadrianum ſe præſtolantem, illico equo deſcedens humi procubuit: tum ad ſcalarum gradus accedens ſingulos in aſcenſu exoſculatus, tandem Summum Pontificem adorauit, & caris amplexibus ab ipſo dignatus eſt.

Perſimili veneratione Ludouicus Pius Sergio II. ipſum in eodem loco expectanti oſcula pedi dedit,

Idē aliquot poſt annos Nicolao ad ſe venienti occurrit, & pedes per aliquantum viæ ſpatium frænum equitantis tenuit, & abeuntem proſequutus iterum ad frænum acceſſit, & pedem petiuit oſculo.

Ludouicus Franciæ, & Henricus Angliæ Reges Alexādrum III. ad ſe venientem ad Ligerim occurrentes venerabundi excepere, & equitantem dextera, læuaque frænum tenentes ad præparatum regali magnificentia hoſpitium deduxere.

Idem honoris genus exhibuere Carolus Siciliæ, & Carolus Martellus Hungariç Reges Cœleſtino aſello inſidēti,

& equum

& equum reſpuenti, dum Aquilam ingrederetur nimio humilitatis ſtudio.

Fridericus I. olim ab Alexandro III. excommunicatus ob ſua ſcelera, poſtea reſipiſcens, Pontificem eundem Venetijs commorantem conuenit, & præ foribus S. Marci ipſum expectans chlamide depoſita humi abiectus ſumma cum reuerentia ad pedum oſcula acceſſit.

Prolixa nimis enumeratio foret aliorum Regum, ac Principum non abſimili demiſſione Romanos Pontifices colentium, & Caput Eccleſiæ teſtantium, neque ſilentio præterire fas eſt Anglos, vt inuitentur. Proceres Regni nobiliſſimi ad aperiendum oculos, & videndum, quam diſpari dominio dominentur ab eo, quo florentiſſimi Reges ſapientia, ſanctitate, victorijs clari filios ſe Romanæ Eccleſiæ, & Pontificum profitebantur.

Angliæ Regum in Romanum Pontificem veneratio, & obſequium.

CAPVT III.

1 *Rex Salomon.*
2 *Oſuuius.*
3 *Ceduallà.*
4 *Ina, alias Num.*
5 *Richardus.*
6 *Offa.*
7 *Chimilphus.*
8 *Ethenolphus.*
9 *Canutus.*
10 *Eduardus.*
11 *Henricus & alij.*
Ex quibus plures ſanctitate, & miraculis clari.

RESERVATVR eorum numero, ac nobilitati ſingulare Caput honorem dictis & factis exhibitũ continens, vel hoc nomine, vt intelligat Anglia aurea veterũ Catholicorum ſęcula in ferrea recentiorum Hęreticorum degeneraſſe, & doleat, eò ſe miſeram eſſe, quod miſeriam ſuam, fœlicitatis antiquæ oblita non agnoſcit. Numerat longa ſerie Regum Anglicanorum geſta, Sanctitatem, erga Romanos Pontifices venerationem, & obſequia Richardus Smitheus Epiſcopus Chalcedonenſis in libro, quem nuper inſcripſit, florum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Gentis Anglorũ, & in Epiſtola ad Iacobum Regem Magnæ Britanniæ eidem adnexa. Ille verò tam multiplici, tamque graui ſcriptorũ auctoritate munitus prodijt, vt eum, vel ſemel nominaſſe, perinde ſit, ac decades auctorum citaſſe, è quorum vbere

nar-

narrationum ſylua aliqua dumtaxat libauimus; quæ inſtituto noſtro potiſſimũ deſeruiunt, & Pontificium honorem attingunt. Namque cuncta percurrere tentanti timendũ eſſet nè digredi potius ad hiſtorici munus videretur, quã argumentum vrgere veræ fidei apud priſcos Anglos florentis, & à recentibus exulantis. Vt enim verbis vtar à Smitheo relatis ſect. 4. §. Iamque ventum c. 10. ex hiſtorico Nouatore veridicoque ferunt plus minus triginta reges, & reginas intra ducentorum annorum ſpatium depoſito mũdani Regni faſtigio, vt vi cœlum caperent, in religioſorũ abijſſe ſolitudinem; quindecim reges, vel plures monachos factos fuiſſe; reginas vndecim moniales, duodecim etiam reges martyrio coronati memorantur, & decem pro eximia ſanctitate inter Diuos redacti: adeo vt (quidam ait) mirum tum fuerit regem videre non ſanctum &c. Libet autem Regum Anglorũ numerationi præmittere Angliæ nomine eas nationes à nobis cõprehendi, quæ Inſulæ, ita nũcupatæ reges ſubminiſtrauere, non ſecus, ac Hiſpaniæ, & Galliæ Reges vulgo dicimus, quibus nationes plures obtemperant, ac tributa ſoluunt, non intra Galliæ, vel Hiſpaniæ content fines; ſed exteræ etiam pareant è quibus reges ſuppeditantur.

Ordior à Rege Salomone, qui in minori Britannia imperauit: Is Hadriano II. ſcribens, ita epiſtolam inchoauit. Domino, ac Beatiſſimo Apoſtolicæ Sedis Romanæ Hadriano Salomon Britannorum Rex flexis genibus, inclinatoque Capite, &c. Inſuper miſit munera, & inter hæc ſtatuam ſuam auream, & pecunię ſummam non contemnendam; Annuam penſionem pollicitus eſt, ac ſoluit: Titulum Regium à Sancta Sede conferri ſibi gauiſus eſt.

Oſuuius Rex (ait Beda) cum intellexiſſet, quia Romana eſſet Catholica, & Apoſtolica Eccleſia, ita eò presbyterum venerabilem miſit, vt creatus Archiepiſcopus per totam Britanniam Epiſcopos conſecraret: Idem exorta inter Epiſcopos Angliæ, & Scotię controuerſia de Paſchatis obſeruatione, cũ inaudiſſet Claues Regni Cœlorum à Chri-

ſto Domino traditas eſſe Petro, & ego (inquit) vobis dico, quia hic eſt Oſtiarius ille, cui ego contradicere nolo, ſed in quantum noui, vel valeo, huius cupio in omnibus obedire ſtatutis, nè forte me adueniente ad fores Regni cœlorum, non ſit qui reſeret, infenſo illo, qui claues tenere probatur. Beda l. 3. hiſt. Eccl. Angl. c. 26.

Eccleſiam regente Sergio Papa. Cedualla Rex florente adhuc ætate relicto Regno Romam venit; hoc ſibi gloriæ (verba ſunt Bedę) ſingularis deſiderās adipiſci, vt ad limina Beatorum Apoſtolorum fonte baptiſmatis ablueretur; Simul etiam ſperans, quia mox baptizatus, carne ſolutus ad æterna gaudia iam mundus tranſiret. Nec falſus voto eſt, poſt paucos etenim à baptiſmo ſuſcepto dies; naturæ conceſſit, & ad gaudia volauit æterna. Sepulchrum illi inſigne conditum eodem Sergio mandante in D. Petri Templo, vbi Gregorio XIII. regnante repertum Cadauer eſt.

Cedullæ ſucceſſit Ina, aliàs Nun apud Bedam dictus; cuius in Summum Pontificem affectus eximius in eo ſe prodidit, quod tributum annuum ipſi ſoluendum ab Vniuerſo Regno conſtituit, onere familijs cunctis impoſito ſingulis annis contribuendum, quod Romam mitteret partim in vſum Pontificis conſumendum, partim alendo Seminario Anglorum Adoleſcentum à ſe in Vrbe erecto applicandum. Sanè quantoperè eſſet erga Pontificem Romanum propenſus haud obſcuris indicijs patefactum Orbi voluit, ſiquidem poſt conſumptos in adminiſtratione Regni annos 37. Romam venit ad ſacra limina, & pedum oſcula, ibique regia potentia, ac faſtu in Chriſtianam humilitatem commutata, Monachus factus, reliquum vitæ curſum Sanctiſſime peregit.

S. Richardus II. filijs duobus S. Bonifatij Germanorum Apoſtoli curæ commendatis itineri ſe Romano dedit, ſed ægritudine præpeditus Lucæ in Hetruria ſubſiſtere coactus peregrinationis finem fecit migratione in Cœleſtem Patriam, & ſui Corporis depoſito Vrbem nobiliſſimam decorauit. Fuiſſe autem Regem probat auctor initio citatus

Martyr. Rom. 7. Febr.

l. 2.

l. 2. c. 8. ſect. contra Baron., qui in Appēd. tom. vlt. retractans dictum tom. 9. ad an. 750. id neget. Vt nominis, ita, & pietatis conſortes habuit Richardum I. & III. Eccleſiæ Romanæ addictiſſimos, & Romanis Pontificibus obſequentiſſimos.

Offa poſt acceptos honorificentiſſime legatos Hadriani, & eius litteras, Romam venit, Pontificem humili reuerentia veneratus habitum ſuſcepit monachi, & ſanctiſſime vixit, benemeritus de Eccleſia Romana, quod regnum ſuum ipſius fecit tributarium.

Chinulfus Offæ, ac Præceſſorum regū virtutum æmulator litteris omni humanitate pleniſſimis ita Summum Pontificem affatur Leonem Tertium.

Hanc Benedictionem omnes, qui ante me Sceptro præfuere Merciorum, meruerunt ab anteceſſoribus tuis adipiſci: Hanc ipſe humilis peto, & à Vobis, Sanctiſſime, impetrare cupio, quatenus in primis adoptionis ſorte me filium ſuſcipias, ſicut te in Patris perſona diligo; & totis obedientiæ viribus ſemper amplector &c. & facta proteſtatione, quod ſe ſaluti, & commodis eius etiam cum vitæ diſpendio ſit paratus impendere, Concludit quia illius ſublimitas noſtra eſt ſalus, illius proſperitas nobis perennis exaltatio.

Etheluolfus rebus, in regno compoſitis nil habuit antiquius, quàm, vt Summum Pontificem Leonem coram veneraretur; Romam ergo proficiſci ſtatuit cum maiori filio Alfredo medullitus dilecto, vt Leonis moribus, & religione informaretur; commoratus Romæ eſt per anni ſpatium, neq. priùs abire ſuſtinuit; quàm natum Corona inſignitū, & adoptatum viderit. Donationes præceſſorum Inę, & Offę confirmauit, et potiſſimū annuum vectigal à ſingulis collectum familijs annuatim ſoluendum Summo Pontifici à tota Anglia conſtituit, quod ad miſeram, vſquè Henrici VIII. defectionem penſitatum Anglicæ pietatis antiquæ teſtimonium eſt.

Dddd His

His adnumerandus Canutus Rex, qui Romam deuotionis ergo profectus, idem S. Petri tributum confirmauit, atque, vt penderetur, ſtudioſè curauit, præter alia reuerentiæ ſigna, quibus Summum Pontificem Ioannem, vt verum Chriſti Vicarium, Petri Succeſſorem veneratus eſt.

Sanctus verò Eduardus cognomento Confeſſor Ethelredi filius, quoniam imminentibus belli periculis à Danis inferendi præpeditus Romam, vti optabat, contendere nõ valuit, Legatis ad Summum Pontificem miſſis, erat is Nicolaus II. Iura cuncta à ſuis præceſſoribus illi conceſſa rata voluit, et amplorũ munerum largitione Legationem ditauit, ac honorificis titulis epiſtolam à ſe ſcriptam inaurauit. Hic poſtmodum miraculis, clarùs inter Sanctos relatus eſt Omonimes, & virtute ſimiles habuit Eduardos alios 2. 3. 4. &c.

Neque ſuperari ſe permiſere in veneratione Apoſtolicæ Sedis Henrici Reges inclyti. Primus per Nuncios illuſtres Paſchali II. teſtatum voluit agnoſcere ſe iura illius in Angliam, vt porè vectigalem diu à regibus Romanę Eccleſiæ redditam. Secundus Alexandro III. Papę equitanti frenum tenere vnà cum Ludouico Gallo Pietati, ac decori Regio deputauit. Tertius in Legato ad ſe à Pontifice miſſo perſonam mittentis honorificè coluit, & in Conuiuio medium inter ſe, & Eboracenſem Archiepiſcopũ locũ illi deſignauit, ac abeuntem cum magnifica pompa, & nobiliũ turba comitatus eſt. Quarti extant ad Summum Pontificem Alexandrum III. litteræ, quorum eſt exordium Beatiſſime Pater, filiali amore ante omnia Beatitudini tuæ nos metipſos commendatos habemus.

Quinti Henrici filij pientiſſima erga Sedem Romanam propenſio Concilio Conſtantienſi innotuit, quo miſſi ab eo Legati rogauerunt Patres, vt ipſorum decreto Anglia nomen Nationis obtineret, eſſetq. vna ex quinquè, quæ deuotionem ſuam Eccleſiæ Romanæ debent.

Suc-

Succeſſit Henrico V. Henricus VI. adhuc infans in Cunabulis, cuius virtutes pluſquàm regiæ Summi Pontificis erga ipſum conciliarunt animũ. Ideò Eugenius auream Roſam ſolemni Legatione ad ipſum miſit. Quod officij Pontificij regale munus non modo ampliſſimè gratiarum actione, ſed pretioſorum donorum largitione compenſare feſtinauit.

Henricus VII. aliorum veſtigijs Henricorum inſiſtens Oratores Romam deſtinauit, qui ſuo nomine Iulio II. Pontifici Maximo obedientiam prȩſtarunt, ac vice verſa Iulius per eoſdem pileo honoris, & enſe benedicto redonauit. Fuit hic vltimus Henricus Catholicus abauus VIII., qui primus ab Eccleſia Romana, quam antea defenderat, rebellauit, & à SS. Richardis, Edmunundis, Eduardis, cœteriſquè Regibus Eccleſiæ Romanæ deditiſſimis declinauit ad ſemitas Baal, quæ reges ſucceſſores ad interitus foueam duxiſſe ingemit Eccleſia, & ex auditum iri ſuos gemitus à diuina clementia regni captiuitatem Babylonicam miſerante confidit.

Mu-

Munificentia Imperatorum, & aliorum Principum in Romanam Eccleſiam.

CAPVT IV.

1 *Munificentia erga Sedem Apoſtolicam primum in Conſtantini Donationibus eluxit, tum in Carolo Magno.*
2 *Aliorum donationum catalogus ex Vaticana decerptus deſcribitur.*
3 *Diploma donationis S. Henrici Imperatorias.*
4 *Item & Comitiſſa Mathildis.*

PRIMVS debetur locus Conſtantinianæ tam liberali, ac prodigæ, vt ficta, ac prodigioſa viſa ſit pleriſque iniquiùs illam ferentibus; alijs non paucis admiratione quidem digna, ſed vera non leuibus argumentis aſſerta.

Primò quia in Bibliothecis celeberrimis inuenta ſunt exemplaria peruetuſta græca, & latina, quibus acta Sylueſtri, & Conſtantini fusè exarantur,& ſingillatim donationis huius fit mentio; recitant illa verbatim recentiores aliqui, & in primis Auguſtinus Steuchus Eugubinus in opere de Donatione Conſtantini p. 1. fol. mihi 124. contrà Laurentium Vallam aduersùs Donationem Conſtantini plus æquo exardeſcentem.

Secundò. Quia in iure Pontificio plures ſunt Canones illam approbantes. Ille inſignis, & vulgatiſſimus Decreti p. 1. diſt. 97. c. 2. Cōſtantinus dignus hic referri,& cedro dignus. B. Sylueſtro Summo Pontifici,& vniuerſali Vrbis Romæ Papæ, & omnibus eius ſucceſſoribus Pontificibus, qui vſque in finem mundi in Sede B. Petri erunt ſeſſuri,de præſenti contradimus palatium Imperij noſtri Lateranenſe; deindè diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulq.

phry-

phrygium, necnon & ſuperhumerale, videlicet lorũ, quod imperiale circundare aſſolet collum, verum etiam & chlamydem purpuream, atque tunicam coccineam, & omnia imperialia indumenta. Sed & dignitatem Imperialiũ præſidentium equitum conferentes etiam, & imperialia ſceptra, ſimulquè cuncta ſigna, atque banda, & diuerſa ornamenta imperialia, & omnem poſſeſſionem imperialis culminis, & gloriam poteſtatis noſtræ. Et paulo poſt. Decernimus & hoc, vt ipſe, & ſucceſſores eius diademate videlicet corona, quam ex capite noſtro illi conceſſimus ex auro puriſſimo, & gemmis pretioſis vti debeant, & in capite ad laudem Dei pro honore B. Petri geſtare. Ipſe verò Beatiſſimus Papa, quia ſuper coronam Clericatus, quam gerit, ad gloriam B. Petri omninò ipſa ex auro non eſt paſſus vti corona, nos phrygium candido nitore ſplendidum reſurrectionem dominicam deſignans eius ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus; Et tenẽtes frænum equi ipſius pro reueurentia B. Petri ſtratoris officium illi exhibuimus &c. Vnde vt Pontificalis apex non vileſcat, ſed magis, quam terreni imperii dignitas, gloria, & potentia decoretur, ecce tam palatium noſtrum, vt prædictum eſt, quàm Romanã Vrbem, & Italiæ, ſeu Occidentalium regionum prouincias, loca, & Ciuitates præfato Beatiſſimo Pontifici noſtro Syluestro vniuerſali Papæ cõtradimus, atque relinquimus, vt ab eo, & à ſucceſſoribus eius per hanc diualem noſtram, & pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda, atque iuri Sanctæ Romanæ Eccleſiæ concedimus permanſura, vndè congruum perſpeximus noſtrum imperium, & regni poteſtatem in orientalibus transferri regionibus, & in Bizantiæ prouinciæ optimo loco nomine noſtro ciuitatem ædificari, & noſtrum ibi coſtitui imperium, quoniam vbi principatus ſacerdotum, & chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cœleſti conſtitutum eſt, iuſtum non eſt, vt illic Imperator terrenus habeat poteſtatem &c.

Oppone illuminati per veram fidei lucem Imperatoris

confeſſionem, & pleniſſimũ pietatis encomium obfuſcatã infidelitatis caligine admirationem Regiam. Iacobi ſupra nominati, neſcire ſe fatentis. Quibus artibus Pontifices Romani facti ſint Vicarii Chriſti, imò verò Dij in terra triplici corona inſigniti; cœli nimirum, terræq. ac inferiorum Reges, totius orbis iudices, & ipſi à nemine iudicandi. Atqui Sereniſſimus diſcere poterat à ter Auguſti Imperatoris exemplo, qui et à Syluestro in ſchola veritatis edoctus, et lumine deſuper immiſſo à magiſtro cathedram in cœlo tenente illuſtratus planè didicit ſenſum verborum Chriſti, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues Regni cælorum*; neque dubitare potuit, illum eſſe; quem ab Apoſtolis traditum per ſæcula trecenta fideliũ cœtus ſine ambiguitate tenuerat, tutatusq. aduerſus hæreſes fuerat. Et quia cœleſtis lucis præſertim vbi affluentiſſimè illabitur, ea proprietas eſt, vt ſimul intellectum affundat, ſimul affectum percellat, et ad facinora præclara impellat, Conſtantinus illa perfuſus præcellentis dignitatis excelſitatem agnouit, et tantum inter ipſam et Imperatoriam diſcrimen intereſſe vidit, quantum eſt inter humana, ac diuina, quæ diuerſi ordinis cum ſint, infinito propemodum interuallo diſtant, nec vllum obſequij genus exhiberi à ſe poſſe, quod meritum exæquet eius, quem Chriſtus Dominus abiturus in cœlum ſui Vicariũ conſtituit in terra. Nullæ hic artes, nullius actus Pontificis, nulla honorum procuratio, qui ne ſperari quidem ab Imperatore orbis Domino nec fingi mente poterant, antequam exhiberentur, ni ad exhibendum ſpiritus intus agens impuliſſet. Hunc quippè auctorem faſſi ſunt non Catholici modò, ſed infideles etiam viri graues, ac ſapientes, qui iudiciorum ſtaterâ appendentes hinc Conſtantini in rebus agendis prudentiam, in conſilijs capiendis maturitatem, in victorijs reportandis fœlicitatem, in dignitate tuenda maieſtatem; indè profu-

ſam

ſam in donatione liberalitatem, in officijs præſtandis obſequiorum demiſſionem, ac alacritatem, liquidò perſpexere, mira hæc, et à ſæculis inaudita in altius, quàm humanum referenda eſſe principium, hoc eſt in Deum ſuis opportunè vtentem creaturis ad fines æternùm decretos, qualis in propoſito eſt ſui Vicarij honor Pontificali Primatui debitus, et à Conſtantino exhibitus exemplo ſanè illuſtri, et à poſteris Imperatoribus, ac Regibus imitando.

Prolixioris eſſet operis Principum ſingulorum donationes Eccleſiæ factas hiſtoricam texere narrationem, ſatius fuerit breuem catalogum hic apponere, quem ex Archiuio Vaticano deſumpſit Bzouius in libro, Romani Pontif. cap. 41. Pauli V. iuſſu editum, et imaginibus graphicè pictis ornatum collata diligenter opera cum viris doctis, et in hiſtoria ſacra, profanaque verſatis hoc ordine diſpoſitum, expoſuit.

Ca-

Catalogus Imperatorum, Regum, aliorumque Principum erga Romanam Eccleſiam munificorum.

CAPVT V.

I.

IOANNE VI. Pont. Max. Aripertus Longobardorum Rex Alpes Cottias à maioribus ſuis iniuſtè occupatas Apoſtolicæ Sedi reſtituit.

Notatio.

Sic Paulus Diaconus l. 6. hiſt. Longobardorum. cap. 10. Addit Anaſtaſius bibliothec: in Io. V I. miſſam ſchedulam donationis Romam aureis litteris exaratam idem habet Addo Vien: in ſuo chronico, & alij. Quinta Prouincia Alpes Cottiæ ſunt ait Paulus l. 2. c. 11. quæ ſic à Cottio rege qui Neronis tempore fuit, ſunt appellatæ. Hæc prouincia à Liguria in Eurum verſus, vſque ad mare Tyrrhenum extenditur ab occiduo vero Gallorum finibus copulatur in Aquis. Hanc donationem confirmauit Luithprandus Longobardorum Rex. Baron. an. 912.

II.

Pipinus Francorum Rex Exarchatum, et Pentapolim Prouincias ex Aiſtulphi Longobardorum Regis manibus ereptas per Fuldradum Abbatem Stephano III. Pontif. Max. donat.

Notatio.

Cum Franci Gallias occupaſſent, & Clodoueus eorum Rex nomen Chriſto dediſſet, profeſſus eſt, ſe Regnum Galliarum de poteſtate Hormiſdæ accipere, & inſtitutum in poſterum; vt Reges Galliarum ab Archiepiſcopo Rhemenſi inungerentur, vt tradit Papyrius Maſſonus in vita Henrici primi Boz. ſign. 76. l. 17. pag. 205.

Ha-

III.

Hadriano I. Pont. Max. Carolus Magnus Francorum Rex Pipini patris donationem Romanæ Eccleſiæ factam confirmat, nouiſque donationibus cumulat.

Notatio.

In Edicto Ludouici filij Caroli Imperatoris hæc habentur. Nec non Exarchatum Rauennenſem ſub integritate cum Vrbibus & Ciuitatibus, oppidis, & caſtellis, quæ piæ recordationis dominus Pipinus Rex, ac bonæ mem. genitor noſter & Carolus Imperator Beato Petro Apoſtolo cum prædeceſſoribus noſtris iam dudum per ordinationis paginam reſtituerunt. Eugub. ibid.

IV.

Gregorio VI. Pont. Max. Caſimirus Poloniæ Rex debellatis hoſtibus regnum ſuum B. Petro vectigale fecit.

Notatio.

Dubrauius lib. 10. Cromerus lib. 4. Boz. ſign. 76. lib. 17. pag. 211.

V.

Nicolao II. Pont. Max. Specienus Boemiæ regali corona à Pontifice per Legatum donatus centum argenti libras ſingulis annis Apoſtolicæ Sedi ſoluere promittit. Boz. ſign. 76. l. 17. p. 210. ibid.

Notatio.

Spitigneus Bohemiæ Dux Boriuorij filius ab alijs dictus Specienus ab alijs ſpecionemus, vt conſtant ex biblioth. Lateran.

VI.

Stephanus I. Hungariæ Dux à Syluestro II. Pont. Max. Regia Corona, & Cruce per legatum inſignitus Regnum Hungariæ ſedi Apoſtolicæ donat.

Notatio.

Gregorius V I I. in regiſtro.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Dilecto filio Salomoni Regi Vngariæ ſalutem.

Sicut à maiorib. patriæ tuæ cognoſcere potes, regnum Hungariæ Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ proprium eſt, à Rege Stephano olim B. Petro cum omni iure, & poteſtate ſua oblatum, & deuotè traditum &c. Et ſæpius in eod. libro de hoc dominio Eccleſiæ in Regnum Hungariæ meminit.

VII.

Demetrius Croatiæ, & Dalmatię Dux à Greg. V I I. per Legatum Regali titulo auctus annuum cenſum B Petro ſe ſoluturum promittit.

Notatio.

Legatus iſte vocabatur Gebizo, de quo idem Rex Demetrius, qui & Suinumir dictus. Regnum autem, quod mihi per manum tuam Domine Gebizo traditur, fideliter retinebo, & illud, ſuũq. ius Apoſtolicæ Sedi aliquo ingenio aliquando non ſubtraham etc. Et paulò ante dixerat, Ducentorum quoque Byzantiorum tributum meorum omnium conſultorum, conſenſu S. Petro per ſingulos annos in reſurrectione Domini de mihi conceſſo Regno perſoluendum ſtatuo &c. ex bibliothec. Lateran.

VIII.

Gregorio V I I. Pont. Max. Mathildis fæmina præclariſſima patrimonium ſuum in Thuſcia, & Lõbardia Apoſtolicæ Sedi donat &c.

Notatio.

Liguriam, ac Thuſciam contineri hac donatione affirmat Leo Hoſtienſis eius temporis ſcriptor. Et maxima Italiæ pars tunc Mathildi parebat, vt Lambertus Schafranburgenſis tum viuens aſſerit.

Digitized by Google

IX.

Vrbano II. Pont. Max. Petrus I. Aragonum Rex per Legatum Aragoniæ Regnum B.Petro vectigale fecit.

Notationes.

Anno 3. Innocentij III. Petrus Rex Aragoniæ Romam venit,, obtulit ſponte totum Regnum B.Petro, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ibique accepit in feudum prædictum Regnum. Itemque pro Regno Sardiniæ certam pecuniæ ſummam cõſtituit ſe daturum, Vide Eugub. de donat. Conſt. l.2. fol. mihi 138.

X.

Innocentius II. Rogerium Siciliæ, Comitem Regio titulo ornat, & Apoſtolicæ Sedis feudatarium facit.

Notationes.

Dignum eſt quod legatur diploma Innocentij II. quod ex codice Vaticano recitat Baron.t.12. ann. 1139. ex quo excepta eſt ſequens particula. Et vt ad amorem, atque obſequium B.Petri Apoſtolorum Principis, & noſtram, ac ſucceſſorum noſtrorũ vehementius adſtringaris, hæc ipſa, ideſt Regnum Siciliæ, Ducatũ Apuliæ, Principatum Capuæ hæredibus tuis, qui nobis & ſucceſſoribui noſtris (niſi per nos, & ſucceſſores noſtros remanſerit) ligiũ homagium fecerint, & fidelitatem, quam tu iuraſti, iurauerint, tempore videlicet competenti, & loco non ſuſpecto, ſed tuto nobis & ipſis, atque ſalubri duximus concedenda; eoſq. ſuper his, quæ conceſſa ſunt Deo propitio, manutenebimus &c. Et mox. Cenſus autem ſic vt ſtatutum eſt; ideſt ſexcentorum ſchifatorum, à te, tuiſque hæredibus, nobis, noſtriſque ſucceſſoribus, ſingulis annis reddatur &c. Et ita Rogerius ſe facturum promiſit.

XI.

Alexander III. Pont. Max. Regiam Coronam mittit Alphonſo Portugalliæ Duci, qui Lucio II. Pont.Max. Ducatum ſuum Romanæ Eccleſię vectigalem fecerat.

No-

Notatio.

Hildelhonſus Dux Portugalliæ Regnum obtulit, & vectigal Romanæ Eccleſiæ ab Alexandro III. Pont. Rex eſt appellatus, et duas auri marcas ſingulis annis perſoluit. Refert Eugub. de donat. Conſt. l. 2. fol. 238. Bar. an. 1144.

XII.

Hadrianus IV. Pont. Max. Henrico II. Angliæ Regi Hiberniæ Regnum ſub annuo cenſu concedit.

Notatio.

Henricus II. in epiſt. ad Alex. III. Veſtra (inquit) iuriſdictionis eſt Angliæ Regnum, et quantum ad Feudatarij iuris obligationem vobis dumtaxat obnoxius teneor, et adſtringor. vide Petrum Bleſenſem *ab epiſt. 136.*

XIII.

Innocentio III. Pont. Max. Ioannes Angliæ Rex coram Legato Sedis Apoſtolicæ regnum ſuum Beato Petro vectigale conſtituit.

Notatio.

In Regiſtro Alexandri III. hæc habet ad Guglielmũ Regem. Vt bene noſti Angli fideles erant piæ deuotionis reſpectu, ac cognitione religionis annualem penſionem Apoſtolicæ ſedi exhibebant, ex qua pars Romano Pontifici, pars Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, quæ vocatur ſchola Anglorum, in vſum fratrũ afferebatur.

XIV.

Honorio VII. Pont. Max. Reginaldus Rex Inſulę Monæ in Hibernico mari coram Legato Pontificio regnum ſuum Apoſtolicæ Sedi donat.

Notatio.

Polydor. Virg l. 4. hiſtoria Anglicanæ, ait Ioannem Regem ſuiſ-

fuiße primum, quia regnum Angliæ tributarium fuit Pontifici circa annum 740. confirmarunt deinde Offa, ac Atulphus.

Circa annum 851., aut ſecundū alios 47. Adelolphus Angliæ regnum tributarium fecit Eccleſiæ, & conſtituit certi numeri penſionem annuam à ſingulis domibus ſoluendam Boz. ſign. 76. cap. 4 ex Polid. Virg.

XV.

Vrbano VI. Pont. Max. Henricus Lantgrauius Haſſiæ per legatum ſuum caſtra diuerſa Moguntinenſis, Treuerenſis, & Herbipolen. Diœceſis Apoſtolicæ ſedi donat.

XVI.

Syluestro I. Pont. Max. Conſtantinus Magnus Imperator Romanam Eccleſiam ingentibus donis locupletat; Pōtifici varia ornamenta largitur.

XVII.

Ludouicus Pius Imperator diploma ad Paſchalem I. Pōtif. Max. mittit, in quo patris, auique donationes Romanæ Eccleſiæ factas comprobat. c. Caroli Pipini.

Notatio.

Nominat Romam Ciuitatem cum ſuo Ducatu, ſeu cunctis Ciuitatibus, caſtellis, villis in Tuſcia partibus, Campaniam, Exarchatum Rauennæ integrum, Ducatum Beneuentanum, *& Spoletanum, Neapolim, Calabriam, Corſicam, Sardiniam, Siciliam.*

XVIII.

Ioanne XII. Pont. Max. Otho I. Imperator ſuperiorum Principum B. Petro factas confirmat, donationes eiuſque patrimonia, quæ Tyranni occupauerant, illi reſtituit.

Notatio.

Baron. ad an.962. extare ait, diplomata confirmantia donationum Pipini, Caroli, ac Ludouici, & Autographum aureis litteris exaratum aſſeruari in caſtro S. Angeli, & duo exemplaria in bibliotheca Vaticana reperiri ex quibus exſcriptum annalibus inſeruit.

XIX.

Benedicto VIII. Pont. Max. Henricus I. Imperator donationes à ſuperioribus ſuis Sedi Apoſtolicæ factas confirmat, eaſque nouis donationibus auget.

Notatio.

Eius diploma ſupra retulimus ex antiquis monumentis deſcriptum à Baronio ad an.1014.

XX.

Innocentio III. Pont. Max. Otho IV. Imperator apud Spiram in cõuentu Principum donationes Romanæ Eccleſiæ ab aliis Imperatoribus factas manu ſua confirmat.

XXI.

Honorico III. Pont. Max. Fridericus II. Romæ per Legatum Apoſtolicum Imperator coronatus ſuperiorũ Imperatorum donationes Sedi Apoſtolicæ factas tueri iureiurando promittit.

XXII.

Gulielmus Romanorum Rex ad Innocentium IV. Põtif. Max. diploma mittit, in quo donationes Sedi Apoſtolicæ à ſuperioribus Imperatoribus factas confirmat.

XXIII.

Rodulphus Romanorum Rex per Corradum Ordinis Minorum Nicolao III. Pont. Max. ſolita iuramenta præſtat, & donationes S. R. E. factas confirmat.

Cle-

XXIV.

Clemente V. Pont. Max. Henricus VII. Romæ per Legatos Apoſtolicos Imperatoris corona ornatus donationes Sedi Apoſtolicæ, à prædeceſſoribus factas probat.

XXV.

Bonifacio VIII. Pont. Max. Alberti Romanorum Regis Legatus Sedis Apoſtolicæ iura confirmat, ius eligendi Imperatorem ſeptem Electoribus ab eo cõceſſum eſſe fatetur.

XXVI.

Innocentio VI. Pont. Max. Carolus IV. cum vxore à Legatis Apoſtolicis Romæ Imperator coronatus donationes à veteribus Imperatoribus Eccleſiæ Romanæ factas confirmat.

Notatio.

Eugub. 1. p. de Donat. Conſtantini fol. 238;
Suecia quoque & Nouergia ſoluunt Romanæ Eccleſiæ vectigal. Ex Biblioth. Later. Eugub. p. 1. de Donat. Conſt.
Item et regnum Daciæ vt apparet ex regiſtro Paſchalis.

Ex Bibliotheca Lateranenſi translatus eſt Codex hęc habens. apud Eugub. p. 2. Donat.

Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei; Dilecto filio, Sueui Regi Danorum ſal. & Apoſtolicam benedictionem.

Prudentiam tuam monemus, vt cenſum regni tui, quē anteceſſores tui ſanctæ Apoſtolicæ Eccleſię perſoluere ſoliti ſunt nobis, & ſucceſſoribus noſtris tranſmittere ſtudeas, ita tamen vt non ſicut oblatio ſuper altare ponatur, ſed vt ſupra diximus, tam nobis; quàm ſucceſſoribus noſtris, vt

cer-

certius approbetur, præſentialiter offeratur.

In regiſtro Alexandri Tertij.

Gregorius V H. Regi ac Reginæ Ruſciæ ſcribens Dilectis filijs Domino Regi Ruſcorum, & Reginæ vxori eius ſal. & apoſt. benedict.

Filius veſter limina Apoſtolorum viſitans ad Nos venit, & quòd regnum illud de manu Sancti Petri per manus noſtras vellet obtinere, eidem B. Petro Apoſtolo debita fidelitate exhibita, deuotis precib. poſtulauit, indubitanter aſſerens illam ſuá petitionem noſtro conſenſu ratam fore, ac ſtabilem, ſi Apoſtolicæ donationis gratia, ac munimine dominaretur. Cuius petitionibus, quia iuſtæ videbantur, tum ex noſtro conſenſu, tum ex donatione poſcentis, tandé aſſenſum prębuimus, & regni noſtri gubernacula ex parte Beati illi tradidimus, ea videlicet intentione caritatis, vt Beatus Petrus, vos & regnum veſtrum ſua apud Deum intercesſione defendat.

Idem Gregorius VII. in vetuſtiſſimo regiſtro, ſeu codice Epiſtolarum, ac ſanctionum hæc habet.

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei Regibus, Comitibus, cæteriſque Hiſpaniæ Principibus ſalutem.

Notum fieri vobis volumus, quod nobis quidem tacere non eſt liberum, vobis autem ad præſentem, & futuram gloriá valde neceſſarium; videlicet Regnum Hiſpaniæ ex antiquis Conſtitutionibus B. Petro, & ſanctæ Romanæ Eccleſię in ius, & proprietatem traditum eſſe. Quod nimirũ hactenus & præteritorum ipſorum incommoda, & anteceſſorum noſtrorum tacuit negligentia. Nam poſtquam Regnum illud à Saracenis peruaſum eſt, & ſeruitium, quod B. Petro inde ſolebat fieri propter infidelitatem eorum, & tyrannidem detentum ab vſu noſtrorum tot annis interceptum eſt, pariter etiam rerum, & proprietatis memoria dilabi cœpit, Verum quia diuina clementia conceſſa vobis in hoſtes illos, ſemperque concedenda, terram in manus

nus veſtras tradidit, vlterius vos cauſam hanc ignorare noluimus, ne quod ſupernus arbiter, legum ac iuſtitiæ conditor de recuperanda iuſtitia, & honore ſancti Petri, eiuſq. ſanctæ & Apoſtolicæ Sedis gloria noſtræ humilitati ad bene merendum contulit, aut nobis ex taciturnitate in negligentiæ culpam, aut vobis ex ignorantia (quod abſit) ad detrimentum propoſitæ, & diuinitus oblatæ retributionis obueniat &c.

Prædixiſſe viſus eſt diuinus Vates Iſaias cap. 60. hanc Eccleſiæ opulentiam & gloriam verbis illis c. 60. Suges lac gentium, & mamilla Regum lactaberis, & ſcies quia ego Dominus ſaluans te, & redemptor tuus fortis Iacob.

Non permiſit ſe ſuperari S.Henricus Imperator ab vllo Principum prçceſſorum, vt conſtat ex ampliſſimo diplomate Benedicto VIII. conceſſo, cuius autographum in Aelia arce ſeruari dicitur à Baronio ſupra citato, et eius exemplar dignum eſt, quod hic inſeratur ob eximiam Imperatoris ſanctitatem, & piam erga Romanum Pontificem liberalitatem.

Donatio S. Henrici Imperatoris, & Comitiſſæ Mathildis.

CAPVT VI.

IN nomine Domini Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Ego Henricus Dei gratia Imperator Auguſtus ſpondeo, atque promitto per hoc pactum confirmationis Noſtræ Tibi B: Petro Principi Apoſtolorum, & Clauigero regni cœlorum, & per Te Vicario Tuo Domino Benedicto Summo Pontifici, & vniuerſali Papæ ſicut à Prædeceſſoribus veſtris vſque nunc in Poteſtate veſtra & ditione retinuiſtis, & diſpoſuiſtis Ciuitatem Romanam cum Ducatu ſuo, & ſuburbanis, & viculis omnibus, & Territoriis eius montanis; ac maritimis littoribus, ac Portubus, ſeu cunctis Ciuitatibus, Caſtellis, Oppidis, ac Viculis Tuſciæ partibus, id eſt Portum Centumcellas, Ceram, Bledam, Maturanum, Sutrium, Nepem, Caſtellum Galleſium, Northen, Polymartium, Ameriam, Tudam, Peruſiam, cum Inſulis ſuis, id eſt Maiorem, & Minorem, Puluenſem, & lacum, Narniam, & Vtriculum, cum omnibus finibus, & Territorijs ad ſupradictas Ciuitates pertinentibus, nec non & Exarchatum Rauennatem ſub integritate Vrbibus, & Ciuitatibus Oppidis, & Caſtellis, quæ piç record: D. Pipinus, & D. Carolus, & D. Ludouicus, & Otto, Prædeceſſores videlicet noſtri, Beato Petro Apoſtolo, & Prædeceſſoribus veſtris iam dudum per Donationis paginam contulerunt, hoc eſt Ciuitatem Rauennam, & Ameliam, Bobium, Ceſenam, forum Pompilii, forum Liuii, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, Comiachum, atque Gabellum, cum omnibus finibus, Territoriis, atque Inſulis terra, marique ad ſupradictas Ciuitates pertinentibus; ſimul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Piſaurum, Fanum, Senogalliam, Anconã,

Au-

Auximum, Numan, Aeſim, forum Sempronii, Montem Feretri, Vrbinum, & Territorium Baluenſe, Callem, Lucolos, & Eugubium, cum omnibus finibus, ac Territoriis ad eaſdem Ciuitates pertinentibus. Eodem modo Territorium Sabinenſe, ſicut à prędictis Imperatoribus Anteceſſoribus noſtris B. Petro Apoſtolo per donationis ſcriptum conceſſum eſt ſub integritate, & eſt in partibus Tuſciæ Lógobardorum Caſtellum fælicitatis; Vrbem veterem, Balneum, Viterbium, Nortem, Martam, Bledam, Tuſcanam, Populonium, Roſſellas cum ſuburbanis, atque Viculis, & omnibus Territorijs, ac maritimis oppidis, ſeu finibus omnibus; Itemque Almum cum Inſula Corſica in Suriano: deinde in Montem Bardonis, deinde in Verceto, exindè in Parma, deindè in Regium, exinde in Mantua, atq. in Monte Silicis, atque Prouincia Venetiarum, & Hyſtria, nec non & cunctum Spoletanum Ducatum, ac Beneuentanum, vnà cum Eccleſia Sanctæ Chriſtinæ poſita propè Paduam iuxta Padum quarto milliario.. Item cum Campaniæ partibus, Soræ Arces, Aquinum, Arpinum, Theanum, Capuã; nec non & Patrimonium ad poteſtatem, & ditionem veſtrã pertinentia, ſicut eſt Patrimonium Beneuentanũ, & Neapolitanum, atque Patrimonium Calabriæ ſuperioris, & inferioris. Ciuitatem autem Neapolitanam cum Caſtellis, & Territorijs, ac finibus & inſulis ſibi pertinentibus, necnõ & Patrimonium Siciliæ, ſi Deus noſtris illud tradiderit manibus, ſimili modo Ciuitatem Caietanam, & fundum cum omnibus earum pertinentiis ſuper hoc vobis Fuldẽſe Monaſterium, & Abbatis eius conſecrationem, atque omnia Monaſteria, Vrbes & Villas, quas in Vltramontanis partibus S. Petrus habere dignoſcitur abſque Aterna, Vumiteringa, ſiue Vuilmbach, aliâs Vuilombruch, quæ à S. Petri Eccleſia per conuentionis paginam Epiſcopo noſtro Bambergenſi collata ſunt, pro quibus prædictæ Eccleſiæ S. Petri tranſcribimus, concedimus, & confirmamus omnem illam Terram, quæ inter Narniam, & Spoletum ex

Regni noſtri partibus habuimus ſubiectione. Præterea S. Petri, & Veſtra, veſtrorumque Succeſſorum,præſentatu m̄ Epiſcopum Bambergeñ offerimus, vnde ſub penſionis noſtræ equum vnum Album phaleratum, ex eiuſdem loci Epiſcopo vos annualiter ſuſcepturos ſancimus; offerimus inſuper, firmamus, & corroboramus Tibi B.Petro,ac Vicario Tuo D.Bonifacio, & ſucceſſorib us eius, prout bon.me.Papæ Ioanni, ſuiſque ſucceſſoribus à Prædeceſſoribus Noſtris Ottonib. factum, Ciuitates & Oppida cum Piſcarijs ſuis Reatem; Amitetnum, Furcorum, Nurſiam,Baluam,& Marſiā, & alibi Ciuitatem Teramnem cū pertinentijs ſuis has omnes ſupradictas Prouincias, Vrbes, & Ciuitates, Oppida,atq. Caſtella, Viculos & Territoria, ſimulq. Patrimonia pro ſtatu Regni noſtri, cunctoque Chriſtianorum Populo conſeruando iam dictæ Eccleſiæ Tuæ, B. Petro, Vicarioq. tuo Bonifacio, ac ſucceſſoribus eius vſq. in finem ſæculi eo modo confirmamus Donationes, quas piæ record. Pipinus Rex,poſtea D. Carolus Excellentiſſimus Imperator, ac deinceps Ottones pijſſimi B.Petro Chriſti Apoſtolo ſpontanea voluntate contulerunt, nec non et Cenſum, vel Penſionem, ſeu cæteras Donationes,quæ annuatim in Palatio Regis Lōgobardorum inferri ſolebant, ſicut de Thuſcia, ſiue de Ducatu Spoletano, ſicut in ſupraſcriptis Donationibus continetur,& inter ſa. me. Adrianum Papam, & D.Carolum Imperatorem conuenit, quando idem Pontifex ejdem de ſupradictis Ducatibus, id eſt Tuſcano, & Spoletano ſuæ auctoritatis præceptum confirmauit, eo ſcilicet modo,vt annis ſingulis prędictus Cenſus ad partem Eccleſiæ B. Petri perſoluatur, ſalua ſuper eiſdem Ducatibus noſtra in omnibus Donatione, & illorum ad noſtram partem ſubiectione. Cœterùm ſicuti diximus, omnes ſupraſcriptas Donationes ita ad veſtram partem per hoc noſtrum cōfirmationis pactum corroborauimus, vt in veſtro permaneant Iure, Principatu atque Ditione, ſine machinatione in quacumque parte veſtra poteſtas imminuatur, aut a vobis inde aliquid ſubtrahatur,

hatur. De ſupradictis verò vrbibus, ciuitatibus, oppidis, Caſtris, viculis, Territoriis, ac Patrimonijs necnon et Penſionib. atque cenſibus, ita vt nec nos facturi ſimus, neque quibuslibet ea facere volentibus conſentiamus; ſed potius omnia, quæ ſuperiùs leguntur, id eſt Prouinciæ, et ciuitates, vrbes, Caſtella, Oppida, Terræ, Patrimonia, atque Inſulæ, & penſiones ad partem B. Petri Apoſtoli, ac Pontificum in ſacratiſſima Sede illius reſidentium Nos inquantum poſſumus defenſores eſſe teneamur, ad hoc vt eam Ditionem ad vtendum, atque diſponendum firmiter valeant obtinere. Hæc Henricus. Subiungit alia circa electionem liberam Pontificis, quæ referri hìc opus non eſt.

Et habetur Bulla ſubſcripta cum ſigilli impreſſione ab ipſo Imperatore Henrico, & ſubſcripti habentur Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, Abbatum, Ducum, Comitũ, & aliorum nomina triginta, et plurium, qui ſingillatim in Diplomate numerantur.

Confirmatur igitur omnes Donationes Pipini Caroli, & Ludouici prædeceſſorum iteratę; inſuper et ab Ottonibus obligatio verò penſiouis Equi phalerati ab Epiſcopo Bambergenſ. ſingulis annis ſummo Pontifici offerendi commutata eſt cum donatione Beneuenti; de qua Baron. ad an. 1053.

Debetur huic loco mẽtio Donationis Comitiſſæ Mathildis factæ Eccleſiæ, tum quia in ipſa ſplendet luculenter liberalitas donatricis magna Italiæ parte fruentis, vt Lambertus eius temporis ſcriptor habet; tum quia inſignis eius pietas, et erga Pontificem Romanum obſeruantia digniſſima eſt quæ ſæpiùs commemoretur. Egit vitam in terris æmulam cœleſtibus, & hominibus admirandam, vel ex hoc præter alia diuina munera, quòd in coniugio cum maritis binis Principibus, de ipſorum conſenſu, illibatum ſeruauit virginitatis florem, vt refert Baron. ad an. 1089. ex probatis teſtibus. Porrò affectionis erga ſedem Apoſtolicam amplum

teſtimonium eſt diploma quod primo confectum, & deinceps vel incuria, vel malitia ſuppreſſum renouauit ipſa Exẽplari infra adſcribendo ſed et ad commendationẽ tantę heroinæ, & dictorum confirmationem Epitaphium Vrbani VIII. tumulo in D. Patri inſcriptum libet pręponere.

VRBANVS VIII. P. M.

Comitiſſę Mathildi, virilis animi fœminæ
Sedis Apoſtolicæ Propugnatrici,
Pietate inſigni, liberalitate celeberrimę
Huc ex Mantuano S. Benedicti cœnobio
Translatis oſſibus. Gratus ęternæ laudis
Promeritum Mon. Poſ.

Comitiſſæ Mathildæ Donatio Sedi Apoſt. facta.

In nomine S. & indiuiduæ Trinitatis anno ab Incarnatione D. N. Ieſu Chriſti 1102. quintodecimo die Kal. Decembris Indict. 10. tempore D. Gregorij VII. Papæ in Lateranenſi Palatio in Capella S. Crucis in præſentia Cincij Francipani, Gratiani Cincij, Francolini, & Alberici de Petro Leone, et Benincaſa fratris eius, et Alberti de Tuſcio, & aliorum plurium. Ego Mathilda Dei gratia Comitiſſa pro remedio animæ meæ & Parentum meorum dedi, & obtuli Eccleſiæ S. Petri per interuentum D. Gregorij Papę VII. omnia bona mea iure proprietario tam quę nunc habueram, quàm ea quæ ante acquiſitura eram ſiue iure ſucceſſionis, ſiue alio quocumque iure ad me pertinentia, tam ea, quæ in hac parte montium habebam, quâm illa, quæ in Vltramontanis partibus ad me pertinere videbantur, omnia, ſicut eſt, per manum D. Gregorij VII. Papæ Romanæ Eccleſiæ dedi, et tradidi, & chartulam inde fieri rogaui; ſed quia chartula nuſquam apparet, & timeo, ne Donatio & Ob-

latio mea in dubium reuocetur, ideo ego quæ ſupradicta Comitiſſa Mathilda idem à præſenti die dono, et offero eidem R.E. ſicut in illo tempore per manum D. Gregorij omnia bona mea tam quæ nūc habeo, quam quę in poſterum Deo propitio acquiſitura ſum alio quocumque iure. Pro mercede animæ meæ et Parentum meorum. Et alia ſubiungit ad maiorem ſtabilitatem Donationis. Actum Canuſii feliciter. Et ſequuntur ſubſcriptiones Mathildis, et aliorum qui interfuerunt, quas recitat Baronius ex codice Vaticano tomo 12. ad an. 1102.

Anno autem Chriſti 1133. Innocentius Papa II. Lothario Imperatori conceſſit allodium, vt apparet ex Diplomate ipſius.

Innocentius Papa II. Lothario Imperatori Auguſto, & Reginæ Imperatrici.

Si auctoritas ſacra Pontificum, & poteſtas Imperialis verè glutino charitatis ad inuicem complecteretur, vt pluribus relatis infra, hoc nimirum, intuitu allodium bon. memor. Comitiſſæ Mathildæ quod vbique ab B. Petro conſtat eſſe collatum vobis committimus, & ex Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione concedimus, atque in præſentia fratrum noſtrorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum nec non Principum, & Baronum per Annulum inue ſtimus, ita videlicet, vt centum libras argenti ſingulis annis Nobis & ſucceſſoribus noſtris exoluas, & poſt tuum obitum proprietas ad Ius & dominium S.R.E. cum integritate abſq. dominatione, & moleſtia reuertatur etc. Et alia ad eādem rem pertinentia, & ſtabilitatem Iuris & Dominii Eccleſiæ Romanæ ſubduntur. Datū in Lateranenſ. Baſilica 6. Idus Iunij.

Fructus ij ſunt pietatis iſtorum Principum erga Romanam Eccleſiam, quos præceſſere flores donationum ſupra numeratarū; ſed ex radice omnes proceſſere Conſtantinianę cuius mentio facta eſt in ſuperioribus ex Decreto, cui ſimilia exemplaria è Græcis codicibus in bibliothecis Græcorum olim ſeruatis refert Eugub. p. 1. Donat. Conſtan. ſed

quia

quia à multis impugnatur talis donatio reſpondendum eſt præcipuis argumentis ipſorum, vt valida maneat probatio Primatus Rom. Pont. ab honore Imperatorum petita.

Reſponſio ad argumenta donationem Conſtantini impugnantia.

CAPVT VII.

1 *Soluuntur argumenta contra Conſtantini donationem, quorum primum eſt. quia hiſtorici illius temporis non meminere Donationis huius, cum ſuis confirmationibus, ac reſponſionibus.*

2 *Conſtantinus diem obiturus diuiſit imperium tribus filijs, & confirmatur tripliciter, ac reſpondetur.*

3 *Quia ex verbis formula redditur ſuſpecta ſicut & ex varietate aliarum formularum.*

4 *Multi viri docti fictam vel inualidam cenſent donationem iſtam, ac proinde dubia eſt; in dubijs autem non præſumitur donatio.*

5 *Improbabilis videtur ex parte donantis, quia prodigalitas eſt cum multa regna contineat, et ex parte recipientis cuius ſpirituali cura officit eorum adminiſtratio.*

6 *Non eſt certa de fide hac Donatio quicquid aliqui notent vt affinem hæreſi ſententiam negantem.*

CARDINALIS Baronius to. 3, Annalium ad ann. 324. quanquam abſtinere velle profitetur à tractatione de celebri hac donatione tot controuerſiis agitata, argumentum tamen profert pro parte affirmatiua, quam ſequimur, in quo magnam vim putat ineſſe, in reliquis Lectorem ad ſcriptores remittens, quibus libitum fuit ſtylum in ſplendida materia exercere. Nos hic, vbi diſertè fatemur hærere

Digitized by Google

hærere auctoribus, qui Canonum Sacrorũ auctoritate ducti, & ſcriptorum fidei digniſſimorum relatione perſuaſi veram, validamque donationem Conſtantini Eccleſiæ Romanæ factam tuentur, ne contrariæ ſententiæ cedere difficultatum ſoluendarum diſſimulatione videamur, præcipuas earum proponemus, ex quarum ſolutione reliquarum imbecillitas apparebit. Illas ad quatuor & quadraginta recenſet Henricus Buccellius Lucenſis Iureconſultus in lib. de donatione Conſtant. part. p. ſoluitque in vltima, & Gherardus Boſellus l. de eadẽ donatione italice ſcripto par. 4 vbi 47. argument. contra illã reſpondit; nobis pauca attigiſſe fuerit, quarum ſolutio ſecum ferat ſententiæ communis confirmationem.

Primum argumentum eſt.

QVIA illius temporis hiſtorici donationis huius alioqui ſilentio non prætermittendæ nullibi meminere, & Euſebius in primis Conſtantini familiaris in eius vita conuerſionem ad Chriſtianam fidem refert in apparitionem Crucis de cœlo, & victoriam de Maxentio, non autem in ſanationem à lepra per baptiſmum collata, a qua opinio aduerſa aſſerit motum, vt conuerteretur, & donaret. Imò Theodoretus, Sozomenus, Oroſius nõ Romę, ſed Nicomedię in ſuburbijs Conſtantinum baptizatũ referũt, ac proindè nutat hiſtoriæ fides aſſerentis donationem quatuor poſt dies à baptiſmo Romæ factam Sylueſtro.

Confirmatur primò, quia idem Euſebius lib. 4. à cap. 61. eiuſdem vitæ, vbi de Conſtantini morbo, & obitu agit, tũc quoque baptiſmo initiatum aſſerit, & quod maius momentum habet S. Ambroſius in oratione funebri Theodoſii de Conſtantino ita loquitur, Cui licet baptiſmi gratia in vltimis conſtituto omnia peccata dimiſerit, tamen quod primus Imperatorũ credidit, & poſt ſe hæreditatem fidei Principibus dereliquit, magni meriti locum reperit &c. quam- S. Ambr.

 cam-

eamdem narrationem habet S. Hieronymus in Chronico. Imò S. Auguſtinus epiſt. 162. agentem illum inducit in cauſa Cæciliani Epiſcopi Carthaginenſis à Donatiſtis depoſiti tanquam chriſtianum Imperatorem cum Melciade Papa anteceſſore Syluestri. Verba S. Auguſtini ſunt. Neq. enim auſus eſt chriſtianus Imperator ſic eorum tumultuoſas & fallaces querelas ſuſcipere, vt de iudicio Epiſcoporum, qui Romæ ſederant, ipſe iudicaret &c. Igitur ante Syluestrum Conſtantinus iam chriſtianus erat, & ſic ruit narratio de conuerſione eius in Actis Syluestri contenta, & de donatione eam ſecuta. Valla etiam refert ex Euſebio, Conſtantinum cum ſuo patre Conſtantino fuiſſe chriſtianum à pueritia.

Confirmatur ſecundò argumento, quod fortiſſimum iudicat Baron. quia Patres Ariminum à Conſtantij edicto cõpulſi in epiſtola ſynodica ad ipſum teſtantur Conſtantinũ poſt acceptum baptiſmum vita functum. Recitant eam epiſtolam Theodoretus, Socrates, Sozom. apud eumdem Baron.

Ad Argumentum reſpondeo negando antecedens; in actis enim antiquiſſimis S. Syluestri à S. Damaſo ſcriptis cõtinetur hiſtoria conuerſionis, & donationis, Conſtantini: Illa verò ſunt approbata in Concilio Nicæno & in Concil. 7. contra Iconomach. cõfirmata ab Adriano Papa, qui miſit Legatos ad illud, & in litteris Act. 2. recitatis repetit hiſtoriam baptiſmi & donationis Conſtantini. Affirmat Hadrianus Papa in epiſtola ad Conſtantinum Imperat. & Leo IX. in epiſt. 1. contra inauditas Præſumpt. &c. Nicolaus I. in epiſt. ad Michael. Imper. Meminit etiam Clemens VI. in extrau. Vnigenitus, & alij, vt infra.

Euſebium eſſe in hac narratione mendacem affirmat Baronius ibidem ad an. 324. tomo 3. alioqui fatendum eſſet, Conſtantinum rebaptizatum in extremo vitæ more Arianorum, qui à fide catholica recedentes baptizari rurſus volebant, quo admiſſo, cnnſequens eſſet; Conſtantinum Arianum deceſſiſſe contra communem ſenſum Oriẽtalis & Occiden-

cidentalis Eccleſiæ pro ſancto illum habentium, aut mentitum eſſe Euſebium in gratiam Conſtantii Ariani Imperatoris ægrè ferentis narrationem in actis Syluestri cõtentam, quod magis eſt credibile; nam baptiſmus Conſtantini patris Romæ à S. Syluestro ſuſcepti cenſura erat Conſtantio filio tanquam degeneri à paterna fide ad Arianiſmum & ideo Euſebius Páphili Cæſareæ Paleſtinæ Epiſcopus Arianorum ſignifer, ei adulatus finxit totam illam fabulam, cui reclamant, & Concilia, & baptiſterium hactenus Romæ perdurans, & antiquæ imagines, & fama ab antiquitate per ſæcula ad poſteros tranſmiſſa, & rationes ſubindè in conſequentibus adducendæ.

Dices, rebaptizatum in fine vitæ ab Ariano Epiſcopo exiſtimante rebaptizandos, qui à catholicis baptiſmo eſſent abluti.

At hoc eſt inferre iniuriam catholico Imperatori in fide Catholica defuncto, & pro Sancto miris encomijs celebrato in Eccleſia Orientali, & Occidentali, adeo vt Apoſtolis ſupparem vocare non dubitauerint. Deinde non auſus eſt ipſe Euſebius mentionem de rebaptizatione facere, quæ gratis & abſque fundamento fingitur, & torrenti auctoritatum aduerſatur, quæ pro S. Syluestri actis tanquam veris, ac legitimis pugnant, & ſacris Eccleſiæ Dyptichis, in quibus nomen eius recitari ſolitum narrat Baron. & Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperatorem de illo honorificè meminit; imò & Concilium Chalcedonenſe Marcianum laudans religioſſimum Imperatorem nouum Conſtantinum nominat, non comparaturum niſi ſimilem in excellenti pietate reputaſſet.

Ad auctoritatem S. Ambroſij fatetur Baronius ibidem in hiſtoria facti ſecutum eſſe Euſebium, & ſicut contra cõmunem ſentẽtiam tribuentem miraculo agnitionem Crucis Chriſti ibi inſertã errauit, illam titulo ſuperpoſito concedens, quo aliæ duæ Cruces carebant, ita & in propoſito baptiſmi Conſtantiniani. Certè aliæ interpretationes con-

textui

textui Ambroſiano violentę videntur, ideo in quæſtione nondum id temporis agitata factum credidit Sanctus Epiſcopus. vt narratum ab Epiſcopo non ſancto fuerat. Et idē eſto de Hieronymi ſententia in Chronico in addittion. ad Chronic. 339. niſi mauis additum illi eſſe ab extraneo, non autem ab auctore aſſertum, qui in contrarium citatur in epiſtola vna ad Euſtochium. vbi de vinculis Petri.tom.9. ait. Qui poſtquam dignatione ſuperna per Sanctos Apoſt. Petrum, & Paulum viſitatus, ac per Sylueſtrum Papam baptizatus eſt, & ex perſecutore fidei defenſor, & mandatorum Chriſti cuſtoditor aſſiduus factus eſt. Qui reſpondent, S. Ambroſium loqui de Conſtantino filio amandandi ſunt ad textũ clariſſimè de Conſtantino filio Helenæ loquentem, qui Conſtantini, & Conſtantii fuit Pater. Ad Auguſtinũ; quis neget ante baptiſmi receptionem Conſtantinum erga chriſtianam religionem affectum fuiſſe poſt viſum videlicet ſignum Crucis in cœlo, & audita voce; in hoc ſigno vince, qua roboratus, victoriam de Maxentio reportauit? Hoc autem contigit anno 2. Melchiadis qui fuit 322. Chriſti, & 7. Conſtantini, vt ibi Baron. ſed nondum tamen tunc ad baptiſmum acceſſerat, neque plenè in lege Euangelica eruditus, reſeruante Deo perfectionem hanc ad Syluеſtri tempora, quæ illum lepra laborantem, & poſtmodum baptiſmo ſanatum, & plenè Chriſtianum videre.

Ad ſecundam confirmationem reſpondeo, mendũ irrepſiſſe in textum, & pro Conſantino legendum eſſe Conſtantem, qui poſt baptiſmum diem obijt à Maxentio Tyranno necatus. Ita legit S. Athanaſius epiſt. ad Conſtantium, libro de Synodis; & patet ex diſcurſu epiſtolæ, in qua Patres inducuntur pro catholica fide tuenda duplici vtentes exemplo, Conſtantini videlicet patris in Nicæna, & Conſtantis in Sardicenſi Synodis protegendis; in hac enim Nicęnæ confirmabantur decreta. Ita Baron.

Secundum Argumentum.

SEcundò obiiciunt, quòd Conſtantinus diem obiturus diuiſit Imperium tribus filiis nimirũ iuxta Zonaram, Conſtanti obtigit Italia,& Roma ipſa, Africa, Sicilia, quibus adde Illyrium, Macedoniam, Achajam, Peloponneſum. Conſtantino tributæ Alpes Cottiæ cum Gallijs, & tractus Pyrenei vſque ad Mauritaniam Oceani anguſto freto direptam ab Hiſpanijs Conſtantio ea obuenere, quæ in Orientali parte Romanę ditionis erant, & Thracia cum Vrbe paterna. Sic ille, à quo licet alij ſcriptores diſſentiant, & inter ſe in enumerandis prouinciis à Conſtantino Patre diſtributis, aut proprio cõſenſu poſt illius obitum diuiſis: omnes tamen conueniunt in aſſerendo, quod totum Imperiũ pro ſua cuiuſque parte occupatum eſt, ac proindè occidentale à nullo Pontifice poſſeſſum; quod argumento eſt, neq. fuiſſe donatum, aut donari potuiſſe in præiudicium filiorũ, quod ſi de facto donatum fuiſſet, reuocari donatio poterat à ſucceſſoribus tamquam redundans in magnum præiudicium, & diminuitionem Imperii. quo caſu non valet dicere, quod donatio tranſierit in vim contractus ob benemerita, & ideo eſſe irreuocabilem, quia non poteſt tranſire cũ damno tertii, quod hìc eſt notabile ob imperii diminutionem.

Cõfirmatur, quia Romani, & eorum Imperatores per vim aliena regna præſertim Occidentis inuaſerant, & tyrannicè retinebant contra ius, & voluntatem dominorum legitimè poſſidentium, igitur eorum donatio erat inualida, nec admittenda à Chriſti Vicario.

Neque valet dicere, quòd reſtituit Eccleſiæ, & Chriſto, quod retinere non poterat, vt potè alienũ tyrannicè vſurpatũ; quia non Eccleſiæ, neq. Chriſto, cuius ſunt omnia tam licitè; quàm illicitè detenta, & ideo reſtitutione non egenti reſtitutio facienda; ſed vero Domino, à quo ablata bona

Digitized by Google

ſunt; idque adeo verum eſt, vt Eccleſia non accipiat, quæ vero Domino ſunt reſtituenda.

Multo minùs probabilis reſponſio totius mundi dominium Chriſto tribuentium, quod omnem ſibi poteſtatem in cœlo & in terra datam fateatur Mat. vltimo, ex quo inferunt eius etiam Vicario illud competere idem dominium; nam Chriſtus dixit, regnum meum non eſt de hoc mundo, & eius in terris Vicarium non habere tale dominium temporale directum communis eſt ſententia apud Bellarminũ l. 5. de Rom. Pont. c. 4. vt iccirco probatio deſideretur dicti Pelagii de planctu Eccleſiæ l. 1. c. 43. & aliorum quorumdã; quod Conſtantinus priùs renũcians omnem Monarchiam temporalem receperit à Syluestro imperium Orientale, & illi ceſſerit Occidentale, & quòd Conſtantinus non dederit Syluestro poteſtatem, & iuriſdictionem, quàm priùs habebat, ſed ceſſerit c. 56.

Neque fauet illis teſtimonium ex Mat. vltim. nam ibi non eſt ſermo de dominio temporali, ſed de poteſt. ſpirituali, vt Bellar. l. 5. de Rom. Pont. c. 6. ex S. Hieron. & Anſel. hæc eſt poteſtas ſumma in omnes Creaturas diuinæ ſimilis, vt Theophilactus addit non communicabilis puræ Creaturæ, quæ à Suario dicitur excellentiæ.

Confirmatur ſecundò, quia Iulianus Apoſtata filius fratris Conſtantini tenuit imperium Orientale, & Occidentale, vt Eutropius, & alii Hiſtorici, & ante illum diuiſim tenebant Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans, vt dictum eſt: non igitur erat Pontificis Romani, neque illi ereptum ab illis eſt.

Tertiò de facto Papæ in rebus temporalibus non ſubiacent Reges, ac Principes, qui in diuerſis Imperii Occidentalis partibus dominantur, neque Pontifices Romani ius vllũ circa temporalia prætendũt, aut prætendiſſe leguntur ex vi donationis Conſtantini; imo ex donationibus variis Regũ, & Principum Chriſtianorum Pipini, Caroli, Ludouici &c. Factis Eccleſiæ conſtat illos Dominos fuiſſe regnorum ſuorum

rum

rum, & Ciuitatum, quas donarunt, ac prouinciarum, quas vectigales fecerunt S. Petro, quibus indicatur carentia iuriſdictionis Pontificum Romanorum in illas.

Ad 2. Argumentum. Aliqui negant factam illam diuiſionem à Constantino. Sed reclamant auctores citati ſupra quibus fides adhibenda. Igitur reſpondeo, De teſtamento Conſtantini non conſtare, & ideo diſiunctim locutum eſſe Zonaram, inter tres illius filios diuiſum Imperiũ, vel ab ipſo Conſtantino, vt quidam ſcribunt, vel eo defuncto ipſorum conſenſu &c. Sed eſto teſtatus fuerit Conſtantinus, nonne conſentiente Pontifice, hoc facere potuit, quem libenter conſenſiſſe par eſt exiſtimare, quòd videret difficilè eſſe, imò impoſſibile in tanta Regnorum diſtantia ab Ethnicis occupatorum regimen adminiſtrare politicum; & ſatius eſſe relicta temporali hac cura, & armorum tractatione, ſpirituali ſeriò intendere, & populorum ad religionem conuerſioni Imperatorum chriſtianorũ ope procurandę? Quid ſi ſponte Syluester experientia doctus difficultatum in dies emergentium Conſtantino perſuaſerit, vt aliter de Imperio occidentali diſponeret, quod adminiſtrari à ſe, aut ſucceſſoribus in illis circũſtantiis minimè poſſe aduerteret? Neq. à nullo eorum miſſos Præfectos in Prouincias, aut deſignatos Prætores, vel Conſules audiuere Maiores noſtri, aut prodidere Scriptores, quia tã Syluester, quàm cœteri ab hac adminiſtratione abſtinuere, quam inanem fore contradicentibus populis ſat videbant. Quę deinceps cauſa fuit, vt Imperatores regimen continuarent, nullo reclamante Pontificum, vel Ius ſuum repetente; neque tamen illud diſſimulabant, vbi ſe dabat occaſio, & neceſſitas cõmemorandi, vt patet ex regiſtris Gregorii VII. ad Reges varios. Scitis enim
" regna veſtra ex antiquiſſimis Conſtitutionibus B. Petro, &
" Sanctæ Romanæ Eccleſiæ tradita in ius & proprietatem, vt
" paulo poſt dicam.

Poſito autem quòd ſolemniter facta eſſet donatio conſentiente Senatu, ac populo, vt ex eius conſtat formula, erat

irre-

irreuocabilis à ſuccedentibus in imperio, ad quod nulli mortalium ius erat ante electionem, & ideo nulli inferebatur iniuria, ſed bene ab occupantibus inferri dicenda erat, ſi per vim impediuiſſent, ne illa potirentur.

Et quod ſucceſſores Imperatores minus haberent, quàm præceſſores, per accidens eſt, poſito quod licita fuerit donatio ex diuina inſpiratione ad gloriam Chriſti in ſuo Vicario augendam, vt Card. Turrecr. in c. Conſtantinus.

Ad confirmationem reſpondeo, regna etiam per vim occupata ſucceſſu temporis legitimè poſſideri, adeo vt inuaſores ſint verè domini, & ſubditi teneantur illis obtemperare. Patet ex Matt. 22. vbi Chriſtus Dominus reddite, ait, quę ſunt Cœſaris, Cœſari, ſupponens licitè reddi poſſe, & debere, vt Bellar. l. 5. de Rom. Pont. c. 9. Et quamquam ex eo reſponſo vniuerſaliter inferri nequeat præſcribi regna iniuſtè ablata, quia vt notat ibi Cornelius à lapide, Pompeius legitimè poſſeſſionem Hieroſolymæ ante centum circiter annos adiuerat, & ad Romanos Imperatores tráſmiſerat; tamen ob alias rationes Conſtantinus imperium Occidentale ſiue juſtè ſiue iniuſtè à Romanis acquiſitum Chriſto in perſona ſui Vicarij reſignare poterat. Sed illa potiſſima ex S. Auguſt. l. 5. de Ciu. cap. 12. quod Deus iſtud Romanis conceſſerit ad domanda grauia mala multarũ gentium, & multa vitia comprimenda propriæ amore laudis, cuius erant auidiſſimi. Et vniuerſim ille vnus verus Deus, qui nec iudicio, nec adiutorio deſerit genus humanũ, quando voluit, & quátum voluit Romanis regnum dedit, qui dedit Aſsyriis, vel etiam Perſis &c. Et 5. lib. 5. c. 21. non ergo aliena dedit Syluestro Conſtantinus, ſed armorum vi facta Romanorum propria volente Deo.

Bellar.

Ad ſecundam Confirmationem patet ex dictis; Cœſar enim à Conſtantio Ariano creatus Imperiũ legitimè Iulianus accepit primum quod poſtmodũ tyrannicè rexit, & per vim ac fraudes augere coactus cum vita amiſit, non amittente iûs ſemel acquiſitum ad Occidentale Romano Pontifice,

fice,licet acquiſitionem poſſeſſionis tamquam rei impoſſibilis non tentaret.

Cardin. Alexandrinus ſuper c. Conſtantinus diſt.96. cit. docet neq; violentia Imperatorum, neque temporum calamitate,deperditum ius Pontifici Romano in donata à Cõſtantino,quod alii multi Doctores mordicus affirmant: ob rationes particulares in donationibus Eccleſiæ factis.

Ad tertiam;Etiamſi de donatione Conſtantini non conſtaret reſpectu totius imperij occidentalis, tamen de donationibus,ſeu reſtitutionibus Caroli Magni, Pipini,Ludouici, Pij,Henrici, & aliorum Regum, ac Imperat. qui omnes ferme Italiæ, & Inſularum adiacentiũ terras Eccleſiæ Romanæ donauere, dubitare non ſinunt ampliſſima diplomata in Vaticana, & aliis Regiis Bibliothecis, ac Principum Archiuiis aſſeruata, quorum exemplaria aliquot publici iuris facta ſupra deſcribere licuit; & tamen de facto Principes earum Pontificem Romanum, vt dominum temporalem non agnoſcunt,quicquid deindè ſit de iure ex variis bellorum caſibus,& regnorum inuaſionibus non deperdito, neque translato,igitur non eſt valida conſecutio; nullus ferme Occidentaliũ Principum pendet in temporalibus à Romano Pontifice, igitur nunquam ex donatione Conſtantini vel aliorum acquiſiuit ius in Imperium Occidentale,vel in Italiam,quæ pars eius eſt. Quod ſufficit ad Argumenti ſolutionem. Cœterũ de poteſtate Pontificis in Regna diſputatio altioris eſt negotii ab Inſtituto noſtro alieni. Illud diſſimulandum non eſt,prædictos Reges non tam donare, quã reſtituere Eccleſiæ Romanæ oblata ab eius hoſtibus profiteri,vt propterea hinc probetur donatio Conſtantini,& dominium in Eccleſiam translatum, quod aliunde in eam non deuenit niſi ex donatione.

Tertium Argumentum.

HOC petunt ex ipſa forma donationis relatà in cap. Conſtantinianus ſupra citato, quia in ea fit mentio Conſtantinopolis, & honoris Patriarchatus eius; & tamen ſi Conſtantinus edictum donationis fecit poſt dies 4. à recepto baptiſmo, adhuc non erat Conſtantinopolis altera Roma, nec proindè Patriarchatus eius:

Confirmatur primò, quia in antiquis Codicibus non repetitur c. Conſtantinus, neque pagina donationis eſt in decreto à Gratiano exarato. Deinde ſermo c. Conſtantinus ſcatet Barbariſmis; alia verò Edicta, quę certò conſtat, à Conſtantino facta, elegantia ſunt, & vitii immunia. Palea item, Satrapæ permanenda ideſt permanſura, & ſimilia minus latina ſunt &c.

Confirmatur ſecundò; quia exemplaria huius donationis non ſunt eadem apud Collectores, conſtat enim particulas aliquas eſſe in c. Conſtantinus, quæ deſunt in edicto relato à Iuone.

Reſpondent aliqui, locutum eſſe Conſtantinum de Vrbe, quam erigere deliberauerat, & de honore Patriarchatus, quem animo meditabatur tanquam de re certa, & facta:

Non videtur ſatisfacere reſponſio hæc, quia Cõſtantinus tentauit alibi nouam Vrbem erigere, ſed cum non ſuccederet, & minus placeret ſitus, tandem animum adiecit Bizantio, illudque amplificauit, & Regiam fecit Imperii, quam à ſuo nomine Conſtantinopolim appellauit. Niſi mauis dicere Conſtantinum iam tum apud ſe animo ſtatuiſſe Conſtantinopolim aliquam condere, cuius honor Patriarchatus proximus eſſet à Romano ob Imperii, ac Imperatoris ibi commorantis Maieſtatem, licet de loco nihil deliberaſſet, eum poſtmodum delecturus, qui magis arrideret, in Thraciam profecto.

Sed

Sed quid ſi particula illa, Conſtantinopolis, Patriarchatus adiecta dicatur vetuſtis exemplaribus à Græcorum aliquo ſtudioſo nimis honoris illius. Nec diſplicet Steuchi reſponſio donationem quidem factam poſt Baptiſmum die quarta, ſed edictum poſt aliquot annos cum iam ideam quãdam ſibi formauit Conſtantinus eorum, quę in edicto exarauit.

Ad primam confirmationem concedo, in peruetuſtis Gratiani codicibus deſiderari caput illud Conſtantinus, ſed additum illi eſſe tanquam rem exploratam, & contentam in antiquis exemplaribus græcis, ac Latinis per varias Bibliothecas Græciæ, & Italiæ, præſertim Lateranenſem, & Vaticanam, vt infra dicturus ſum: Interim quod attinet ad Argumentum, Paleæ vocabulum præmittitur capiti ad indicandã adiunctionem hanc quæ in originalibus Decretorum Gratiani deerat. Palea enim quamquam aliquando ad res leues ſignificandas translatè adhibeatur, vix vnquam capitibus Decretorum ſignificatio talis quadrat, & nullo modò præſenti, in quo res maximi momenti, id eſt donatio Conſtantini continetur, ſed potius additionem denotat ad antiquos textus illa carentes, vt aduertunt Iuris vocabularia à viris doctis conſcripta, & explicatur in Præfatione præfixa Decreto Gratiani, iuſſu Gregorii XIII: emendato, & collatione cum antiquiſſimis codicibus ſummo ſtudio, ac diligentia amplificato. Notant etiam Auctores iſti Paleam nomen eſſe à Græco παλαιὰ ſumptum, ideſt antiqua; quaſi hæc addita non à collatoribus inuenta; ſed ab antiquioribus exemplaribus in Decretum translata ſint, & ſuis locis, aptè diſpoſita, vt proindè vana coniectura ſit negantiũ donationem Conſtantini, & irridentium caput iſtud Conſtãtinus, vt fictitium, eo quod voces quædam in illo ſint non latinæ, & eruditioni Imperatoris minimè reſpondentes: ſicut enim Paleæ vocabulum non eſt Conſtantini, ſed Collectorum ad placitum illud vſurpantium, vt additionem ſigni-

gnificarent; ita & totus contextus dici poteſt alicuius, vel Epiſcopi, vel alterius familiaris ad compoſitiones iſtiuſmodi Imperatori ſeruientis, qui reſpiciens ad eius ſenſum ſollicitior eſſet in eo exprimendo, quàm in nitore orationis, quæ cæteroqui grauis eſt, & iis verbis exarata, quæ in communi vſu adhibebantur ad eas res, & actiones ſignificandas, quas ſignificari in Edicto Conſtantinus volebat, qualis eſt vox, Satrapæ, ad denotandas Præfecturas non ſacris litteris duntaxat familiares, ſed & profanis apud vocabularia ſacrorum, & profanorum vocabulorum, de quo S. Thom. opuſc. de regim. Princ. cap. 22. vox Satrapæ, quaſi ſatis parati,
S.Tho. & à Perſis translata eſt ad Latinos, ad denotandam promptitudinem, & fidelitatem, quam iurant ſuo Principi.

Ad ſecundam Confirmationem Gratianus appoſuit in c. Conſtantinus particulas mutuatus ab Iſidoro, qui ſecutus eſt vetuſtiſſima exemplaria diplomatis Conſtantini, & nihil corũ, quæ in ipſis continebantur, omiſit, contulit cum ea Cõſtitutione ſuam Boetius Epo l. heroicus, & Eccleſiaſt. qq. de iuriſdict. Eccl q. 3. extat t. 1. concil. Surij pag. 319. donationis Conſtantinianæ. Sunt & alia exemplaria donationis apud Stheuchum l. cit. Caſtaldum in tract. de Imperatoribus, quæ licet in accidentalibus differant, eadem tamen ſunt quoad ſubſtantialia donationis, quæ vniformitas aſſertionem probat. Gratis autem Bodinus l.1. de Rep. c. 10. aſſerit formulam donationis à Steucho grecè redditam ad fucum faciendum, & veram non eſſe; gratis, inquam, nam hoc decretum conuenit cum alijs quoad ſubſtantialia, & eſt conforme ijs, quæ apud Græcos, et Latinos in præcipuis Bibliothecis aſſeruantur; quorum exemplaria verſare commodum fuit ſapienti, & probo viro Steucho Apoſtolico Bibliothecario.

Quar-

Quartum Argumentum.

MVLTI viri docti vel fictam, vel inualidam cenſent hanc donationem, ergo eſt dubia. At in dubijs nō præſumitur donatio, ſed potius error, eo quod donatio ſit vt quædam deperditio, l. filius familias ff. de donationibus; imò probatio dubia facit contra producentem c. in præſentia de probationibus. Primum Antecedens patet, quia præter Hæreticos huic infenſos donationi, & præter Laurentium Vallam acrem impugnatorem, ac deriſorem Molinæum, et ſimilis genij aduerſarios, improbant illam Aeneas Syluius, poſtea Pius II. in Dialog. Bald. de Coron. Imper. Igneus Cagnolus, Beluiſius, et alii apud recentiores, præſertim Dianam part. octaua reſolution. moral. tractat. 6. reſolution. 126. de donatione Conſtantini. Ex Theologis dubitat Sot. in 4. ſentent. diſtin. 25. quæſt. 2. artic. 1. Vict. de poteſt. Eccleſ. commentitiam iudicat. Can. l. 11. de loc. c. 5. S. Antonin. p. par. hiſt. tit. 8. §. 8. putat dubiam, quia c. Conſtantinus non habetur in antiquis Decretis. Cuius auctoritatem refert Volaterranus in hiſtoria ſua de vita Coſtantini, et ijs intenſius Nicolaus de Cuſa Card. in libello ad Concilium Baſileenſe conſcripto de Concordia Cathol. l. 3. c. 2.

Reſpondeo etiamſi eſſet dubia, tamen in dubijs fauendum eſt Eccleſiæ l. Perſonæ ff. de relig. de quo inter alios Decius conſ. 426.

Deinde vt certam ſuadent rationes validæ, et ferme demonſtratiuæ in morali materia.

Miſſa facio Scripturæ ſacræ teſtimonia, in quibus vim magnam reponunt plerique huius auctores ſententiæ; quia varias habent interpretationes, et earum nulla efficaciter probat intentum, vt infra ſum oſtenſurus. Aliunde igitur probanda reſponſio eſt; et quidem argumenta 45. afferuntur ab Henrico Luccellio ſupra citato, ſed quæ facile ad

pauciora è ſolidioribus reuocari poſſunt.

Primo ex varijs Decretis, quæ ſuper donationem hanc cadunt, præſertim ex relato ſupra c. Conſtantinus diſt. 96. non parui æſtimando ob diligentiam, quæſitiſsimam adhibitam à reuiſoribus, & correctoribus libri Decretorum Gratiani iuſſu Gregorij XIII. vt omnes Canones emendatiſsimi prodirent, & nihil continerent quod non graue, & iudicij, ac eruditionis lima purgatum. Huic ſimiles ſunt variæ formulæ donationis: & quoad ſubſtantiam prorſus eædem, licet in paucis accidentalibus diuerſæ.

Accedunt alij Canones eamdem confirmantes, vt c. Sancta Romana diſt 15. vbi probantur acta S. Syluestri, ac proinde item donatio Conſtantini in illis contenta c. fundamenta de elect. in 6. vbi miraculo tribuitur, quod occaſione baptiſmi quarta poſt eius receptionem die donationem faceret, de qua in c. Conſtantinus fuſiùs agitur.

Deinde Adrianus Papa in Litteris ad ſeptimam Synodum generalem Niceæ collectam contra Iconomachos tempore Conſtantini & Iren. commemorantur Act. 2. Sancti Syluestri Acta, lepra Conſtantini, ſanatio poſt apparitionem Sanctorum Apoſtolorum. Non eſt autem probabilem, à Summo Pontifice inſertam litteris narrationem à 350. Patribus ibi præſentibus audiendam; ſi vel apocrypha, vel dubia fuiſſet præſertim cum per annos 400. à morte Conſtantini perſeueraret fama ad tempus vſque illud, quò Concilium celebrabatur. Exemplar illud litterarum Adriani in Bibliotheca Palatina ſeruatur, & à Steucho refertur lib. 2. donationis Conſtantini è græco in latinum verſum. Et litteræ, quidem directæ ad Conſtantinum fuere, ſed lectæ in publico conuentu nullo Epiſcoporum refragante.

Recitantur ab eodem Steucho Litteræ Pontificum diuerſorum ad plures Reges, & ſeruantur regiſtra in Vaticana, vt Innocent. VII. ad Hiſpanos, & Hungaros, Alexandri III. ad Anglos, Danos &c. quibus non verentur fateri, regna co-

rum Romanæ eſſe Eccleſiæ, quo alio titulo, quàm donationis Conſtantini.

Gelaſius item de ea meminit in Concilio 70. Epiſcoporum Romæ, Sancti item Iſidorus, Iuo Carnotenſi, S. Anſelmus, apud quos extant paginæ donationis Rupert. in cap. 3. Ionæ iiſdem pene verbis, quæ ſunt in cap. Conſtantinus.

Referuntur alij Pontifices, Hiſtorici, Doctores grauiſſimi donationem Conſtantini approbantes etiam ex Græcis, vt videre eſt apud Photium Patriarcham Conſtantinopolitanum in ſuo Nomocanone, & apud Theodorum Balſamonem in octauo titulo eiuſdem Nomocanonis, & apud alios relatos à Bzouio de Pontif. Rom. c. 41. licet ob metum offenſionis Imperatorum Conſtantini ſucceſſorum ægre ferentium hanc donationem parci fuerint ſcriptores illorum temporum in ea commemoranda, vt proinde mirum ſit à Cardinali Cuſano conſtanter aſſeri apud nullũ antiquorum veſtigium donationis huius ſe reperiſſe, & cum plures de donationibus factis Eccleſiis Sanctorum Petri, & Pauli mentionem faciant, de hac quæ principalis eſt, omnes ſileant: E cõtra verò Steuchus fateatur, ſe multa vetera & noua exẽplaria latina, et græca luſtraſſe, iiſque abundare Bibliothecas, quib. diſertè hiſtoria donationis Conſtantinianæ narratur, nec poſſe de narratione hac dubitari ab antiquitatis ſcrutatoribus. Difficilius videtur, quod opponit ex c. Eccleſiæ diſt. 97. vbi Honorio Imperatori teſtatur Bonifacius Papa, ſe ad regendum ſacerdotium deſtinatum; Imperatorem verò ad res humanas adminiſtrandas, & Vrbem Romam ſuæ eſſe manſuetudinis, quod idem Agatho Papa ſcribit Conſtantino Imperatori, ſub quo ſexta Synodus celebrata eſt.

Reſpõdeo inferiùs ad ſimilem difficultatem ex Nicolao.

Quartò probatur Aſſertio, quia Imperatores in libris Canonum ſacrorum, quos colligi, et ordine diſponi curabant, decretum hoc Conſtantini inter primos conſtituebat, vt conſtat ex Libro cui titulus eſt Νομοκανων tit. præſertim 23.

Profectò ſi de illa donatione dubitaſſent, vel eradi iuſsiſſent, vel omiſiſſent, vt ſibi non commodam. Ex Latinis aduertit Hieronymus Albanus Eques & Doctor vtriuſque Iuris l.defenſionis dignitatis Pontificis, & de donatione Conſtantini 3. p. pag. 46. nullum contra illam edictum feciſſe, plures confirmaſſe Carolum I. Henricum II. Fridericum II. Carolum IV. Othonem III.

Quinto Auctores longè plures, & grauiores habet affirmatiua ſententia, quàm negatiua: numerantur illi ad centurias à recentioribus; vniuerſim ferme omnes, qui prædicta capita Conſtantinus, Sancta Romana: fundamenta ſcholijs illuſtrarunt, quibus præiuere Collectores Canonum Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus, Burchardus Vvormatienſis Epiſcopus. Iuo Carnotenſis Epiſcopus, Anſelmus, Deus dedit Cardinalis, Gratianus poſt illos, & alij.

Sextò fauet Publica fama ex hiſtoriis multis, ex libris græcis ac Latinis in varijs Bibliothecis Orientis, et non ſolū in Vaticana litteris etiam Longobardicis exaratum Edictum, vt notat Steuch. l. 1. de donatione Conſtantini.

Quintum Argumentum.

IMprobabilem dicunt hanc Donationem, quia excedit limites liberalitatis, et arguit prodigalitatem in donante Imperio ſe abdicante, quod multa, et ampla regna continet, aliteque de facto plures Reges potentiſsimos, et imprudentiam in recipiente Sylueſtro, ad quem pertinet regimen ſpirituale, et cura animarum, cui impedimentum eſt adminiſtratio temporalis innumeras ſecum ferens turbationes, non belli modo tempore; ſed et pacis. Nec valet dicere factam eſſe Eccleſiæ, et ideo valide, quia debet acceptari ab aliquo donario, qua tranſfertur dominium.

Ob ſimiles rationes putant aliqui non fuiſſe factam donationem, vel translationem dominij temporalis, ſed collatam ſolum nudam conceſſionem in vſus Eccleſiæ ad tuendam

dam Sedis Apoſtolicæ dignitatem, quæ eſt poteſtas quædam ſpiritualis; de qua verba Decreti interpretantur, nec dari à Conſtantino dicente, Teneat, iure diuino ſcilicet competentem. Sic Franciſcus Turrianus lib. 3. pro Canonibus c.8. Boetius Epo l. hæreticar.qq.de iuriſdict. Eccleſiaſt.temporali q. 5. à nu.10.

Sed edictum ita apertè loquitur de donatione dominij temporalis, vt ne violenta quidem interpretatio de ſola conceſſione in vſus Eccleſiæ, vel de ſpirituali dominio quadret textui, & contra illam eſt manifeſta ratio, quod hoc non poteſt dari, nec auferri ab Imperatore, cum ſit à Chriſto datum, ideo.

Reſpondeo primum, ſi licuit olim Auguſto tradere Senatui Africam, Numidiam, Aſiam, Epyrum, Græciam, Dalmatiam, Macedoniam, Bythiniam, Cyrenem, Siciliam, Sardiniam, Hiſpaniam, Bæticam, quamuis ijſdem poſteriores Imperatores vſi ſint, vt ex Dione hiſt. l. 53. refert Baron. ad annum Chriſti 324. Syluestri 11. nu. 117. cur non licuerit etiam Conſtantino tradere Imperium Occidentale Eccleſiæ ob ſingularia à Deo accepta beneficia apparitionis Crucis, & Victoriæ per eā contra Maxentium, ſanationis à lepra per baptiſmi lauacrum præuia Apoſtolorum viſitatione &c? quæ cum nota eſſent ſenatoribus, & populo facilè inducti ſunt, vt donationi aſſenſum præberent, præſertim cū transferretur Imperij ius in Romanum Pontificem tanquā perennem Romæ incolam; abſq. periculo tranſitus ad alienigenam, quomodo non alienari, ſed in meliorem vſum mutari dicebantur bona donata, vt aduertit Card. Turrecr. in c. Conſtantinus d. 96. & in cap. fundamenta de elect.

Deinde reſpondeo impulſum hunc fuiſſe diuinum miraculo non carentem, vt in Edicto Donationis dicitur, proinde neque prodigalitatis in dante, neque temeritatis vitio in recipiente affinem fuiſſe, ſed ſummopere laudabilem, & admirandum. Et alioqui refutari non poterat, abſque præiudicio Eccleſiæ.

Neque obſtat, quòd in argumento aſſumitur regimen temporale impedimento eſſe ſpirituali, neque auctoritas Nicolai I. epiſtola ad Michaelem, quòd poſt aduentum Chriſti, nec Imperator iura Pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorum vſurpauit, ad differentiam legis antiquæ habentis eoſdem Reges ſimul, & Pontifices, quales fuere Moyſes, Melchiſedech, Heli, Iudas Machabęus, & alii, vt Bellarm. l. 5. de Rom. Pont. c. 10:

Non obſtat, inquam, quia vnum regimen non impedit, ſed iuuat alterum, & ipſe Nicolaus poſſidebat bona temporalia, & Vrbes reſtitutas Eccleſiæ à Carolo Magno, Pipino & aliis; & plures Pontifices Sancti, & clari miraculis fuere etiã Principes politici; ſed ſolum intendit, diſtinctas eſſe Dignitates, & munia Imperatoris, & Pontificis, & vnum indigere ope alterius in illis adminiſtrandis, nimirum Pontificem protectione Imperatoris in temporalibus, & Imperatorem directione Pontificis in ſpiritualibus, cũ quo non repugnat dominium temporale, vt Bellarm. ibid. Neque eſt impedimento curæ ſpirituali, quia non exequitur Pontifex perſonaliter; ſed committit & iubet Officialibus, quæ agenda ſunt in adminiſtratione Regni: Et tantum abeſt, vt hæc cura, & dominium officiat regimini ſpirituali, vt maximo etiam ſit adiumento ad illud conſeruandum, & defendendũ à fidei hoſtibus. Alias rationes affert Sot. dę iuſt. & iure l. X. q. 4. a. 5.

Confirmatur exemplo aliorum Sanctorum Pontificum miraculis inſignium, qui vtrumque dominium temporale ac ſpirituale exercuere, quales fuere Leo IV. Leo IX. Gregorius VII. Adrianus I. Leo III. Innocentius III. & alii apud Bellarm. l. 5. de Pont. Rom. c. 11.

Citantur etiam Sancti Patres Ambroſius, Hieron. Bern. ſed nullus eorum de hac donatione Imperii Occidentalis clarè loquitur, præter ſupra relatos.

Si inſtes, quia S. Paulus 2. Tim. 2. vetat Epiſcopum implicare ſe negotiis ſæcularibus.

Reſp. primò ex S. Chryſoſt. ſententiam hanc eſſe generalem ad quoſuis milites pertinentem, quia in Græco non eſt, Deo, ſed abſolutè militans, ex qua deindè infertur, quòd multò minùs militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus; atque adeò non Epiſcopis duntaxat conuenit, ſed cuicumque Chriſti militi, quales ſunt ſacerdotes, & ſimiles diuino cultui mancipati; ſed tunc.

Secundò reſpondeo, ex vi verbi græci tu ſiu pragmaticas prohiberi occupationes, & negotiationes, quib. ad victum, veſtitum &c. neceſſaria comparantur, vt mercatura, agricultura, artes mechanicæ, & ſimilia militiæ impedimenta, quæ vitari à Patrib. familias, & vxoratis non poſſunt; vnde vetitum olim militibus coniugium refert Cornelius hic ex Cornelio Tacito, Dione, Tertulliano, vt vel hinc tandem intelligant Lutherani, Caluiniſtæ Prædicantes, & eorum ſoboles ex albo militantium Deo ſe expunctos, qui inuxorati degere renuunt, & liberi à negotiis, & domeſticæ ſollicitudinis occupationibus eſſe nequeunt, ſi vxorem, ſi filios, ſi famulos alendi cura illis incumbit, non quod damnatæ ſine nuptiæ, ſed quia diſtrahunt animum ad ſæcularia negotia minus congrua Eccleſiaſticis, & verbi Dei miniſtris, & iuxta Pauli Apoſtoli effatum. Qui cum vxore eſt, ſollicitus eſt, quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Ab iis vilioribus officiis abſtinere monetur Epiſcopus, ſed non interdicitur paſtoralis cura, & regimen politicum in altiorib. occupatum. Vacuum, (inquit D. Bernard. l. 4. conſid. verſùs finem) prorſus à ſollicitudine rerum minorum, & vilium oportet eſſe animum tam magnis & tam multis intentum rebus &c. non quòd earum quoque diſpoſitio contemnenda ſit; ſed per inferiores miniſtros procurari oporteat, & iſti quærendi, qui ſint fideles, prudentes, graues, vt de eo vice verſa dici queat: fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam.

Si quæras, quàm certa ſit ſententia affirmans validam fuiſſe

ſuiſſe donationem factam à Conſtantino Eccleſiæ in perſona S.Syluestri.

Reſpondent plures Canoniſtæ, ac Legiſtę contrariam eſſe affinem hæreſi. Vide Franc.Borſat.conſ. 124. longam ſeriem auctorum pro affirmatiua recitantem. Dianam par.8. tract.6.de Donat.c.136. item plurimos pro ea recenſentem, adeo ſeuerè in aduerſam inuehentem, vt deferendos Inquiſitoribus ſacris cenſeat eam docentes, quod ægre illis ſuadebit. Abſtinent à notis Molina tom.1. de Iuſt. & Iure tract. 2. diſp. 25. Azor. to.2. lib.4. c.34. Gretſer. de Imper. Reg. munif. cap.5. & alij ſimpliciter aſſerentes eſſe veram & validam donationem, pro qua ſtat auctoritas copioſa Auctorũ grauiſſimorum, & rationum vis, non tamen cenſura aliqua dignam oſtendentium contrariã. At inquiès, qui affinem fidei certitudinem ſententiæ pro donatione Conſtantini pugnanti tribuunt, Eccleſię ſenſum ſequi ſe profitentur in varijs canonum ſacrorum decretis expreſſum, Pontificum, & Conciliorum auctoritate firmatum.

Reſpondeo, in Canonum decretis nihil de fide credendum quoad donationem determinari, neque vllam afferri vel in ſcriptura, vel in Concilijs determinationem, ſed ſimpliciter afferri, quæ ex antiquis donationis formulis, ac decretis, ac hiſtorijs, quę in varijs codicibus, & bibliothecis tã Latinorum, quàm Gręcorum aſſeruabantur, & per viros eruditos ac probos collecta ſunt, & Canonibus inſerta donationem moraliter certam reddidere; non tamen per illa ſententiæ neganti nota vlla inuſta, ſed potius relicta diſputationi libertas, ex qua probabilitas maior opinioni affirmanti accederet; & in particulari idem aſſerendum de Actis S. Syluestri in ſeptima Synodo recitatis; quamuis enim Card. Cuſanus ſupra citatus caput hoc probationis infirmum putet, quia acta S.Syluestri ſunt varia, & in nonnullis mentio donationis non fiat, ſicut nec in quinta Synodo, vbi approbati numerantur libri, nec in Martini Papæ Synodo contra Monothelitas; tamen quicquid ſit de varietate Syluestri Ac-

torum, quę lecta ſunt in ſeptima Synodo, & approbata, continet narrationem baptiſmi Conſtantini, & donationis eius, cuius repetendæ in quinta Synodo, nulla fuit neceſſitas; & ideo à negatione non valet argumentum. Porrò S. Sylueſtri acta, pręter dicta inde etiã fidem habent maximam, quòd Romæ à Catholicis & in alijs Eccleſijs legerentur, vt ex Gelaſio refert Baron. an. 324. p. 237. ea videlicet, quæ narrationem baptiſmi, & donationis continebant. Quo loci aduertere neceſſarium eſt, minus iuuari ſententiam communem auctoritate Scripturæ Chriſtum prædicantis Regem, ac Principem vniuerſorum, non ſolùm quà Deus eſt, ſed quà homo, ex quo inferunt dominium orbis temporale in S. Petrum eſſe translatum, vt Chriſti Vicarium, & inde in eius ſucceſſores Pontifices Romanos deriuatũ. Etenim neceſſaria non eſt ſequela quòd ſi Chriſtus habuit tale dominium, etiam S. Petro communicauerit; nec vlla valida ratione probari poteſt, quod cum clauibus regni cælorum, & cura paſcendi oues ſuas ſimul dominum temporalem totius orbis conſtituerit; ſed ſolùm, quòd ſummum Paſtorẽ, & Caput Eccleſię præfecerit, cui fideles omnes tamquam membra ſubderentur.

Deinde controuerſia eſt inter Theologos, an Chriſtus quatenus homo fuerit dominus totius orbis in temporalib. vt ex ea deduci poſſit translatum dominium hoc in Petrũ; quam quęſtionem exactè inter recentiores diſcutiunt Suar. cap. 1. de Incarn. diſp. 48. & Vaſq. diſp. 87. Ille quippe triplex dominium diſtinguit. ſupremum videlicet, quod Deo conuenit Creatori, & creaturæ eſt incommunicabile, cum dicat independentiam abſolutam, quæ ſolius eſt Dei. Alterum huic extremè oppoſitum, quod à voluntate humana pendet, ſicut & iuriſdictio & poteſtas ab hominib. introducta, ad tuendam Rempublicam, iuſtitiam, ac pacem. Tertium ſuper omnia regna à Deo pendens, ſed Chriſto communicatum in ea excellentia, vt ſe extendat ad omnes res creatas, etiam ad Angelorum actiones. Addit

alias auctoritates Vaſq. cap.3. ſed eas interpretari poſſe, ait, de regno ſpirituali Chriſti, non de temporali: concedit ipſe quidem, habuiſſe Chriſtum Regiam dignitatem, & ius regnandi, ita vt poſſet Regibus imperare, ferre leges &c. ſed nunquam tamen actu eam exercuiſſe; & in hoc ſenſu dictũ ab ipſo; Regnum meum non eſt de hoc mundo Io. 18. Rationem petit ab vnione, ratione cuius deificata humanitas digna reddita eſt, cui mundi Principes obtemperarent, ſi iubere voluiſſet in politica gubernatione, quod non fecit quia eius inſtituto, & fini Incarnationis non conueniebat. Diſtinguit autem Vaſqu. cap.6. Ius regni, & poteſtatem ſui Imperii in omnia regna mundi à dominio, & admittit illud in Chriſto, non autem hoc, etiam illud excellens admiſſum à Suario, & Nauarro, quod reijcit vt fictũ quia nõ poteſt dominium in ſolidum eiuſdem rei in plures cadere, & ob alias rationes, quæ ſi valerent etiam contra ius regiũ, imperatoriũ, quod Chriſto tribuit, militarent, ideo probabilius eſt, Chriſtum Dominũper ſe & directè habuiſſe excellens dominium in res omnes creatas, & ſuper omnes hominum & Angelorum actiones diſtinctùm & nõ impeditiuum dominij infimi competentis hominibus in res proprias, etiam Principibus terræ in ſua regna, quæ poſſident, vel iure hæreditario, vel electione, vel iure belli &c. hæc enim Chriſtus regna terrena non eripuit Dominis ſuis, qui cæleſtia dat electis; & huic poteſtati quadrant, Data eſt mihi omnis poteſtas Matth. vltim. Et quia omnia dedit ei Pater in manus Io, 13. Ego autem conſtitutus Rex pſal.2. & ſimiles. Et vniuerſim quidem non eſt vſus hac poteſtate, ſed aliquando vti ſe poſſe oſtendit: vt cum ficulneam ſterilem maledictione areſecit Mat. 21. cum Dæmones eiectos ab obſeſſis immiſit in porcos, cùm iuſſit adduci pullum aſinæ dicens, Dominus his opus habet &c. noluit tamen niſi rariſſimè vti, quia non expedirent fini Incarnationis, ſed bene conuenirent dignitati humanitatis deificatę per vnionem hypoſtaticam.

Atque ita conciliantur inter ſe loca ſcripturæ, quibus regia poteſtas & principatus extollitur Chriſti ex vna parte, & ex altera prædicatur paupertas, egeſtas, infirmitas. Filius hominis non habet vbi caput reclinet Mat. 8. Egenus pro nobis factus eſt, Et alia huiuſmodi. quia videlicet vti noluit iure regnandi, & poteſtate temporali, ſed exempla præbere humilitatis, paupertatis, ac patientiæ. Non venit miniſtrari, ſed miniſtrare Mat. 20.

At ex nulla auctoritate probari poteſt, quod dominium iſtud excellentiæ, aut aliud in totum terrarum orbem tradiderit S. Petro, & ſucceſſorib. ſed tantũ quòd ſpirituale ad Eccleſię regimen neceſſarium, in ordine ad quod dicitur Dominus indirectè tantùm; & hac indirecta poteſtate explicandus S. Thomas, quando l. 3. de regimine Principum cap. 10. & 19. lib. 13; affirmat, Summum Pontificem habere poteſtatem ſpiritualem, & temporalem in toto orbe; niſi mauis de poteſtate excellentiæ explicare S. Thomam, quæ ſtat cum dominio altero rerum particularium, vt Suar. ſupra. Quamquam Bellar. l. 3. de Rom. Pont. c. 5. refert addubitari à viris doctis, an opuſculum de regimine Principũ ſit S. Thomæ nam l. 3. c. 20. dicit auctor ſuo tempore accidiſſe, vt Adulphus Imperator ſucceſſerit Rodulpho, & Albertus Adulpho; ſed hic exceſſit anno 1297. Adulphus autem ſucceſſit Rodulpho an. 1292. quando iam S. Thom. diem obierat, nimirum anno 1274. De ſucceſſionibus autem iſtis conſentiunt omnes Hiſtorici, ac proinde non poteſt adſcribi S. Thomæ tum defuncto opuſculum illud. Sed quicquid ſit de opuſculi auctore, non plus probat, quàm quòd Pontifex ſuccedat Sancto Petro in dignitate, ac Primatu in ſpirituali dominio, & auctoritate in Eccleſia vniuerſa, non autem quod in dominio temporali mundi totius, niſi indirectè, in ordine videlicet ad finem ſpiritualẽ, & ſalutem animarum. Ex quibus etiam conſtat, Donationem Conſtantini non fuiſſe ceſſionem, vt Canoniſtæ quidã contendunt, quaſi non dederit Imperiũ Occidentale Sylue-

ſtro, ſed ſolū ceſſerit quod ſuū erat Chriſto, qui habuit quidem poteſtatem, & dominium excellentiæ ratione vnionis hypoſtaticæ, ſed incommunicabile puro homini. Et licet illo vti noluerit, non vetuit tamen, ne Eccleſia tertio dominio potiretur, aut acciperet ab Imperatoribus, de qua ſcriptum à Propheta fuerat, Suges lac gentium, & mamilla Regum lactaberis.

Congeruntur alia multa argumenta ab auctoribus citatis, ſed vel facile ſoluuntur ex dictis; vel continent controuerſias de iuriſdictione temporali, & poteſtate Pontificis in leges, ac Principes, à quarum tractatione aliena eſt propoſiti noſtri ratio eò contenta vt ex honore, & obſequio eorū erga Sedem Apoſtolicam palam oſtendat quam alte, quamque magnifice de illa ſentirent tamquam de re diuina cuius pręcellentiæ nulla in terris dignitas æquetur, omnis obſeruantia, ac reuerentia illi exhibita impar exiſtimetur. Et approbaſſe videri voluit pios hoſce ſenſus Principum ſæculi Rex æternus ſæculorum; cum largum benedictionis imbrē in eos effudit, quos in hoc cultus officio conſtantes reperit; & clauſit cœlos ne pluerent ſuper eorum campos, qui vel hæreſi dementati, vel alia quapiam impellente malignitate, adacti confregere iugum, & ab obedientia Summi Paſtoris ad ſiniſtram declinauere contumaciæ, vt ſupra vtriuſque generis exemplorum commemoratione commonſtratum eſt.

Fa-

Fauores diuini in Principes Pontifici,& Eccleſię Romanæ fauentes.

CAPVT VIII.

1 *Fauores diuini facti Conſtantino Magno & Theodoſio.*
2 *Et Iuſtino ſeniori Imp.*
3 *Et Duci Gotifredo Bullionio.*
4 *Et Pipino Francorum Regi.*
5 *Et Carolo Magno eius filio.*
6 *Et Ludouico Pio.*
7 *Et S. Henrico Imperatore.*

LONGVM nimis eſſet eorum texere catalogum; ſicut opportunum inſigniores aliquot numerare, quibus viſus eſt Deus vicem rependere voluiſſe etiam in hac vita obſequiorum, quibus Romanā Eccleſiam, & Pontificem eius caput venerati ſunt, vt oſtenderet, vnicam illam eſſe dilectam ſponſam, quam Petro, & eius ſucceſſoribus abiens in cœlum commendauit.

Coriphęus eorum meritò Conſtantinus Magnus habendus, de cuius felicibus euentis S. Aug. lib. 5. Ciu. c. 25. Conſtantinum, inquit, Imperatorem, non ſupplicantem Dæmonibus, ſed ipſum verum Deum colentem tantis terrenis impleuit muneribus, quanta optare nullus auderet; cui etiā condere Ciuitatem Romano Imperio ſociam, velut ipſius Romæ filiam. ſed ſine aliquo Dæmonum templo ſimulacroque conceſſit. Diu imperauit, vniuerſum orbem Romanum, vnus Auguſtus tenuit, & defendit in adminiſtrandis, & gerendis bellis victorioſiſſimus fuit: In Tyrannis opprimendis per omnia proſperatus eſt &c. Et cap. 26. ſimilia habet de Theodoſio ſeniore vere pio qui poſt inſignes vic- S. Aug.

torias in bona pace Deo animam reddidit. Et c. 23. de Honorij proſpero ſucceſſu ait, cum Rhadagaiſus Rex Gotthorum agmine ingenti, & immani in vrbes vicinas conſtitutus Romanis ceruicibus immineret; vno die tāta celeritate victus eſt, vt ne vno quidem non dicam extincto, ſed nec vulnerato Romanorum, multo amplius, quam centū millium proſternerentur eius exercitus, atq; ipſe cum filijs mox captus pœna debita necaretur &c. fuit hic Imperator Romano Pontifici addictiſſimus, vt conſtat ex eius epiſtolis ad Bonifacium Papam. Redeo ad Conſtantinum, & aduerto ex vitæ ſcriptoribus. Nunquam victus ab hoſtibus, quos habuit potentiſſimos, quod nulli Imperatorū, qui tanto tempore regnauit, cōtigiſſe proditū eſt ab an. 306. ad 337. Nullus Dux exercitus eius toto hoc tempore ſuperatus. Tres Imperatores ſceleſtiſſimos, ſibique infenſiſſimos Maximinum, Maxentium, Licinium miſere obiiſſe videre meruit. Primus imperium reaſſumere tentans ab ipſo fugatus cum Maſſiliam perueniſſet, deſperatione adactus laqueo ſibi vitam ademit. Secundus cum ſuis ſatellitibus in flumen Tyberim prolapſus, & vndis abſorptus immanium criminum pęnas dedit. Tertius, hoc eſt Licinius multoties rebellis, & ſemper deuictus, ac ad pacem in priuata vita admiſſus, diù illa frui neſcius necem ſubire coactus eſt Theſſalonicæ, nequicquam valente interceſſione Conſtantiæ Auguſtæ eius Coniugis, & Conſtantini ſororis; fortè quòd Barbaros contra Romanum Imperium occultè ſollicitaret.

Vide Boz. ſign. 80. l. 20. c. 8.

Reliquos fortunatiſſimos Conſtantini ſucceſſus, & geſta præclariſſima encomiis perſequuntur Panegyriſtæ, & inter hos Nazarius plura narrans, quæ illi ex diuino fauore cœlitus contigere, quæ ſoli eius imperatoriæ virtuti, ac fortunæ non tam tribui debent, quàm pietati, ac religioni, quam tum cæpit oſtendere, cum anno ſui imperii ſeptimo Palatiū Lateranenſe Melchiadi Papæ donauit, quod ipſe & ſucceſſores glorioſè incolerent aucturus munificētiam poſt baptiſ-

mum

mũ Imperii, occidentalis donatione. Verũ eum ante illius ſuſceptionem (quo dementante Fauſta ne vxore, an Ariolo quopiam) ad conſulendos Aruſpices reuertiſſet, mutatus eſt etiam fortunæ curſus in infortunia: quorum illud maximum lepræ percuſſio, quę Baptiſmi lauacro perſanata occaſio fuit ſanitatis menti reſtituendæ, & confirmatæ in Christiana Religione fidei ipſius priſtinę felicitatis recuperatio conſecuta eſt, tùm maxime declarata, eum prope vitę finem celeberrimam de Perſis victoriam reportauit.

Iuſtinus Imperator, ille videlicet ſenior, quem Deus à ſtabulo ad ſolium euexit Imperii, quanta reuerentia & amore Apoſtolicam ſedem ſit proſecutus, non honore ſolũ quo Ioannem Pontificem Conſtantinopolim proficiſcentẽ excepiſſe diximus, declaratum eſt; ſed frequentes ad Hormiſdam Papam litteræ, legationes, munera planè regia, atq; magnifica confirmauere. Promouit hic rem catholicam in Oriente aduersùs hæreticos multiplicium ſectarum ad normam, & conſilium Pontificium, & Deus partes imperii, & exercitus aduersùs inſtructas Perſarum acies, tutatus eſt, quas profligauit, & triumpho ſuam victoriam decorauit: cuius pietatem ſi Iuſtinus iunior ex filia Nepos ſuiſſet imitatus, neque inſignem cladem ab iiſdem Perſis accepiſſet, neque magnam Italiæ partem à Longobardis ereptam amiſiſſet. Denique Iuſtinus poſt nouem annos regnando feliciter traductos, feliciùs diem obiit, et æternitati viuere cœpit, creato ſucceſſore Iuſtiniano ex ſorore Nepote, cui et diadema imponere geſtiit, et conſilia ſaluberrima dedit reuerentiæ in primis Apoſtolicæ Sedi debitę, et fidei catholicæ in illa hæreſum Orientalium colluuie defendendæ: quam dum ſeruare meminit, numen ſuis rebus propitium expertus eſt; Vandalos enim tota Africa deturbauit, Italiam ab externorum Regum tyrannide vindicauit, innumeras, vt ipſe fatetur, Prouincias ſub iuga Romani Imperij redegit. Vt verò eorum oblitus à recta ſemita deflexit, & Syluerio atque Vigilio Pontificibus contemptis, ſuo ſenſui confor-

mia,

rania, illorum verò ſanę doctrinæ repugnantia dogmata in-uehere conatus eſt, Imperii ruina in dies augeſcente in delirium lapſus vita exceſſit.

Miſſos facio alios fæliciſſimos Principum Romano Pontifici deuotorum; vnus pro ſua admirabilitate prætermitti ſe non patitur. Sub annum 1098. Vrbanus II. bellum ſacrum indixerat, & Principes ad conflandum exercitum induxerat ad recuperandam Hieroſolymam: coegerat etiam Rex Turcarũ ſuum propè infinitum: morabantur chriſtianę copiæ Antiochiæ longe inferiores numero, & defectu annonæ fame laborantes, & ferme enectæ; carebant inſuper armamentis, & equis, ita vt Godifredus Bullonius vix commodato vti poſſet. Reuelauit Deus locum, vbi latebat lancea, quæ latus ſanctum crucifixi perforauerat cecidit reos diuinitus quo recreata ſunt corpora valde debilia: quibus ſignis animati milites non adeo multi deſcenderunt in prælium contra Turcas prælata lancea, & eorum ad centũ millia cæcidere: ita Paulus Æmilius l.4. hiſtor. Franc. & alii relatiuà Corn. à Lap. in c.60. Iſaiæ. Viſi ſunt autem tres viri Sancti de cœlo pugnantes pro chriſtianis, vt referunt illi ijdem hiſtorici.

Aiſtulpho Sancti Petri patrimonium, & alias Italiæ vrbes vaſtante Stephanus II. in Gallias proficiſci ſtatuit, opem à Pipino Francorum Rege petiturus, quas & copioſam obtinuit, & ſummis honorib. à Pio Rege eſt oneratus; venienti namque præmiſit Euiradum Abbatem, & Rhotaldum Ducem qui deducerent; Imò & Carolum filium poſtea Magnũ appellatum ad centum paſſuum millia obuiam cum Optimatum comitatu miſit, & ipſemet ad tria milliaria obuiam egreſſus, vt in conſpectum venit de equo deſcendens, humique proſtratus vnà cum vxore filiis, & Primoribus, Sanctiſſimum Papam venerabundus excepit, & per aliquod viæ ſpatium ſtratoris officium exhibere geſtiit; cunctiſque ex Clero & populo in lætitiæ cantica ſe fundentibus, ad Regiã deductus eſt Ponti Conis, vbi Rex iureiurando ſuam fidem

ob-

obſtrinxit præſtandi quæcumque peteret, quæ & abunde præſtitit, ductoque in Italiam exercitu, omnia quæ abſtulerat Aiſtulphus Eccleſiæ reddidit. Narrant hiſtoriam Anaſtaſius Iuo Carnotenſis, Auctor hiſtoriæ Francorum, qui cenſetur eſſe vnus e domeſticis Ludouici Regis. Baron. ad an. 755. Balduinus Iunius in Cron. Morali p. 31 ad annum Chriſti 754. Vniuerſim ita Apoſtolicæ ſedi, & eius doctrinæ fuit affectus, vt quibuſdam in Concilio Francford. contra cultum imaginum dubia proponentibus reſponderit in hæc verba: Apoſtolicæ Eccleſię, & antiquis ab initio naſcentis Eccleſiæ, & catholicæ traditionibus tota mentis intentione, tota cordis alacritate coniungor.

Propterea conceſſit ei Deus victorias plures contra hoſtes ſuos, proſperitatem in pace, propagationem Regni in ſuis poſteris non diſſimili modo de Romana Sede benemeritis.

Inter hos Carolus Magnus, quòd Adrianum Pontificem, & Leonem ab iniuriis vindicaſſet, & Romanæ ſedi à Pipino donata ſiue reſtituta confirmaſſet, ampliſſimo diplomate, & alia plura adiunxiſſet, mirum eſt, quàm feliciter bella geſſerit, quantas victorias reportarit. Himuldum Aquitanorum Regem in deditionem accepit: Deſiderium Longobardorum Regem captiuum fecit, Saxones non ſemel rebelles bello triennali vicit, & ad Chriſtianæ pietatis cultum induxit, Saracenos Hiſpaniæ oras latè vaſtantes compreſſit, & in illis Chriſtianorum hoſtes perdomuit; Danos, Bauaros, Boemos tumultus cientes ſub ſuæ ditionis iuga redegit. Taſilonem Bauariæ Ducem ſola legatione pacatum quieſcere coegit. Aragiſum Ducem Beneuentanum Longobardorum reliquias fouentem ad officium adegit. Hunnorum bellum octauo poſt anno feliciter confecit, & eorum expugnata Regia, theſaurum opulentiſſimum aſportauit. Godefredū Normannorū Ducem Francis fœderatos vexantē armis domuit. Longobardos per Italiam diſperſos depulit, & totius Europę rebus compoſitis victor glorioſus triūphauit.

Eccleſiarum fundator, Academiarum inſtitutor, catholicæ religionis defenſor acerrimus ad meliores euolauit, relicta ſanctitatis fama, ob quam diuinis honoribus dignus eſt habitus Aquiſgrani, vbi ſepultus coli cœperat, & auctus honor fuiſſet, ſi conceſſus à legitimo Papa fuiſſet, & non à Paſchali Pſeudopapa: cuius tamen diploma nunquam reuocatum, vt Bar. an. 814.

Imitatus paternam pietatem Ludouicus Pius & ipſe Imperator quantum detulerit Apoſtolicę Sedi, Diploma ampliſſimæ donationis, ſeu confirmationis olim factæ ab Auo Pipino, & Parente Carolo amplè declarat. Exemplar, & diploma donationis habes apud Steucham, Baron. ex biblioth. Vaticana, ſed hic moneo à pietate hoc illi cognomen inditum, quam in totius vitæ curſu non vno modo exercuit, tum verò mirificè in extremo morbo, in quo per dies quadraginta omni cibo abſtinuit ſola Euchariſtiæ quotidianæ ſumptione recreatus, vt ex eius vitæ Scriptore, qui adfuit, refert Bozius.

In hunc pietatis fructum referenda proſperitas rerũ domi, foriſque geſtarum, & felix poſt varias aduerſitates euentus, quo Deus grata ſibi fuiſſe ſui Clientis obſequia, & ergæ Pontifices Romanos officia demonſtrauit. Quippe Dacicũ bellum feliciter confecit, Hiſpaniæ infeſtos Tyrannos cõpreſſit; Dalmatiam, Pannoniam, Dardaniam, in Imperiũ continuit, & alia plura geſſit, quæ Scriptores vitæ eius Regino Leo Oſtienſ. & alij poſteris tradidere.

Excederet caput hoc limites capitis, & in volumen excreſceret, ſi ſe in latiſſimos effunderet campos Chriſtianorum Principum, qui ſe Apoſtolicæ Sedi deuotos exhiburre, & ſingulari cultu, ac veneratione Pontifices pro tempore illam inſidentes proſecuti ſunt, & dignos ſe reddidere, quibus illius inſtitutor Deus propitium ſe oſtenderet in aduerſis patronum, in proſperis fautorem, & adiutorem. Eapropter pauca duntaxat eorum exempla libaſſe placuit, qui nõ modò externa demiſſione, & obſequio Pontificiæ Dignita-

tis

tis celſitudinem teſtificari honori duxere, ſed & fortunæ quod ampla patrimonia vel donare, vel reſtituere illis contigerit,& fidem piæ liberalitatis principalibus diplomatibus confirmare.

Vt iccirco ſit prætermitti nefas Henricum I alias II. Imperatorem ſanctum, & vel hoc nomine memorãdum, quòd primus & vnicus inter Occidentales Imperatores cum Chunegunda vxore paris ſanctitatis fœmina coniugalem thorũ æmulum cælitum choris,& admirandum cunctis terrarũ incolis virginitate reddiderit. Hic Benedicto Octauo rerũ potienti obſequentiſſimum ſe exhibuit, Gregorium Pſeudopapam de throno turbauit, & legitimo Paſtori Benedicto reſtituit. Quo rogante exercitum inſtruxit aduerſùs Græcos Appuliæ finibus,atque adeò Romanis infeſtos, & Capuanum Ducem pro Baſilio Conſtantinopolitano ſtantem, potenter domuit, ac pacem Italiæ, & Eccleſiæ tranquillitatem reſtituit. Deſignauit annuum cenſum ab Eccleſia Bãbergenſi Summo Pontifici perpetuo ſoluendum, & mentio ſingillatim facta equi albi phalerati ab eius loci Epiſcopo offerendi centum marcharum argentearum; & durauit donationis huiuſmodi conſuetudo ad Leonem vſque IX. qui pacta cum Henrico Corradi Imperatoris filio conuentione, penſionem illam commutauit cum Beneuenti dominio, quo hactenus potiuntur Pontifices. Sed potiſſima illius liberalitas enituit in diplomate,quo præceſſorum donationes Pipini, Caroli, Ottonis confirmatas voluit, quod exſcriptum hic tibi exhibere conſultò voluimus ad refricandam dicti Imperatoris pietatis memoriam.

Exitus infœlices Imperatorum, & aliorum Summis Pontificibus infeſtorum.

CAPVT IX.

1 *Gentiles Imperatores Eccleſiæ, & Pontificum inimici, fines infælices ſortiti ſunt.*

2 *Horum primus Nero, tum Titus, Veſpaſianus, Domitianus Traianus de cuius ſalute fabula eſt quæ narratur; Hadrianus Vitellius, Commodus, Decius Aurelianus.*

3 *Pontifices ab Imp. martyrio affecti.*

4 *Imperatores Orientales Pontificibus infenſi Conſtantius, Valens, Heraclius, & alij triginta circiter.*

5 *Vltimus fuit Conſtantinus Palæologus ſub quo Conſtantinopolis expugnata à Turcis.*

6 *Imperatores Occidentales perſecutores Pontificum Henricus III. Fridericus II. Othones III. & IV.*

QVEMADMODVM obſequentes Summis Pontificibus Imperatores Diuina bonitas ſuis fauoribus proſecuta eſt, vt capite pręcedenti oſtenſum fuit; ita qui contumaces, vel iniurii in ipſos extitere, derelicti ab illa ſunt, & infœlices vitę progreſſiones infęliciori morte ſceleribus debita concluſere. Et quidem plerique eorum ante Conſtantinum, vel à familiaribus, vel ab exteris, quà veneno, quà ferro ſunt interempti; ſed à nobis pauci dumtaxat numerandi ne hiſtoriam potius texere videamur, quàm promere argumentum ex hiſtoria ad probandum exitus iſtiuſmodi miſerabiles à diuina prouidentia eò directos, vt oſtenderet amorē in Pontifices, quos martyrii corona Chriſto paſſo adſimilabat; & odium in Perſecutores, quorum æternas pœnas à temporalibus inchoabat.

Primi, à quibus perſecutionis in Summos Pontifices, atque adeo in Catholicam Religionem ſumpſit exordium, fuere Imperatores Gentiles, quibus præiuit exemplo Nero Sanctos Apoſtolorum Principes morti adiudicans, quos imitati Imperatores reliqui ducentorum quinquaginta circiter annorum ſpatio viginti quatuor Pontifices Romanos vario ſuppliciorum genere peremère. Ipſe autem crudelis? Nero matricida, vxoricida, incendiarius Vrbis, flagitiorum inuentor, perſecutor Chriſtianorum, deſertus tandè à ſuis ducibus Iulio Vindice Gallico exercitui præfecto, à Galba Hiſpanicas copias regente, à Rubrio Gallo miſſo cõtra rebelles, inſuper & à Prætorianis, vili veſte indutus clã ſe abſcondit in ſpelunca Prædij Phaontis Liberti inter viam Salariam, & Nomentanam, cumque ad necem ſe ab equitibus quæri cognouiſſet, vulnere ſibi inflicto capturam anteuertit, ac animam in anguſtiis trahentem Epaphroditus, & ipſe libertus confecit V. Idus Iunias, quo die Octauiam coniugem ipſe interemerat. Bar. ad an. Chriſti 70

Sub Tito, licèt alii ſentiant ſub Veſpaſiano cum Bar. an. 80. aliàs longè mitiore, quàm Nero fuerat, martyrio eſt affectus S. Linus Petri ſucceſſor, ſed ille quoque impius pœnas luit impietatis; nam poſt duos imperij annos propinato, vt creditum eſt, à Domitiano fratre veneno, extinctus eſt. Bar. an. 83. ex alijs auctorib.

S. Cletus Lino ſuffectus in Pontificatu ſub Domitiano fœliciter mortem pro Chriſto ſubijt, Domitianus miſerè interfectus eſt: ſiquidem Stephanus Procurator Domitillæ illius Neptis in exilium pulſæ quòd chriſtiana eſſet, curauit ad tyranni colloquium admitti, & voti compos factus, porrexit libellum, quo coniurationis ſeriem ſcriptam ſimulabat, & auide legenti exerto gladiolo, quem brachio ad collũ appenſo, vulneratæ manus ſimulatione adiunctum tegebat, confodit inguina, & alij coniurati repente ingreſſi, ſeptem vulneribus contrucidarunt. Miſeri autem cadauer per Veſpillones exportatum ignobiliter ſepultum eſt. Bar. an. 98.

Traiani quoque odium, & perſecutio Chriſtianorum, non ſolùm in Summos Pontifices Euariſtum, & Alexandrũ; ſed & in Clementis dignum ſyderibus caput deſæuijt, quod ſperaret eo preciſo membra reliqua Romæ collapſura, ciuiumque Romanorũ conuerſionem ad fidem impeditum iri. Hunc vt mitius videretur agere, in Cimmerium Boſpharum trans mare Ponticum relegauit, vbi diuturnius quidem, ſed glorioſius, ac fœcundiùs martyrium paſſus eſt: nam & Chriſtianos ad lapidicinas damnatos mirificè conſolatos verbo Dei, & Sacramentis recreauit, & miraculorum ſplendore late per illas oras coruſcante innumeram gentiliũ multitudinem ad Chriſti fidem traduxit, quod ægerrimæ ferens tyrannus apud Tauricam Cherſoneſum anchora prægrauante ad collum ſuſpenſa iuſſit in profundum demergi, eſcam piſcibus futurum; ni Deus meliori ſorti reſeruaſſet; recedente namque mari ad tria milliaria antecedentes chriſtiani ædiculam marmoream in templi formam reperere, in eaque arcam lapideam corporis conditorium, haud dubio angelico Magiſterio fabrefactam; & iuxta illam anchoram qua eum merſus fuerat iacentem videre incredibili, cum gaudio, & admiratione. Et Martyri quidem inclyto tàm ſuperſtiti, quàm vita functo Cœlum, tellus, fretum, Angeli fauiſſe; Contra verò tyrannum perfidum, exoſum habuiſſe haud obſcuris indicijs prodidere. Nam poſt inſignes victorias quibus prouincias remotiſſimas Romano imperio adiunxerat, verſa in aduerſum fortunæ Rota, rebellantes quos ſubegerat populos, ac paſſim in Romanos milites deſæuientes quos comprimere non valuit, tolerare coactus eſt; & ad tonitrua inſuper, ac fulgura, & miræ magnitudinis grandinem, terræmotus, inundationes, incendia, paurere; inſuper & muſcarum venenatarum agmina, quarum contactu cibaria inficiebantur, & humana corpora ineuitabilibus morſiunculis feriebantur. Ad hæc Iudæorum natio in diuerſis imperij partibus coniuratione facta, præſertim in Cyrene, Aegypto, ac Cypro fu-

tore

rore, rapinis, cædibus populos vexabat,nec eorum premendæ immanitati modus prius inuentus,quam malorum tam multorum vndique irruentium turba Tyranni cor dominandi auidum opprimeret,anguſtijs lancinatum morti præpararet, quam apud Salinuntem Cyliciæ vrbem, quò diuerterat venenum ex probabili ſuſpicione, attulit; angor animi, & exercitæ in chriſtianos crudelitatis memoria accelerauit, ventris profluuium irretentum exaſperauit. Et mens quidem ſanior Traiano paulo ante reddita in cauſa fuerat, vt Præfectis mandaret ſeueritatem in Chriſtianos remitterent; ſed ſerò factum non adeò placauit Numinis irã, vt veroſimile ſit eius animã poſt annos 300. ab inferis Sãcti Gregorii precibus excitatam. vel ſuſpenſam vſque ad iudicii diem ſententiam ſalutis,aut damnationis decretoriam, vt nonnulli autumant, ne hiſtoriæ circumforaneæ, nec omnino auctoritate deſtitutæ refragari videantur. potius narrationem illam inter fabuloſas numerandam cenſuerim. vt Bellarm. to.1.l.2. de Purgat. cap. 8. ſecutus ſententiam Cani, & Soti varias rationes ad illam improbandam adducentium, quibus alias addit Baron. ad annum Chriſti 604.

Hadrianus ſubſtitutus in Imperio Traiano,carnifex ipſe ſuæ vitæ fuit, cuius tædio mortem ſibi conſcire haud ſemel tentauit, & ſeruos, ac medicos vt quod ſibi non ſucceſſerat ad votum,veneno,aut ferro ipſi conficerent,recuſantes male habuit, & cibi abſtinentiæ hydropi finem impoſuit, ac ad pœnas atrociores immigrauit reddita Orco anima multis inquinata ſceleribus, & præſertim parricidio Euariſti, & Alexandri Pontificum eo imperante necatorũ, & indigno Antinoi formoſiſſimi pueri facinore, quem vita functum defleuit, ac inter Deos relato magnificum templum extruxit. O inſaniam vel ridendam, vel deplorandam.

Vitellius omnibus vitijs contaminatus, & in Chriſtianos ferus vitæ finem ſortitus eſt duplo cæteris anteceſſoribus miſeriorem. Inuentus à militibus extrahitur è cellula, in qua ſe abdiderat, & religatis poſt tergum manibus, iniecto

cer-

ceruicibus laqueo (ait Suetonius) veste diſciſſa ſeminudus in forum tractus eſt inter magna rerum, verborumque ludibria, per totum viæ ſacræ ſpatium reducta coma à capite, ceu noxij ſolent, atque etiam mento mucrone gladij ſubiecto, vt viſendam præberet faciem, neue ſubmitteret, quibuſdam ſtercore, & cœno inceſſentibus, alijs incendiarium, & patinarium vociferantibus, vulgo etiam vitia corporis exprobrante, erat enim in eo enormis proceritas, facies rubida plerumque ex vinolentia, venter obeſus, alterū femur ſubdebile, impulſu olim quadrigæ, cum aurigante Caio miniſtratorem exhiberet, tandem apud hemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus, atque confectus eſt, & de vnco tractus in Tyberim.

De Commodo Antonino ſcribit Egnatius ex antiquis hiſtoricis. His incitati licèt nimis Sero Quintus Aelius læ-tus Præf. & Martia concubina inierunt coniurationem ad occidendum eum. Primum ei venenū dederunt, quod cum minus operaretur, per athletam cum quo exerceri ſolebat, eum ſtrangularunt, & mox corpus eius, vt vnco traheretur, atque in Tyberim mitteretur Senatus, & populus poſtulauit. Sed poſtea iuſſu Pertinacis in monumentum Hadriani tranſlatum eſt: præceſſerant peſtilentia, incendia, & aliȩ calamitates in Vrbe, & per imperij fines.

Decij crudelitatem in Chriſtianos, & ipſorum Paſtorem Fabianum Papam vlta palus eſt, quæ ipſum fagatum à Gothis Thraciam inuadentibus, nec cogitatem exhauſit, ſuffocauitque.

Aurelianus occiditur ſerui ſui fraude accuſantis ipſum apud milites aliquos, quòd ipſos occidere pararet, & oſtendentis ad hoc probandum litteras manu illius falsò adnotatas; itaque ab ipſis interfectus eſt, in itinere medio inter Conſtantinopolim, & Heracleam.

Denique, vt compendio dicam vltra 54. Imperatores ab Auguſto ad Conſtantinum vſque numerantur, quorū Primipilus perſecutor Chriſtianæ religionis, & Pontificū Ro-

ma-

manorum Nero exemplum, animumque reliquis ſi paucos exceperis,dedit,vt in eorũdem ſæuirent ſanguinem;atq.adeo ad 27. Sanctiſſimos Petri ſucceſſores illorum dira perſecutio de medio ſuſtulit, & cœlo reddidit; Etſi plures ab aliis cenſeantur.

An.Chriſti 69.

Hi fuere S. Petrus ſub Nerone.

80	Linus ſub Veſpaſiano	23. Sept.
93	Cletus ſub Domitiano	26. April.
102	Clemens ſub Traiano	23. Nouemb.
112	Anacletus ſub Traiano	13. Iulij.
121	Euariſtus ſub Hadriano	26. Octob.
131	Alexander ſub Hadriano	3. Maij
142	Sixtus ſub Antonino	6. April.
153	S. Hyginus ſub Antonino	11. Ian.
154	Teleſphorus ſub Antonino Pio	5. Ian.
167	Pius ſub Marco Aurelio Antonino & Lucio Vero.	11. Iulij.
175	Anicetus ſub eiſdem	17. April.
179	S. Soterus ſub eodem M. Aurelio	22. April.
226	Calliſtus ſub Alexandro	14. Octobris.
233	Vrbanus ſub Alexandro	25. Maij.
237	Pontianus ſub Alexandro	19. Nouemb.
238	Antherus ſub Iulio Maximino	3. Iun.
253	Fabianus ſub Decio	14. Septemb.
255	Cornelius ſub Decio	14. Septembr.
257	Lucius ſub Valeriano	4. Mart.
260	Stephanus ſub Valeriano	2. Auguſt.
262	Sixtus Secundus ſub Valeriano	6. Auguſt.
275	Felix Primus ſub Aureliano	30. Maij.
275	Eutichianus ſub Numeriano	8. Decembr.
296	Caius ſub Diocletiano	22. April.
	Marcellinus ſub Diocletiano	26. April.
304	Marcellus ſub Maxentio	16. Ian.

Bar. 26. oct. penit. ſub Traiano in cóp. ſub Hadriano.

Vt Bar. an. 112.

Præter eos qui in exilium pulſi, & aliis ærumnis vexati longiori Martyrio ſunt affecti.

Imperatores Orientales.

TRanſlatą imperij Sede in Orientem ceſſauit in Occidente perſecutio in Pontifices, fauente illis Conſtantino nuper ad fidem conuerſo, ſed eo vita functo illa reuixit, nam Succeſſores Conſtantini plerique hæreſim aliquam ſunt amplexi, & ij conſequenter Romano Pontifici aduerſarios ſe ſe præſtitere, & infœlices fuere.

Dedit initium infauſtum Conſtantius Conſtantini Patris optimi filius Peſſimus, atq. vt in perfidia malo fuit omini cæteris, ita & in obitu terrori eſſe debuerat, ſi aduertere animo cauſam infœlicitatis voluiſſent. Quippe accepto nūcio, quod Iulianus à militibus Auguſtus eſſet proclamatus, & cū exercitu aduerſum ſe tenderet, dolore correptus cruciari cœpit adeo immaniter, vt carnes eius inſtar foculi arderent (ait Ammianus) neq. manus illi poſſent admoueri: atque ita à corporis ardoribus ad animæ incendia properauit.

Valens item & ipſe hæreticus vel à Gothis profligatus, & concrematus eſt in tugurio, non reperto deinceps cadauere; vel à ſuis peremptus, ne in manus veniret hoſtium, & exutus, nihilo fœlicius finem fecit imperandi cum mercede iniquitatis in inficiendis hereſi Ariana Gothis quos deinde contra ſe armatos tam victores, quam ſui carnifices expertus eſt ditus ipſe carnifex bonorum, & hoſtis catholicorum, quos vexare miris modis voluptati duxit.

Alter huius nominis Valens à primo Valente Nonus imperio, Theodoſium fratrem interfecit, & vicem recepit ab Andrea ſuo intimo familiari, à quo in Sicilia necatus eſt.

Heraclio dum catholicus fuit & erga Rom. Pontif. benè affectus, fæliciter regnauit, & victoriam de Perſis talis celeberrimam; factus Monothelita aduerſam expertus eſt fortunam, & inaudito morbi genere extinctus eſt. ait Zonaras to. 3. Annal. Byzan.

Iuſtinianus Imper. impium decretum fecit ne Pontifex Roman. crearetur ſine ſua approbatione paulo poſt victus ab Hunnis eorum tributarius fieri coactus eſt, in plures incidit hæreſes morte ſubitanea extinctus fuit, vt Baron. ad ann. Chriſti 565. ex Euagrio, in S. Martinum impius Conſtans Heraclæ nepos pœnas impietatis luit. Etenim Monothelitarum ſectator, & cum illis à S. Pontif. excommunicatus ita ira excanduit, vt vnctum Domini captiuũ Conſtantinopolim adduci curauerit, & peſſimè in itinere à militibus tractatum, ægrum, ac fatigatum in carcerẽ conieceerit, & catenis collum, lateraque circumdiderit, poſt ſemeſtre afflictatum, in Cherſoneſum Ponti relegauit cum hac ignominia, vt ſeminudum, ac ſemineceẽ populo in medio foro ridendum expoſuerit. In eo exilio ærumnis confectus ad æternam fœlicitatem migrauit anno Dom. 654. quo tempore turpiter à Saracenis victus fuit, & Imperator Theodoſiũ Diaconum fratrem ſuum vita priuauit, qui aliquoties ei quieſcenti viſendum ſe prębuit plenum ſanguine craterem oſtentans, ac dicens Bibe frater. Tandem illata internecione viuere deſiit.

In promptu eſt ad triginta Imperatores Conſtantinopolitanos hæreſi infectos, & Summis Pontificibus infeſtos appellare, qui omnes infœlici gubernatione, & multis calamitatibus vexatum imperium adminiſtrarunt, fato perfuncti ſunt, vel ab externis vel à domeſticis, etiam propinquis perempti, vel miſerabilibus, & diris confecti morbis, quorũ ſeriem concluſit Conſtantinus Paleologus, quem Turcarũ Imperator Mahometes Solio, regnoq. deiecit anno 1455. vt communis fert ſententia contra aſſerentes quod anno 1452. In quo tragico caſu notaſſe libuit ſcriptoribus infortunia quædã ſingularia. primo quod Barbarus Mahometes ardore glorię flagrãs immiſſam cogitationem facinoris ardui, & primo aſpectu impoſſibilis de expugnanda Conſtantinopoli omni murorum, vallorum, armorum, militum, munitione propemodum inexpugnabili, tam ſtrenuè, ac

la-

ſagaciter executioni mandarit, vt tandem nondum expleto ab initio obſidionis bimeſtri tormentis prægrandibus quaſſatam expugnarit. Deinde myſterium in hac expugnatione aduertunt, quod vigeſimanona Maij feria tertia, quæ erat tunc Pentecoſtes contigerit; & fuerit iudicium iræ diuinæ caſtigantis Schiſma Græcorum, & errorem negantium Spiritum Sanctum à filio procedere; quamuis enim in Florentino Concilio vnio facta fuiſſet Græcorum cũ Latinis; tamen decretum illius non legebatur, quod pro argumento fictæ vnionis accipiebatur diſſimulante Imperatore, & Gregorio Patriarcha. Tertio paulò ante hoc excidiũ lux magna de Cœlo ſupra Conſtantinopolim dilapſa ſubitò euanuit. An ad ſignificandã temporis breuitatem, qua lux veritatis de proceſſione Spiritus Sancti, & alijs dogmatibus fidei ad Græcos à Synodo Florentino deriuata non diu durauerat, & ideo pœna defectionis, & inconſtantiæ impendebat? Quartò inuenta eſt columna, ſeu tabula, in qua diſtinctis cellulis Leo Imperator deſcripſerat nomina Imperatorum, & Patriarcharum, & vltimus erat Conſtantinus reſpondens Conſtantino Magno fundatori Vrbis filio Helenæ, ſicut & vltimi Claudentis agmen mater fuerat Helena. At ſumma fuit mors in conflictu iſtius inter cadauera reperti, & agniti ex Aquilarum figuris in ocreis renitentiũ. Fama fuit abſciſſum ipſi caput, & haſtę impoſitum per vias publicas circulatum ſiue ad opprobrium, ſiue ad agminum ſolamen gaudentium ſibi ſecuritatem, & quietem in poſterum à nullo turbandam, & bono illi fortuna vertit, quod pugnando occubuerit, alioqui ipſi viuenti truncandę ceruices fuerant à Mahomete, qui totam nobilitatem aſtu in Vrbe deprehenſam obtruncauit.

Imperatores Occidentales.

PAucos ex ijs inuenies, vel hæreticos, vel aliàs Summis Pontificibus inobedientes; ſed in illos paucos diuinæ

vin-

vindictæ ſigna apparuere, tum in alijs, tum infælici mortis genere.

Primus ſe offert Henricus Tertius pro hæretico habitus, qui ab Henrico IV. filio in bello captus regno ſpoliatur, in vincula coniicitur, & in ijs ab omnibus deſtitutus miſerrimè diem claudit. Hic Alexandrum II. ſede expulerat, & aliis modis in Papas deſæuierat.

Huic non abſimilis, imò peior Fridericus Secundus Hēricum filium coniecit in vincula; & inedia extinxit, & non diu poſt ipſe à Manfredo filio notho ſtrangulatus eſt, cum in Apuliam ſe recepiſſet à Parmēſibus quos obſederat, profligatus; præter alia enormia ſcelera ab ipſo patrata hoc fuit enormiſſimū, quod Pontificiam poteſtatem excindere cōnaretur, & exciſurum vana vaticinatione gloriaretur. Maleficii pœna ſtrangulatio à filio perpeſſa, cui adiunxit Conradi & Henrici fratrum necem veneno illatam. Vterque diris ob infanda ſcelera olim deuotus, in quibus patrem filius ſuperaſſe videretur, niſi quod iſte ſaracenum potius prætulit, quam Chriſtianum, nam vt Crantzius l.8. Saxen.c.9 Maluit ille vir malignus Fridericus Eccleſiam lacerare, quàm amplificare; maluit rodere viſcera eius, quàm fidem Chriſti propagare: malignitatem eius vel in vna re euidenter eſt videre Fratrem regis Tunitii Saracenum baptizari, & ſacris chriſtianis initiari properantem auertit &c. tum pergit narrare fauores ac honores Sarracenis præſtitos, & Chriſtianis denegatos ab homine omnis libidinis fœditate cooperto, & ſanguinario.

Ante iſtum Otho IV. ob ſuam contumaciam, ac ſcelera ab Honorio III. anathemate perculſus poſt varios caſus, & infortunia à ſuis derelictus, fugatus mærore contabuit, & diem clauſit.

Otho verò III. damnatus in Romano Concilio ob execrandum iudicium à conciliabulo Romano ab ipſo coacto in Ioannem XII. repentino interitu in Saxonia peremptus, nec Othoni IV. eius nepoti diu imperio potiri licuit,

etenim Romæ à Creſcentii vxore ab ipſo adamata veneno ſublatus eſt.

Longum eſſet Reges alios & Principes numerare quibus infortunia euenere plurima, & interitus miſerandi, quòd malè affecti erga Sedem Apoſtolicam Pontificibus in ea Sedentibus, vel irreuerentes fuerint, vel iniurioſi; vniuerſim hoc aduerterim nullum eorum talem fuiſſe, qui vel hæretica prauitate, vel flagitiorum turpitudine contaminatus fuerit, & maximas calamitates in populos nòn inuexerit irato numine, & per elementa, per ſydera, per homines ipſos, Principum ſcelera caſtigante.

Erudimini qui ſceptra geritis, & paludamenta induitis Chriſtum in ſuo Vicario venerari, & ei quem parentem,
& caput Deus vobis dedit, reuerentiam, & obſe-
quium præſtare, vnde veſtris Regnis fœlici-
tatem, veſtris familiis fæcunditatem, ve-
ſtris bellis victoriam proue n-
turam ſperetis à

QVARTA PARS
OPERIS ADMIRABILIS
Continens.

Fragmenta Epiſtolarum aliquot Summorum Pontificum ad varios Principes & vice verſa iſtorum ad illos.

QVOD in optatis habuiſſe fatetur Baronius tom. 9. Annal. ad ann. 767. vt epiſtolas Pauli, & Hadriani Pontif. Romanorum ad Carolum Magnum & ad Pipinum Francorum Reges adipiſceretur, & voto ſe fraudatū indolet poſt exactam in illis perquirendis diligentiam, bibliothecam Vaticanam, vbi aſſeruari dicebantur volutando, Id aſſecutum ſe gaudet Iacobus Gretſerus inſignis Societatis Ieſu ſcriptor, non tam caſu, atque ſtudio, quā diuinæ Prouidentię munere in libro quem iſtiuſmodi epiſtolis Gregorii III., Stephani III. Zacharię I. Pauli I, Stephani IV. Hadriani I. Pſeudopapę Conſtantini ad Carolum Martellum, Pipinum, & Carolum Magnū conſcriptis Sebaſtianus Tingnagelus Cæſareæ Bibliothecę Viennæ Præfectus inuenta in Caripoſis membranis illarū Epiſtolarum exemplaria Gretſero de Republica litteraria benemerito, communicare duxit eſſe ingenui, ac ſinceri amici, atque hinc de Eccleſiaſticis hiſtoricis benemerendi occaſionem offerri ſibi arbitratus eſt, ſi occultum theſaurū panderet, & publici iuris faceret opera Gretſeri eiuſdem, qui editis in lucē libris, & egregiis cōmentariis diſtinebatur. Cuſus eſt Ingolſtadii liber, vbi venerabilis ille Pater morabatur, Indeque per orbem ſparſus commodum mihi peperit ex integris Epiſtolis plagulas decerpere quibus confirmarentur, quæ ſuperius dicta ſunt de Romano Primatu, quem ſplendida teſtificatione agnouere Mundi Principes non verborum modo titulis honorificis; ſed

ſed & externis reuerentiæ, ac donationum ampliſſimarum muneribus, vt ibidem oſtendere conati ſumus.

Et quia præter enumeratas tam multæ id generis epiſtolarũ è celeberrimis bibliothecis, Vaticana prçſertim, ac Laterana, à nobilibus ſcript. hiſtor. Eccleſ. exſcripta ſunt, vt in vnum collectæ in magnum volumen excreſcerent, viſũ eſt operę pretium plagulas inſigniorum aliquot ab ipſis mutuatas iucundè iuxtà, ac frugiferè perlegendas lectori obijcere, non modo quia ornamenta ſunt opus Admirabile decorantia; ſed etiam quia loco argumentorũ deſeruiunt ad probandum Primatum Romani Pontificis, ſiue iſtius ſpectetur auctoritas in illorum inſtructione, & correctione elucens; ſiue Principum ipſorum ſubmiſſio, ac reuerentia quam ſpirant epiſtolæ, quã geſta prædicant, quã obſequia, donationesque teſtantur. Reiectæ ſunt autem in hanc partem, quæ admiſceri potuiſſent probationibus ſuperiorum, niſi earum prolixitas interturbare ſyllogiſmorũ, vel enthimatum breuitatem viſa eſſet; quod longis narrationibus hiſtoriæ affinibus conſtet, non omittendis citra diſputationis diſpendium, ideoque peculiarem locum repoſcentibus, ne quid abſolutæ tractationi deſit; quód ad pleniſſimam Primatus Romani cognitionem deſideretur, cui faſces, cui ſceptra, cui diademata ſubmiſere Imperatores, cæterique ſæculi Principes; cuius iura, ac poſſeſſionem Pontifices ipſi Chriſti hęreditatis defenſores aduerſus tenebrarum rectores ſtrenuè contutati ſunt; in bina autem capita hæc pars diſtincta eſt. Primum Continet Epiſtolas Summorum Pontificum ad varios Principes; ſecundum Epiſtolas Principum ad eoſdem Pontifices Romanos.

Pri-

PRIMVM CAP.

EX EPISTOLIS

Summorum Pontif. ad Principes.

Epiſtola Papæ Hadriani ad Carolum Regem directa &c.

DOMNO Excellentiſſimo filio Carolo,& Regi Francorum, & Longobardorum,atque Patricio Romanorum, Hadrianus Papa. Recordari vos credimus, Excellentiſſime & à Deo protecte fili,& magne Rex, quomodo diſpoſuiſtis veſtros prudentiſſimos, ac fideliſſimos Miſſos, vt cũ noſtris pariter Miſſis pergerent ad ſuſcipiendum in integro patrimonium noſtrum Rauennenſe, quod pro veſtræ animæ mercede, & venia delictorum B. Petro, protectori Veſtro concedi iuſſiſtis. Dum verò noſtri veſtrique illuc pergerent Miſſi, inuenti ſunt ibidem fideliſſimi, atque ſeniores teſtes, annorum plus minus centum, qui teſtificantes ſuper altare, intus Eccleſiam Sanctæ Dei Genitricis Mariæ, in loco quidem Forobono coram Sanctis Euangelijs, in præſentia fideliſſimorum, ac nobiliſſimorum veſtrorum Miſſorum, ſcilicet Itherij & Monegarij Cent. Machinarii Magnarii tantummodo veſtri Miſſi, abſque præſentia noſtrorum Miſſorum, adfirmantes dixerunt: quod & ipſi veſtri Miſi Vobis ſuppliciter, ſicut teſtes illi iurati patefecerũt, referre poſſũt, quomodo antiquitus ipſe Beatus Petrus, Sanctaque noſtra Romana Eccleſia idem detinuit patrimonium, nec noſtris Miſſis contradictum eſt, ſicut iſti teſtes adfirmantes, coram Sanctis Chriſti Euangeliis teſtificantes dixerunt.

Sed petimus te, Excellentiſſime fili, & magne Rex, atque ſpiritualis compater, vt veſtram apprehendere debeant dexteram, & iurantes dicant ipſi Veſtri nobiliſſimi quid de eodem patrimonio Sauinenſi Beati Petri præuiderunt, atque cognouerunt, teſtem enim inuoco Deum, quia nullorum fines irrationabiliter appeto, ſed ſicut ex antiquis queſitus fuit, ipſum iam fatum patrimonium, & id in integro Beato Petro Apoſtolo conceſſiſtis, ita ſuſcipere opptamus. Videtur redundare, aut aliquid deeſt, cum quo cohæreat. Quatenus petimus Veſtram regalem potentiam vt pro amore eiuſdem Dei, Apoſtoli, atque noſtro, ipſos iam fatos fideliſſimos Miſſos Veſtros, aut vnum ex illis, cum alia perſona, quæ vobis placuerit, dirigere iubeatis, vt ipſum patrimonium Sauinenſe; ſicut cœpiſtis, in integro iuſtitia annuente, nobis concedatur. Quapropter vſque in finem perſeuerare debeat Veſtra regalis potentia, ſicut idem patrimonium in integro eidem Dei Apoſtolo pro veſtræ animæ mercede, conceſſiſtis, atque tradidiſtis, vt hic & in futuro, à Domino Deo Noſtro, & ab ipſo clauigero regni Cœlorum retributionem bonis, ſuſcipere mereamini, vna cum Excellenti filia noſtra, domna regina, noſtraque ſpiritali commatre, & Veſtra nobiliſſima prole, atque memoriale Veſtrum in Eccleſia eiuſdem Dei Apoſtoli opinatiſſime in æternum permaneat. Incolumem Excellentiam Veſtram gratia ſuperna, cuſtodiat.

Ex Epiſtola eiuſdem Papę ad eundem &c.

SED recordari te credimus, dulciſſime,atque amantiſſime fili: qualiter nos benigniſſimo Veſtro ore affati eſtis dum ad limina Beatorum Apoſtolorum, Petri, & Pauli properati eſtis, quia non aurum, neq. gemmas, aut argentum, ad litteras, & homines conquirentes tantum faſtidium cum vniuerſo à Deo protecto veſtro Francorum exercitu ſuſtinuiſſetis, niſi pro iuſtitijs B. Petri exigendis, & exaltatione Sanctæ Dei Eccleſiæ perficienda, & noſtram ſecuritatem ampliare certantes; ſed tanquam præſentaliter coram veſtris mellifluis regalibus obtutibus aſſiſtentes, obſecrantes petimus Veſtram à Deo fundatam regalem potentiam, vt de tanta & tali tribulatione, in qua nos ipſi Veſtri dereliquerunt Miſſi, velociter per fideliſſimos, & benigniſſimos veſtros Miſſos, nos conſolari & lætificari iubeatis,quia & ipſum Spoletinum Ducatum vos pręſentialiter obtuliſtis protectori veſtro B. Petro, Principi Apoſtolorũ per noſtrã mediocritatem pro animæ veſtrę mercede, & ita obnixè quæſumus, præexcellentiſſime fili, vt noſtram deprecationem de prædicta afflictione & prenominato Spletino Ducatu celerius effectui mancipetis, quatenus dignam à miſericordiſſimo Deo noſtro intercedente B. Petro Apoſtolorum Principe, pro cuius amore & reuerentia aurem noſtris petitionibus accõmodare inſpiratus fueris, ſuſcipias mercedem quia, Deo teſte, dicimus, vel niſi Veſtram cupimus exaltationem & lætitiam, dũ, annuente Deo, magna inter nos, atque inſolubilis charitatis concordia corroborata eſt, permanentes in his, quæ mutuo inter nos aſſerentes confirmauimus Incolumem Excellentiam Veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Epiſtola eiuſdem Papæ Hadriani ad eundem Domnum Carolum Regem &c.

DOMNO Excellentiſſimo filio, noſtroque ſpirituali Compatri Carolo Regi Francorum, & Longobardorum, atque Patricio Romanorum, Hadrianus Papa. Ad aures clementiſſimæ regalis Excellentiæ Veſtræ intimantes innoteſcimus, quia dum veſtra regalis in triumphis Victoria præcipiendum emiſit, vt à partibus Rauennę ſeu Pentapoleos expellerentur Venetici ad negotiandum, nos illico in partibus illis emiſimus, Veſtram adimplentes regalem voluntatem, inſuper & ad Archiepiſcopum præceptum direximus, vt in quolibet territorio noſtro & iure Sanctæ Rauennatis Eccleſiæ, ipſi Venetici præſidia, atque poſſeſſiones haberent, omnino eos exinde expelleret & ſic Eccleſię ſuæ iura manibus ſuis teneret.

Quid autem contigit de Garamanno duce, qui ſubitò irruit ſuper prædia & poſſeſſiones Sanctę Rauennatis Eccleſiæ in noſtris territorijs ſitas & non ſolùm eas occupauit, ſed & omnes fruges à prædicta abſtulit Eccleſia & de alijs pijs locis? Nos quidem ſtatim eum adhortari ſtuduimus, vt ſi fidelis Veſter exiſteret, ipſas poſſeſſiones piorum locorum reddere prorsus nō omitteret, quia & iuris Eccleſiæ Rauennatium, ſiue talium locorum piorum eſſe videntur, & in noſtris territorijs ſitæ ſint. Ille verò nullo modo recordatus eſt, neque ipſas poſſeſſiones reddere voluit, ſed illicitè eas detinere conatur. Quapropter poſcentes, veſtram in triūphis regalem potentiam quæſumus, vt pro amore fautoris Beati Petri Apoſtolorum Principis, noſtraque paterna dilectione talia illi agere non ſinatis, ſed per Veſtram Clementiſſimam regalem præceptionem eum exinde expellere omnino dignemini, vt & noſtra territoria per veſtram regalem tuitionem intacta permaneant, & quæcumque infra ipſa territoria eſſe noſcuntur, irrefragabiliter eorundē lo-

locorum poſſeſſione & iure fruamur, quemadmodum veſtra in triumphi Victoria, vna cum Domna Regina, Veſtraque nobiliſſima prole hic, & in futuro ſine fine regnare mereamini. Incolumem Excellentiam Veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Ex Epiſtola eiuſdem Papæ ad eumdem Carolum Regem &c.

REPERIMVS etiam in ipſis Veſtris apicibus embolum de Ciuitatibus in partibus Beneuentanis, quas B. Petro Apoſtolo, & nobis, deuota obtuliſtis mente de Roſellis & de populonio, Aruino duci iuſſiſtis, qualiter cum cæteris fidelibus veſtris Miſſis, ita omnia complere debeat, ſicut Deo placeat, & B. Petro Apoſtolo; & nos propterea in his, pro veſtra beneuola excellentia, nō deſinimus diuinam exorare clementiam. Sed quid Miſſis Veſtris contigit, veſtra noluerunt adimplere huiuſmodi iuſſa, neque de Roſellis & Populonio, neque partibus Beneuentanis. Vnde Creſcentem & Hadrianum Duces, cum fideliſſimis Miſſis Veſtris in partibus Beneuentanis direximus, Veſtra regalia ſuſcipientes Vota, ſed nulla alia illis tradere voluerunt, niſi Epiſcopia Monaſteria, & Curtes publicas, ſimul claues de ciuitatibus ſine hominibus, & ipſi homines in eorum poteſtate introeuntes, & exeuntes manent; & quomodo nos Ciuitates illas habere potuerimus; ſi habitatores earum aduerſus eas machinarentur? Nos quippe in eorum libertate permanentes, ſicut cæteras Ciuitates in partibus Tuſciæ donis Veſtris regere & gubernare eos cupimus omnem eorum habentem legem. &c.

Ex Epiſtolis eiuſdem Papę Hadriani ad eumdem Carolum Regem &c.

SED Veſtra à Deo promota prærectiſſima regalis Excellentia à Deo inſpirata taliter pertractare debet, vt ſuam & noſtram in omnibus ſecuritatem procuret, & nullius hominis inanes fabulas attendat; neque muneribus ſuadere quiſpiam eam valeat, ſed tantummodo pro exaltatione Spiritualis Matris Suæ Sanctæ noſtrę Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ ſuæque regalis Excellentiæ & noſtræ decertare nitatur, quia vt arbitramur, ipſi Beneuentani iſtud tempus Vernum tranſire patientur, vt æſtiuò tempore Deo illis contrario, Vobis in periurij reatum incurrant: Sed Veſtra regalis potentia, ſic illis in triumphis præire ſatagat, vt & illorum proteruiam procul dubio imminentem pedibus ſuis conculcet, & ſua exaltatio in toto profametur mundo, tam de ſua prudentiſſima regali Victoria, quamque de ſacratiſſima oblatione, quam in partibus ipſis Beneuentanis B. Petro fautori ſuo, puro corde, ob nimium amorem, atque ſempiternam memoriam, condonauit, vt dum ipſe clauiger regni cœlorum B. Petrus Apoſtolus, fautor & protector Veſter in integro veſtram ſuſceperit ſacram donationis oblationem, digne valeamus in eius alma Confeſſione tam pro Vobis quamque ſpiritali filia noſtra Domna Regina, Veſtraque nobiliſſima ſobole, fundere preces, vt per multorum annorum curricula in hoc mũdo regni gubernacula fruentes in æthereis arcibus ſine finę regnare mereamini. Incolumem Excellentiam Veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Ex Epiſt. Hadriani ad Carolum Regem, &c.

ET ſicut temporibus B. Syluestri, Romani Pontificis, à Sanctę recordationis piiſſimo Conſtantino, Magno Im-

Imperatore, per eius largitatem, Sancta Dei Catholica, & Apoſtolica Romana Eccleſia eleuata, atque exaltata eſt; & poteſtatem in his Heſperiæ partibus largiri dignatus eſt; ita & in his veſtris feliciſſimis temporibus, atque noſtris Sancta Dei Eccleſia, ideſt B. Petri Apoſtoli, germinet atque exultet, & amplius atq. amplius exaltata permaneat, vt omnes gentes, quę hæc audierint, edicere valeant. Domine saluum fac regem; & exaudi nos in die, in qua inuocauerimus te; quia ecce nouus Chriſtianiſſimus Dei Conſtantinus Imperator, his temporibus ſurrexit, per quem omnia Deus Sanctæ Suæ Eccleſiæ B. Apoſtolorum Principis Petri, largiri dignatus eſt. Sed & cuncta alia, quæ per diuerſos Imperatores, Patricios, etiam & alios Deum timentes, pro eorum animæ mercede, & venia delictorum in partibus Tuſciæ, Spoleto, Seu Beneuento, atque Corſica, ſimul Sauinenſi patrimonio, B. Petro Apoſtolo, Sanctæque Dei, & Apoſtolicę Romanæ Eccleſiæ conceſſa ſunt, & per nefandam gentem Longobardorum, per annorum ſpatia abſtracta, atque oblata Sunt, Veſtris temporibus reſtituantur. Vnde & plures donationes in ſacro noſtro Scrinio Lateranenſi reconditas habemus, tamen & pro ſatisfactione Chriſtianiſſimi regni veſtri, per iam fatos viros ad demonſtradum eas Vobis direximus & per hoc petimus eximiam præcellentiam Veſtram, vt in integro ipſa patrimonia B. Petro & nobis reſtituere iubeatis, & dum omnia per veſtrum congruum diſpoſitum, Sancta Dei Eccleſia effectum ſuſceperit, ipſe Princeps Apoſtolorum B. Petrus, ante tribunal Omnipotentis clementiam pro veſtra ſoſpitate, atque longæuitate, & exultatione à Deo confortati regni Veſtri deprecetur &c.

Ex Epiſtolis eiuſdem ad eumdem &c.

NON tibi placeat bone, & Excellentiſſime fili, vt in tantum deſpectum, atque humilitatis deminorationem Sancta Dei Eccleſia Romana, ſpiritalis mater tua, quæ

caput eſt omnium Eccleſiarum Dei, veniat, ſed magis pető te coram Deo Omnipotente, vt ita diſponere iubeas, eundemque Archiepiſcopum ſub noſtra poteſtate contradere digneris, vt à nobis cunctus Exarchatus diſponatur, ſicut ſæpefatus Domnus Stephanus Beatiſſimus Papa, temporibus Sanctę memoriæ, genitoris Veſtri Dõni Pipini diſponere viſus eſt, quatenus veſtris fœliciſſimis temporibus, ipſa Sancta Vniuerſalis Dei Eccleſia exaltata permaneat, & ex hoc in præſenti vita ſuffragii Apoſtolorum B. Petri, & Pauli, regni gubernacula longo ſenio, cum immenſis Victoriis poſſidere etiam, & in futura beatitudine cœleſtia regna adipiſci mereamini. Ecce enim magnopere dreximus ad veſtra regalia veſtigia pręſentem Anaſtaſium, fideliſſimum noſtrum cubicularium, cui & in ore poſuimus, quę noſtra vice, Veſtræ Excellentiæ enarrare debeat, quem in omnibus vobis commendantes cuncta illi credere, & ad nos cum proſpero Nuntio & affectu cauſæ abſoluere iubeatis. Incolumē Excellentiam Veſtram gratia ſuperna cuſtodiat.

Ex Epiſtola Stephani Papę ad Pipinum Regem, &c.

DOMNIS Excellentiſſimis filijs Pipino Regi & noſtro ſpirituali compatri, Carolo, & Carolomanno item Regibus & vtriuſque patritiis Romanorum, Stephanus Papa. Dũ regni noſtri nomen inter cæteras gentes erga ſinceram fidem B. Petri Principis Apoſtolorum lucidiſſimè fulſerit, valde ſtudendum eſt, vt vnde glorioſiores cæteris gentibus, in ſeruitio B. Petri vos omnes Chriſtiani aſſerunt, inde Omnipotenti Domino, qui dat ſalutem regibus pro defenſione Sanctæ Suæ Eccleſiæ perfectius placeatis, vt fidem, quam erga eumdem Principem Apoſtolorum colitis, adiutricem in omnibus habeatis; Optaueramus quidem, præcellentiſſimi filij, ampliùs protelando noſtram locutionem dilatare, ſed quia pro multis ab iniquó

Ha-

Haiſtulfo Rege Longobardorum nobis ingeſtis tribulationibus, cor noſtrum omnino atteritur dolore, & tædet Spiritus noſter, ideo à multorum ſermonum prolixitate declinauimus, & vnum quod eſt neceſſarium, Excellentiſſimæ Chriſtianitati Veſtræ innoteſcere ſtuduimus, à Deo protecte, noſterque ſpiritalis Compater, & Vos dulciſſimi filij, pro mercede animarum veſtrarum, quemadmodũ Miſericors Deus noſter cœlitus victorias vobis largiri dignatus: iuſtitiam B.Petri, inquantum potuiſtis, exigere ſtuduiſtis, & per donationis paginam reſtituendum confirmauit bonitas Veſtra &c.

Ex Epiſtola eiuſdem ad eumdem &c.

Etenim tyrannus ille, ſequax Diaboli, Haiſtulfus deuorator ſanguinis Chriſtianorum, Eccleſiarum Dei deſtructor, diuino ictu percuſſus eſt, & in inferni voraginem demerſus, ipſis quippè diebus, quibus ad hãc Romanam vrbem deuaſtandam profectus eſt, poſt annui ſpatij circulum ita diuino mucrone percuſſus eſt, vt profecto in eo tempore quo fidem ſuam tentans diuerſa piaculi ſcelera perpetratus eſt, in eo & ſuam impiam finiret vitam. Nunc autem Dei prouidentia per manus ſui principis Apoſtolorum B.Petri ſimul, & per tuum fortiſſimum brachium præcurrente induſtria Deo amabilis viri Folradi tui fidelis noſtri dilecti filii, ordinatus eſt Rex ſuper gentem Longobardorum Deſiderius, vir mitiſſimus, & in præſentia ipſius Folradi ſub iure iurando pollicitus eſt, reſtituendum B. Petro ciuitates reliquas, Fauentiam, Imolam & Ferrariam cum eorum finibus ſimul & iam & Saltora, & omnia territoria. Nec non & Auſimum Anconam & Humanam ciuitates cum eorum territoriis, & poſtmodum per Garinodum Ducem, & Grimoaldum nobis reddendum ſpopondit ciuitatẽ bonam cum finibus eius ſe in pacis quiete cum eadem Dei Eccleſia & noſtro populo ſemper manſurum profeſſus eſt; atque fidelem erga à Deo protectum Regnum veſtrum eſſe te-

Bononiam.

ceſtatus eſt, & petiit nos, quatenus bonitatem tuam depre-catemur, vt cum eo, & cuncta gente Longobardorum magnam pacis concordiam confirmare iubeas.

Nam & Spoletini Ducatus Generalitas per manus Beati Petri, & tuum fortiſſimum brachium, conſtituerunt ſibi Ducem, & tam ipſi Spoletani, quamque etiam Beneuentani, omnes ſe commendare per nos à Deo ſeruatæ excellẽtiæ tuæ cupiunt, & imminenter anhelantius in hoc deprecãdo bonitatem tuam. Vnde petimus te, Excellentiſſime fili, & ſpiritalis Compater, vt ſi prædictus Deſiderius, quẽadmodum ſpopondit, iuſtitiam Sanctæ Dei Eccleſiæ ſuæ, Reipublicæ Romanorum, B. Petro protectori tuo plenius reſtituere, & in pacis quiete cum Eccleſia Dei, & noſtro populo ſicut in pactibus, à tua bonitate confirmatis continetur, permanſerit cum vniuerſa ſua gente, iubeas in id quod petiit, tuas à Deo inſpiratas aures inclinare: hoc interea anhelantius, vt nimis velociter eidem Deſiderio Regi, obteſtando, admonendo etiam & præcipiendo dirigere iubeas, vt reliquas ciuitates, loca, fines & territoria, atque patrimonia & ſaltora in integro ſuę Eccleſiæ reddere debeat & tale fundamentum & optimum finem in cauſa eius imponere iubeas, vt auxiliante Domino ipſa ſancta Dei Eccleſia ſecura maneat vſque in finem ſæculi, vt plenaria iuſtitia à iuſto iudico, Domino Deo, & memoriale nomen tibi in ſæcula maneat, vel etiam cunctæ Chriſto protectæ genti veſtræ Francorum. &c.

Pactis vel partibus.

Ex epiſtola Pauli Papę ad Pipinum Regem &c.

VNde petimus te, Excellentiſſime Fili & ſpiritalis Compater, & obnixè deprecamur à Deo inſpiratam eximietatem tuam, vt iubeas perfectam liberationem Sanctæ Dei Eccleſiæ, & eius peculiaris populi ex-

exercere, & ita id, quod magna animæ tuę mercede B. Petro pollicitus es, firmiter permanere; ipſumque Deſideriū Longobardorum Regem fortiter conſtringere digneris, vt prolatam à Deo promiſſionem B. Petro protectori veſtro, reſtituere debeat, atque in omnibus adimplere, tuique ſtudij ſit benè, potentiſſime Rex, ſicut cœpiſti, perfectius hâc Sanctam Dei Eccleſiam, & eius peculiarem populum de hoſtium incurſione eruere; vt annuente Deo, certamen benignę operationis tuæ, vberrime fœcundetur, quatenus in die aduentus Domini Dei & Saluatoris Noſtri Ieſu Chriſti, luceas, ſicut radiantiſſimus Sol, inter vniuerſos reges & potentes, atque merearis ipſam Sanctam Dei Eccleſiam, & eius populum, tuo adminiculo ereptum, diuinæ Maieſtati, abſque vlla læſionis ſæuitia, offerre & tunc centuplum remunerationis ab eodem Domino Deo Noſtro, iuſto iudice, percipere et vitam æternam poſſidere merearis?

Coniuro te, fili excellentiſſime per Omnipotentem Deum, et eius Principem Apoſtolorum B. Petrum, vt benigno intuitu et libentiſſimo animo noſtras preces audire iubeas, vt et Deus tibi Omnipotens, in his, quæ eius potentiam deprecatus fueris, ſuæ diuinitatis aures inclinet, et victorem te ſuper omnes barbaras nationes faciat. Omnes enim gentes, quæ ſuper faciem vniuerſæ terræ conſiſtunt, compertum habent tuum certamen, quod ad defenſionem Sanctæ Dei Eccleſię adhibuiſti, et magnum te, ac præcipuū Regem laudabiliter aſſerunt. Sed et nos bonam tuam famā longè lateque protelare, atque dilatare non deſiſtimus in eo, quod certè poſt Deum, ſicut murum inexpugnabilem, tuam firmiſſimā fidem in noſtro pectore conſerimus, magnam in te poſt Dei præſidium, poſſidentes ſpei fiduciam, quod et plerumque ob tam tuæ immaculatę promiſſionis, fideique meritum conſecuti ſumus: etenim magnopere præſentes noſtros Miſſos, ideſt, Reuerendiſſimum, et Sanctiſſimū fratrem et Coepiſcopum noſtrum Georgium, atque dilectum filium noſtrum Stephanum Presbyterum, ad ve-

ſtram à Deo cuſtoditam excellentiam miſimus: dumque veſtris Deo amicabilibus veſtigiis fuerint, vna cum Radberto, fideliſſimo Veſtro Miſſo præſentati, cuncta viua voce Chriſtianiſſimæ Excellentiæ tuæ, quæ acta ſunt et rei exigit meritum, nobiſque neceſſaria exiſtentia intimabunt, maximo namque deſiderio noſtro anhelabat animus, Apoſtolicas Excellentiæ veſtræ dirigere ljtteras Salutationis, ac Viſitationis ob cauſam rerum euentus ſignificandam, et minimè quiuimus imminentibus, circumquaque Longobardorum Regis inſidijs? &c.

Ex epiſtola eiuſdem ad eumdem Pipinum &c.

DIrexiſti, ſiquidem nobis per eadem veſtra ſcripta ſignificantes, quod nulla ſuaſionum blandimenta, vel promiſſionum copia vos poſſit auellere ab amore et fidei promiſſione, quam B. Petro Principi Apoſtolorum, et eius Vicario, prædeceſſori et germano noſtro Sanctæ recordationis Domno Stephano Papæ, polliciti eſtis, ſed in ea ipſa vos charitate et ſponſionis fide fine tenus fore permanſuras, et quidem nos, præcellentiſſime Regum, experimento comperimus et operibus comprobauimus, vos firma, atque robuſtiſsima conſtantia, in ea ipſa ſponſione in finem permanere, et in vobis confidimus, quod ſi vniuerſi mundi theſaurorum copia in conſpectu veſtro offeratur, ac tribuatur, nullo modo in aliam partem veſtram firmã, et à Deo impulſam mentem declinare, inflectereque valebit; quoniam vos omnipotens Dominus præcunctis regibus ſæculi, elegit, et in vobis complacuit, vt veſtro certamine ſancta vniuerſalis Dei Romana Eccleſia, et caput omnium Eccleſiarum, ac firmamentum fidei Chriſtianæ ab impugnatorum inſidiis liberata extitiſſet, et illud, quod à conſtitutione ſæculi. Dominus per vos perfici decreuit, ecce mirabiliter operatum eſt &c.

A Gre-

A Gregor. VII. lib. 1. Epiſt. 7. Extant tom. 3. epiſt. Rom. Pont. & in Vatic. m. s. Gregorij Papę VII. epiſtola.

NON latere vos credimus, regnum Hiſpaniæ ab antiquo proprij iuris Sancti Petri fuiſſe, & adhuc (licet diu à Paganis ſit occupatum) lege tamen iuſtitiæ non euacuata, nulli mortalium, ſed ſoli Apoſtolicæ Sedi ex æquo pertinere. Quod enim auctore Deo ſemel in proprietates Eccleſiarum iuſtè peruenerit, manente eo ab vſu quidem, ſed ab earum iure, occaſione tranſeuntis temporis, ſine legitima conceſſione diuelli non poterit. Itaque Comes Euulus de Roccio; cuius famam apud vos haud obſcuram eſſe putamus, terram illam ad honorem S. Petri ingredi, & à Paganorum manibus eripere cupiens, hanc conceſſionem ab Apoſtolica Sede obtinuit, vt partem illam, vnde Paganos ſuo ſtudio, & adiuncto ſibi aliorum auxilio expellere poſſet, ſub conditione inter nos factæ pactionis, ex parte S. Petri poſſideret. Ex Bar. to 8. an. 701.

Qua in re, & labore quicumque veſtrum ſibi adhærere voluerit, omni charitatis affectu communitus, erga honorem Sancti Petri talem animum gerat, vt ab eo, & munitionis auxilia in periculis, & merita fidelitatis præmia ſecurus accipiat. Si autem aliqui ex vobis ſeorſum ab illo proprijs copijs eamdem terram aliqua in parte intrare parauerint: decet vt militiæ cauſam ex animi deuotione, quam iuſtiſſimam ſibi proponant, iam nunc omni voto concipientes, & ex corde ſtatuentes, ne capta terra, eadem quas illi qui nunc Deum ignorantes eam occupant, iniurias S. Petro faciant. Hoc enim neminem veſtrum ignorare volumus, quoniam niſi æqua pactione perſoluendi iuris S. Petri in regnum illud animaduertere ſtatueritis, potius vobis Apoſtolica auctoritate, nè illuc tendatis, interdicendo, contra feremur, quam ſancta, & vniuerſalis mater Eccleſia, idem

à filijs ſuis quod ab hoſtibus patiendo, non iam proprietatis ſuæ, ſed filiorum detrimento ſaucietur. Quamobrem hunc dilectum filium Hugonem, & Cardinalem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ presbyterum in partes illas miſimus, in cuius ore noſtra ad vos conſilia, & decreta plenius apertiuſque diſſerenda, ac vice noſtra diſponenda poſuimus. Data Romæ ſecundo Kalendas Maij, Indictione 11. hæc Gregor. (vt dictum eſt) ſui Pontificatus exordio.

Innocentius Papa IV. Poteſtati, Conſilio, & Communit. Neapolit.

NOS igitur præmiſſis omnibus diligenti conſideratione penſatis, volentes propterea eiuſdem Neapolitanæ Ciuitatis honorem prædictæ Sedis donis ſublimibus, & perpetuis ampliare, veſtris in hoc deſiderijs aſſenſu beneuolo concurrendo; perſonas veſtras, & Ciuitatem ipſam in deuotionem Sedis perſiſtentes eiuſdem, cum omnibus bonis &c. Vſque communimus; de fratrum noſtrorum conſilio ſtatuentes, vt eadem Ciuitas perpetuò præfatæ Sedis remaneat: ità quod Romana Eccleſia ſemper abſque vllo medio retinens illam ſibi ſicuti terram Campaneç, vel Maritimæ, nunquam eam à ſuo excludat gremio neque aliquando ipſam, vel Ius quodcumque in ea, ſeu pertinentijs, aut in Territorio eius, cui quam ſiuè Imperatori, ſiuè Regi, ſui Duci, aut Principi, vel Comiti, ſeù cuicumque alij perſonæ concedat. Sanè vt ex effluentia beneficiorum Sedis eiuſdem exultet, ipſa Ciuitas gaudio pleniori, vobis illam omninò libertatem in aſſumendis poteſtatibus, dummodò fideles, vel deuotos Eccleſię aſſumatis: & in ſtatutis edendis, ita tamen quod nihil in eis contra præfatam Romanam Eccleſiam, & libertatem Eccleſiaſticam præſumatis; ac aliis apoſtolica auctoritate concedimus, quã fideles de patrimonio D. Petri habere noſcuntur; Porrò rationabiles conſuetudines approbatas dudum in Ciuitate ipſa,

ipſa, & pacificè obſeruatas, vſque ad tempus, quo iam dictus Fred. ſuas Conſtitutiones in Regno edidit memorato; nec non, & ordinationes poſt ipſius F. obitum intèr Milites, & Populares Ciuitatis eiuſdem, & pio bono, & pacifico ipſius Ciuitatis ſtatu ad honorem Eccleſiæ factis ſuper quibus Inſtrumenta dicuntur eſſe confecta; Vobis de ſpeciali gratia confirmamus.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1251. Innocent. Papa IV. tom. 13. fol. 677.

Chariſſimo in Chriſto filio Illuſtri Regi Luthauuię.

MVlta cor noſtrum eſt ſuper eo iucunditate perfuſũ; quod Dei, & Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti benignitas, ſuper te faciem tuam illuſtrando, tibi miſericorditer inſpirauit, quod te olim in tenebris poſitum cum numeroſa multitudine Paganorum ad gloriam Diuini nominis regenerari fecit per vndæ gratiam Baptiſmalis; perſonam, regnum, & omnia bona iuriſdictioni, ac protectioni Sedis Apoſtolicæ totaliter ſubmittendo. Quia verò per ſolemnes, ac ſpeciales Nuntios Nobis humilitèr ſupplicaſti, vt te admittere in ſpecialem filium Sanctæ Romanę Eccleſiæ, ac paterna beneuolentia proſequi deberemus; nos tuis iuſtis deſiderijs, quæ digna fauore pleniſſimo reputamus affectu beneuolo annuentes, regnum Luthauuiæ, ac terras omnes, quas per diuinę virtutis auxilium iam eripuiſti de Infidelium manibus, vel eripere poteris in futurum, in Ius, & B. Petri proprietatem ſuſcipimus; & ea cum vxore, filijs, & familia tuis ſub protectione, ac deuotione Sedis Apoſtolicæ permanere facimus diſtrictiùs inhibentes, nè quis te in fide, ac Sedis Apoſtolicę perſiſtente ſuper præfatis Regno, & terris temerè impedire, ſeù moleſtare præſumat. Nulli ergo &c. Dat. Mediolani 17. 1251. Kal. Auguſti Anno IX.

Et

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1253. Innocent. Papa IV. tom. 13. fol. 700.

Innocentius Papa IV. Seruus Seruorum Dei Omnibus Chriſti fidelibus preſentes literas inſpecturis.

Inſpeximus literas felicis recordationis Lucij Papæ II. Prædeceſſoris noſtri formam huiuſmodi continentes.

LVcius Epiſcopus Seruus Seruorum Dei, dilecto in Chriſto filio Alphonſo Illuſtri Portugallenſi Duci ſalutem &c. Deuotioni tuæ dilectæ in Domino fili Maxime congaudemus, quod temetipſum de illis omnibus recognoſcens, quibus Dominus Nôſter Ieſus Chriſtus B. Petri cuſtodiæ commendauit, cum ad expugnationem Paganorum intentus, multiſque Negotijs ſæcularibus occupatus, Apoſtolorum limina viſitare non poſſes, per manum dilecti filij noſtri G. Diaconi Cardinalis tunc in partibus illis Apoſtolicæ Sedis Legati, Prædeceſſori noſtro fel. mem. Papæ Innocentio hominum laudabili deuotione feciſti, et Terram tibi à Deo commiſſam B. Petro Apoſtolorum Principi contuliſti, atque perſonam tuam, & terram ipſam ipſius patrocinio humilitèr commiſiſti. Poſtmodù verò tam per literas tuas, quàm per Venerabilem fratrem Noſtrum I. Bracharenſem Archiepiſcopum, nobis etiam promiſiſti, vt tàm tu, quàm Hæredes tui de terra ipſa quatuor vncias auri annis ſingulis Rom: Pontifici perſoluatis. Nos itàque qui licet indigni, B. Petri loco reſidere conſpicimur, tàm te, quàm filios tuos, & ſucceſſores veſtros intèr hæredes ipſius Apoſtolorum Principis ipſo adiuuante ſuſcipimus, vt in eius ſempèr benedictione, & protectione tam Animarũ, quàm Corporum maneatis, per quam ab Hoſtiũ viſibilium, et inuiſibilium expugnatione defenſi ad Cœleſtia Regna peruenire, largiente Domino, valeatis. Dat. Lateran. Kalen. Maij. Quarum literarum tenor de verbo ad ver-

verbum præſentibus inſeri fecimus ad memoriam futurorum. Datum Peruſii XI. non. Ianuar. 1273. Anno X.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1273. Gregor. II. X. tom. 14.

Illuſtri Regi Francorum Philippo.

Libenter audiuimus, quòd beneuolè ſuſceperis, & acceptaueris manſuetè noſtrum, & Apoſtolicæ Sedis verbum, & per dilectum filium Magiſtrum Guillelmum de Matiſcona Capellanum noſtrum, ac generalem cauſarum noſtri Palatii Auditorem ex parte noſtra, & ſedis eiuſdem regiæ Serenitati expoſitum, de terra Veneſina, quã quondam Alphonſus Comes Toloſæ, ac Pictauiæ Patruus tuus obtinuit, & ad manus tuas peruenit; Romanæ Eccleſiæ cuius eſt propria, liberè dimittenda. Sicut enim idem Capellanus, cuius dictis fidem adhiberi ſcripſiſti, Nobis, & fratribus noſtris expoſuit, tu eodem verbo ſuſcepto, & deliberatione habita ſuper iſto diſpoſuiſti, & ordinaſti conſultè, prædictam terram extra manus tuas totaliter ponere; & ab ipſa prorſus omnes illos, qui eam tuo nomine obtinent, per Nuntios tuos, ad hoc ſpeciale mandatum habẽtes noſtris præſentibus Nuntiis amouere. vt ſic iidem noſtri nuntii prædictæ Sedis, et noſtro nomine, & auctoritate poſſeſsionem ipſius Terræ expeditam, & vacuam apprehendant.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1275. Gregor. X. Papa to. 14. Conſtitutio 1. de ſenſ. Præſulum ab Alphonſo Rege Luſitan. oppreſſorum.

Gregorius Seruus Seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

De Regno Portugalliæ contra dudum, & nũc propter peccata forſan Populi, regnantes in ipſo, ab olim

ingens clamor aſcendens, in gentes,& regna illorũ diffudit infamiam; exclamans in eo ſancta proſterni, Eccleſias, perſonas Eccleſiaſticas, & libertatem ipſam non conculcari tantummodo, ſed quaſi omnino ſubuerti; regnum ipſum, cum ſuis habitatoribus per regnantes eoſdem non regi, vel dirigi, ſed velut datum in predam ab ipſis, & ſuis tanquàm à Prædonibus inhumanè tractari, vndique diripi, totalitèrque conſumi; diuerſorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, & noſtras aures perculit, & ad prædictorum correctionem, ipſiuſque Regni directionem eo ſpecialis illorum, & noſtrorum excitauit officium, affecit animos, prouocauit affectus, quòd idem regnum, quod eſt Romanę Eccleſiæ cenſuale, ipſi Eccleſiæ ſpecialiori Iure tenetur.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1278. Nicolai Papa III. tomo 14.

Nicolaus Epiſcopus Seruus Seruorum Dei Chariſſimo in Chriſto filio Rodulpho Regi Romanorum Illuſtri Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD tuæ deuotionis augumentum, & Iurium Romanæ Eccleſię claritatem, quod Ciuitas Rauennæ, & Aemilia, Bobium, Caeſana, Forumpoli, Forliuuium, Fauentia, Imola, Bononia, Ferrara, Comaclum, Adria, atque Ga-bellum, Ariminum, Vrbinum, Montisferetrum, Territoriũ Balnenſe cum omnibus iuribus, territoriis, atque Inſulis in terra, mariquè ad Ciuitates, & loca predicta quoquo modo pertinentibus ad Nos, & Romanam Eccleſiam pleno iure pertineant; per alias noſtras literas à te, fili chariſsime, cum expreſſione nominum prædictorum, Ciuitatem, Caſtrorũ, villarum, atque locorum ſub certa forma petimus declarari; & nihilominùs vt erga eandem Romanam Eccleſiã Matrem tuam ſinceritatis tuæ deuotio ampliùs eluceſcat, omnia, & ſingula de nouò donari,

Nè

Nè autem per hæc Nos aliquod nouum petere, vel à tuis Prædeceſſoribus Imperatoribus Romanis in ſolidum exiſtimes poſtulare, ad tuam conſcientiam pleniùs ſerenandam; qualitèr illa certi Prędeceſſores tui Romani Imperatores expreſſerunt, qualitèr illa ad Romanam Eccleſiam pertinere ſub expreſſis Terrarum diſtinctionibus declararunt, Tibi de verbo ad verbum tenores Priuilegiorum ipſorum Imperatorum, ſicut in Archiuiis Romanæ Eccleſiæ reperimus; ſub Bulla noſtra tranſmittimus; quorum etiam priuilegiorū aliqua originalia, in quibus prædictorum, quę petimus, habetur plena diſtinctio, dilecto filio fratri Conrado Nuncio tuo inſpicienda commiſimus, et quoàd hunc articulum exemplanda conceſſimus, quatenùs ſuper his notæ ſibi veritatis fidelis Aſſertor declarationis per eū viſæ relator; omni nube de mente tua caliginoſæ dubitationis excluſa, te poſſit clariùs informare.

Hoc eodem anno Alphonſus primus Dux Portugalliæ ab Alexandro Papa titulum Regis accepit ob res aduerſus Arabes præclarè geſtas: quæ cuncta accepta ferens Diuinæ gratiæ, gratus Deo ipſe obtulit regnum illud S.R.E; ſub cuius iugiter protectione conſiſteret, perſoluturus annis ſingulis loco cenſus duas auri marchas. Extat de his diploma eiuſdem Alexandri Papæ in Turri de Tombo dicta, in qua aſſeruantur monimenta Regum, idemq. datum hoc Redēptionis anno, et Pontificis ipſius. Eſt de his mentio in Epiſtolis Innocentii Tertii, quas hic tibi ex ſcripto codice Raticano deſcribendas curauimus; ſic enim ſe habent. Bar. ad an. Chriſti 1179. Alex. PP. III. vigeſimū L. E. pag. 745

Innocentius &c. Sanciò Illuſtri Regi Portugalliæ Serenitatem Regiam volumus non latere, nos in regiſtris bonæ me: Lucii Secundi Romani Pontificis reperiſſe, quod recolendæ memoriæ Alphonſus Pater tuus quatuor auri vncias annuatim Romanæ Eccleſiæ conſtituit cenſuales, ad quarum ſolutionem ſe, et hæredes ſuos in poſterum obligauit. Cœterum cum idem Pater tuus vſque ad tempora felicis mem. Alexandri Papæ Prædeceſſoris noſtri Ducis

eſſet nomine appellatus: ab eodem meruit obtinere, vt tàm ipſe, quàm Hæredes Regis nomine vocarentur. Vt autem idem Pater tuus Sacroſanctam Romanam Eccleſiam matrem ſuam honore debito preueniret, vt deuotionem, quã circa ipſam habebat, oſtenderet in effectu, centum baptizatos annuatim Romanæ Eccleſiæ conſtituit cenſuales: quos poſt ſuſceptionem Regii nominis, nec ipſe ſoluit, nec tu poſtmodum ſoluere curaſti. Cumquè id fel. recordationis Clementi Papæ Prædeceſſori noſtro relatum fuiſſet, Magiſtro Michaeli tunc Eccleſiæ Romanæ Notario, quem ad partes Hiſpaniæ deſtinauerat, per ſuas dedit litteras in mandatis, vt te ad ſoluendum Cenſum annuum monere diligentius, & inducere procuraret, & ſi opus eſſet, auctoritate fretus Apoſtolica compellere non differret. Tu autem eidem, pròut tibi placuit, reſpondiſti, quod dictus Pater tuus præfato Alexandro anteceſſori noſtro pro annuali Cenſu decem annorum mille aureos miſerat: & cum nondum illi decem anni eſſent impleti, ipſos centum aureos iterum ſoluere minime tenebaris, licèt illa eidem Prædeceſſori noſtro non pro Cenſu, ſed ex deuotione, quam ad eum habebat, liberaliter donauiſſet. Rogamus igitur Regiam Serenitatem, monemus, conſulimus, & hortamur; per Apoſtolica ſcripta mandantes quatenus prędictum cenſum dilecto filio Fratri Zainerio perſoluere non poſtponas: alioquin noueris, nos eidem dediſſe firmiter in mandatis, vt te ad ſolutionem illius diligenter moneat, & inducat, & ſicut expedire viderit, appellatione remota compellat. Datę Romæ apud S. Petrum VIII. Kal. Maii Pontificatus noſtri anno I. Extant aliæ itidem Innocentii Papæ III. eiuſdem argumenti datæ Epiſtolæ in eiuſdem Pontificis curſo Epiſtolarum codice, Nec non alia poſtremo loco data in ſcripto codice extat, quam hic ponendam duximus; ſic ſe habet.

Innocentius &c. A. Illuſtri Regi Portugallen. & hæredibus eius in perpetuum.

Ma-

Manifeſtis probatum eſt argumentis, quod inclytę recordationis Alphonſus auus tuus per Succeſſores bellicos, & certamina militaria inimicorum Chriſtiani nominis intrepidus extirpator, & propagator diligens fidei orthodoxæ, ſicut deuotus filius, & Princeps Catholicus multimoda obſequia impęndit Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri ſuæ, dignum nomen, & exemplum imitabile poſteris derelinquens. Æquum eſt autem, vt quos ad Populi Regimen, & ſalutem diſpenſatio cœleſtis elegit, Apoſtolicas Sedes ſincero proſequatur affectu,& in iuſtis poſtulationibus ſtudeat efficaciter exaudire. Proinde nos attendentes tuam perſonam, ornatam prudentia, iuſtitia præditam, atquè ad Regni gubernationem idoneam, eam ſub B.Petri,& noſtra protectione ſuſcipimus, & Regnum Portugallenſe cum integritate honoris Regni, & dignitate, quæ ad Reges pertinet, nec non, & alia loca, quæ cum auxilio cœleſtis gratiæ de ſaracenorum manibus eripueris, in quibus ius ſibi non poſſunt Chriſtiani Principes circumpoſiti vendicare, ad exemplar felicis memoriæ Alexandri Papę Prædeceſſoris noſtri, qui hæc præfato auo tuo per priuilegii paginam cōceſſiſſe dignoſcitur, tuę ſublimitati concedimus,& auctoritate Apoſtolica confirmamus. Vt autem ad deuotionem, & obſequium B. Petri Apoſtolorum Principis, & Sacroſanctæ Romanę Eccleſiæ vehementiùs accendaris, hæc ipſa hæredibus tuis duximus concedenda, eoſquè ſuper ijs, quæ conceſsa ſunt, Deo propitio pro iniuncto nobis Apoſtolatus officio defendimus. Tua itaquè intererit, fili chariſſime,ita circa honorem, & obſequium matris tuæ Sacroſanctæ Romanę Eccleſię humilem, & deuotum exiſtere, & ſic te ipſum in eius opportunitatibus, & dilatandis Chriſtianæ fidei finibus exercere, vt de tam deuoto, & glorioſo filio Sedes Apoſtolica gratuletur, & in eius amore quieſcat.

Ad indicium autem, quod præſcriptum Regnum Beati Petri iuris exiſtat pro amplioris reuerentiæ argumento

Progenitorum tuorum veſtigijs inhærendo, ſtatuiſti duas marchas auri annis ſingulis nobis, noſtriſq. Succeſſoribus perſoluendas, quem vtique cenſum ad vtilitatem noſtram, & ſucceſſorum noſtrorum Bracarenſi Archiepiſcopo, qui pro tempore fuerit, tu, & ſucceſſores tui curabitis aſſignare. Decernimus ergo, vt nulli omninò hominum liceat perſonam tuam, aut hęredum tuorum, vel etiam præfatū regnū temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si quis igitur &c. diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem regno, & Regi ſua iura ſeruantibus &c. quouſque præmia eternæ pacis inueniat. Amen. Datum Laterani per manum Ioannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarij, 17. Kalend. Maij, Indictione decimaquarta Incarnationis Dominicæ 1212. Pontificatus verò Domini Innocent. Papæ III. anno quintodecimo. Aliud inſuper extat eiuſdem generis, & totidem fermè verbis, paucis additis, vel mutatis diploma Honorij Papæ III. ad Alphonſum itidem dictum Portugalliæ Regem, quod, ne nimio afficiamus Lectorem tędio, hic deſcribere prætermiſimus: aſſeruatur in Vaticanis monimentis, ſed ad res Orientis tandem Orationem conuertamus.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1291. Nicolai Papæ IV. tom. 14.

Venerabili fratri Ioanni Epiſcopo Aeſino.

NVPER ad noſtrum peruenit auditum, quod cum quondam Latizlaus Rex Vngariæ rebus ſit humanis exemptus, turbationes pericula, & ſcandala grauia in regno Vngariæ ſunt exorta, diuerſis aſpirantibus ad ſolium dicti regni, cum itaque Regnum ipſum ad Apoſtolicam Sedem multipliciter pertinere noſcatur, te ad partes illas pro certis inibi exequēdis negotiis fiducialiter deſtinamus,

fraternitati tuę per apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus cum ad partes illas te contigerit peruenire coram Chariſſimo in Chriſto filio noſtro Rodulpho Rege Romanorum Illuſtri, & dilecto filio nobili Viro Duce Auſtriæ in ſimul, & diſiunctim per te, vel per alium, ſeù alios ex parte noſtra expreſsè manifeſtèque denunties prædictum regnũ ad Nos, & Romanam Eccleſiam ex cauſa multiplici pertinere: apertè,& publicè noſtro,& ipſius Eccleſię nomine proteſtando, vt nullus cuiuſcumque ſit præeminentiæ, dignitatis,conditionis, aut ſtatus, Iura quęlibet in eodem Regno ad Nos, & Eccleſiam ſpectantia quomodolibet inuadere occupare, vel vſurpare ſumat, aut in noſtrum, & eiuſdem Eccleſiæ præiudicium, & grauamen aliquod attentare. Alioquin contra præſumptores huiuſmodi, prouę qualitas facti ſuaſerit, & expedire viderimus, procedemus. Datum apud Vrbem veterem IV. non. Ianuar. 1291. anno III.

Ex Oderic. Raynald. ad ann. Chriſti 1292. Sed. Vac. tom. 14. Nicol. Papa I V.

Chariſſimo in Chriſtò filio Eduardo Regi Angliæ Illuſtri ſalutem &c.

OBLATA nuper Nobis per dilectos filios Nobiles viros Ioannem de Sancto Ioanne, ac Rogerium dictum Leſtrange Nũcios Regios tua petitio continebat, quod miſſionem, vt dicitur in te factam à quibuſdam, qui in Regno Scotiæ ſe vendicant ius habere, confirmare auctoritate Apoſtolica dignaremur. Sane, fili Chariſſime quantumcunq. ſatisfaciamus libenter, in quibus cum Deo poſſumus, & Tibi expedire cognoſcimus, votis tuis: attendentes tamen huiuſmodi arduitatem negotij, & quod negociũ ipſum multas contingit eccleſiaſticas, & ſeculares tàm in generalitate, quã ſpecialitate perſonas, ac dubitantes quod per hoc, ſi ſic à Nobis inconſultè procederetur, poſſet Tibi,

bi, & eis magna ſcandali prouenire materia, nolentes quoq. aliquorum Iuri, & ſpecialiter Iuri, quod in regno ipſo Romana habet Eccleſia derogari, ſuper ijs cum fratribus noſtris deliberatione præhabita diligenti; petitioni Regiæ in hac parte non duximus annuendum. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem Kal. Martij anno V.

Ex Oderic. Rayn. ad an. Chriſti 1295 Bonifacij PP. III. to. 14.

Rogerio de Lauria.

EX tuorum ſtrenuitate actuum ſuper laudabiles nuper prouenisse percipimus, qui apud Deum, & Sedem Apoſtolicam grati redduntur multipliciter, & accepti: Et proindè grandibus attolli laudibus promereris. Sicut enim ex ſerie tuæ Nunciationis, & petitionis accepimus, Tu diebus iſtis marinis nauigationibus verſus Africam ob reuerentiam Crucifixi, non abſque potenti manu progrediens, Gerbi & Karkim inſulas Prouinciæ Africæ, ſeu Ciuitatis Tuniſii conterminas, vel vicinas, diuino fretus auxilio, eripuiſti potenter de manibus Hoſtium fidei Chriſtianæ, ac in eis proponis ædificari facere Eccleſias, & Altaria, & Chriſto Domino deſeruiri. Quæ quidem Inſulæ, prout aſſeris, non ſunt de Regno Siciliæ, nec ad Regem pertinent dicti Regni; quodque ab eo tempore, cuius memoria non exiſtit detentæ non fuerunt per aliquem Chriſtianum, quouſque ad manus, & poſſe tuum, vt prædicitur, deuenerunt: Cum autem Nobis duxeris humiliter ſupplicandum, vt præfatas Inſulas tibi, tuiſque hæredibus concederemus in fæudum ſub annuo cenſu de gratia ſpeciali à Nobis & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, & Romana Eccleſia perpetuo à te, ac ipſis hæredibus retinendas; Nos attendentes, quod tu eaſdem inſulas eripuiſti potenter, vt prædicitur, de manibus hoſtium Crucis Chriſti, ac pium, & laudabile propoſitum, quod habere te aſſeris, vt in In-

ſulis,

ſulis ipſis orthodoxa fides propagetur, & vigeat, cultuſq. ſeruetur inibi diuinorum, quamplurimum in Domino cōmendantes, gaudentes etiam quod per miniſterium tuum Chriſtianitatis termini dilatentur, tuis ſupplicationibus inclinati ad laudem Dei, tuæque ſalutis augumentum, memoratas Inſulas, & earum quamlibet cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, in merum, & mixtum imperium, & Iuriſdictionem plenariam, temporalem, videlicet in eiſdem, auctoritate Apoſtolica, & de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis nomine noſtro, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, & ipſius Eccleſiæ Romanæ tibi, & tuis hæredibus Catholicis, atque legitimis, & in deuotione ipſius Romanæ Eccleſiæ perſiſtentibus, in fœudum perpetuum concedimus ſub annuo cenſu quinquaginta vnciarum auri ad pondus dicti Sicilię Regni, Nobis, & ſucceſſoribus ipſis, ac eidem Eccleſiæ annis ſingulis infra octauas Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli in Romana Curia perſoluendo.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1299. Bonifacij Papæ VIII. tom. 14.

Bonifacius Seruus Seruorum Dei.

Eduardo Regi Anglię Illuſtri.

SCIMVS fili, & longi iam temporis ſpatio magiſtra nos rerum experientia docuit, qualiter erga Romanam Matrem Eccleſiam, quę te gerit in viſceribus charitatis, regiæ deuotionis affectus exuberat, reuerentiæ zelus viget, quodque promptus, & ſedis eius votis obtemperans, beneplacitis acquieſcis: quamobrem firmam ſpē gerimus, plenamque fiduciam obtinemus, quod regalis ſublimitas verba noſtra benignè recipiat, diligenter intelligat, efficaciter proſequatur. Sanè ad Celſitudinem Regiam

perueniſſe, & in tuæ libro memoriæ nequaquam ambigimus contineri, qualiter ab antiquis temporibus Regnum Scotiæ pleno Iure pertinuit, & adhuc pertinere dignoſcitur ad Eccleſiam ſupradictam, quodque illud, ſicut accepimus tuis Regni Angliæ Regibus ſiuè tibi feudale non extitit, nec exiſtit; qualiter etiam claræ memorię Henricus Rex Angliæ Pater tuus tempore diſcordiæ, ſiuè Guerræ inter ipſum,& quondam Simonem de Monteforti, ſuoſque fautores, et complices ſuſcitatæ à recolendæ memoriæ Alexandro eiuſdem Scotiæ Rege, ac ipſius Henrici Genero auxilium ſibi petiit exhiberi, & ne huiuſmodi auxilium iure cuiuslibet ſubiectionis, aut debiti petitum, ſeù præſtitum notaretur, præfatus Henricus eidem Regi Scotię ſuas patentes duxit literas concedendas per eas firmiter recognoſcés, prædictum auxilium ſe recepiſſe, vel recepturum duntaxat de gratia ſpeciali.

Ex Oderic, Raynald. ad ann. Christi 1300. *Bonifacij Papa VIII. tomo* 14.

Regi Francię Illuſtri.

REcordare, Rex inclyte; Progenitorum tuorum actus ſtrenuos, meritaq. præclara intuere, ac reſpice quod Deus regnantium honor, & gloria, Beatum Ludouicum Auum tuum Regibus dedit in ſpeculum, & Populis in Exēplum, quæ ipſius Nepos, quaſi chariſſimus filius imiteris, prudenter attendens, quod tantam habebat conſcientiæ puritatem, quod non ſolùm ſcienter, ſed nec ignorantes diſpendium aliis volebat inferre, cauſam quam ignorabat ad inſtar Sancti Iob diligentiùs inueſtigans; Vnde cum ſuper Comitatu Mergulii Magalonenſis Diœceſis non nulla auribus inſtillarentur ipſius, intantum, vt ad quem pertineret Comitatus huiuſmodi hæſitaret; nolens ex abrupto pro-

procedere, vel incerto, fel. record. Clementis Papæ IV, Prædeceſſoris noſtri, quem ſuper hoc putabat habere notitiã, requiſiuit conſilium, tàm humiliter quàm prudenter, ſicut ex tenore literarum Prædeceſſoris eiuſdem, quem præſentibus tibi mittimus incercluſum, colligere poteris euidenter. Poſt cuius Prædeceſſoris Clementis reſponſum, Magalonenſis Eccleſia à Regalium exactionibus conquieuit, quæ ab olim tenuit, & tenet in feudum ab Apoſtolica Sede Comitatum eundem, prout conſtat ex vetuſtiſſimis documẽtis, & ex iis, quæ in eiuſdem Sedis conſeruantur archiuio, ac ex Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum literis, quæ de dicto Comitatu faciunt mentionem. Quapropter dolemus non immerito, & turbamur, ſi relatibus facta reſpondeant. quod ſicut accepimus, officiales tui Venerabilem fratrem noſtrum Gerardum Epiſcopum, & dilectum filium Capitulum Magalonenſe ſuper Comitatu prædicto, & Hominibus Comitatus, immò Nos, & Apoſtolicam Sedem grauant, impetunt, & moleſtant.

Ex Oderic. Raynald. ad ann. Chriſti 1301. *Bonifacij. Papæ VIII. tomo* 4.

Bonifacius Seruus Seruorum Dei.

Nicolao Oſtienſi, & Velletrenſi Epiſcopo Apoſtolicæ Sedis Legato.

AD hæc nolumus te latere, aut in dubium reuocari, quod memoratum Vngariæ Regnum Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ à Beato Stephano; primo Rege Vngariæ Chriſtiano, cum omni eius Iure, ac poteſtate deuotè oblatum fuit, & traditum reuerenter: qui etiam ad ipſius Regni ſolium noluit auctoritate propria ſublimari, ſciens quod nemo ſibi ſumere debet honorem

norem niſi qui vocatur à Deo, & ideò non à q̃uolibet, ſed à Vicario Ieſu Chriſti, & Succeſſore Petri aſſumpſit regium diadema. Fuerat quidem diuinitùs reuelatum, quod ei primum in gente Vngarica corona debebatur, & Regnum, ſicuti hęc pleniùs documenta, quæ ſeruantur in Archiuiis memoratę Eccleſię Romanæ teſtantur, & ad ipſius Archiepiſcopi potuerunt notitiam peruenisse. Vndè cum ſupradictus Archiepiſcopus culpabilior fuerit in hac parte, eſt amplius puniendus.

SECVNDVM CAPVT EX EPISTOLIS Principum ad Summos Pontifices.

Sanctiſſimo Domino ſuo Alexandro Dei gratia Catholicæ Eccleſiæ Summo Pontifici, Henricus Rex Angliæ, Dux Northmanniæ, Aquitaniæ, Comes Andegauenſis, & Cenomonenſis ſalutem. & deuotæ ſubiectionis obſequium.

IN magnorum diſcriminum anguſtijs, vbi domeſtica conſilia remedium non inueniunt, eorum ſuffragia imploratur, quorum prudentiam in altioribus negocijs experientia diuturnior approbauit. Longè, latè diuulgata eſt filiorum meorum malitia, quos ita in exitiũ Patris, Spiritus iniquitatis armauit, vt gloriam reputent, & triumphũ, Patrem perſequi, & filialem affectum in omnibus diffiteri; preueniente meorum exigentia dilectorum. Vbi pleniorem voluptatem contulerat mihi Dominus, ibi grauius me flagellat. Et quod ſine lachrymis non dico contra ſanguinem meum, & viſcera mea cogor odium mortale concipere, & extraneos mihi quærere ſucceſſores. Illud prætetea ſub ſilentio præterire non poſſum, quod Amici mei receſſerunt à me, & domeſtici mei quærunt animam meá. Sic enim familiarium meorum animos intoxicauit clandeſtina coniuratio, vt obſeruantiæ proditoriæ conſpirationis vniuerſa poſthabeant. Malunt namque meis adherere filijs contra me transfugis, & mendacibus, quam regnare mecum, & in ampliſſimis dignitatibus præfulgere.

Quoniam ergò vos extulit Deus in eminentiam officij Paſtoralis ad dandam ſcientiam ſalutis Plebi eius, licèt abſens corpore, præſens tamen animo me veſtris aduoluo genibus, conſilium ſalutare depoſcens. Veſtræ Iuriſdictionis eſt Regnum Angliæ, quantum ad feudatarii Iuris obligationem, Vobis dumtaxat obnoxius teneor, & aſtringor. Experiatur Anglia, quid poſſit Romanus Pontifex, & quia materialibus armis non vtitur, patrimonium B. Petri ſpirituali gladio tuetur. Contumeliam filiorum poteram Armis rebellibus propulſare, ſed Patrem non poſſum exuere. Nam & Ieremia teſtante nudauerunt Lamiæ mammas ſuas, lactauerunt Catulos ſuos, Et licèt enarrata eorum quaſi mentis efferatæ me fecerint, retineo paternos affectus, & quamdam violentiam diligendi eos mihi conditio naturalis importat. Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent. Lactant filios meos domeſtici Hoſtes, & occaſione malignandi non deſiſtunt, quouſquè redigatur virtus eorum in puluerem; & conuerſo capite in caudam, ſerui eorum dominentur eis, iuxta illud verbum Salomonis. Seruus aſtutus filio dominabitur imprudenti. Excitet ergo prudentiam veſtram ſpiritus conſilii, vt conuertatis corda filiorum ad Patrem. Cor enim Patris pro beneplacito veſtro conuertetur ad filios; & in fide illius, per quem Reges regnant, veſtræ magnitudini promitto, me diſpoſitioni veſtræ in omnibus pariturum; Vos Eccleſiæ ſuæ Pater Sancte, diu Chriſtus ſeruet incolumem, hæc Rex Henricus ad Alexandrum Papam.

Ex

Ex Oderic. Rayn. ad Annum Chriſti 1198. Innocent. Papæ III. tom. 13. fol. 15.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri Innocentio Dei gratia Summo Pontifici Richardus eadem gratia Rex Angliæ Dux Normanniæ Aquitaniæ, & Comes Andegauiæ, ſalutem, & ſinceram ſemper deuotionem.

SAnctitatem veſtram credimus non latere, totius, & Curiæ Romanæ ſicut credimus, tenet memoria, quãta non minus Anteceſſorum noſtrorum quàm noſtri deuotio Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, & Romanæ præceptis Eccleſiæ affectu ſemper benigniſſimo fuerit alligata: illud & paternitatis Veſtræ nouit diſcretio, quanta Ducis Saxoniæ pridẽ ſublati de medio Romanæ fuit Eccleſiæ ſemper deuoto ſtudio dilectionis aſtricta; E contrario verò Imperatoris vltimi Anteceſſorum ſuorum ſequentis veſtigia, & in vexationibus S. Romanæ Eccleſiæ non minori, quàm Pater ſuus repugnantia, Patriſſantis cura fuit, ſicut, & Anteceſſorũ ſuorum præcepta Apoſtolica non curare; & iura ipſius Curiæ non ſeruare: Inde eſt, quòd in ſanctitatis veſtræ conſpectu deuotionis noſtrę ſpiritum totum ſupplicationibus exhaurimus quatenus Othoni Nepoti noſtro prælibato Ducis filio, quem ad Regnum Alemanniæ celebris eorum vocauit electio, quorum intereſt Regem eligere, & quem eorumdem conſenſus in loco adhoc debito ſublimauit in Regem, fauore velitis apoſtolico conſentire; & Regnum ſibi Alemanniæ auctoritatis veſtræ munimine confirmare, electionem, & coronationem approbantes, & propoſitum Ducis Sueuiæ, & ſequentium ſuorum ſuper hoc reprobantes.

Velit itaque ſanctitas veſtra omnes, qui eidem Duci in hac proteruia ſua conſenſerint, anathematis ſi placet, vinculo innodare, & terrę magnates Apoſtolica commonitione ad hoc inducere, vt ei tãquam Domino ſine difficultate adhæ-

adhęreant, quem electio debita in loco debito coronauit; hoc ſi quidem vobis in ſpiritu, quo veſtri ſumus, pollicemur & Nos ſuper hoc fideiuſſores ſtatuimus, quod idem Nepos noſter, dum noſtro conſilio requieſcet, non ſolum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ iura conſeruabit præſentialiter poſſeſſa, ſed in præterito habita ad ſtatum debitum reuocabit, Teſte me ipſo apud Barneiull. 18. die Auguſti 1198.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1201. Innocent. Papa III. tomo 13. fol. 69.

Reuerendiſſimo in Chriſto Patri, & Domino Chariſſimo Innocent. Dei gratia Summo Pontifici, & vniuerſali Papæ Otho eadem gratia Romanorum Rex, & ſemper Auguſtus debitam deuocionem, & fidelem ſubiectionem.

PRimitias noſtræ promotionis, & beneficia paternitatis Veſtræ mente ſolicita recolentes, et attribuentes benignitatis veſtræ beneficio totum, quod dignitati, aut viribus accreuit, vel in poſterum accreſcere poterit, tàm deuotas, quàm vberes ſanctitati Veſtræ gratiarum referimus actiones, quia in boni principij propoſito perſeuerare dignati eſtis, et illud per Venerabilem Patrem noſtrum Pręneſtinū Epiſcopum laudabiliter conſummare, quod ad Deum tantùm, & ad proſecutionem mandati veſtri, ſuo reſpectu habito, ità prudenter, et circumſpectè in iis, quæ legationis ſuæ miniſterio expedienda erant, ſe geſſit; quod licet factum noſtrum nimis implicitū in ſuo ingreſſu repererit; Deo, et orationum veſtrarum ſuffragio ſic per opera ſtudiorum ſuorum effecit, quòd promotionem noſtram, ex parte maxima ſolidauit.

Ex

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1202. Innocent. Papa III. tom. 13. fol. 90.

Venerabili, et Sanctiſſimo Patri ſummo Pontifici, Ego Calo Ioannes Imperator Bulgarorum, & Blacorum gaudium, & ſalutem mando tibi.

NOTVM facimus Sanctitati veſtræ, quod nos recepimus veſtras ſacroſanctas literas, quas nobis portauit Religioſus Archipresbiter Brunduſinus, & nos reputauimus eas charas ſuper omne aurum, & quemlibet lapidem pretioſum. Vndè multas egimus gratias Omnipotenti Deo, qui viſitauit nos ſeruos ſuos indignos ſecundùm ſuam ineffabilem bonitatem, & reſpexit humilitatem noſtram, & reduxit nos ad memoriam ſanguinis, & patriæ noſtræ, à qua deſcendimus. Et nunc Sancte Pater, tanquàm bonus Paſtor, & caput omnium fidelium Chriſtianorum filios Sanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Sedis congregare volens in vnum, requiſiuiſti nos remotos ſecundũ corpus, & infra. Sanctiſſime Pater ſignificaſti nobis per ſacras literas veſtras, quod nos ſignificaremus vobis, quid ab Eccleſia Romana petamus; hoc autem petit Imperium noſtrum ab Apoſtolica Sede, vt nos ſimus in Eccleſia Romana, ſicut Matre filialitate firmati. In primis petimus ab Eccleſia Romana Màtre noſtra coronam, & honorem, tãquam dilectus filius, ſecundum quod Imperatores noſtri veteres habuerunt. Vnus fuit Petrus, alius fuit Samuel, & alii, qui eos Imperio præceſſerunt, ſicut in libris noſtris inuenimus eſſe ſcriptum. Nunc autem, ſi placitum eſt ſanctitati veſtræ nobis iſtud implere, quicquid imperio noſtro duxeritis iniungendum, illud ad honorem Dei, & Eccleſiæ Romanę complebitur. Et infra: Verum, ſi placet vobis ſanctiſſime Pater, mittite nobis magnos Nuncios, de quibus nobis per veſtras literas intimaſtis, & iſtum deſtinare cum eis, & tunc certificabimur de prima miſſione pariter, & ſecunda. Det vobis Do-

Digitized by Google

Dominus multos annos; Hactenus ad Pontificem Bulgarorum Rex.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1203. Innocent. Papa III. tom. 13. fol. 97.

Sanctiſſimo Patri, & Domino Innocentio Dei gratia ſummo Pontifici Alexius fidelis in Chriſto Imperator à Deo coronatus, Romanorum Moderator, & ſemper Auguſtus, reuerentiam filialis deuotum obſequium.

QVANTA mihi fecerit Dominus his diebus, ſecundùm miſericordiam ſuam, Beatitudini veſtræ potiſſimum credidi breuiter explicandum, quam locum eius in terris noſcitur obtinere, in cuius manu ſunt omnium poteſtates, & omnium iura regnorum, tàm Deo; & ſanctitati Veſtræ in gratiarum actione deuotus, quàm merito teneor, & in perpetuum tenebor obnoxius. Nouit pleniùs ſanctitas veſtra parricidio in fratrem commiſſo occupatum diu eius, & pollutum Imperium, neque ipſum felici exilio deteſtabilem euaſiſſe tyrannidem, in quo, & mihi celitùs datum eſt Veſtram Apoſtolicam videre perſonam.

Sed nec illud veſtrum effugit auditum, quod Peregrinorum Beata ſocietas crudelitatem abominata ſceleris inauditi, amore fraterno, ſeù potiùs miſeratione paterna exilium meum, & cauſam iuſtiſſimam quidem, ſed apud Homines deſperatam tàm miſericorditer, quàm viriliter adorſa fuerit ſubleuare. Et tunc qualiter in manibus eorum tá mea, quàm Patris à Domino proſperata ſit ſalus, ſubleuatum de carcere eiuſdem Illuſtris Patris mei caput oſtendit Imperialibus, vt decet, inſignibus decoratum, & reſtitutum capiti meo cum ſolemnitate debita Imperii diadema, noctu elapſo per fugam deteſtabili parricida, qui faſces Imperii inauditæ tyrannidis incubatione polluerat. Hic profectò ſuſpirantem ad nos Vrbem Regiam ſermonibus adeò infecerat venenatis, vt ad ſubuerſioné libertatis antiquæ publicè

la-

latinos aſſerere aduentaret, qui Apoſtolatui veſtro locum, & gentem reſtituere laborarent, meque in odium traherent Amicorum, cuius occaſione, & ſtudio opus tàm inſperatũ latinitas inchoaſſet.. Hæc fateor cauſa potiſſimum ad ſubſidium noſtrum Peregrinorum animos inclinauit, quod promiſſione ſpontanea ſub iuriſiurandi religione, Chriſtiana ſumus deuotione ſolliciti totius Chriſtianitatis Eccleſiaſticum caput, Romanum videlicet Pontificem Apoſtolorũ Principis, Petri Catholicum Succeſſorem nos humiliter agnituros, & ad hoc ipſam Orientalem Eccleſiam pro viribus inducturos, ſi debitum nobis diuina miſeratio reſtituiſſet Imperium, intelligentes profectò, quod accedere debeat plurimum honoris, & vtilitatis Imperio, & nomini noſtro decus æternum, ſi tunica Domino inconſutilis ſuam noſtris temporibus, & operibus recipiat vnitatem. Ex hoc quidem, vt dictum eſt, tàm peregrinis Veſtris ſub iuramento promiſimus, quam Paternitati Veſtræ exhibere pleniùs præoptamus, omnem Vobis, & ſucceſſoribus veſtris canonicè ſubſtituendis deuotionem per præſentes Literas promittentes, quam anteceſſores noſtri Imperatores Catholici Prædeceſſoribus veſtris Patribus orthodoxis Romanis Pontificibus antiquitus exhibuiſſe noſcuntur. Illud pariter promittentes, quod opportunitate nobis à Domino præſtita ſalutem, ad idem Orientalem Eccleſiam tàm prudentèr inclinabimus, quam potenter, ſuper quo prudentiæ veſtræ conſilio deſideràmus inniti, ad hæc prædicta inducti præcipuè conſilijs ſalutaribus, & monitis Venerabilium Patrum G. Nalbeſt, & G. Trecen. & N. Sueſſionen. Epiſcoporum, Abbatis de Luced. & Magiſtri Ioannes Noviionen. Dat. in Vrbe Regia 8. Kal. Semptembr. 1203.

Ex

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1203. Innocen. Papa III. tom. 13. fol. 100.

Calo Ioannes Imperator Bulgarorum Sanctiſſimo Domino fidei Chriſtianorum ab Oriente vſque ad Occidentem Patriarcha Papa Romano.

EGo cartam mitto tibi gaudens ſi Nuncius meus inueniet te ſanũ,& lętum cum omnibus,qui ſunt tecum,& omnibus conſanguineis, & amicis tuis. Ego ſanus ſum per virtutem Domini, & B. Virginis, & per orationes Sanctorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, & per ſanctas orationes tuas. Intelligo Ego Calo Ioannes Imperator Bulgarorum, quod tu habes poteſtatem à Deo ligandi, & ſoluendi, ſicut habuit Beatus Petrus Apoſtolus, cui dixit Dominus. Quodcunque ligaueris ſuper terram &c. & ſic tibi contulit Deus gratiam iſtam; Vndè quem ligaueris, ligatus eſt, et quem ſolueris, ſolutus; Notum facio ſanctitati tuæ, quod elapſi ſunt ſex anni,quod ego ſemel, ſecundò, et tertiò miſi ad vos, ſed Nuncij mei non potuerunt ad Sanctitatem tuã accedere, & proponere verbum meum, et referre mihi cõſolationem tuam. Inſpirauit Dominus ſanctitatem tuam, vt mitteret mihi Dominicum Archipresbyterum Brunduſinum, per quem intellexi, quòd non es oblitus mei ſerui tui, quem honoraui, ſicut hominem tuum, et dedi ei literas, quas tuæ Sanctitati deferret, quas verùm attulerit, vel non attulerit, Deus nouit. Ex quo ſciuerunt iſtud Græci, miſerunt mihi Patriarcha et Imperator: Veni ad Nos, coronabimus te Imperatorem, et faciemus tibi Patriarcham, quia Imperium ſine Patriarcha non ſtaret; Sed Ego volo eſſe ſeruus Sancti Petri, et tuæ Sanctitatis, et ſciat ſanctitas tua, quod ego miſi ad te Archiepiſcopum meum cum omni ordinatione, et pecunia, et pannis ſericis, cera, et argento, equis, et mulis, vt adoret Sanctitatem tuam pro me ſeruo tuo. Et rogo per orationes Beati Apoſtoli Petri, et per ſan-

ſanctas orationes tuas, vt tu mittas Cardinales, quibus præcipiat Sanctitas tua, vt me coronent in Imperatorem, et in terra mea faciant Patriarcham, vt ſim ſeruus tuus tempore vitæ meæ &c.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1204. Innocent. Papa III. tom. 13. fol. 122.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Cũ placuit Domino Noſtro Ieſu Chriſto, me Dominum, & Imperatorem totius Bulgariæ, & Blachiæ facere, inquiſiui Antiquorum noſtrorum ſcripturas, & libros, & bonæ memoriæ Imperatorum noſtrorum Prædeceſſorum leges, vnde ipſi ſumpſerunt Regnum Bulgarorum, & firmamentum Imperiale, coronam ſuper caput eorum, & Patriarchalem Benedictionem, & diligenter perſcrutantes in eorum inuenimus ſcripturis, quod bonæ memoriæ illi Imperatores Bulgarorum, & Blachorum, Simeon, Petrus, & Samuel noſtri Prędeceſſores coronam Imperij eorum, & Patriarchalẽ Benedictionem acceperint à ſumma Dei Romana Eccleſia, & ab Apoſtolica Sede, Principe Apoſtolorum Petro, ſed Imperium noſtrum voluit benedictionem, & Imperiale firmamentum coronę capitis imperij ſui ſuſcipere, & patriarchalem benedictionem ab Eccleſia Romana, & ab Apoſtolica Sede, Principe Apoſtolorum Petro, & à Sanctiſſimo Patre Noſtro, et vniuerſali Papæ Tertio Innocentio, et à quocunque Patriarchalis Benedictio, et mandatum in Ciuitate Imperij mei Trinoni data, et conceſſa fuerit à Domino Papa faciendi, et conſecrandi Archiepiſcopos, Metropolitas, & Epiſcopos, et reliquas Eccleſiaſticas obſeruationes Sacramentales concedit Imperium noſtrum, vt pleniſſimam in omni Tenimento, et Imperij mei pertinentijs ipſi habeant poteſtatem. Ecce etiam omnes totius Imperij mei tenimenti, et Patriarcha meus Metropolitanus, Archiepiſcopi, Epiſcopi, et cuncti ſacerdotes Romanæ ſubſint Eccleſiæ, et teneant legem conſuetudinem, et obſeruationem, quas te-

nuerunt beatæ memoriæ Imperatores totius Bulgariæ, et Blachiæ primi illi noſtri Prædeceſſores,et nos eodem modo veſtigia eorum imitantes. Subſignat autem Imperium meũ ad ſecuritatem Chryſobolum ſuum, quod nunquam ab Eccleſia Romana,& Apoſtolica Sede, Principe Apoſtolorũ Petro ipſum videlicet Imperium diſcedet, neque alij mei Imperij Principes diſgregabuntur,ſed vt vocatus dilectus filius Sacroſanctæ, & Apoſtolicæ Romanæ Sedis Principis Apoſtolorum Petri ero, & deinceps quaſcunque Terras Chriſtianorum,ſeu Paganorum meũ acquiſiuerit Imperiũ, ſub poteſtate, & mandato eiuſdem Sacroſanctæ,& Apoſtolicæ Sedis Romanæ erunt, & vt præſens Chryſobolum Imperij mei ratum, & firmum habeatur, dedi Imperium meũ in manibus Reuerendiſſimi Viri Ioannis Sacroſanctæ Romanæ Sedis Legati,& Domini Papæ Capellani, in quo, & noſtrum pium, & Deo promotum ſubiugauit Imperiũ anno ſexmilleſimo, ſeptingenteſimo duodecimo Indictione ſeptima &c.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1210. Innocent. Papa III. tom. 13. fol. 183.

IN nomine Sanctæ,et indiuiduæ Trinitatis. Otho Quartus diuina fauente clementia Romanorum Rex,& ſemper Auguſtus Recognoſcentes ab eo noſtræ promotionis donum miſericorditer proceſſiſſe, à quo eſt omne datum optimũ, et omne donum perfectum,ipſum,eiuſque Vicarium,et ſponſam eius Sanctã Eccleſiã diſpoſuimus,et decreuimus magnificè honorare,vt qui nobis in præſenti temporale contulit Regnum,in futuro quoque tribuat ſempiternũ. Proindè vobis Reuerendiſſime Pater,et Domine Sũme Pontifex Innocenti, quem pro multis beneficijs nobis impenſis ſinceriſſimo veneramur affectu, veſtriſque Catholicis ſucceſſoribus, et Eccleſiæ Romanæ omnem obedientiam, honorificentiã,et reuerentiam ſemper ſimili corde,

ac deuoto ſpiritu impendemus, quam Prædeceſſores noſtri Reges, et Imperatores Catholici Veſtris Anteceſſoribus impendiſſe noſcuntur, nihil ex eis volentes diminui, ſed magis augeri, vt noſtra deuotio clariùs eniteſcat. Illum igitur abolere volentes abuſum, quem interdùm quidam Prędeceſſorum noſtrorum exercuiſſe dicuntur, in electionibus Prælatorũ concedimus, et Sancimus, vt electiones Prælatorum liberè, et Canonicè fiant quatenùs ille præficiatur Eccleſiæ Viduatę, quem totum Capitulum, vel maior, et ſanior pars ipſius duxerit eligendum, dummodò ei nihil obſtet de Canonicis inſtitutis: Appellationes autem in negocijs, et cauſis Eccleſiaſticis ad Apoſtolicam Sedem liberè fiant, eorũq; proſecutionem, ſiuè Proceſſum nullus impedire præſumat. Illum quoque dimittimus, et refutamus abuſum, quem in occupandis bonis decedentium Prælatorũ, aut etiam Eccleſiarum vacantium noſtri conſueuerunt Anteceſſores committere, pro motu propriæ voluntatis; Omnia verò ſpiritualia vobis, et aliarũ Eccleſiarum Prælatis relinquimus liberè diſponenda, vt quæ ſunt Cæſaris Cæſari, et quæ ſunt Dei Deo recta diſtributione reddantur. Supereradicando autem hæreticę prauitatis errore auxilium dabimus, et operam efficacem.

Poſſeſſiones etiam, quas Romana Eccleſia recuperauit, ab Anteceſſoribus noſtris, ſeù quibuslibet aliis ante detentas, liberas, et quietas ſibi dimittimus, et ipſam ad eas retinendas bona fide promittimus adiuuare. Quas verò nondũ recuperauit, ad recuperandum pro viribus erimus adiutores, et quæcunq; ad manus noſtras deuenient, ſine difficultate ei reſtituere ſatagemus. Ad has pertinet tota terra quæ eſt à Radicoſano vſque Ceperanũ, Marchia Anconitana, Ducatus Spoletanus, Terra Comitiſſę Mathildis, Comitatus Britennori, Exarchatus Rauennæ Pentapolis, cũ aliis adiacentibus terris, expreſſis in multis Priuilegiis Imperatorũ, et Regum à tempore Ludouici, vt eas habeat Romana Eccleſia in perpetuum cum omni Iuriſdictione, diſtrictu, et ho-

honore ſuo: Veruntamen cũ ad recipiendam coronam Imperii, vel pro neceſſitatibus Eccleſiæ ab Apoſtolica Sede vocati vocerimus, de mandato Summi Pontificis recipiemus procurationes, ſiuè fodrum ab illis. Adiutores etiã erimus ad retinendum, et defendendum Eccleſiæ Romanæ Regnum Siciliæ, ac cætera Iura, quæ ad eam pertinere noſcuntur, tanquam deuotus filius, et Catholicus Princeps.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1213. Innocen. Papa III. tom. 13. fol. 232.

Ioannes Dei gratia Rex Angliæ Dominus Hyberniæ, Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, Comes Andegauiæ, omnibus Chriſti fidelibus præſentem Cartham Inſpecturis ſalutem.

VNiuerſitati veſtræ per hanc chartam noſtram ſigillo noſtro munitam volumus eſſe notum, quod cum Deum, et Matrem noſtram Sanctã Eccleſiam offenderimus in multis, et proindè diuina miſericordia plurimũ indigere noſcamur, nec quid dignè offerre poſſumus pro ſatisfactione Deo, et Eccleſię debita facienda, niſi nos ipſos habeamus, et regna noſtra, volentes nos ipſos humiliare pro illo, qui ſe pro Nobis humiliauit vſq. ad mortem, gratia Sancti Spiritus inſpirante, non vi inducti, nec timore coacti, ſed noſtra bona, ſpontaneaque voluntate, ac communi conſilio Baronorum noſtrorum offerimus, et liberè concedimus Deo, et Sanctis Apoſtolis eius Petro, et Paulo, et Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri noſtræ, ac Domino noſtro Papę Innocentio, eiuſque Catholicis ſucceſſoribus, totum Regnũ Angliæ, et totum Regnum Hyberniæ cũ omni Iure, et pertinentiis ſuis pro remiſſione peccatorum noſtrorum, et totius generis noſtri, tàm pro Viuis, quàm defunctis: et amodo illa à Deo, et Eccleſia Romana tanquam feudatarius recipientes, et tenentes, in præſentia

Pru-

Prudentis Viri Pandulphi Domini Papæ Subdiaconi, & familiaris; fidelitatem exindè prædicto Domino Noſtro Papæ Innocentio, eiuſque catholicis ſucceſſoribus, & Eccleſiæ Romanæ ſecundum ſubterſcriptam formam facimus, & Iuramus, & homagium Ligium in præſentia Domini Papę ſi coram eo eſſe poterimus, eidem faciemus, ſucceſſores noſtros, & Hæredes de Vxore noſtra in perpetuum obligantes, vt ſimili modo Summo Pontifici, qui pro tempore fuerit, & Eccleſiæ Romanæ ſine contradictione debeant fidelitatem præſtare, & Homagium recognoſcere.

Ex Oderic. Rayn. ad Annum Chriſti 1219. Honor Pap. III. tom. 13. fol. 297.

Sanctiſſimo Patri, & Domino Honorio Dei gratia Summo Pontifici Reginaldus Rex Inſularum commendationem, cum oſculo pedum.

NOVERIT Sancta Paternitas veſtra, quod Nos, vt participes ſimus bonorum, quæ fiunt in Eccleſia Romana ad monitionem, & exhortationem dilecti Patris P. Noruuicen. electi Camerarij, & Legati veſtri dedimus obtulimus ei nomine Eccleſiæ Romanæ, & veſtro & Catholicorum veſtrorum ſucceſſorum Inſulã noſtram de Mari, quæ ad Nos Iure hæreditario pertinet, & de qua nullibi tenemur aliquod ſeruitium facere; & deinceps nos, et hæredes noſtri in perpetuum tenebimus in fœudum d. Inſulam ab Eccleſia Romana, et faciemus ei per hoc homagium, et fidelitatem, et in recognitionem dominij nomine cenſus nos, et hæredes noſtri in perpetuũ annuatim ſoluemus Eccleſiæ Romanæ duodecim Marchas Sterlingorum in Anglia apud Abbatiam de Furnis Ciſtercien. Ordinis in feſto Purificationis Beatæ Mariæ. Et ſi non eſſet ibi aliquis ex parte veſtra, vel ſucceſſorum veſtrorum, deponentur dictæ duodecim Marchæ per Nos, & Hæredes noſtros penes Abbatem, et Conuentum Eccleſię Romanæ nomine. Hanc donationem, et oblationem dictus Do-

minus Legatus recepit ad voluntatem, et beneplacitum veſtrum, et poſt receptionem factam ab eo, ſic ipſe Dominus Legatus dictam Inſulam dedit mihi, et hæredibus meis in feudum perpetuo poſſidendam, et tenendam nomine Eccleſię Romanæ, et me inde per annulum aureum inueſtiuit &c. Actum Lond. in Domo Militię Templi X. Kal. Octobris anno Domini Milleſimo, ducenteſimo, decimo nono. Et nè ſuper his aliquando poſſit dubitari, has literas fieri fecimus, et ſigillo noſtro muniri.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1219. Honorij Papa III. tomo 13. fol. 299.

Sanctiſsimo in Chriſto Patri, & Permaximo Benefactori ſuo Domino Honorio Dei gratia Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifici Fridericus eadem, & ſui gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus & Rex Siciliæ commendationem, & reuerentiam tam debitam, quàm deuotam.

EXhibitam Nobis in noſtris negociis, petitionibus, et neceſſitatibus Vniuerſis veſtræ gratię plenitudinem deuotè recognoſcimus, et recognoſcentes Apoſtolicæ Sanctitatis pedibus humiliter inclinamus, vt potè qui per Romanæ Eccleſiæ, et Veſtræ Paternitatis grata ſubſidia, et fauorem reminiſcimur nos adeptos, quidquid honoris, et gloriæ poſſidemus. Verùm ſi ad tot beneficia, et tantorum cumulum meritorum noſtra, prout cupimus, et debemus, deuotio non reſpondet, non minùs feruet interius voluntatis affectus, quem vtique quoties expedit, libenter producimus in effectum. Sanè petitionibus, et præceptis veſtris, quæ per Magiſtrum Alatrinum Subdiaconum, et Capellanum veſtrum noſtræ Celſitudini direxiſtis, ſicut promiſimus per Magiſtrum Bonum, Hominem de Gaieta, Meſſanenſem Decanum, Notarium, et fidelem noſtrum in continenti poſt reditum eius promptum, et beneuolum curaui-

uimus impertiri aſſenſum, excepta innouatione priuilegii de Regno Siciliæ, quam Nobis ſub ſpe obtinendi à Veſtra Paternitate ipſius Regni in vita noſtra dominium reſeruantes per Tarentinum electum veſtræ ſupplicauimus ſanctitati. Sed poſtquàm nouimus veſtram exinde voluntatem, priuilegium ipſum duximus innouandum; addito tamen, quod ſi chariſſimum filium noſtrum abſque Hærede, et germano mori contingat, ſuccedamus eidem in tenendo in vita noſtra ab Eccleſia Regnum ipſum, quod per eiuſdem Electi literas intelleximus à veſtra Nobis benignitate conceſſum.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1232. Gregorij Papæ IX. tom. 13. fol. 435.

Sanctiſſimo, & Excellentiſſimo Papæ Veteris Romæ, & Apoſtolicæ Sedis decori, Germanus miſeratione diuina Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus nouæ Romæ.

O Domine ſaluum me fac, O Domine benè proſperare. Te enim lapidem Angularem, honorificatum pretioſum, electum in fundamentũ pono huiuſmodi negotiationis toti Orbi ſalutiferæ. Didici enim per prophetam tuũm Iſaiam, quod omnis, qui credit in te talem lapidem exiſtentem, nullatenùs confundetur, neque à ſuæ ſpei baſe moueri poterit. Et ità ſe habet veritas, & nullus contradicere audet, niſi Patris mendacii diſcipulus fuerit, Opus autem tuum eſt, qui lapis angularis ex iſtis, coniungere quæ procul ſunt, vel quæ inter ſe diſtant, & ea quæ diuiſa ſunt, in vnitate fidei congregare. Tu enim es, qui & procul, & propè exiſtentibus pacem euangelizaſti, & fines Orbis terrarũ per tuarũ ſuper crucem extenſionem manuũ ad Euſebiam conuocati. & paterno amore in humeros eleuaſti. Tuæ igitur inæſtimabili clementiæ ſupplico deſupèr verbum proſperare, qui Patris es verbum Omnipo-

potens, conſubſtantialis ſapientia Dei, ædifica in me huius rei, & tu ſis eius, & fundamentum, & tectum, qui iuxta theologicã vocem Ioãnis, Alpha, & omega diceris tanquã omnium principium, & finis incircumſcriptus. Ac in primis oculos eleuantes ad montes cæleſtes, vnde venire nobis auxilium orauimus, deindè ad te Sanctiſſimũ Papã, qui Apoſtolicæ Sedis primatum ſortitus es, ſermonis mutamus exordium, vt velis deſcendere aliquantulum ab altitudine gloriæ, & intendere verbis meis, qui miſer ſum, & vita, & ſermone: Si tu, inquam, aſſimilaris ei, qui in alis habitat, & humilia reſpicit Deus,

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1246. Innocent. Pap. IV. tom. 13. fol. 623.

Præſentia Papæ Nobilis, Magni, Spiritualis, Affectuoſi, Sancti, Tertiidecimi Apoſtolorum, Vniuerſalis loquelæ Chriſtianorum manutenentis, Adoratoris Crucis, Iudicis Populi Chriſtiani, Ductoris filiorum Baptiſmatis, Summi Pontificis Chriſtianorum. Confirmet eum Deus: & det ſibi feliciatem A Soldano potentiſſimè regnante ſuper colla nationum, continente duas virtutes gladij, & calami, poſſidente duo præcellentia, ſcilicet doctrinam, et Iudicium Rege duorum Mariũ, Dominatore Auſtri, & Septentrionis Rege Regionis Aegypti, & Syriæ & Meſopotamiæ, & Mediæ, & Idumeæ, & Ophir, Rege Salech Belſet, Aio, filio Soldani Regis Hadel Robere filij Aiob, cuius regnũ Deus diligit.

IN Nomine Dei Miſericordis, & Miſeratoris præſentatæ ſunt ſcripturę Papæ Nobilis, Magni, Spiritualis, Affectuoſi, Sancti Tertij decimi Apoſtolorũ, Vniuerſalis loquelæ Chriſtianorum manutenentis, Adoratoris Crucis Iudicis Populi Chriſtiani, Summi Pontificis filiorũ Baptiſmatis. Faciat eum Deus de affectantibus bonum, & facientibus illud, et volentibus pacem, et perſeuerantibus in cauſis,

ſis eius; et adiuuet eum Deus in his, quę decentia ſunt ad illos, qui ſunt ſui cultus, ſiuè Ritus, & ad alios. Reſpeximus illas ſcripturas ſtudioſè, & intelleximus capitula, quæ in eis inſerta erant; & eorum continentia Nobis placuit, et delectatus eſt auditus noſter in relatu eorum. Et Nuncius venit ad Nos, quẽ miſit Sanctus Papa, et ipſum præuenimus cum honore, et dilectione, cum deuotione, et reuerentia. Ipſumque conuocauimus ad conſpectum noſtrum, ſibi inclinantes, intendimus aurem verbis eius, & fidem adhibuimus ei, nuntianti nobis de Chriſto, ſuper quem ſit ſalus.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1247. Innocen. Papam IV. tom. 13. fol. 639.

Præſentiæ Excelſæ Sanctæ Dominatrici, Apoſtolicæ, Venerabili, Honorabili, Dominanti Ceruicibus Francorum, Ductori Capitaneorum legis Chriſtianæ, Munificatori Sectæ Chriſtianitatis. Prolonget Deus vitam eius, & protegat Seruus Dei confeſſor gratiæ eius, Iſmael filius Elibecre filij Iob.

IN Nomine Dei miſerantis, miſericordis. Hoc eſt reſcriptum noſtrum procedens ad ſanctam preſentiã Domini Papæ Venerabilis, Honorati, Dominantis ceruicibus nationum Francorum, Gubernatoris Capitaneorum Legis Chriſtianæ, Munificatoris Sectæ Chriſtianorũ: quem poſſidere faciat Deus colla Ducum eius, et præceptum eius in eorum Iudicia faciat penetrare, et omnes Nationes Crucẽ adorantes in ipſius ſeruitium, & obedientiam congreget, et adunet, offerens ei dulcedines ſalutationis perfectæ, & expandens ornatum volæ multiplicis, & Deum excelſum glorificans creantem omnia, qui potenti adinuentione ſuã ſponſam fecit Hominis imaginem, et ipſius ſpeciei contulit prærogatiuã rationis ſuper Animalium ſpecies vniuerſas, et inſeruit in eo viam directiuã, per quam ad viam rectitudinis dirigatur, et eum qui non erat, inueniri fecit in eſſe

Impoſitione duplici, temporis videlicet, atque loci, et miſſe Prophetam noſtrum Mahometum, et infra, vbi nonnulla in Mahometi, et ſuperſtitionis ipſius, quam nullis aliis argumentis, quam illius Imperatoris figmentis confirmat; laudem congeſſit; adijcit.

Poſtquam autem peruenit Epiſtola à præſentia Sancta Apoſtolica, inuenimus eam complectentem talia, qualia continet mittentis præſentia, et dirigentem intentionem ad procurandum ea, in quibus ſit ſufficientia communitèr Humano Generi, et adminiſtrandum congruè regimen Humanæ ſpeciei. Nec mirum ſi procedant talia à prouidétia Sanctitatis eius, et exeant à magnificentia prærogatiuæ eius, et deriuentur à laudabili propoſito eius, et proueniant à fronte ſtudiorum eius.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1247. Innoc. Pap. IV. tom. 13. fol. 632.

Litera miſſa ad Dominum Papam ex parte Catholicon Iacobitarum.

Illi Generi ſupremo conſtitutiuo omnium ſpecierum, quod ita vocatur genus, quod non contingit ipſum vocari ſpeciem; Patri Patrum, Sanctiſſimo Innocentio tenenti Sedem B. Petri Principis Apoſtolorum glorificato à Chriſto Deo, qui credidit B. Petro Claues Regni Calorum, & poſuit eum fundamentũ Eccleſiæ. Seruus Seruorum Chriſti Ignotius debilis cui creditum eſt; Spiritu Sancto, vt ſic Paſtor Syriæ, & totius Orientis. Populo Iacobitarum, adorationem ſinceram in ſpiritu, & corpore.

INnoteſcat Sanctitati Patris communis poſt Patrem Cæleſtem, et Domini cõmunis poſt Deũ Cœleſtem, quod peruenit ad nos Epiſtola veſtra ſancta per manum Fratris Sancti, ſapientis, omnibus virtutibus ornati Andreæ; et leuaui eam ſuper capita noſtra, et benedictionem recepimus

mus ab ipſa, ſicut à ſimilitudine Imaginis Ieſu Chriſti. Quod autem mandaſtis de pace, & Charitate communi, & qui eſt, qui non gaudeat de concordia. Cum autem ſimus paci perfectæ obedientes. Primò oſtendamus veritatem fidei noſtræ, quam confitemur, & Deus Teſtis eſt nobis, quod illud quod credimus corde, confitemur ore, & exaramus ſcriptura?

Oderic. Rayn. ad an. Chriſti 1247. Innocent. PP. IV. to. 13. fol. 637.

Sancto, Illuſtri, Puro, Excellenti, temporalium contemptori. Dei Cultori, Venerabili, Sublimi, Scienti, Magno capiti Sectæ Chriſtianæ. & Duci filiorum Baptiſmatis, ſedenti ſuper ſedem Simonis, ornatum habenti intellectum ſanctis Theologicis Papa Romæ, cuius Deus perpetuet proſperitatem Salebinus I. ex parte Deſaleb Soldani Aegypti, Rex Victorioſus, Protector Mundi. & legis, cognomento Vbutaher, quod interpretatur Pater Puri, nomine Abraham, filius Regis Propugnatoris, cognomento leonis legis nomine Serlxoub filij Mahometi, Adiutor Emar elemumemin, ideſt Imperatoris fidelium, qui eſt Calipha.

POſtquam autē ad Nos peruenit epiſtola Sancti, Nobilis, Puri, eminentis, tēporalia cōtēmnentis, cultoris Dei, Venerabilis, ſublimis, ſcientis, magnifici, capitis Populi Chriſtiani, & Ducis filiorum Baptiſmatis; ſedentis ſuper ſedem Simonis, cuius intellectus ornatus eſt ſcientiis theologicis, & perlegimus, quod continebat, & intelleximus ex eius conſideratione, quod prætendebat. Inuenimus eam plenam demonſtrationibus ducentibus ad propoſitum. De quo diù diuerſa ſenſerunt rerum Inquiſitores continētem talia, quæ capere non ſufficiunt intellectus, & res ſuper quibus locuti ſunt Prophetæ præcedentes, & radices ex legibus, quarum veritatem non comprehenderunt, niſi certiſſimi ſapientes.

Ex

Ex Oderic. Raynald. ad ann. Chriſti 1247. Innocent. Pap. IV. tom. fol. 631.

Literę tranſmiſſę ad Romanum Papam ex parte Catholicon.

Ad præſentiam Papæ Magnifici ex parte illius, qui petit orationes eius in ſubſidium debilitatis ſuæ, Rabam Ara Vicarij Orientis adorantis inter manus eius, Patri Patrum, decori Paſtorum, Miſericordiæ Vitæ, fonti Pietatis, & indulgentiæ; intercedenti pro Populo Domini, perfecto in Diuinis, excellenti in ſpiritualibus, ſoli Iuſtitiæ, cui lex oritur ſuper quatuor mundi climata, qui lucet, & ſplendet in Eccleſijs Catholicis Sanctis; Cherubin Corporeo, & Seraphin carneo, tenenti Sedem Beati Petri; Domino meo Sanctiſſimo Papæ Vrbis Romæ, omnium climatum Mundi coram Deo: ſit vita eius temporibus longis quouſque ceſſet Mundus iſte admiratione ſua, Orationibus Prophetarum, & Apoſtolorum Sociorum eius, & Nos confidimus orationibus adiuuari Amen.

PEruenit ad Nos epiſtola veſtra elegans, quæ ex ore veſtro excelſo cõſcripta eſt; & ſuſcepimus, eã manibus noſtris debilibus, & eam ſuper oculos noſtros poſuimus. Et ſicut Simon Senex, qui portauit Dominum Noſtrum Ieſum Chriſtum in vlnis, ſic diximus. Quia viderunt oculi noſtri pietatem veſtram immenſam. Nunc igitur Domine mi dimitte Seruo veſtro peccata ſua, ſicut poſita eſt in manibus veſtris poteſtas ligandi, atque ſoluendi, & omnium myſteriorum. Legimus eam ſiquidem cum lætitia, & intelleximus, quod in ea ſcriptum eſt cum gaudio: & mandatum veſtrum attendimus, & non habemus os, quod ſufficiat ad commendationem veſtram, neque linguam, quæ poſſit exprimere gloriam veſtram, & nos

& nos contremiſcimus excellentiam veſtram, Quia Dominus magnificauit vos?

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1235. Gregor. PP. IX. to. 13. fol. 472.

Sanctiſſime, & Angelis æqualis Archiepiſcope magne Romæ, & magne Papa omnium per orbem terrarum Chriſtianorum, Alatinus magnus Soldanus Iconis, & poteſtas omnium terrarum per Orientem, et Septentrionalem plagam exiſtentium, & magnæ Cappadociæ cum ſalute.

NOtifico Sanctitati tuæ, quod iam dudum diſpoſuerā vnum magnatem Vaſſallum meum ad Veſtram mittere ſanctitatem ad exponendum Vobis affectionē noſtram, quam erga veſtram gerimus Sanctitatem, & ad tractandum inter ambos amicitiam, & pacem, & ad diſperdendū Inimicum: Sed propter longā viam, guerrarumque diſcrimina, & quia non pauca regna adiacent inter vos, & nos, non vidimus eſſe tutū aliquem magnatem hominem deſtinare, nè à malis, & inuidis hominibus, qui ſunt in medio, Vaſſalli mei malum paterentur, & amitterem eoſdem Homines meos. Ac pro hoc ab anno Tertiæ Indictionis, vſque ad ſex perſonas ſub habitu Monacali, tanquam humiles homines, qui votū habent, & accedunt de partibus iſtis adorandum limina Sancti Petri, & Sancti Iacobi, ad veſtram Sanctitatem direxi, nè fortè cognoſcerentur, & ab Inimicis impedirentur. De ipſis autem duo reuerſi ſunt, reliqui verò quatuor, quare non fuere reuerſi neſciō, & ſicut reor, nec ipſi duo Monachi, qui fuerunt reuerſi potuerunt exponere Sanctitati Veſtræ nunciationes meas, quas Sanctitati Veſtræ mittebam; nec etiam literas reportauerunt mihi ad certitudinem.

Quamobrem neceſſarium duxi vnum magnum Hominem meum fidelem mittere ad exponendū tibi voluntatē meam meditanſque in memetipſo, atq; conſiderans aliud

non inueni ingenium, vt poſſet Homo meus peruenire ad Vos, niſi iſtum Hominem meũ, quem ad Imperatorem Theutonicorum Fridericum tranſmitto, vt ipſe aſſociato homine meo, homini ſuo, ipſum ad Veſtram Sanctitatem tranſmittat. Nunc itaque mihi fideliſſimum, & propitium Soldanicæ poteſtati meæ Hominem Chriſtianorum, nomine Ioannem de Gabra, ad Sanctitatem veſtram cum litteris meis, & quodam paruo negotio, quod eſſet occaſio literarum ad fidem: Sed prius quidem miſi eum ad Imperatorem, & rogaui eundem, vt cum ordinatione ſua ipſum ad Veſtram dirigat Sanctitatem, & ſpero quod ipſe non erit negligens, & pro eo quod ipſum ad Imperatorem direxi, nullam cauſam, vel nullum negocium in literis annotaui, ſed totam voluntatem meam, & mandata mea eidem fideli meo Ioanni Gabra commiſi, vt ipſe viua voce Sanctitati tuæ loquatur, & quidquid ipſe vobis locutus fuerit, tanquàm ab ore meo recipiatur à Sanctitate Veſtra; ac præter literas iſtas, habet etiam alias literas à Nobis Syro ſermone ſub Bulla ſimiliter aurea ſigillatas. Perlectis autem litteris, & auditis ab eodem quamcunque voluntatem habuerit Veſtra Sanctitas, mittat Nuntium ſuum ad implendam voluntatem vtriuſque Partis.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1275. Gregor. Papæ X. to. 14.

In Nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis. Ego Rodulphus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus Vobis Domino meo Sanctiſſimo, & Patri Chariſſimo Gregorio diuina prouidentia Papæ Decimo, Veſtriſque Succeſſoribus.

PRæſentibus ſubſcriptis Prçlatis, Principibus, & Nobilibus Imperij, ſpondeo, polliceor, & promitto, & Iuro, quod omnes poſſeſſiones, honores, & Iura Romanç Eccleſiæ pro poſſe meo bona fide protegam, & ſeruabo. Poſſeſſiones autem, quas Eccleſia Romana recuperauit, liberas, & quie-

quietas ſibi dimittã, & ipſam ad eas retinendas bona fide iuuabo. Quas autem nondum recuperauit, adiutor ero ad recuperandum, & recuperatarum ſecundum poſſe meũ ero ſine fraude defenſor: & quæcunque ad manus meas deuenient, ſine difficultate reſtituere procurabo. Ad has pertinet tota terra, quæ eſt à Radicophano vſque Ceperanum, Exarchatus Rauennę, Pentapolis, Marchia Anconitana, Ducatus Spoletanus, Terra Comitiſſæ Mathildis, Comitatus Britteńorii cum adiacentibus terris expreſſis in multis priuilegiis Imperatorum à tempore Ludouici. Has omnes pro poſſe meo reſtituam, & quiete dimittam cũ omni iuriſdictione, diſtrictu, & honore ſuo.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1277. Ioannis Papę XXI. tom. 14.

Litera Patriarchæ Conſtantinopolitani, & Concilij cum profeſſione fidei, & recognitione Primatus.

SAnctiſſimo, & Beatiſſimo Summo Pontifici, Apoſtolicæ Sedis Veteris Romæ, & Vniuerſali Papæ Domino Ioanni, Ioannes miſeratione diuina Patriarcha Conſtantinopolitanus Romæ nouæ cum omni noſtra Sacroſancta Synodo, debitam reuerentiam noſtræ obedientiæ, ac inclinationem, & Orationum poſtulationem.

Ex

Ex Oderic. Rayn. ad annum Chriſti 1277. Gregor. X. Pap. tom. 14.

Sanctiſſimo, & Beatiſſimo Primo, & Summo Pontifici Apoſtolicæ Sedi Veteris Romæ, Vniuerſali Papæ, Communi Patri omnium Chriſtianorum, & Reuerendiſſimo Patri noſtro Imperij Domino — Michael in Chriſto Deo fidelis Imperator, & moderator Romæorum, Ducas, Angelus, Somnenus, Paleologus, Specialis filius Magnæ Sanctitatis veſtræ, conuenientem reuerentiam cum ſincera, & pura affectione, ac orationum poſtulatione.

SVMMÆ Supereminentiæ Apoſtolicæ Sanctitatis, cui fidelis quilibet in Chriſto ſubeſſe non debet ambigere, ſpe certa, & fide præclara me totum confidentér exponens illius imperio, cui ſeruire perpetuo eſt regnare, non ſuſtinui, Deum teſtor, dies, & annos meos in vacuum conſumare: ſed tanto prouide adieci ſtudia ſtudiis, & vigilias continuis laboribus addidi, vt acceptabile opus Orthodoxæ fidei germinatum in Domino viuificè progrediens ad optata, beatum finem ſuſciperet, glorioſo diuino lumine illuſtratum, quanto, vt luminare maius præeſſet hæſitantibus, & veluti accenſa candelabra in toto vniuerſalis Eccleſiæ Catholicæ corpore radiaret, ac in remiſſione peccatorum meorum, & laudum obſequio Deo Glorioſo huiuſmodi dignum fieret, & acceptum.

Ex

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1279. Nicol. Pap. III. tom. 14.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, & Domino, Domino Nicolao Papa Tertio, Rodulphus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Ad perpetuam rei memoriam;

ET quia decet regales actus in omni claritate procedere, vt omnem obſcuritatem, quàm frequentèr generalitas conſueuit inducere, noſtra tollit regalis expreſſio; ac Iura ipſius Matris Eccleſiæ per noſtram declarationem, quam decernimus eſſe perpetuam, plenariè ſolidentur; recognoſcimus, fatemur, & oraculo præſentis edicti ad æternam memoriam declaramus Ciuitatem Rauennatem, & Aemiliam, Bobium, Cæſenam, Forumpopuli, Forliuium, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariã, Comaclum; Adriam, atque Gabellum, Ariminum, Vrbinum, Montemferetrum, Territorium Balnenſe; ſupraſcriptaſque Prouincias, Ciuitates, & Territoria, nec non, & omnia ſupradicta cum omnibus finibus Territoriis, atque Inſulis in terra, marique ad Prouincias, Ciuitates, Territoria, & loca prædicta quoquo modo pertinentibus; ad Beatum Petrum Cœleſti Regni Clauigerum, & ad Vos Patrem Beatiſſimum Dominum Nicolaum Papam Tertium, & ad Succeſſores Veſtros Romanos Pontifices, & ad ipſam Eccleſiam Romanam pleno Iure, ac integrè, non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus in ſolidum pertinere; ac veſtri, & ipſius Romanæ Eccleſiæ pleni iuris, ditionis, ac Principatus exiſtere.

Ex Oderic. Rayn. ad ann. Chriſti 1283. Martin. Papa IV. tom. 14.

AC Demum Rex ipſe cum multo tripudio, & applauſu coronatus, iuxta eumdem Prædeceſſorem Innocentium ad Beati Petri Apoſtolorum Principis Baſilicam rediens, ſuper illius Altare Sceptrum, & Diadema depoſuit, & militarem enſem de manu eiuſdem Prædeceſſoris accepit, dictumque Regnum ſuum antea Cenſuale à ſuis Prædeceſſoribus eidem Eccleſiæ Conſtitutum, cupiens principali poſt Deum ipſius Beati Petri, & Apoſtolicæ Sedis protectione muniri, prefato Innocentio prædeceſſori, & per eum ipſi Sacroſanctæ Apoſtolicæ Sedi obtulit, illudque ſibi, & ſucceſſoribus eius in perpetuum Diuini Amoris intuitu, & pro ſuæ ſuorumque Progenitorum remedio animarum, nouo adiecto cenſu, conſtituit Cenſuale; pollicendo adijciens, & adijciendo pollicens, quod ipſe, ac ſucceſſores ſui ſpecialitèr eidem Sedi fideles, & obnoxij teneantur.

FINIS.

IN-

INDEX RERVM

Oper. Dei Admirabil.

A

ABSVRDA quæ naſcerentur ſi Pontifex errare poſset. pag. 109.
Acta S. Silueſtri baptiſmum, & donationem Conſtantini referentia, ſunt vera, & confirmantur. pag. 333.
Alexander III. Friderici Imperat. Victoris, ac Paſchalis moleſtias ſuperauit. 222.
Alphonſus Portugaliæ Dux. Ducatum S. R. E. vectigale fecit. pag. 299.
Amor Chriſti erga Eccleſiam elucet ex prouidentia Paſtoris. pagina 129.
Anatolij Epiſcopi Conſtantinopolit. audacia, à S. Leone repreſſa. 48
Anglia ſub Gregorio Magno ad fidem conuertitur. 204.
Anglia fuit vna ex quinque nationibus S.R.E. deuotis. 290.
Angliç Regum erga R. Pontificem obſequium. 286.
Apoſtoli quà ratione ſint fundamenta Eccleſiæ. 1. fin.
Ardor diſcendi eſt Magiſtri Auctoritas. 170.
Argumenta ſuadentia Pontificem errare poſſe ſine Conciliis. pagina 105
reſponſiones ad ea 110.
Argumenta contra Cõſtantini donationem ſoluuntur. 313. Primum eſt quod nullus Hiſtoricus de illa mentionem fecerit. pag. 313.
Secundum eſt, quod Conſtantinus diuiſerit Imperium tribus filiis. 317. ſequuntur alia cum ſuis reſponſionibus ibidem.
Aripertus Longobardorum Rex Alpes Cotias Ioanni VI. reſtituit. 296.
Arrius quanta mala Eccleſiæ fecerit. 137.
Auctores probantes donationem Conſtantini Imper. 326
Auctoritas Rom. Pontif. probatur fuiſſe ante Concil. Nicænum. pag. 124.
Auctoritas Rom. Pontifici à Deo data fuit, & non à Concil. 126.
S. Auguſtini in vnione Eccleſiæ Encomium. 80.
Attila Rex Hunnorum Romam obſidens, Leonis Papæ eloquentia remouetur à propoſito. pagina 219

Bel-

B

Bellarmini Cardinalis laudes. pag. 154.
S. Benedictus ordinis fundator laudatus. 199.
Bonitas Dei erga eccleſiam,in inſtitutione Summi Pontificis elucet. 118.

C

Caluinus quid de Luteranis dicat. 78.
Canones plures Niceni Concil. quid ſenſerint de Rom. Pontif. pag. 30.
Capita,& decreta ſuadentia donationem Conſtantini. 326.
Cardinales teſtificantes primatum Rom.Pontif. 149.ſeq.
S. Carolus Boromæus laudatur. 263.quo cibo vitã aleret. 264. vendit patrimonia, vt pauperibus ſubueniat.265.eiuſdem miracula, ſanitates, & vitæ reſtitutæ. 266.
Carolus Magnus Rex Francorum Pipini donationem confirmat, nouiſque cumulat. Hadriano Primo. 297.
Carolus Magnus eo quod RR. Pontifices protexiſſet, multas victorias obtinuit. 341.
Caſtitas ab omnibus ſemper laudatur. 176
Catharina Bore Lutheri vxor, ſtatim poſt nuptias peperit. 181
Cathalogus Imperatorum Regũ, aliorumque Principum erga Rom.Eccleſiam munificorum. 296.
Cathalogus Summorum Pontificum crudelitate Imperatorum Interfectorum. 349
Caſimirus Polonię Rex Regnum Vectigale facit S. Rom. Eccleſiæ. 297
Ceduallа Rex Angliæ depoſito Regno Romam venit. 288
Celeſtinus I.Epheſinam Synodum Coegit.37.Neſtorium condemnat. 38
Iuuenalis Epiſcopi Hieroſol. primatum Syrię affectantis conatus infringit. 42.
Iuſſit,vt Ioannes Epiſcopus Anthiochenus hæreſim Neſtoris deteſtetur, quod fecit. 42
Chriſtus eſt primarium Eccleſiæ fundamentum. 8.
Chriſtus Rogat Patrem ne fides Petri deficiat. 68.
Chriſtus an dominium temporale totius mundi habeat. 333
Cimba fidei ſine Nauclero relinqui non poterat. 139.
Ciuitates loca donata ab Henrico Imperatore Rom.Pontif. 306
Clauium datione probatur Petri Primatus. 13.
Claues ſunt inſignia dominatus. pag. 14.
S.Cletus P. ſub Domitiano mortẽ pro Chriſto ſubit. 345.
S.Clemens à Traiano perſequitur. pag. 346.
Commodi, & Antonini Imper. ac aliorum exitus. 348.
Concilia generalia primatum Petri,& Succeſſorũ agnoſcũt. 28.

Con-

Concilii Niceni caput ſeptimum explicatur. 30. & ſeq.
Concilia nequeunt celebrari incõſulto Rom. Pontif. 32.
Concil. Nicenum quando celebratum, & à quo ceptum ſit. 32. ad Rom. Pontif. confirmandum mittitur. 33.
Concil. Conſtantinopol. agnoſcit primatum Rom. Pontif. 34.
Concil. Calcedonenſe à S. Leone cogitur ad ſedãdas hæreſes Dioſcori, & Euthichetis. 45
Concil. Nicenum quo tempore factum ſit. 124.
Concilia errare poſſunt in deffinitionibus. 117. v. ſq. 135.
Conflictus mirabilis habitus ab Hiſpanis in Inſula Mindanaum pag. 250.
Cõſtantini Imperatoris honor verbalis erga Rom. Pontif. 278.
eiuſdem in Eumdem Reuerentia. 283. eiuſdem munificientia, & donatio S.R.E. facta. 292.
Conſtantinus fertur non fuiſſe Romæ baptizatus. 312. & ab Ario rebaptizatus; & horum confutatio. 315
Conſtantinus diuiſit Imperium tribus filiis quod confirmatur, & reſpondetur multipliciter pag. 317. nunquam fuit ſuperatus ab Aduerſariis. 238.
Conſtantinus Paleologus vltimus Imperator orientalis à Turcis ſolio deturbatur. 351
Conſtantinopolis in die pentecoſtes expugnatur in penam negationis ſpiritus Sancti. & ſigna in illa viſa. 351. & ſeq.
Conſtitutio Innocentii X. circa propoſitiones Ianſenii. 88.
Conſtitutio Gregorii X. in qua defendit Præſules ab Alphõſo Rege Luſitan. opreſſos. 323.
Conuerſio S. Ignatii aſpera, ideo ſupernaturalis, comparata cum Conuerſione Lutheri, quæ eſt ſenſualis. 188.

D

B. DAmaſus Papa celebrauit Synod. Conſtantinop. & illã inter œcumenicas numerauit, eãq. Confirmauit; & in ipſa fidei Adamas appellatur. 34.
Decreta Niceni Concil. ad Pontif. confirmanda mittuntur. 33.
Decreta Synodi Cõſtant. à B. Damaſo Confirmãtur, & à Theodoſio Imper. ſubſcriptã fuerunt. 36.
Deffinitio propoſitionum Ianſenii ab Innocentio X. facta. 113.
Demonſtrationes mathematicæ non ſunt quærendæ in moralibus. 142.
Demetrius Croatiæ Rex promittit annuum cenſum S.R.E. 298.
Diabolus multis modis, & quibus, exercet ſuam potentiam contra Eccleſiãm. 23.
Dignitas Roman. Pontif. non adequatur. 336.
Dioſcori, & Euthichetis hereſis damnatur. 45.
Dioſcõro negatur Sedes in Concilio Calcedon. 47. ſin. dignitas aufertur, & mors eiuſdem. pagina 48.

Diſputatio Sathanæ cum Luthero de miſſæ Sacrificio. 172. quę prohibetur ibidem.
Doctores Scholaſtici quid dicant de Primatu R.Pontif. 162.
Dominium triplex. 333.
Domitiani mors infœlix. 345
Donatio Conſtantini Imperatoris facta S.R.E. 292. Probatur primo ex actis Conſtant. & S.Silueſtri, & Iure Canonico. 293. factam fuiſſe motiuo ſupernaturali probatur. 294
Impugnatur primo quia de illa nullus mentionem fecit: quod falſum oſtenditur.302. Secundo quia Conſtantinus diuiſit Imperium tribus filiis, cum reſponſione. 317.
Tertio, quia ex formula donationis redditur ſuſpecta. 322.
Quarto,quia multi viri docti illam fictam putant. 325.
Quinto, quia videtur Improbabilis ex parte donantis. 328
Donatio eadem probatur multipliciter.326.Non fuiſſe prodigã, & improbabilem probatur.329
Non fuiſſe meram ceſſionem, vt aliqui putant probatur. 335.
Donatio dicta non eſt tamen certa ex fide. 332.
Donatio S.Henrici Imperatoris Sedi Apoſtol.facta. 306
Donatio Comitiſſæ Mathildis facta S.R.E. 309.
Dux Portugalliæ ab Alexãdro III. Titulum Regis accepit, & Regnum S.R.E. obtulit. 375.

E

Eccleſia à Gentilibus Imperatoribus uexata.23.& 24. ab Hereſiarcis contaminata. 25.
Eccleſia contra portas Inferi præualuit. 22.
Eccleſia eſt fœlix, quia ſubordinatur vnó Capiti. 81.& 131.
Eccleſia ſine petra fundamentali ideſt Petro non ſubſiſtit. 76. eſt immutabilis, & firma reſpectu Sectarum. 76. & 79.
Eccleſia, vt ſine Controuerſiis eſſe non poterat, ita nec ſine Iudice. 122.
Eccleſiæ vnitas cum ſuperis coniuncta eſt. 133.
Eccleſia debet eſſe ſine ruga,& macula. 137.
Eccleſia vera eſt,in qua miraculorum curſus perennat. 230.
Eccleſia in dubio præfertur, 325. fine.
Electio Rom.Pontif.eſt firmamentum eiuſdem primatus 210
Electionem Rom.Pont.præcedunt diuina Indicia. 210.
Encomia Sacræ ſcripturæ applicata Eccleſiæ. 82.
Encomia S. Auguſtini de Vnitate Eccleſiæ, 80.fin.
Encomia data Summo Pontif. à Concil. Calcedonen. 49
Epiſcopo Conſtantinopol. temerè dantur priuilegia, & nomina Romano Pontifici, debita. 25.
Epiſcopus Conſtantinopol. quomo-

modo pretendat primatum R. Pont. 26.
Epiſcopi Noſtoriani quot, & quid fecerint. 42.
Epiſcopi Galliç ſcribentes Innocẽtio X. Probant primatum Rom. Pontif. 85. & 92. & ſeq. illorum nomina. 94.
Epiſcopi errare poſſunt in rebus fidei ideò egent Interprete. 117. & 135.
Epiſtola Papæ Hadriani ad Carolum Regem 358
In prima, hortatur eum vt ipſi concedat patrimonium Sauinenſe. 358.
In ſecunda, rogat vt ipſum ab afflictione liberet. 359
In tertia, hortatur eum vt defendat Rauennatem eccleſiã ab inuaſionibus Garamanni Ducis. 360
In quarta petit ſibi reſtitui Ciuitates, & loca Beneuentana. 361.
In quinta, hortatur eum, vt Beneuentanorum terat ſuperbiam. 362
In ſexta, mõnet, vt Beneuenti, Spoleti, & Tuſciæ, patrimonia à Longobardis vſurpata cogat eccleſiæ reſtituere. 362
In ſeptima, hortatur eum, vt eccleſiam amplificet, & Anaſtaſio nuntio credat. 363
Epiſtolæ Stephani Papæ ad Pipinum Regem.
In prima, Communicat ipſi dolorem quem recipit ab Haiſtulfo Longobardorum Rege. & hortatur eum ad protectionem Eccleſiç ſuſcipiendã 364.
In ſecunda narrat mortem Haiſtulfi per Floridum allata, & exaltationẽ Deſiderii ad Regnum; eiuſdemque ſponſionem de reſtituendis locis Eccleſiç, & hortatur Pipinum, vt Deſiderii votis annuat, & protectionem Eccleſiæ ſuſcipiat. 365.
Epiſtolą prima Pauli papæ ad Pipinum, quem rogat, vt eccleſiã protegat, cogatque Deſiderium Longobardorum Regem promiſſa adimplere. 366.
In ſecunda, laudat, eũ tũ quod Conſtans ſit in amore Eccleſiæ, & in illo eum confirmat. 368.
Epiſtola Gregorii Septimi, ad Præſides Hiſpaniæ, quos monet, vt regnum Hiſpaniæ reſtituant S. Rom. Eccl. quia ad ipſam ſpectat. 369.
Epiſtola Innocentii I V. Poteſtati, & Concilio Neapolitan, ipſis cõcedit facultatem ſibi eligendi Duces dummodo remaneant ſubditi Eccleſiæ. 320.
Alia eiuſdem Regi Lithuaniç; quem in filium S. R. E. ſuſcipit. & congratulatur eidem quod ad fidem cõuerſus ſit. 371.
Epiſtola Lucii Papæ ad Ducem Portugalliæ relata ab Innocẽtio Quarto, quã monetur Dux quod Ducatus ſpectat ad Sedẽ Apoſt. & illũ & hæredes ſuos in Eccleſiç filios ſuſcipit. 372.

Epi-

Epiſtola Gregorii X. Filippo Franc. Regi, cui gratias agit quod terram Venuſinam Sedi Apoſt. reſtituerit. 373.

Epiſtola Nicolai Papæ Tertii. Rodulpho Romanor. Regi, quem hortatur, vt omnia loca pertinẽtia ad Eccleſiam Confirmet, & nominatim iterum donet, & refert alia priuilegia conceſſa S. Rom. Eccl. à ſuis prędeceſſoribus. 374

Epiſt. Innocent. ad Regem Portugalliæ, quem hortatur, vt ſoluat cenſum annualem, & illum in Eccleſiæ Adoptionem ſuſcepit. 377.

Epiſtola Nicolai IV. Epiſcopo Aeſino, cui imponit, vt coram Imperatore proteſtetur Regnũ Vngariç ſpectare ad Sed. Apoſt. 378.

Alia eiuſdem Eduardo Regi Angliæ, cui negat confirmationem quorumdam Iurium in Regno Scotiæ. 379.

Epiſtola Bonifacii VIII. Rogerio de Lauria, cui Inſulas Gerbi, & Karkim in feudum ſub annuo cenſu concedit. 380.

Epiſtola Bonifacii VIII. Eduardo Regi Angliæ, quem monet, quod Regnum Scotiæ pertinet ad Sed. Apoſt. 381.

Alia eiuſdem Regi Franciæ, in qua conqueritur quod Regis officiales Comitatum Magalonenſe grauent. 382.

Alia eiuſdem Nicolao Oſtienſi Epiſcopo legato, cui notificat quod Regnum Vngariæ ſpectat ad Sedem Apoſtolicam. 383.

Epiſtolę Principum ad Summos Pontifices.

In prima, Henricus Rex Angliæ Alexandro Papæ filiorum ſuorum proteruiam ſcribit, & ab eodem Concilium petit in afflictionibus. 385.

2 Ricardus Rex Anglię, ab Innocentio III. petit Confirmationem Nepotis electi in Regem Alemaniæ. 387.

3 Otho Rex Romanor. eidem Innocentio gratias agit. 388

4 Calo Ioannes Imperat. Romanor. eidem explicat ſui Imperii deturbationẽ, ſuum exilium, vitæ euaſionem, & promittit Sedi Apoſt. obedientiam. 390.

6 Calo Ioannes Rex Bulgarorum eidem promittit obedientiam & petit Coronam Imperii. 392.

7 Idem ſignificat, eidem Innocentio III. quod ſui Anteceſſores habuerunt omnes coronam à Rom. Sede, cui ſubdit Regnum, & Epiſcopos. 393.

8 Otho IIII. Rom. Rex eidem promittit obedientiam, & decernit quod electiones Epiſcoporum legitimè fiant, & quod fructus Vacantium Eccleſiarum non vſurpentur, dimittitque loca S.R.E. debita. 394

9 Ioannes Rex Angliæ eidem totum Regnum Angliæ, & Hiberniæ ſponte offert. 396

10 Reginaldus Rex Inſularũ Honorio III. Regnum offert, & 12. marcas Sterlingorum annua.

nuales promittit. 397
11 Fridericus Romanor. Rex ab Honorio III. petit Inueſtiturã Regni Siciliç. 398.
12 Germanus Arch. Conſtantino. pol. Gregorium IX. Vicarium Chriſti profitetur, ac veneratur. 399.
13 Soldanus honorat Innocentiũ IV. variis titulis, & Nuntium Apoſtolicum libens ſuſcipit. 400
14 Idem Eundem laudat, ſummũque agnoſcit rectorem 401
15 Ignotius Syriæ Paſtor Eundem poſt Deum communem Patrem appellat. 402.
16 Salebinus Primus Turcharum Imper. Eundem honorat Titulis. 403
17 Catholicon petit ab Eodem remiſſionem peccatorum, eumq. veneratur. 404.
18 Alatinus Soldanus mittit Nũcium Gregorio IX. 405
19 Rodulphus Rex Rom. Greg. X. ſpondet, ac iurat ſe defenſurum ſtatus Eccleſiæ. 406.
20 Patriarcha, & Concil. Conſtantinop. Ioannem XXI. agnoſcũt ſuperiorem, fidemque profitentur catholicam. 407.
21 Michael Imper. Gregorio X. ſe ſuoſque ſubdit. 408.
22 Rodulphus Rex Romanorum mittit decretum Paulo III. per quod decernit quædam loca pleno iure ſpectare ad Sed. Apoſtol. 409
23 Rex quidam Regnum ſuum Vectigale facit Martino Quarto. 410.

Epiſtola S. Hieronimi ad Roman. Pontif. 120
Error. hæreticorum dicentium Petro per collationem clauium nihil plus aliis collatum fuiſſe, 15.
Error Grçcorum circa poteſtatem R. Pont. & reſponſio. 74
S. Euſemiæ miraculum. 52
Eutichetis, ac Neſtorii opiniones, condemnationes, & exitus. 38. & 138.
Exitus Infelices Imper. & aliorum Inimicorum. Sedis Apoſt. 345. & ſeq.
Exercitus ſine duce nihil poteſt, ita eccleſia ſine paſtore. 131.

F

Fabianus ex agro ad ſoliũ Pontificale euectus. 211.
Fauores diuini in Principes Rom. Pontifici fauentes. 331.
Fauor diuinus Rom. Pontificibus preſtitus. Leoni, & Vrbano IV. 220, Leoni III. & IV. & Alexandro III. 221
Fidei Regula infallibilis eſt Romanus Pontifex, & cur. 66.
Fides Petri non deficiet, quia Chriſtus hoc petijt. 68.
Figura Rom. Pont. relata Deutoronom. 17. explicatur. 72.
Figura Roman. Pon. fuit ſacerdos Antiquç legis. 131.
S. Franciſcus, Franciſcani Ordinis fundator, laudatus. 205. hic Roman. Pont. Chriſti Vicarium, & Eccleſiæ Paſtorem agnouit. 208
S. Franciſci Xauerii miracula quædam. 231. eiuſdem calamitates per

per Deum paſſæ. 232. Crucem aquis immerſam à Cancro recipit, mortuos ſuſcitat. 234. eius corpus illeſum ſeruatur, & Vrbē Malacenſem à contagio liberat 235. eiuſdem Aduentum Inſula Mauri terremotu notificat. 235 reſtituit ſanitatē mirabiliter R. Patri Maſtrillo. 238.
Franciſcus Rupificaliden Card. Epiſcopus laudatus. 267
Franciſcus de Sales laudatus. 273. fin.
Franciſcus Suarius laudatus. 167.
Fridericus Alexandrum perſequitur, poſt modum adorat. 223.
Friderici II. Eccleſiæ inimici exitus infœlix 353.
Fundatores Ordinum laudati. 274

G

Gallia verſus Sedem Apoſtolicam obſeruantiſſima. 19. 84.
Gregorii Magni mira electio. 212.
Gregorii VII. omen dum erat infans. 213.
Gottifredus Bellonius pugnans pro recuperatione S. Sepulchri diuinitus protectus fuit. 340.

H

Hadrianus Imper. ſe ipſum interficit. eius ſcelera 347.
Henricus Imper. excomunicatus ab Vrbano II. ipſum, ab Italia in Galliam cogit. 226
Henricus VII. vltimus Catholicus, & VIII. primus hæreticus ex Angliæ Regibus. 291
Henricus ſecundus Angliæ Rex Hiberniam concedit Sedi Apoſtol. 300
Henricus Imperat. fauores diuinos ſuſcipit, quia fuit S. Rom. E. beneficus. 343.
Hæreſes confirmant fideles in fide. 184. f.
Hæreſum cauſa eſt inobedientia Rom. Pont. 771
S. Hieronimi epiſtola ad Roman. Pontif. relata, in qua recurrit ad illum in dubiis fidei. 120
Hiſtoria R. Patris Maſtrilli mirabilis. 238. ſequ.
Honor delatus à Conciliis Oecumenicis Rom. Pont. 28.
Honor Eidem Rom. Pontif. verbis delatus ab Imperatoribus, & Regibus. 278.
Honor ab iiſdem Eidem Roman. Pontif. exterius exhibitus. 283.
Humanitate Chriſti, an quid perfectiùs creari poſſit. 2.

I

Janſenii liber à Sacra Congreg. Configitur. 83
Janſenii propoſitiones diſcutiuntur, & damnantur. 86. ſeq.
Ieiuniū quadrageſimale ab Apoſtolis fuiſſe Inſtitutum ſtabiliuit Teleſphorus: 124
S. Ignatius pugnat pro Sede Apoſt. contra Lutherum. 187. eiuſdem conuerſio fuit ſupernaturalis. 188. eiuſdem vita conformis monitionibus Chriſti. 189. eſt defenſor Rom. Pont. 190. fin.
eiuſ-

Eiuſdem vita comparatur acti-bus Lutheri. 192. Idem fatetur Rom.Pont.eſſe à Deo Inſtitu-tum. 192
Impedimenta,militibus tempora-libus, & ſpiritualibus prohibita. 331.
Imperatores Gentiles perſequuti ſunt Eccleſiam. 23
Imperatores adſunt Conciliis non vt Iudices. 46.
Imperatores, & Reges, honorant Roman. Pontificem titulis, 278. iidem præſtant obſequia eidem R.Pont. 183
Imperatores, Ludouicus Pius. Ottho I. Henricus I. Ottho IV. Fridericus II. Gulielmus, Rodulphus, Henricus VII. Albertus, Carolus IV. confirmant donationes factas Roman.Pont. 301.ſeq.
Imperatorum Eccleſię infenſorum exitus infœlices. 344
Imperatores Orientales inimici Eccleſię miſerè pereunt. 350
Imperatores Occidentales Rom. Eccleſię inimici, & eorū mors. 353.
Ina Rex Anglię tributum annuum Eccleſiæ dat, Collegium Anglicanum Romę fundauit, tādem monachus factus. 288
Infœlicitas ſectarum à ſummo Paſtore aberrantium. 77.ſeq.
Innocentius X. Condemnat propoſitiones Ianſenii. 89.
Innocentius III. mirabiliter electus. 212.
Interpres infallibilis Sacrę Scripturæ ſolus eſt Roman. Pontifex. 119.
Inſtitutio Roman.Pontif. pertinet ad ornamentum Eccleſiæ. 130.
Inſtitutiones Ordinum Confirmāt Primatum R.Pont. 196.
S. Ioannes Chriſoſtomus recurrit ad Sedem Apoſtolicam, 63
Ioannes XXII. docuit animas non videre Deum ante reſurrectionem, 105
Ioannes Angliæ Rex Regnum B. Petro Vectigale fecit. 300.
Iſaiæ Vaticinium de Eccleſia. 70.
Iudicis ſupremi in rebus fidei neceſſitas, ad pacem vnitatemq. in Eccleſia ſeruandam. 205.ſequent.
Iudicium diuinum in Inuaſores Eccleſię. 218
Iuſtinus Senior Imperator. à ſtabulo ad ſolium euectus, multos habuit fauores diuinos ob ſuam erga Sedem Apoſtol. Reuerentiam, 339.
Iuſtinianus Imperator decreuerat impiè ne Rom. Pontifex ſine ſua approbatione crearetur. 351.
Iuuenalis Epiſcop. Hieroſolymit. Primatum Siriæ, ac Paleſtinæ ſuæ Eccleſiæ adiungere nititur. 343.

L

Leo Papa Regem Hunnorum placat. 220.
Leo IV. Baſiliſcum enecat, & incendium extinguit. 221
Leo III. mutus, & cecus barbare factus mirabiliter ſanatur, & pri-

primus Imperii dignitatem in occidente conſtituit. 121
Liberius Papa quomodo ſe hęreſi ſubſcripſerit, 101
Littera Marciani Imper. ad S.Leonem de cogendo Concil.Calcedon. 45.
Littera S.Leonis correcta à S. Petro,ad Concil.Calced. 52.
Litteræ Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. circa Ianſenii controuerſias. 85. 92. 96.
Litteræ Innocentii X. ad Regem, & Epiſcopos Galliæ. 87.
Litterę Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Pariſiis agentium, ad ceteros Epiſcopos Galliæ. 100.
Litterę variorum Pontificum teſtantes primatum eorundem. 145.ſeq.
Ludouicus Pius Imper. ob ſuam erga Roman.Eccl. deuotionem à Deo multos fauores recipit. 342.
B.Ludouicus Bertrandus laudatus. 274.
Lutherani quid de Caluiniſtis dicant. 78.
Lutherus fatetur ſe à Sathana victum agendo de Sacrificio Miſſæ. 171.
Familiariter agit cum Dæmone & vincitur. 173.
Conceptus fuit ex incubo. 174.
Spernit vota Caſtitatis, & paupertatis matrimonio nefando, 175.
Sacram Scripturam corrumpit, violat, vertit &c. 177
In B. V. ac Sanctos debacchatur 127
Concil.Nicenum reprobat, & ſibi cogendi Concil. facultatem arrogat. 178.
SS. PP. dicta reprobat, 179. ducit monialem. 180.
Accomodat ſua dogmata voluptatibus,ac ſenſibus. 183
Comparatur cum S.Ignatio, & pugnat contra Eccleſiam. 186
Eius conuerſio eſt difformis Euangelio Chriſti. 190

M

Macedonius Epiſcopus Conſtant. negans tertiam perſonam in Trinitate damnatur à Synodo Conſtantinopolitana 36.
Mandata, & Conſilia Dei facilia ſunt. 118.
Mathildis fœmina prȩclariſſima patrimonium ſuum in Lombardia, & Tuſcia Sedi Apoſtol.donat. 298.
Eiuſdem, qualitates, Epitaphiũ et donatio. 310.
Marcelli II. hiſtoria de ſua electione. 214.
Maxentiu Maximini,aliorumque Conſtantini aduerſariorum obitus. 338.
Maxima Theologorum, quæ et quot ſint. 2.
S. Michael. Archangelus dictus prȩfectus Eccleſię. 130.
Michael. Patriarch. Conſtantinopol. vſurpat ſibi primatum Roman. Pont. 75.

Mindanaum inſula ab Hiſpanis mirabiliter capta. 250
Miraculum S. Euphemiæ circa decreta Concil. Calcedonen. 50. fin.
Miraculum S. Leonis in epiſtola à S. Petro Correcta, 52
Miracula Lutheri quæ. 181. & 194.
Miracula fiunt virtute Dei, & quare. 228
Fuerunt neceſſaria initio naſcentis Eccleſiæ, 229
Fuerunt continuata in Eccleſia. 230
Miracula aliqua S. Franciſci Xauerii, 231.
Miraculum eiuſdem quo reddit, ſanitatem P. Maſtrillo. 238.
Miràcula varia facta in tormentis à P. Maſtrillo. 255. ſeq.
Miracula quædam S. Caroli Borromei. 268.
Miſteria latentia ſub trina Petri interogatione. Ioannis 21, 17
Modus recurrendi in neceſſitatibus fidei ad Sedem Apoſt. eſt antiquiſſimus, & durat ſemper 83.
Modus quo Innocentius X. definiuit propoſitiones Ianſenii. 113.
Modus regiminis eo potentior, quo magis ad vnitatem accedit, 129
Monarchia Ariſtocratiæ præfertur. 112

N

Neceſſitas vnius Iudicis in rebus fidei, educitur ex ſcriptura, & traditione. 115
Neronis exitus Infœlix ob perſecutionem Eccleſiæ. 345.
Neſtorius negans Chriſti diuinitatem Condemnatur in Synodo Epheſina. 38. & 138
Neſtorius poſt trinam monitionē non reſipiſcens anathemate feritur. 39. Rogat Cœleſtinum ne damnet ſuam doctrinam. 39
Nicolao tertio, prædictus fuit Pōtificatus à S. Frànciſco. 213

O

Octauianus S. Ceciliæ Card. Antipapa Victoris nomine factus, 209. fecit Concilia, contra Alexandrum I V. 225
Orbis ſine litibus eſſe nequit; ita nec ſine Iudice, 122.
Ordo eſt pars præſtantiſſima in Repub. Chriſtiana 131.
Ordo Benedictinus vnde originē habuerit, 199, ſeq. & quot fratres habuerit. 200, fin. quot Sāctos; quot Pontifices, Epiſcopos ac doctores habuerit. 201. ſeq. Eiuſdem dignitas. 203. Vnde Caſinenſis dicatur, 203.
Ordo S. Franciſci eſt firmamentū Rom, Pontificatus. 205.
Ordinis Prędicatorum laudes. 209
Oſuuius Rex Angliæ timens ne D. Petrus Cęli fores reſeraret, ſe S. R. E. ſubdit. 237.

Ooooo Pa-

P

PAraneſis ad Sectarios, vt ex comparatione veterum martyrum cum recentibus videant quæ ſit vera Eccleſia. 259
Paſca celebrandum eſſe die Dominica Pius I. ſtabiliuit, 125
Pater Marcellus Maſtrillus ſanatur à S.Franciſco Xauerio, 242
Illius conſilio Hiſpanus exercitus barbaras copias expugnat, 250.
Seruatur illeſus à bombardæ ictu, 252, fin.
Patitur octo diuerſa tormentorum genera, tandem moritur 253. ſeq.
Patris Camilli de Lellis Ord. Cler. Regular. Infirmis miniſtrantiũ fundatoris, Conuerſio, et virtutes, mirabiles. 270
Magna illius in curandis infirmis ſollicitudo, 271
Eiuſdẽ liberalitas in egenis, 273
Patres Sancti recurrentes ad Rom. Pont. 63. 64. 65
Patres Concil. Arelaten. petunt ſua acta confirmari à S. Silueſtro, 127
Patriarchæ erant ſolum tres, tempore Niceni Concil. 74
Patriarchalium Sedium ratio vndè petita ſit, 16. 24.
Patriarchæ è Paſtoribus in lupos verſi, et mutabiles ſunt. 75
Patriarchæ Orientis teſtificantes primatum Rom. Pont, 156
Petrus Primus Aragonum Rex Regnum Sedi Apoſt. vectigale fecit. 299
S. Petrus quare dicatur petra. 7. et 70.
Eſt fundamentum Eccleſiæ, 11 fin.
Ipſum Romæ non fuiſſe. et ſucceſſores eiuſdem auctoritare non participaſſe falſum eſt. 16
Eſt totius mundi Paſtor, et caput, 17
Conſtituitur Paſtor vniuerſalis Eccleſiæ per verba, *paſce oues meas*, 17
Ter interrogatur à Chriſto, quia ter eum negauerat. 19.
Philippus Rex Galliarum anathemate feritur ob nuptias inceſtuoſas ab Vrbano II. 226
S. Philippi Neri vita adumbratur, 268.
Pij V. laudes, et electio, 213
Pius V. veneño occidi tentatur à familaribus. 224
Pipinus Francorum Rex ob reuerentiam erga Rom. Pont. multas victorias obtinuit. 340
Idem Exarcatum, et Pentapolin. Prouincias. Stephano III. donat, 296
Pontifex Romanus variis titulis decoratur ab Imperatoribus. 279.
Pontifices Imperatorum Tirannide perempti. 349
Pontificem eſſe caput Eccleſiæ eſt dogma Catholicum. 58
Ad ipſum fit recurſus in cauſis grauibus fidei. 59
Ipſe eſt Iudex infallibilis in Cõtrouerſiis fidei. 66
Ipſi collata eſt à Deo Regula in-

infallibilis fidei. 67. ſeq.
Pontifices Romani nũquam mutati ſunt. 75
Pontificem Rom. errare non poſſe probatur primo ratione. et auctoritate. 106
Deinde conſuetudine, & recurſu. 108.
Pontifici data eſt poteſtas ritè paſcendi. ac gubernandi. 107
Pontifex non à Concil. ſed Concilia à Pontifice auctoritatem ſumunt. 108
Pontifex eſt Interpres infallibilis Sacræ ſcripturæ, et probatur auctoritate SS. PP. Auguſtini, & Hieronymi, et aliorum 119
Pontifex vocabatur Epiſcopus Epiſcoporum ante Nicenũ Concil. 125
Pontifices, qui exercuerunt actum Iuriſdictionis ante Concil. Nicenum. 125. et 127
Pontifices Rom. ſunt Succeſſores Petri in Vicariatu Chriſti, 128
Pontifices qui immediatè poſt Petrum Regnarunt. teſtantur primatum Roman. Pontific. 144.
Pontifices quorum electio ſignis diuinis manifeſtata fuit. 211
Pontifices, an habeant dominium temporale totius mundi in Reges, et Imperatores. 316
Pontifices Ius aquiſitum, ex donatione Conſtantini non poſſunt amittere, 321
Pontifex non habet dominium temporale in toto orbe niſi indirectè, 335
Pontificis dignitas non eſt exæquanda: 336
Pontifici Romano Solo debetur Primatus Petri. 139 & 140
Poteſtas S. Petri quantum extendatur. 4. 5.
Primatus Rom. Pontificis à Chriſto eſt inſtitutus, & eſt vna ex maximis dignitatibus. 1.
Ternario Theologorum maximo accenſetur, & quartũ maximum dicitur. 2
In prima parte. Probatur primo, Ex Verbis Chriſti, *tu es Petrus &c.* & ex PP. Teſtimoniis, 5.
2 Probatur per verba *tibi dabo claues &c.* per quæ ipſi conceſſa fuit cura totius Eccleſię 13.
3 Per verba, *Paſce oues meas*, & PP. auctoritate. 17
4 Ex eiuſdem firmitate aduerſus tartareas poteſtates. 22
5 A Concilio Niceno. 28
6 A Conſtantinopolitano. 34
7 Ab Epheſina Synodo, 37.
8 A Concilio Calcedonenſi. 45
9 Ex traditione Eccleſiæ. 56
10 Ex appellationibus ad Rom. Pont. 60
11 Ex neceſſitate vnius Iudicis in Controuerſiis fidei, & morum. 115
12 Ex recurſibus, & Appellationibus factis ante Concil. Nicenum, 124
13 Ex eius ſucceſſione in Vicariatu Chriſti, D. Petro. 128
Et ex eius affinitate cũ Deo. 133. & eo quod ſine ipſo poſſunt errare Concilia, & Epiſcopi. 135

Eo

Eo quod ſine illo tolleretur vnitas, & pulchritudo eccleſię. 136. ſeq.
In ſecunda partę probatur. Primo Teſtimonio Romanor. Pontificum. 144
2 Teſtimonio Cardinaliũ. 149
3 Teſtimonio Patriarcharum Orientalium. 156
4 Teſtimonio Scholaſticorum, & aliorum doctorum. 162
5 Impugnatione Sectariorum. 170.
6 Ex manifeſta Antitheſi. 186
7 Ex Ordinum Inſtitutionibus ex Benedictino. 196
Ex Franciſcano. & aliorum 205. & ſeq.
8 Ex mira electione Rom. Pontificis. 210
9 Ex fauore Diuino Rom. Pont. præſtito 219
10 Probatur miraculis variis. 228.
11 Ex multitudine Inſignium noſtri ſæculi. 261
In tertia parte probatur. Primo. Ex honore verbis delato Rom. Pontifici, ab Imperatoribus & Regibus. 276
2 Ex reuerentia eorundem eidem Rom. Pontif. exhibita 283.
3 Ex veneratione Regum Angliæ. 286
4 Ex munificentia Imperat. & Regum ergà Rom. Eccleſiam 292.
5 Ex diuinis fauoribus Collatis Principibus S. R. E. fauentibus. 337
6 Ex Infœlici exitu Imperatorũ & aliorum Principum Infeſtorum Rom. Pontif. 344.
In quarta parte probatur. Primo. Ex Epiſtolis Summorum Pontificum ad varios Principes. 357
2 Ex Epiſtolis Principum ad Rom. Pont. 385
Propoſitiones Ianſenii quæ 86, ab Innocentio X. damnantur. 89
Prouidentia Dei erga Eccleſiam elucet in ſanctis. 261

R

Rationes probantes neceſſitatem Rom. Pontif. 115. vſque ad 123.
Recurſus ad Roman. Pontif. probat illius primatum. 60
Recurſum probant SS. Patres. 61
Recurſus ſemper fit ad ſuperiorem 60.
Recurſus varii ad Sedem Apoſt. 60. ſeq.
Recurſus Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. 83
Recurſus varii tempore Pelagianorum, & aliorum ad Roman. Pontif. 119. ſeq.
Recurſus ad Romãn. Pontif. ante Concil. Nicenum facti. 129. ſeq.
Reges, ac Imperatores, qui Ordinem Benedictinum ingreſſi ſunt 203.
Reges varii Rom. Pont. verbis honorant. 278
Submiſſionibus venerantur. 283.
Regum Angliæ ergà Rom. Pontif.

tiſ.Veneratio. 286
Reges Angliæ, qui Regno depoſito in ſanctitate vixerunt. 287
Reges, & Principes munifici ergà Sedem Apoſtolicam. 296
Regimen temporale, non impedit ſpirituale. 336
Reginaldus Rex Inſulæ Momæ Regnum Apoſtolicæ Sedi donat. 300
Regnum Hiſpaniæ ſpectat ad Sed. Apoſt, 369
Regnum Vngariæ ſpectat ad Sed. Apoſt. 378. & 383.
Regna Danorum, Ruſciæ, Hiſpaniæ pertinent ad Sed. Apoſtol, 304.
Regna per vim occupata poſſunt legitimè teneri in decurſu temporis. 320
Regnum Portugalliæ Sanct. Rom. Eccl. donatum fuit, & ſoluebat cenſum annualem eidem. 375. 372. 377.
Regula fidei infallibilis eſt Rom. Pontif. 66
Religionis Franciſcanæ decora, & numerus Sanctorũ eiuſdem. 206.
Relligioſus ſtatus laudatur. à SS. Patribus. 196.
Reſponſa Pontificum communi conſenſu recipiuntur. 80
Reſponſio ad errórem Græcorum circa primatum Roman. Pont. 74.
Reſponſiones ad argumenta dicentia Pontificem errare poſſe. 110.
Reſponſio ad hæreticos negantes Rom. Pontif. electionem diuinitus fieri. 217
Reſponſio ad argumenta donationem Conſtantini impugnantia. 312.
Reſponſio, ad diuiſionem Conſtantini. 314.
Reſponſio contra aſſerentes formulam donationis Conſtantianæ eſſe inualidam. 323
Reſponſio ad argumenta, temerè aſſerentia Rom. Pont. errare poſſe. 104
S. Ricardus Angliæ Rex obiit Lucæ in Hetruria. 288
Rogerius Siciliæ Rex Creatus, ſe feudatarium Eccleſiæ fecit. 299

S

SAcerdotes Antiquæ legis ſunt figura Rom. Pontif. 133.
Sancti, & Beati, qui floruerunt poſt hæreſes laudati. 274
Sathan diſputat familiariter cum Luthero. 173
Schiſmata in Galliam orta ex libris Ianſenii. 83
Scriptura eſt obſcura, & eget Interprete, qui errare nequeat. 116.
Scripturam eſſe difficilem probatur SS. Patrum teſtimonio. 117
Sectæ ſunt infelices, quia à vero paſtore deuiant. 76. ſunt mutabiles. 77.
Sententia S. Leonis per Legatos lata in Dioſcorum. 47.
Sententia Doctorum tenentium Papam errare non poſſe. 106

Sententia affirmans donationem Conſtantini factam Eccleſiæ eſt adeo vera, vt contraria ſit affinis hæreſi. 332
Societatis Ieſu mirabilis ortus, & dignitas. 208
Solutio argumentorum temerè aſſerentium papam errare poſſe. 104.
Specienus Boemię Rex 100. libras auri promittit ſoluere Sedi Apoſt. 297.
Status Religioſus laudatur à SS. Patribus. 197.
S. Stephanus Papa promulgat decretum, de non rebaptizando, & excommunicat. Epiſcopos Arrianos rebaptizantes. 126
Stephanus Papa VII. eo quod Formoſi anteceſſoris facta retractaſſet, & cadauer in Tiberim proieciſſet ſtrangulatus fuit 322.
Stephanus Hungariæ Rex regnum Sed. Apoſt. donat. 297
Suarius laudatur. 197
Synodus Conſtantinopolit. à B. Damaſo Pontifice celebratur. 34.
Et quod in illa decretum fuerit circa primatum R. Pont. 35
Synodus Epheſina Neſtoriū Chriſti diuinitatem, & B. V. maternitatem negantem condemnat. 38.
Coacta fuit auctoritate Celeſtini primi. 38
A quo fuit etiam Confirmata. 44.

T

Teſtimonia Summorum Pontificum de primatu Eccleſiæ. 144. ſequ.
Teſtimoniū S. Gregorii de eodem primatu. 177
Teſtimonia Cardinalium de eodem. 149
Teſtimonia Patriarcharum de eodem. 156
Teſtimonia Scholaſticorum, & aliorum de eodem. 162
S. Thomas quid de primatu Roman. Pont. ſentiat. 163
Tituli varii Rom. Pont. 153. 154
Tituli ab Imperatoribus, & Regibus Rom. Pont. dati. 278
Tormenta varia, & mirabilia R. P. Maſtrilli. 254. ſequ.
Traditiones Eccleſiæ probant primatum Rom. Pont. eas tenendas eſſe docent ſcriptura, & Patres. 56
Traiani calamitates cauſatæ ex odio erga Eccleſiam. 346
Fertur ex inferis S. Gregorii precibus liberatus. 342
Trinitatis perſonarum Conſubſtantialitas definita fuit in Synodo Conſtant. 138.

V

Verba *paſce oues meas* Intelliguntur de vniuerſis tam bonis, quam malis 120.
Verba, *portę Inferi* &c. quid ſignificent. 22
Verba Christi. *Rogaui pro te Petre* quo-

quomodo intelligenda. 70
Verba Iſaiæ 28. *Ecce ego ponam in fundamentis Sion lapidem &c.* explicantur. 70. & ſeq.
Verba Exodi 28. *Doctrina, & veritas*, explicantur, 73
Verba Matth. 18. *vbi fuerint duo vel tres*. exponuntur. 136
Verba capituli, Conſtantinus. explicantur. 323
Victori II. Subdiaconus venenum in calicem mittit, & à Dæmone ſcelus fateri cogitur. 224
Virginitas ſemper fuit laudata, 176.
Viri ſancti, qui elapſis ſeculis claruere, probant primatum Rom. Pont. 273
Vita, & dogmata Lutheri, 183, & ſeq.
Vrbanus VI. populum rebellem præſentia placat, 221
Vrbanus II. ob anathema latum Henrico Imperat. ab Italia in Galliam cogitur; Philippum Regem excommunicat, Chriſti Sepulchrum recuperat. 226
Vrbs Malacenſis à S. Franciſco Xauerio à Contagio liberatur. 227

FINIS.

Errata ſic Corrigenda

Pag.	*verſ.*	*errores*	*Corrige.*
9	vlt.	agerere:	agere
45	1	ad ſedendas	ad ſedandas
53	22	turbas ſedet	turbas ſedat
59	33	Etheca	Ethica
73	vlt.	papulis	pabulis
82	8	vmbra	vmbræ
119	3	ſtabilienti	ſtabiliendi
132	9	ſcumpta	ſumpta
236	1.	hæreſis	hæreſi
238	25	ſeparant	ſepararet
147	25	ac	à
149	6	ſaculas	fabulas
153	19	celeiti	celeſtis
151	19	Isl ebius	Islebius
189	3	peruitioſa	pernitioſa
195	17	magiſtris	magiſtri
198	23	Iuditium	inditium
215	4	Lautetum	Lauretum
225	4	Cengeſtis	congeſtis
238	11	ptoximis	proximis
287	20	content	contenta
292	7	Imperatorias	Imperatoris
299	10	Innoeentil	Innocentii
299	17	ſucceſſoribui	ſucceſſoribus
322	2	Contantinianus	Conſtantinus
346	31	paurere	paruere
348	25	fagatum	fugatum
377	21	dignoſcitut	dignoſcitur
385	18	dilectorum	delictorum

Reliqua, ſi quæ ſint, Lectoris Iudicio remittuntur.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google